Bundel van de PS-vergadering van 17 mei 2021

Agenda bijlagen

- Besluitenlijst PS 17-05-2021
- Notulen PS 17-05-2021 -vastgesteld-
- Agenda PS 17-05-2021
- Spreektijden PS
- Addendum Online Vergaderen RvO

1 Opening en mededelingen.

2 Vaststelling agenda en regeling van werkzaamheden.

3.a Bekrachtiging besluit GS inzake opgelegde verplichting tot geheimhouding.

3.b Lijst geheimhouding PS.
- Lijst geheime stukken PS

4 Vaststelling notulen van de vergadering van 12 april 2021.
- Notulen PS 12-04-2021 -vastgesteld-

5 Vaststelling Strategische Statenagenda.
- StrA commissie RWK voor PS 17-05-2021
- StrA commissie EFB april 2021
- StrA commissie M&B voor PS 17-05-2021
- StrA commissie NLG mei 2021

6 Vaststelling lijst ingekomen stukken.
- 2021-05-17 PS ingekomen stukken april 2021
- 2021-05-17 PS ingekomen stukken t/m 9 mei 2021

7 Voortgangslijst van moties.
- Memo PS -afdoeningsvoorstellen moties-
- Lijst moties PS

8 Voorlopig aangemerkt als hamerstuk.

Indien de commissie besluit dat het stuk geen hamerstuk is, dan wordt het als volledig agendapunt aan de agenda toegevoegd.

8.a Randstedelijke Rekenkamer Conceptbegroting 2022 voor zienswijze (VD-21).
- Brief Randstedelijke Rekenkamer aan PSNH_ begroting 2022
- Concept Begroting 2022 Randstedelijke Rekenkamer voor zienswijze PS
- 2021-05-17 PS Voordracht 21 Concept-begroting Randstedelijke Rekenkamer 2022
- Advies EFB 22 april bij voordracht Randstedelijke Rekenkamer begroting 2022 voor zienswijze

9 Strategie Noord-Hollandse aanpak stikstofproblematiek (VD-18).
- Dossier 6128 voorblad
- Brief aan PS over strategie Noord-Hollandse aanpak stikstofproblematiek 2021-2022
- 2021-05-17 PS Voordracht 18 Strategie NH aanpak stikstofproblematiek 2021-2022
- Advies commissie NLG Strategie Noord-Hollandse aanpak stikstofproblematiek
- M54-2021 AANGENOMEN motie PvdD Bescherming kwetsbaarste eerst
- A18-2021 VERWORPEN Amendement PvdD Natuurdoel centraal stellen
- A19-2021 VERWORPEN Amendement CDA FvD 50+PVDO JA21 stikstofdoelen
- A20-2021 AANGEHOUDEN A20-2021 Amendement SP 50PLUS Verleasen stikstof
- M53-2021 AANGEHOUDEN M53-2021 Motie PvdD verleasen buiten bufferzones
- M55-2021 INGETROKKEN M55-2021 motie PvdD PAS-Melders naar biologisch
- M56-2021 VERWORPEN Motie CDA FvD 50+PVDO JA21 stikstofstrategie aanpassen

M57-2021 INGETROKKEN M57-2021 Motie SP-50Plus GEWIJZIGD Grondgebonden landbouw stikstof

M58-2021 VERWORPEN Motie JA21 CDA Pilot mestscheiding (Tweede Termijn)

M59-2021 AANGEHOUDEN M59-2021 Motie GL D66 PvdA Verleasen

10 Duurzaamheidsambities provinciale infrastructuur 2021-2023 (VD-19).

Dossier 6326 voorblad

Brief aan PS over duurzaamheidsambities provinciale infrastructuur 2021-2023

Bijlage bij voordracht duurzaamheidsambities provinciale infrastructuur 2021-2023

2021-05-17 PS Voordracht 19 Duurzaamheidsambities provinciale infrastructuur 2021-2023

Advies cie. M&B 22-4-2021 bij Voordracht Duurzaamheidsambities provinciale infrastructuur 2021-2023

A21-2021 VERWORPEN FvD JA21 Duurzaamheidsprogramma provinciale infrastructuur

11 Focus Smart Mobility (VD-20).

Dossier 6277 voorblad

Brief aan PS over vaststellen Focus Smart Mobility 2022-2025 provincie Noord-Holland

Focus Koers Smart Mobility2022-2025

Kwantitatieve effectbepaling Focus Smart Mobility

2021-05-17 PS Voordracht 20 Vaststellen Focus Smart Mobility 2022-2025 PNH

M60-2021 INGETROKKEN M60-2021 SP DENK JA21 CDA Samen werken en betalen aan projecten Smart Mobility

M62-2021 INGETROKKEN M62-2021 CU Verdeelsleutel onderzoek Smart Mobility

M61-2021 INGETROKKEN M61-2021 DENK JA21 CDA CU Focus Smart Mobility - provinciebrede uitrol van deelconcepten

12 Vragenuur.

Het Statenlid dat tijdens het vragenuur mondelinge vragen wil stellen, dient deze vragen in bij de griffie, uiterlijk op vrijdag voorafgaand aan de vergadering om 13.00 uur.

2021-05-17 PS Mondelinge vragen 50PLUS-PvdO Natura 2000 en Windturbines

2021-05-17 PS Mondelinge vragen JA21 Like voor windwappie tweet

2021-05-17 PS Mondelinge vragen ChristenUnie Weidevogels

2021-05-17 PS Mondelinge vragen SP Uitvoering Motie 143-2020 Geingebied -met bijlage-

13 Actualiteiten (onder voorbehoud van instemming Provinciale Staten).

Het Statenlid dat een verzoek tot het houden van een actualiteit wil doen, dient dit verzoek in bij de griffie, uiterlijk op vrijdag voorafgaand aan de vergadering om 12.00 uur.

14 Indien aan de orde: stemming motie(s) Vreemd aan de Orde van de Dag.

M50-2021 AANGENOMEN CU CDA Bijdrage Provincie NH aan actie Kruidenrijk Grasland

M51-2021 AANGENOMEN GL PvdA D66 SP Motie Vreemd Voorbereiden op 55% Co2 reductie

M52-2021 AANGENOMEN VVD D66 GL CDA CU FvD SP PVV Governance MRA

M46-2021 VERWORPEN 50PLUS/PvdO CDA FvD PVV JA21 Gezondheid boven windturbines.

M49-2021 VERWORPEN JA21 NH RES V2

M47-2021 VERWORPEN DENK CDA JA21 50PLUS/PvdO PvdD SP Breng problemen in kaart bij buurgemeenten mbt windturbines

M48-2021 VERWORPEN 50PLUS/PvdO FvD PVV Neem insprekers serieus 17-05

15 Sluiting.

■ **Provinciale Staten**

Provincie Noord-Holland

Besluitenlijst PS

■ ■ ■ ■ ■

Datum vergadering : ***17 mei 2021***
Voorzitter : *dhr. A.Th.H. van Dijk*
Griffier : *mw. K. Bolt*
Vergaderstukken : online beschikbaar PS 17-05-2021

1. Opening en mededelingen.

- Dhr. Baljeu (fractie Baljeu) is afwezig.
- Mw. Er (GroenLinks) en mw. Kocken (GroenLinks) arriveren later.

2. Vaststelling agenda en regeling werkzaamheden.

- Er zijn een 4-tal mondelinge vragen ingediend voor het Vragenuur door:
  - fractie 50PLUS/PvdO inzake Natura 2000 en inzake windturbines;
  - fractie JA21 inzake “Like voor windwappie tweet”;
  - fractie ChristenUnie inzake “Weidevogels”;
  - fractie SP inzake “Uitvoering motie 143-2020 Geingebied”.
- Er zijn 7 moties Vreemd aan de Orde van de Dag ingediend:
  - **M46-2021** door fracties 50PLUS/PvdO, CDA, FvD, PVV en JA21 inzake “Gezondheid boven windturbines”;
  - **M47-2021** door fracties DENK, CDA, JA21, 50PLUS/PvdO, PvdD en SP inzake “Breng problemen in kaart bij buurgemeenten met betrekking tot het plaatsen van windturbines”;
  - **M48-2021** door fracties 50PLUS/PvdD, FvD en PVV inzake “Neem insprekers serieus”;
  - **M49-2021** door fractie JA21 inzake “Verleen geen medewerking aan bouw windturbines of zonne-akkers boven de RES doelstelling van 35 TWh”;
  - **M50-2021** door fracties ChristenUnie en CDA inzake “Kruidenrijk grasland”;
  - **M51-2021** door fracties GroenLinks, PvdA, D66 en SP inzake “Voorbereiden op 55% co2-reductie”;
  - **M52-2021** door fracties VVD, D66, GroenLinks, CDA, ChristenUnie, FvD, SP en PVV inzake “Governance MRA”.

  Stemming over deze moties vindt plaats bij agendapunt 14.

De agenda wordt vastgesteld.

3a. Bekrachtiging besluit GS inzake opgelegde verplichting tot geheimhouding.

Er is geen geheim stuk ter bekrachtiging ingekomen.

3b. Lijst geheimhouding PS.
Dhr. Dessing (FvD) heeft vragen gesteld met betrekking tot de op de lijst vermelde termijnen van geheimhouding en over openbaarmaking. De heer Zoon (PvdD) sluit zich hierbij aan. GS zal op een ander moment met een reactie komen op deze vragen.
De lijst wordt verder voor kennisgeving aangenomen.

4. Vaststelling notulen van de vergadering van 12 april 2021.
De notulen van de Statenvergadering van 12 april 2021 worden ongewijzigd vastgesteld.

5. Vaststelling Strategische Statenagenda.
De Strategische Statenagenda wordt ongewijzigd vastgesteld.

6. Vaststelling lijst ingekomen stukken.
De lijst ingekomen stukken wordt vastgesteld.

7. Voortgangslijst van moties.
Het presidium heeft niet ingestemd met afdoen van motie M21-2020. Deze motie wordt derhalve niet toegevoegd aan de afdoeningsvoorstellen en blijft open staan voor afhandeling.
De lijst moties wordt met deze opmerking vastgesteld.

8. Hamerstukken.
Totaal aanwezig bij dit punt 54 leden.
Dhr. Baljeu (fractie Baljeu) is afwezig.

8a.	**Concept begroting 2022 Randstedelijke Rekenkamer voor zienswijze.** **Voordracht 21-2021**

Het besluit behorende bij de punt 8a is aangenomen en is bij het betreffende agendapunt op de website gepubliceerd.

- Fractie 50PLUS/PvdO wenst aantekening **tegen** voordracht 21 (punt 8a) stemmen.

9. Strategie Noord-Hollandse aanpak stikstofproblematiek.
Voordracht 18
Totaal aanwezig bij dit punt 54 leden.
Dhr. Baljeu (fractie Baljeu) is afwezig.
Dhr. Smaling (SP) onthoudt zich van stemmen bij motie M58-2021.

Er zijn 3 amendementen ingediend, waarvan er 2 zijn verworpen en 1 is aangehouden:

- **A18-2021** door fractie PvdD inzake “Natuurdoelen in stikfstofaanpak centraal te stellen” is verworpen. Voor 8 en tegen 46 stemmen. Voor stemmen de fracties PvdD, SP, 50PLUS/PvdO en DENK.
- **A19-2021** door fracties CDA, FvD, 50PLUS/PvdO en JA21 inzake “Stikstofdoelen” is verworpen. Voor 16 en tegen 38 stemmen. Voor stemmen de fracties JA21, CDA, FvD, PVV en 50PLUS/PvdO.
- **A20-2021** door fracties SP en 50PLUS/PvdO inzake “Verleasen stikstof” is aangehouden.

Er zijn 7 moties ingediend waarvan er 1 is aangenomen, 2 zijn verworpen, 2 zijn aangehouden en 2 zijn ingetrokken:

- **M54-2021 door fractie PvdD inzake “Bescherming kwetsbaarste eerst” is aangenomen.** Voor 30 en tegen 24 stemmen. Tegen stemmen de fracties VVD, JA21, CDA, FvD en PVV.
  Dictum:
  PS roepen het College van Gedeputeerde Staten op:
  - bij de uitvoering prioriteit te geven aan verlaging stikstofdepositie bij de zeer stikstofgevoelige habitattypen en bij de geselecteerde prioritaire habitats.

- **M53-2021** door fractie PvdD inzake “Verleasen buiten bufferzones” is aangehouden.
- **M55-2021** door fractie PvdD inzake “PAS-melders naar biologisch” is ingetrokken.
- **M56-2021** door fracties CDA, FvD, 50PLUS/PvdO en JA21 inzake “Stikstofstrategie aanpassen” is verworpen. Voor 16 en tegen 38 stemmen. Voor stemmen de fracties JA21, CDA, FvD, PVV en 50PLUS/PvdO.
- **M57-2021** door fracties SP en 50PLUS/PvdO inzake “Stikstof eruit, grondgebonden landbouw erin!” is ingetrokken.
- **M58-2021** door fracties JA21 en CDA inzake “Pilot mestscheiding” is verworpen. Voor 25 en tegen 28 stemmen. Voor stemmen de fracties JA21, CDA, FvD, PVV, ChristenUnie, 50PLUS/PvdO en 8 leden van fractie VVD (dhr. Terwal stemt tegen).
  - Dhr. Smaling (SP) onthoud zich van stemmen bij motie 58 wegens mogelijke belangenverstrengeling.
- **M59-2021** door fracties GroenLinks, D66 en PvdA inzake “Verleasen” is aangehouden.

Voordracht 18-2021 is aangenomen.
Voor 32 en tegen 22 stemmen. Tegen stemmen de fracties JA21, CDA, FvD, PvdD, PVV, 50PLUS/PvdO, alsmede 2 leden VVD (dhr. Hartog en mw. Kaamer van Hoegee) en 1 lid D66 (mw. Gongrijp) stemmen tegen.
Het besluit 18-2021 behorende bij de voordracht is bij agendapunt 9 van deze vergadering op de website gepubliceerd.

10. Duurzaamheidsambities provinciale infrastructuur 2021-2023.
Voordracht 19
Totaal aanwezig bij dit punt 54 leden.
Dhr. Baljeu (fractie Baljeu) is afwezig.

Er is 1 amendement ingediend en verworpen:

A21-2021 door fracties FvD en JA21 inzake “Beslispunt 3 apart in stemming brengen” is verworpen. Voor 12 en tegen 42 stemmen. Voor stemmen de fracties JA21, FvD, PVV en 50PLUS/PvdO. Dhr. Van der Maas (VVD) geeft aan per abuis verkeerd te hebben gestemd in het systeem en wordt geacht tegen te hebben gestemd.

Voordracht 19-2021 is aangenomen.
Voor 46 en tegen 8 stemmen. Tegen stemmen de fracties JA21 en FvD.
Het besluit 19-2021 behorende bij de voordracht is bij agendapunt 10 van deze vergadering op de website gepubliceerd.

11. Focus Smart Mobility.
Voordracht 20
Totaal aanwezig bij dit punt 54 leden.
Dhr. Baljeu (fractie Baljeu) is afwezig.

Er zijn 3 moties ingediend en ingetrokken:

- **M60-2021** door fracties SP, DENK, JA21 en CDA inzake “Provincies werken en betalen samen aan onderzoeksprojecten Smart Mobility” is ingetrokken.
- **M61-2021** door fracties DENK, JA21, CDA en ChristenUnie inzake “Provinciebreed uitrollen van deelconcepten” is ingetrokken.
- **M62-2021** door fractie ChristenUnie inzake “Verdeelselutel voor onderzoek Smart Mobility” is ingetrokken.

Voordracht 20-2021 is aangenomen.
Voor 48 en tegen 6 stemmen. Tegen stemmen de fracties FvD en PVV.
Het besluit 20-2021 behorende bij de voordracht is bij agendapunt 11 van deze vergadering op de website gepubliceerd.

- Fractie PVV wenst aantekening tegen voordracht 20 te stemmen, omdat de Focus Smart Mobility een steeds grotere nadruk legt op onder andere duurzaamheid en klimaat; vindt het flauwekul dat het college zegt extra ruimte te willen generen voor woningbouw door deelsystemen verder te ontwikkelen; geeft als tip om op het woningbouwdossier echt een noemenswaardig verschil maken om in te zetten op een strenger immigratiebeleid, meer ruimte te bieden om in het groen te bouwen en niet de hele provincie vol te zetten met windturbines en zonneparken; geeft daarbij voor alle duidelijkheid aan dat men in deelauto’s niet kan wonen.

12. Vragenuur.
- De mondelinge vragen ingediend door fractie 50PLUS/PvdO inzake Natura 2000 en inzake windturbines zijn door gedeputeerde Stiger (mede namens gedeputeerde Rommel) beantwoord.

- De mondelinge vragen ingediend door fractie JA21 inzake “Like voor windwappie tweet” zijn door gedeputeerde Stigter beantwoord.
- De mondelinge vragen ingediend door fractie ChristenUnie inzake “Weidevogels” zijn door gedeputeerde Rommel beantwoord.
- De mondelinge vragen ingediend door fractie SP inzake “Uitvoering motie 143-2020 Geingebied” zijn door gedeputeerde Stigter beantwoord.

13. Actualiteiten (onder voorbehoud van instemming Provinciale Staten).
Er zijn geen actualiteiten ingediend.

14. Stemming motie(s) Vreemd aan de Orde van de Dag.
Totaal aanwezig bij dit punt 54 leden.
Dhr. Baljeu (fractie Baljeu) is afwezig.

Er zijn 7 moties Vreemd aan de Orde van de Dag ingediend, waarvan er 3 zijn aangenomen en 4 zijn verworpen:

- **M50-2021 door fracties ChristenUnie en CDA inzake “Bijdrage Provincie NH aan actie Kruidenrijk grasland” is aangenomen.**
  Voor 51 en tegen 3 stemmen. Tegen stemt de fractie FvD.
  Dictum:
  PS verzoekt GS:
  1. Net als de provincies Noord-Brabant, Groningen, Utrecht en Gelderland €15.000 te doneren aan de crowdfunding-campagne voor 101 hectare kruidenrijk grasland.
  2. Dekking te vinden binnen de huidige begroting.

  - Fractie ChristenUnie wenst aantekening uiteraard voor motie 50 te stemmen; is blij dat de gedeputeerde positief is en heeft toegelicht hoe dit aansluit bij de initiatieven die de provincie al doet in het kader van het Masterplan Biodiversiteit; is blij dat de gedeputeerde uit dat budget ook eenmalig geld wil besteden voor dit initiatief; meldt dat de gedeputeerde het woord ‘overnemen’ gebruikt; de fractie interpreteert dat zo dat het betekent dat de gedeputeerde een aangenomen motie bereid is uit te voeren, daarom dient de fractie de motie toch in.

- **M51-2021 door fracties door fracties GroenLinks, PvdA, D66 en SP inzake “Voorbereiden op 55% co-2 reductie is aangenomen.**
  Voor 30 en tegen 24 stemmen. Tegen stemmen de fracties VVD, JA21, CDA, FvD en PVV.
  Dictum:
  PS verzoekt Gedeputeerde Staten:
  - In IPO-verband in overleg te treden om ons voor te bereiden op gesprekken en onderhandelingen over een verhoging van de doelstelling voor 2030 naar minstens 55%.

- Een expertsessie te organiseren over de ontwikkelingen rondom de 55% reductie, de maatregelen die dat voor Noord-Holland zou kunnen betekenen en de voorbereidingen die de provincie daarvoor treft.

  - Fractie ChristenUnie wenst aantekening voor motie 51 te stemmen; is blij met de toelichting van de gedeputeerde; geeft aan dat hoewel het een heel belangrijke stap is dat de Europese Unie het CO2-reductie percentage heeft verhoogd, het alleen maar roepen dat we dat als provincie moeten overnemen iets te gemakkelijk is. Geeft aan dat de motie dat natuurlijk ook niet doet, maar dat het wel gaat om die zorgvuldige en consequente uitvoerig van de doelen. De fractie ziet dat we daar de handen aan vol hebben en dat het een hele klus is en meldt dat we nog niet weten hoe die verdeling van die 55 procent op EU-niveau per land uitpakt, de motie is eigenlijk te vroeg. De fractie vindt dat het goed kan zijn om het signaal af te geven dat we dit serieus nemen en dat we de gedeputeerde de opdracht geven om een eerste verkenning te doen wat dit gaat inhouden en stemt daarom toch voor.

  - Fractie PvdD wenst aantekening voor motie 51 te stemmen, omdat deze erkent dat we onder die anderhalf graad opwarming moeten blijven en aanstuurt op voorbereidingen op ambitie richting minstens 55% CO2-reductie; de fractie vindt -met de wetenschap mee- dat die 55% emissiereductie onvoldoende is om onder die levensgevaarlijke anderhalf graad opwarming te blijven en vindt dat we achter lopen. De fractie geeft aan dat zelfs Gelderland al meer ambitie toont en dat er ruimte blijft om de ambities op te krikken; daar zal de fractie in de komende maanden steeds op sturen, hopelijk met steun van andere partijen die zichzelf groen noemen.

- **M52-2021 door fracties VVD, D66, GroenLinks, CDA, ChristenUnie, FvD, SP en PVV inzake "Governance MRA" is unaniem aangenomen met 54 stemmen.**
  Dictum:
  PS dragen Gedeputeerde Staten op:
  - alvorens over te gaan tot besluitvorming over meer concrete uitwerking van de samenwerkingsafspraken, in de Raden en Staten als tussenstap het voorstel met de uitgewerkte samenwerkingsafspraken met een zienswijze voor te leggen;
  - voorafgaand aan een MRA AV de voorliggende agenda te agenderen en de opvattingen van der Staten van Noord-Holland op te halen en mee te nemen als inbreng;
  - na afloop van de AV een schriftelijke toelichting te geven over de beraadslagingen en de inzet en uitkomsten van de door de Staten ingebrachte opvattingen;
  - in het samenwerkingsvoorstel op te nemen dat ook bij (aanleidingen voor) mogelijk nieuwe agenderingen altijd expliciet wordt overwogen of en zo ja hoe de Staten van Noord-Holland worden betrokken;
  - de Raadtafel in de vernieuwde samenwerking goed in positie te brengen en procedureel te ondersteunen richting PS.

- Fractie D66 wenst aantekening voor motie 52 te stemmen; is heel blij met dit initiatief, vindt de MRA belangrijk; geeft aan dat het ook belangrijk is dat de MRA goed bestuurd wordt en dat de democratische controle op orde komt; vindt dat Provinciale Staten daarom goed in positie moeten worden gebracht. De fractie geeft aan dat deze motie een aantal dingen mee geeft aan Gedeputeerde Staten, die heel belangrijk zijn waarbij het gaat om het definitieve MRA voorstel, democratische controle bij de begroting en bij de agenda en ook bij eventuele nieuwe agenderingen. De fractie dient daarom deze motie graag mede in.

- Fractie PvdD wenst aantekening voor motie 52 te stemmen, met kanttekening dat de discussie over exacte samenwerkingsafspraken bij de presentatie van het concept van die afspraken gevoerd wordt. De fractie vindt dat deze motie deels in lijn is met hun ingebrachte wensen voor democratische vernieuwing en volledige transparantie bij de MRA en vindt dat de gevraagde tussenstap via Provinciale Staten daarbij past. De fractie geeft aan dat de andere punten van het dictum wel vooruit lopen op de discussie die straks nog gevoerd moet worden over hoe we die samenwerkingsprocessen precies gaan inrichten; ziet daar veel meer innovatieve mogelijkheden zoals het inzetten van burgerberaden en zeker meer aansturen op transparantie.

- **M46-2021** door fracties 50PLUS/PvdO, CDA, FvD, JA21 en PVV inzake “Gezondheid boven windturbines” is verworpen. Voor 20 en tegen 34 stemmen. Voor stemmen de fracties JA21, CDA, FvD, PVV, SP, 50PLUS/PvdO en DENK.
  - Fractie D66 wenst aantekening tegen motie 46 te stemmen; geeft aan dat Gezondheid ook hun aandacht heeft, meldt dat in de gemeenteraad van Amsterdam er al verschillende moties van D66 over de prioritering van de volksgezondheid bij het realiseren van windmolenprojecten zijn aangenomen. Omdat de gedeputeerde heeft toegezegd zich aan te sluiten bij verschillende onderzoeken op dit gebied, zal de fractie deze motie daarom niet steunen.
  - Fractie PvdD wenst aantekening tegen motie 46 te stemmen; neemt ook gezondheid zeker serieus en ondersteunt ook wel de gedachte van fractie 50PLUS/PvdO dat daarmee rekening moet worden gehouden. De fractie geeft aan dat wat er echter wel al is, dat zijn normen waaraan we ons moeten houden; vindt dat het nu meer in de uitvoering gaat zitten dan in nog meer onderzoek daarnaar en zal daarom deze motie ondanks de goede intentie, niet steunen.
  - Fractie CDA wenst aantekening als mede-indiener uiteraard voor motie 46 te stemmen en ook voor motie 47 over de problemen van het plaatsen van windmolens vlakbij buurgemeenten, omdat de fractie het er inhoudelijk mee eens is. Geeft aan niet blij te zijn -de gedeputeerde zei het ook- dat we steeds zo hapsnap over dit belangrijke onderwerp spreken en stemmen. De fractie zou graag in samenhang over het windmolenbeleid en de provinciale regels praten en heeft daartoe ook een initiatiefvoorstel ingediend, deze wordt op 30 augustus 2021 besproken; de fractie ziet daar alvast naar uit.

- **M47-2021** door fracties DENK, CDA, JA21, 50PLUS/PvdO, PvdD en SP inzake “Breng problemen in kaart bij buurgemeenten met betrekking tot het plaatsen van windturbines” is verworpen. Voor 20 en tegen 34 stemmen. Voor stemmen de fracties JA21, CDA, PvdD, PVV, SP, 50PLUS/PvdO en DENK.
    - Fractie D66 wenst aantekening tegen motie 47 te stemmen; heeft al tijdens de bespreking van de concept-RES aandacht gevraagd voor de afstemming tussen buurgemeenten in zoekgebieden; tijdens de behandeling van de RES 1.0 zal het weer hun aandacht hebben. De fractie vindt dat een debat in de commissie hiervoor een beter middel is dan een motie Vreemd a/d Orde van de Dag, zeker omdat de RES al heel snel op de agenda staat en ziet dan ook niet waarom deze motie op dit moment nodig is.
    - Fractie FvD wenst aantekening tegen motie 47 te stemmen; geeft aan dat ondanks het goed is om afstemming te hebben tussen gemeenten over het plaatsen van windturbines, de fractie de motie zo leest dat het een stimulerend effect kan hebben juist op de plaatsing van die windturbines. Daarom zal de fractie in tegenstelling tot JA21 tegen deze motie stemmen.
    - Fractie VVD wenst aantekening tegen motie 47 te stemmen; heeft in de laatste commissievergadering hiertoe een verzoek ingediend bij de gedeputeerde en wil hem graag de ruimte geven. Vindt dat het vanavond nog een keer een laatste waarschuwing is om hiervoor met een oplossing te gaan komen. De fractie is daarnaast van mening dat deze motie thuishoort bij het vaststellen van de Omgevingsverordening of bij het vaststellen van de RES’en en niet als motie Vreemd aan de Orde.
    - Fractie DENK wenst aantekening voor motie 47 te stemmen; meldt dat Oostzaan een ongekend harde motie heeft aangenomen, waarin ze aangeeft dat ze totaal niet serieus genomen wordt door gemeente Amsterdam -ook niet binnen de RES subregio, waar de gedeputeerde naar verwijst- en dat er niet wordt gereageerd op een brief aan de gemeente Amsterdam. De fractie vindt dat ondanks dat er eerder vergelijkbare gevallen zijn aangegeven, het college ook vandaag blijft wegkijken. De fractie meldt dat de Staten vlak voor de verkiezingen hebben aangegeven dat dit niet kan en het en het slechts een kwestie is van de rug rechthouden; vindt het enorm jammer dat de gedeputeerde buurgemeenten zo in de steek laat.
    - Fractie SP wenst aantekening als mede-indiener uiteraard voor motie 47 te stemmen; wil graag zeggen dat wat de SP betreft het aan gemeente overlaten van de plaatsing van windturbines toch zo een grote ruimtelijke opgave is, dat de fractie het onjuist vindt dat het schaalniveau leidend is en steunt deze motie daarom van harte.

- **M48-2021** door fracties 50PLUS/PvdO, FvD en PVV inzake “Neem insprekers serieus” is verworpen. Voor 8 en tegen 46 stemmen. Voor stemmen de frcties FvD, PVV, 50PLUS/PvdO en DENK.
    - Fractie JA21 wenst aantekening voor motie 48 te stemmen; hoewel de fractie begrip heeft voor deze motie, spreken insprekers inderdaad in bij een commissie en niet bij Gedeputeerde Staten en vindt dat Gedeputeerde Staten daar niet direct op in hoeven te gaan; steunt om die reden deze motie niet, hoewel de fractie het signaal natuurlijk wel snapt.

- **M49-2021** door fractie JA21 inzake “Verleen geen medewerking aan bouw windturbines of zonne-akkers boven de RES doelstelling van 35 TWh” is verworpen. Voor 15 en tegen 39 stemmen. Voor stemmen de fracties JA21, FvD, PVV, SP en 50PLUS/PvdO.
    - Fractie D66 wenst aantekening tegen motie 49 te stemmen; meldt dat in het Klimaatakkoord een minimum staat van 35 terawattuur en niet een doelstelling van 35 Terawattuur, ook staat er dat regio’s moeten proberen een hoger bod neer te leggen omdat er veel projecten zullen zijn die afvallen en er al op een hogere ambitie in de toekomst gerekend wordt; geeft aan dat de cijfers van het PBL een berekening zijn en geen gerealiseerd eindstation, vindt dat deze motie probeert ‘de huid te verkopen voordat de beer geschoten is’ en zal deze motie daarom niet steunen.

15. Sluiting

De voorzitter sluit de Statenvergadering van 17 mei 2021.

Notulen -vastgesteld-

Vergadering van Provinciale Staten van Noord-Holland

Datum	:	17 mei 2021
Voorzitter	:	dhr. A.Th.H. van Dijk
Griffier	:	mw. K. Bolt
Contactpersoon griffie	:	mw. V. Mulder - statengriffie@noord-holland.nl

Aanwezig: Mw. R. Alberts-Oosterbaan (SP), mw. W. van Andel (CDA), dhr. D.J. van den Berg (JA21), mw. I.A. Bezaan (PVV), dhr. M.T. Cardol (GL), dhr. J.J. Carton (PvdA), dhr. M. Deen (PVV), dhr. R.J. Dekker (FvD), dhr. J. Dessing (FvD), mw. S.S. Doevendans (PvdA), dhr. J.W. Dulfer (GL), mw. A. Er (GL), mw. G. Van Geffen (VVD), mw. A. Gielen (GL), dhr. J.P.H.M. van Gilse (VVD), mw. L. Gonggrijp (D66), dhr. J. Gringhuis (GL), dhr. G.J.W. Hartog (VVD), dhr. D.G. Heijnen (CDA), dhr. J.P. Hollebeek (PvdD), dhr. W. Hoogervorst (SP), mw. A.A.J. Jellema (PvdA), dhr. E.W.J. Jensen (JA21), mw. J.F.L. Kaamer van Hoegee (VVD), dhr. E.B. Kanik (D66), mw. A.C. Kapitein (D66), dhr. N. Kaptheijns (PVV), dhr. M.C.A. Klein (CU), mw. R.P.M. Kocken (GL), dhr. G.H.J. Köhler (JA21), mw. W. Koning-Hoeve (CDA), Ines Kostić (PvdD), dhr. S. Koyuncu (DENK), mw. C.D.M. Kuiper-Kuijpers (CDA), dhr. G.L.J. Leerink (PvdA), dhr. E.J. van der Maas (VVD), dhr. I.J.M. Mantel (JA21), mw. M.A.H. van Meerten-Kok (VVD), mw. A. Nanninga (JA21) dhr. N.A.L. Roosendaal (VVD), dhr. E.M.A. Smaling (SP), mw. W. van Soest (50PLUS/PvdO), dhr. M.C. Steeman (D66), mw. A.J.C.E. Strens (D66), dhr. K.J. Terwal (VVD), mw. J. Vastenhouw (FvD), dhr. B.L. Vink (D66), dhr. L.Hj. Voskuil (PvdA), mw. A.T.B. de Vries (PvdA), mw. N.M. van der Waart (GL), mw. T.K. van Wijnen (GL), dhr. B.G.P. de Wit (VVD), dhr. G.R. Zaal (GL), dhr. F.A.S. Zoon (PvdD)

Afwezig: dhr. R.J.P. Baljeu (Fractie Baljeu)

Agenda		**Paginanummer**
1.	Opening en mededelingen	02
2.	Vaststelling agenda en regeling van werkzaamheden	03
3a	Bekrachtiging besluit GS inzake opgelegde verplichting tot geheimhouding	
3b	Lijst geheimhouding PS	
4.	Vaststelling notulen van de vergadering van 12 april 2021	
5.	Vaststelling Strategische Statenagenda	14
6.	Vaststelling lijst ingekomen stukken	14
7.	Voortgangslijst van moties	14
8	Voorlopig aangemerkt als hamerstuk	xx
8a.	Randstedelijke Rekenkamer Conceptbegroting 2022 voor zienswijze (Voordracht 21)	xx
9.	Strategie Noord-Hollandse aanpak stikstofproblematiek (Voordracht 18)	xx
10.	Duurzaamheidsambities provinciale infrastructuur 2021-2023 (Voordracht 19)	xx
11.	Focus Smart Mobility (Voordracht 20)	xx
12.	Vragenuur	
13.	Actualiteiten (onder voorbehoud van instemming Provinciale Staten)	xx
15.	Indien aan de orde: stemming motie(s) Vreemd aan de orde van de dag	xx
16.	Sluiting	xx

1. Opening en mededelingen

De **VOORZITTER:** Beste Statenleden, beste Noord-Hollanders, ik open deze online-vergadering. Welkom aan de Statenleden en leden van Gedeputeerde Staten in deze online vergadering en ook welkom aan alle belangstellenden die deze vergadering via de website volgen.
Ik verzoek alle deelnemers om de microfoons te dempen en uw mobiele telefoons uit te zetten. Dit is een live online-vergadering. Wees u er ook van bewust dat uw achtergrond in beeld is en dat achtergrondgeluiden worden uitgezonden.

Voorafgaand aan de vergadering heeft de griffier een presentiecheck gedaan. Er is een quorum geconstateerd. In totaal nemen er nu 51 Statenleden deel aan deze online vergadering.
Een bericht van verhindering is ontvangen van de heer Baljeu (Fractie Baljeu). Mevrouw Er van GroenLinks en mevrouw Kocken (GroenLinks) zullen later aanhaken.

Mocht u tussentijds de Statenvergadering moeten verlaten, meldt u zich dan wel af via het chatsysteem of per mail bij de griffie, zodat de stand van het aantal aanwezigen kan worden bijgehouden.

Het Reglement van Orde is aangevuld voor het online vergaderen. De informatie daarover treft u aan in het addendum dat bij de vergaderstukken is gepubliceerd.
Moties kunnen per e-mail worden ingediend bij de griffie, met in de cc de mede-indieners. De moties worden gepubliceerd zodra u ze officieel heeft ingediend tijdens uw bijdrage en het dictum heeft voorgelezen.
Vandaag wordt digitaal gestemd. Behalve als een Statenlid vraagt om hoofdelijke stemming, dan vindt die hoofdelijke stemming online plaats. Alle aanwezige Statenleden worden in beeld gebracht. Ten overstaan van het beeld kan men voor of tegen uitspreken. Het voordeel is dat dan direct rechtsgeldig kan worden gestemd. Er hoeft niet meer met briefstemming te worden gewerkt. Na de mededelingen wordt een proefstemming gehouden, om te controleren of het systeem goed werkt. Dan zullen alle regels nog worden doorgenomen met de Staten.

U heeft van tevoren bij de Statengriffie aangegeven bij welk onderwerp u wilt spreken.
Ik zal bij de bespreekstukken, voordat ik het woord geef aan de eerste spreker de aangemelde sprekers opnoemen, zodat u dat nog kunt controleren. Het groene handje is ondertussen bekend. Als u het woord wilt voeren op een moment in de vergadering waarvoor u zich niet heeft aangemeld, bijvoorbeeld bij een ordevoorstel of een interruptie, drukt u op het groene handje dan kan ik u het woord geven. Het streven is om deze vergadering rond 18:00 uur te schorsen voor het diner. Na de dinerpauze wordt verder vergaderd.

De heer **VOSKUIL** (PvdA): Voorzitter, het leek me wel gepast om u in uw rol als Rijksheer vandaag te feliciteren met de verjaardag van Koningin Maxima en u te vragen deze bij gelegenheid over te brengen aan haar. Want dat is inmiddels ook een rol die u namens ons vervult.

De **VOORZITTER**: Dat zal ik zeker doen. Dank u wel, meneer Voskuil.

2. Vaststelling agenda en regeling van werkzaamheden

De **VOORZITTER**: Er zijn geen actualiteiten ingediend. Er zijn mondelinge vragen ingediend door de fractie van 50PLUS/PvdO inzake Natura2000 en windturbines, de fractie van JA21 inzake het liken van een 'wappietweet', de fractie ChristenUnie inzake weidevogels, de fractie van de SP inzake de uitvoering van motie 143/2020 Geingebied.
Deze vragen komen bij het vragenuur aan het eind van de vergadering aan de orde.

Er zijn ook leden die een moties Vreemd aan de Orde van de Dag willen indienen.

Mevrouw **VAN ANDEL** (CDA) leest het dictum voor van de motie VOD, welke mede wordt ingediend namens de fracties van 50PLUS/PvdO, CDA, FvD, JA21 en VVD.

Motie Vreemd aan de orde van de dag 46/17-05-21:
Gezondheid boven windturbines

Provinciale Staten van Noord-Holland in vergadering bijeen op 17 mei 2021,

Constaterende, dat:
- *de gevolgen voor de volksgezondheid van bewoners, van het plaatsen van windturbines op 350 meter afstand van woonhuizen, evident zijn maar nog onvoldoende inzichtelijk.*

Overwegende, dat:
- *getuige het grote aantal insprekers, de zorgen bij omwonenden groot zijn;*
- *de WHO vaststelt dat bronnen van geluidsoverlast, waaronder windturbines, een belangrijke bedreiging voor de volksgezondheid zijn en zij een striktere geluidsnorm dan de Nederlandse wettelijke geluidsnorm voor windturbines adviseren.*

Van mening, dat:
- *omwonenden er recht op hebben om eerst inzichtelijk te hebben wat de gevolgen voor de volksgezondheid zijn van het plaatsen van windturbines in hun directe omgeving voordat deze geplaatst worden.*

Roepen het college van Gedeputeerde Staten op om:
- *eerst een gedegen onderzoek uit te (laten) voeren naar de gevolgen voor de volksgezondheid en de gevolgen voor kinderen van het plaatsen van windmolens in de directe omgeving van woonhuizen;*
- *tot de uitkomsten daarvan bekend zijn, geen definitieve beslissingen te nemen over het toestaan van windturbines nabij gevoelige bestemmingen; en dit niet eerder te doen voordat er zekerheid is of er blijvende schade, in welke vorm dan ook, kan ontstaan voor bewoners;*

– *Provinciale Staten over de uitkomsten te informeren.*

En gaat over tot de orde van de dag.
50PLUS/Partij van de Ouderen, CDA, Forum voor Democratie, PVV en JA21

De **VOORZITTER**: De motie VOD maakt daarmee onderdeel uit van de beraadslagingen. Dan hebben we een motie VOD, ook weer van 50PLUS/PvdO, maar we kunnen geen contact leggen met mevrouw Van Soest. De motie VOD is mede ingediend door DENK, CDA, JA21, 50PLUS/PvdO, PvdD en de SP. Ik verzoek de heer Koyuncu om het dictum toe te lichten.

De heer **KOYUNCU** (DENK): Op 8 maart hebben Provinciale Staten een motie aangenomen waarbij het college is verzocht om bij gemeenten sterk aan te dringen op goede en adequate afstemming tussen aangrenzende buurgemeenten van de zoekgebieden. Ondanks dat we nu twee maanden verder zijn en het RES-proces in volle vaart verder gaat, ontvangen wij nog altijd ernstige signalen. Niet alleen van collega's van oppositiepartijen, maar ook van lokale VVD'ers en GroenLinks'ers. Ik heb tijdens de afgelopen vergadering van de commissie RWK gevraagd hoever de gedeputeerde is met de gesprekken met gemeenten. Tot mijn verbazing legde de gedeputeerde de bal vooral neer bij de gemeenten zelf, terwijl de provincie ook haar verantwoordelijkheden heeft. Bovendien, heeft het college een opdracht van de Staten meegekregen, middels een motie. Uit de beantwoording van mijn vragen blijkt dat de gedeputeerde in een aantal concrete casussen zelf de regie heeft, maar helaas omvatten die niet alle probleemgebieden. Ik neem als voorbeeld de motie uit de gemeenteraad van Oostzaan, die is aangenomen met de steun van de VVD en GroenLinks. Dan citeer ik: "Bij het meten van draagvlak is alleen gekeken naar Amsterdamse inwoners, terwijl de beslissingen wel directe invloed hebben op inwoners van Oostzaan en de gemeente Amsterdam Oostzaan als buurgemeente en als onderdeel binnen de RES-subregio's Zaanstreek, Waterland, als primaire belanghebbenden in de directe omgeving van windturbines, hierover slecht tot niet heeft geïnformeerd, en Amsterdam nog steeds niet heeft gereageerd op een brief uit december 2020 van de gemeente Oostzaan." Hiernaast zijn er ook andere gevallen waarbij bouwprojecten in gevaar komen, omdat de buurgemeente pal naast de gemeentegrens een zoekgebied wil gaan vaststellen. Dit is zeer ernstig en moet zo snel mogelijk worden opgepakt. Daarom dient de fractie DENK, mede namens het CDA, JA21, PvdD, 50PLUS/PvdO en de SP een motie VOD in.

Motie Vreemd aan de orde van de dag 47/17-05-21:
Breng problemen in kaart bij buurgemeenten met betrekking tot het plaatsen van windturbines

Provinciale staten van Noord-Holland, in vergadering bijeen op 17 mei 2021 kennis genomen hebbende van de discussie over Windturbines

Constaterende dat:
- *de Staten eerder een motie heeft aangenomen die het college opriep om gemeenten aan te spreken op een goede afstemming bij het bepalen van de zoekgebieden voor windturbines;*
- *uit de schriftelijke beantwoording (26-04-2021) van de mondelinge vragen van Statenlid Koyuncu naar voren komt dat het college niet in alle gevallen daaraan gevolg heeft gegeven,*

in het bijzonder bij gemeenten waarbij er sprake is van gebrekkige afstemming, zoals bij de gemeenten Oostzaan en Landsmeer;
- *het college de verantwoordelijkheid voor een goede afstemming neerlegt bij de gemeenten zelf, terwijl de provincie zelf ook een verantwoordelijkheid heeft in het RES-proces;*

verder constaterende:
- *er nog steeds klachten komen van gemeenten over een gebrekkige afstemming tussen buurgemeenten;*
- *de gemeenteraad van Oostzaan heeft aangegeven onvoldoende te zijn betrokken als buurgemeente binnen de subregio Zaanstreek-Waterland; overwegende dat:*
- *de provincie als regiehouder óók een verantwoordelijkheid voor goede afstemming tussen gemeenten heeft;*
- *gebrekkige afstemming tussen gemeenten het draagvlak voor de plaatsing van windturbines kan verminderen en daarmee de uitvoering van de RES ondermijnt;*
- *gebrekkige afstemming ook gevolgen kan hebben voor woningbouw en kan leiden tot vertraging c.q. een bouwstop;*
- *het een taak van de provincie is om knelpunten tussen gemeenten in kaart te brengen en zorg te dragen voor een goede afstemming tussen gemeenten;*

verzoeken het college:
- *in kaart te brengen waar de knelpunten tussen buurgemeenten zitten bij het vaststellen van zoekgebieden voor windturbines en met concrete aanbevelingen te komen om deze knelpunten op te lossen;*
- *op korte termijn gesprekken te faciliteren tussen de gemeenten waarbij dit speelt en zorg te dragen voor een goede afstemming tussen deze gemeenten en daarbij samen op te trekken met naburige provincies wanneer het de provinciegrenzen overschrijdt;*
- *en daarover terug te rapporteren aan Provinciale Staten;*

en gaan over tot de orde van de dag. DENK, CDA, JA21, PvdD, 50PLUS/PvdO en SP

De **VOORZITTER**: De motie VOD maakt daarmee onderdeel uit van de beraadslagingen. Inmiddels is mevrouw Van Soest ingeschakeld. Het woord is aan mevrouw Van Soest.

Mevrouw **VAN SOEST** (50PLUS/PvdO): De motie VOD gaat over het groot aantal insprekers. Ongeveer honderdvijftig personen hebben ingesproken. Ik vind het heel erg dat die mensen nooit bericht krijgen van het college, om de mensen toch te woord te staan. Mijn vraag is of het mogelijk is om alle individuele sprekers van een inhoudelijk antwoord te voorzien, op hun inspraak en tot die tijd geen onomkeerbare stappen te zetten, wat betreft het beleid ten aanzien van de windturbines.

Motie Vreemd aan de orde van de dag 48/17-05-21:
Neem insprekers serieus

Provinciale Staten van Provincie Noord-Holland bijeen op 17 mei 2021,

Constaterende, dat:
- *er 115 insprekers ingesproken hebben op het onderwerp windturbines.*

Overwegende, dat:
- *dit laat zien hoe enorm het onderwerp leeft in onze provincie;*
- *we burgerparticipatie met elkaar hoog in het vaandel hebben staan.*

Van mening, dat:
- *het college van Gedeputeerde Staten alle insprekers en de inhoud van de door hen gehouden inspraak serieus moet nemen.*

Roepen het college van Gedeputeerde Staten op om:
- *alle individuele insprekers van een inhoudelijk antwoord te voorzien op hun inspraak en tot die tijd geen onomkeerbare stappen te zetten wat betreft het beleid ten aanzien van de windturbines.*

En gaat over tot de orde van de dag.
50PLUS/Partij van de Ouderen, Forum voor Democratie, PVV

De **VOORZITTER**: De motie VOD maakt daarmee onderdeel uit van de beraadslagingen.
Het woord is aan de heer Van den Berg.

De heer **VAN DEN BERG** (JA21): Een steeds groter wordende groep Noord-Hollanders spreekt zich meer dan terecht uit tegen de uitbreiding van het aantal windturbines in onze provincie. Het is een logische reactie op het voorgenomen besluit om ook in onze provincie de RES uit te rollen. We gaan om die reden ook de Omgevingsverordening wijzigen om ruimte te maken voor meer windturbines. Iets wat naar de mening van JA21 nergens voor nodig is. Zoals u allen bekend is, komen de doelstellingen vanuit de RES helemaal niet in gevaar. Als je het opgesteld vermogen en het reeds vergunde vermogen bij elkaar optelt, zitten we al op 35 Terawattuur. De vraag die iedere partij hier aan zichzelf zou moeten stellen is dan ook: Waarom zouden we meer windturbines bouwen dan nodig, als de maatschappelijke weerstand zo groot is?
JA21 vindt het onverantwoord en daarom verzoeken wij Gedeputeerde Staten om geen medewerking te verlenen aan de bouw van windturbines of zonne-akkers indien hierdoor het totale bod van 35 TWh in 2030 wordt overstegen. Laat daarbij voorop staan dat JA21 überhaupt geen enkele windturbine in onze provincie wil zien. Dat is gelet op de politieke verhoudingen in deze Staten geen haalbare kaart. Vandaar deze motie VOD omdat het voor een groot aantal partijen, zoals de VVD, uitkomst kan bieden om zowel de beloftes uit het Coalitieakkoord na te komen en tegelijkertijd het aantal windturbines in onze provincie toch enigszins aan banden te kunnen leggen. Zoals de VVD zelf ook al aangaf, wordt op deze manier de toekomstige woningbouw niet gefrustreerd door de bouw van windturbines. Dat is wel wat er feitelijk gebeurt als je de bouw van windturbines doorzet. Wij rekenen op brede steun.

Motie Vreemd aan de orde van de dag 49/17-05-21:

Verleen geen medewerking aan bouw windturbines of zonne-akkers boven de RES doelstelling van 35 TWh.

Provinciale Staten van Noord-Holland, in vergadering bijeen op 17 mei 2021,

Constaterende dat:

- *Uit recente cijfers van onder meer het PBL blijkt dat het beoogde landelijke doel van 35 TWh duurzaam opgewekte elektriciteit uit zon en wind in 2030 niet in het geding komt;*
- *Op basis van het reeds opgesteld vermogen, projecten die in de pijplijn zitten en de ambities uit de 30 RES-regio's in 2030 in totaal 52,5 TWh kan worden gerealiseerd.*

Overwegende dat:

- *Daarmee het beoogde doel van de RES met 17,5 TWh kan worden overboden. (52,5 TWh 35 TWh = 17,5 TWh);*
- *De ambities uit de RES dus eenvoudig kunnen worden afgeschaald zonder dat de RES-doelen in het geding komen;*
- *Met name de bouw van windturbines het draagvlak voor de energietransitie steeds verder ondermijnt.*

Verzoeken Gedeputeerde Staten,
Geen medewerking te verlenen aan de bouw van windturbines en zonne-akkers indien hierdoor het totale RES-bod van 35 TWh in 2030 wordt overstegen.
En gaan over tot de orde van de dag. JA21 Noord-Holland

De **VOORZITTER**: De motie VOD maakt daarmee onderdeel uit van de beraadslagingen.
Het woord is aan de heer Klein

De heer **KLEIN** (CU): We weten allemaal dat kruidenrijk grasland een bijdrage levert aan de verbetering van de biodiversiteit en ook nog gezond is voor koeien en een positief effect heeft op bodem en klimaat. Het levert dus een bijdrage aan verschillende provinciale doelen. De aanschaf van zaaigoed is echter duurder dan regulier graszaad. De milieuorganisatie Urgenda is samen met de agrariërsvereniging LTO een actie gestart om 101 hectare kruidenrijk grasland te realiseren. Dat doen ze door korting te geven aan boeren. Daarvoor hebben ze geld nodig. Het is een crowdfundingsactie. Er zijn heel veel enthousiaste boeren, die graag meedoen. Een aantal provincies, zoals Noord-Brabant, Groningen, Utrecht en Gelderland heeft afgelopen maanden geld gedoneerd aan deze actie. Wij dienen, samen met het CDA, een motie VOD in, waarin we Gedeputeerde Staten verzoeken om net als de provincies Noord-Brabant, Groningen, Utrecht en Gelderland 15.000 euro te doneren aan de crowdfunding-campagne voor 1001 hectare kruidenrijk grasland, die daarvan dan kan worden ingezaaid en daarvoor dekking te vinden binnen de huidige begroting.

Motie Vreemd aan de orde van de dag 50/17-05-21:
Bijdrage Provincie Noord-Holland aan actie "Kruidenrijk grasland"
De Provinciale Staten van Noord-Holland, in vergadering bijeen op 17 mei 2021,

Overwegende dat:

- *Kruidenrijk grasland is gezond voor koeien, bodem, klimaat en milieu;*
- *De aanschaf van het zaaigoed duurder is dan de aankoop van regulier graszaad.*
- *Urgenda, LTO en Pure Graze daarom de handen ineengeslagen hebben om 1001 hectare aan grasland kruidenrijk te realiseren;*
- *Deze drie partijen een actie zijn gestart om boeren tijdelijk 50% korting te geven op de aanschaf van een kruidenrijk zaadmengsel;*
- *Dit mengsel bijna twintig verschillende soorten grassen, klavers en kruiden bevat en daarmee een betere habitat biedt aan insecten en daardoor ook aan vogels;*
- *De aanwezige klavers stikstof binden waardoor stikstofkunstmest op deze hectares overbodig wordt en de uitstoot van CO2 wordt beperkt;*
- *De actie zo'n groot succes was onder boeren, dat de crowdfunding achterliep en de verkoop tijdelijk werd stilgezet;*
- *Er nu nog steeds boeren in de wachtrij staan om mee te doen;*
- *De provincies Noord-Brabant, Groningen, Utrecht en Gelderland afgelopen maand ieder voor 1001 hectare aan de crowdfunding-campagne (€ 15.000) doneerden;*
- *In deze vier provincies boeren sinds begin dit jaar daardoor weer met korting kunnen bestellen;*

Van mening dat:

- *Deze niet alleen sympathieke, maar ook uiterst effectieve actie voor tal van provinciale doelen (biodiversiteit, klimaat etc.) ook de steun van de Provincie Noord-Holland verdient;*

Verzoeken GS:

1. *Net als de provincies Noord-Brabant, Groningen, Utrecht en Gelderland €15.000 te doneren aan de crowdfunding-campagne voor 101 hectare kruidenrijk grasland;*
2. *Dekking te vinden binnen de huidige begroting;*

en gaan over tot de orde van de dag. ChristenUnie en CDA

De **VOORZITTER**: De motie VOD maakt daarmee onderdeel uit van de beraadslagingen. Het woord is aan mevrouw Gielen.

Mevrouw **GIELEN** (GL): De EU bereikte vorige maand een akkoord om het doel voor de CO2-reductie in 2030 verder te verhogen naar 55%. Door het Europees Parlement werd al eerder gesproken over nog hoger inzetten tot zelfs 60%. Wij gaan ervan uit dat dit ook aan de formatietafel wellicht aan de orde zal zijn, als het gaat om nieuwe doelen voor Nederland. Al is dat natuurlijk gissen. GroenLinks is daar blij mee en ziet ook de noodzaak daarvan om onder anderhalve graad opwarming te blijven. Hoe je het ook wendt of keert, deze veranderingen komen hoe dan ook op ons af. Het kan zijn dat die verdere reductie van CO2 met Europees beleid wordt opgelost. Het kan evengoed zijn dat het uitwerking zal hebben op de lidstaten en daarmee ook op de verschillende regio's binnen die lidstaten. Los van of je voor of tegen de verhoging van de doelen bent, is dit een verandering die wellicht impact zal hebben op onze provincie. Daarom

moeten we ons goed voorbereiden op de gesprekken voor wat het voor Noord-Holland kan betekenen, die er ongetwijfeld zullen komen. Als het zover is kunnen we samen sterk staan voor de belangen in onze provincie. Samen met de PvdA, D66 en de SP dient GroenLinks een motie VOD in.

Motie Vreemd aan de orde van de dag 51/17-05-21:
Voorbereiden op 55% CO2-reductie

Provinciale Staten bijeen op 17 mei 2021, ter behandeling van agendapunt Motie vreemd aan de orde van de dag,

Constaterende dat,
- *Het IPCC stelt dat de opwarming tot 1,5°C beperkt moet worden, om onherstelbare schade aan de aarde te voorkomen;*
- *De Europese Unie op 22 april 2021 een akkoord heeft gesloten over de klimaatwet, met daarin een doelstelling voor CO2-reductie van 55% in 2030 ten opzichte van 1990;*

Overwegende dat,
- *Het voor de leefbaarheid op aarde, in Nederland en Noord-Holland van essentieel belang is om de klimaatdoelen te behalen;*
- *De nieuwe Europese doelstelling mogelijk ook uitwerkingen zal kennen op het Nederlandse en Noord-Hollandse beleid;*

Verzoekt Gedeputeerde Staten,
- *In IPO-verband in overleg te treden om ons voor te bereiden op gesprekken en onderhandelingen over een verhoging van de doelstelling voor 2030 naar minstens 55%;*
- *Een expertsessie te organiseren over de ontwikkelingen rondom de 55% reductie, de maatregelen die dat voor Noord-Holland zou kunnen betekenen en de voorbereidingen die de provincie daarvoor treft.*

GroenLinks, D66, PvdA en SP

De **VOORZITTER**: De motie VOD maakt daarmee onderdeel uit van de beraadslagingen.
Het woord is aan mevrouw Van Meerten.

Mevrouw **VAN MEERTEN** (VVD): Allereerst wil ik namens alle indieners aangeven heel blij te zijn met de uitgebreide discussie die in de commissie over de nieuwe Governance structuur van de MRA heeft plaatsgevonden. Het onderwerp leeft, niet alleen bij ons, maar ook bij alle deelnemende gemeenten en deelregio's. Dat alleen al geeft het belang van het onderwerp aan. Het is, zoals u al aangaf, in de commissie, ook uniek dat de provincies deelnemen in deze bestuurlijke samenwerking. Dat is nergens anders het geval. De start van dit transitieproces leek onder stoom en kokend water te moeten plaatsvinden. We zijn dan ook blij met de laatste brief

van de Transitiecommissie, waarin wordt aangegeven het tempo te verlagen en de uitgewerkte maatregelen, die uiteindelijk zullen leiden tot de aanpassing van het convenant, te bespreken na de zomer. Dit geeft alle deelnemende gemeenten en deelregio's de gelegenheid voorliggend voorstel te bespreken en de commissie, of de MRA, ook een eerste reactie mee te geven. Wij doen dit middels deze motie VOD. De motie heeft als doel om de Staten goed in positie te brengen. Dit alles in de gedachte van meer betrokkenheid bij de MRA. Hoe je het wendt of keert, cruciale besluiten ten aanzien van de MRA agenda en de begroting worden genomen door democratisch gelegitimeerde bestuursorganen, de Staten en de raden. Dit uitgangspunt zal in de nieuwe structuur niet veranderen. In het voorstel zijn vooralsnog alleen hoofdlijnen weergegeven en de uitwerking is van doorslaggevend belang en zal een meerjarig effect hebben. Wij vinden het als Staten belangrijk om de uitgewerkte samenwerkingsafspraken zorgvuldig te behandelen en te voorzien van een eigen zienswijze. Dat is op dit moment niet ingepast in het proces. Daarvoor is een tussenstap nodig. Daarnaast willen we eerder en op regelmatige basis de agenda van de MRA bespreken en inzichten meegeven aan Gedeputeerde Staten en onze afgevaardigde van de raadtafel. Van groot belang hierbij is dat het bestuur van de MRA in dit proces altijd afweegt of de Staten voorafgaand aan een nieuw onderwerp, nieuwe agendering, kaderstellend goed in positie moet worden gebracht. Aldus dragen de fracties van VVD, D66, GroenLinks, CDA, ChristenUnie, Forum voor Democratie, SP en PVV Gedeputeerde Staten op alvorens over te gaan tot besluitvorming over meer concrete uitwerking van de samenwerkingsafspraken, in de raden en Staten als tussenstap het voorstel met de uitgewerkte samenwerkingsafspraken met een zienswijze voor te leggen; Voorafgaand aan een MRA AV de voorliggende agenda te agenderen en de opvattingen van der Staten van Noord-Holland op te halen en mee te nemen als inbreng; Na afloop van de Algemene Vergadering een schriftelijke toelichting te geven over de beraadslagingen en de inzet en uitkomsten van de door de Staten ingebrachte opvattingen; In het samenwerkingsvoorstel op te nemen dat ook bij (aanleidingen voor) mogelijk nieuwe agenderingen altijd expliciet wordt overwogen of en zo ja hoe de Staten van Noord-Holland worden betrokken en de Raadtafel in de vernieuwde samenwerking goed in positie te brengen en procedureel te ondersteunen richting Provinciale Staten.

Motie Vreemd aan de orde van de dag 52 17-05-21:
Governance MRA

Provinciale Staten van Noord-Holland, in vergadering bijeen op 17 mei 2021, te Haarlem, ter behandeling 'Motie vreemd aan de orde van de dag'.

Constaterende dat:

- *De hoofdlijn in voorliggend voorstel van de transitiecommissie wordt omgezet in vernieuwde samenwerkingsafspraken;*
- *Deze samenwerkingsafspraken ter goedkeuring aan de raden en Staten worden voorgelegd;*
- *Het bestuur van de MRA verantwoordelijk is voor draagvlak voor de te nemen besluiten;*
- *Het bestuur voor advies te rade gaat bij de AV en verantwoording aflegt aan de AV;*
- *De AV toetst of het bestuur handelt binnen de kaders van de begroting en de MRA agenda;*
- *De leden van de AV verantwoording afleggen aan de Provinciale Staten van Noord-Holland;*

– *Er buiten vastgestelde agenda's en begrotingen aanleidingen kunnen komen om nieuwe onderwerpen "op de agenda" te zetten;*

Overwegende dat:
– *In het voorstel vooralsnog de hoofdlijnen zijn weergegeven, terwijl de uitwerking van doorslaggevend belang kan zijn;*
– *Deze fundamentele wijzigingen in de samenwerking een zorgvuldig besluitvormingsproces verdienen;*
– *Democratische legitimiteit onverkort bij Staten en Raden ligt;*
– *De AV van de MRA vier keer per jaar bijeenkomt;*
– *De Raadtafel een adviserende rol krijgt over het proces van besluitvorming en controle;*

Van mening dat:
– *De Staten een zienswijze op de nieuwe samenwerkingsafspraken willen indienen zodat het voorstel aangepast kan worden in aanloop naar de definitieve versie.*
– *We de ambitie van het bestuur toejuichen om de Staten en Raden in de vernieuwde samenwerking in een eerder stadium inhoudelijk te betrekken;*
– *Dit proces goed verankerd dient te worden in ons vergadermodel middels een protocol;*

Dragen Gedeputeerde Staten op:
– *Alvorens over te gaan tot besluitvorming over meer concrete uitwerking van de samenwerkingsafspraken, in de Raden en Staten als tussenstap het voorstel met de uitgewerkte samenwerkingsafspraken met een zienswijze voor te leggen;*
– *Voorafgaand aan een MRA AV de voorliggende agenda te agenderen en de opvattingen van de Staten van Noord-Holland op te halen en mee te nemen als inbreng;*
– *Na afloop van de AV een schriftelijke toelichting te geven over de beraadslagingen en de inzet en uitkomsten van de door de Staten ingebrachte opvattingen;*
– *In het samenwerkingsvoorstel op te nemen dat ook bij (aanleidingen voor) mogelijk nieuwe agenderingen altijd expliciet wordt overwogen of en zo ja hoe de Staten van Noord-Holland worden betrokken;*
– *De Raadtafel in de vernieuwde samenwerking goed in positie te brengen en procedureel te ondersteunen richting PS;*

en gaan over tot de orde van de dag.
VVD, D66, GroenLinks, CDA, ChristenUnie, Forum voor Democratie, SP en PVV

De **VOORZITTER**: De motie VOD maakt daarmee onderdeel uit van de beraadslagingen.
De stemming over deze zeven moties VOD zal aan het eind van de vergadering plaatsvinden.

Wenst iemand nog het woord over deze agenda? Zo niet, dan is hiermee de agenda conform het voorstel van het Presidium vastgesteld.

3a. Bekrachtiging besluit Gedeputeerde Staten inzake opgelegde verplichting tot

geheimhouding.

De **VOORZITTER:** Er zijn geen stukken ter bekrachtiging binnengekomen.

3b. Lijst geheimhouding Provinciale Staten

De **VOORZITTER:** Er zijn geen opmerkingen door de griffie ontvangen. Verlangt iemand het woord over deze lijst? Ik geef het woord aan de heer Dessing.

De heer **DESSING** (FvD): Staat u mij toe wat langer stil te staan bij de Lijst geheimhouding Provinciale Staten, waarbij ik dat niet inhoudelijk zal doen?

De **VOORZITTER**: U verlangt het woord bij deze stukken. Als u inderdaad niet over de inhoud spreekt. Het woord is aan u.

De heer **DESSING** (FvD): Bij het PS-besluit 2020-49 van 29 juli 2020 'Invordering verbeurde dwangsom, staat geheimhouding tot 1 mei 2021 en daarna: Verder bezien.
Als NAW-gegevens kunnen worden weggelakt, is volgens ons verlenging van geheimhouding niet meer nodig. Artikel 25, 55 en 91 van de Provinciewet regelen deze geheimhouding, mede op basis van artikel 10 van de Wet Openbaarheid Bestuur, waarin staat dat de burger recht heeft op openbaarheid, tenzij. Bij de nummers 2020-38 en 2020-10 is er echter geheimhouding opgelegd voor onbepaalde tijd zonder verdere onderbouwing. Ook 2018-03 kent geen onderbouwing.
De lijst geheimhouding moet worden bekrachtigd door Provinciale Staten, omdat geheimhouding anders vervalt. Voor een goede beoordeling zou het wellicht beter zijn om geheime stukken op te sturen naar de Statenleden voor een goede beoordeling van nut en noodzaak van de geheimhouding. Graag een reactie op deze punten.
Verder valt een aantal stukken op met een einddatum van geheimhouding, gevolgd door 'of zoveel eerder als mogelijk', of 'zoveel eerder als daartoe aanleiding is'. Het gaat hierbij om: 2015-05, 2015-04, 2015-02, 2014-02, 2012-12, 2012-08, 2011-03, 2010-09, 2010-05, 2009-13, 2009-10, 2009-07, 2009-04 en 2009-01.
Om goed te kunnen beoordelen of de status van geheimhouding op deze stukken zou kunnen vervallen is het wenselijk, volgens onze fractie, dat Gedeputeerde Staten aan Provinciale Staten rapporteert over de stand van zaken van deze stukken. Nu wordt dit, naar onze mening, onvoldoende onderbouwd.
Ook valt mij op bij 2009-04 en 2009-03 dat er gesproken wordt over geheimhouding vanwege privacy, ook over vijf jaar. De vraag is concreet: Is dit vijf jaar na 2009? In dat geval zou de geheimhouding ook kunnen vervallen.
Tot slot zouden wij als Provinciale Staten niet stilzwijgend moeten instemmen met verlenging van de geheimhoudings- en vervaldata, ook omdat de wetgeving hieromtrent tussentijds kan wijzigen.
Graag zouden wij over deze eventuele wijzigingen in de toekomst pro actief worden geïnformeerd. Graag een reactie op voornoemde punten.

De **VOORZITTER**: De reactie zal vandaag heel kort zijn. Het is jammer dat u deze vragenlijst vooraf niet aan de griffie heeft toegezonden. Dan had het gemakkelijker kunnen zijn. Ik ga er nu niet op in. Het zou te lang duren en ook moeten alle stukken erbij worden gepakt. Er is geluisterd en meegeschreven. We zullen met een reactie komen op de vragen die u heeft gesteld. Alles wat we hier zeggen wordt opgenomen en komt uiteindelijk terug in de notulen van onze vergadering. We zullen dit meenemen en dan krijgt u daar op zeer korte termijn antwoord op.

De heer **ZOON** (PvdD): Dank aan de heer Dessing. Hij haalt een terecht punt aan. Ik vraag me af of we nu wel kunnen instemmen met het verlengen van deze lijst van geheimhouding, of moeten we dit uitstellen? Ik wil ondersteunen om de volgende vergadering iets langer hierbij stil te staan.

De **VOORZITTER**: U neemt deze lijst voor kennisgeving aan. U hoeft de lijst niet vast te stellen. Dat probleem heb ik vandaag voor u opgelost. De vragen die gesteld zijn, en die we liever van te voren hadden ontvangen, die worden uitgezocht. Gezien de veelheid aan vragen die nu zijn gesteld kan niet stantepede in deze vergadering daarop een antwoord worden gegeven.

4. Vaststelling notulen van de vergadering van 12 april 2021

De **VOORZITTER**: Er zijn tot op heden geen opmerkingen door de griffie ontvangen. Verlangt iemand daar het woord over? Zo niet dan zijn de notulen vastgesteld.

5. Vaststelling Strategische Statenagenda

De **VOORZITTER**: Wenst iemand het woord? Dat is niet het geval. Daarmee is de Strategische Statenagenda vastgesteld.

6. Vaststelling lijst ingekomen stukken

De **VOORZITTER**: Er zijn door de griffie geen opmerkingen ontvangen over deze lijst. Verlangt iemand het woord over een van de ontvangen stukken? Dat is ook niet het geval. Dan is voor wat betreft de afdoening van de brieven conform het voorstel van het Presidium besloten.

7. Voortgangslijst van moties

De **VOORZITTER**: Op het memo met afdoeningsvoorstellen van moties bij motie 21/2020 staat aangegeven dat het Presidium wordt gevraagd om over het afdoeningsvoorstel te besluiten. Vanochtend heeft het Presidium niet ingestemd met het afdoen van deze motie. Daarmee blijft de motie nog openstaan. Dus motie 21/2020 is niet afgedaan. Over het overige van de voortgangslijst van de moties heeft de griffie geen opmerkingen ontvangen.
Verlangt iemand daarover nog het woord te voeren? Zo niet, dan stel ik voor de lijst vast te stellen.

8. Voorlopig aangemerkt als hamerstuk

De **VOORZITTER**: Het Presidium adviseert om de hierna onder 8a te noemen voordracht als hamerstuk te behandelen. Dat is 8a 'Randstedelijke Rekenkamer Conceptbegroting 2022 voor zienswijze'. Dat is voordracht 21.

8a. Randstedelijke Rekenkamer Conceptbegroting 2022 (Voordracht 21-2021)

De **VOORZITTER**: Verlangt iemand hoofdelijke stemming of een stemverklaring?
Ik zie een stemverklaring.

Mevrouw **VAN SOEST** (50PLUS/PvdO): Wij willen worden geacht tegen te hebben gestemd.

De **VOORZITTER**: Waarvan akte. Dit wordt uiteraard genoteerd. Wenst iemand anders nog een stemverklaring of aantekening? Zo niet dan is het besluit behorende bij 8a 'Randstedelijke Rekenkamer Conceptbegroting 2022 voor zienswijze' aangenomen.

9. Strategie Noord-Hollandse aanpak stikstofproblematiek (Voordracht 18-2021)

De **VOORZITTER**: Ik probeer het debat zoveel mogelijk te accommoderen. Wilt u proberen uw interrupties kort te stellen, zodat we proberen enigszins de vaart in deze vergadering te houden. Ik geef allereerst het woord aan de heer Zoon.

De heer **ZOON** (PvdD): Toen in 2015 het foefje Programma Aanpak Stikstof (PAS) werd bedacht en in 2019 door de Raad van State dit weer werd vernietigd, was de situatie ondertussen nog slechter geworden dan daarvoor. Echte oplossingen bleven uit en er werden technische foefjes en rekenkunstjes gebruikt voor schijn economische winst, ten koste van dieren en mensen. De Partij voor de Dieren had vanaf het begin gezegd dat het PAS illegaal was en kreeg gelijk. Bij de Wet Stikstofreductie doen we dit weer. Het landschap vermest ondertussen verder, te zien aan brandnetels en grassen. Dier- en plantsoorten verdwijnen. Niet alleen akkervogels hebben het moeilijk, maar ook andere rode lijstsoorten sterven uit. Schrijnend voorbeeld is wel, omdat zuur kalk oplost, koolmeesjes die door hun pootjes zakken. Slecht beleid, niet alleen ten koste van de natuur, maar ook ten koste van de boeren die door afschaffing van de melkquota, verdere schaalvergroting en trucjes zogenaamd door konden blijven boeren op een doodlopende weg. Niemand schoot er iets mee op.
Het PAS heet nu "Het Stikstofprobleem". En wordt door partijen als een economisch en juridisch probleem gezien. Ons bestuur treurt vooral om de maatschappelijke impact en focust op wat minimaal wettelijk gevraagd wordt. Ze wijst naar het Rijk, het buitenland en zelfs naar de natuur als probleem veroorzaker. Het échte probleem zit in heel Noord-Holland. Koolmeesjes leven overal, alleen is hun voortbestaan nog niet in gevaar. Er wordt gezocht naar de randjes om door te kunnen bouwen. Met foefjes als verleasen wordt niets opgelost en creëert men alleen maar meer juridisch drijfzand. Over dat verleasen heeft de SP een mooi amendement dat we zullen steunen. Onze aanpak gaat uit van beschermen van natuur. We hebben dit afgekeken van provincie Zuid-Holland.

Daarom een motie.

Motie 53/17-05-2021:
Verleasen buiten bufferzones

Provinciale Staten van Noord-Holland, in vergadering bijeen op 17 mei 2021, ter behandeling van de voordracht Strategie NH aanpak stikstofproblematiek 2021-2022;

Overwegende dat:
- *stikstofrechten per 1 april 2021 verleased kunnen worden in Noord-Holland;*
- *hierbij tijdelijk extra stikstofbelasting op stikstofgevoelige natuurgebieden mogelijk is;*

Gehoord de discussie, roepen het College van Gedeputeerde Staten op:
- *bufferzones aan te wijzen rondom stikstofgevoelige Natura 2000 gebieden;*
- *verleasen van stikstofrechten aan bedrijven in bufferzones niet toe te staan;*

en gaan over tot de orde van de dag. Partij voor de Dieren

De heer **ZOON** (PvdD): Met onze provinciale aanpak richten we ons ook nog eens op de makkelijke onderdelen binnen de Natura2000-gebieden. Het is niet het beschermen van soorten die op het randje van omvallen staan, maar de provincie kijkt naar de makkelijke op te lossen stikstof gevoelige delen binnen een natuurgebied. Dit is niet de gebiedsgerichte aanpak die minimaal vereist is. Gebiedsgericht is beschermen en versterken van het meest kwetsbare. Dat is onze verantwoordelijkheid die ook wettelijk is vastgelegd.

Motie 54 /17-05-21:
Bescherming kwetsbaarste eerst

Provinciale Staten van Noord-Holland, in vergadering bijeen op 17 mei 2021, ter behandeling van de voordracht Strategie NH aanpak stikstofproblematiek 2021-2022;

Overwegende dat:
- *Er geen prioritering wordt aangebracht binnen stikstofgevoelige Natura 2000 gebieden;*
- *Deze prioritering wordt geadviseerd in het rapport "Onderzoek naar een ecologisch noodzakelijke reductiedoelstelling van stikstof" (WUR) ;*

Gehoord de discussie, roepen het College van Gedeputeerde Staten op:
- *bij de uitvoering prioriteit te geven aan verlaging stikstofdepositie bij de zeer stikstofgevoelige habitattypen en bij de geselecteerde prioritaire habitats;*

en gaan over tot de orde van de dag. Partij voor de Dieren

De heer **ZOON** (PvdD): De experts zeggen dat, om de Nederlandse natuur weer in een goede staat te brengen, het nodig is om de uitstoot van stikstof in 10 jaar te halveren. Dus 50% minder

uitstoot in 2030 en 70% minder uitstoot in 2035. De heer Remkes kwam vorig jaar in een duidelijk rapport eveneens op een minimale halvering van de binnenlandse emissies in 2030. Waaronder dus een halvering van de uitstoot van ammoniak in de landbouw. Het Rijk heeft dit vertaald naar 50% van het areaal van de voor stikstofgevoelige habitats in de Natura2000-gebieden, om deze onder KDW te brengen. Vertaald naar percentage emissiereductie is dit maar 26%, ten opzichte van de benodigde 50% van Remkes, met de verplichting dat de provincie zorgt voor deze vermindering en dat instandhoudingsdoelstellingen worden waargemaakt. Dit college schuift delen terug naar het Rijk. Het Remkes advies 'binnenlandse' reductie is ondertussen omgezet naar 'ook buitenlandse'. Gevolg, de provincie komt ongeveer uit op 17% reductie. Samenvattend gaan we van 50% Remkes, naar 26% minister, naar 17% reductie door de provincie. Daarom een amendement waarmee we zowel voldoen aan de Wet stikstofreductie, maar ook aan onze wettelijke verplichting tot bescherming van de natuur. Een wetsconforme taakstelling richting Gedeputeerde Staten dus. Daarom het volgende amendement.

Amendement 18 / 17-05-21:
Natuurdoelen in stikstofaanpak centraal stellen

Provinciale Staten van Noord-Holland, in vergadering bijeen op 17 mei 2021, ter behandeling van de voordracht Strategie NH aanpak stikstofproblematiek 2021-2022;

Besluiten in bovengenoemde ontwerpbesluit:
een extra besluit onder 1ste besluit toe te voegen met de tekst :
"als generieke doelen vast te stellen: 50% emissiereductie van de Noord-Hollandse stikstofbronnen in 2030 en 70% reductie in 2035."

Partij voor de Dieren

De heer **ZOON** (PvdD): Hoe ziet de gedeputeerde de relatie tussen stikstof en onze provinciale Voedselvisie? Hoe worden de twee onderwerpen provinciaal in elkaar geschoven? In de Voedselvisie spreken we over natuurinclusieve landbouw, maar in de stikstofaanpak zie ik deze provinciale omzetting nog niet terugkomen. Graag een reactie van de gedeputeerde hierop. Daarbij heeft PAS nog een rafelrand veroorzaakt voor circa 140 boeren in Noord-Holland, die een PAS-melding hebben gedaan. Deze zijn illegaal bezig, door toedoen van de overheid. De boer zal binnenkort de keuze krijgen: of hij moet afbouwen, of zijn buurman. Want die 50 mol stikstofdepositie per jaar van de PAS-melders zal ergens gevonden moeten worden (en snel ook). De omschakeling naar grondgebonden, natuurinclusief en biologisch is een alternatief om als boer werkzaam te blijven en biedt een beter toekomstperspectief. Daarom de volgende motie, voor alle boeren die hier mee te maken hebben.

Motie 55 / 17-05-21:
PAS-melders naar biologisch

Provinciale Staten van Noord-Holland, in vergadering bijeen op 17 mei 2021, ter behandeling van de voordracht Strategie NH aanpak stikstofproblematiek 2021-2022;

Overwegende dat:

- *Er een legaliseringsslag op dit moment loopt voor oude PAS-melders;*
- *Omschakeling naar een natuur inclusieve(re) en biologische bedrijfsvoering past binnen provinciaal stikstof en natuurbeleid:*
- *Omschakeling naar biologische bedrijfsvoering interne salderingsruimte kan leveren die gebruikt kan worden voor legalisering;*

Gehoord de discussie, roepen het College van Gedeputeerde Staten op:

- *PAS-melders en niet-melders ondersteuning te bieden in de omschakeling naar biologisch en natuur inclusieve bedrijfsvoering niveau 2 of niveau 3;*

en gaan over tot de orde van de dag. Partij voor de Dieren

De heer **ZOON** (PvdD): De hele stikstof aanpak rammelt aan alle kanten. De minister heeft een draak gemaakt die rook en brand veroorzaakt, maar geen oplossing biedt. Het is dus niet verwonderlijk dat veel partijen in zowel de Tweede als Eerste kamer tegen de Wet stikstofreductie en natuurverbetering hebben gestemd. Het beste onderdeel van de wet is de titel. Maar de wet is uiteindelijk een stukje papier, de provincies zijn uitvoerend. Echter van Gedeputeerde Staten krijgen we niet de indruk dat er voortvarend aangepakt wordt. De minister heeft ook tegen de provincies gezegd en ik parafraseer “Doet een provincie niets of te weinig, dan snijden ze zichzelf in de vingers”. Waarom willen Gedeputeerde Staten zichzelf zo graag in de vingers snijden? Laat de minister aanrommelen en onderuit gaan bij de Raad van State. Laten wij bij de uitwerking, daadwerkelijk bron-aanpak doen, zonder foefjes, zonder niet werkende technische oplossingen, zonder rekenwondertjes. Maak kwaliteit in de aanpak bij Boeren, Industrie, Dieren en Natuur.

De **VOORZITTER**: U heeft drie moties ingediend en een amendement. Deze maken onderdeel uit van de beraadslagingen.
Het woord is aan mevrouw Koning.

Mevrouw **KONING** (CDA): We moeten met elkaar werken aan verdere stikstofreductie. Sinds 1990 is al 64% gerealiseerd, onder andere door de agrarische sector. De wettelijke plicht vanuit het Rijk heeft tot doel om de stikstofuitstoot in de Natura2000-gebieden te verminderen. Het is daarbij ook belangrijk dat er stikstofruimte gecreëerd wordt voor woningen, wegen en ontwikkeling van bedrijven. We hebben gezien dat de gedeputeerde en de ambtenaren afgelopen maanden hard gewerkt hebben om een strategie voor de stikstofreductie in gang te zetten en daarbij ook luisteren naar punten die aangedragen worden door de Staten. Dat waarderen wij. In de stikstofstrategie die voor ons ligt en de stikstofreductie per gebied zien wij positieve en negatieve elementen. In de opzet is goed meegenomen dat elke sector op evenredige wijze moet bijdragen aan de stikstokreductie. Complimenten daarvoor. Waar wij moeite mee hebben zijn de volgende elementen. Allereerst het feit dat de doelen voor stikstofreductie ook voor 2035 nu al

worden bepaald in dit document, dat ter vaststelling is voorgelegd aan Provinciale Staten. Wij vinden dat te voorbarig. Landelijk is er ook nog geen duidelijkheid en zeker niet voor 2035. De Tweede Kamer heeft afgelopen maand niet alleen een spervuur aan vragen over de Stikstofwet op de minister afgevuurd, maar heeft ook aangegeven dat ze doelen voor stikstofreductie in 2035 niet realiseerbaar, niet haalbaar en niet betaalbaar vindt. De minister heeft vervolgens toegezegd dat zij binnen vier jaar met een evaluatie van de Stikstofwet komt en dat de doelen voor 2035 opnieuw worden bezien. Het heeft er ook mee te maken dat er volgens Kamer en minister rekening moet worden gehouden met sociale, economische en ecologische gevolgen van de stikstofreductie. Die zijn nog onvoldoende in beeld. Verder kennen de rekenmodellen, die nu worden gehanteerd, waaronder AERIUS, een grote onzekerheidsfactor. De minister heeft toegezegd dat het stikstofmeetnet wordt uitgebreid en dat in 2022 de nieuwe metingen worden toegevoegd aan de rekenmodellen. Het is daarom met de kennis van nu te vroeg en onwenselijk om de stikstofdoelen voor het jaar 2035 vast te leggen in een besluit van Provinciale Staten.
We dienen daarom met 50PLUS/PvdO, Forum voor Democratie en JA21 een amendement in.

Amendement 19/17-05-21:
Stikstofdoelen

Provinciale Staten van Noord-Holland, in vergadering bijeen op 17 mei 2021, sprekende over agendapunt 9: Strategie Noord-Hollandse aanpak stikstofproblematiek 2021-2022

Constaterende dat:
In de Noord-Hollandse stikstofstrategie de doelen voor de jaren 2025, 2030 en 2035 worden vastgelegd.

Overwegende dat:
- *In diverse sectoren de reductiedoelen, met name die voor 2035, niet als realiseerbaar worden gezien.*
- *De minister van LNV in maart heeft toegezegd dat de landelijke stikstofwet binnen 4 jaar wordt geëvalueerd om te bekijken of de doelen voor 2035 ook echt realiseerbaar, haalbaar en betaalbaar zijn.*
- *De Tweede Kamer en de Minister hebben aangegeven dat de stikstofwet haalbaar moet zijn en dat er rekening moet worden gehouden met sociale, economische en ecologische gevolgen.*
- *De Minister heeft toegezegd dat er bijsturing plaatsvindt als de doelen niet realiseerbaar blijken te zijn.*
- *De rekenmodellen die nu worden gehanteerd, waaronder AERIUS, een grote onzekerheidsfactor kennen.*
- *De minister heeft toegezegd dat het stikstofmeetnet wordt uitgebreid en dat in 2022 de nieuwe metingen worden toegevoegd aan de rekenmodellen.*
- *Het daarom met de kennis van nu te vroeg en onwenselijk is om de stikstofdoelen voor het jaar 2035 vast te leggen in een besluit van PS.*

Besluiten om:

Bij de voordracht op pagina 6 tot en met pagina 11 in alle gebiedsoverzichten de laatste rubriek "Streefwaarde te behalen depositiereductie in mol (t.a.v. AERIUS 2020) betreffende het jaar 2035" te laten vervallen.

CDA), Forum voor Democratie), 50PLUS-PvdO, JA21

Mevrouw **KONING** (CDA): Verder worstelen wij met diverse onderdelen uit de gepresenteerde Stikstofstrategie. We zien dat in de Noord-Hollandse stikstofaanpak te eenzijdig wordt gestuurd op de kritische depositiewaarden. Er zijn diverse voorbeelden waarbij de stand van de natuur goed is, terwijl volgens de rekenmodellen de stikstofbelasting hoger is als bepaalde stikstofgevoelige fauna op papier kan verdragen. Alleen sturen op de KDW klopt dus niet. Met een dergelijke regeling kun je bedrijven niet sommeren om te stoppen of allerlei kostbare maatregelen te treffen. De eenzijdige sturing en de onzekerheidsfactoren van de rekenmodellen zijn daarvoor te groot. Om ons heen zien we dat bedrijven en jonge bedrijfsopvolgers steeds zorgelijker en soms zelfs wanhopig worden. De regelgeving stapelt zich op. De gebiedsprocessen met enorme opgaves en extra kosten komen op hen af, terwijl er geen verdienmodel wordt geboden. Dat geldt voor velen en met name ook in de agrarische sector. Roepen dat stikstofreductie, extensiever telen en de veestapel halveren zichzelf gaan uitbetalen, klopt niet. De markt laat een tegengestelde beweging zien. De bank vraagt een betaling van rente en aflossing. Gevolg en effect van beleid moet daarom goed in beeld worden gebracht. Je kunt niet het onmogelijke van bedrijven vragen. Geef ze hoop, in plaats van wanhoop. Zorg dat ze gezien worden, in plaats van genegeerd. Zij produceren het voedsel voor ons allen. Inzetten van deze strategie voor stikstofreductie gaat veel impact hebben op het rendement en de bestaansmogelijkheden van industrie en bedrijven. De minister heeft toegezegd dat er bijsturing plaatsvindt als de doelen niet haalbaar en betaalbaar blijken te zijn. Dat moet ook veel duidelijker terugkomen in de Noord-Hollandse strategie. Een ander probleem met deze strategie is dat er steeds weer hexagonen met stikstofgevoelige habitats kunnen worden toegevoegd aan de Natura2000-gebieden, waardoor er steeds meer stikstof uitstoot gereduceerd moet worden. Dit is onwenselijk, want dan komen we in een vicieuze cirkel.

De **VOORZITTER**: Er is een interruptie door de heer Leerink.

De heer **LEERINK** (PvdA): Ik wil graag een vraag stellen aan mevrouw Koning. We horen van u het verhaal dat u heel vaak houdt. U bent begaan met de agrarische sector en dat snap ik ook. U heeft aangegeven dat er in de Kamer allerlei debatten plaatsvinden. Tegelijkertijd voeren we deze discussie niet voor niets. We zitten klem. We zijn door de Raad van State op slot gezet. Er moet in korte tijd wat gebeuren. Ik hoor u verhalen houden over wat allemaal niet kan. Wat zou in uw ogen wel moeten gebeuren om op korte termijn die doorbraak te bewerkstelligen die we met zijn allen zo hard nodig hebben?

Mevrouw **KONING** (CDA): Er kan veel meer worden ingezet op innovatie. Daar kom ik zo op. Het geld dat beschikbaar is, moet ook op een manier worden ingezet, die effectief is. Dan moet niet

alleen worden gekeken naar rekenmodellen, maar ook echt naar wat er in de natuur gebeurt. Daar kom ik zo ook op.

De **VOORZITTER**: De heer Smaling heeft ook een interruptie.

De heer **SMALING** (SP): Ik kan dezelfde inleiding houden als de heer Leerink. Ik snap ook de overwegingen van het CDA, maar ik hoor toch een paar dingen waarvan ik denk: We blijven hangen in enerzijds drogredenen en 'boeren produceren ons voedsel'. Nederland importeert en exporteert enorm veel. We zijn voor ons voedsel echt niet afhankelijk van wat er in Noord-Holland wordt geproduceerd. Belangrijker nog vind ik uw pleidooi voor de jonge boeren. Wat ik steun, maar als je met een sociale uitkoopregeling aan de gang gaat voor boeren die ook geen opvolger hebben, dan kun juist ook jonge boeren perspectief bieden. Het een kan het ander toch juist ondersteunen?

Mevrouw **KONING** (CDA): Als je een aantal bedrijven op zou kopen en de andere bedrijven geen extra maatregelen oplegt, dan zou dat gelden, maar het beeld is nu toch nog wel heel anders.

De heer **SMALING** (SP): Kunt u dan juist geen voorstel doen om het zo in te regelen, zodat je jonge boeren inderdaad niet frustreert, maar dat je die dus duurzame boeren van de toekomst laat zijn.

Mevrouw **KONING** (CDA): Daar kom ik ook nog op terug. Wat ik net bedoelde met die verdienmodellen, die moeten wel geboden worden. Als er alleen maar steeds gezegd wordt: halveren van de veestapel en dan gaat het vanzelf meer opleveren. Dat klopt dus gewoon niet.

De heer **SMALING** (SP): Het is ook de manier waarop je het brengt. Als je zegt dat de helft van de dieren weg moet, dan klinkt dat anders dan wanneer je naar een maatregelenpakket zoekt waarbij je vanzelf minder dieren krijgt. Je helpt uittreders om op een sociale manier uit te treden.

Mevrouw **KONING** (CDA): Daar moeten dan wel verdienmodellen aan gekoppeld worden. Die zien wij tot op dit moment nog niet. Die worden te weinig geboden. Dat is wat ik bedoel. Die worden te weinig geboden in het stikstofdossier.
Het CDA wil dat er bij de stikstofbronnen ook de uitstoot van ganzen wordt meegenomen. Juist in de Noord-Hollandse natuurgebieden komen veel ganzen voor die zorgen voor stikstof. Landelijk is het percentage laag, maar juist in de Noord-Hollandse Natura2000-gebieden is het hoog. Dat moet echt gereduceerd worden door onder andere betere beheermaatregelen. De effecten van extern salderen met veehouderijbedrijven zijn nog steeds onduidelijk. Daarover zijn onlangs ook weer Kamervragen gesteld. Ook hierover is nog goede besluitvorming nodig. Die moet worden meegenomen in de stikstofstrategie. Een belangrijk punt is ook dat wij als Staten het budgetrecht hebben. Vanuit dat oogpunt zijn we van mening dat middelen moeten worden ingezet waar ze het meest efficiënt zijn. Deskundigen geven aan dat per ingezette euro voor verlaging van de N-emissie innovatie veel efficiënter zal zijn dan het belemmeren van economische activiteiten, of helemaal opkopen van bedrijven. Wij willen dat de manier waarop het budget efficiënt wordt

ingezet bij de uitwerking van de strategie duidelijker in beeld wordt gebracht. Om al deze zaken beter te verankeren dienen wij een motie in, samen met JA21, Forum voor Democratie en 50PLUS/PvdO.

Motie 56 /17-05-21:
Stikstofstrategie aanpassen

Provinciale Staten van Noord-Holland, in vergadering bijeen op 17 mei 2021, sprekende over agendapunt 9: Strategie Noord-Hollandse aanpak stikstofproblematiek 2021-2022

Constaterende dat:

- *In de brief ''strategie Noord-Hollandse aanpak stikstofproblematiek 2021-2022'' PS geïnformeerd wordt over de koers die wordt ingezet.*
- *In de Noord-Hollandse stikstofstrategie de doelen voor de jaren 2025, 2030 en 2035 worden vastgelegd.*
- *De wijze waarop deze doelen behaald gaan worden (dus de maatregelen en de financiering daarvan) in de gebiedsplannen worden geconcretiseerd*

Overwegende dat:

- *Er op deze wijze een strategie wordt ingezet waarvan we de effecten, de kosten en de baten niet kennen.*
- *In diverse sectoren de reductiedoelen die in de stikstofstrategie worden vastgelegd niet als realistisch worden gezien.*
- *De minister van LNV in maart heeft toegezegd dat de landelijke stikstofwet binnen 4 jaar wordt geëvalueerd om te bekijken of de doelen haalbaar en betaalbaar zijn.*
- *De Tweede Kamer en de Minister hebben aangegeven dat er rekening moet worden gehouden met sociale, economische en ecologische gevolgen.*
- *Dit uitgangspunt niet duidelijk is terug te vinden in de Noord-Hollandse Stikstofaanpak.*
- *Inzetten van deze strategie voor stikstofreductie veel impact gaat hebben op rendement en bestaansmogelijkheid van industrie, bedrijven en de agrarische sector.*
- *De Minister heeft toegezegd dat er bijsturing plaatsvindt als de doelen niet haalbaar en betaalbaar blijken te zijn.*
- *De minister heeft toegezegd dat het stikstofmeetnet wordt uitgebreid en dat in 2022 de nieuwe metingen worden toegevoegd aan de rekenmodellen.*
- *Er in de Noord-Hollandse stikstofaanpak te eenzijdig wordt gestuurd op de Kritische Depositie Waarde.*
- *Er diverse voorbeelden zijn waarbij de stand van de natuur goed is terwijl volgens de rekenmodellen de stikstofbelasting twee keer zo hoog is als bepaalde stikstofgevoelige fauna officieel kan verdragen.*
- *Er steeds weer hexagonen met stikstofgevoelige habitats kunnen worden toegevoegd waardoor er steeds meer stikstofuitstoot gereduceerd moet worden.*
- *Bij de stikstofbronnen de uitstoot van ganzen niet is meegenomen, terwijl in Noord-Hollandse natuurgebieden veel ganzen voorkomen die stikstof in de natuurgebieden achter laten.*

- *De effecten van extern salderen met veehouderijbedrijven nog onduidelijk zijn en daarover onlangs Kamervragen zijn gesteld.*
- *Middelen moeten worden ingezet waar ze het meest efficiënt zijn en innovatie meestal per ingezette Euro efficiënter is dan verlaging van N-emissie door bijvoorbeeld opkoop van bedrijven of belemmeren van economische activiteiten.*
- *Het onwenselijk is om dit beleid in ze zetten terwijl er geen zicht is op de effecten en vele ondernemers vrezen voor het voortbestaan van hun bedrijf.*

Roepen Gedeputeerde Staten op om:
De strategie aan te passen en er daarbij voor te zorgen dat:

- *Er niet meer eenzijdig op de Kritische Depositie Waarden (KDW) wordt gestuurd.*
- *Er nadrukkelijk ook rekening wordt gehouden met sociale, economische en ecologische gevolgen.*
- *Er gewerkt wordt met doelen die haalbaar en betaalbaar zijn.*
- *Er niet met meer stikstofdepositie gerekend mag worden dan uit meetgegevens blijkt.*
- *Nieuwe meetpunten zijn meegenomen als uitgangspunt voor strategie.*
- *Er vastgelegd is dat er geen uitbreiding van stikstofgevoelige hexagonen mag komen.*
- *Bij de stikstofbronnen ook de stikstofuitstoot van ganzen is meegenomen als bron.*
- *Er meer duidelijkheid is over de effecten van extern salderen met veehouderij bedrijven.*
- *Er is in de strategie aandacht is voor toekomstperspectief voor bedrijven.*
- *Er duidelijk is meegenomen dat de middelen worden ingezet waar ze het meest efficiënt zijn.*

CDA), Forum voor Democratie), 50PLUS/PvdO) en JA21

Mevrouw **KONING** (CDA): Het lijkt wel alsof iedereen nog maar een stikstofbril draagt bij het bekijken van de natuur. Als er iets in de natuur niet naar wens verloopt, krijgt stikstof direct de schuld. Dat klopt niet. Ook veel andere zaken, waaronder hydrologische maatregelen, hebben invloed op de natuur. Dat maakt nogmaals duidelijk dat het niet verstandig is om alleen rekenmodellen leidend te laten zijn bij de stikstofreductie. We moeten ook meenemen wat er daadwerkelijk gebeurt in de natuurgebieden. Stikstofgevoelige planten reageren bijvoorbeeld goed op veranderingen van de waterhuishouding en beheer zonder dat er iets aan stikstofbronnen verandert. Dit blijkt uit diverse onderzoeken. Daar wil ik mee afsluiten, want daar is het grote stikstofvraagstuk ook mee begonnen: de natuur. Als rentmeesters willen we daar goed mee omgaan. Dat geldt tegelijkertijd voor dieren en voor de mensen die op aarde leven. Alles in balans, weloverwogen beleid en niet doorslaan een kant op. Dat zal uiteindelijk de natuur niet helpen, omdat dan ook de samenleving ernstig in problemen komt. Laten we met elkaar werken aan een hoopvolle toekomst.

De **VOORZITTER**: Een interruptie van de heer Zoon.

De heer **ZOON** (PvdD): Ik hoor het CDA vooral een heel oud, bekend verhaal vertellen, eigenlijk uit de tijd van PAS. Oud CDA-minister Veerman vertelde in 'Buitenhof' een ander verhaal. Begrijp ik het goed dat het CDA heel langzaam tot inkeer komt en een andere oplossing gaat zoeken,

ook juist bij de boeren, om hen meer kansen te geven? Is het verhaal dat mevrouw Koning verteld toch een beetje gedateerd?

Mevrouw **KONING** (CDA): Dit verhaal is niet gedateerd. Zoals ik aangaf: Met verdienmodellen kun je ook sturen. Dan moeten die er wel zijn. Je kan niet een beleid opleggen, als je daarvan de effecten niet goed hebt overzien. Effecten moeten beter in beeld komen. Verdienmodellen moeten er zijn en we moeten ook naar de werkelijke stand van de natuur kijken en niet alleen naar rekenmodellen.

De **VOORZITTER**: U heeft een motie en een amendement ingediend. Beide maken onderdeel uit van de beraadslagingen.
Het woord is aan de heer Smaling.

De heer **SMALING** (SP): In de commissie heeft collega Groot het woord gevoerd over dit onderwerp. Het is een goed opgesteld en overzichtelijk stuk, in de termen van waar we wel en niet over gaan. Ik heb daar nog wel een paar vragen over. Ook de rangschikking per sector laat zien dat de provincie, wat industrie betreft, niet echt aan zet is. Ook het onderscheid in generiek maatregelen en meer gebiedsgerichte maatregelen is ook van belang. We hebben met verschillende habitattypes te maken. Mevrouw Koning zei het ook al. Daarin zijn verschillen in beleid mogelijk, hydrologische maatregelen. Het ene habitattype leent zich bijvoorbeeld voor maaien en het andere niet. Met maaien kun je ook een deel van de stikstoflast wegnemen in een habitattype. Die creativiteit moeten we gewoon inzetten.
Ik heb een aantal vragen aan de gedeputeerde. We zijn als Provinciale Staten nu niet besluitvormend, maar er ligt op dit moment wel een A-stuk voor. We hebben wel budgetrecht en zijn ook kaderstellend. Hoe pakt dat de komende tijd precies uit? Wat wel, wat niet en op welk moment? Een ander punt in het stuk is toch weer, dat we natuurherstel én economische ontwikkeling willen. Ergens loopt dat altijd spaak. Dat is een cruciale zaak in het nadenken over welke toekomst de provincie voor ogen heeft. “Niet alles kan.” Dat zijn de woorden van de heer Remkes. We moeten ons ter harte nemen dat niet alles kan. Dat niet in elke situatie een en/en mogelijkheid is om zowel de natuur als de economie te behagen. Dat moeten we vaststellen. Verder zijn er drie instrumenten benoemd in het stuk: Verboden, stimuleringen en heffingen. Het zou mij wat waard zijn als dat wat nader wordt uitgewerkt. De neiging bestaat om erg naar die stimuleringen en innovaties te zoeken. Je hebt een instrumentenkoffer met drie soorten gereedschap en je moet wel dat inzetten wat op enig moment ook geëigend is. Dat refereert ook aan het punt dat mevrouw Koning naar voren bracht over de toekomst van de landbouw.
Verder zie door het stuk heen ‘schemeren’ het praten met het Rijk en zelfs met Europa. Wanneer is dat aan de orde? Is dat een soort informele lobby via een comité van regio’s in Brussel? Wat voor vorm krijgt het? Wanneer is zoiets opportuun? Verder ben ik er niet op gerust dat het maatregelenpakket Europa proof is. Dat moet ik eigenlijk aan de minister vragen. Daar gaan collega’s over. Ik kan het wel aan de gedeputeerde vragen. Hoe Europa proof schat zij het pakket in? Is het Stikstofregistratie systeem Europa proof? Is AERIUS Europa proof? Zeker als daaraan weer wordt ‘gerommeld’. Het lijkt me van belang dat we niet voor een tweede keer in dezelfde val trappen. Dan staan er maatregelen in het stuk die onze speciale aandacht hebben. Als je naar

sectoren gaat kijken dan komen wij toch wel bij landbouw uit. We hebben problemen met extern salderen, maar we kunnen ons ook voorstellen dat het bijdraagt aan een enigszins zachte landing in het maatregelenpakket wat aan de orde is. We zouden, wat betreft het verleasen, een deur dicht willen doen. Het extern salderen kun je zien als dat een kind zegt: “Mama, ik wil een ijsje.” En dat je dat ijsje geeft. Het verleasen is als om een tweede ijsje vragen. Dat gaan wij niet doen. We dienen samen met 50PLUS/PvdO een amendement in.

Amendement 20 /17-05-21:
Provinciale Staten van Noord-Holland, in vergadering bijeen op 17 mei 2021, besprekend de Strategie Noord-Hollandse aanpak stikstofproblematiek (VD-18)

Besluiten achter de huidige tekst van beslispunt 1 van het te nemen besluit de volgende tekst toe te voegen:

- *..... en daarbij bij het behalen van deze doelen het instrument 'verleasen van stikstofrechten' niet in te zetten.*

zodat beslispunt 1 zal luiden:

- *De in deze Statenvoordracht opgenomen doelen voor daling van de stikstofdepositie per stikstofgevoelig Natura 2000-gebied en stikstof-uitstotende sector vast te stellen en daarbij bij het behalen van deze doelen het instrument 'verleasen van stikstofrechten' niet in te zetten.*

SP en 50PLUS/PvdO,

De heer **SMALING** (SP): Verder kun je rechtsom of linksom proberen om de landbouw in Nederland en de provincie een betere toekomst te bieden. Wij zijn van mening dat het woord ‘grondgebondenheid’ daarbij centraal moet staan. Er is veel discussie over kringlooplandbouw. Grondgebondenheid is daaraan duidelijk gelieerd. Samen met 50PLUS/PvdO dienen we een motie in.

Motie 57 /17-05-21:
Stikstof eruit, grondgebonden landbouw erin!

Provinciale Staten van Noord-Holland, in vergadering bijeen op 17 mei 2021, besprekend de statenvoordracht Strategie Noord-Hollandse aanpak stikstofproblematiek (VD-18).

Constaterende dat:

- *In de statenvoordracht doelen voor de daling van stikstofdepositie per stikstofgevoelig Natura 2000gebied en stikstof-uitstotende sector worden vastgesteld;*
- *In de landbouw(melkvee)- sector een zeer grote stikstof (ammoniak)- reductie behaald moet worden;*
- *Deze reductie niet behaald kan worden als in de veeteelt de maatregelen uitsluitend worden gericht op innovatie en de haperende opkoop- en beëindigingsregelingen;*
- *Het daarom noodzakelijk is dat er meer dan nu naar andere stikstof reducerende maatregelen voor de agrarische sector wordt gekeken;*

Overwegende dat:

- *Grondgebonden landbouw (veeteelt) een balans bewerkstelligt tussen mestplaatsing en ruwvoerwinning van een agrarisch bedrijf;*
- *Er bij een grondgebonden melkveehouderij een kringloop van mineralen is, waarbij de verbouwde gewassen aan het vee worden gevoerd en met de mest van het vee de voedergewassen worden bemest, waardoor op bedrijfs- of regionaal niveau geen transport van ruwvoer en mest noodzakelijk is:*
- *Grondgebonden landbouw zal leiden tot een natuurlijke reductie van de veestapel, omdat het vee (bij)gevoerd zal moeten worden met het ruwvoer dat op eigen bedrijf verbouwd wordt;*
- *Grondgebonden landbouw ervoor zal zorgen dat het kunstmestgebruik in de landbouw geheel of gedeeltelijk vermeden kan worden, waardoor de bodem en het grond- en oppervlaktewater zich langzaam kunnen herstellen;*

Besluiten Gedeputeerde Staten opdracht te geven om:

- *Grondgebonden landbouw op te nemen als belangrijk instrument om de stikstof- en ammoniakemissies terug te dringen;*
- *Te onderzoeken welk bedrag - boven op de bedragen die verstrekt kunnen worden via Groen Kapitaal - in totaal nodig is om voldoende subsidies te verstrekken om alle agrarische bedrijven daadwerkelijk te inspireren over te gaan naar grondgebonden landbouw.*

En gaan over tot de orde van de dag.
SP en 50PLUS/PvdO

De **VOORZITTER**: Een interruptie van de heer Klein.

De heer **KLEIN** (CU): Mijn interruptie gaat over het amendement en het niet verleasen. Ik zoek toch een beetje waarom u zo negatief bent over het verleasen. Verleasen gaat niet over de latente ruimte in de vergunning. Het gaat over daadwerkelijke uitstoot die er plaatsvindt. Als die tijdelijk verlaagd wordt, dan wilt u niet dat die uitstoot tijdelijk gebruikt kan worden om bijvoorbeeld woningen te bouwen? Ik zie daarvan niet de logica.

De heer **SMALING** (SP): We vinden dat er door maatregelen in de landbouw vanzelf ruimte gaat ontstaan om meer woningbouw te plegen. We vinden dit een sluiproute om toch nog ergens een voorraad stikstof aan te boren om zaken in gang te zetten, waarvan wij vinden dat de instrumenten zoals die nu verder genoemd worden, daar voldoende ruimte voor bieden.

De heer **KLEIN** (CU): Dat vind ik toch wat vreemd. Het gaat om tijdelijk gebruik en het gaat om daadwerkelijke uitstoot, die gerealiseerd moet worden. Het is alleen maar het tijdelijk verschuiven. Dat heeft niks te maken met een extra bron aanboren.

De heer **SMALING** (SP): Je benut niet benutte ruimte. We willen dat pad gewoon afsnijden. Anders gaan we die doelen gewoon niet realiseren. We vinden dit een extra instrument, waar wij niet achter kunnen staan.

De **VOORZITTER:** Er is ook een interruptie van de heer De Wit.

De heer **DE WIT** (VVD): Ik zou de collega van de SP graag willen bevragen over de motie over grondgebonden landbouw. Wat is op dit moment het aantal dieren in Noord-Holland dat per hectare gehouden wordt? Wat is volgens de SP een nastrevenswaardige verhouding van beide?

De heer **SMALING** (SP): Het gaat me niet zozeer om het aantal dieren. Het gaat me erom dat in een mineralenboekhouding datgene wat binnenkomt ongeveer gelijk is aan wat eruit gaat. Het gaat om de mineralenbalans op Rijksniveau. Vroeger waren dat de mino's, een mineralenboekhouding. Die is door Europa ten grave gedragen. Zoiets zou weer moeten worden ingevoerd. De bedrijfsvoering is daar een resultante van. Het moet randvoorwaardelijk worden gemaakt.

De heer **DE WIT** (VVD): Ik vind de motie dan wat vaag, in de bewoording en waar we nu precies naar toe moeten. Wat voegt dit toe ten opzichte van bijvoorbeeld de Voedselvisie, die we met elkaar hebben vastgesteld?

De heer **SMALING** (SP): De Voedselvisie bevat veel goede punten. Het begrip grondgebondenheid is uit het spraakgebruik geraakt. Wij vinden dat het weer terug moet komen. Het is heel duidelijk gekoppeld aan die balans en aan die kringloop. Daarom willen we het graag weer vermeld hebben. Zeker in een dergelijk stuk, waarover we vandaag praten. Het is relevant om de landbouw te linken aan een dergelijk instrument, dat randvoorwaardelijk zal zijn voor de toekomst van de landbouw en de dierhouderijen in het bijzonder.

De **VOORZITTER**: Een interruptie van mevrouw Koning.

Mevrouw **KONING** (CDA): Is de heer Smaling ermee bekend dat juist in Noord-Holland, in het kader van die mineralenbalans, er te weinig mest is om alle akkerbouw en volle gronds groente goed te laten groeien? Er moet juist mest uit andere provincies naar Noord-Holland worden gebracht. De mineralenbalans is juist in Noord-Holland al heel goed. Bent u daarmee bekend?

De heer **SMALING** (SP): Daarover ben ik helemaal niet verbaasd. Ik ben me ervan bewust dat Noord-Holland absoluut niet de meest intensieve dierhouderijen heeft in dit land. Ik weet ook dat er grootschalige mesttransporten plaatsvinden tussen dierhouderijen en akkerbouwbedrijven. Het kan best zijn dat we per saldo dan nog meer binnenhalen dan buiten de deur moeten zetten. Daar gaat het mij niet om. Het gaat mij erom dat het begrip 'grondgebondenheid' gekoppeld wordt aan wat we hier vandaag bespreken. Als dat voor een deel van de agrariërs zo uitpakt dat ze nog wat extra kunnen binnenhalen omdat het die balans niet verstoord, dan zij dat zo. Dan is dat wat mij betreft nog steeds binnen de grenzen van wat grondgebondenheid voorstelt en beoogt.

De **VOORZITTER**: U heeft een amendement en een motie ingediend. Beide maken onderdeel uit van de beraadslagingen.
Het woord is aan de heer Köhler.

De heer **KÖHLER** (JA21): Gehoord hebbend de voorgaande betogen en discussie denk ik dat het tijd is om eens een expertsessie aan te vragen op het terrein van stikstof. Misschien zijn die er al eens geweest. Ik kom dadelijk terug op wat ik bedoel.
In de commissie heb ik al uitvoerig stilgestaan bij de ondoordachte gebiedsgerichte stikstofaanpak. Het gaat niet werken. Het is het paard achter de wagen spannen. Laten we als voorbeeld de Schoorlse Duinen nemen. Dat gebied kennen de meesten van ons, want we waren daar twee jaar geleden tijdens het Statenuitje. Het zal de meeste collega Statenleden, die de dagelijkse mailing van de Provincie lezen, niet ontgaan zijn dat de 247 treden tellende trap, naar het uitzichtpunt achter Hotel Jan van Scorel, waar we twee jaar geleden verbleven, gered is. De crowdfundingsactie is geslaagd. Binnen drie dagen had Staatsbosbeheer flink meer dan de benodigde 38.000 euro binnen. Zo leunt Staatsbosbeheer de laatste jaren steeds vaker op het publiek. Het populairste mountainbike parcours van Nederland wordt bijgehouden door een vereniging. De Lions, of de Rotary, ruimen aangespoeld plastic achter De Kerf op en vrijwilligers trekken de berkenboompjes en lijsterbessen uit de afgeplagde heidevelden. Anders komt er bos terug, in plaats van Kraaiheide en dat is niet de bedoeling.
Staatsbosbeheer krijgt wel geld, maar onvoldoende om de taken uit te voeren, zegt men. Veel van die taken zijn nieuw en vloeien voort uit ondoordachte bureautafelprojecten. Zo moet er geregeld, tegen zeer hoge kosten, een fietspad worden vrijgemaakt van een wandelend duin. Gezien de kapplannen gaan er nog meer van die wandelende duinen ontstaan. Het ultieme geluk als de bewoners van Schoorl buiten hun dorp gezandstraald worden, zoals in de negentiende eeuw het geval was, voor de bebossing. Het grote ideaal van Natura2000 bureaugeleerden uit Brussel. Waarom nu is die gebiedsgerichte aanpak een slecht plan? Laat ik opnieuw de Schoorlse Duinen als voorbeeld nemen. Het gebied vergrast. Dat kan ik bevestigen. Ik kom er al zestig jaar. Er zijn meer veranderingen. Door de komst van de vos zijn er vrijwel geen grondbroeders meer en heeft de grootste meeuwenkolonie van Europa zich gevestigd op daken van flats in Alkmaar, met overlast. Niettemin gaat het slecht met de meeuwenpopulatie in Nederland, net als voorheen met konijnen, die zijn uitgeroeid door in laboratoria ontwikkelde virussen. Zo zijn er meer dier- en plantensoorten verdreven. Tegelijkertijd zien we andere flora opduiken. Door de toename van stikstof liefhebbende struiken horen we de Nachtegaal weer en vestigen zich meer andere soorten die goede beschutting nodig hebben. Ook Nijlgansen. Ze lijken zelfs de plekken van de meeuwen in te nemen. Domme ganzen, dat komt ze duur te staan. Tegelijk steek een spade in de grond en bestudeer de ondergrondse biotoop. Veel rijker en meer divers dan die van honderd of zelfs twintig jaar geleden. Dat wordt bevestigd door Wageningse onderzoekers, die al bijna veertig jaar de bodem bestuderen. Die studieplekken worden overigens bedreigd door onder meer gesubsidieerd wandelend duin. We zetten fotogenieke Schotse hooglanders, Poolse paardjes, schapenkuddes en recent nog Aziatische buffels in om het landschap, dat overigens vol staat met andere exoten als de Amerikaanse vogelkers en de Japanse roos, te beheren. Snoeien doet bloeien. Die inzet versterkt het huidige landschap alleen maar meer. En nu? We gaan de stikstofuitstoot die in het duingebied al afneemt nog eens extra lokaal aanpakken. Als we dan

naar de cijfers kijken, komen we uit bij twaalf melkveehouders rond dit gebied. Zij zijn verantwoordelijk voor 23% van de stikstofneerslag. Dat is berekend. Ik geloof er niets van. De wind staat vijf van de acht keer Zuid of Zuidwest. Een uitstoot waait dus het binnenland in. Waarom komen we uit bij genoemde twaalf? De twee grootste stikstof uitstoters: De Noordzee en het buitenland kunnen we helemaal niet lokaal aanpakken. Dus blijven die twaalf over. Stel, we pakken ze aan, kopen die boeren uit en laten er geliefd moeras met biezen ontstaan. Neem van mij aan, dat heeft weer andere enorme gevolgen. Onvoorzien, zoals ik al eerder aangaf, maar waar veel beheergelden heen zullen moeten en die niet begroot zijn. Ons pleidooi: Blijf eraf. Zet het geld dat beschikbaar is voor beheer zinvol in. Accepteer dat dingen veranderen. Wees progressief en besef dat verandering niet altijd slecht is. Besef dat de negentiende eeuw, waarnaar we terug willen, misschien die van de romantiek was, maar dat voor 90% van de bevolking het leven toen vooral overleven was. Dat gold zeker voor Schoorl en omgeving. Nu vraagt u zich af, -en ik heb de heren Leerink en Smaling al dergelijke vragen horen stellen-, of wij dan overal tegen zijn, na deze fijne geschiedenisles. We hebben natuurlijk ook wel plannen. Zo kwam ik ook op een expertsessie, die zich op de mest zou kunnen richten. Wij hebben plannen en daarvoor hebben we een motie, die we samen met CDA indienen.

Motie 58 /17-05-21:
Pilot mestscheiding

Provinciale Staten van Noord-Holland, in vergadering bijeen op 17 mei 2021, te Haarlem, ter behandeling Strategie Noord-Hollandse aanpak stikstofproblematiek: Pilot mestscheiding'.

Constaterende dat:

- *Mest geen afval is, maar een waardevolle voeding voor planten, bodem en een bron van energie en andere stoffen;*
- *Mest al eeuwenlang een essentiële bron is voor de voedselvoorziening;*
- *Mestbewerking mogelijkheden biedt om al dan niet gesignaleerde lokale mestoverschotten aan te pakken;*
- *De bewerking van mest resulteert in een afname van het mestvolume of in een meststof die eenvoudiger te transporteren en af te zetten is.*
- *Er voor mest een herwaardering is waardoor kunstmest toediening de laatste jaren flink is afgenomen;*
- *Het wetenschappelijk onderzoek naar mestscheiding Nederland nog steeds internationaal leidend is, maar die positie wel wordt bedreigd door China.*
- *Er tenminste acht mest- en digestaatscheidingstechnieken zijn, waarbij vooral strippen en scrubben veel perspectief biedt;*
- *Uit wetenschappelijk onderzoek blijkt dat vooral jonge boeren voor deze modernisering openstaan.*

Overwegende dat:

- *Het uitkopen van melkveehouders nauwelijks uitkomst biedt.*

- *De stikstofdepositie uit veel grotere bronnen als Noordzee en het buitenland in Noord-Holland al drie keer groter is dan de depositie van de melkveehouders;*
- *De effecten van het uitkopen van melkveehouders op het achterblijvend gebied op lange termijn ongewis zijn.*
- *De vermoerassing en verbiezing van het landschap nu al onvoorziene gevolgen heeft.*
- *Er een traditie is van onverwachte en ongewenste gevolgen van ingrepen in met name het duinlandschap.*

Verzoeken Gedeputeerde Staten,

- *In plaats van melkveehouders uit te kopen, in samenwerking met de Universiteit van Wageningen een pilot met melkveehouders op te starten dat gericht is op mestscheiding en vermindering stikstofuitstoot en om voor deze pilot samenwerking te zoeken met onder andere melkveehouders rondom de Schoorlse Duinen;*

JA21 en CDA

De **VOORZITTER**: De motie maakt onderdeel uit van de beraadslagingen.
Het woord is aan mevrouw Van Wijnen.

Mevrouw **VAN WIJNEN** (GL): Het is deze maand twee jaar geleden dat de rechter een streep haalde door het PAS-beleid. Twee jaar. Al twee jaar zijn we elke dag aan het praten en denken hoe we ermee kunnen stoppen om de natuur dagelijks schade toe te brengen. Het is eigenlijk bizar dat het kan. Dat je na een rechterlijke uitspraak nog twee jaar door kan gaan. We snappen natuurlijk de complexiteit van de problematiek en de noodzaak voor gesprekken om belangen af te wegen, maar toch, ergens moet geloofwaardigheid ook een factor worden. In februari/maart moesten mijn 4-VWO'ers, -ik ben docent-, in duo's een werkstuk maken over een actueel landbouwonderwerp. Een duo koos stikstof. Ze eindigden hun werkstuk met de bemoedigende opmerking dat het nu gelukkig eindelijk allemaal goed geregeld was. De Wet Stikstof en Natuurherstel was toen net aangenomen. Het was een prima werkstuk. Ik heb ze niet doorgevraagd over wat ze bedoelden met goed geregeld, maar ik heb het me wel afgevraagd. Kunnen wij hier zulk vertrouwen met zijn allen waarmaken? Dat de stikstofproblematiek nu eindelijk goed geregeld is? Eerlijk gezegd; ik moet het nog gaan zien.
Vandaag bespreken we de provinciale doelen om in ieder geval in onze provincie een en ander op orde te gaan krijgen. Het is mooi dat er nu een overzicht is, waarin aangegeven staat hoe we de landelijke doelstellingen kunnen vertalen voor onze Natura2000-gebieden. Dat het niet voor elk natuurgebied zal leiden tot voldoende vermindering van de stikstofdepositie om het gebied duurzaam in stand te houden, is tijdens de commissie al door enkele partijen benoemd. Dit blijft zorgelijk. In dat kader zal er veel afhangen van de gebiedsgerichte aanpak, waarin de provincie verschillende doelen per gebied uit gaat werken, zoals problemen rondom bodemdaling, NNN-realisatie en transitie landbouw. Graag hoor ik een bevestiging van de gedeputeerde dat zij die onderwerpen ook vlot in samenhang oppakt en daarin de synergie zoekt, zodat we zo min mogelijk gaan 'dweilen met de kraan open'. Om concreet te maken wat ik bedoel: Als boeren stappen willen zetten om meer natuurintensief te gaan werken, loont het voor onze doelen om ze daarin te faciliteren. Ziet de gedeputeerde dat ook zo? Kan ze voldoende kansen benutten om dat

ook te doen? Doelen kun je niet bespreken zonder strategie en instrumenten. In de commissie hebben we veel gesproken over het relatief kleine instrument 'verleasen'. We zien dat het af en toe ruimte kan bieden om noodzakelijke projecten uit te voeren, maar het kan ook leiden tot een tijdelijk toename van stikstofdepositie. Dat is nu juist wat we niet willen. Het roept de vraag op wat nu precies tijdelijk is en bevat weinig tot geen prikkels om te zorgen dat stikstof huishouding duurzaam op orde blijft. We vinden dat we een stevige vinger aan de pols moeten houden bij dit instrument en dienen daarom met D66 en PvdA de volgende motie in.

Motie 59 /17-05-21:

Provinciale staten van Noord-Holland, in vergadering bijeen op 17 mei 2021

Constaterende dat:

- *Het deze maand twee jaar geleden is dat de rechter uitsprak dat het Nederlands stikstofbeleid aantoonbaar moet leiden tot minder stikstofdepositie in Natura2000-gebieden.*
- *Inzet van provinciale instrumenten ertoe moet leiden dat stikstofdepositie in Natura2000-gebieden duurzaam afneemt.*

Overwegende dat:

- *Het instrument 'verleasen' ingezet kan worden om activiteiten die een tijdelijke stikstofuitstoot realiseren mogelijk te maken.*
- *Het instrument 'verleasen' er toe kan leiden dat de stikstofdepositie in praktijk (tijdelijk) toeneemt.*
- *Aan het gebruik van dit instrument geen randvoorwaarden worden meegegeven die bijdragen aan een duurzame afname van stikstofdepositie.*
- *Er over een jaar een (landelijke) evaluatie plaatsvindt waarin gekeken wordt naar de toepassing van de instrumenten t.b.v. stikstofreductie.*
- *Dit een goed moment is om eventuele aanpassingen in het provinciale beleid door te voeren.*

Spreken uit dat:

- *'verleasen' er niet toe mag leiden dat vergunde, maar onbenutte ruimte, grootschalig en langdurig, gebruikt gaat worden en zo leidt tot meer depositie dan er nu in de praktijk plaatsvindt.*

Verzoeken het college:

- *Te monitoren hoe dit instrument gebruikt gaat worden, waarbij o.a. in beeld wordt gebracht hoeveel gebruik er van wordt gemaakt, voor welke periode en om hoeveel stikstofuitstoot het gaat.*
- *Provinciale Staten hier regelmatig en in ieder geval op moment van evaluatie over te informeren.*
- *Te onderzoeken hoe we kunnen borgen dat 'verleasen' voor saldo-gever en saldo-nemer een tijdelijk instrument blijft en tijdelijkheid niet gestapeld gaat worden.*

- *De mogelijkheid van verleasen te heroverwegen als er in de wet stikstofreductie en natuurherstel een vrijstelling wordt opgenomen voor activiteiten die een tijdelijke uitstoot veroorzaken.*

en gaan over tot de orde van de dag.
GroenLinks Noord-Holland, D66 Noord-Holland, PvdA Noord-Holland

Mevrouw **VAN WIJNEN** (GL): Vermindering van uitstoot uit buitenland en scheepvaart is voor veel van onze Natura2000-gebieden een belangrijk doel. We hebben weinig invloed op de kans dat we dat doel gaan halen. In de commissie waren we daar ook al kritisch op. In het stuk staat dat we het Rijk op haar verantwoordelijkheid attenderen. Het klinkt wat mij betreft als iets wat je af kunt doen met een enkelvoudige e-mail. We hopen toch echt dat we goed in beeld hebben wat er precies moet gebeuren en hoe we het Rijk gaan vragen om ons daarin te ondersteunen.
Hoe gaat de gedeputeerde ons meenemen in haar aanpak van juist dat deel?
We kunnen kritisch zijn, maar wat ons betreft moeten we nu ook echt van de ontwerptafel en stikstofuitstoot in de toekomst duurzaam verminderen. We kijken er naar uit om hierover met de markt in gesprek te blijven en te zijner tijd ons instrumentarium om doelen te behalen ook weer te verbeteren.

De **VOORZITTER**: Een interruptie van mevrouw Van Soest.

Mevrouw **VAN SOEST** (50PLUS/PvdO): Tot mijn stomme verbazing hoor ik van iedereen dat de natuur beschermd moet worden en dat we daar heel veel aan moeten gaan doen. Ik vind het prima, want dat moet ook, maar waarom worden er zoveel bomen gekapt voor de biomassa centrales? Daarover hoor ik niemand. En dat we in Natura2000-gebieden zelfs windmolens gaan plaatsen. Waar blijven we dan met de mooie verhalen die u nu vertelt?

Mevrouw **VAN WIJNEN** (GL): Ik heb geen flauw idee hoe ik hierop moet reageren. Volgens mij gaat het totaal niet over de stikstofaanpak. Die vragen zijn al bij andere onderwerpen aan de orde gekomen. We hebben het ook niet over woningbouw. We hebben het ook niet over industrie of ruimtelijke ordening.

De **VOORZITTER**: Een interruptie van de heer Zoon.

De heer **ZOON** (PvdD): De natuur in Noord-Holland staat zwaar onder druk. Stikstof uit de intensieve veehouderij slaat neer in natuurgebieden. GroenLinks landelijk heeft een ambitie van 50% daling in 2030. Deze voordracht heeft geen ambitie tot die 50% daling en pakt ook de intensieve veehouderij niet aan. Vindt GroenLinks de provinciale aanpak voldoende?

Mevrouw **VAN WIJNEN** (GL): Als de provinciale aanpak ambitieuzer had geweest, dan had daarover zeker zeer enthousiast kunnen zijn. Vind ik de aanpak voldoende? Ik vind de aanpak zorgelijk/kantje boord. Ik ben sceptisch dat het überhaupt voldoende gaat zijn. Het is nu wel wat we gaan proberen. Ik vind uitstel ook geen optie.

De heer **ZOON** (PvdD): In de Eerste en Tweede Kamer heeft GroenLinks een duidelijk standpunt ingenomen. Het lijkt er nu op dat als GroenLinks in de oppositie zit dat ze heel duidelijk een stem laat horen en als ze in de coalitie zit, dat het allemaal wel wat minder wordt. Mijn eerste twee zinnen die ik uitsprak kwamen uit het verkiezingsprogramma van GroenLinks. Waarop 178.000 mensen hebben gestemd, juist om die natuur te beschermen. GroenLinks gaf zelf ook al aan dat het doel hiermee waarschijnlijk niet gehaald wordt. Ik kan me niet voorstellen dat GroenLinks gaat instemmen met deze voordracht.

Mevrouw **VAN WIJNEN** (GL): Ik denk dat de verschillen niet zo zeer zitten in de rollen coalitie/oppositie. De verschillen zitten voor een belangrijk deel in welke rol je hebt als Rijk en als Provincie, desnoods als gemeente. Ik zie wat dat betreft de rol van de Provincie in dezen anders dan de rol van het Rijk. We hebben te maken met wat er inmiddels reeds is vastgesteld en de Rijkswetgeving. Ik ben sceptisch over deze doelen, maar we gaan er nu wel mee aan de gang. Als het gehaald wordt, is dat op zich ook fijn, omdat we dan weer verder kunnen.

De **VOORZITTER**: De volgende interruptie is van mevrouw Koning.

Mevrouw **KONING** (CDA): Mevrouw Van Wijnen, u doet net alsof er nog helemaal niets gebeurd is. Heel veel bedrijven liggen of lagen stil. De bouw ligt stil. Er zijn veel economische ontwikkelingen die niet doorgaan. Daar gebeurt al van alles. Auto's rijden 100 km/per uur. Er moet niet worden gedaan alsof er in Nederland niets gebeurd is met de stikstof. Daarnaast geeft u aan alsof de hele natuur er onder te lijden heeft. Dat klopt ook niet. Het zijn juist alleen maar de stikstofgevoelige planten in sommige Natura2000-gebieden. Op heel veel andere plekken floreert de natuur wel. Het beeld dat u schetst klopt niet helemaal met de werkelijkheid. Bent u dat met mij eens?

Mevrouw **VAN WIJNEN** (GL): Nee, totaal niet. Ik ben het totaal niet met u eens. Als ik de indruk heb gewekt dat er niets gedaan wordt, dan bent u eigenlijk mijn tegenovergestelde en wekt u de indruk alsof we echt al grote stappen hebben gezet. Die kleine stapjes die het ultra laaghangende fruit al geplukt hebben, die zetten op geen enkele manier indrukwekkende zoden aan ook maar enige dijk. Ik wil zeker niet voorstellen alsof dat een indrukwekkend begin is.

Mevrouw **KONING** (CDA): Zo bedoelde ik het ook niet. U doet alsof er de laatste twee helemaal niets is gebeurd. Dat is wel het geval.

Mevrouw **VAN WIJNEN** (GL): Ja, nou, helemaal niks? Echt niets? Ik vind dat er echt heel weinig gedaan is.

De **VOORZITTER**: Een interruptie van de heer Smaling.

De heer **SMALING** (SP): Anderen zijn verbaasd over ons 'verleasen-amendement', maar ik ben weer verbaasd over de 'verleasmotie' van GroenLinks. Dat gaat toch helemaal tegen jullie natuur in, zou ik zeggen om zo een geitenpaadje ook te gaan bewandelen? Het is toch raar om straks je

goedkeuring te geven aan zo een instrument? De motie straalt uit dat GroenLinks er helemaal geen vertrouwen in heeft.

Mevrouw **VAN WIJNEN** (GL): Gaat het helemaal tegen onze natuur in? Het is een instrument dat de wet biedt. Wat dat betreft, het zou kunnen dat we misschien ook wel nieuwsgierig zijn naar wat het wel op een positieve manier zou kunnen toevoegen. In de commissie hebben we manieren voorgesteld, waarvan we denken dat het manieren zijn waarop verleasen kan worden ingezet als juist een middel om agrariërs mogelijkheden te bieden om zelf ook te verduurzamen. Het lijkt alsof de kennis nu nog niet genoeg is om dat ook met zekerheid te kunnen zeggen. In die zin is het interessant om gewoon even af te wachten hoe dat uitpakt.

De heer **SMALING** (SP): Vindt u het des GroenLinks om zo een motie in te dienen, over iets wat jullie eigenlijk helemaal niet willen? Zo is het toch gewoon?

Mevrouw **VAN WIJNEN** (GL): Het lijkt op uw vorige interruptie. We hadden heel graag gezien dat de Wet Stikstof en Natuurherstel een stuk ambitieuzer in elkaar had gezeten. Ik zie GroenLinks ook wel echt als een partij die nieuwsgierig op zoek gaat naar mogelijkheden om dingen voor elkaar te krijgen en niet dogmatisch iets wegzet. Ergens zoeken wij een middenweg.

De **VOORZITTER:** U heeft een motie ingediend. De motie maakt onderdeel uit van de beraadslagingen.
Het woord is aan mevrouw Bezaan.

Mevrouw **BEZAAN** (PVV): Zoals al vaker in dit huis uitgesproken, heeft de PVV een wat andere kijk op stikstof. Tijdens de commissievergaderingen op 8 februari en 19 april jongstleden heeft mijn collega Van Tiggelen onze twijfels uitgesproken over het gehanteerde AERIUS-model. Ambities uit de Wet stikstofreductie en natuurverbetering zijn overgenomen en het uitgangspunt wordt gehanteerd dat als in een gebied, voor het behalen van de doelstelling in 2025, een depositie daling van 25% nodig is, elke sector in 2025 minimaal 25% minder depositie zal moeten realiseren. Aldus pagina 2 van de voordracht. De PVV vindt dit veel te ver gaan en dan mogen we nog blij zijn dat het college geen bovenwettelijke doelstelling gaat hanteren. Kijkende naar de doelstellingen per gebied in de voordracht, blijkt dat de landbouw een flinke schuld in de schoenen krijgt geschoven. Voor bijvoorbeeld het gebied Eilandspolder krijgt de landbouw 41% van de depositie, voor Ilperveld, Varkensland, Oostzanerveld en Twiske 34% en voor de polder Westzaan ook 34%. Dit, terwijl de uitstoot van stikstofoxiden en ammoniak al decennia flink daalt en onze boeren tot de schoonste van de wereld behoren. Collega Van Tiggelen refereerde daar al uitgebreid aan tijdens de laatste commissievergadering. In het verlengde hiervan viel in de pers te lezen dat, volledig in tegenspraak tot de gehanteerde stikstofmodellen van het ministerie van Landbouw, een te hoge stikstofbelasting helemaal niet slecht hoeft te zijn voor kwetsbare planten in Natura2000-gebieden. Dit blijkt uit de situatie van het Gelderse natuurgebied Korenburgerveen nabij Winterswijk, waar kwetsbare planten het boven verwachting goed doen, terwijl het gebied omringd is door intensieve veebedrijven. Volgens de heer Te Selle (voorzitter van de afdeling Oost Achterhoek van LTO Noord) komt dit door maatregelen die door boeren zelf

zijn genomen, zoals bemesting zo weinig mogelijk te laten uitspoelen en luchtwassers te plaatsen in stallen die de lucht van verzurende ammoniak zuiveren.
Onderzoeker Smeets van het milieuadviesbureau Econu pleit er dan ook voor dat verder wordt gekeken dan alleen kritische depositiewaarden. Te Selle deelt dit standpunt en stelt dat er kennelijk veel meer factoren meespelen, waardoor niet de botte bijl in de veestapel hoeft te worden gezet. De PVV onderschrijft dit. En wat onze fractie betreft laat dit voorbeeld duidelijk zien dat er geen blind vertrouwen moet zijn in modellen.
Op bladzijde 3 van de brief valt te lezen dat ingezet wordt op het stimuleren van innovatieve technieken in onder andere de agrarische sector en staat op bladzijde 4 zelfs dat versterking van de landbouwstructuur nagestreefd wordt. Dat klinkt allemaal mooi en aardig, maar kan de gedeputeerde nog eens aangeven op welke wijze boeren ondersteund gaan worden inzake het stimuleren van innovatieve technieken. Zitten daar ook de in het artikel genoemde maatregelen bij?
De wijze waarop de geformuleerde doelen behaald gaan worden, -dus de maatregelen en de financiering daarvan-, zullen worden geconcretiseerd in de gebiedsplannen, die de komende tijd worden opgesteld. Onze fractie houdt haar hart vast.
De fractie van de PVV zal dan ook niet instemmen met de voorliggende voordracht.

De **VOORZITTER**: dan geef ik het woord aan mevrouw Van Soest.

Mevrouw **VAN SOEST** (50PLUS/PvdO): Het meeste is al gezegd. Wij zijn het ook eens met wat de PVV net verwoordde. Ik wil het kort houden. We hebben er verder geen opmerkingen over. Het enige wat ik nog wil vragen is steun voor de heer Köhler om een keer een expertmeeting over deze problemen te houden. Als dat zou kunnen. Dank u wel.

De **VOORZITTER:** Ik geef het woord aan de heer De Wit.

De heer **DE WIT** (VVD): Wat de VVD betreft is de essentiële vraag die we hier moeten stellen met elkaar: Wie zet de eerste stap? We zijn twee jaar verder en verschillende partijen hebben gesproken over hoe zij naar de stikstofaanpak kijken, maar uiteindelijk zal iemand de bereidheid moeten hebben om dan wel door innovatie, dan wel door andere zaken die reductie te gaan halen, als bijdrage aan waar het allemaal om te doen is: de natuurkwaliteit. De VVD-fractie denkt dat deze doelen daar aan bijdragen, maar er moet nog wel meer gebeuren. Daarover kom ik mijn spreektekst vanzelf te spreken.
Voor de VVD staat voorop dat de Provincie haar verantwoordelijkheid neemt, maar wel binnen het systeem, wat we hebben in Nederland, waarbij de minister heel duidelijk systeemverantwoordelijk is. We zullen dus altijd die relatie tussen minister en provincie moeten waarborgen. In dat kader is de VVD nieuwsgierig naar hoe de gesprekken over de gebiedsplannen met de minister zullen verlopen. In die zin sluit ik me aan bij wat de collega van de PVV zojuist zei, dat het vervolg na vandaag ook zeker zal afhangen van hoe de gebiedsplannen eruit komen te zien.
Vandaag staat de natuurkwaliteit centraal. Dat gaat verder dan alleen stikstofdepositie. De VVD kijkt ook naar krachtig natuurbeheer, naar waterbeheer en naar andere klimaatomstandigheden, die een rol spelen bij de verschillende natuurgebieden. Hoewel de doelen vandaag alleen over

stikstof gaan, willen we er nogmaals op wijzen dat ook de inzet van deze provincie, als verantwoordelijke voor natuurbeheer, op die punten voort moet gaan. Wij hebben daar stevige verwachtingen van, bijvoorbeeld van onze beheerders van natuur. We moeten ons niet blindstaren op alleen de kritische depositiewaarden, maar ook kijken naar andere factoren. Zo is de VVD-fractie bekend met het voorbeeld in het Naardermeer, waar de kritische depositiewaarde weliswaar bij lange na niet wordt gehaald, maar de natuurkwaliteit in de afgelopen jaren toch is verbeterd. Ook dat kan in andere gebieden aan de orde zijn. Uiteindelijk vraagt de provincie met het vaststellen van deze doelen inzet van andere partijen. Diverse belanghebbenden van natuurorganisaties, agrariërs tot aan de industrie. Als je wat vraagt dan vindt de VVD het wel zo netjes dat je ook wat terug te geven hebt en dat je perspectief kunt bieden. De Provincie moet er alles aan doen om het vertrouwen te borgen bij die belanghebbenden, zodat zij uiteindelijk die inzet kunnen leveren in ons aller belang en zodat de initiatieven vanuit de markt los gaan komen. Een blik op de werkelijkheid betekent dat we ook moeten kijken naar andere uitdagingen die in het landelijk gebied spelen. Denk bijvoorbeeld aan de jongeren, die nog steeds heel graag in het eigen dorp een woning zouden willen kopen, maar wat helaas door het woningaanbod niet altijd mogelijk is. Denk ook aan ondernemers, die lokaal proberen de werkgelegenheid op peil te houden en daarvoor ook een hun bedrijf moeten kunnen blijven runnen. Het is zeker ook een les vanuit de coronasituatie, dat mensen behoefte hebben aan ontspanning dichtbij huis. Recreatie is dus ook een belangrijke waarde in het landelijk gebied. Al die aspecten moeten we blijven betrekken in dit beleidsstuk.

In het bredere samenspel moet de Provincie er uiteindelijk voor zorgen dat de voorwaarden zijn ingevuld voor bedrijven om de stikstofdepositie te willen verminderen en ook te kunnen verminderen. Dat is ook wat wij willen terugzien in de gebiedsplannen, die uiterlijk in 2022 moeten zijn opgesteld. Essentieel daarom is om te weten wat de omstandigheden zijn waarbinnen bedrijven zich moeten manifesteren om tot die reducties te kunnen komen. We zullen als provincie goed moeten luisteren naar die ondernemers en bedrijven. We hebben daarover wat zorgen. De VVD wil een aantal punten meegeven aan het college ter uitvoering van die gebiedsplannen. Graag horen we van de gedeputeerde hoe zij dat ziet. Op basis van de reactie op onze zorgen overwegen we om met een motie te komen in de tweede termijn. Vooralsnog volsta ik met het benoemen van de voor ons zwaarwegende punten bij de gebiedsplannen.

Allereest geldt dat de doelstellingen op basis van het bestaande beleid en het Coalitieakkoord in de gebiedsplannen worden meegenomen. Dan gaat het over zaken als bodemdaling, waterkwaliteit, recreatieambities, de realisatie van Natuurnetwerk Nederland en een toekomstbestendige agrarische sector. Door alleen te kijken naar stikstofreductie komen anderen doelen mogelijk in gevaar. We willen echt kijken naar het complete samenspel. We vragen ons af in welke mate dat onderdeel gaat zijn van de gebiedsplannen.

Als tweede vinden we het belangrijk om als onderdeel van de totstandkoming van de gebiedsplannen te vragen aan de economische actoren wat er nodig is en welke voorwaarden moeten worden ingevuld om te kunnen bijdragen aan het verminderen van de stikstofdepositie. Uiteindelijk is een getal op papier ook maar een papiertje dat morgen bij het oud vuil ligt. We moeten weten wat er voor nodig is om uiteindelijk tot die resultaten in de praktijk te kunnen komen.

Tot slot. De VVD vindt het een optie om ook gebieden aan elkaar te koppelen als dat nuttig is om de twee eerder genoemde punten beter tot hun recht te laten komen. We kunnen ons voorstellen dat specifiek een Natura2000-gebied te smal zou kunnen zijn om die onderwerpen in brede samenhang te kunnen bekijken. Wij staan er zeker ook voor open om dat met elkaar te combineren. We vragen ons af in welke mate dat ook onderdeel is van de gebiedsplannen die opgesteld gaan worden.

De **VOORZITTER**: Een interruptie van mevrouw Strens.

Mevrouw **STRENS** (D66): Ik hoor de collega van de VVD praten over het in kaart brengen van meerdere doelen. Volgens mij is dat goed. We hebben dat ook vaak benoemd. Zorg voor een integrale aanpak in de gebiedsprocessen. Daarover heb ik nog wel een vraag. Als u alles met elkaar wilt verknopen dan bestaat het risico op vertraging. Bent u het met D66 eens dat de tijdslijn en de doelen die we nu vastleggen ten aanzien van stikstofreductie wel leidend moeten zijn in de gebiedsgerichte aanpak?

De heer **DE WIT** (VVD): De vraag is helder. Wat de VVD betreft is de landelijke Stikstofwet het vertrekpunt. Daar gaan we in die zin ook niet van afwijken. Provincie Noord-Holland moet er alles aan doen om daaraan bij te dragen, zodat we dat met elkaar gaan halen. In die zin denk ik ook zeker dat je niet alles te groot kunt maken. Je gaat teveel dingen met elkaar combineren, waardoor het vertraagt. We denken wel dat er slim moet worden gekeken naar welke maatregelen nu wel of niet worden ingevoerd en wat de kosteneffectiviteit daarvan is. Dat relateert aan andere zaken, bijvoorbeeld: Wat vraag je van een agrariër te doen in relatie tot het waarborgen van die toekomstbestendige sector. Dat zijn wel zaken die je met elkaar moet verbinden.

De **VOORZITTER**: Dan een interruptie van mevrouw Koning.

Mevrouw **KONING** (CDA): Ik ben blij dat de VVD ook ziet dat in dit beleid te eenzijdig wordt gestuurd op de KDW's. U noemde dat ook letterlijk in uw bijdrage. Ik hoop dat u ook ons amendement en de motie gaat steunen. Als dat niet het geval is dan wil ik weten hoe u dan gaat zorgen dat dit beleid wordt aangepast, zodat niet eenzijdig wordt gestuurd.

De heer **DE WIT** (VVD): Ik zal in mijn tweede termijn daarop specifiek reageren, als ik de reactie van het college heb kunnen wegen in mijn beoordeling van moties en amendementen. In algemene zin wil ik zeggen dat het juist in de gebiedsplannen moet terugkomen. Die verwachting heb ik en die heb ik ook neergelegd richting het college. Dat moet het plan zijn waarin dat vraagstuk ook betrokken wordt, zodat het breder wordt getrokken dan alleen de stikstofdepositie en de KDW.

Mevrouw **KONING** (CDA): Dan hoop ik dat we elkaar daarin in de uitvoering blijven vinden. Het is een heel belangrijk punt en ik hoop dat u dat ook ziet.

De **VOORZITTER**: Dan komt er nog een interruptie van de heer Smaling.

De heer **SMALING** (SP): De kritische depositiewaarde is natuurlijk wel een enorm belangrijk ecologische indicator binnen het spel waarover we het hebben. Hoe denkt de heer De Wit dat we op provinciaal niveau daar allerlei flexibiliteit in kunnen creëren, terwijl je dan het risico loopt dat je toch weer snel nat gaat?

De heer **DE WIT** (VVD): Ik denk zeker ook dat de kritische depositiewaarde een element in zich heeft van het juridische aspect van deze discussie. Het is ook niet voor niets opgenomen in de landelijke wetgeving. Daar doe ik ook niets aan af. Ik denk wel dat we de focus en de bal moeten hebben. De bal is in dit geval uiteindelijk de natuurkwaliteit. De natuurkwaliteit hangt van meer af dan alleen stikstof depositie. We weten echter vanuit de analyses, onder andere gemaakt door de Adviescommissie Stikstof onder leiding van oud-Commissaris van de Koning Remkes dat stikstofdepositie daar een wezenlijk element aan bijdraagt. Dat is volstrekt helder.

De heer **SMALING** (SP): Als voor een habitattype vaststaat dat je nog boven de KDW zit, dan wilt u toch van alles gaan vergunnen wat het behalen van die KDW nog moeilijker maakt.

De heer **DE WIT** (VVD): Ik heb niet de ambitie om al dingen te gaan vergunnen. De vergunningssystematiek is gerelateerd aan, maar wel iets anders dan de daadwerkelijke natuurkwaliteit. Waar ik hier op focus is die natuurkwaliteit. Daar moet de aanpak zich ook op focussen, zodat je uiteindelijk in de positie komt dat je niet meer dusdanig knellende vergunningssystematiek hoeft te hanteren, omdat de natuur vanzelf sterk genoeg is. Als voorbeeld hanteer ik het gebied rondom het Naardermeer. Daarvan weten we dat de stikstofdepositie fors hoger is dan de kritische depositie. De natuurkwaliteit is daar weliswaar de afgelopen jaren langzaam is verbeterd. Het is niet altijd of/of. Ik vind dat we die balans wel met elkaar voor ogen moeten houden.

De **VOORZITTER**: U heeft geen motie ingediend.
Dan gaan we naar de heer Leerink.

De heer **LEERINK** (PvdA): Goed en fijn dat we in Provinciale Staten spreken over zowel gebiedsdoelen als de daarbij behorende strategische notitie.
Hoewel het hier niet expliciet over de strategienotitie gaat, zou ik, voordat ik aan de doelen toekom, hierover toch twee opmerkingen willen maken.
In de commissie heb ik al aangegeven dat de PvdA vraagtekens zet bij het verleasen van stikstofrechten. Er is eerder over gesproken. We snappen dat het soms in het belang kan zijn om stikstofruimte te creëren voor zaken van groot algemeen belang. Verleasen mag wat ons betreft niet verworden tot een perverse prikkel om wel vergunde, maar nu niet gebruikte stikstofrechten te gelden te maken. Dat is het paard achter de wagen spannen. Daarmee gaan we het niet redden met elkaar. Ofwel: het kan wat ons betreft onder bepaalde omstandigheden, maar je moet goed monitoren hoe dat instrument wordt ingezet en of dat uiteindelijk toch wel bijdraagt aan hetgeen we met elkaar aan werken, namelijk het verminderen van de totale depositie. We steunen daarom een reeds ingediende motie die ook door GL en D66 wordt ondersteund.

Een ander punt dat ik wil maken is dat in de strategienotitie wordt gesteld dat uiteindelijk het college van Gedeputeerde Staten gaat prioriteren waaraan die stikstofruimte, die er, als het goed is, straks komt, wordt besteed. Wij vragen ons af of ook Provinciale Staten daarin niet een rol zouden moeten hebben. Uiteindelijk gaat de stikstofruimte misschien wel bepalen welke ontwikkeling wel en welke ontwikkeling niet in deze provincie door kan gaan. Het wordt bijna het nieuwe budgetrecht, zou je kunnen zeggen. Daar willen we als Provinciale Staten eigenlijk wel bij zijn. Graag horen we hoe Provinciale Staten daarbij worden betrokken.

De **VOORZITTER**: Een interruptie van de heer De Wit.

De heer **DE WIT** (VVD): Ik kan u niet het antwoord geven op de laatst gestelde vraag. Ik wil teruggaan naar waar de collega van de Partij van de Arbeid het had over verleasen. Weet de collega dat landelijk gezien 450.000 banen direct relateren aan de bouwsector. Gegeven de impact van deze stikstofcrisis is het verleasen toch een instrument om die werkgelegenheid enigszins overeind te kunnen houden en hoe u dat dan waardeert in relatie tot uw kritische opmerking over het wel of niet toestaan van verleasen.

De heer **LEERINK** (PvdA): Niet voor niets heb ik daarover een genuanceerd standpunt. Ik heb niet gezegd: Onder alle omstandigheden niet, alleen als het zaken van groot openbaar belang betreft. Uiteindelijk doen we de bouw het meeste recht op het moment dat met elkaar wordt gezorgd dat het totaal aan uitstoot naar beneden zal gaan. Links- of rechtsom zal dat moeten gebeuren. Hoe je het ook wendt of keert, dat zal de heer De Wit met me eens zijn, is het niet voor de hand liggend om instrumenten te gaan inzetten die zouden kunnen gaan leiden tot stijging van die uitstoot. Daar is ook de bouw, met al die medewerkers die bij de bouw betrokken zijn, bij gebaat.

Dan ga ik verder met de doelstellingen, zoals we die met elkaar hebben geformuleerd. Goed dat er nu een overzicht ligt van de doelen per gebied. Uiteindelijk moet duidelijk worden hoe die in gebiedsplannen worden uitgewerkt. Er wordt uitgegaan van een aantal uitgangspunten Er wordt uitgegaan van landelijk vastgesteld beleid en dat onze provincie daar ook een stem in heeft. Wat die stem precies is, dat wordt ons steeds maar niet duidelijk, maar het is wel het uitgangspunt. Daarnaast hebben we afgesproken dat de opgaven over de verschillende sectoren evenredig worden verdeeld. Daar hebben we toch nog wel een vraag over. Die heb ik in de commissie ook gedeeld. We hebben daar zorgen over. Uiteindelijk leiden de uitgangspunten tot een keurig staatje, zoals we dat hebben in die doelstellingen. Daar valt op zich weinig aan af te dingen. Het lastige is wel dat op het moment dat de Provincie zich beperkt tot hetgeen zij kan doen en de rest over de sectoren verdeelt, wij de vraag hebben of we uiteindelijk onze doelstelling wel gaan halen. Ik heb in de commissie het voorbeeld genoemd van het feit dat wij bijvoorbeeld niets doen aan de ene kant ‘de sector buitenland’, om het zo maar te zeggen, maar ook niet bijvoorbeeld uit ammoniak uit zee. Dat snappen we ook, want daar kun je als Provincie niet heel erg veel mee. In het model dat nu voorligt wordt gesuggereerd dat Den Haag het wel zou kunnen. Oftewel, de resultaten van datgene van wat Den Haag zou moeten doen, worden wel meegenomen in ons rekenmodel. Als in sommige gebieden Den Haag er niet in de komende jaren voor zorgt dat de stikstof uit zee met 30% naar beneden gaat, halen wij onze doelstelling simpelweg niet. Dan kun

je zeggen: “Ons een zorg. Helaas. Dat ligt aan Den Haag.” Wij zijn met elkaar geconfronteerd met het feit dat als wij de doelstelling niet halen, -en die doelstellingen zijn al heel erg laag geformuleerd, wat ons betreft- dan blijft de Provincie gewoon op slot. Dat doet Den Haag niet, maar dat doet de Raad van State dan wel voor ons. We hebben een grote vraag. Als we alles gelijkmatig over de sectoren verdelen en we zien nu al dat in bepaalde sectoren die bijdrage niet geleverd kan worden, hoe behalen we dan ons uiteindelijke doel? Die vraag hebben we ook in de commissie gesteld. De gedeputeerde heeft daar een helder antwoord op gegeven. Ze zei: “De opgave van Rijk en provincies is een. We staan met elkaar achter die gemeenschappelijke opgave. Dat betekent dat als Den Haag op enig moment niet kan leveren wat ze nu in de modellen wel zou leveren dat de kans bestaat dat ze weer bij de provincie terechtkomt.

De **VOORZITTER**: Een interruptie van de heer Zoon.

De heer **ZOON** (PvdD): Ik ben blij dat de PvdA zich inderdaad zorgen maakt over het terugbrengen naar Den Haag met een aantal doelen. In de Eerste Kamer heeft de PvdA ook gepleit voor een landbouwrevolutie. Nu komen we aan bij de provincie, waarin we dan de uitvoerende zijn van zo een landbouwrevolutie. PvdA landelijk geeft alleen aan: We kunnen gaan voor een harde reductie, of gedwongen uitkoop, of bijvoorbeeld 10% van een bedrijf afnemen. Hoe ziet de PvdA-fractie in Noord-Holland die landbouwrevolutie zich gaan voltrekken?

De heer **LEERINK** (PvdA): De laatste keer dat we als PvdA voor een revolutie hebben gepleit, is het niet goed afgelopen. Die is er uiteindelijk niet gekomen. Ik denk dat op het gebied van alle stikstofmaatregelen er in Den Haag een belangrijke slag gemaakt moet worden omdat het totaalpakket dat er nu ligt, niet genoeg is. Dat is waarover ik me oprecht zorgen maak. Waar ik me ook zorgen over maak is het feit dat we dan als Provincie wel kunnen zeggen dat Den Haag ervoor getekend heeft en het wel zal doen, maar als het Den Haag niet lukt dan komen de gevolgen wel direct bij de Provincie terecht. Dat heeft gevolgen voor de woningbouw, natuurontwikkeling en al die andere zaken die we met elkaar belangrijk vinden. Dat is de reden dat ik er zo op hamer. Dat is ook de reden waarom ik wat huiverig ben met stoere woorden als: “We doen niets bovenwettelijks in Noord-Holland”. Dat kan allemaal wel en dat kan je wel stoer zeggen, maar als het uiteindelijk leidt tot dat de boel hier op slot gaat en blijft dan schieten we daar niets mee op. Ik hou me vast en dat brengt me terug bij mijn betoog. De gedeputeerde en het college hebben zich, ook in de commissie, gecommitteerd aan de doelstellingen zoals we ze hier hebben vastgesteld. We zullen het college daaraan houden. Wat ons betreft is dan “Ja, maar dat zou Den Haag regelen.” Niet afdoende. Met elkaar, dus Den Haag en provincies, zijn we verantwoordelijk voor het geheel. Dat betekent dat als de doelstellingen met elkaar niet worden gehaald, we in Noord-Hollland een probleem hebben en opnieuw zullen moeten kijken naar de opgave zoals we die hier hebben geformuleerd.

De heer **ZOON** (PvdD): Ik hoor dat de heer Leerink zich inderdaad zorgen maakt over de doelstellingen die Den Haag doet. Vervolgens blijf ik erbij dat we hier in Noord-Holland uitvoerend zijn. Ik zei het al in mijn betoog. Als het niet goed gaat dan snijden we onszelf in de vingers.

Een van de oplossingen moeten we gaan zoeken in de landbouw. De term revolutie komt niet bij mij vandaan maar vanuit de PvdA in de Eerste Kamer. Ik zie nog niet in hoe die revolutie door PvdA Noord-Holland tot stand gaat komen.

De heer **LEERINK** (PvdA): Over de revolutie gaan we nog eens nadenken.
We zijn het allebei eens over het feit dat er op dit terrein grote slagen gemaakt moeten worden, zowel in Den Haag als in Noord-Holland. Wat mij betreft beginnen we met dat wat hier nu ligt. Er liggen doelen. Als we niks doen dan weten we zeker dat we niet verder komen. We delen de zorg of de geformuleerde doelstellingen afdoende zullen zijn om uiteindelijk dat te realiseren, waarvan we denken dat het gerealiseerd moet worden. Laat dit vooral geen aanmoediging zijn om het denken te stoppen. Ik denk dat dit een goed begin is; in ieder geval een begin. We zullen wel door moeten.
Wat ons betreft steun voor wat er nu ligt en tegelijkertijd toch ook zorgen over de vraag of de doelstellingen hoog genoeg zijn en of de strategie om de doelstellingen te bereiken afdoende zal zijn. We zullen het college van Gedeputeerde Staten hier zeer kritisch op volgen.

De **VOORZITTER**: Dan gaan we naar de heer Dekker.

De heer **DEKKER** (FvD): Even kort. Zoals al vaker betoogd vinden wij het stikstofdossier een Kafkaëske nachtmerrie. Bureaucratische - uit supranationale verbanden ontsproten-, model gebonden regelgeving, met een vage achtergrond in duurzaamheidsdenken en biodiversiteitsidealisme. Maar wel met ernstige consequenties voor de boerenstand, die vaak generaties-lange bedrijvigheid ineens keihard in het voortbestaan bedreigd ziet worden. Daaraan willen wij op geen enkele manier onze medewerking geven. Wij zouden graag zien dat de provincie alles in het werk stelt om de pijn te verzachten, druk uitoefent op het landelijk bestuur om de regels te versoepelen. Om niet te gaan voor de kampioenspositie stikstofreductie en om alle denkbare creativiteit aan te wenden om ruimte te creëren in dit knellende dossier.

De **VOORZITTER**: Dan geef ik het woord aan mevrouw Strens.

Mevrouw **STRENS** (D66): Vandaag stellen we de doelen voor daling van de stikstofdepositie per Natura2000-gebied vast. Een belangrijke mijlpaal in onze stikstofaanpak. Niet alleen geven deze doelen richting en focus, het zorgt er ook voor dat Provinciale Staten hun kaderstellende rol goed kunnen vervullen.
Het is deze maand 2 jaar geleden dat de Raad van State haar uitspraak deed over het Programma Aanpak Stikstof (PAS). De Raad van State oordeelde dat het PAS niet als basis gebruikt mag worden voor vergunningen voor activiteiten die extra stikstofuitstoot veroorzaken. Deze uitspraak is een kentering geweest. Nieuwe vergunningen lagen vanaf dat moment stil. De uitspraak bevestigt de kwetsbare staat van onze natuurgebieden en maakt duidelijk dat niet alles overal meer kan. De inzet van D66 in dit dossier is vanaf het begin af aan helder: De stikstofuitstoot moet drastisch omlaag, zodat we onze natuur beter beschermen en we vervolgens ook weer de nodige (bouw)vergunningen voor bijvoorbeeld al die hoognodige woningen kunnen uitgeven. De concrete doelen die nu voorliggen zijn in lijn met de landelijke

geformuleerde doelen. Hierbij is het uitgangspunt dat per Natura2000-gebied elke sector een evenredige bijdrage levert. D66 kan instemmen met dit principe maar heeft nog wel een aantal vragen.
In de sectoren die een bijdrage moeten gaan leveren aan de reductiedoelen worden ook sectoren genoemd waarop de Provincie niet direct invloed heeft. Bijvoorbeeld ammoniak van zee en de scheepvaart. Hoe gaan Gedeputeerde Staten ervoor zorgen dat deze sectoren ook de noodzakelijke reductiedoelen halen? Wat wordt de inzet van de Provincie hierin richting het Rijk? Hoe gaan we daarop sturen? We weten allemaal dat de horizon tot 2025 beperkt is. Als onderweg blijkt dat het gestelde doel niet haalbaar is, wordt de inzet van de Provincie dan om de doelen van de andere sectoren op te hogen? Laat ik nogmaals benadrukken dat wat D66 betreft de stikstofuitstoot stevig omlaag moet. Als in de gebiedsprocessen kansen zijn om in bepaalde sectoren meer te doen dan de nu gestelde doelen, laten we die dan ook vooral verzilveren. Kan de gedeputeerde toezeggen deze doelen als minimale inzet per sector te hanteren en mogelijkheden om meer te doen scherp in beeld te krijgen en waar mogelijk te realiseren?
In de commissie hebben we uitvoering gesproken over de strategie van de stikstofaanpak en de instrumenten die de Provincie wil gaan inzetten. Hoewel de strategie nu niet ter besluitvorming voorligt, willen we het college wel een en ander meegeven voor het vervolg. Bij het instrument ‘verleasen’ plaats D66 de nodige kanttekeningen. Dit instrument maakt het mogelijk om als vergunninghouder tijdelijk op te treden als saldogever en de stikstofruimte tegen een vergoeding uit te lenen. Alhoewel D66 de noodzaak ziet om voor projecten, die slechts een tijdelijke uitstoot kennen, een oplossing te vinden, zijn we kritisch op het daadwerkelijke gebruik van dit instrument. Op papier neemt de uitstoot weliswaar niet toe, in de praktijk kan dit wel het geval zijn. Het is onwenselijk als dit instrument grootschalig wordt ingezet en het lucratief wordt voor bedrijven, met een vergunning, om de niet gebruikte rechten te verleasen.
Ook het borgen van tijdelijke inzet is voor ons randvoorwaardelijk. We kennen ongetwijfeld de uitspraak ‘Niets zo permanent als tijdelijk.’ Reden voor ons om hiervoor een motie in te dienen. Dat is inmiddels gedaan door GroenLinks.
De stikstofcrisis, of misschien beter gezegd, de natuurcrisis is op dit moment voor D66 een van de belangrijkste opgaven van de provincie. Om tijdig bij te kunnen sturen en onze controlerende taak als Provinciale Staten te kunnen vervullen, is een goede monitoring van de uitvoering van groot belang. Op welke wijze worden Provinciale Staten op de hoogte gesteld van de resultaten van de gebiedsgerichte aanpak? D66 ziet graag dat gebiedsplannen, die volgens de Wet Stikstofreductie en natuurherstel uiterlijk eind 2022 moeten zijn opgesteld, ook aan Provinciale Staten worden voorgelegd. We blijven graag nauw betrokken en kijken ernaar uit om met deze doelen en strategie gezamenlijk deze stevige uitdaging aan te gaan.

De **VOORZITTER**: Dan gaan we naar de laatste bijdrage in de eerste termijn. Meneer Klein, het woord is aan u.

De heer **KLEIN** (CU): Een belangrijk onderwerp. We willen allereerst zeggen dat we het prettig vinden hoe het college Provinciale Staten betrekt bij dit onderwerp. Er komt al jarenlang teveel stikstof terecht in onze natuur en ook wordt er al jarenlang gewerkt aan reductie. Het is nog te vaak te vrijblijvend of teveel hopen op toekomstige effecten. De nieuwe aanpak moet dus

effectiever zijn. De plannen die er nu liggen, bieden potentie. We moeten wel de druk op de ketel houden en de vinger aan de pols bij de verdere uitvoering. De CU is blij dat de reductie van stikstof integraal wordt aangepakt met andere opgaven, zoals het tegengaan van bodemdaling, het realiseren van het Natuurnetwerk en niet in de laatste plaats, het werken aan een toekomstperspectief voor de agrarische sector. De systematiek, die wordt voorgesteld voor het bepalen van de reductiedoelen en die ook de basis vormen voor de voordracht, is helder. Wij kunnen instemmen met de doelen en de tijdslijn, die gebaseerd zijn op de Stikstofwet. Wel is het enorm van belang dat ook de landelijke sectoren, als ik ze even zo mag noemen, daadwerkelijk gaan reduceren. We zullen daar ook de vinger aan de pols moeten houden, zoals al eerder door anderen is genoemd.
Het is goed om te horen dat gedeputeerde Rommel vaart wil maken met de gebiedsprocessen en dat ze in het IPO heeft aangegeven dat plannen sneller beschikbaar moeten zijn. Hoe eerder die plannen beschikbaar zijn, hoe eerder ook de betrokkenen weten waar ze aan toe zijn. We zijn ook erg benieuwd naar de uitkomst van de taskforce, die gaat werken aan het doorrekenen van verdienmodellen. Hopelijk leidt dat straks tot meer praktische mogelijkheden voor agrariërs en kunnen ze zo positief bijdragen aan de stikstofreductie. Wij zijn benieuwd naar de uitkomsten.
De instrumenten ‘extern salderen’ en ‘verleasen’ zijn al door verschillende mensen genoemd en zoals Gedeputeerde Staten zelf aangeven vereist dit veel zorgvuldigheid, want het mag niet leiden tot een toename van de stikstofuitstoot. We willen Gedeputeerde Staten oproepen om deze zorgvuldigheid te blijven vasthouden. Daarbij is ook een goedwerkend stikstofregistratiesysteem van groot belang. Dat brengt me bij onze twee vragen.
De gedeputeerde heeft aangegeven Provinciale Staten te informeren over de vertraging die is opgelopen met het stikstofregistratiesysteem. Kan de gedeputeerde aangeven wat de status is en op welke termijn dit systeem volledig functioneel zal zijn?
De tweede vraag gaat over de beheercheck. We gaan kijken hoeveel stikstofuitstoot samenhangt met goed agrarisch beheer van natuur. Dat vinden we heel verstandig, maar wat gebeurt er nu als blijkt dat de reductie, die we voor de agrarische sector vaststellen, te hoog is? Kan het college beloven dat we de doelen dan voor de agrarische sector zullen bijstellen?

De **VOORZITTER**: Het is nu tien over drie.
Ik schors de vergadering tot vijf voor half vier.

Schorsing 15.11- 15.35 uur

De **VOORZITTER**: Ik heropen de vergadering met enige vertraging. We hebben wat technische problemen gehad. Ik geef het woord aan gedeputeerde Rommel.

Gedeputeerde **ROMMEL**: We hebben drie beraadslagingen gehad over dit onderwerp met de commissie NLG. We hebben uitgebreid stilgestaan bij de strategie. We hebben meer dan honderd vragen beantwoord. Dank ook dat de verschillende partijen hebben opgemerkt dat het college er ook alles aan doet om de Staten zoveel mogelijk mee te nemen. Uit dat wat ik hoor en hoe het debat is gevoerd kan ik opmaken dat het college u goed heeft kunnen meenemen.

We hebben na de februari sessie gezegd dat we de doelen aan Provinciale Staten zouden voorleggen. Die liggen nu voor.
Ik wil eerst ingaan op de doelen. Dan behandel de moties en amendementen die daarmee te maken hebben. Vervolgens ga ik in op de vragen. Ten slotte zal ik reageren op de overige moties.
Het stellen van de doelen op basis van de Wet Stikstofreductie en natuurverbetering maakt helder wat het betekent voor de verschillende gebieden. Dat is ook belangrijk. De onderzoeken en data zijn voor de verschillende gebieden ingezet. Op de verschillende gebieden zijn projectleiders en managers aangesteld. Het is goed dat zij nu een doel hebben om naar toe te werken. Hier kunnen we met andere overheden en stakeholders gaan afstemmen.
Het betekent ook en dat werd ook al hier en daar genoemd, en daarom zit er een strategie bij van 2021/2022, dat we de vinger aan de pols houden en dat we heel goed kijken of het gaat zoals het moet, of waar we nog wat moeten doen. We kunnen scherper zijn op het proces dat loopt. We hebben niet op alle factoren invloed. Als Provincie hebben we geen stifstofmiddelen, of -beleid. We doen het vanuit het herstel van de natuur. We zijn bezig en afhankelijk van andere partners in het gebied. Als er niemand beweegt dan gebeurt er ook niets. Zoals we hier nu zitten vind ik het heel fijn dat we overgaan tot het vaststellen van de doelen. Dan kunnen we ook goed met de uitvoering aan de slag. We willen u meenemen door een College tour opzetten. Dan nemen we u mee in de meest kwetsbare gebieden om te laten zien waar we tegenaan lopen, of wat goed gaat. Zo willen we u in het vervolgtraject betrekken. Dan kom ik nu bij de verschillende moties en amendementen.
Motie 54 over kwetsbare gebieden van de PvdD vraagt om de kwetsbaarste het eerst te beschermen. Ik moet zeggen dat de PvdD er goed over nagedacht heeft, waarvoor complimenten. Het kan niet betekenen dat wij processen die al zijn opgestart, laten liggen. Stikstof loopt mee als belang in de aanpak van andere punten, zoals bodemdaling, waterkwaliteit, Natuurnetwerk Nederland. We willen heel graag die energie in een gebied blijven benutten en ons niet focussen. Als je kwetsbaar als enige neemt, dan zouden we de doelstellingen die snel haalbaar zijn, mogelijk uit het oog verliezen. In die zin wordt de motie ontraden, tenzij de motie mag worden gelezen dat we extra aandacht besteden aan de kwetsbare natuurdoeltypen per gebied. Op die manier zou het college ermee in kunnen stemmen. Anders zou het namelijk betekenen dat we Westzaan, waar heel veel doelstellingen te halen zijn, pas later zouden uitvoeren. Dat zou ik jammer vinden. Daar ligt een behoorlijke uitdaging. Als ik straks in de tweede termijn mag horen of de motie op die manier mag worden gelezen dan kan het college positief adviseren over de motie.

Het amendement ‘Natuurdoelen in stikstofaanpak centraal stellen’ is typisch een vraag aan het college om bovenwettelijk te gaan. Om die reden wordt het amendement ontraden.
De motie PAS-melders is een motie met gedeputeerde Zaal samen. Het omscholen naar biologisch wil niet zeggen dat PAS-melders of de niet-melders gelijk gelegaliseerd worden. De legalisatie van PAS-melders en straks ook de niet-melders is aan het Rijk. Dat moeten we daar ook laten. Het is zelfs zo dat op het moment dat PAS-melders geen vergunning hebben, of niet gelegaliseerd zijn, -die vraag is bij de minister neergelegd-, zij intern niet kunnen salderen.
De motie wordt ontraden.

De **VOORZITTER**: Gedeputeerde Zaal zal na uw bijdrage een kleine bijdrage leveren. Eerst is er een interruptie van de heer Zoon.

De heer **ZOON** (PvdD): Die boeren zijn wel in ons Noord-Holland gebied gevestigd. Uiteindelijk moeten we de hoeveelheid stikstof naar beneden zien te brengen. Daarmee krijgen we er natuurlijk wel een provinciale verantwoordelijkheid bij. Het Rijk probeert dat op te lossen door het aantal varkenshouderijen te verminderen, dat wat in de stikstofbank gaat. Die gaan we al gebruiken voor woningbouw en andere activiteiten. Er zijn straks niet zoveel mogelijkheden meer voor die boeren om die legalisatie te gaan doen. Ik ben bang dat u hiermee de boeren in de problemen gaat brengen.

Gedeputeerde **ROMMEL**: De maatregelen die genomen worden en waar de minister die 11 mol vandaan gaat halen, dat zijn maatregelen die de minister moet uitvoeren. Daarvoor zijn bronmaatregelen. Het deel betreffende omzetten van biologische bedrijfsvoering lijkt me aan gedeputeerde Zaal om te beantwoorden. Dan hebben we het hele pakket gezamenlijk.

Amendement 19 neem ik mee met de beantwoording van motie 56. De doelen die in de brief staan, ook die voor 2035, zijn gebaseerd op de wet. Wij horen ook geluiden dat sommige sectoren de doelen niet haalbaar vinden, of dat er andere zaken zijn die ze zouden willen betrekken, zoals sociale effecten. Het is op dit moment aan de minister en de Tweede Kamer om te bezien of zij hiermee iets willen doen. Wij volgen de wettelijke kaders en dat implementeren we. We houden natuurlijk de vinger aan de pols. Dat is ook waarom er een evaluatie plaatsvindt. Het CDA sprak daar ook al over. We houden ons vast aan de wet en daarmee gaan we aan de slag. Bij het Rijk zit ook het geld.
We hebben ons eigen lerend vermogen in de gebiedsgerichte aanpak. Dat zullen we ook met u delen. Via de College tour worden Provinciale Staten meegenomen in de gebieden om te zien wat daar gebeurt. We nemen de Staten ook mee in de verdienmodellen. Ik heb met collega Zaal een taskforce ingesteld. Daar leren we al wel van. Ook daar zullen we de Staten meenemen in de gebieden. Het klopt dat ons natuurbeleid niet alleen gericht is op stikstof. Stikstof is daarbij wel, als het doel daarmee kan worden behaald, mooi om mee te nemen. We gebruiken het beleid dat gericht is op herstel van de natuur om daarmee ook stikstofdoelen te behalen. Vandaar dat het amendement en de motie om de stikstofstrategie aan te passen door Gedeputeerde Staten worden ontraden.
Motie 57 laat ik graag over aan mevrouw Zaal.

Gedeputeerde **ZAAL**: Er zijn vragen gesteld over de samenhang met de Voedselvisie. Een aantal vroeg en benadrukt om een relatie te leggen met de Voedselvisie. Daarin heeft u helemaal gelijk. De Voedselvisie is breder. Het gaat over de gehele voedselketen. Met de Voedselvisie streven wij naar regeneratieve landbouw en kringlooplandbouw. Die vormen van landbouw, waarvan biologische landbouw onderdeel is van regeneratief, hebben een positief effect op de uitstoot van stikstof. Daarnaast genereren zij ook voor agrariërs een goed verdienmodel. In de Voedselvisie zullen we daarnaar blijven streven, waarbij ook niet het doel op zich ‘verminderen van stikstofuitstoot’ is, maar we wel verwachten dat het ook positieve effecten heeft. Gedeputeerde

Rommel verwees al naar de taskforce, waarin we het gaan doorrekenen. Daarin rekenen we ook expliciet door wat het dan gaat kosten voor een agrariër om om te schakelen naar bijvoorbeeld kringlooplandbouw, dan wel biologische landbouw.
Motie 55 'PAS-melders: We helpen alle agrariërs om richting een duurzame vorm van landbouw, regeneratief dan wel kringlooplandbouw, of biologisch te gaan. Ook PAS-melders kunnen zich daarvoor bij ons melden. Dan zullen we hen ook helpen. Om ons nu specifiek te richten op die PAS-melders, dat zou ik u ontraden. Zoals gedeputeerde Rommel terecht aangaf, is dat een aangelegenheid van het Rijk. Daar worden ze ook behandeld. De Provincie kan dan algemeen beleid maken voor alle agrariërs in Noord-Holland, waarbij deze dan gebruik kunnen maken van onze regelgeving.
Motie 57 gaat over de grondgebonden landbouw.

De **VOORZITTER**: Er is een interruptie van mevrouw Koning.

Mevrouw **KONING** (CDA): Ik heb een vraag over de verdienmodellen. In uw betoog doet u net of die verdienmodellen er al zijn en alsof u die kan aanbieden voor agrariërs die meer aan biodiversiteit doen of andere duurzaamheid. Waar zijn die verdienmodellen dan? In de markt en in de praktijk zien we die nauwelijks.

Gedeputeerde **ZAAL**: Ik heb niet gezegd dat ze er al zijn. Ik heb gezegd dat ze onderdeel zijn van de Voedselvisie. We hebben u beloofd dat er een Uitvoeringsagenda van de Voedselvisie komt. Die komt binnenkort ook naar de Staten. Daarin zal er aandacht komen voor de verdienmodellen. Het is dus onderdeel van de uitvoering van de Voedselvisie. Daarin staan de verdienmodellen centraal. Kort gezegd: Alle maatregelen die we nemen in het kader van de Voedselvisie, die zullen ook een toekomstperspectief bieden voor de agrariër in de gehele keten. Daar wil ik het nu bij laten. We hebben daarover al uitgebreid gesproken.
Over de grondgebonden landbouw in motie 57 het volgende: Door een aantal van u is al aangegeven dat er in Noord-Holland enorm veel grondgebonden landbouw is. Wat ik lastig vind aan deze motie is dat het in het dictum wordt gepresenteerd als een noodzakelijk instrumentarium. Dat weten we gewoon nog niet. We moeten kijken naar verschillende instrumenten. Mijn voorstel zou dan ook zijn dat we verschillende instrumenten naast elkaar laten bestaan en niet nu al gaan kiezen voor een bepaald instrumentarium, zoals grondgebonden landbouw. Ik weet daarvan niet 100% zeker of we daarmee nu precies bereiken, wat we beogen. We weten ook niet of het haalbaar is. Bovendien ontbreekt iedere dekking in deze motie. De motie wordt ontraden.

De **VOORZITTER:** Er zijn opmerkingen van Statenleden die vinden dat het heel snel gaat met de moties. Ik neem aan dat gedeputeerde Rommel nog ingaat op de gestelde vragen. Ik wil toezeggen dat we na afloop van de bijdrage van gedeputeerde Rommel even kort langs de moties en amendementen lopen, zodat voor de Statenleden duidelijk welke moties of amendementen het college ontraadt of waar u verder mee wilt gaan.

Gedeputeerde **ROMMEL**: In aanvulling op gedeputeerde Zaal. Het is inderdaad dat we instrumenten naast elkaar inzetten. Dat klopt. We richten ons niet op een instrument. In aanvulling op mevrouw Koning: bij de taskforce moet u zich voorstellen dat er niet één verdienmodel is en dat het juist maatwerk is. Binnen de taskforce leren we welke punten extra aandacht vragen. Het is en blijft maatwerk.

Dan ga ik over naar de gestelde vragen. Een vraag betrof de relatie tussen stikstof en de Voedselvisie. Het sluit mooi aan op wat mevrouw Zaal zei. De instrumenten die het Rijk inzet, passen goed bij ons eigen beleid in de Voedselvisie. Dat staat ook in de strategie. In de gebiedsgerichte aanpak is de Voedselvisie een van de uitgangspunten. In de gebiedsgerichte aanpak worden de visie en provincie brede aanpak geïntegreerd.
De SP sprak over het budgetrecht en kaderstellend. Voorop gesteld: wij hebben geen stikstofbeleid in de provincie. Als u dat zou willen dan kunnen de Staten daarin de kaders stellen en daar geld bij leggen. Wat we juist doen is dat we beleidsopgaven en natuurherstel gaan combineren in de gebiedsgerichte aanpakken. Ik noem de momenten waarop u erover gaat. Dat is wat u al gedaan heeft met de NNN-realisatie, maar ook straks bij de TNO, die dan anders wordt ingevuld. Daar geeft u kaders mee. Ook bij de begroting komt u dat tegen. Dat zijn de momenten dat u de kaders stelt en het budgetrecht aangeeft.
Op de vraag over de lobby naar Europa en het Rijk kan ik melden dat we regelmatig als gedeputeerden in overleg zijn over de stikstofaanpak met de minister. Het is ook aan de minister om uiteindelijk in gesprek te gaan met Europa. We zagen de laatste tijd al dat het buitenland is wakker geschud. Vlaardingen is al goed bezig. Natuurlijk komen ze ook bij ons. U heeft het in de commissievergadering als gezegd. We stoten ook stikstof uit naar het buitenland. Duitsland is zich ervan bewust en neemt dat ook mee.
De stikstofdepositiebank is van de gezamenlijke provincies en het Rijk. Het stikstofregistratiesysteem is van het Rijk zelf. Hordijk heeft al aangegeven in een rapport dat AERIUS op dit moment het beste systeem is. Dat wordt ook doorontwikkeld. Er komen steeds meer meetpunten bij.
GL gaf aan zich zorgen te maken. Ik hoor bij alle partijen wel of we dit ook echt gaan halen. We houden de vinger aan de pols. We zijn vertrokken, maar nog niet gearriveerd. Het is mooi, zoals mevrouw Van Wijnen aangaf, dat de jonge mensen bij haar in de klas zo positief zijn ingesteld. Dat is goed om te horen.
De transitie van landbouw in relatie tot stikstof. Landbouw is een van de sectoren waarop we onze strategie inzetten. In de gebiedsgerichte aanpak kijken we naar alle sectoren. Daar werd ook nog de vraag gesteld: Als we wat meer kunnen doen, doen we dat dan ook? D66 stelde die vraag. In de voordracht staat dat dit het minimale is. Als we ergens iets kunnen doen dan zullen we dat zeker niet laten.
Wat GL zei over buitenland en de zee en dat we het Rijk ook attenderen. Dat doen we ook. Het doet tekort als wordt gezegd dat dit plaatsvindt met een kort mailtje. We stellen gebiedsplannen op samen met het Rijk. We willen dat er een handtekening onder komt. Dat gaan we zeker niet met een mailtje afdoen. Tot voor kort zat ik maandelijks met de minister om tafel om het stikstofdossier door te spreken. Dan vind ik dat dit wel recht doet. Gelukkig hebben een paar partijen opgemerkt dat we er best wel veel aan gedaan hebben.

Er was nog de vraag van de PVV hoe we de innovatie technieken gaan stimuleren. Ook daar vragen we weer aandacht voor bij het Rijk. Uw Staten hebben geen geld voor het stikstofbeleid beschikbaar gesteld. We hebben natuurlijk wel de MKB-stimuleringsregel, POP3, Duurzame Zeehavens, SKNL-gelden en ook De Groene Uitweg. Het Rijk heeft echt een omschakelfonds voor de landbouw. Dat zijn de punten waarmee we wat zouden kunnen doen. Op zich is daarvoor geen grote pot met geld beschikbaar. We vragen er als provincies wel iedere keer aandacht voor bij de minister. Juist in de landbouw kunnen de grootste slagen worden gemaakt. Dat blijven we onder de aandacht brengen.
De PvdA vroeg om de prioritering en hoe Provinciale Staten daarbij betrokken worden. Het is een uitvoeringsaangelegenheid van het college. We hebben ook al aangegeven dat het conform de lijn van het Coalitieprogramma zal lopen. We informeren u regelmatig over de besluiten die genomen worden. Als het op de B-agenda komt dan kunt u daarover ook opmerkingen over meegeven.
Hoe halen we onze doelen, als de Provincie niet aan de knoppen zit? We moeten zelf aan de slag, net als het Rijk. Dat doen we met de gebiedsplannen. Dat brengt me nog bij het laatste punt van de VVD, die daar ook aandacht voor vraagt. Hoe gaan we dat integraal oppakken met die gebiedsplannen? De gebiedsplannen vinden hun uitwerking in de verschillende gebieden naar het Rijk toe. We zullen u daar zeker bij betrekken, onder andere middels de College Tours, maar ook bij hoe het plan er uiteindelijk uit komt te zien. Nu u de doelen gaat vaststellen, gaan we daar mee verder. We kunnen het in de gebiedsplannen gaan uitwerken. Dat gebeurt integraal met alle partijen. U heeft gevraagd om dat te clusteren. Dat willen we dus liever niet. Ieder gebied blinkt uit in verscheidenheid. Ieder gebied is anders. Het zou onhandig zijn en we zouden kansen mislopen als we de gebieden gaan clusteren. Naar duingebieden wordt wel integraal gekeken, omdat die dezelfde uitdagingen, problematiek en oplossingen kennen.
Dan kom ik bij de overige moties en het amendement, die ik nog niet genoemd heb. Het gaat om amendement 20 en de moties 53, 58 en 59.

De **VOORZITTER**: Een interruptie van de heer De Wit.

De heer **DE WIT** (VVD): Overigens willen wij als VVD gebieden niet perse clusteren. Alleen als het meerwaarde heeft. We willen het op voorhand niet uitsluiten.
Mijn vraag gaat over de gebiedsplannen. Begrijp ik het goed dat niet alleen de integraliteit daarvan onderdeel gaat zijn, maar ook dat de vraag op tafel komt: Gegeven de doelstellingen die we als Provincie met de minister neerzetten, wat is er nu nodig bij de economische sectoren om daar ook invulling aan te kunnen geven, zodat we expliciet zicht krijgen op wat het bedrijfsleven denkt dat noodzakelijk is om dit doel te kunnen halen? Dat is voor ons wel een heel belangrijke voorwaarde om uiteindelijk in de werkelijkheid reducties te gaan halen.

Gedeputeerde **ROMMEL**: Hoe die gebiedsplannen er precies uitzien, daarvan heb ik nog geen beeld. We hebben veel onderzoeken gedaan in de gebieden. We weten waar wat te doen is. We kunnen daarbij aangeven wat we zouden kunnen doen, maar om expliciet en specifiek over een sector te zeggen: Dit moet je doen. Zoals ik al in mijn inleiding aangaf; je moet mensen verleiden om te bewegen. Als niemand beweegt dan hebben we ook niks.

De heer **DE WIT** (VVD): Ik denk dat de gedeputeerde en ik hetzelfde zeggen. Ik wil zeker de bedrijven geen dingen opleggen, maar kijken naar het uitdagen van en het invullen van voorwaarden, die nodig zijn om ergens te komen. Dat gezegd hebbende vertrouw ik erop dat het in de gebiedsplannen wordt meegenomen. We zullen daar ook op toetsen. We zien in ieder geval af van een motie.

Gedeputeerde **ROMMEL**: Wij nemen opmerkingen altijd ter harte, van iedereen. We nemen dit mee in het opzetten van de plannen.
Over amendement 20 en de moties 53, 58 en 59 het volgende: We begrijpen heel goed dat u Gedeputeerde Staten wilt meegeven hoe om te gaan met verleasen. Dat is ook belangrijk dat u dat doet. Ik realiseer me ook dat dit het moment is om dat te doen. Ik wil u alleen vragen, anders zou ik op dit moment heel wat voorstellen moeten ontraden, omdat we er als college nog niet over gesproken hebben. Verleasen is een middel wat op korte termijn de uitdagingen in onze provincie schwung moet geven. Niet alleen voor de werkzaamheden aan een weg, maar ook voor het Natuurnetwerk wat we willen realiseren, bijvoorbeeld in de binnenduinrand. Daar zou verleasen voor zijn. Ik wil graag vanuit Gedeputeerde Staten weten wat daar de ideeën zijn en hoe het college er naar kijkt. We hebben die discussie nog niet gevoerd. Ik wil vragen aan de indieners van het amendement en de moties om te overwegen die aan te houden. Als Gedeputeerde Staten erover gesproken hebben, dan plaatsen we de uitkomst op de B-agenda. In de PS-vergadering daarna, als het aan de orde komt en u nog steeds van mening bent dat het amendement en de moties moeten worden ingediend, kan u die op dat moment als motie en amendement Vreemd aan de Orde van de Dag indienen.

De **VOORZITTER**: Er is een interruptie van mevrouw Van Wijnen.

Mevrouw **VAN WIJNEN** (GL): Een korte vraag. De regels voor het verleasen zouden volgens mij vorige maand al starten. Wat betekent het als we die zouden uitstellen en in de volgende commissie pas over verleasen gaan praten en in de volgende PS-vergadering eventueel iets van gaan vinden?

Gedeputeerde **ROMMEL**: Ik realiseer me dat ik daarover nog niets gezegd heb. Toen de strategie werd halverwege maart ter vaststelling naar u toe kwam, hadden we het streven om per 1 april ‘verleasen’ ook in te stellen. Dit is wel in andere provincies gebeurd. We hanteren wel een aantal voorwaarden. We hadden het gesprek in Gedeputeerde Staten nog niet voldoende gevoerd. De Stikstofdepositiebank is natuurlijk heel hard nodig om ook maar iets te kunnen registreren. We gaan niets invoeren, als we het niet al kunnen registreren. De Stikstofdepositiebank zou per 1 april ingevoerd worden. Dat is helaas niet gelukt. Anderzijds is dat ook wel goed, omdat we er met de verschillende provincies nog eens goed over praten. Het is nu vertraagd. Als de besluitvorming in IPO-verband zo wordt opgenomen dan kan de Stikstofdepositiebank per 1 juli worden gevuld. Per 1 oktober, als er weer een nieuwe release van AERIUS uitgebracht is, zou ook vergund kunnen worden, mits er natuurlijk voldoende in zit. Voor u maakt het alleen in de tijd wat uit. Als we verleasen gaan instellen dan komt het bij u via de commissievergadering.

De **VOORZITTER**: Dan is er een interruptie van de heer Leerink.

De heer **LEERINK** (PvdA): Toch nog een vraag over dat proces. U zei terecht dat dit eigenlijk wel het goede moment is. Ik heb altijd begrepen: We stellen in Provinciale Staten kaders. Vervolgens kijken Gedeputeerde Staten hoe ze het verder uitvoeren. Dit is het moment van kaders stellen. Wij willen een kader stellen met betrekking tot het verleasen. Vindt u het niet veel logischer dat wij het nu met elkaar over de motie hebben, zodat u ook weet waar u vervolgens mee aan de slag moet, als het gaat om de uitwerking daarvan? Nu zou het kunnen gebeuren dat u straks in Gedeputeerde Staten iets gaat uitwerken, waarvan Provinciale Staten achteraf weer zeggen: Ja, maar zo hadden we dat achteraf niet gewild.
Ik denk dat zowel omwille van de snelheid als omwille van de duidelijkheid het verstandig is om Provinciale Staten hun werk te laten doen en een uitspraak te doen over het kaderstellende als het gaat om het verleasen.

Gedeputeerde **ROMMEL**: Verleasen is een uitvoeringsregeling. Ik begrijp het moment dat u dit nu doet, omdat u daarmee aandacht geeft een meegeeft aan Gedeputeerde Staten: Let wel, dit is wat er bij Provinciale Staten leeft. Neem dat ook mee in het overleg, als het college verleasen gaat instellen.
Als verleasen uiteindelijk niet zal werken en Gedeputeerde Staten van mening zijn dat het geen enkele zin heeft, omdat het zoveel inperkingen met zich meebrengt dan moeten we daar ook gewoon eerlijk in zijn. Dan moet je zeggen: We willen verleasen niet instellen voor korte termijn projecten. Daarover moet in Gedeputeerde Staten nog worden gesproken. Ik geef in overweging om die moties en het amendement aan te houden. Dan nemen we dat mee in onze beraadslaging. We weten dan welke richting u voelt. Ik zei dat dit het goede moment is omdat ik natuurlijk ook wel begrijp dat u er uiteindelijk een keer over wilt spreken. Dat kan als de moties en het amendement worden aangehouden. Als ik het in uw commissievergadering heb neergelegd kan ik aangeven hoe Gedeputeerde Staten erover denken. Nu kan ik daar helemaal niks over zeggen. Daarom is dat het goede moment om het in de commissie te behandelen en uiteindelijk in de Statenvergadering daarna.

De heer **LEERINK** (PvdA): Misschien dan nog een vraag daarover. U doet nu net of u de uitspraak van Provinciale Staten al heeft. Wordt u niet geholpen met het feit dat u straks ook weet hoe de rest van Provinciale Staten daarover denken, als het gaat om het uitwerken hiervan?

Gedeputeerde **ROMMEL**: Dat is nu toch juist wat u mij meegeeft met de moties en het amendement?

De heer **LEERINK**: Als u nu zegt: “De moties die nog niet in stemming zijn gebracht zijn wel een uitgangspunt voor mijn handelen.”, dan zijn we wat mij betreft klaar. Ik dacht dat het misschien goed zou zijn dat we toch ook de rest van Provinciale Staten er nog iets over laten zeggen.

Gedeputeerde **ROMMEL**: Waar het om gaat is dat dit niet het uitgangspunt van onze uitvoering is. Wat Gedeputeerde Staten meenemen zijn de gedachten die de verschillende partijen hebben. Ik

zou dit graag bespreken en meenemen bij het verleasen, maar niet als uitgangspunt, want we hebben het niet vastgesteld. Ik wil het wel meenemen, omdat we dan weten welke richting u op denkt en waar uw pijnpunten en gevoelens liggen. Dat zou ik mee willen nemen naar Gedeputeerde Staten.

De heer **LEERINK**: Dan zou ik in ieder geval graag willen dat het als een A-stuk terugkomt. Wij willen er als Provinciale Staten uiteindelijk iets over zeggen.

Gedeputeerde **ROMMEL**: Het is uitvoering. Ik moet daar even goed over nadenken. Dan wil ik het mee terugnemen. Bij alles wat in de uitvoering zit wilt u iedere keer op mijn stoel of de stoel van Gedeputeerde Staten gaan zitten. Daar heb ik moeite mee. U weet dat ik u overal bij betrek. Ik betrek de Staten overal bij. Ik luister ook goed naar u. We moeten wel goed gescheiden houden wie wat doet.

De **VOORZITTER**: De heer Smaling heeft ook een interruptie.

De heer **SMALING** (SP): Ik vind dit echt niet kunnen hoor. Misschien is het wel een punt van orde. Ik heb er grote moeite mee. Die brief aan de commissie NLG is van 23 maart. Dat is bijna twee maanden geleden. Nu zegt de gedeputeerde dat Gedeputeerde Staten nog niet hebben kunnen spreken over het instrument. Het was te zien aankomen dat we vandaag daarover zouden praten. Nu wordt ons verzocht om dat aan te houden en een amendement Vreemd aan de Orde van de dag in te dien. Dat is een niet bestaand instrument. Ik vind dat we nu toch een beetje 'kalt gestellt' worden. Ik vind dat echt heel slecht en dat wil ik gezegd hebben.

Gedeputeerde **ROMMEL**: Meneer Smaling, ik vind het jammer dat u dat zo stelt. U weet dat ik altijd naar iedereen en zeker naar u ook luister. Kaltstellen vind ik echt niet het goede woord om hier te gebruiken en ook niet prettig. Ik wil dit best wel behandelen, maar ik geef u ook mee dat, als we dit allemaal inhoudelijk gaan behandelen, ik echt nog niet weet hoe het er bij Gedeputeerde Staten uit gaat zien. De planning staat namelijk op 1 juli. We moesten natuurlijk eerst weten hoe de Stikstofdepositiebank eruit gaat zien. Dat is uitgesteld. Daarvan zijn we wel afhankelijk als we besluiten gaan nemen over de uitvoering. Ik wil bijvoorbeeld gaan registreren hoe het staat met de verbetering van de natuur. We hebben lange tijd moeten praten over hoe we die bank eruit willen laten zien. Nu staat vast hoe die bank eruit ziet. De projectgroep is weg. Nu kunnen we als Gedeputeerde Staten bespreken wat we gaan doen met de bank. We willen alles in een pakket in een beleidsmaatregel meenemen. Vandaar dat we het allemaal even hebben uitgesteld.

De heer **SMALING** (SP): Als u op 23 maart een stuk naar de commissie stuurt en op 17 mei wordt dat plenair behandeld en je zegt dan: "We hebben er als Gedeputeerde Staten nog niet goed over kunnen spreken.", dan doen jullie je werk gewoon niet goed. Wij proberen ons werk wel goed te doen. Volgens mij is dat de enige conclusie van het advies van de gedeputeerde om alles aan te houden. Ik ben graag ter wille als me verzocht wordt om dingen aan te houden, maar een amendement aanhouden? Bovendien bestaat een amendement Vreemd aan de Orde van de Dag

helemaal niet. Dat zou helemaal geen optie zijn. Ik vind het gewoon niet zorgvuldig van de kant van Gedeputeerde Staten hoe dit nu naar ons toe gegooid wordt.

Gedeputeerde **ROMMEL**: Ik vind het heel jammer dat de heer Smaling dat op deze manier zegt. Het stikstofdossier is een dossier waaraan heel hard gewerkt wordt. We moeten veel uitzoeken. We moeten ook een juridische onderbouwing hebben. Als meneer Smaling er nog een keer over wil praten hoe we dat gedaan hebben, dan zou ik dat graag doen. Ik heb met uw partijgenote daar wel al over gesproken. Daar laat ik het bij. Het is aan u.

Ik ben klaar met mijn betoog.

De **VOORZITTER:** Voordat dat tweede termijn ingaat, vraag ik een opsomming te maken van alle moties en amendementen, met het advies vanuit Gedeputeerde Staten.

De heer **KÖHLER** (JA21): Ik heb nog geen antwoord gehoord op motie 58.

Gedeputeerde **ROMMEL**: We hebben drie amendementen
Amendement 18 'Natuurdoelen in stikstofaanpak centraal stellen' is bovenwettelijk en wordt dus ontraden.
Amendement 19 'Stikstofdoelen' wordt ontraden. We houden natuurlijk de vinger aan de pols, maar het is aan de minister en de Tweede Kamer om iets te doen.
Amendement 20 begrijp ik goed, net als wat de heer Smaling zei dat een amendement Vreemd niet kan. Als u die in stemming zou willen brengen en niet anderszins zou willen inzetten, dan kan ik daarop aangeven dat we het amendement zouden ontraden. Het is ook niet de intentie van het verleasen om de tijdelijke wensen in te zetten voor de natuur en om het doel van de stikstofreductie te behalen. Dat is ook niet mogelijk. Dat zult u ook zien in de uitwerking. Als Gedeputeerde Staten verleasen zullen invoeren, zult u in de uitwerking zien dat het om een tijdelijkheid gaat. Dat kan nooit worden ingezet voor de doelen. We ontraden het amendement omdat het ook overbodig is.
Motie 53 'Verleasen buiten bufferzones' valt onder het kopje 'Wilt u die alstublieft aanhouden?'
Motie 54 'Bescherming kwetsbare eerst' wordt op zich ontraden, tenzij we motie zo mogen lezen dat er extra aandacht wordt besteed aan de kwetsbaarste natuurdoeltypen per gebied. Dan zouden we daarmee kunnen instemmen.
Motie 55 'PAS-melders naar biologisch' kan niet. Biologisch omzetten houdt geen legalisering in. We willen dit graag bij het Rijk houden. Mevrouw Zaal heeft ook gezegd dat het ook breder is dan dat. Motie 55 wordt ontraden.
Motie 56 'Stikstofstrategie aanpassen': De doelen die in de brief staan voor 2035 zijn gebaseerd op de wet. Natuurlijk horen we dat andere sectoren zeggen dat het niet haalbaar is. Dat is ook aan de Tweede Kamer en de minister om daar wat te doen. In onze gebiedsgerichte aanpakken zullen we goed kijken wat ermee gebeurt en er ook aandacht voor vragen. Motie 56 wordt ontraden.

Motie 57 'Stikstof eruit, grondgebonden landbouw erin' is door gedeputeerde Zaal ontraden, omdat het noodzakelijke instrument te stellig is en ook omdat er in de begroting geen rekening mee is gehouden.
Motie 58 'Pilot mestscheiding': ook al gaat het niet over verleasen, we werken aan de uitvoering. We maken keuzes voor meest effectieve, efficiënte en haalbare instrumenten. We vinden dat u met deze motie op dit moment op de muziek vooruit loopt. Vandaar dat we ook vragen de motie aan te houden.
Motie 59 gaat over verleasen. Daar zou ik u ook willen vragen om deze aan te houden.

De **VOORZITTER**: Dank voor het geven van het overzicht van moties en amendementen. Er is een verzoek gedaan om kort te schorsen voorafgaand aan de tweede termijn.

Schorsing 16.20 – 16.47 uur

De **VOORZITTER**: Ik heb een uitzonderlijk verzoek, voordat ik de tweede termijn start. De gedeputeerde zou graag nog zaken toevoegen aan de eerste termijn. Al resumerend wil ze graag een aantal zaken nader verduidelijken, alvorens u de kans krijgt in tweede termijn te reageren. Ik heb aangegeven dat als het kan bijdragen tot een verheldering van dit debat ik dat u in ieder geval wilde aangeven. Ik zie nu verder geen opmerkingen.

Gedeputeerde **ROMMEL**: Ik heb de schorsing gebruikt voor een moment van bezinning. Het is een complex en belangrijk dossier. Zoals ik al zei, luister ik altijd goed naar u allen. Ik deel ook uw zorgen. Daarom praatten we er lang over, ook in IPO-verband. Iedere keer worden die zorgen gedeeld en uitgesproken. Dat is ook met deze brief, die bij u ligt, inzake de strategie. Het heet een strategie en is voor heel korte termijn. Het is een momentopname. D heer Smaling zei dat hij snellere stappen had verwacht, maar dit moeten we echt weloverwogen doen. Het verleasen is een klein en tijdelijk instrument. We houden daarbij de vinger aan de pols en het instrument wordt geëvalueerd. Dat is wat ik Provinciale Staten graag wil meegeven.
Natuurlijk zien we aan de moties welke kant u op denkt en waar uw zorgen liggen. Ik heb daarover overleg gehad, voordat we dit in Gedeputeerde Staten bespreken. Dat gaat begin juni gebeuren. Natuurlijk neem ik de moties 'onder mijn arm' mee, om te zeggen hoe de Staten erover denken. Ik wil de moties graag met u op een rustig moment bespreken, bijvoorbeeld in een BOT-overleg, of in commissieverband. Ik maak deze uitzondering omdat dit zo een belangrijk punt voor u is. Gedeputeerde Staten zouden kunnen zeggen: "Het is niet zo ingewikkeld geworden dat het eigenlijk geen zin heeft om het verleasen in te voeren". Wij willen het 'lean en mean' vaststellen, zodat we het kunnen gebruiken als noodmaatregel voor kleine, maar toch heel belangrijke zaken, zoals de verbetering van een weg of van een NNN-gebied, zodat het later, als we dat verleasen gebruikt hebben, beter gaat en het beter is voor de natuur. Als we dat gaan invoeren dan wil ik dat aangeven voor de Staten op de A-agenda.

De **VOORZITTER**: Dan gaan we nu naar de tweede termijn.

Tweede termijn:

De heer **ZOON** (PvdD): Ik doorloop de moties en amendementen. Amendement 18 'Natuurdoelen centraal stellen'. In de voordracht van Gedeputeerde Staten worden kaders voor de depositie gegeven. Dit is eigenlijk een aanvulling om invulling te geven aan de reductie van de stikstofuitstoot, die we zo hard nodig hebben en die ook Europees wettelijk van ons verwacht wordt. Het amendement vult aan bij de kritische depositiewaarden, die gedeputeerde Rommel graag wil bewerkstelligen. Op dat punt zien we niet dat dit bovenwettelijk is. Het is juist een aanvulling en eigenlijk een verplichting vanuit onze wettelijke basis om hieraan ook invulling te geven, gelet ook op het adviesrapport van de heer Remkes.
Motie 53 houden we aan. Dit betreft het verleasen van bufferzones. Ik ben blij met de toezegging van de gedeputeerde om dit terug te laten komen als A-stuk. Juist bij de uitwerking van de verschillende kaders, die we nu stellen, is het belangrijk om te zien wat de gevolgen zijn. We kunnen dan bijsturen voordat de daadwerkelijke uitvoering gaat beginnen. Om die reden houden we motie 53 aan, zodat we er altijd nog op terug kunnen komen.
Motie 54 'Kwetsbare eerst': De gedeputeerde snapt heel goed waar ik heen wil. Een motie is altijd enigszins flexibel in te vullen. De gedeputeerde voelt goed aan dat wij bij de kwetsbaarste eerst niet alleen aandacht willen geven aan de meest kwetsbaren, maar dat het een en/en is. Er moet breder worden gekeken naar het geheel. We zijn blij met het positieve advies en de uitleg van de gedeputeerde. We verwezen naar het Wereld Natuurfonds-rapport.
Motie 55 'PAS-melders naar biologisch': We zijn erg blij met de uitleg van gedeputeerde Zaal. Het is niet alleen noodzakelijk voor de PAS-melders dat ze omschakelen naar biologisch grondgebonden, maar voor alle boeren. Ik heb goede hoop dat gedeputeerde Zaal hier voortvarend mee aan de slag gaat. Om die reden wordt motie 55 ingetrokken.
We merken dat driekwart van de coalitie deze uitvoering onvoldoende vindt. Toch zien we dat die wordt doorgezet. Dat vinden we eigenlijk onbegrijpelijk. We zouden de coalitiepartijen willen verzoeken om nog eens goed na te denken voordat ingestemd wordt met deze voordracht.

Mevrouw **KONING** (CDA): Ik wil de gedeputeerde danken voor haar reactie. Doelen en kaders stellen voor de stikstofreductie is op zich heel goed, maar als we nu al zien en als gezegd wordt dat ze niet haalbaar en betaalbaar zijn, maken wij ons zorgen. Dat geldt zeker voor de doelen van 2035. Die vinden we te vergaand. Dat betekent dus dat we die andere doelen wel willen laten staan. Ons amendement ziet dus alleen op die vergaande doelstellingen van 2035 en dat die nu nog niet vastgelegd moeten worden. We vinden de door ons gevraagde aanpassingen dus echt noodzakelijk en ook redelijk. Als ze aangenomen worden dan kunnen we voor de voordracht stemmen. Als ons amendement niet aangenomen wordt dan kunnen we helaas niet voor de voordracht stemmen.
Aandacht voor de verdienmodellen is. Dat hebben we net gehoord van de gedeputeerden. De uitwerking van de taskforce is belangrijk. Het geeft wel aan dat de verdienmodellen er nu nog niet voldoende zijn. Ook dat vinden wij zorgelijk. De effecten van dit beleid zijn nog niet te overzien. Dat geldt dus niet alleen voor de agrarische sector, maar ook voor veel andere sectoren en bronnen. Dat is voor ons een grote zorg.

Richting de Partij voor de Dieren: Dit is voor het CDA geen old school verhaal. Dit is nadenken over effecten van een beleid dat wordt ingezet. Dit ziet dus echt op de toekomst. Een goed bestuurder en een goed politicus denkt na over effecten van beleid. Dat is wat wij hiermee doen.

De heer **SMALING** (SP): Dank aan de gedeputeerde voor de extra toevoeging aan de eerste termijn. Dat roept bij mij nog wel de vraag op waar we straks over stemmen. Deze voordracht is dan in zekere zin incompleet, als over delen daarvan nog verder gesproken moet worden door Gedeputeerde Staten. Dat komt terug in een brief, die alsnog een A-stuk kan worden. Moeten we dan nu over de voordracht stemmen, of moeten we dat doen als dat A-stuk in de commissie is behandeld? Daar hoor ik graag een antwoord op. Als dat naar bevrediging kan worden opgelost dan zullen we het amendement aanhouden.
Gedeputeerde Zaal reageerde op de motie over grondgebondenheid, die de SP samen met 50PLUS/PvdO heeft ingediend. We dienen een gewijzigde motie in, waarbij we het woord 'noodzakelijk' vervangen hebben door 'belangrijk'. Het tweede deel van het dictum vraagt niet om geld, maar vraagt om te onderzoeken hoeveel geld daarmee gemoeid zou zijn. Ik hoop dat de gedeputeerde met deze extra uitleg en de aanpassing een wat minder hardvochtig oordeel over de motie gaat vellen.
Ik vind het wel belangrijk om in de beantwoording enigszins filosofisch te reflecteren op wat ons allemaal te wachten staat, welke opties er zijn, wat we nu eigenlijk beogen en hoe natuur en economische doelen toch bij elkaar kunnen worden gebracht. We gaan er te vaak van uit dat er overal win-/winsituaties zijn. Dat is dus echt niet zo. We hebben politieke verschillen, dus de een legt het accent meer bij het een en de ander legt dat accent bij het ander. Het is niet zo dat in het midden altijd een grabbelton ligt met oplossingen die het iedereen naar de zin maken. We moeten onszelf ook niet voor de gek houden.

De heer **KÖHLER** (JA21): Onze motie waarvan de gedeputeerde heeft verzocht om die aan te houden, hebben we ingetrokken. We dienen de motie aangepast in met een nieuw dictum.
Ik lees het dictum voor. "Verzoeken Gedeputeerde Staten bij verdere uitwerking van het stikstofbeleid ook de optie voor een pilot mestscheiding voor melkveehouders mee te nemen.'
Ik denk dat de motie op deze manier in stemming kan worden gebracht.
Dan heb ik nog twee opmerkingen. Ik ben erg enthousiast over College Tour. Ik bied mezelf aan om daaraan mee te werken. Dan krijgen we eens een ander verhaal dan van mensen die worden ingehuurd. Ik kan het een en ander vertellen over allerlei onverwachte resultaten, of zaken die misgingen. Ik heb een tour door Zeevang, één door de Eilandspolder en een rondom het Schoorlse duingebied. Het is een aanbevelenswaardig rondje over de stikstofbronnen in de omgeving. Dat leidt me naar de suggestie om toch echt een expertsessie over mestscheiding te gaan organiseren.
De gedeputeerde had het over doelen, welke alleen zijn gericht op het terugbrengen van stikstof. Is het doel: Terugkeren naar de negentiende eeuw of een kwantitatief behoud van bepaalde soorten, zowel flora als fauna? Daarover zou ik de gedeputeerde duidelijker willen horen.
Ik noemde net Zeevang. Zeevang is een ganzenparadijs. Daar kun je stikstof weghalen wat je wilt, maar het is een Sahelzone aan het worden. Het Noord-Hollands Duinreservaat verandert niet zozeer door de stikstof maar door de zandsuppletie die daar geregeld wordt uitgevoerd.

Daardoor verandert de flora. Een gebiedje achter de voormalige Hondsbosschezeewering, waarop zo nodig zand moest worden gespoten, is inmiddels een aalscholverparadijs geworden. Het is allemaal zijn doel voorbij gegaan. Het waren prachtige doelen in het kader van Natura2000 maar we zien nu heel andere resultaten. Dat wil ik de gedeputeerde graag nog meegeven.

De **VOORZITTER**: Motie 58 is in gewijzigde vorm opnieuw ingediend en maakt onderdeel uit van de beraadslagingen.

Mevrouw **VAN WIJNEN** (GL): Dat wat ik zei over het feit dat de attendering over deels buitenland en deels scheepsvaart naar het Rijk zou zijn afgedaan met een e-mail, kwam wat vervelend over. Zo was het niet bedoeld. De behoefte om ook in dat deel van het verhaal meegenomen te worden, die blijft staan. Ik heb ook gehoord dat we daarover geïnformeerd gaan worden. We waren ook blij met de toezegging om dit te zijner tijd opnieuw te gaan bespreken als A-stuk. Onder die voorwaarde kunnen we de motie 59 'Verleasen', ingediend door GL, D66 en PvdA, aanhouden. Ik sluit me aan bij de woorden van de heer Zoon dat het mooi is om, voordat het echt in uitvoering komt, daarover met elkaar in gesprek te gaan en iets te kunnen zeggen. Het zou mooi zijn als op het idee van de Partij voor de Dieren over de bufferzone kan worden aangegeven wat daarvan de voor- en nadelen kunnen zijn en of dat uitgevoerd kan worden.

De **VOORZITTER**: Motie 59 is aangehouden.

Mevrouw **VAN SOEST** (50PLUS/PvdO): Ik wil in mijn tweede termijn ingaan op het volgende. Voor een aantal sectoren worden vanuit de andere duurzaamheidsdoelstellingen transities ingezet. Deze transities leiden vaak, op de middellange termijn, tot stikstofreductie, maar de transitie zelf kost stikstofruimte, bijvoorbeeld omdat een wind- of zonnepark moet worden aangelegd. Daarover zou ik graag wat meer horen. We willen nu wel stikstof gaan leasen, maar als we het op het ene moment gebruiken en op het andere moment weer gaan inzetten, dan komt dat neer op sjoemelen met stikstofgebieden. Waarom is daaraan geen aandacht besteed?
Ik hoor veel over het rapport van Remkes. Mogen we het rapport Remkes alsnog ontvangen?

De **VOORZITTER**: Het rapport is al enige tijd uit, maar het zal ongetwijfeld mogelijk zijn.

De heer **DE WIT** (VVD): De VVD is van mening dat papier nog altijd geduldig is. De doelen, die we vandaag met elkaar lijken te gaan vaststellen, zijn nog geen werkelijkheid. Het is cruciaal om nu te gaan kijken hoe we bedrijven kunnen verleiden om zich daadwerkelijk in te spannen voor goede zaken, in dit geval de natuurdoelen, rekenschap houdend met alle andere omstandigheden, die op een bedrijf ook spelen. Vanuit de gedeputeerde hebben we voldoende gehoord hoe dat in de gebiedsplannen gaat komen. We zijn nieuwsgierig en kritisch en zullen dat volgen, maar zien af van een motie. Wij denken dat we er nog lang niet zijn. Dit is een meerjarig traject. We zullen dit rolvast vanuit de Provincie moeten gaan beschouwen met elkaar. Uiteindelijk heeft ook de minister een duidelijke verantwoordelijkheid. We kunnen niet alles steeds maar in Noord-Holland willen gaan oplossen.

Het amendement van de PvdD in het kader van natuurdoelen wordt niet gesteund. De VVD volgt de doorvertaling vanuit de landelijke doelen naar Noord-Holland en wenst daar niet anderszins wijzigingen in aan te brengen.
De moties met betrekking tot verleasen worden aangehouden. In het algemeen is de VVD voorstander van het middel 'verleasen'. We zijn heel benieuwd of dit in de praktijk daadwerkelijk ook wat gaat betekenen. Het is goed om de evaluatie eerst af te wachten.
De motie van de PvdD over prioritering wordt niet gesteund. Mij is niet helder wat het betekent. Ik ben er wel voorstander van om dat mee te nemen in de uitwerking van de gebiedsplannen. Dan hoor ik graag of een dergelijk mechanisme van prioritering mogelijk is en wat daarvoor nodig is.
De motie over grondgebonden landbouw van de SP zal de VVD niet steunen. Wij denken dat dit geen relevant item is om op te focussen, anders dan de Voedselvisie, omdat Noord-Holland weliswaar tot de top 5 van provincies qua aantal dieren behoort, maar daarin wel met de meeste grond heeft waarop die dieren kunnen lopen.
Bij het amendement over de streefwaarden van het CDA ziet de VVD de zorg van de indieners. In de praktijk moet worden toegewerkt naar iets wat haalbaar is. Daar gaat het uiteindelijk om. We moeten echter niet gaan voorlopen op een initiatief dat bij de minister vandaan moet komen, op basis van informatie die alsdan actueel is. We steunen dat amendement niet.
In de motie over de stikstofstrategie die is ingediend door het CDA e.a. zit ook onze zorg over de haalbaarheid. We moeten beseffen dat ondernemen meer is dan je zorgen maken over de natuur. Daarvan moet rekenschap worden gegeven in de uitwerking. We denken dat Gedeputeerde Staten daarop voldoende heeft gereflecteerd. In die zin beschouwt de VVD de motie als te verstrekkend en overbodig.
De aangepaste motie van JA21: De VVD is sinds september 2020 warm pleitbezorger van de focus van de provincie op innovatie. Dit hoeft niet altijd plaats te vinden door geld, maar kan ook door mensen bij elkaar te brengen. Wij denken dat het college dat op dit moment ook doet en zullen dat ook blijven volgen. De motie lijkt in die zin overbodig. We horen graag van het college of dat het geval is.

De heer **LEERINK** (PvdA): Ik dank de gedeputeerde voor haar beantwoording. We begeven ons zo af en toe op nieuw terrein. Dan is het even zoeken hoe we daarmee om moeten gaan. Het is goed om te weten dat de gedeputeerde, als het gaat om verleasen, in ieder geval de moties, die er liggen, onder haar arm meeneemt, als daarover straks in Gedeputeerde Staten wordt gesproken. Het is goed dat we er straks in de commissie over kunnen spreken en dat het een A-stuk zal zijn, zodat Provinciale Staten hun zegje daarover nog kunnen doen en er wat van kunnen vinden. Dat wordt door ons zeer op prijs gesteld. Dat vinden we belangrijk. Legt u dat ook maar uit als betrokkenheid. We vinden het ook belangrijk dat het goed gaat.
Tot slot nog over wat de heer Zoon zei. De PvdA had dat stapje meer graag gezet, in Den Haag en misschien ook wel in Noord-Holland. Voor dat extra stapje blijven we ons ook inzetten. Het antwoord daarop kan nooit zijn om dan maar helemaal geen stap te zetten. Dat zou het effect zijn op het moment dat we nu niet akkoord gaan. De stappen die we nu zetten, zijn belangrijk. Op het moment dat we dat niet zouden doen in 'het spel' met Den Haag en IPO, dan zal dat geen enkele relevantie hebben en dat er opeens wel andere doelen zullen zijn. We zijn blij met de

stappen die nu worden gezet. Ze zijn noodzakelijk en we blijven ons inzetten voor net dat stapje meer.

Mevrouw **STRENS** (D66): Ook namens ons dank voor de reactie van de gedeputeerde, ook voor het laatste 'momentje van bezinning', zoals de gedeputeerde het zelf noemde, om terug te komen met een A-stuk. Om het dan nog eens goed over verleasen te hebben, dat vinden we een mooie toezegging. We zijn benieuwd wat we dan zullen zien. We zullen daar uiteindelijk weer kritisch naar kijken. Ik hoorde de gedeputeerde over de doelen zeggen dat dit de minimale doelen zijn. Als het college kansen ziet om meer te doen dan gaat het college dat ook zeker doen. Nogmaals de oproep van D66: Blijf dat doen. Waar kansen liggen, moeten we die verzilveren. We weten allemaal dat er een grote opgave ligt waar we met zijn allen hard mee aan de slag moeten gaan.

De heer **KLEIN** (CU): We riepen de gedeputeerde op tot zorgvuldigheid rondom verleasing. Via een wat bijzonder proces heeft dat geleid tot het voorstel om tot A-stuk te komen, als verleasen wordt ingezet. Dat lijkt ons een zorgvuldige manier.
De vraag die stelden over de uitkomst van de beheercheck is niet beantwoord. Wat gebeurt er als uit de beheercheck blijkt dat de reductie voor de agrarische sector te hoog is?
Over de gewijzigde motie van de SP om grondgebondenheid als middel te gebruiken kan ik melden dat het ons een heel goed instrument lijkt om toe te voegen aan de instrumentenkoffer. Die motie wordt gesteund.

De **VOORZITTER**: Ik geef het woord aan gedeputeerde Rommel.

Gedeputeerde **ROMMEL**: De SP vroeg waarover wordt gestemd. Vandaag stemmen we voor de doelen. Dat is de voordracht die voorligt. Mocht het zo zijn het college het zicht heeft dat verleasen, na overleg en ook na het betrekken van de moties en de gedachtegangen daarbij, uitvoerbaar kan zijn, dan zal dat als een A-stuk op de agenda komen. We gaan er dan eerst nog over praten in de commissie. Het betekent dus wel dat het invoeren van het verleasen op een later moment plaatsvindt dan de invoering van de stifstofdepositiebank en andere wijzigingen als gevolg van uitspraken die zijn gedaan.
JA21 vroeg naar de instandhoudingsdoelen. Er zijn inderdaad heel veel doelen die worden gesteld. We hebben nu de stikstofdoelen. De instandhoudingsdoelen zijn vastgesteld door de minister voor de Natura2000-gebieden. Op basis daarvan stellen we iedere zes jaar onze herstelmaatregelen vast. Vanaf 2022 worden die herzien. Die instandhoudingsdoelen worden dus door de minister vastgesteld.
Dank aan de heer Köhler voor zijn aanbod en fijn dat hij de College Tour interessant vindt.
Het is jammer dat mevrouw Van Soest spreekt over sjoemelen. Dat zijn haar woorden. Het rapport Remkes hebben we u eerder al laten toekomen. Het staat ook op de website. Indien gewenst kan de gedeputeerde vragen of het rapport eventueel kan worden gemaild door de griffie.
De beheercheck gaat over lokale boeren. Het geeft een grens aan van wat boeren in een gebied kunnen leveren. Als ze te weinig bijdragen dan moet het uit de rest van de regio komen, als het

lokaal niet kan. We houden de vinger aan de pols, met de doelen die we hebben gesteld. De strategie is een document dat reikt tot 2021/2022.
De aangepaste motie van JA21 en CDA over de pilot mestscheiding: In ons programma Natuur is een pilot opgenomen om te onderzoeken hoe anders met mest kan worden omgegaan. Bijvoorbeeld met betrekking tot de weidevogeldoelstelling. Ik vind het prima om deze motie over te nemen, zodat de expliciet bij de pilot betrokken kan worden.

De **VOORZITTER:** Het woord is aan gedeputeerde Zaal.

Gedeputeerde **ZAAL**: Motie 57 over grondgebonden landbouw is aangepast. Het woord 'noodzakelijk' is vervangen door 'belangrijk'. Ik had inderdaad ook iets gezegd over het woord 'noodzakelijk'. Wat ik ook had meegegeven is dat we moeten zoeken naar een balans in verschillende instrumenten, waarbij grondgebonden landbouw wellicht een instrument zou kunnen zijn. Wat mij betreft staat nog niet op voorhand vast dat het ook gaat bijdragen aan de ambities die we op het gebied van het realiseren van stikstof hebben. We gaan onderzoeken in het totale instrumentarium of het omschakelen naar grondgebonden landbouw voor de agrariërs die dat nog niet zijn, helpt en bijdraagt aan onze ambities. De motie is me nog steeds te stellig gericht op één instrument. Bovendien wil ik een winstwaarschuwing meegeven dat wanneer er staat 'te onderzoeken welke bedragen ervoor nodig zijn om dat te stimuleren', dat die bedragen niet in deze motie, dan wel elders voor dit doel zijn vastgesteld, of vrijgemaakt. Ik zeg u samen met gedeputeerde Rommel toe om te kijken, als we het hebben over het totale instrumentarium op basis van de Voedselvisie en het stikstofbeleid, of dit een bijdrage kan doen. Toch wordt ontraden om de motie op deze manier aan te nemen.

De **VOORZITTER**: Een interruptie van de heer Smaling.

De heer **SMALING** (SP): Op basis van deze toelichting en toezegging trek ik de motie in. Als ik dan kan aannemen dat de gedeputeerde de motie wel in het achterhoofd houd bij de verdere uitwerking.

Gedeputeerde **ZAAL**: Ik denk dat we het over de wens eens zijn.

DE **VOORZITTER**: Motie 57 is ingetrokken, met de toezegging die de gedeputeerde heeft gedaan. Dan zijn we toegekomen aan de stemming. Dat gaan we doen via de stemmodule, waarop 54 Statenleden zijn ingelogd.

Amendement 18 'Natuurdoelen en stikstofaanpak centraal stellen'
Is er behoefte aan hoofdelijke stemming of aantekening, of wil iemand een stemverklaring afleggen? Zo niet dan wordt de stemming opengezet. De stemming wordt gesloten.
Amendement 18 is verworpen met 8 stemmen voor en 46 tegen.
Voor hebben gestemd: 50PLUS/PvdO, DENK, PvdD en de SP.

Amendement 19 'Stikstofdoelen'

Is er behoefte aan hoofdelijke stemming of aantekening, of wil iemand een stemverklaring afleggen? Zo niet dan wordt de stemming opengezet. De stemming wordt gesloten.
Amendement 19 is verworpen met 16 stemmen voor 38 tegen.
Voor hebben gestemd 50PLUS/PvdO, CDA, Forum voor Democratie, JA21 en de PVV.

Motie 54 'Bescherming kwetsbaren eerst'
Is er behoefte aan hoofdelijke stemming of aantekening, of wil iemand een stemverklaring afleggen? Zo niet dan wordt de stemming opengezet. De stemming wordt gesloten.
Motie 54 is aangenomen met 30 stemmen voor en 24 tegen.
Tegen hebben gestemd CDA, Forum voor Democratie, JA21, PVV en de VVD.

Motie 56 'Stikstofstrategie aanpassen'
Is er behoefte aan hoofdelijke stemming of aantekening, of wil iemand een stemverklaring afleggen? Zo niet dan wordt de stemming opengezet. De stemming wordt gesloten.
Motie 56 wordt verworpen met 38 stemmen tegen en 16 voor.
Voor hebben gestemd 50PLUS/PvdO, CDA, Forum voor Democratie, JA21 en de PVV.

Gewijzigde motie 58 'Pilot mestscheiding'
Is er behoefte aan hoofdelijke stemming, of wil iemand een stemverklaring afleggen? Zo niet dan wordt de stemming opengezet, waarbij de aantekening is dat de heer Smaling zich om hem moverende redenen onthoudt van stemming. Dat betekent dat er 53 geldige stemmen kunnen worden uitgebracht op motie 58. De stemming wordt gesloten.
Motie 58 wordt verworpen met 28 tegen en 25 stemmen voor. Eén stem heeft zich onthouden van stemming. Tegen hebben gestemd D66, DENK, GroenLinks, PvdD, PvdA en de SP.

Daarmee zijn we toegekomen aan het in stemming brengen van voordracht 18 'Strategie Noord-Hollandse aanpak stikstofproblematiek'. Het gaat over de doelen.
Is er behoefte aan hoofdelijke stemming of aantekening, of wil iemand een stemverklaring afleggen? De stemming wordt geopend en gesloten.
Voordracht 18 wordt met 32 stemmen voor en 22 stemmen tegen aangenomen.
Tegen hebben gestemd 50PLUS/PvdO, CDA, Forum voor Democratie, JA21, PVV en PvdD.
Daarmee is voordracht 18 aangenomen.

De **VOORZITTER**: Ik stel voor dat we tot 18.50 uur dinerpauze nemen, waarna we de vergadering zullen vervolgen. Ik schors de vergadering tot 18.50 uur.

Schorsing van 17.48 tot 18.57 uur.

De **VOORZITTER**: Ik heropen de vergadering. We gaan verder met de Statenvergadering van de Provincie Noord-Holland op 17 mei. We zijn aanbeland bij agendapunt 10.

10. Duurzaamheidsambities provinciale infrastructuur 2021-2023 (Voordracht 19-2021)

De **VOORZITTER**: Op de agenda staat onder 10 voordracht 19 van gedeputeerde Olthof, 'Duurzaamheidsambities provinciale infrastructuur 2021-2023'.

De heer **DESSING** (FvD): Uit de voorliggende voordracht blijkt dat Gedeputeerde Staten aan Provinciale Staten toestemming vragen voor besteding van een bedrag van in totaal bijna elf miljoen euro aan duurzaamheidsmaatregelen. Ondanks het feit dat de Staten al toestemming hebben gegeven voor een bedrag van 7,5 miljoen euro reiken de ambities verder. Een greep uit de maatregelen. Energiezuinige ledverlichting, circulair beton, biodynamische oevers, hergebruikte damwanden en met als uitsmijter ongeveer 50 vierkante meter mos op acht bushokjes voor maar liefst 80.000 euro. Dit alles ter ere en glorie van CO2-reductie, klimaatadaptatie en de circulaire economie. Deze maatregelen hebben een verschillende kosteneffectiviteit en opbrengst, die op dit moment alleen in kaart is gebracht voor de ledverlichting, met een terugverdientijd van vijftien jaar middels energiebesparing. De fractie van Forum voor Democratie is van mening dat de duurzaamheidsambities alleen de investering waard zijn als deze worden terugverdiend. De Milieu Kosten Indicator (MKI), die op dit moment wordt ontwikkeld door de Provincie, gaat ervoor zorgen dat er een betere afweging gemaakt kan worden tussen kosten, terugverdientijd en duurzaamheidseffecten. Zolang de kredietaanvragen nog geen MKI rating hebben, blijft investeren in duurzaamheid het weggeven van extra geld zonder aantoonbaar effect, wat ons betreft. In financieel onzekere tijden is dit een risicovolle strategie. Voorafgaand aan de afgelopen commissie Mobiliteit en Bereikbaarheid werd namelijk een doorkijkje gegeven op de verwachte inkomsten en uitgaven voor de post Mobiliteit in de komende jaren. Hieruit bleek dat er een significante stijging van uitgaven voor het onderhoud van infrastructuur is voorzien en tegelijkertijd een daling van de opbrengsten aan de opcenten kant, vanwege de vergroting van het elektrisch wagenpark in de provincie. Dit noopt tot budgettaire voorzichtigheid.
Forum voor Democratie wil alleen investeren in duurzaamheid als dit aantoonbaar kostenneutraal kan gebeuren. Ondanks de lange terugverdientijd van vijftien jaar is de post van ledverlichting van 5,5 miljoen euro voor ons dan ook bespreekbaar. Alle overige posten kunnen wij vanwege eerder genoemde motivatie niet steunen. Daarom het volgende amendement op de voordracht, dat we mede indienen namens de fractie van JA21.

Amendement 21/17-05-21:
Provinciale Staten van Noord-Holland in vergadering bijeen op maandag 17 mei 2021
ter behandeling van statenstuk Duurzaamheidsambities provinciale infrastructuur 2021-2023
(VD-19) inzake ontwerpbesluit 'Duurzaamheidsprogramma provinciale infrastructuur',

Besluiten in bovengenoemde ontwerpbesluit:
1. *Beslispunt 3 'Aanpassing projectkredieten onder a. Ledverlichting 2e fase (nieuw krediet)' te laten vervallen;*
2. *Beslispunt 3 'Aanpassing projectkredieten onder a. Ledverlichting 2e fase (nieuw krediet) apart in stemming te brengen.*

Forum voor Democratie en JA21

De heer **DESSING** (FvD): Zoals u uit deze tekst zult begrijpen zouden wij de stemming over dit amendement willen houden, voorafgaand aan de stemming over de voordracht zelf.

De **VOORZITTER**: Het amendement maakt onderdeel uit van de beraadslaging.

Mevrouw **KUIPER** (CDA): In november 2020 is de Nota Infrastructurele Kapitaalgoederen vastgesteld, met daarin opgenomen de ambitie om kansrijke maatregelen op het gebied van verduurzaming in te vullen. In dat NIKG stond duidelijk vermeld: mits financieel mogelijk. Om in het jaar 2021 daar al invulling aan te kunnen geven, ligt nu de vraag voor om bij een aantal projecten het krediet voor die verduurzaming van de projecten te verhogen. Zoals we in de commissie hebben aangegeven is de dekking voor ons een punt. De totale verwachte kosten voor de verduurzaming van die projecten in het IMPI (Integraal meerjarenprogramma infrastructuur) bedraagt de komende drie jaar ruim 3,7 miljoen euro, met een bijbehorende kapitaallast van 70.000 euro per jaar. Hiervan wordt 42.000 euro per jaar ten laste van de stelpost PMI gebracht. In de voordracht staat aangegeven dat dit ten koste gaat van de beschikbare ruimte voor het dekken van de realisatiekosten van projecten die nu nog als studieproject in het IMPI staan, We realiseren ons ook dat niet ieder project, dat zich nu nog in de studiefase bevindt, tot realisatie zal komen. Misschien is het probleem kleiner kan gedacht, of kan een gemeente voor een andere oplossing zorgen, maar we nemen aan dat het merendeel van deze projecten wel gerealiseerd zal gaan worden. Immers, er wordt vooraf ook al getoetst of het zinvol is om iets als studie in het IMPI op te nemen. Ook dat kost ambtelijke inzet en geld. Terecht heeft de heer Olthof in de commissie opgemerkt dat het voorstel tot kredietverhogingen niet ten koste gaat van projecten, die we op dit moment willen realiseren. Daar gaat het ons hier nu niet om. Het gaat om projecten die zich nu in de studiefase bevinden, waarvan straks beoordeeld wordt dat het aan te pakken probleem zo ernstig is dat er tot realisatie moet worden overgegaan. Dan is er jaarlijks 42.000 euro minder beschikbaar om die kapitaallasten te dekken. Mijn vraag aan de gedeputeerde is of hij kan toezeggen dat de projecten in het IMPI, die van studie naar realisatie zouden moeten overgaan ter verhoging van de verkeersveiligheid en de bereikbaarheid geen belemmering ondervinden van de uitgaven, die in het kader van de verduurzaming worden gedaan. Samen met de VVD en Forum voor Democratie overwegen wij hierover in de tweede termijn een motie in te dienen. We vinden verkeersveiligheid en bereikbaarheid heel erg belangrijk.

De **VOORZITTER:** Een interruptie van de heer Hoogervorst.

De heer **HOOGERVORST** (SP): Mevrouw Kuiper, u geeft aan dat u wat moeite heeft met de dekking voor bepaalde duurzaamheidsprojecten. Dat kan ik me dan nog wel voorstellen. Als u het document goede gelezen hebt zijn het over het algemeen projecten die al in dat traject van studie naar realisatie zitten. Zou u in het kader van uw mogelijke motie, of amendement, die u wellicht gaat indienen, kiezen voor het schrappen van de duurzaamheidsambities, of bent u eigenlijk op zoek naar een andere dekking voor de middelen?

Mevrouw **KUIPER** (CDA): De kredietverhogingen die worden voorgesteld, zijn er voor projecten die gaan lopen of die al lopen. Projecten waarvan al geconcludeerd is dat die gerealiseerd gaan worden. In de voordracht wordt aangegeven dat de dekking van studieprojecten wordt verminderd wanneer het geld wordt uitgegeven voor duurzaamheid. Dat is ook logisch, want je kunt het geld maar een keer uitgeven. Wij vinden het goed om bij projecten te kijken of er mogelijkheden zijn om daar ook duurzaamheid aan toe te voegen. Het mag niet omgekeerd worden. Dat er straks een studie is gedaan waaruit blijkt dat het voor verkeersveiligheid heel erg belangrijk is dat die maatregelen te treffen en dat er vervolgens geen geld meer is omdat dit is uitgegeven aan duurzaamheidsmaatregelen. Daar zit onze zorg. Daarover willen we met de gedeputeerde verder van gedachte wisselen. Om die reden is een motie ingediend.

De **VOORZITTER**: De heer Gringhuis heeft ook een interruptie.

De heer **GRINGHUIS** (GL): Ik heb nog een vervolgvraag aan mevrouw Kuiper, ook op basis van de motie. Maakt u duurzaamheid ondergeschikt ten opzichte van verkeersveiligheid en bereikbaarheid?

Mevrouw **KUIPER** (CDA): We hebben een begroting opgesteld. In Programma 4 zijn middelen opgenomen om infrastructurele projecten te realiseren en onderhoud te plegen. Als een project wordt uitgevoerd, is het belangrijk om te kijken of duurzaamheidsmaatregelen daarmee gepaard kunnen gaan en dat naar dat aspect wordt gekeken. Het omgekeerde mag niet het geval zijn. Stel dat we bij een aantal projecten zeer dure duurzaamheidsmaatregelen hebben getroffen waarna we vervolgens concluderen dat er iets moet gebeuren om de verkeersveiligheid te verhogen, dan is daar binnen deze begroting en dit programma geen geld meer voor. De prioriteit ligt bij het investeren in verkeersveiligheid en bereikbaarheid en we proberen dat zo duurzaam mogelijk te doen. Duurzaamheid zelf is geen doel op zich voor ons. Duurzaamheid is een middel om iets te bereiken, maar geen doel op zich, als we het relateren aan de mobiliteitsvraagstukken.

De heer **GRINGHUIS** (GL): Wat me dan verbaast, is dat het CDA destijds heeft ingestemd met het Klimaatakkoord, waarin ook een CO2-reductie van 50% wordt genoemd. Dit voorstel is een uitwerking op dat doel. Eigenlijk zegt het CDA nu bij voorbaat dat verduurzaming daarin niet leidend moet worden gemaakt. Daarmee plaats u inderdaad verkeersveiligheid en bereikbaarheid wel boven duurzaamheid. Volgens mij gaan we het in voordracht voorgestelde doel niet behalen. Dan is het niet handig om verkeersveiligheid en bereikbaarheid boven duurzaamheid te plaatsen. Bent u het met mij eens dat dit geen consequente lijn is?

Mevrouw **KUIPER** (CDA): Ik kan dan nog een andere inconsequente lijn benoemen. We hebben met elkaar ook afgesproken dat we de ambitie hebben dat we in de toekomst nul verkeersdoden zullen hebben. Het aantal verkeersdoden en ernstige ongevallen zijn in deze provincie erg hoog. We hebben met elkaar ook die afspraak gemaakt. We zullen er alles aan doen, ook investeren, om te zorgen voor verkeersveiligheid en om het doel van nul verkeersdoden te bereiken. Het is een afweging van middelen. Ik vraag nu aan de gedeputeerde hoe die afweging zal zijn. Nogmaals, ik kan niet uitleggen aan mensen dat er nog steeds verkeersongevallen in onze provincie

plaatsvinden, maar dat de Provincie wel heel veel in duurzaamheid heeft gestoken. Ik moet het als Statenlid ook kunnen uitleggen. We hebben meerdere doelen met elkaar vastgesteld, maar we hebben helaas maar 'één pot met geld'. Daarmee moeten we het doen.

De **VOORZITTER**: Ik zie een interruptie van de heer Steeman.

De heer **STEEMAN** (D66): Er wordt nu gedaan alsof het óf nul verkeersdoden óf duurzaamheid is. Met deze ambities gaat duurzaamheid juist onderdeel uitmaken van het mobiliteitsinfrastructuurbeleid. Als het doel is nul verkeersdoden en de maatregelen noodzakelijk zijn dan wordt bij het nemen van die maatregelen rekening gehouden met duurzaamheid. Ik denk dat u het te scherp heeft aangezet. Daar wil ik graag een reactie op.

Mevrouw **KUIPER** (CDA): Ja, misschien is het wel goed om zaken even scherp voor te stellen. In de voordracht staat dat dit ten koste gaat van. Daarover wil ik duidelijkheid hebben. Het staat namelijk ook vrij stellig in de voordracht. We willen allemaal hetzelfde. We willen een verkeersveilige situatie in Noord-Holland, een goede bereikbaarheid en waar mogelijk dat ook naar duurzame oplossingen is gekeken. In het stuk staat ook dat de verwachting is dat in de toekomst, als er aanbestedingen zijn, het duurzaamheidsaspect vaker in de aanbesteding zelf meegenomen zal worden. Overigens is dat ook kostenverhogend. Met elkaar moet worden gekeken of alles dat wordt ingezet ook voldoende effect heeft om de afweging goed te kunnen maken. Daardoor zullen andere projecten wellicht pas veel later kunnen worden opgepakt. Het is een heel afwegingsproces waar we in staan.

De **VOORZITTER**: Ik geef het woord aan de heer Deen.

De heer **DEEN** (PVV): Ik zal het kort houden. De heer Dessing noemde al voorbeelden van bedragen, die aan duurzaamheidsambities worden uitgegeven en die zichzelf nooit gaan terugverdienen. Zoals bekend geloven wij niet in het CO2-sprookje. Als maatregelen aantoonbaar minimaal kostenneutraal voor de Noord-Hollandse belastingbetaler dan zal de PVV deze ondersteunen. Dat geldt in dit geval voor de tweede fase ledverlichting en ook voor het veilig hergebruik van beton en asfalt als grondstof. De PVV-fractie zal mede daarom instemmen met de voorliggende voordracht.

De **VOORZITTER**: Dan is het woord aan de heer Gringhuis.

De heer **GRINGHUIS** (GL): Stap voor stap werken we aan de verduurzaming van onze mooie provincie. Op mobiliteit is nog veel te winnen. GL is blij met het voorliggende voorstel. Het laat zien waarmee de Provincie de komende jaren aan de slag gaat. Zo komen er acht abri's, in gewone mensentaal bushokjes genoemd, met een sedum dakbedekking. Dat heeft als voordeel dat de CO2-opvang de biodiversiteit versterkt en het houdt ook regenwater vast. Ik ben erg enthousiast en ik hoop dat er nog veel meer komen.
Ook is GL enthousiast over de aanleg van de biodynamische oever van de Westfriese Vaart. Een voorstel dat zo uit het hart gegrepen is, kan rekenen op onze steun. We kijken met vreugde uit

naar de verdere uitwerking voor de komende jaren en de maatregelen die daarin worden gepresenteerd.

De **VOORZITTER**: Een interruptie van de heer Dessing.

De heer **DESSING** (FvD): De heer Gringhuis en ik hadden al een debat over sedum over bushokjes. Is de heer Gringhuis het eens met de fractie van Forum voor Democratie dat in het kader van de kostenproblematiek in de komende jaren zorgvuldig naar de kosten moet worden gekeken en dat qua besteding prioriteiten moeten worden gesteld? Dan wil ik niet zover gaan dat we dan nul verkeersdoden óf sedum op bushokjes moeten aanbrengen, maar ik zou toch graag reflectie van de heer Gringhuis krijgen.

De heer **GRINGHUIS** (GL): Waar wij, anders dan Forum voor Democratie, tegenaan kijken, is dat wij ook maatschappelijke waarden en de milieuopbrengsten meenemen bij onze kostenafweging. Het is inderdaad zo dat niet meer geld moet worden uitgegeven dan dat er binnenkomt, maar we kunnen daarin andere keuzes maken. Met een sedum dakbedekking wordt gewerkt aan een beter milieu, meer biodiversiteit, meer insecten en regenwater wordt opgevangen. Dit heeft als voordeel dat er op de wegen zelf minder dure ingrepen nodig zijn om regenwater snel af te voeren. Sommige dingen zijn lastig uit te drukken in kosten, maar dat zijn wel dingen waar wij voor staan. GL kijkt verder dan alleen naar de financiële kosten die eraan verbonden zijn.

De heer **DESSING** (FvD): Ik denk dat ik het op dit punt oneens zal blijven met de heer Gringhuis.

De **VOORZITTER**: Dan geef ik nu het woord aan mevrouw Van Soest.

Mevrouw **VAN SOEST** (50PLUS/PvdO): Ik heb van mijn collega begrepen dat hij akkoord gaat met de voordracht van de Regionale Rekenkamer. Als dat agendapunt nu aan de orde is. Ik ben mijn agenda kwijt.

De **VOORZITTER**: Mevrouw Van Soest we behandelen agendapunt 10 en dat is voordracht 19, de duurzaamheidsambities van de provinciale infrastructuur. De voordracht inzake de Rekenkamer is een hamerstuk geweest, waarbij u een stemverklaring heeft afgelegd.

Mevrouw **VAN SOEST** (50PLUS/PvdO): Dan ben ik even uit de orde.

De **VOORZITTER**: Dan gaan we naar de heer Terwal.

De heer **TERWAL** (VVD): De VVD heeft eerder al ingestemd met het bedrag van 7,5 miljoen euro aan beschikbare middelen voor de komende drie jaar ter verduurzaming van de provinciale infrastructuur bij de eind vorig jaar vastgestelde Nota Infrastructurele Kapitaalgoederen (NIKG). Vandaag spreken we over de verdeling van deze gelden over de verschillende infraprojecten. Daarvoor geeft de voorliggende voordracht een helder beeld. De voorliggende voordracht kan op instemming van de VVD-fractie rekenen, evenals de 5,5 miljoen euro voor de verdere uitrol van

energiezuinige ledverlichting. Dat dit bedrag zichzelf op termijn terugverdient, vinden wij als liberalen fijn. Het is geld van de inwoners van onze provincie. Daar moeten we zuinig op zijn. Na al deze instemmende geluiden toch een kritische noot van de VVD, die voor de gedeputeerde niet als een verrassing zal komen. Bij de vaststelling van de NIKG, maar ook bij de behandeling van deze duurzaamheidsambities in de voorbereidende commissievergadering heeft mijn fractie zorgen geuit dat deze verduurzamingsgelden niet ten kosten mogen gaan van de aanleg of aanpassing van provinciale infrastructuur. Dan vind ik het toch jammer dat in de voordracht staat dat “de jaarlijkse kapitaallasten voor het verduurzamen van de investeringsprojecten ten koste gaan van de beschikbare ruimte voor het dekken van de toekomstige realisatiekosten van de huidige studieprojecten in het Integraal Meerjarenprogramma Infrastructuur (IMPI).” Simpeler gezegd: Het lijkt erop dat wanneer de studies naar enkele infraprojecten zijn afgerond er geen geld meer is voor het realiseren van deze projecten, omdat dit geld al is uitgegeven aan de verduurzaming van eerdere projecten. Om het concreet te maken; zo wordt een aantal studie gedaan ter verbetering van de verkeersveiligheid. Wanneer deze studies tot positieve uitkomsten leiden en er vervolgens geen geld is om deze te realiseren, staat dit haaks op de ambitie, - mevrouw Kuipers refereerde daar ook al aan-, om tot nul verkeersslachtoffers te komen in 2050, zoals vastgelegd in de Opgave Verkeersveiligheid Noord-Holland 2030. Dit is ook de reden dat de VVD samen met het CDA een motie achter de hand heeft om te zorgen dat er voldoende geld beschikbaar blijft voor dit soort studies en de realisatie ervan. Ik hoop dat deze motie niet nodig is en de gedeputeerde de toezegging wil doen hiernaar te streven en zo verkeersveiligheid niet opoffert op het ‘groene altaar’. Voor mijn fractie hebben de rugstreeppad en zandhagedis hun waarde, maar is het welzijn van de automobilist, fietser of wandelaar ons meer waard.

De **VOORZITTER**: Ik geef het woord aan Statenlid Kostiç.

Statenlid **KOSTIÇ** (PvdD): Vandaag bespreken we de ambities voor het groener en gezonder maken van de provinciale infrastructuur. Wij stippen graag drie onderwerpen aan: Biodiversiteit en dierenwelzijn, De eisen voor de aanbesteding en De duurzaamheidsdoelen.
Allereerst waardering voor het feit de provincie stappen zet in het versterken van biodiversiteit. Het is letterlijk van levensbelang om onze infra zo snel mogelijk zo groen mogelijk te maken. Het welzijn van natuur, mens en dier gaan gewoon samen. Wij blijven Gedeputeerde Staten motiveren om meer ambitie te tonen. Daar hoort bijvoorbeeld bij dat bomen gespaard worden. Dus niet middenin in klimaatcrisis met honderden gekapt en zogenaamd gecompenseerd met jonge sprietjes. Uiteraard moeten we dieren beschermen. Met onze infra nemen we steeds meer ruimte van ze in, zodat ze bijna nergens meer veilig zijn. Bij infrastructurele werken nemen we gelukkig altijd de veiligheid van mensen mee in de begroting. Het wordt tijd dat we dat ook voor andere dieren doen. Wij zien graag dat Gedeputeerde Staten dat in de toekomst zoveel mogelijk meenemen in diverse plannen, voorbij de faunapassages. Als daar meer budget voor nodig, is horen we dat graag ruim voor de Begroting 2022.
Dan over onze duurzaamheidsambities rond aanbestedingen. We danken Gedeputeerde Staten en ambtenaren voor de schriftelijke antwoorden op onze vragen hierover. Het blijft echter nog onduidelijk hoe de duurzaamheidscriteria worden gehanteerd, hoe hoog het ambitieniveau

precies is en waar nog ruimte ligt voor verbetering. Kunnen Gedeputeerde Staten een technische briefing hierover toezeggen?
Dan de duurzaamheidsdoelen. De voordracht an sich gaat over een aantal infrastructurele projecten op vrij korte termijn. Met de projecten individueel is weinig mis. Maar het pakket is wel gebaseerd op onze duurzaamheidsambities. Daarover sprak GroenLinks zojuist ook. En bij die ambities knelt het. De provincie zegt in het voorliggende stuk te willen bijdragen “aan de nationale en internationale klimaat-doelstellingen en hier een voorloper in wil zijn”. Dit klinkt als muziek in onze oren. Maar vervolgens kijken we hoe dat concreet wordt vertaald naar ambities en zien we het streven naar 50% minder CO2-uitstoot in 2030. Met zulke ambities lopen we dus niet voorop, maar achterop. Provincie Gelderland heeft bijvoorbeeld als ambitie minstens 55% emissiereductie in 2030. Die ambitie heeft die provincie al uitgesproken voordat de EU onlangs dezelfde ambitie overnam. Is het college bereid, zoals Provincie Gelderland, om pro-actiever te zijn en meer ambitie te tonen dan het fossiele demissionaire kabinet voorschrijft?
Kan het college binnenkort met een voorstel komen over hoe meer CO2-emissiereductie kan worden verwerkt in duurzaamheidsambities infrastructuur ? We begrijpen dat dat mogelijk financiële gevolgen heeft en vragen Gedeputeerde Staten om daarin meer inzicht te geven en zo nodig daarvoor bij het Rijk aan te kloppen. Laten we niet vergeten dat de kosten van nu te weinig doen niet te overzien zullen zijn. Jammer dat partijen als Forum voor Democratie dat niet meenemen in hun beperkte rekensommetjes over zogenaamde terugverdientijd van groene investeringen, waarbij de grote waarde van groen niet wordt meegerekend. Ook betreuren wij dat VVD en CDA niet inzien dat groenere infrastructuur juist samen kan gaan met veiligheid. Die moties steunen we dus niet.
Jongere generaties zullen ons afrekenen op één vraag: Heeft de provincie het maximale gedaan om een leefbare planeet achter te laten, of volgde ze steeds alleen de landelijke fossiele compromissen?

De **VOORZITTER**: Het woord is aan de heer Steeman.

De heer **STEEMAN** (D66): In de commissie gaven wij al aan dat dit stuk wat de fractie van D66 een hamerstuk had mogen worden. Toch maken we van de gelegenheid gebruik om onze steun uit te spreken voor dit stuk. De provinciale ambities zijn groot. Soms groter dan het eerder beschikbare budget toeliet. In combinatie met diverse andere documenten, waarin samenhang wordt gebracht in de vele verschillende mobiliteitsambities en de daarbij behorende budgetten, - in de commissie spraken we bijvoorbeeld over het concept Perspectief Mobiliteit dat hier een goede doorkijk in geeft-, wordt toch door dit college ingezet op een haalbaar en duurzaam toekomstbeeld voor de provinciale infrastructuur en mobiliteit. Op die manier worden de ambities uit dit stuk ook concreet gemaakt, wordt budget vrijgemaakt en in de tijd gezet.
We willen een kanttekening plaatsen bij de financiële onderbouwing van dit stuk. Een van de stokpaardjes van D66 is een goede begrotingsdiscipline en samenhang tussen begroting en beleid. Het college geeft daaraan steeds meer handen en voeten. In het voorliggende stuk staan P.M.-posten die gezien zouden kunnen worden als een claim op de toekomst. Zeker gelet op de oplopende kosten in de toekomst voor infrastructuur zouden we ervoor willen waken dat

vrijkomend budget automatisch gebruikt gaat worden voor het vullen van deze P.M.-posten. We horen daar graag alsnog een reactie van de gedeputeerde.
Reagerend op de aangekondigde motie van het CDA en de VVD wachten we de reactie van de gedeputeerde af.
We kijken uit naar de uitvoering van de projecten en duurzaamheidsmaatregelen uit deze voordracht en steunen dit derhalve van harte.

De **VOORZITTER**: Dan gaan we naar de heer Hoogervorst.

De heer **HOOGERVORST** (SP): De SP is in grote lijnen positief over het document Duurzaamheidsambities Provinciale Infrastructuur 2021-2023. Het is goed als de Provincie nauwkeurig inventariseert op welke punten infrastructurele projecten duurzamer kunnen worden gemaakt, duurzamer kunnen worden uitgevoerd en vooral hoe daaraan duurzame aspecten kunnen worden toegevoegd. Wat ons betreft wordt duurzaamheid een van de parameters wanneer we gaan kijken naar infrastructuurprojecten, naast veiligheid en bereikbaarheid. Dit vraagt van ons bij genoemde projecten soms extra krediet en extra investeringen. Dat is op zich logisch en akkoord, maar we zouden graag willen weten of het hebben en toepassen van duurzaamheidsambities vaak ook niet betekent het juist schrappen van niet zo duurzame onderdelen. Beter gezegd: Levert het soms juist schrappen van nu onwenselijke en onnodige zaken binnen een project niet ook geld op? Is het mogelijk om dit inzichtelijk te maken voor Provinciale Staten? Zo ja, hoe gaan Gedeputeerde Staten dat doen?
Ik wijs erop dat werkelijke keuze voor duurzaamheid in een veel eerdere fase moet plaatsvinden. Zo is kiezen voor lightrail uiteindelijk veel duurzamer dan het aanleggen van een nieuwe weg. Het kiezen voor ecologisch bermbeheer is duurzamer dan het aanleggen van een spitsstrook.
We hopen dat deze discussie nog eens op een later moment gevoerd kan worden.

De **VOORZITTER**: Een interruptie van de heer Terwal.

De heer **TERWAL** (VVD): Volgens mij heb ik het antwoord al. Ik wilde de heer Hoogervorst vragen wat hij verstaat onder ‘onnodige onderdelen’ van infrastructuur. Dan bedoelt hij met name het niet aanleggen van asfalt en hopen dat iedereen in Noord-Holland Noord de bus pakt, die lang niet altijd rijdt.

De heer **HOOGERVORST** (SP): Zo bedoel ik het niet helemaal. Het is terecht een vraag van ons. Als je bij bestaande projecten, die al in de studie- of realisatiefase zijn, wordt overgegaan tot aanpassingen die de duurzaamheidsambities doen terugkomen in het project, dan zou het kunnen zijn dat binnen het project andere projecten achterwege moeten blijven, die wellicht minder duurzaam zijn. Onze vraag is dus of dat in sommige gevallen ook geld oplevert, waarmee duurzaamheidsambities kunnen worden betaald.

De heer **TERWAL** (VVD): Kunt u specificeren wat de minder duurzame onderdelen zijn in een infraproject?

De heer **HOOGERVORST** (SP): Dat weet ik dus niet. Dat is een van mijn vragen.

De **VOORZITTER**: Er is ook een interruptie van de heer Dessing.

De heer **DESSING** (FvD): De heer Terwal maaide het gras voor mijn voeten weg. Naast dat er gesproken kan worden over het schrappen van onderdelen, denkt de SP dan misschien ook over het schrappen van complete projecten, of gaat het echt over onderdelen? Kunt u dat meer specificeren?

De heer **HOOGERVORST** (SP): Dat zou beide kunnen. Je zou binnen bepaalde projecten, die al in uitvoering zijn, bepaalde onderdelen kunnen schrappen. De bedoeling van het laatste deel van mijn betoog is dat in een veel eerdere fase al bepaald moet worden of het uitvoeren of op de planning zetten van een project überhaupt duurzaam is, of dat een andere keuze moet worden gemaakt.

De heer **DESSING** (FvD): Wilt u dat budgetneutraal doen? Is het dat het een ten koste gaat van het ander? Het is niet dat de SP daarvoor extra budget zoekt?

De heer **HOOGERVORST** (SP): De SP is zeker bereid om extra budget te zoeken voor het realiseren van de duurzaamheidsambities. Liever heeft de fractie dat het geld voor duurzaamheidsambities kan worden gevonden in het schrappen van delen van, of complete projecten.

De **VOORZITTER:** Dan gaan we naar mevrouw Doevendans.

Mevrouw **DOEVENDANS** (PvdA): PvdA Noord-Holland is erg blij dat het stuk nu eindelijk voorligt en dat er een eerste stap is gezet in de uitwerking van duurzaamheidsambities. Het is een complex geheel, zeker binnen Mobiliteit. We zijn erg blij met het brede scala. Enerzijds onderhoud, nieuwe projecten. Als ik terugdenk aan de vorige periode waarin ik zelf op energietransitie zat en me altijd met mijn fractie heb uitgesproken over de rol van de Provincie, ook als aanjager. Dat je soms zaken aanjaagt en projecten probeert een boost te geven, zodat ze uiteindelijk normaal worden. Dat zie je terug in dit stuk. Zaken worden in de aanbesteding meegenomen. Uiteindelijk gaan we er vanuit, doordat het later op grote schaal wordt toegepast, het ook goedkoper gaat worden. Daar zijn we uiteraard nu nog niet. Daarom zijn we als fractie een voorstander van de verdeling van de kredietaanvragen. Gehoord de discussie hiervoor, als het gaat om verkeersveiligheid, bereikbaarheid en duurzaamheid. Voor de PvdA is het en/en/en. We snappen dat dit in het begin extra kosten met zich mee kan brengen. We zien de kredietaanvraag dan ook tegemoet. We gaan er wel met vertrouwen vanuit dat het college altijd heel nauwkeurig kijkt naar wat mogelijk is en welke stappen er worden genomen. We zijn ook erg blij dat, met de nieuwe wind die er waait binnen het mobiliteitsvraagstuk en binnen de portefeuille, Provinciale Staten veel meer worden meegenomen. Ik heb er groot vertrouwen in dat we bij elke stap op de hoogte worden gehouden en daar gezamenlijk besluiten over kunnen nemen.

De **VOORZITTER**: Een interruptie van de heer Hoogervorst.

De heer **HOOGERVORST** (SP): Ik veer een beetje op uit mijn stoel na de mededeling van u dat er een nieuwe wind waait op het gebied van mobiliteit. Kunt u daarover een nadere uitleg geven?

Mevrouw **DOEVENDANS** (PvdA): Zeker. Fijn dat u deze vraag stelt. Ik ben heel erg blij dat we als Staten vanuit mobiliteit veel meer kunnen meepraten en meekijken en dat we het gezamenlijk oppakken. In plaats van starheid op mobiliteit zien we nu dat Provinciale Staten door het samenvoegen van het PMI en het PMO en het IMPI meer inzicht krijgen. Daardoor kunnen de Statenleden hun controlerende en kaderstellende taak beter uitvoeren. Daar ben ik erg blij mee.

De **VOORZITTER**: Nog een interruptie van de heer Terwal.

De heer **TERWAL** (VVD): Een helder verhaal van mevrouw Doevendans. Haar enthousiasme is aanstekelijk, zeker als zij het over de nieuwe wind heeft. Is ze het met mij eens dat we, met die nieuwe wind, van de gedeputeerde mogen vragen, dat wanneer projecten van de studiefase worden gepromoveerd naar de planfase en mogelijk uiteindelijk naar de realisatiefase in het IMPI, om de Staten meer inzicht te geven in die weging tussen duurzaamheid, verkeersveiligheid en bereikbaarheid en de daarbij behorende gelden?

Mevrouw **DOEVENDANS** (PvdA): Uiteraard. In de afgelopen commissievergadering en zeker bij onze discussies over het samenvoegen van PMI en PMO en hoe de Staten daarin worden meegenomen, heb ik de gedeputeerde dit ook meermaals horen zeggen. Ik ga er helemaal vanuit dat de Staten daarin worden meegenomen.

De **VOORZITTER:** Ik vraag de gedeputeerde te reageren. Ik wil u een vraag stellen. Als het ingediende amendement in stemming wordt gebracht en het tweede beslispunt met name wordt aangenomen dan betekent dit dat we twee keer moeten stemmen over de voordracht. Een keer over expliciet drie aangepaste projectkredieten onder a. ledverlichting tweede fase en daarna de hele voordracht. Dat wist u waarschijnlijk al.

Gedeputeerde **OLTHOF**: Daar ga ik straks op reageren. In de eerste plaats wil ik alle Statenleden bedanken voor het positieve geluid met betrekking tot de duurzaamheidsambities. Ik ben blij met de realiteitszin bij vele Statenleden, dat uiteindelijk keuzes gemaakt moeten worden in de middelen die we hebben voor onze infraprojecten. Ik ben het er niet mee eens als we aan de voorkant een keuze moeten maken of een prioritering moeten geven tussen duurzaamheid en veiligheid. Dat vind ik een onterechte tegenstelling. Heel veel projecten doen we op basis van ‘Slim, schoon en veilig’. We investeren in veilige, slimme en schone infrastructuur. Bij veel projecten gaat het prima hand in hand. We moeten er ook naar streven met elkaar. Soms gaat het vooral over veiligheid en een andere keer gaat het vooral over duurzaamheid.
Het zijn twee ambities die we hebben. In IPO-verband heeft de Provincie Noord-Holland haar handtekening gezet onder het terugdringen van de CO2-uitstoot. We hebben ook de ambitie om

uiteindelijk tot nul verkeersslachtoffers te komen. Laten we oppassen dat we die twee ambities als tegenstelling gaan neerzetten. Het gaat vooral om het aan elkaar verbinden. Ik denk dat er heel veel mogelijkheden zijn.
Ik ben bereid om te kijken naar een technische briefing. Het lijkt me altijd goed als we daarmee iets kunnen verduidelijken. In overleg met de griffie zal worden gekeken waar de technische briefing over moet gaan. Als er vanuit de Staten behoefte aan is, zijn we altijd bereid dat te organiseren.
In het kader van de ambitie van 55% is er ook een motie VOD. Collega Stigter zal daar later een antwoord op geven.
Wat de heer Hoogervorst terecht aangeeft is dat we nu lopende projecten interveniëren hoe duurzaamheidsambities behaald kunnen worden. We zouden dat pro-actiever moeten doen. Vooral aan de voorkant van een project moeten duurzaamheidsambities al worden meegegeven. Dat doen we ook. Bij nieuwe aanbestedingen is het een nadrukkelijk onderdeel. We proberen dat ook na te streven, ook als het gaat over de gebiedscontracten. We proberen biodiversiteit, circulaire economie steeds meer mee te nemen in de contracten die we aangaan. We moeten dat aan de voorkant zeker mee gaan nemen. Ook in het Perspectief Mobiliteit en in het IMPI ziet u ook dat we daarin ook bepaalde keuzes gaan maken. In de afweging die we daarin maken, krijgen de duurzaamheidsambities heel nadrukkelijk een plaats.
Ik begrijp wat de heer Dessing van Forum voor Democratie en JA21 met het amendement bedoelen. Ik zou het wel ingewikkeld vinden als het een criterium voor Forum gaat worden dat alles budgetneutraal gaat worden. Dan zal Forum niet vaak meer kunnen mee stemmen over voordrachten. Het grootste deel van de investeringen door de Provincie is namelijk niet kostenneutraal.
Ten aanzien van de duurzaamheidsambities begrijp ik wel wat de heer Dessing zegt. Ik wil hem daarin meegeven dat het ook een ontwikkeling is. Dan vraagt u ook nog aan de Provincie om daarin voorop te lopen en bereid te zijn om dat vliegwiel aan te jagen. Dat betekent dat we nu nog investeren in duurzaamheidsambities die in de basis duurder zijn en dat de kosten hoger zijn dan de kosten van de reguliere methode en de materialen die we gebruiken, maar dat is in ontwikkeling. Het is goed als we er de tijd voor nemen en ook bereid zijn om daarin te investeren. Ledverlichting is een mooi voorbeeld. Met de heer Deen was er de discussie over zero emissie. Wat een paar jaar geleden nog een extra investering was om zero emissiebussen aan te schaffen, waarbij de kosten hoog waren, zien we inmiddels dat een zero emissie bus in bedrijfsvoering goedkoper is dan de dieselbus. Het is een ontwikkeling die de tijd moet worden gegeven om daarin te kunnen meegaan. Op termijn zullen we zien dat de duurzaamheidsambities, die nu nog kostenverhogend werken, straks vast onderdeel zijn van de uitvoering van de meeste projecten. Dat vraagt een verantwoordelijkheid van de Provincie. Ik wil het amendement ontraden. Het lijkt me geen goede keuze dat we straks elke voordracht gaan fileren en uit elkaar gaan trekken. Ik hoop dat ik de heer Dessing op inhoud heb kunnen overtuigen dat wat er nu ligt een verstandige investering is, niet financieel kostenneutraal, maar uiteindelijk wel een investering in de toekomst. Dat betekent een betere doorstroming, betere infrastructuur, maar uiteindelijk ook een duurzamere samenleving.

De **VOORZITTER:** Een interruptie van de heer Dessing.

De heer **DESSING** (FvD): Ik bedank gedeputeerde Olthof voor zijn antwoord en ik snap ook zeker wat hij zegt. Het gaat me met name om de koppeling tussen met name duurzaamheidsinvesteringen ten opzichte van terugverdienen en niet ten opzichte van alle investeringen. We begrijpen dat een investering in infrastructuur per definitie geld kost. Dat is de kerntaak van de Provincie. Laat dat helder zijn.
De heer Olthof gaf ook aan dat de duurzaamheidszaken die nu gerealiseerd worden nog duur zijn, maar uiteindelijk goedkoper worden. Hebben wij, wat de heer Olthof betreft, voldoende tijd, aangezien de kosten in de komende tijd snel gaan oplopen? Gaan die kosten niet de duurzaamheidsopbrengst c.q. vermindering inhalen?

Gedeputeerde **OLTHOF**: Het is een vraag waarop ik niet direct een antwoord heb. Dat is namelijk in de toekomst kijken. Je zou ook de vraag kunnen stellen of goedkoop uiteindelijk geen duurkoop is. Dat je niet bereid bent te investeren in de duurzaamheidsambities, terwijl uiteindelijk die opgaven wel op ons af gaan komen. Daar waar het nu mogelijk is, moet het worden opgepakt. In de aanbestedingen nemen we het al mee. Dat leidt op dit moment nog tot een kostenverhoging. Dat doen we om te zorgen dat we uiteindelijk aan de duurzaamheidambities kunnen voldoen. Nu doen we het tussentijds, omdat we de ambitie hebben opgeschreven in het coalitieakkoord. Ik denk dat dit een verstandige investering is, ook voor de langere termijn. Als Provincie hebben we de verantwoordelijkheid om daarin voorop te lopen en die investeringen te gaan doen om de markt de gelegenheid te geven om dat in te bedden in de reguliere bedrijfsvoering. We kunnen over duurzaamheidsambities van mening verschillen, maar dat is dan een ander inhoudelijk standpunt. Het lijkt met niet goed om dat via een amendement op deze manier uit elkaar te trekken en de kostendekkendheid leidend te laten zijn. Dat vind ik dan wat ingewikkeld. Ik zie ook projecten die inmiddels al kostendekkend gaan worden of budgetneutraal. Dat heeft wat meer tijd nodig.

De **VOORZITTER**: Er is nog een interruptie van mevrouw Kuiper.

Mevrouw **KUIPER** (CDA): Ik heb even gewacht met een reactie, omdat ik niet weet of de heer Olthof ook nog op de inbreng van de heer Terwal gaat reageren. Wellicht praat ik dan nu voor mijn beurt. Waar ik wat verduidelijking over zou willen horen. Vanuit uw positie begrijp ik dat u zegt dat het om het verbinden gaat van zowel duurzaamheidsmaatregelen als maatregelen ter verhoging van de verkeersveiligheid en de bereikbaarheid. Ook daar heb je meerdere kanten aan een boot. Als er straks een afweging moet plaatsvinden, want we weten allemaal dat de middelen in dit programma eindig zijn, dan zou het fijn als er heel strikt wordt gekeken naar welke maatregelen in het kader van duurzaamheid nu echt een groot effect hebben, in de afweging dat er anders wellicht projecten, die iets aan verkeersveiligheid kunnen doen, in de vertraging gaan, of op een lager niveau moeten worden uitgevoerd. Het zit voor mij in die afweging. Het woord ‘verbinden’ dat klinkt heel mooi, maar welke kant van de verbinding zoekt u dan?

Gedeputeerde **OLTHOF**: Als we investeren in actieve mobiliteit en de fietsinfrastructuur dan gaat het om veilige fietsinfrastructuur, maar het gaat ook over duurzaamheidsambities.

Bij het elektrificeren van het wagenpark gaat het over nieuwe ontwikkelingen in mobiliteit, maar het gaat ook over duurzaamheid. Als we investeren in geprinte bruggen dan is het nu nog iets nieuws, maar uiteindelijk zal het tot de normale bedrijfsvoering van bedrijven behoren. Circulair beton is nu nog niet maar straks een gewoon goed. In die zin moeten we oppassen dat het geen tegenstelling is. Het kan elkaar ook versterken. Soms zit het meer op de duurzaamheid, bijvoorbeeld bij sedum daken en een andere keer zit het meer op veiligheid. Daarin moeten we keuzes maken.
Dan de motie en de bijdrage van de heer Terwal. De motie lijkt het beeld te wekken dat er een tegenstelling bestaat. Dat moeten we snel vergeten. Met het realiseren van deze ambities hebben we op dit moment geen enkel studieproject geschrapt. Om dit mogelijk te maken hoefden geen zaken te worden geschrapt. We hebben met u gedeeld dat er voor alle projecten, die zich op dit moment in de studiefase bevinden, er na 2028 een tekort zal optreden van vele miljoenen euro's. Het is de vraag of nu de keuze wordt gemaakt dat we in totaal 70.000 euro hiervoor besteden, of dat de keuze aan de Staten werd voorgelegd om 7,5 miljoen euro uit de begroting te halen om dit mogelijk te maken. Nu financieren we voorlopig uit het PMI. We hebben studieprojecten die naar de planfase gaan en naar de realisatiefase. Er is nu niets geschrapt. Er vallen straks nog studieprojecten af, omdat ze niet haalbaar zijn. In de realisatiefase zullen voor projecten met nieuwe technieken, -dit door in de aanbesteding duurzaamheidseisen op te nemen-, de budgetten hoger zijn. Wat zich nu in de studiefase bevindt, is een indicatie. Als we alles willen gaan realiseren, dan is er een financieel tekort. Uiteindelijk zullen we weten of het meer of minder wordt. Daar zit dit verschil niet in. Provinciale Staten gaan er uiteindelijk over. Er komen straks plannen en in het IMPI volgt een nieuw procesvoorstel om de Staten aan de voorkant meer in positie te brengen. De Staten beslissen over wat van de studiefase naar de planfase promoveert en wat van de planfase naar de realisatiefase. Daarbij speelt de vraag of het de Staten uiteindelijk waard is om daarvoor extra budget beschikbaar te stellen. We hebben die keuze nu niet gemaakt. We hebben een indicatief budget, wat we nodig denken te hebben op basis van studies. We weten nu al dat het te weinig zal zijn. Er bevinden zich nu projecten in de realisatiefase, die zeven of acht jaar geleden in de studiefase zaten. Ik durf nu niet te zeggen wat in 2028 de werkelijke kosten zijn. Wat ik wel kan zeggen is dat u als Staten straks bepaalt of een project wordt gepromoveerd naar realisatie of niet. Die keuze is nu niet gemaakt.

De **VOORZITTER**: Dat was uw antwoord op een interruptie.
Zet u uw betoog voort.

Gedeputeerde **OLTHOF**: Met het voorgaande heb ik een antwoord op vele vragen gegeven. Het punt dat de heer Terwal aangaf, begrijp ik, maar nogmaals: er zijn geen projecten geschrapt. Het is aan de Staten om te bepalen wat promoveert naar de plan- en realisatiefase. Tevens bepalen de Staten welk budget daarvoor beschikbaar wordt gesteld.

De **VOORZITTER**: Een interruptie van de heer Terwal.

De heer **TERWAL** (VVD): Ik denk dat we als VVD-fractie de gedeputeerde behoorlijk beginnen te naderen. Ik vraag alleen een bevestiging. Als straks blijkt van de studieprojecten, die toezien op

het verhogen van de verkeersveiligheid in Noord-Holland, dat daarvan positieve uitkomsten te verwachten zijn, dan kunnen die studieprojecten dus doorrollen naar de plan- en realisatiefase. Ik begrijp dat de gedeputeerde zegt dat Provinciale Staten over de kredieten gaan. Dat klopt. U als gedeputeerde bent de aangever. Dan hoop ik dat ik van u de bevestiging kan krijgen, -en ik denk dat ik ook namens mevrouw Kuiper spreek-, dat u uw uiterste best zult doen om juist voor die projecten die de verkeersveiligheid in Noord-Holland vergroten, de kredieten te vinden, die wij als Staten kunnen vaststellen.

Gedeputeerde **OLTHOF**: Die toezegging ga ik niet doen. We hebben veel studieprojecten. Het gaat daarbij om veiligheid, meer infrastructuur, actieve mobiliteit enzovoorts. Uiteindelijk is dat een overzichtelijk geheel. U zult zelf zien wat er naar de planfase gaat en welke projecten afvallen. Uiteindelijk gaan de Staten erover. We maken inzichtelijk welke kredieten het college denkt nodig te hebben voor de planfase, maar zeker ook de realisatiefase.
Na 2028 staan we voor de uitdaging om de financiële middelen beschikbaar te krijgen om alle ambities, die we met elkaar hebben, ook daadwerkelijk na 2028 te kunnen blijven realiseren. Daarvan weten we nu al dat er niet voldoende middelen zijn om richting 2050 alles mogelijk te maken. Dat is niet alleen aan Gedeputeerde Staten, maar ook aan Provinciale Staten, die over de financiële middelen gaan. De Staten hebben binnen het IMPI de zeggenschap over wat er van de planfase naar de realisatiefase gaat. U staat zelf aan het roer, niet alleen voor verkeersveiligheid, maar ook voor duurzaamheid en alle andere projecten met betrekking tot infrastructuur.

De heer **TERWAL** (VVD): Ik vraag van de gedeputeerde geen resultaatsverplichting, maar meer een inspanningsverplichting. Verwijzend naar de nieuwe wind, zoals mevrouw Doevendans die noemde, hoop ik dat als we straks tot vaststelling van het IMPI komen, -en ik neem aan dat de gedeputeerde dat wel kan toezeggen-, de Staten, meer dan voorheen het geval was, worden meegenomen in die afweging van wanneer een project van de studie- naar de plan- en realisatiefase gaat en daar ook inzicht krijgen wat het bijdraagt aan de verkeersveiligheid, bereikbaarheid en duurzaamheid en met name ook welke kredieten daarmee gemoeid zijn en waar het tekort aan krediet vandaan te halen valt.

Gedeputeerde **OLTHOF**: U krijgt van mij en dat mag u ook van mij verwachten, een volledig en goed inzicht om een goede afweging te kunnen maken in uw keuze. Daar horen een financiële en een inhoudelijke afweging bij. Dan bent u in positie en in staat om de juiste keuzes te maken. Het is geen kwestie van ‘een potje hier of een potje daar’. We zullen echt fundamenteel met elkaar naar de financiële middelen moeten gaan kijken om alle ambities op het gebied van duurzaamheid en zeker ook op het gebied van verkeersveiligheid de komende decennia te gaan realiseren.
Volgens mij heb ik hier alle punten behandeld.

De **VOORZITTER**: Ik heb geen vragen gezien, die u niet beantwoord heeft. Dat was de eerste termijn. Dan gaan we over tot de tweede termijn.
Er wordt gevraagd om een korte schorsing. Ik schors tot 20.00 uur.

Schorsing 19.54 – 20.01 uur

De **VOORZITTER:** Ik heropen de vergadering. Dan gaan we beginnen aan de tweede termijn. Een aantal van u heeft aangegeven geen behoefte hebben aan een tweede termijn.

Tweede termijn:

Mevrouw **KUIPER** (CDA): Ik wil de gedeputeerde bedanken voor zijn uitgebreide beantwoording. Het blijft altijd een afweging waaraan het geld wordt uitgegeven. Ook het CDA is voor het verduurzamen van projecten, maar wel in het spanningsveld, zoals de heer Olthof ook opmerkte: de middelen zijn niet oneindig. Zijn voorstel om ons nog meer te betrekken bij het IMPI en bij het vaststellen welke projecten van een studiefase naar een planfase en realisatiefase gaan, vinden wij zeer aantrekkelijk. We kunnen dan alle aspecten, zowel de financiële, maar ook de aspecten van duurzaamheid in een goed evenwicht met elkaar bespreken, om er vervolgens een besluit over te nemen. In dat licht heeft het weinig toegevoegde waarde om de motie in te dienen. De discussie vond ik heel erg waardevol. Er zal altijd een spanningsveld blijven tussen mensen met veel animo voor duurzaamheidsmaatregelen en mensen die wensen dat toch wel echt iets oplevert. Die afweging zullen we in de toekomst met elkaar gaan maken.
Het CDA kan instemmen met de voordracht, gezien het vorenstaande.

De heer **TERWAL** (VVD): Ik dank de gedeputeerde ook voor de toezegging dat de Staten actiever worden betrokken bij de projecten die van studiefase naar plan- en realisatiefase gaan. Wat ik ook prettig vond, is dat de gedeputeerde geen prioritering wil aanbrengen tussen bereikbaarheid, verkeersveiligheid en duurzaamheid. Daar is het de VVD om te doen. We zijn niet tegen duurzaamheid, maar daar waar duurzaamheid raakt aan verkeersveiligheid of zelfs daarmee in conflict komt, zal de VVD-fractie altijd kiezen voor verkeersveiligheid, in het streven naar nul verkeersslachtoffers in Noord-Holland in 2050.
Zoals gezegd kan de VVD instemmen met de voorliggende voordracht.

De **VOORZITTER**: Als het goed is heb ik alle partijen, die behoefte hadden aan een tweede termijn, het woord gegeven. De gedeputeerde heeft geen behoefte om in tweede termijn te reageren. Dan gaan we over tot stemming.
54 deelnemers zijn ingelogd waardoor er 54 rechtsgeldige stemmen kunnen worden uitgebracht.

Amendement 21 ‘Aanpassing beslispunt 3’
Wenst iemand hoofdelijke stemming of aantekening? Zo niet wenst iemand een stemverklaring af te leggen? Als dat niet het geval is dan open ik de stemming. De stemming wordt gesloten.
De heer Van der Maas (VVD) wordt geacht tegen het amendement te hebben gestemd.
Amendement 21 is verworpen met 42 stemmen tegen en 12 stemmen voor. Voor hebben gestemd 50PLUS/PvdO, Forum voor Democratie, JA21 en de PVV.

Voordracht 19 ‘Duurzaamheidsambities provinciale infrastructuur 2021-2023’
Wenst iemand hoofdelijke stemming, een stemverklaring of aantekening? Dat is niet het geval.

De stemming wordt geopend en vervolgens gesloten.
Er zijn 54 stemmen uitgebracht. Voordracht 19 wordt aangenomen met 46 stemmen voor en 8 stemmen tegen. Tegen hebben gestemd Forum voor Democratie en JA21.
De voordracht is aangenomen.

11. Focus Smart Mobility (Voordracht 20-2021)

De **VOORZITTER**: Agendapunt 11 betreft voordracht 20.

De heer **HOOGERVORST** (SP): De uiteenzetting zoals gegeven in de Focus Smart Mobility kan de SP over het algemeen wel ondersteunen. Over een punt hebben we opmerkingen en een motie. Het budget dat aan Provinciale Staten wordt gevraagd, gaat voor een flink deel naar nieuw en nader onderzoek. Uiteraard snappen we dat het noodzakelijk is om onderzoek naar mogelijkheden en toepassingen binnen Smart Mobility te blijven doen. Dergelijk onderzoek gebeurt, -en dat heeft de gedeputeerde tijdens de commissiebehandeling al bevestigd- misschien wel in alle provincies. Hoewel gedeputeerde Olthof aangaf dat dit aan de orde is en dat onderzoeksresultaten ook wel worden gedeeld, wil de SP-fractie dit graag wat meer kaderen en minder vrijblijvend maken. Samen met de fracties van DENK, JA21 en het CDA dient de SP de volgende motie in.

Motie 60/17-05-21:
Provincies werken en betalen samen aan onderzoeksprojecten Smart Mobility
Provinciale Staten van Noord-Holland in vergadering bijeen,

Constaterende dat:
- *Provinciale Staten in deze vergadering de 'Focus Smart Mobility 2022-2025' vaststellen;*
- *De focus is verdeeld in een onderdeel 'realisatie', een onderdeel 'leren en ontwikkelen' en een onderdeel 'lange termijn strategie';*
- *Ook andere provincies aandacht hebben voor Smart Mobility en in dat kader onderzoeksprojecten opstellen en (laten) uitvoeren.*

Overwegende dat:
- *Er veel geld gestoken wordt in de onderdelen 'leren en ontwikkelen' en 'lange termijn strategie';*
- *Niet alleen onze provincie, maar ook andere provincies zullen (kunnen) profiteren van de resultaten van bovengenoemde onderdelen;*
- *Ook andere provincies werken aan Smart Mobility, en in dat kader ook onderzoek doen en laten doen en daar financiële middelen voor inzetten;*
- *In dit kader de samenwerking met andere provincies nadrukkelijk moet worden gezocht;*
- *Gezamenlijk onderzoek doen uiteindelijk effectiever, maar ook financieel efficiënter zal (kunnen) zijn.*

Besluiten het college van Gedeputeerde Staten op te roepen:

- *Nadrukkelijker de samenwerking te zoeken met andere provincies waar het onderzoeksprojecten 'Smart Mobility' betreft;*
- *Samen met andere provincies te komen met een inzet van financiële middelen voor onderzoeksonderdelen op het gebied van Smart Mobility;*
- *Provinciale Staten over de resultaten hiervan te informeren uiterlijk eind 2021.*

SP, DENK, JA21en CDA

De **VOORZITTER:** De motie maakt onderdeel uit van de beraadslaging.

De **KOYUNCU** (DENK): Met de inzet op Smart Mobility kunnen we slimmer, schoner en veiliger reizen in onze mooie provincie. Mijn fractie is erg blij om te zien dat gedeputeerde Olthof hiervan serieus werk wil maken. Los van het volgen en bijbenen van nieuwe technologieën moeten wij ook richting geven aan de ontwikkelingen en de uitrol van Smart Mobility. De provincie trekt veel nieuwe inwoners aan. Dit zorgt voor de nodige drukte. Hoe zorgen we ervoor dat Noord-Hollanders straks vrij en comfortabel kunnen blijven reizen. De fractie van DENK is van mening dat onder andere deelmobiliteit een belangrijke bijdrage kan leveren in de aanpak van mobiliteitskwesties. Deelmobiliteit helpt bij het stimuleren van minder voertuigen. Als bijvangst krijg je minder uitstoot doordat vrijwel alle deelvoertuigen elektrisch zijn. Precies wat we willen. Mensen verleiden, niet dwingen, maar verleiden om het eigen voertuig, die meer dan 90% van de tijd voor de deur staat, te heroverwegen. Deelmobiliteit is ook nog eens een prima aanvulling op het openbaar vervoer, juist daar waar het OV te wensen overlaat. Geloof het of niet, voor een familie is het zelfs goedkoper en sneller en comfortabeler dan het OV. Ik heb een voorbeeld uitgerekend. Een familie van vier personen zou vanaf station Sloterdijk in Amsterdam naar de Linneusstraat viermaal 3,58 euro moeten betalen. Dat is 14,32 euro met het OV. Een dergelijke rit van een half uur kan met de deelauto al voor 6,90 euro worden gereden. Dat is niet eens de helft van wat je kwijt bent voor het OV. Er is veel interesse voor deelmobiliteit. Momenteel vooral bij jonge mensen uit de grote stad. Nu de rest nog. Daarvoor moet deelmobiliteit wel op zoveel mogelijk plaatsen beschikbaar zijn. Via een motie wil DENK samen met JA21, CDA en ChristenUnie het college verzoeken om hiermee aan de slag te gaan.

Motie 61/17-05-21:
Provincie breed uitrollen van deelconcepten

Provinciale staten van Noord-Holland, in vergadering bijeen op 17 mei 2021 kennis genomen hebbende van de discussie over Smart Mobility.

Constaterende dat:

- *De vraag naar en het gebruik van deelconcepten toeneemt;*
- *Verwacht wordt dat het bewonersaantal van de provincie Noord-Holland gaat toenemen en dat vraagt om extra investeringen in de mobiliteitsopgave.*

Overwegende dat:

- *Deelconcepten een belangrijke middel zijn om voertuigbezit te verminderen;*

- *De populariteit van deelmobiliteit enorm is gestegen.*

Verder overwegende dat:
- *De uitvoering van deelconcepten vaak wordt uitbesteed aan private partijen die hun verdienmodel baseren op de meest profijtelijke gebieden;*
- *Gebieden die als minder winstgevend worden gezien, daarmee worden uitgesloten van toegang tot deelconcepten;*
- *De provincie zich gezien de mobiliteitsopgave moet inspannen om deelconcepten voor al haar inwoners mogelijk te maken.*

Verzoeken het college:
Om zich in te spannen om deelconcepten overal in de provincie mogelijk te maken, ook in de gebieden die als minder profijtelijk worden gezien door private partijen en daarover terug te rapporteren aan Provinciale Staten.

En gaan over tot de orde van de dag.
DENK, JA21, CDA en ChristenUnie

De **VOORZITTER**: Een interruptie van de heer Dessing.

De heer **DESSING** (FvD): De heer Koyuncu heeft het over het verleiden van mensen om hun auto weg te doen of te laten staan en met deelmobiliteit voor zes of zeven euro naar Sloterdijk te gaan. Denkt de heer Koyuncu dat het een realistisch bedrag is, zonder subsidie? Ik kan me niet voorstellen dat je voor zes of zeven euro kostendekkend met een deelauto dat kunt doen. Hoe ziet de heer Koyuncu dat voor zich?

De heer **KOYUNCU** (DENK): Ik ben geen expert op het gebied van subsidies die momenteel verstrekt worden aan deelconcepten. Ik ben wel een actief gebruiker van deelconcepten. Dit zijn bedragen die je op dit moment betaalt, in Amsterdam bijvoorbeeld. Ik denk dat het zeker realistisch is, met name op het moment dat dit op grote schaal wordt gebruikt.

De **VOORZITTER**: Een interruptie van de heer Hoogervorst.

De heer **HOOGERVORST** (SP): De motie die is ingediend, vind ik bijzonder interessant. Ik ben heel erg blij dat u in uw betoog noemde dat het een aanvulling kan zijn voor OV en geen vervanging. Kunt u nogmaals bevestigen dat het steunen van uw motie niet betekent dat het OV an sich wordt aangetast, maar dat het in principe op zijn minst in stand blijft en versterkt kan worden? Als mensen er zelf voor kiezen om een deelauto te gaan gebruiken, in plaats van de bus, dan mag dat natuurlijk wat ons betreft. Het gaat ons erom dat mensen die dat niet kunnen, of waar die mogelijkheid niet voor bestaat, wel gewoon met de tram of bus kunnen blijven gaan. Kunt u bevestigen dat het verzorgen van deelmobiliteit in de hele provincie niet ten koste gaat van het OV?

De heer **KOYUNCU** (DENK): Ik kan dat bevestigen. Het is niet realistisch dat wij op zeer korte termijn overal in provincie allerlei deelconcepten zullen hebben. Het is ook geen realistisch scenario om te denken dat het een vervanging van het OV zou kunnen zijn. We hebben straks te maken met drukte in de provincie. We moeten gaan kijken naar mogelijkheden om het autobezit terug te dringen. Het is verleiding en geen dwang om de auto weg te doen. Ik zie het als een aanvulling op het bestaande OV.

De **VOORZITTER**: De motie maakt onderdeel uit van de beraadslaging.

Mevrouw **KUIPER** (CDA): Om het maar in goed Nederlands te zeggen: Smart Mobility is een middel om slim, schoon en veilig reizen in Noord-Holland mogelijk te maken. Wie wil nu niet zo reizen? Gelukkig vinden we ook het Rijk en Europa op deze koers. Er hangt ook een flink prijskaartje aan voor de periode tot 2025 van ruim vijftien miljoen euro. Zoals bij alle overheidsuitgaven moet je wel goed kunnen uitleggen waarom zoveel gemeenschapsgeld wordt uitgegeven. De grootste potentiële winst van Smart Mobility is op het gebied van verkeersveiligheid en duurzaamheid. Dit samen met het vergroten van de bereikbaarheid maakt dat het CDA kan instemmen met deze focus en de daarbij behorende kosten van nu 6,8 miljoen euro. De kosten gaan hier ook voor de baten uit. Juist het feit dat er in gezamenlijkheid met andere overheden deze stappen voorwaarts worden gemaakt, maakt dat ook Noord-Hollandse bewoners en bedrijven hiervan in de toekomst de vruchten kunnen plukken. Gedeputeerde Olthof heeft in de commissie aangegeven dat iedere provincie een specifiek aandachtspunt heeft binnen Smart Mobility en dat andere provincies niet bijdragen in de kosten die Provincie Noord-Holland maakt voor die breed toepasbare maatregelen. Tenzij ik het verkeerd begrepen heb. We zouden graag zien dat er provinciaal meer wordt samengewerkt, ook in financieel opzicht. Om deze reden dienden wij de motie van de SP mede in. Dit geldt ook ten aanzien van het bevorderen van deelmobiliteit, zoals verwoord door de heer Koyuncu van DENK en mede ingediend door de fractie van JA21 en ChristenUnie. We denken aan ketenvervoer. Alles wat daaraan kan bijdragen, is voor ons van groot belang.

Mevrouw **VAN DER WAART** (GL): Bij de behandeling in de commissievergadering van de Focus gaf GroenLinks al aan positief te zijn over de bijdrage die Smart Mobility kan leveren aan slim, schoon en veilig reizen in Noord-Holland. Sinds 2018 ligt er al een Koers Smart Mobility. Nu hebben we de Focus, waarin ook juist voor leefbaarheid en duurzame verstedelijking veel meer aandacht is. De verwachtingen voor de lange termijn zijn vrij ambitieus, maar uit de kwantitatieve effectbepaling onderbouwing blijkt dat er heel veel bereikt kan worden. Het is erg hoopgevend dat met deze investering een bijdrage geleverd kan worden aan de reistijdwinst, de bereikbaarheid door betere benutting van de bestaande infrastructuur, maar ook aan het creëren van een modal shift naar duurzame en actieve mobiliteiten en aan de leefbaarheid door een betere doorstroming en het verhogen van de veiligheid. Dat is een mooie opbrengst. Het gaat best om een flink bedrag, verdeeld over de drie trappen ‘realiseren’, ‘leren en ontwikkeling’ en ‘lange termijn’. De winst kan dus heel groot zijn. Zo lees ik in het stuk de bevestiging dat investeren in grootschalig nieuw asfalt echt niet meer nodig is, maar wel in rood asfalt voor fietsers en benutting van asfalt voor OV. GL stemt dan ook in met deze focus.

Ik wil alvast ingaan op de twee ingediende moties. De motie van de SP over samenwerking: Samenwerken moeten we natuurlijk doen, maar we hoeven dan niet allemaal afzonderlijk het wiel opnieuw uit te vinden. De kracht van innovatie ligt juist meestal in die samenwerking. In de commissiebehandeling zijn we daar nader op ingegaan. Ik heb begrepen dat het juist is wat we nu al doen, met bijvoorbeeld andere provincies. In die zin dacht ik dat de motie misschien overbodig was.
De motie van DENK over deelconcepten is een vergelijkbaar verhaal. Dit is wel een terecht punt. We zien in grote steden dat deze systemen heel waardevol kunnen zijn, in het creëren van een brede individuele bereikbaarheid voor iedereen. Buiten de stad is deze behoefte nog niet goed ingevuld. Dat is in de Focus dan ook zo benoemd. Ook hierop is in de commissie ingegaan. Voor mij is niet duidelijk wat deze motie concreet toevoegt.

De **VOORZITTER**: Een interruptie van de heer Hoogervorst

De heer **HOOGERVORST** (SP): Ik ben blij dat mevrouw Van der Waart de motie van de SP, DENK, JA21 en het CDA in herinnering roept. U noemde de motie wellicht overbodig. Dat is de motie zeker niet. U heeft gelijk dat het in de commissie besproken is en dat de gedeputeerde ons ervan heeft overtuigd dat er wordt samengewerkt. Het gaat er in dezen vooral om dat we ook samenwerken op financieel gebied. Daarover meldt de Focus helemaal niets. Daarover willen wij duidelijkheid hebben.

Mevrouw **VAN DER WAART** (GL): Dank voor deze toelichting. Ik begrijp uw toelichting. Ik heb nog steeds het idee dat het voldoende behandeld is. Ik wacht de reactie van de gedeputeerde af.

De heer **KLEIN** (CU): De ChristenUnie kan zich goed vinden in de keuze van het college om de inzet van Smart Mobility te richten op provinciale doelen zoals de modal shift naar meer fiets en OV, naar effectief gebruik van infrastructuur, reductie van CO2-uitstoot en zelfs de versterking van het landelijk gebied. Tegelijkertijd zijn we kritisch over deze voordracht. Dat heb ik in de commissie al aangegeven. Als het gaat om de verwachte opbrengst zien we veel wishfull thinking, wat bereikt zou kunnen worden als alle potentiële resultaten van het onderzoek gerealiseerd gaan worden. De Provincie wil de komende jaren een enorm bedrag investeren van bijna 16 miljoen euro, waarvan een groot gedeelte niet gaat naar het realiseren van oplossingen, maar naar onderzoek, verkenningen en kennisontwikkeling. De CU erkent dat onderzoek belangrijk is, maar we vinden de balans tussen realiseren en onderzoeken in dit voorstel wel zoek. Meer dan de helft van het budget gaat naar onderzoek. Rondom Smart Mobility zijn al talloze oplossingen ontwikkeld, die nu al geïmplementeerd kunnen worden. Wij denken dat de opgave rondom de klimaat- en energietransitie, duurzame verstedelijking, bereikbaarheid, leefbaarheid en vitaal landelijk gebied gebaat zijn bij een snelle implementatie van deze innovaties. We moeten dus juist meters maken in de uitvoering. Daarom zal er meer geld naar Realisatie moeten. We dienen daarom een motie in.

Motie 62/17-05-21:
Verdeelsleutel voor onderzoek Smart Mobility

De Provinciale Staten van Noord-Holland, in vergadering bijeen op 17 mei 2021, ter bespreking van agendapunt 11, Focus Smart Mobility (VD-20),

Constaterende dat:
- *Voor Focus Smart Mobility 2022-2025 een extra budget van 6,8 miljoen euro wordt voorgesteld waarmee het totale budget op 15,7 miljoen euro komt;*
- *Focuspunt 1 zowel onderzoek als concrete realisatie betreft;*
- *De focuspunten 2 en 3 uitsluitend onderzoek, verkenningen en kennisvergroting betreft;*
- *Het totaal budget voor onderzoek hiermee meer dan de helft van het gevraagde extra budget betreft;*

Overwegende dat:
- *De geformuleerde opgaven rondom de klimaat- en energietransitie, duurzame verstedelijking en bereikbaarheid, economie en leefbaarheid en een vitaal landelijk gebied gebaat zijn bij snelle implementatie van deze innovaties;*
- *Er t.a.v. Smart Mobility reeds tal van instrumenten ontwikkeld zijn die nu al geïmplementeerd kunnen worden;*

Van mening dat:
- *Onderzoek en innovatie belangrijk zijn;*
- *Het net zo belangrijk is om "meters te maken" in de uitvoering;*

Verzoeken Gedeputeerde Staten:
- *Een verdeelsleutel tussen onderzoek en uitvoering vast te stellen op 25% voor onderzoek en 75% voor het realiseren;*

en gaan over tot de orde van de dag.
ChristenUnie

De heer **KLEIN** (CU): Een tweede punt van kritiek dat we hebben op deze voordracht gaat over het feit dat in dit voorstel geen kaders worden meegegeven voor de manier waarop het onderzoek wordt georganiseerd. Gezien het enorme bedrag dat aan onderzoek wordt uitgegeven, is het wel heel belangrijk. We denken dan bijvoorbeeld aan kaders over hoe samengewerkt wordt met kennisinstellingen, of onderzoeksvoorstellen extern beoordeeld worden, hoe gepubliceerd gaat worden over de resultaten en of de resultaten ook openbaar zijn en voor anderen beschikbaar zullen komen. Het lijkt ons heel belangrijk dat deze kaders er zijn. We realiseren ons dat dit onderwerp wellicht wat breder is dan Smart Mobility, maar we willen Gedeputeerde Staten vragen of er kaders zijn voor de onderzoeken waarin de Provincie participeert en zo nee, of het college bereid is om aan deze kaders te werken.

De **VOORZITTER**: Een interruptie van mevrouw Van Soest.

Mevrouw **VAN SOEST** (50PLUS/PvdO): Hoe denkt de heer Klein over de privacy met deze Smart Mobility?

De heer **KLEIN** (CU): Dat is een interessante vraag. Het is enorm belangrijk bij allerlei technologieontwikkelingen dat we goed gaan kijken naar de maatschappelijke en ethische kant daarvan. Privacy is er een van. Het is eigenlijk breder. Het gaat ook over vragen als Wie beheert de data? Van wie is de data die we verzamelen? Ik mis een beetje de aansluiting op mijn bijdrage.

De **VOORZITTER**: Een interruptie van mevrouw Van Geffen.

Mevrouw **VAN GEFFEN** (VVD): U spreekt over een verdeelsleutel. Ik vraag me af: Je past sommige dingen toe naar innovaties, die heel veel opbrengen. Dat kan soms weinig kosten in de toepassing. Of het kan heel veel kosten in de toepassing, maar in feite heel weinig rendement opleveren. Volgens mij moet je het niet zoeken in de verdeelsleutel, maar in wat het rendement wordt van wat je gaat toepassen. Klopt dat volgens u?

De heer **KLEIN** (CU): Het is een interessant perspectief. Ik denk niet dat het per definitie klopt. Als overheid moet de provincie heel zorgvuldig omgaan met het geld van burgers. Dat zult u met mij eens zijn. We moeten wel kijken hoe we het meeste kunnen realiseren voor onze inwoners. Dat betekent dat als er heel veel geld moet worden gestoken in onderzoek, wat uiteindelijk voor de burger niet direct een effect heeft, dan lijkt het mij niet de beste investering.

Mevrouw **VAN GEFFEN** (VVD): Als je echt innovatief onderzoek hebt, weet je nooit van tevoren of het iets oplevert. Als je heel veel kunstmatig, 75% van een bedrag, gaat toepassen, omdat je nu eenmaal heel veel moet toepassen, dan is dat helemaal niet rendabel. Dan kun je toch beter een klein stukje pakken en dat wat het meeste opbrengt?

De heer **KLEIN** (CU): Ja, ik denk dat het ook de portée van de motie is, die ik indien. Als ik nu kijk naar deze voordracht dan zie ik dat er meer dan de helft van het budget wordt gereserveerd voor onderzoek en minder dan de helft voor realisatie. Juist de uitkomsten van onderzoek, wat we al eerder hebben gedaan, want dit is geen nieuw thema voor de Provincie, biedt heel veel kansen om dingen te realiseren voor onze inwoners. Door een richtlijn te geven, een verdeelsleutel, kan worden gestimuleerd dat er meer effect wordt gerealiseerd voor de inwoners.

De **VOORZITTER**: Een interruptie van de heer Steeman.

De heer **STEEMAN** (D66): Ik heb twee vragen over uw motie. U doet twee verzoeken aan Gedeputeerde Staten. Het eerst betreft kaders waaraan een onderzoek zou moeten voldoen om in aanmerking te komen voor een provinciale cofinanciering of financiering. De vraag over dat beslispunt is wat dit toevoegt aan de huidige manier van financieren en co-financieren door de Provincie. Waarom is dat specifiek voor dit onderwerp op deze manier in uw motie opgenomen? Het tweede verzoek aan het college is om een verdeelsleutel vast te stellen op 25%:75%. Dat komt nogal arbitrair over. Met vaststellen krijg ik het idee dat als er ook maar een percentage wordt

afgeweken van het vastgestelde percentage, dat meteen verantwoording aan Provinciale Staten gaat opleveren. Hoe kijkt u daar tegenaan?

De heer **KLEIN** (CU): Het is goed dat u er op ingaat. U geeft mij de gelegenheid om aan te geven dat de motie die ik zojuist heb ingediend een andere motie is dan de motie die vanochtend ter informatie is verspreid. Het deel over de kaders staat daar namelijk niet in. Het staat wel in mijn bijdrage. Het is belangrijk dat we die kaders met elkaar gaan vaststellen. Het gaat om enorm veel geld. Ik hoor graag hoe het college daar tegenaan kijkt, hoe we gaan werken aan die kaders en welke kaders er nu al zijn. Met de verdeelsleutel heeft u wel een punt. Het woord vaststellen is misschien wel erg rigide gekozen. Het zou ook als richtsnoer gehanteerd kunnen worden. Het gaat mij er vooral om dat wij als Staten iets meer sturing geven aan dat er meer besteed wordt aan de daadwerkelijke realisatie dan er nu in het voorstel staat.

De **VOORZITTER**: De motie maakt onderdeel uit van de beraadslagingen.

De heer **DESSING** (FvD): Voor ons ligt een voordracht die de verbloemende naam Focus Smart Mobility heeft gekregen. Wie zou er immers tegen slimme mobiliteit kunnen zijn? Als we echter verder kijken en de details van dit rapport en van deze plannen doornemen, dan blijkt er een andere waarheid achter te schuilen.
Ten eerste valt op dat het rapport allesbehalve duidelijk is haar doelstellingen. Er wordt letterlijk geschreven: “Maatregelen zijn relatief nieuw en de gedragseffecten zijn in de praktijk nauwelijks onderzocht.” Toch staat er hier een bedrag van meer dan vijftien miljoen euro voor gereserveerd, dat, zonder al te veel te weten over het effect van de investeringen, uitgegeven zal worden. Verder valt op te merken dat het rapport met de term Smart in de titel, -wat in managementtaal ook een veel gebezigde term is-, toch weinig SMART-aspecten bevat. Forum voor Democratie, over het algemeen geen fan van het management denken waar dit stuk een typisch voorbeeld van is, vindt weinig SMART-, -dat staat voor Specifiek Meetbaar Acceptabel Realistisch en Tijdgebonden, doelen in dit rapport. Het rapport staat vol met vaagheden, die weinig concreet, meetbaar en afrekenbaar zijn. Op alle vlakken scoort het dus een onvoldoende en het is wat Forum voor Democratie betreft, niet smart om meer dan vijftien miljoen euro uit te geven aan een luchtkasteel zonder goed onderzochte effectberekening. Forum voor Democratie kan de bijdrage omtrent dit stuk verder kort houden. De voordracht staat vol holle frasen, mooie vergezichten voor liefhebbers van de inmiddels bekende uitdrukking ‘You will own nothing and you will be happy’ en heeft verder weinig feitelijke basis waarop we dit met elkaar, op grond van beschikbare data, kunnen bediscussiëren. In het rapport valt daarnaast op te merken dat de provincie een grote toename ziet in de vraag naar deelmobiliteit en private partijen die hierop inspelen.
Forum voor Democratie is een conservatief liberale beweging, die vanaf het begin af aan heeft gepleit voor een zo’n klein mogelijke overheid. Dat doen we in dit geval nogmaals. Zoals de VVD vroeger ook nog de ondernemers hoog in het vaandel had zitten en vertrouwen had in de markt, hebben wij dat nog altijd. Als private partijen, zoals is aangegeven in eigen onderzoek van de provincie inspringen op de vraag naar deelmobiliteit, laat het initiatief dan ook bij de markt liggen en bemoei je daar als overheid niet mee. Bovendien zijn wij van mening dat de burger het

recht heeft op keuzevrijheid om de wijze van vervoer zelf te kunnen bepalen en zich niet direct of indirect te laten dwingen in een deelauto of het openbaar vervoer.
Ik zei het al eerder bij het onderwerp duurzaamheidsambities. De financiële situatie van de provincie op het gebied van mobiliteit staat in de komende jaren sterk onder druk. In dat kader is investeren in Smart Mobility, wat betreft onze fractie, niet SMART, financieel risicovol en niet wenselijk.

De **VOORZITTER**: Een interruptie van de heer Koyuncu.

De heer **KOYUNCY** (DENK): Mijn collega heeft aangegeven dat de ontwikkeling van deel mobiliteit overgelaten moet worden aan de markt. We zien in de hoofdstad dat dit ook gebeurt. Deelmobiliteit is nu vooral te vinden in de drukke binnenstad, waar het openbaar vervoer al prima werkt, dus eigenlijk niet als aanvulling werkt voor het huidige openbaar vervoer, voor alle keuzes die mensen moeten kunnen maken in het zichzelf verplaatsen in onze provincie. Deelt mijn collega dat deelmobiliteit een aanvulling zou moeten zijn op alle andere mobiliteitsmogelijkheden?

De heer **DESSING** (FvD): Dat dit het zou moeten zijn, dat deel ik niet, wel dat het een aanvulling zou kunnen zijn. Ik vind het prima als het als concept wordt aangeboden en dat je de burger de optie laat om te kiezen voor zijn eigen auto, een deelauto of het openbaar vervoer. Die keuzevrijheid staat wat onze fractie betreft bovenaan.

De heer **KOYUNCY** (DENK): Wat vindt u ervan dat deze deelconcepten zich concentreren in de drukke binnenstad?

De heer **DESSING** (FvD): Ik kan me daar bedrijfsmatig wel iets bij voorstellen. Dat zal bedrijfsmatig het meeste rendement opbrengen. Ik weet niet wat ik daar verder aan toe moet voegen, anders dan dat wij vinden dat we dat aan de markt moeten overlaten. Subsidiëren met veel overheidsgeld vinden wij geen goed idee, als fractie. Daarover kan men van mening verschillen.

De **VOORZITTER**: Dan geef ik het woord aan mevrouw Doevendans.

Mevrouw **DOEVENDANS** (PvdA): Voor ons ligt het stuk Focus Smart Mobility. Eigenlijk geldt voor mijn fractie hetzelfde betoog als dat ik hiervoor bij het vorige agendapunt heb gehouden. Het is belangrijk om ook hier die aanjaagrol als provincie op te pakken. We zijn er heel erg blij mee dat er nu een focus is gelegd, wat voorgaande sprekers ook al aangaven. Smart Mobility is op zichzelf staand best kostbaar. Gelet op verkeersveiligheid, ruimtegebruik binnen de provincie, maar ook als het gaat om verduurzaming is Smart Mobility wel een methode om dit beter te gaan toepassen in de toekomst binnen onze provincie. Smart Mobility is meer dan deelconcepten. Het is dat stoplichten op elkaar zijn afgewogen en dat er wordt gekeken of voldoende afstand wordt gehouden, het gaat erom dat kan worden doorgereden in de provincie wanneer men in de auto zit. Het zorgt ervoor dat we minder in de file staan en dat we dus ook makkelijker en sneller van

A naar B kunnen komen. Voor ons als fractie van PvdA Noord-Holland is het stuk dat voorligt een goed stuk. De voordracht had een hamerstuk mogen zijn. De PvdA is blij dat de focus er is. Ik wacht het antwoord van de gedeputeerde af, maar zoals ik de commissievergadering de vorige keer heb meegemaakt, denk ik dat het juist goed dat is en dat ook benoemd is dat er in een breder verband, verder dan alleen IPO, wordt samengewerkt, niet alleen tussen overheden, maar ook tussen ondernemers. Er wordt gekeken hoe iets kan worden aangejaagd. In antwoord op de motie van de ChristenUnie gelooft mijn fractie, zeker als het gaat om onderzoek en de eerste stappen binnen nieuwe projecten, dat de provincie een aanjager kan zijn. Wij zijn geen voorstander van de in de motie voorgestelde verdeelsleutel. Ik geloof dat je door zaken aan te zwengelen ervoor kunt zorgen dat het uiteindelijk door de markt wordt opgepakt. Het is dan bewezen en daardoor meer rendabel.

De **VOORZITTER**: Een interruptie van de heer Klein.

De heer **KLEIN** (CU): Ik ben het helemaal met u eens. Ik vind het heel belangrijk dat de overheid onderzoek doet en daarmee dingen probeert die nog niet rendabel zijn. Ik vraag in de motie dus ook niet om rendabel onderzoek, maar om een betere balans. Ik denk dat we veel baat kunnen hebben bij investeringen in realisatie van bestaande Smart Mobility. Die 25% moeten we inderdaad besteden aan kansrijke oplossingen, die nog niet rendabel zijn en waar we willen onderzoeken in hoeverre dat een bijdrage zou kunnen leveren, of in onze provincie toegepast kan worden.

Mevrouw **DOEVENDANS** (PvdA): Ik heb geen vraag gehoord. Het is meer een opmerking van de heer Klein. Hij heeft de interruptie gebruikt om dit nog toe te voegen aan zijn punt. Dank voor de verheldering. Ik blijf wel bij het standpunt dat wij elkaar daarin zeker ver kunnen vinden. Mijn fractie maakt daarin niet meteen een afweging maakt van 25%:75%. Daarom zijn we blij dat in het stuk wordt meegenomen, en wat de gedeputeerde ook aangaf, dat Provinciale Staten steeds goed op de hoogte worden gehouden, ook door middel van voortgangsrapportages. We worden dan op de hoogte gehouden, ook als iets niet dreigt te lukken, ook als het gaat om gelden binnenhalen vanuit Europa en het Rijk.

De **VOORZITTER**: Een interruptie van mevrouw Van Soest.

Mevrouw **VAN SOEST** (50PLUS/PvdO): Mevrouw Doevendans, u sprak erover dat de stoplichten erop aangepast zijn en dat inmiddels afstand kan worden bewaard. Dat is allemaal al ingebouwd in moderne auto's. Bedoelde u dat, of worden de bussen ook op die manier ingevoerd, dat ze voor, voor hen rijdende auto's automatisch gaan stoppen? Dan moet er veel worden geïnvesteerd.

Mevrouw **DOEVENDANS** (PvdA): Ik had het eigenlijk over de stoplichten. U heeft gelijk dat het in sommige auto's al wordt toegevoegd. De stoplichten zij ook slim. Die zien ook al van tevoren of er auto's aankomen. Ze kunnen, doordat ze op elkaar zijn afgestemd, veel beter de doorstroming bepalen. Dat is ook een vorm van Smart Mobility en slim vervoer. Ik wilde dat nog toevoegen aan de discussie van hiervoor. Dat het breder is dan alleen deelconcepten.

Mevrouw **VAN SOEST** (50PLUS/PvdO): Bent u ook bereid om bussen daarop aan te passen?

Mevrouw **DOEVENDANS** (PvdA): Er wordt genoeg onderzoek gedaan. We zien nu ook al dat in de aanbestedingen, als het gaat om openbaar vervoer, veel wordt gevraagd op het gebied van verduurzaming. Het zou wellicht het onderzoeken waard zijn om te weten of het mogelijk is om dit in het Programma van Eisen mee te nemen. Daarop heb ik nu nog geen antwoord. Ik weet niet wat de kosten daarvan zijn en wat daarvoor nodig is. Dat zou iets kunnen zijn wat je verder gaat onderzoeken.

De **VOORZITTER**: Dan is het woord aan de heer Steeman.

De heer **STEEMAN** (D66): In de commissie hebben we uitgebreid stilgestaan bij de slimme mobiliteitsambities van de provincie. Ook wat D66 Noord-Holland betreft had deze voordracht een hamerstuk mogen zijn.
Het valt op dat – mede door de inzet van de vorige Statenfractie van D66 – er steeds meer samenhang ontstaat tussen de vele verschillende mobiliteitsdossiers en mobiliteitsstukken en tussen die stukken en de provinciale budgetcyclus. Deze Focus Smart Mobility vormt een belangrijk onderdeel, wat ons betreft. De inzet van slimme mobiliteitstoepassingen gaat zorgen voor efficiënt en effectief vervoer, kortere reistijden en veiliger reizen. En daar bovenop, wat D66 betreft, ook nog eens comfortabel en voorspelbaar vervoer en zo laag mogelijk op de ladder van duurzame mobiliteit. Het gaat om goed bereikbaar, minder uitstoot en geluid, verbetering van de leefbaarheid in de omgeving en daarmee ook logische voordelen voor de woningbouwopgave. Wij zien de voordelen, of richting Forum voor Democratie: Wij zien de voordelen wel.
Wat we de gedeputeerde vragen bij deze Focus om zich ook op de gehele provincie te richten, zodat ook buiten de Metropoolregio Amsterdam op het gepresenteerde hoge ambitieniveau gezocht kan worden naar samenwerking tussen de vele gemeenten, ketenpartners, inwoners, onderwijs en bedrijven om deze focus concreet te maken en te realiseren. Dat betekent niet dat de Provincie daarbij een uitvoerende rol zou moeten krijgen in bijvoorbeeld deelconcepten, zoals DENK voorstaat in de motie. Wat D66 betreft waren de toezeggingen van de gedeputeerde in de commissie op vragen van de fractie van DENK voldoende en ook voldoende duidelijk.
D66 ziet overigens wel lokale energie- en duurzaamheidscoöperaties die aan de slag gaan met deelconcepten. Wellicht kan de gedeputeerde aangeven op welke manier de provincie dat nog verder zou kunnen stimuleren.
Wat ook voldoende is behandeld in de commissie, is de motie van de SP met betrekking tot interprovinciale samenwerking. De gedeputeerde heeft, ook naar onze mening, op dat onderwerp ruim voldoende toelichting gegeven hoe die samenwerking al op dit moment werkt, zoals ook mevrouw Van der Waart van GroenLinks dat bemerkte.
Bij de motie van ChristenUnie wachten we even de reactie van de gedeputeerde af. Ik maak alvast een voorbehoud om daar in tweede termijn op terug te komen.
In ieder geval zullen we voor het voorliggende voorstel stemmen.

De heer **HOLLEBEEK** (PvdD): Smart Mobility is geen doel op zich, maar slechts een onderdeel van ons mobiliteitsbeleid. Voor de Partij voor de Dieren is het van evident belang dat slimme mobiliteit vooral ten dienste moet staan van zaken als klimaat, duurzaamheid, energiebesparing, biodiversiteit en veiligheid van mens en dier en minder om aangenaam reizen te bewerkstelligen. Slimme mobiliteit dient wat onze fractie betreft derhalve direct gekoppeld te worden aan de ladder voor duurzame mobiliteit. Omdat de balans in deze Focus in onze ogen toch deze kant op doorslaat, zullen wij voor deze voordracht stemmen. Waar nodig geacht zal ik middels een stemverklaring reageren op de moties.

De **VOORZITTER**: Dan gaan we naar mevrouw Van Geffen.

Mevrouw **VAN GEFFEN** (VVD): Voordat ik aan mijn bijdrage begin, wil ik toch even reageren op een opmerking die collega Dessing van Forum zojuist maakte. Die meende dat ondernemers zich niet meer thuis zouden kunnen voelen bij de VVD en dat de VVD er geen vertrouwen meer in heeft. Zoals u weet, ben ik zelf ondernemer. Zeer actief zelfs, ook in ondernemersnetwerken. Ik kan u vertellen dat ik het nog helemaal snap. Bovendien gaan wij wat beter als het gaat om coalities. We halveren niet de hele tijd. Ik denk dat we echt meer voor elkaar krijgen voor ondernemers, zowel in Den Haag, als in Noord-Holland, dan mijn collega.

De **VOORZITTER**: U ontlokt een reactie van de heer Dessing.

De heer **DESSING** (FvD): Deze handschoen neem ik toch graag even op. Vindt mevrouw Van Geffen toch niet dat deze vijftien miljoen euro, die hier kennelijk wordt aangegeven aan dit plan, ook voor een ondernemer een behoorlijk groot bedrag is met een zeer onzekere rendabele opbrengst?

Mevrouw **VAN GEFFEN** (VVD): Er zijn heel wat ondernemers in dit land, die investeren in innovatie. Dat doen ze ook samen met de Provincie. Het voordeel van samen met de provincie investeren in innovatie is dat de kans, dat het toepasbaar is, veel groter wordt.

De VVD vindt het belangrijk dat de provincie als beheerder van tal van wegen, fietspaden, vaarwegen en busbanen meewerkt aan innovaties om alle verkeer optimaal te laten verlopen. In samenwerking met onderzoekers verbetert de doorstroom en de veiligheid van het verkeer en kan het ook schoner. Dat zijn resultaten waarvan de VVD blij wordt. In de commissie is besproken dat het perspectief van de reiziger, wat het oplevert voor gebruikers, meer naar voren mag komen. We zijn blij met de toezegging van de gedeputeerde dit in de voortgangsrapportage mee te nemen. Daardoor steunt de VVD de nota Smart Mobility.
Nog kort een reactie op de moties. Ook de VVD is van mening dat er voldoende toelichting was van de gedeputeerde op de samenwerking met provincies. We zijn het eens met D66 dat de motie van deelconcepten in deze vorm niet meteen op de weg van de provincie ligt, hoewel de problematiek van minder dicht bevolkte gebieden inderdaad aandacht behoeft.
De VVD gaat niet voor een verdeelsleutel, maar voor echte innovatie. Bij de toepassing van innovaties kijken we naar wat zoveel mogelijk rendement brengt. Dat is wellicht niet eens de

toepassing die 75% van de middelen vraagt. Het kan juist een veel goedkopere toepassing zijn. je kijkt dus naar rendement en niet naar een verdeelsleutel. Vandaar dat we tegen deze motie zullen stemmen.

De **VOORZITTER**: Een interruptie van de heer Hoogervorst.

De heer **HOOGERVORST** (SP): Is de VVD niet geïnteresseerd in een manier waarop dat wat je samen uitvoert met verschillende provincies op het gebied van Smart Mobility, en elk ander onderzoek, nauwkeuriger financieel in kaart wordt gebracht? Zou de VVD dat niet aantrekkelijk vinden?

Mevrouw **VAN GEFFEN** (VVD): Als er voordelen zijn om een onderzoek gezamenlijk op te pakken, -naar mijn idee gebeurt dat inmiddels al-, dan is dat aantrekkelijk. Maar dat is niet altijd het geval. Soms is het juist handiger om te verdelen en met elkaar vervolgens de resultaten uit te wisselen.

De heer **HOOGERVORST** (SP): Ik vind dit antwoord heel erg vaag. Naar uw idee gebeurt het al. Dat is juist de reden dat wij deze motie hebben ingediend. We willen het zeker weten en we willen de kosten zo efficiënt mogelijk gebruiken. We zijn niet tegen de onderzoeken.

Mevrouw **VAN GEFFEN** (VVD): Ik heb moeite met dat ‘zeker weten’, als de gedeputeerde daar een toelichting opgeeft en uitlegt hoe hij dat doet. Dan vindt u dat u het pas zeker weet als er een motie over wordt aangenomen. Dat vind ik een beetje apart.

De **VOORZITTER**: Een interruptie van de heer Klein.

De heer **KLEIN** (CU): Ik snap dat mevrouw Van Geffen vindt dat we moeten kijken naar effectiviteit. Vindt u ook niet dat een ontzettend groot deel aan onderzoek wordt besteed en dat er wellicht een betere effectiviteit gehaald zou kunnen worden door meer te besteden aan de daadwerkelijke realisatie van oplossingen? Wat vindt u ervan dat meer dan de helft van provinciaal geld aan onderzoek wordt besteed?

Mevrouw **VAN GEFFEN** (VVD): Ik heb daar geen normbedrag over. Als dat onderzoek ertoe leidt dat er daarna grote rendementen komen, -en in veel gevallen is dat zo, dat is in het verleden gebleken-, dan is dat het waard.

De **VOORZITTER**: Het woord is aan mevrouw Van Soest.

Mevrouw **VAN SOEST** (50PLUS/PvdO): Wij hebben met belangstelling naar de Focus Smart Mobility gekeken. We missen hierin een aantal zaken. Ik beperk me tot enkele vragen. In welk opzicht worden digibeten meegenomen in dit voorstel voor Smart Mobility-beleid? Blijft naast het reizen met OV middels een telefoonapp, ook het kopen van een kaartje mogelijk? Hoe staat het

met de privacy? Mocht het vijftien miljoen euro gaan kosten, is dat dan inclusief het aanpassen van de bussen in het openbaar vervoer?

De **VOORZITTER**: Ik vraag gedeputeerde Olthof om zijn reactie in eerste termijn.

Gedeputeerde **OLTHOF**: We hebben het bij het vorige agendapunt vooral over schoon en veilig gehad. Slim hoort daar uiteraard ook bij. Slim, niet als doel op zich, maar wel als een middel om een aantal andere doelen ook zo goed mogelijk te realiseren. Wat een aantal mensen al heeft gezegd: De mobiliteitswereld is volop in beweging. Nieuwe concepten en nieuwe technieken doen hun intrede. Deelmobiliteit, intelligente verkeerslichten, slimme laadsystemen en nog veel meer. Dat betekent ook dat je daaraan als provincie actief moet deelnemen. Ik ben het dan ook niet met de heer Dessing eens dat de kleine conservatieve overheid zich hiermee niet moet bemoeien. Ik ben het wel met hem eens dat het uiteindelijk niet de rol van de provincie is om een marktpartij te worden en om de deelconcepten zelf aan te bieden. Omdat we wegbeheerder zijn en omdat we de concessiehouder zijn, hebben we ook de verplichting om ervoor te zorgen dat een aantal ontwikkelingen in de automobielindustrie plaatsvinden. Die kunnen plaatsvinden als ook wij weten wat het betekent voor onze infrastructuur en de belijning wanneer het gaat over slimme technieken in auto's. Vanuit onze wegbeheerdersrol zijn we verplicht en moeten we meedoen om uiteindelijk al die ontwikkelingen te kunnen faciliteren. Dat is niet een marktverantwoordelijkheid, dat is een verantwoordelijkheid voor de overheid om te anticiperen op nieuwe ontwikkelingen. Daarnaast gaat het over veiligheid, duurzaamheid en het elektrificeren van auto's en de laadsystemen die daarbij horen. Het gaat ook over logistiek. Daarover gaan we later nog met elkaar praten. Dat wat we gaan aanbieden, is dus ontzettend breed. Ik wil dat zeker niet typeren als klein en conservatief. Het is een belangrijke verantwoordelijkheid van de overheid. Wat de heer Steeman aangaf: Daarbij richten we ons uiteraard niet alleen op de MRA. De MRA is zelf ook heel actief met Smart Mobility. We stemmen dat goed op elkaar af. We nemen zeker ook de rest van de provincie daarin heel goed mee. Sterker nog: Ik denk dat Smart Mobility kan een belangrijke bijdrage leveren bij de mobiliteitsvraagstukken, juist in de rest van Noord-Holland. Binnen de MRA zal een deelconcept eenvoudiger neer te zetten zijn dan in andere gebieden. Dat neemt niet weg dat wij met deelconcepten ook in de rest van Noord-Holland een belangrijke bijdrage, een belangrijke keuze voor verkeersdeelnemers kunnen leveren. Smart Mobility is niet het beperken van de keuzevrijheid. Het is het uitbreiden van de keuzevrijheid. Naast de auto vindt men dan deelmobiliteit, Mobility as a Service (welke diensten kan ik gebruiken om van A naar B te komen?). Volgens mij breiden we juist de keuzemogelijkheden van de mensen uit door de verschillende systemen beter op elkaar aan te laten sluiten.
Ik ga naar de moties.
De motie van de ChristenUnie vind ik lastig. Ik begrijp wat de heer Klein zegt. Ik vind het ook een belangrijk punt. Het was een van de belangrijkste punten van deze Focus. We hebben onderscheid gemaakt in drie punten. Van de beschikbare middelen gaat er 4,7 miljoen euro naar de realisatie van de VRI's. Dat gaat over realiseren. Ook met de andere middelen is realisatie gemoeid. Er vindt op een aantal plekken toegepast onderzoek plaats. Daarmee realiseren we en we doen tegelijk onderzoek. Ik vind het lastig om daar een strakke verhouding van 25:75 of 50:50 te hanteren. Ik zou me kunnen voorstellen dat we voor de korte termijn met name

realiseren en voor de langere termijn zal er meer onderzoek zijn. Dat is logisch. Daarom is het ook een lange termijn ambitie. Ik wil deze motie ontraden. Niet omdat ik het er niet mee eens ben dat we niet alleen moeten onderzoeken, maar ook realiseren, maar vooral omdat ik een verhouding van 75:25 een ingewikkelde vind. Het doet geen recht aan de opgave die er is. Alles waarbij het gaat over onze eigen opgave, als wegbeheerder, vraagt om onderzoek. Wat is er nodig om uiteindelijk een goed antwoord te hebben op alle nieuwe systemen en ontwikkelingen in de automobielindustrie? Ik ontraad de motie. Ik wil de heer Klein wel tegemoet komen door in de jaarlijkse rapportage, die we hebben toegezegd, de financiële verhoudingen mee te nemen. Dan kunnen we zien wat er uiteindelijk naar realisatie en wat naar onderzoek gaat. Daarin zou ik ook willen meenemen op basis van welke criteria een bepaald onderzoek kan worden vormgeven. U vraagt om criteria. We hebben een aantal criteria. De Provincie hanteert eigen inkoopvoorwaarden. Daarin zit ook een duurzaamheidsvraagstuk. Bij de eerstvolgende voortgangsrapportage zou ik ook die criteria mee willen nemen op basis waarvan tot een bepaald onderzoek is gekomen. De criteria kunnen vervolgens verder worden bekeken.
De motie van DENK, JA21 en het CDA gaat over deelconcepten. Daarover is met elkaar al veel gesproken. De heer Koyuncu is een fervent voorvechter van deelmobiliteit. Nu komt hij met een voorbeeld van Sloterdijk. De vorige keer noemde hij als voorbeeld een gezin uit Volendam dat naar de Zwarte markt in Beverwijk reisde en wat zij kwijt waren aan openbaar vervoer. Hij heeft daar wel een terecht punt. Ik vind het ook een verantwoordelijkheid van de Provincie om te zorgen dat mobiliteit betaalbaar blijft. Uiteindelijk moeten de verschillende vormen van openbaar vervoer en deelmobiliteit voor iedereen toegankelijk zijn en blijven zodat iedereen uiteindelijk van A naar B kan komen; een maatschappelijke taak van Mobiliteit. Dat wil ik zeker ook onderschrijven. Deze motie is volgens mij overbodig. Op dit moment loopt er een verkenning naar de verschillende deelconcepten die er zijn. Dan heb ik het niet over de MRA, maar over de rest van Noord-Holland, waar we kijken naar een combinatie met Mobility as a Service. Hoe zorg je dat je van A naar B kunt komen en hoe kun je van verschillende concepten gebruikmaken. Dit kan ik u toezeggen. Ik verwacht net na de zomer de eerste verkenning, waarin dat ook in beeld wordt gebracht en welke partijen daarvoor in de markt zijn. Er is wel een markt voor. Buiten de MRA zijn ontwikkelingen gaande, bijvoorbeeld in Alkmaar, om met een partij te kijken of daar een eerste concept van deelmobiliteit in combinatie met een OV-hub kan worden aangeboden. Daar zijn we al druk mee bezig.

De **VOORZITTER**: Een interruptie van de heer Koyuncu.

De heer **KOYUNCU** (DENK): Ik waardeer de woorden van de gedeputeerde enorm. Ik geloof ook in zijn woorden, maar ik vertrouw de markt niet echt. Ik heb gezien hoe het in Amsterdam is gegaan. Zou u ons kunnen toezeggen dat u in de rapportages en in alle documenten die we gaan zien over Smart Mobility in het vervolg en in het bijzonder deelmobiliteit, steeds zult meenemen hoe het ervoor staat met de uitrol van deze concepten? Dan wil ik de motie heroverwegen.

Gedeputeerde **OLTHOF**: Deelmobiliteit zal een onderdeel zijn van de jaarlijkse rapportage en de voortgang en uitrol daarvan. Deelmobiliteit is ook letterlijk opgenomen in het programma van Smart Mobility. Uw vraag om die deelconcepten mogelijk te maken dat is al letterlijk benoemd in

het Programma Focus Smart Mobility. In die zin heeft het alle aandacht en zullen we u bij de jaarlijkse rapportage meenemen, u daarover te informeren en de voortgang met u te delen.
De laatste motie is van de SP, DENK, JA21 en het CDA. Deze motie wil ik ontraden, al ben ik het met de inhoud eens, maar wel op een andere manier. De motie kan ik op deze manier niet uitvoeren. We werken op dit moment onder de noemer 'Krachtenbundeling Smart Mobility' met alle provincies en vijf gemeenten samen. Ik wil toezeggen dat ik u een overzicht zal bieden van die samenwerkingsvorm, met wie we samenwerken en op welke onderdelen. Op het gebied van de financiële inzet werken we samen, om doublures van activiteiten te voorkomen. Wat de ene provincie doet, hoeven wij niet te doen. We leren wel van de resultaten daarvan. Het is geen landelijk budget waaruit iedereen projecten krijgt bekostigd. Elke provincie heeft haar eigen verantwoordelijkheid over wat past bij de opgave voor de verschillende provincies. Zeeland heeft een andere opgave dan Noord-Holland. Bij ons is het gericht op wat voor Noord-Holland van toepassing is. Financieel gezien is die afstemming er in die zin niet. Uiteraard profiteren we wel van de projecten en resultaten, die door de andere provincies gefinancierd zijn.
De verkenning komt ook hier in terug, naar wat we op dit moment aan het doen zijn. Ook dat kan ik toezeggen. Ik doe u veel toezeggingen in de geest van deze motie. Een aantal dingen waarom wordt gevraagd, doen we al. Dat wil ik u laten zien via het toegezegde overzicht van de samenwerkingsverbanden.

De heer **HOOGERVORST** (SP): Ik ben blij met de toezegging van de gedeputeerde om ons inzicht te geven in de waarde en de aard van de samenwerking, die er op het gebied van Smart Mobility is. Is de gedeputeerde, naast het delen van de kennis, die we met deze projecten binnenhalen, ook voorstander van het delen van financiële middelen?

Gedeputeerde **OLTHOF**: Die toezegging kan ik niet doen. Ik weet niet of wij volledig inzicht hebben in wat andere provincies betalen. Ik weet wel hoe projecten lopen en hoe de samenwerking eruit ziet, maar we hebben allemaal onze eigen financieringsmethodiek gekozen en de bedragen die we daarvoor beschikbaar hebben. Ik kan u dat niet toezeggen, omdat ik het niet weet. Daarop zou ik later bij het overzicht een antwoord kunnen geven.

De **VOORZITTER:** Dan beginnen we aan de tweede termijn

Tweede termijn:

De heer **HOOGERVORST** (SP): Ik heb de gedeputeerde de nodige toezeggingen horen doen. Daar ben ik blij mee. Als de gedeputeerde zijn best doet, en misschien iets meer dan zijn best, om in het toegezegde overzicht over die samenwerking, zoveel mogelijk ook de financiële informatie mee te nemen. Als die toezegging gedaan kan worden, dan trekken wij onze motie in.

De heer **KOYUNCU** (DENK): De gedeputeerde heeft toezeggingen gedaan en daar wil ik hem voor bedanken. Ik trek mijn motie in. Ik kondig wel vast aan dat ik dit punt zal blijven volgen. Ik hou de uitrol hiervan scherp in de gaten.

De **VOORZITTER**: Motie 61 is ingetrokken.

De heer **KLEIN** (CU): Ik wil de gedeputeerde bedanken voor zijn reactie. Twee punten. U zegt dat u met die rigide verdeelsleutel niet uit de voeten kan. Ik hoor ook dat andere fracties er niet echt enthousiast over zijn. Tegelijkertijd biedt u wel aan om de financiële verhoudingen in de jaarlijkse voortgangrapportage mee te nemen. Dat lijkt me een mooie eerste stap. Dan trek ik de motie in. Bij de eerste voortgangsrapportage zullen we hier waarschijnlijk nogmaals over spreken, als de verhoudingen niet zijn zoals ik denk dat ze goed zijn.
U zegt ook toe dat u criteria wilt meenemen in de voortgangsrapportage, op basis waarvan onderzoek gekozen is. Dat lijkt me heel goed. In mijn bijdrage doelde ik eigenlijk breder. Welke criteria hanteren we nu als de provincie participeert of opdracht geeft voor onderzoek over hoe dat onderzoek is vormgegeven? Het is niet nu het moment om dat verder uit te discussiëren. Ik wil daar nog wel een volgende stap in maken, omdat ik denk dat het goed is dat we hier als provincie richtlijnen formuleren. Dat zal dan ook met inkoopbeleid te maken hebben. Daar kom ik later nog op terug.

De **VOORZITTER**: Motie 62 is ingetrokken.

De heer **DESSING** (FvD): Dank voor de uitgebreide en beschouwelijke antwoorden van de gedeputeerde. Ik wil nog even terugkomen op het punt waarover hij zei dat het een breed pallet aan maatregelen is, die vallen onder Smart Mobility. Ik wil toch nog even reageren op het feit dat de provincie, ook bij dit onderwerp, net als bij duurzaamheid, een hoog ambitieniveau heeft, wat het oorspronkelijke budget overstijgt. Ik wil in herinnering roepen dat ook voor die 4,2 miljoen euro van die 15 miljoen euro nog geen dekking is gevonden. Ik zou daarop graag een reflectie hebben van de gedeputeerde. Als alles doorgaat zoals het lijkt te gaan dan geven we vanavond maar liefst 26 miljoen euro uit en dat met het oog op de veranderende financiële situatie voor mobiliteit en veiligheid in de toekomst, waarop ik later bij de financiële beschouwingen nog zal terugkomen.

Mevrouw **VAN SOEST** (50PLUS/PvdO): De gedeputeerde is op geen enkele vraag van mij ingegaan. Ik herhaal mijn vragen. In welk opzicht worden digibeten in Smart Mobility beleid meegenomen? Blijft het naast het reizen per OV via telefoon apps ook mogelijk om een kaartje te kopen? Hoe staat het met privacy?

Gedeputeerde **OLTHOF:** Mobiliteit moet voor iedereen beschikbaar en toegankelijk zijn, ook voor digibeten, mensen met een visuele of andere beperkingen. Het heeft de aandacht. Of het echt Smart Mobility is, is de vraag. Het heeft ook te maken met OV-concessies en het overstappen naar een andere betaalwijze binnen het openbaar vervoer. Ook daaraan zullen we zeker aandacht blijven besteden. De telefoonapp voor Mobility as a Service laat in een oogopslag zien op welke manier, met welke mobiliteitsvorm van A naar B kan worden gereisd. De telefoon app is een nadrukkelijk onderdeel van Smart Mobility. De provincie moet het goede voorbeeld geven als het gaat over privacy. Als het gaat over privacy en het beschermen van persoonsgegevens dan gelden

daar de strengste eisen. Het maakt ook onderdeel uit van alle onderzoeken en implementaties en realisaties van onderdelen.
De heer Hoogervorst triggert me als hij mij vraagt om meer dan mijn best te doen. Uiteraard ga ik mijn best doen om het inzichtelijk te maken. Omdat ik niet weet in hoeverre het voor honderd procent inzichtelijk te maken is, maak ik daarin een voorbehoud. Bij de voortgangsrapportages geef ik een terugkoppeling. Zeker in de rapportage over de samenwerkingsvormen zal ik daarover wat zeggen. Als het kan dan doen we het, maar ik weet niet zeker of het voor alles mogelijk is.
In reactie op de heer Klein: We kijken graag naar de criteria. We hanteren ook criteria. Bij de eerste voortgangsrapportage gaan we het gesprek aan of er voldoende criteria zijn, of ze goed toepasbaar zijn en of goed toegepast worden. Laten we die discussie te zijner tijd voeren met elkaar.
De heer Dessing wees op de dekking. Het klopt dat we ruim 4,5 miljoen euro tekort komen om alle ambities te kunnen realiseren. Zonder ambities kom je nergens. Ambities zijn soms wat hoog. Van een hoge ambitie 90 procent realiseren, is altijd meer dan 100 procent van een heel lage ambitie realiseren. Dat kunt u me kwalijk nemen, maar dat is wel hoe we besturen.
De dekking hoeft niet altijd uit onze eigen middelen te komen. In samenwerkingsverband kijken we naar een dekking in nationaal en Europees verband. We kijken of gebruik kan worden gemaakt van subsidieregelingen en kunnen meeliften op de subsidies die naar kennisinstituten gaan. Wellicht dat we op termijn keuzes moeten maken, omdat de middelen onvoldoende of schaars zijn. We zullen niet alle ambities kunnen realiseren, als er onvoldoende financiële middelen beschikbaar zijn. Laten we er mee aan de slag gaan. Op korte termijn kunnen we met de realisatie aan de slag. We hebben de nodige uitdagingen, ook op financieel vlak. Die gaan we graag aan. We zullen met u in gesprek gaan over hoe we het mogelijk kunnen invullen. Ik hoop dat we met andere partijen tot het bedrag van 4,5 miljoen euro kunnen komen.

De **VOORZITTER**: Dan zijn we aan het eind van de tweede termijn gekomen. We gaan stemmen. Er is nog een motie (motie 60) waarover we gaan stemmen en uiteindelijk stemmen we over voordracht 20 Focus Smart Mobility.
Er zijn 54 deelnemers aan de stemmodule van Notuvote.

Is er behoefte aan hoofdelijke stemming bij motie 60? Wil iemand een stemverklaring afleggen? De motie is ingetrokken. Dan valt er geen enkele motie in stemming te brengen. Er zijn geen moties. Dat betekent dat we direct voordracht 20 ‘Focus Smart Mobility’ in stemming gaan brengen.
Wil iemand hoofdelijke stemming of een stemverklaring afleggen? De heer Deen.

De heer **DEEN** (PVV): De PVV zal tegen deze voordracht stemmen, omdat de Focus Smart Mobility een steeds grotere nadruk legt op onder andere duurzaamheid en klimaat. Daarnaast vinden wij het werkelijk flauwekul dat het college zegt extra ruimte te willen generen voor woningbouw door deelsystemen verder te ontwikkelen. Wil je op het woningbouwdossier echt een noemenswaardig verschil maken dan heb ik als tip om in te zetten op een strenger immigratiebeleid, meer ruimte te bieden om in het groen te bouwen en niet de hele provincie vol

te zetten met windturbines en zonneparken. Voor alle duidelijkheid: In deelauto's kun je niet wonen.

De **VOORZITTER**: Nog anderen die een stemverklaring willen afleggen? Wenst iemand aantekening. Zo niet dan open ik nu de stemming voor voordracht 20 Focus Smart Mobility
De stemming wordt geopend en na een minuut gesloten.
Voordracht 20 wordt aangenomen met 48 stemmen voor en 6 stemmen tegen. Tegen hebben gestemd Forum voor Democratie en de PVV. Daarmee is voordracht 20 Focus Smart Mobility aangenomen.

12. Vragenuur

De **VOORZITTER**: Ik wil u erop wijzen dat geen interrupties zijn toegestaan en dat er geen moties kunnen worden ingediend tijdens het vragenuur. Voor de eerste termijn geldt voor Provinciale Staten drie minuten, net als voor Gedeputeerde Staten en in tweede termijn één minuut. Daarna is er eventueel nog ruimte voor aanvullende vragen.
De eerste vraag komt van de fractie 50PLUS/PvdO.

Mevrouw **VAN SOEST** (50PLUS/PvdO): De instandhouding van Natura2000-gebieden wordt gegarandeerd door de Rijksoverheid. Is dat juist? We moeten immers het een en ander gaan beslissen. Mijn tweede vraag: Is het juist dat windturbines extreem veel meer grondstoffen verbruiken dan kernenergie?

Gedeputeerde **STIGTER**: Ik heb met collega Rommel afgesproken dat ik ook de eerste vraag over Natura2000 voor mijn rekening zal nemen.
Het klopt dat het Rijk een resultaatverplichting heeft ten aanzien van Natura2000. Het Rijk heeft de natuurgebieden ook vastgesteld. De provincie heeft een inspanningsverplichting.
De tweede vraag gaat over het grondstoffenverbruik voor kernenergie versus windmolens. Die vraag is lastig te beantwoorden, omdat er verschillende materialen worden gebruikt. De levenscyclus van een kerncentrale is anders dan van een windmolen, net als het hergebruik van materialen. Er moet naar de gehele keten worden gekeken. Het gaat niet alleen over de kerncentrale maar ook over alles wat je moet doen om bijvoorbeeld kernafval op te slaan, tot in de lengte der jaren. Het is dus een lastige vergelijking. Wat wel vaker gedaan wordt dat het wordt afgewogen tegenover CO2-uitstoot, zowel in de bouw als het gebruik van een kerncentrale. Daarin scoren beide ongeveer gelijkwaardig. De CO2-uitstoot is ongeveer vergelijkbaar.

Mevrouw **VAN SOEST** (50PLUS/PvdO): De heer Stigter zei dat de provincie een soort hoedsterfunctie heeft. Als er gebouwd gaat worden in N2000-gebieden, kan de provincie dat dan tegenhouden?

Gedeputeerde **STIGTER**: We hebben een bevoegd gezag rol ten aanzien van Natura2000-gebied op land. We zouden het kunnen tegenhouden. In het RES-proces heeft de provincie haar opvatting

daarover geventileerd. Dat het niet de locaties zijn waar je aan denkt bij zoeklocaties voor windenergie.

De **VOORZITTER**: De heer Van den Berg krijgt het woord.

De heer **VAN DEN BERG** (JA21): Op 12 mei likete GroenLinks gedeputeerde Stigter een tweet waarin critici van windturbines werden weggezet als 'windwappies'. Dit zorgde direct voor ophef op social media. We snappen dat gezien de sentimenten die er zijn. Wij van JA21 denken dat het goed is om wat spanning uit de lucht te halen. Het is daarbij zeker niet ons doel om hier moreel verheven smaakpolitie te spelen. Ik denk dat er veel mensen zijn die de behoefte hebben om van de heer Stigter te horen hoe hij er nu precies instaat en wat zijn beweegredenen zijn geweest.
Al eerder is in Amsterdam ophef ontstaan over een soortgelijke situatie. Dit ging toen over GroenLinks bestuurder Rick Vermin. Vermin bood later excuses aan.
We hopen dat gedeputeerde Stigter deze mondelinge vragen ziet als een kans om het een en ander uit de wereld te helpen. Volgens mij is het zoals het nu allemaal gaat, niet nodig.
Dit brengt me bij de volgende vragen:
Vindt gedeputeerde Stigter mensen die hun zorgen uiten of kritiek hebben op de bouw van windturbines windwappies? Waarom heeft gedeputeerde Stigter de betreffende tweet leuk gevonden? Is gedeputeerde Stigter zich ervan bewust dat hij gedeputeerde is van alle Noord-Hollanders en niet alleen van hen die voor windturbines zijn? Is Gedeputeerde Stigter het met JA21 eens dat hij de betreffende tweet, gezien de ontstane ophef beter niet leuk had kunnen vinden?

Gedeputeerde **STIGTER**: Ik ben de gedeputeerde van alle Noord-Hollanders. Ik neem iedereen serieus. Dat heb ik in de commissievergadering op 26 april een aantal keren duidelijk gemaakt en hoe ik aankijk tegen deze discussie. Ik begrijp iedere zorg op dat punt heel goed. Ik heb in die vergadering en ook niet daarna het woord 'wappie' nooit in de mond genomen. Met het woord 'wappie' zet je iemand in een bepaalde hoek. Om die reden heb ik dat woord bewust nooit gebruikt. Met mijn like op de tweet heb ik tot uitdrukking willen brengen, dat ik, naast alle aandacht die ik zie, onder ander op Social Media waarop vooral weerstand wordt opgeroepen rondom windenergie, blij ben met het initiatief, waarin in positieve zin wordt opgeroepen om verantwoordelijkheid te nemen en te komen tot goede windplannen. Dat was de kern van de tweet. Om die reden vond ik een reden om dat te liken. Dat is het. Ik zag dat de voorstanders aanmerkelijk stiller zijn geweest in de discussie hierover. We hebben met elkaar wel een enorme opgave te doen. Het is niet meer en niet minder. Om die reden voel er niet veel voor om voor mijn like mijn excuses aan te bieden.

De heer **VAN DEN BERG** (JA21): Ik hoor uw antwoord, waarvoor dank. Snapt u wel de ophef die is ontstaan rondom het liken van de tweet en dat het in de toekomst wellicht tot een ander inzicht had moeten leiden?

Gedeputeerde **STIGTER**: Ik zie hoe op de like gereageerd is en hoe er op een bepaalde manier stemming wordt gemaakt. Dat wil ik niet begrijpen. Ik heb naar aanleiding van die discussie op

allerlei manieren laten weten dat ik me de zorg wel aantrek. Tegelijk hebben we de nodige dingen te doen met elkaar. Om die reden ben ik blij, nogmaals, met ieder initiatief dat in positieve zin is bedoeld om bij te dragen aan de belangrijke klimaatopgave.

Mevrouw **VAN ANDEL** (CDA): Heel kort. Ik snap dat meneer Stigter zegt er nu geen excuses voor aan te bieden. Dat hoeft van ons ook niet. Bent u het met ons eens dat het ook belangrijk is dat u laat zien dat u goed luistert naar mensen die zorgen hebben over windmolens? Het zou ook goed zijn als u bijvoorbeeld ook dat eens liket of daarop reageert en daar als bestuurder mensen echt serieus in neemt. Die oproep wil ik doen en die vraag wil ik stellen.

Gedeputeerde **STIGTER**: Ik begon mijn betoog dat ik het snap dat mensen zich zorgen maken over hun leefomgeving en hun gezondheid. Daar ben ik mijn bijdrage in de commissie van 26 april ook mee begonnen. Ik ga ook, juist hierover, in gesprek met vertegenwoordigers van Windalarm. Op allerlei manieren laat ik mijn betrokkenheid zien richting bezorgde inwoners. Ik spreek meer tegenstanders dan voorstanders. Ik hoop dat dit de komende tijd gaat veranderen.

De **VOORZITTER**: Ik geef het woord aan de heer Klein.

De heer **KLEIN** (CU): In de media gaan regelmatig berichten rond over hoe slecht het gaat met weidevogels. Ook de ChristenUnie-fractie heeft recent meerdere berichten ontvangen over bedreigingen voor weidevogels, met name vanuit agrariërs in Waterland die zich inzetten voor weidevogelbescherming. Zij geven aan dat een groot deel van de bescherming teniet wordt gedaan door predatie door vossen en ook roofvogels. Er zijn meerdere video's en wild-camerabeelden beschikbaar waarop te zien is hoe dat gebeurt. Ook zijn er op social media beelden gedeeld van grote stukken weiland, die vallen onder particulier natuurbeheer, die geheel onder water staan waardoor de weidevogels zijn verdronken of verdreven.
De ChristenUnie maakt zich grote zorgen over de achteruitgang van de weidevogels, maar ook over ineffectiviteit van de provinciale inzet voor weidevogelbeheer als predatie en het onder water zetten van land zo veel teniet doet. Wij hebben daarom een aantal vragen aan het college van Gedeputeerde Staten: Heeft de provincie een goed beeld van de huidige situatie rondom weidevogels en de mate waarin predatie weidevogels bedreigt? Klopt het dat de rol van predatoren groeiende is? Weten Gedeputeerde Staten of het predatorenbeheer op orde is, of is er door omstandigheden dit jaar minder gedaan aan predatiebeheer? Op welke manieren zou de provincie extra inzet kunnen plegen om agrariërs te ondersteunen bij het weidevogelbeheer zodat hun inspanningen effectiever zijn? Klopt het dat stukken particulier beheerd weiland in Waterland volledig onder water hebben gestaan waardoor weidevogels zijn verdronken? Kan de provincie sturen op het voorkomen van dit soort situaties? In het Actieplan Weidevogels wordt predatiebeheer als sluitstuk gezien. De situatie in Waterland lijkt te suggereren dat dit niet werkt. Bent u bereid samen met beheerders te bekijken in hoeverre dit aanpassing behoeft?

Gedeputeerde **ROMMEL**: Ik begrijp echt uw zorg, meneer Klein. Ik zie dat ook hier en daar. Het klopt dat de weidevogelstand onder druk staat. Dat was voor ons al reden om met de uitvoering van het Actieplan Weidevogels, dat we ongeveer een jaar geleden hebben behandeld in de

commissie, aan de slag te gaan. WE zijn er druk mee bezig en ook met dit actieplan, zodat het alle aspecten van goed weidevogelbeheer omvat.
Een van de aspecten is het tegengaan van predatie. Dat is zeker geen sluitstuk. Het is een belangrijke bouwsteen voor goed weidevogelbeheer. De faunabeheer eenheid is daarvoor verantwoordelijk.
Het komt zeker voor dat de vos slachtoffers maakt. Ik heb dat ook gehoord van boeren die zo hun best doen voor die weidevogels. De stand loopt dan achteruit. We balen daarvan. Er zijn geen cijfers beschikbaar. Het is best mogelijk dat de vos de laatste tijd meer aan zet is geweest dan voorheen. Dat heeft ook te maken met het feit dat de avondklok was ingesteld. Daardoor mochten jagers 's avonds en 's nachts niet op pad.
We hebben geen signalen ontvangen, ook niet van de FBE of vanuit het gebied dat we meer zouden kunnen doen, dan we nu doen. De vergunningen zijn goed op orde, hebben we begrepen. De bal ligt bij de uitvoerders. We hebben hierover regelmatig contact met het FBE en ook met agrarische collectieven. Er zijn regelmatig werkbezoeken aan boeren. Als er problemen zijn die we als provincie kunnen oplossen dan vernemen we dat via die contacten en zullen we daar zeker actief naar kijken. U heeft het over het verdronken weiland. Ik heb het voorbij zien komen op Twitter. Ik zelf en de ambtenaren ook niet, weten niet welk weiland dit is. Als u daar meer informatie over heeft, dan hoor ik dat graag. We kunnen dan uitzoeken of hier sprake is geweest van een overtreding, of niet.

De heer **KLEIN** (CU): Bedankt, mevrouw Rommel. Ik ben blij dat u het probleem erkent. Ook al met het Actieplan Weidevogels, maar ook nu naar aanleiding van een actualiteit wordt duidelijk dat we hier met zijn allen de schouders onder moeten zetten. Het is slecht voor de natuur, maar ook dramatisch voor al die mensen die zich inzetten voor weidevogelbeheer.
U zegt dat u geen cijfers heeft over in hoeverre de vos een rol speelt. Dat vind ik zorgelijk. Is het mogelijk dat we die cijfers binnenkort krijgen? Dat we meer onderzoek gaan doen om te zien hoe de verschillende bedreigingen van weidevogels een rol spelen. U zegt over de contacten met FBE dat er geen aanleiding is tot wijziging omdat u in principe alles heeft kunnen doen wat nodig is. Daar ben ik blij om. U zegt ook dat de predatiebestrijding geen sluitstuk is van weidevogelbeheer, maar dat staat wel zo in het Actieplan Weidevogels. Misschien moet nog eens nader naar de formulering worden gekeken. Ik weet niet van wie het land is, maar het is goed om via social media te bekijken of daarover meer duidelijkheid te krijgen is.

De **VOORZITTER**: Voordat u gaat antwoorden gedeputeerde; er is nog een aanvullende vraag van de heer Zoon.

De heer **ZOON** (PvdD): Dank u wel voor de aandacht voor de weidevogels. We zien vooral dat de intensieve veehouderij en de landbouw debet zijn aan de achteruitgang van de weidevogels.
Bij welke bronnen informeert de gedeputeerde over de achteruitgang? Welke maatregelen zijn daarbij wenselijk om te nemen? Hopelijk is dat niet alleen de jagersvereniging.

Gedeputeerde **ROMMEL**: Het Actieplan speelt nu bijna een jaar. Na dat jaar komen we terug in de commissie om te bespreken wat er in dat jaar is gebeurd met het Actieplan en wat daarvan is geleerd. Ik zal kijken of we cijfers naar boven kunnen halen en bij de evaluatie meenemen. Het zijn niet de agrariërs, maar terrein beherende organisaties die in het gebied werkzaam zijn.

De **VOORZITTER**: De heer Smaling heeft mondelinge vragen in het kader van de uitvoering van motie 143/2020 Gein.

De heer **SMALING** (SP): Het gaat over een van de vele windmoties. In oktober 2020 is een motie met algemene stemmen aangenomen om te proberen het Geingebied te ontzien in het RES-proces, onder andere omdat het Unesco Werelderfgoed betreft. Mijn vraag gaat over het proces daarna. In de afgelopen commissie kwam het er niet van om een rondvraag te stellen over dit punt. De gedeputeerde heeft schriftelijk vrij uitvoerig aangegeven wat er met de motie is gebeurd, waarvoor dank. Bij navraag in de gemeente Ronde Venen, waarop de motie voornamelijk was gericht, bleek noch de gemeenteraad, noch de griffie, noch de ambtenaren belast met dit dossier enige notie te hebben dat deze motie door ons was aangenomen. Een provinciegrens kan ook een soort muur zijn. Kan de gedeputeerde bevestigen dat er contact is geweest met de gemeente Ronde Venen? Zo nee, gaat dat nog gebeuren? Had ik na het aannemen van de motie naar het gemeentehuis in Mijdrecht moeten gaan om daar die motie af te geven? Ik kan alle activiteiten die de gedeputeerde beschrijft in zijn brief, niet rijmen met de totale non-reactie bij de gemeente Ronde Venen. Bovendien staat op de RES-kaart van de gemeente gebieden Gein-Noord en Gein-Zuid nog steeds als ‘geschikt’ aangemerkt, tot mijn ontsteltenis en niet alleen die van mij.

Gedeputeerde **STIGTER**: De motie roept niet op om zoekgebieden te schrappen. De motie vraagt om het overleg aan te gaan met Ronde Venen en andere betrokkenen. Dat is gebeurd. Op bestuurlijk niveau hebben we op 20 november het eerste bestuurlijk overleg hierover gevoerd. De gemeente zat hier en onder andere Provincie Utrecht. Onlangs, in maart 2021, is er op ambtelijk niveau nog contact geweest. Ook daar waren alle partners op dat vlak aanwezig. Het is een misverstand dat hierover niet zou zijn gesproken door de bestuurlijke overheid. Ook ambtelijk is erover gesproken. We hebben afspraken gemaakt over de samenwerking rond dit punt.
De Ronde Venen moet zelf het contact aangaan met de buurgemeenten. Zo had ook de Provincie Utrecht in eerste instantie het initiatief moeten nemen om ook ons te informeren. Het lijkt me goed om na het laatste overleg in maart bij Utrecht na te gaan wat de laatste stand van zaken is van de afstemming. Het is dus onjuist dat hierover niet in overleg is gegaan door Noord-Holland met Ronde Venen en andere partijen.

De heer SMALING (SP): Ik ben blij om dat te horen. Het sluit dus niet aan bij wat ik terugkrijg uit Mijdrecht zelf. Dan ben ik geneigd om volgende week te gaan inspreken bij de raadsvergadering. Dat lijkt me niet echt gepast, om dit als Statenlid uit de naburige provincie te doen. Ik zou het wel fijn vinden als de gedeputeerde nog wil checken op het niveau van de provincie, maar misschien ook bij het college van B&W van gemeente Ronde Venen of het wel geland is. Ik ben wel in verwarring.

Gedeputeerde **STIGTER**: De verantwoordelijkheid van de gemeentelijk bestuurder in Ronde Venen is om de raad te informeren. Dat is niet aan mij. Toch is het goed dat wij even bij Utrecht nagaan wat de laatste stand van zaken is. Daartoe ben ik bereid.

De **VOORZITTER**: Er zijn geen andere vragen meer ten aanzien van dit onderwerp.
Dan zijn we aan het eind gekomen van dit agendapunt.

13. Actualiteiten (onder voorbehoud instemming Provinciale Staten)

Er zijn geen actualiteiten ingediend.

14. Indien aan de orde: stemming motie(s) Vreemd aan de Orde van de Dag

De **VOORZITTER**: Door de leden van het college zal slechts een toelichting worden gegeven door de leden van het college op de ingediende moties Vreemd aan de Orde van de Dag (VOD). Daarna zullen we overgaan tot stemming.

Gedeputeerde **STIGTER**: In algemene zin zou ik willen zegge dat ik het jammer vind dat een aantal moties als motie VOD is ingediend. U heeft dat recht. Het beperkt het debat dat we hierover zouden moeten voeren. Veel van de gesprekken over de moties zullen beter tot hun recht komen in de commissies, zodat we elkaar kunnen bevragen. Toch ga ik uiteraard wel een duiding geven van de moties, zoals die nu voorliggen.

Motie VOD 46 ‘Gezondheid boven windmolens’ wordt ontraden. Windmolens maken net als auto’s en brommers geluid. Geluid is hinderlijk. Als het teveel is, kan het zelfs gezondheidsschade opleveren. Er zijn geluidsnormen vastgelegd in wet- en regelgeving. Hierin wordt uitgegaan van een maximale geluidsbelasting op de gevel van huizen. Hierbij wordt geen onderscheid gemaakt tussen auto’s, windmolens of wat dan ook. Dat wordt gelijk behandeld. Dat is de manier waarop de gezondheid is geregeld ten aanzien van windmolens. Ik ben geen voorstander om daarboven nog een kop te doen op dat vlak en daarmee plannen tegen te houden. In de laatste commissie Ruimte Wonen en Kwaliteit heb ik toegezegd om in IPO-verband te agenderen dat er op het gebied van windmolens en gezondheid onderzoek gedaan blijft worden. Daarbij heb ik ook toegezegd de gemeente Amsterdam te ondersteunen in het onderzoek dat zij op dat punt wil gaan doen.

Motie VOD 47 ‘Afstemming buurgemeenten bij het plaatsen van windturbines’. Ik heb in de commissie al aangegeven dat ik vroegtijdige afstemming van zoekgebieden, die andere gemeenten raken, van groot belang vind. In beide stuurgroepen van de RES Noord-Holland Noord en Noord-Holland Zuid bepleit om dat vroegtijdig op te pakken. Toch ontraad ik deze motie. De motie is overbodig. De discussies die er zijn tussen buurgemeenten, die zijn ons bekend. We weten ook dat de bestuurlijke gesprekken hierover zijn gestart. Daar zitten we als provincie soms bij, maar soms ook niet. Dat hoeft ook niet als gemeenten elkaar zelf maar opzoeken.

Ook afstemming met omliggende provincies vindt plaats. Daar zitten we natuurlijk wel altijd aan tafel.

Motie VOD 48 ‘Neem insprekers serieus’. Ik neem insprekers uiteraard altijd serieus. In de afgelopen commissie Ruimte Wonen en Kwaliteit waren ruim honderd insprekers, gelieerd aan Windalarm. Ik ben zelf ook in gesprek gegaan met de mensen van Windalarm. De vragen die Windalarm heeft gesteld, zijn inmiddels schriftelijk beantwoord. Toch moet ik deze motie ontraden. Insprekers richtten zich primair tot de leden van de commissie. Het is aan u om vragen en opmerkingen vanuit insprekers mee te nemen in uw vragen aan Gedeputeerde Staten. Als u dat doet dan krijgt u daarop, zoals gebruikelijk, antwoord op. Het is niet aan het college om een op een antwoord te geven aan insprekers. Zij richten zich tot u.

Motie VOD 49 ‘Geen medewerking aan de bouw van windturbines en zonneweides vanwege 35 Terawattuur’. Ook deze motie ontraad ik. Ik heb in de commissie al aangegeven dat doelrealisatie veel minder vanzelfsprekend is dan de opstellers van deze motie suggereren. Er wordt ook wel heel gefragmenteerd ‘geshopt’ uit de PBL-publicatie. Het PBL (Planbureau Leefomgeving) noemt in de monitoring hiervan een bandbreedte van 31 tot 45 Terawattuur (TWh) met een gemiddelde waarde van 38 TWh. Dat zit rondom die 35 TWh. In het Klimaatakkoord is afgesproken om toe te werken naar minstens 35 TWh. Gezien de omvang van onze opgave is het ook niet rampzalig als we daar iets boven zitten.

Aan motie VOD 51 zal ik wat meer woorden wijden. Hoewel ik de focus heel graag leg op de uitvoering van vandaag en morgen, -en die is al lastig genoeg, weten we uit de praktijk van alle dag-, en iets minder op de ambities van overmorgen of verder, kan ik deze motie wel overnemen. Toch wil ik iets verduidelijken. De motie roept op om ons als provincie te scharen achter de 55 procent doelstelling vanuit Europa. Het ligt wat genuanceerder. De Europese Commissie heeft de 55-procentdiscussie omarmd, maar het is op dit moment nog niet duidelijk wat Europa daarin zelf gaat oplossen met maatregelen rondom emissiehandel, of aanvullende regels ten aanzien van automotoren en wat op basis daarvan nog aanvullend van de lidstaten wordt gevraagd en hoe die verdeling eruit ziet. Evenzeer geldt dat voor Rijksniveau. De commissie Van Geest heeft voor het Kabinet verkend wat de knoppen zijn voor die 55 procent. Ook daar zie je dat een groot aantal knoppen op het bordje van het Rijk ligt. Het is te makkelijk om te zeggen: “Europa heeft 55 procent en daarmee heeft de Provincie ook 55 procent.” Daar zit echt nog wel een fase tussen. Toch is het wel goed om ons, samen met andere provincies, voor te bereiden op die 55 procent doelstelling. Uiteindelijk sluit ik niet uit dat dit wel degelijk aan de orde gaat komen. Dan moeten we zijn voorbereid op maatregelen, die we goed kunnen faciliteren. Dat vraagt om aanvullende afspraken. Bij de huidige klimaatafspraken, rondom 49 procent, horen randvoorwaarden, die voornamelijk door het Kabinet ingevuld zouden moeten worden. Die randvoorwaarden zijn tot op de dag van vandaag niet goed ingevuld. Dan is het makkelijk om te zeggen ‘We pakken die 55 procent er gewoon even bij.’, terwijl de randvoorwaarden voor 49 procent nog niet zijn ingevuld. Dat vraagt echt om aparte afspraken. Anders teken je voor een hogere doelstelling, terwijl je weet dat de uitvoering uiteindelijk onvoldoende van de grond komt, omdat randvoorwaarden niet zijn ingevuld.

Nogmaals, positief over deze motie, om ons voor te bereiden op die 55 procent. Ik ben ook altijd bereid om daar een toelichting op te geven richting de Staten. Het lijkt me wel verstandig en handig om dat pas te doen op het moment dat er iets meer zicht is op hoe Europa en het Rijk hiermee omgaan. Dat zal wellicht na de zomer gaan plaatsvinden.

De **VOORZITTER**: Dan gaan we voor motie VOD 50 naar gedeputeerde Rommel.

Gedeputeerde **ROMMEL**: Wij delen de doelstelling die in motie VOD 50 staat: het vergroten van het areaal kruidenrijk grasland. Dat staat ook als doelstelling in het Masterplan. Aanvullend op het ANLb (Agrarisch Natuur- en Landschapsbeheer) steunen we een paar projecten, namelijk de Biodiversiteitsmonitor Melkveehouderij. Daarmee kunnen boeren laten zien dat ze maatregelen nemen voor de biodiversiteit, dus ook kruidenrijk grasland. Daardoor kunnen ze een hogere melkprijs krijgen. We doen dat samen met Stichting Boer en Natuur en Cono. Daarnaast ondersteunen we, met Universiteit Wageningen, de doorontwikkeling van de Biodiversiteitsmonitor. Daarmee kan straks, met behulp van satellietbeelden, goed in beeld worden gebracht waar de kruidenrijkdom te vinden is. Met de Vlinderstichting wordt een project gestart om op kansrijke locaties met de omgeving te werken aan het verbeteren van kruidenrijke graslanden voor typische graslandvlinders. Dat zijn mooie projecten die langdurig lopen. In de commissievergadering heb ik aangegeven dat een crowdfunding niet echt duurzaam is. Ik zou met gedeputeerde Zaal bespreken of het wellicht in de Voedselvisie zou passen. Mevrouw Zaal heeft aangegeven dat in haar portefeuille daarvoor geen ruimte te vinden is. Ik heb ruimte gevonden in het Masterplan Biodiversiteit, maar dat is wel voor een jaar, zoals ik al in de commissie heb gezegd. Als het de bedoeling is, -en dat lees ik ook wel-, om 15.000 euro te doneren, dan kan vanuit het Masterplan Biodiversiteit een bijdrage worden geleverd. Ik zou in die zin de motie kunnen overnemen.

De **VOORZITTER**: We zijn aanbeland bij motie 52. Als lid van het college neem ik de beantwoording daarvan op me. Ik kijk terug op een interessante en goede discussie, die ik met de commissie heb gehad over het voorstel van de transitiecommissie. Daar was al aangekondigd dat er een dergelijke motie VOD zou komen. Ik ben blij met de betrokkenheid van Provinciale Staten bij de MRA en dat het ook in de nieuwe structuur en Governance, die op dit moment wordt vormgegeven, goed moet worden geborgd. Ik zie het als een steun in de rug in mijn positie binnen de transitiecommissie. Ik sta positief ten opzichte van deze motie. Een paar kanttekeningen. Ik ben blij dat de motie zowel kijkt naar de rol van de leden van Gedeputeerde Staten binnen de MRA als naar de rol van Provinciale Staten zelf en hoe u daaraan vorm geeft om betrokken te blijven bij de MRA. Mij advies is om dat zeker ook via commissievergaderingen te doen. Daarmee worden de continuïteit, maar ook de snelheid van het bespreken van stukken bevorderd. Ik sta positief ten opzichte van de ingediende motie.

Nu zet ik mijn pet van voorzitter weer op.

Mevrouw Jellema wil een ordevoorstel doen.

Mevrouw **JELLEMA** (PvdA): Even van de orde. Ik zou van meneer Klein graag willen weten of hij genoegen neemt met de toezegging van de gedeputeerde. Dat maakt uit voor mijn stemgedrag ten aanzien van deze motie.

De **VOORZITTER**: Dat kunt u straks zien als er een stemming komt. Dan zou het kunnen zijn dat de heer Klein, als hij genoegen neemt met de toezegging, zijn motie intrekt, of in stemming laat brengen of dat een stemverklaring wordt afgelegd. Er is geen gelegenheid om deze moties nu nog nader toe te lichten. De heer Klein heeft zijn toelichting gegeven. Daarop kreeg hij een reactie van het college. We gaan nu over tot het stemmen. Daar is gelegenheid tot het geven van een stemverklaring of om aantekening te maken.

Mevrouw **JELLEMA** (PvdA): Het is een bijzondere reactie, een heel welwillende reactie van de gedeputeerde. Meestal wordt aangegeven of een motie al dan niet wordt omarmd. In dit geval is dat met een aantal voorwaarden. Daarom dacht ik dat het gerechtigd was om verduidelijking te vragen.

De **VOORZITTER**: Gedeputeerde Rommel heeft gezegd dat ze de motie overneemt. Ik heb haar ook horen zeggen dat ze een bijdrage zal gaan leveren.

Bij dit instrument is het lastige dat we beperkt zijn in de mogelijkheden. Op het moment dat we dit uitgebreid met elkaar gaan bediscussiëren, verdwijnt het instrument in een nieuw instrument. Dat is niet de bedoeling. We hebben zo dadelijk nog wat stemmingen te gaan.
Op verzoek van de VVD zal ik de vergadering kort schorsen.

Mevrouw **VAN SOEST** (50PLUS/PvdO): Ik vind het wat lastig. De heer Stigter verschuilt zich er wat achter door te zeggen dat wordt gewacht totdat Amsterdam onderzoek gaat doen. Inmiddels zijn nieuwe cijfers bekend van het RIVM. Mijn vraag aan de heer Stigter is of hij daarvan op de hoogte is.

De **VOORZITTER**: Er is geen gelegenheid om deze vraag te stellen. Het spijt me.
Ik geef gehoor aan het verzoek om kort te schorsen.
Ik schors de vergadering tot half elf.

Schorsing 22.20 – 22.30 uur

De **VOORZITTER**: Het is half elf. Ik heropen de vergadering. Dan gaan we over tot het in stemming brengen van de ingediende moties Vreemd aan de Orde van de Dag. De eerste die ik in stemming ga brengen is motie VOD 46, met als titel ‘Gezondheid boven windturbines’. Wenst iemand hoofdelijke stemming of een stemverklaring, of aantekening? Ja, de heer Kanik.

De heer **KANIK** (D66): Een stemverklaring voor motie VOD 46. Gezondheid heeft ook bij ons de aandacht. In de gemeenteraad van Amsterdam zijn er al verschillende moties van D66 over de prioritering van de volksgezondheid bij het realiseren van windmolenprojecten aangenomen.

Daarbij heeft de gedeputeerde toegezegd zich aan te sluiten bij verschillende onderzoeken op dit gebied. Daarom zullen wij deze motie niet steunen.

De heer **HOLLEBEEK** (PvdD): Ook wij nemen gezondheid zeker serieus. We ondersteunen ook wel de gedachte van mevrouw Van Soest dat daarmee rekening moet worden gehouden. Wat er echter wel al is, dat zijn normen, waaraan we ons moeten houden. We vinden dat het nu meer in de uitvoering gaat zitten dan in nog meer onderzoek daarnaar. Daarom zullen wij deze motie, ondanks de goede intentie, niet steunen.

Mevrouw **VAN ANDEL** (CDA): De CDA-fractie stemt als mede indiener uiteraard voor motie VOD 46 over de gezondheid boven windturbines en ook voor motie VOD 47 over de problemen van het plaatsen van windmolens vlakbij buurgemeenten, omdat we het er inhoudelijk mee eens zijn. We zijn echter, de gedeputeerde zei het ook, niet blij dat we steeds zo hapsnap over dit belangrijke onderwerp spreken en stemmen. De CDA-fractie zou graag in samenhang over het windmolenbeleid en onze provinciale regels praten. Wij hebben daartoe ook een initiatiefvoorstel ingediend en deze bespreken we helaas pas op 30 augustus. Wij zien daar alvast naar uit.

De **VOORZITTER**: Dat waren de stemverklaringen. Wenst iemand aantekening? Zo niet, dan breng ik de motie VOD 46 'Gezondheid boven windturbines' in stemming.
De stemming wordt geopend en na een minuut gesloten.
Motie VOD 46 wordt verworpen met 34 stemmen tegen en 20 stemmen voor. Voor hebben gestemd 50PLUS/PvdO, CDA, DENK, Forum voor Democratie, JA21, PVV en SP. Daarmee is motie VOD 46 verworpen.

Dan breng ik in stemming motie VOD 47. Ik zie dat er stemverklaringen worden afgelegd. Wenst iemand hoofdelijke stemming? Dan beginnen we met de heer Kanik van D66.

De heer **KANIK** (D66): Een stemverklaring bij motie VOD 47. Al tijdens de bespreking van de concept-RES heeft onze partij aandacht gevraagd voor de afstemming tussen buurgemeenten in zoekgebieden. Tijdens de behandeling van de RES 1.0 zal het weer onze aandacht hebben. Wij vinden dat een debat in de commissie hiervoor een beter middel is dan een motie VOD. Zeker omdat de RES al heel snel op de agenda staat. We zien dan ook niet waarom deze motie op dit moment nodig is en stemmen dus tegen.

De heer **DESSING** (FvD): Ondanks dat het goed is om afstemming te hebben tussen gemeenten over het plaatsen van windturbines, kan ik me zo voorstellen, lezen wij de motie zo dat het een stimulerend effect kan hebben juist op de plaatsing van die windturbines. Daarom zullen we, in tegenstelling tot de fractie van JA21, tegen deze motie VOD stemmen.

De heer **KOYUNCU** (DENK): Oostzaan heeft een ongekend harde motie aangenomen, waarin ze aangeeft dat ze totaal niet serieus genomen wordt door gemeente Amsterdam, ook niet binnen de RES subregio, waar de gedeputeerde naar verwijst. Er wordt niet eens gereageerd op een brief aan de gemeente Amsterdam. Ondanks dat we vergelijkbare gevallen eerder hebben aangegeven,

blijft het college ook vandaag wegkijken. De Staten hebben vlak voor de verkiezingen aangegeven dat dit niet kan. Nu is het slechts een kwestie van de rug rechthouden. Wij vinden het enorm jammer dat de gedeputeerde buurgemeenten zo in de steek laat. Natuurlijk zullen wij voor stemmen.

Mevrouw **KAAMER VAN HOEGEE**: De VVD zal tegen deze motie stemmen. Wij hebben in de laatste commissievergadering hiertoe een verzoek ingediend bij de gedeputeerde. Wij willen hem graag de ruimte geven. Laat het vanavond nog een keer een laatste waarschuwing zijn om hier met een oplossing te gaan komen. Daarnaast zijn we van mening dat deze motie thuishoort bij het vaststellen van de Omgevingsverordening of bij het vaststellen van de RES'en en niet als motie Vreemd aan de Orde.

De heer **VOSKUIL** (PvdA): Dit is een ordevraag en geen stemverklaring. Waar ik me zorgen over maak is dat bij de vorige motie staat dat die is aangenomen. Dat zou gecorrigeerd moeten worden. De stemverhoudingen kloppen wel. Bij mij staat er 20 voor en 34 tegen.

De **VOORZITTER**: De motie is niet aangenomen, kan ik u zeggen.
De heer Smaling met een stemverklaring.

De heer **SMALING** (SP): We zijn mede indiener, dus dat is duidelijk. Ik wil graag zeggen dat wat de SP betreft het aan gemeente overlaten van de plaatsing van windturbines toch zo een grote ruimtelijke opgave is dat wij het onjuist vinden dat het schaalniveau leidend is. Daarom steunen we deze motie VOD van harte.

De VOORZITTER: Dat waren de stemverklaringen. Zijn er nog Statenleden die een aantekening wensen? Zo niet dan open ik de stemming voor motie VOD 47, die gaat over de buurgemeenten met betrekking tot het plaatsen van windturbines.
De stemming wordt geopend en na een minuut gesloten.
Motie VOD 47 wordt met 34 stemmen tegen en 20 stemmen voor verworpen. Voor hebben gestemd 50PLUS/PvdO, CDA, DENK, JA21, PVV, PvdD en de SP.
Motie VOD 47 is niet aangenomen.

Dan gaan we motie VOD 48 in stemming brengen. Wenst iemand hoofdelijke stemming of een stemverklaring? Ik zie de heer Köhler van JA21.

De heer **KÖHLER** (JA21): Hoewel wij begrip hebben voor deze motie, spreken insprekers inderdaad in bij een commissie en niet bij Gedeputeerde Staten. Dus hoeven Gedeputeerde Staten daar niet direct op in te gaan. Om die reden steunen wij deze motie niet, hoewel wij het signaal natuurlijk wel snappen.

De **VOORZITTER**: Zijn er nog andere Statenleden die een stemverklaring willen afleggen? Wenst iemand aantekening? Zo niet dan breng ik nu in stemming motie VOD 48 'Neem insprekers serieus'.

De stemming wordt geopend en na een minuut gesloten.
Motie VOD 48 wordt met 46 stemmen tegen en 8 stemmen voor verworpen. Voor hebben gestemd 50PLUS/PvdO, DENK, Forum voor Democratie en de PVV. Daarmee is motie 48 VOD verworpen.

De volgende motie die ik in stemming breng is motie VOD 49 'Verleen geen medewerking aan de bouw windturbines of zonneakkers boven de RES-doelstelling van 35 Terawattuur'. Is er iemand die hoofdelijke stemming wil, of een stemverklaring? De heer Kanik van D66.

De heer **KANIK** (D66): In het Klimaatakkoord staat een minimum van 35 Terawattuur en niet een doelstelling van 35 Terawattuur. Ook staat er dat regio's moeten proberen een hoger bod neer te leggen omdat er veel projecten zullen zijn die afvallen en er al op een hogere ambitie in de toekomst gerekend wordt. De cijfers van het PBL zijn een berekening en geen gerealiseerd eindstation. Deze motie probeert 'de huid te verkopen voordat de beer geschoten is'. We zullen deze motie daarom niet steunen.

De **VOORZITTER**: Zijn er nog anderen die een stemverklaring willen afleggen? Is er iemand die aantekening wenst? Zo niet dan wordt stemming geopend en na een minuut gesloten.
Motie VOD 49 wordt met 39 stemmen tegen en 15 stemmen voor verworpen. Voor hebben gestemd 50PLUS/PvdO, Forum voor Democratie, JA21, PVV en de SP.
Motie 49 is daarmee verworpen.

Dan komen we bij motie VOD 50 uit. Wenst iemand hoofdelijke stemming of een stemverklaring? Dat had de heer Klein al aangekondigd.

De heer **KLEIN** (CU): We zijn blij dat de gedeputeerde positief is. Ze heeft ook toegelicht hoe dit aansluit bij de initiatieven die de provincie al doet in het kader van het Masterplan Biodiversiteit. We zijn blij dat ze uit dat budget ook eenmalig geld wil besteden voor dit initiatief. De gedeputeerde gebruikte het woord 'overnemen'. Wij interpreteren dat zo dat het betekent dat zij een aangenomen motie bereid is uit te voeren. Daarom dienen we de motie toch in.

De **VOORZITTER:** Anderen nog die een stemverklaring willen uitbrengen op motie VOD 50? Nee. Wenst iemand aantekening? Ook niet. Dan breng ik nu in stemming motie VOD 50.
De stemming wordt geopend en na een minuut weer gesloten.
Motie VOD 50 wordt met 51 stemmen voor en 3 stemmen tegen aangenomen. Tegen hebben gestemd Forum voor Democratie. Motie 50 is aangenomen.

Motie VOD 51 'Voorbereiden op 55% CO2-reductie' wordt in stemming gebracht. De heer Klein wenst een stemverklaring af te leggen.

De heer **KLEIN** (CU): Wij zijn blij met de toelichting van de gedeputeerde. Hoewel het een heel belangrijke stap is dat de Europese Unie het CO2-reductie percentage heeft verhoogd, is het alleen maar roepen dat we dat doen als provincie moeten overnemen iets te gemakkelijk. Dat

doet de motie natuurlijk ook niet, maar het gaat wel om die zorgvuldige en consequente uitvoerig van de doelen. Daar zien we dat we daar de handen aan vol hebben en dat het een hele klus is. Hoe die verdeling van die 55 procent op EU-niveau per land uitpakt, dat weten we nu nog niet. Eigenlijk is deze motie te vroeg. Het kan wel goed zijn om het signaal af te geven dat we dit serieus nemen en dat we de gedeputeerde de opdracht geven om een eerste verkenning te doen wat dit gaat inhouden. Daarom zullen we toch voor stemmen.

Statenlid **KOSTIÇ** (PvdD): Wij steunen de motie, omdat deze erkent dat we onder die anderhalf graad opwarming moeten blijven en aanstuurt op voorbereidingen op ambitie richting minstens 55 procent CO2-reductie. Zoals vaker gezegd vindt de PvdD, met de wetenschap mee, die 55 procent emissiereductie onvoldoende is om onder die levensgevaarlijke anderhalf graad opwarming te blijven. We lopen echt achter. Zelfs Gelderland toont al meer ambitie. Er blijft ruimte om de ambities op te krikken. Daar zullen wij in de komende maanden steeds op sturen, hopelijk met steun van andere partijen, die zichzelf groen noemen.

De **VOORZITTER**: Nog andere partijen die een stemverklaring willen uitbrengen? Wenst iemand aantekening? Zo niet dan open ik de stemming voor motie VOD 51.
De stemming wordt geopend en na een minuut gesloten.
Motie VOD 51 wordt met 30 stemmen voor en 24 stemmen tegen aangenomen. Tegen hebben gestemd CDA, Forum voor Democratie, JA21, PVV en de VVD. Motie VOD 51 is daarmee aangenomen.

Dan komen we nu bij de laatste motie, motie VOD 52 ‘Governance MRA’

De heer **VINK** (D66): D66 is heel blij met dit initiatief. De MRA is belangrijk. Het is ook belangrijk dat de MRA goed bestuurd wordt en dat de democratische controle op orde komt. Provinciale Staten moeten daarom goed in positie worden gebracht. Deze motie geeft een aantal dingen mee aan Gedeputeerde Staten, die voor ons heel belangrijk zijn. Dat gaat om het definitieve MRA voorstel, democratische controle bij de begroting, bij de agenda en ook bij eventuele nieuwe agenderingen. Daarom steunen we heel graag deze motie, dienen we deze graag mee in en zijn we heel blij met het initiatief van mevrouw Van Meerten van de VVD.

Statenlid **KOSTIÇ** (PvdD): Deze motie is deels in lijn met onze al ingebrachte wensen om democratische vernieuwing en volledige transparantie bij de MRA. De gevraagde tussenstap via Provinciale Staten past daarbij. De andere punten van het dictum lopen wel vooruit op de discussie, die straks nog gevoerd moet worden over hoe we die samenwerkingsprocessen precies gaan inrichten. Wij zien daar veel meer innovatieve mogelijkheden, zoals het inzetten van burgerberaden en zeker meer aansturen op transparantie. Dus we stemmen wel voor, met de kanttekening dat we de discussie over exacte samenwerkingsafspraken bij de presentatie van het concept van die afspraken voeren.

De **VOORZITTER**: Zijn er nog andere fracties die een stemverklaring willen afleggen, of wenst iemand aantekening? Zo niet dan breng ik motie VOD 52 in stemming.

De stemming wordt geopend en na een minuut gesloten.
Motie VOD 52 wordt 54 stemmen unaniem aangenomen.

15. Sluiting

De **VOORZITTER**: We zijn aangekomen bij agendapunt 15. Daarmee zijn we aan het eind gekomen van een mooie en ook lange vergadering. Ik dank de ambtelijke ondersteuning, maar vooral ook de griffie voor al het werk dat de afgelopen tijd is gedaan en de technici die ons hebben ondersteund.
Ik hoop u weer te zien bij de volgende Statenvergadering, die plaatsvindt op 28 juni 2021. Die vergadering zal om 10.00 uur starten. Er is ook een uitloopvergadering gepland op 5 juli 2021.

Ik dank u voor uw aandacht en sluit de vergadering.

Sluiting om 22.54 uur.

Provincie Noord-Holland

Agenda PS-vergadering

Datum	17 mei 2021
Tijd	aanvang 13:00 uur
Locatie	Online vergaderomgeving
Voorzitter	A.Th.H. van Dijk
Omschrijving	De vergadering vindt vanwege corona maatregelen online plaats. De publieke tribune is gesloten. Live volgen of terugkijken kan via: https://noord-holland.stateninformatie.nl

1	**Opening en mededelingen.**
2	**Vaststelling agenda en regeling van werkzaamheden.**
3.a	**Bekrachtiging besluit GS inzake opgelegde verplichting tot geheimhouding.**
3.b	**Lijst geheimhouding PS.**
4	**Vaststelling notulen van de vergadering van 12 april 2021.**
5	**Vaststelling Strategische Statenagenda.**
6	**Vaststelling lijst ingekomen stukken.**
7	**Voortgangslijst van moties.**
8	**Voorlopig aangemerkt als hamerstuk.** Indien de commissie besluit dat het stuk geen hamerstuk is, dan wordt het als volledig agendapunt aan de agenda toegevoegd.
8.a	**Randstedelijke Rekenkamer Conceptbegroting 2022 voor zienswijze.** **Voordracht 21**
9	**Strategie Noord-Hollandse aanpak stikstofproblematiek.** **Voordracht 18.**

Provincie Noord-Holland

10 **Duurzaamheidsambities provinciale infrastructuur 2021-2023.**
Voordracht 19

11 **Focus Smart Mobility.**
Voordracht 20

12 **Vragenuur.**
Het Statenlid dat tijdens het vragenuur mondelinge vragen wil stellen, dient deze vragen in bij de griffie, uiterlijk op vrijdag voorafgaand aan de vergadering om 13.00 uur.

13 **Actualiteiten (onder voorbehoud van instemming Provinciale Staten).**
Het Statenlid dat een verzoek tot het houden van een actualiteit wil doen, dient dit verzoek in bij de griffie, uiterlijk op vrijdag voorafgaand aan de vergadering om 12.00 uur.

14 **Indien aan de orde: stemming motie(s) Vreemd aan de Orde van de Dag.**

15 **Sluiting.**

Spreektijdverdeling Statenvergadering van 17 mei 2021

Het presidium heeft besloten de spreektijdverdeling voor PS van 17 mei a.s. te baseren op 6 uren vergaderen.

Houdt u s.v.p. rekening met doorvergaderen na het diner vanwege extra benodigde technische tijd.

Voor de vergadering van 17 mei a.s. wordt de volgende verdeling gehanteerd:

Fractie	**Spreektijd PS**
GroenLinks	28 min.
VVD	28 min.
D66	20 min.
PvdA	20 min.
JA21	16 min.
CDA	16 min.
FvD	9 min.
Partij voor de Dieren	13 min.
PVV	13 min.
SP	13 min.
ChristenUnie	10 min.
50PLUS/Partij van de Ouderen	10 min.
DENK	10 min.
Fractie Baljeu	3 min.
Totaal PS	*209 min.*
GS	84 min.
Technische tijd	67 min.
Totaal	**360 min.**

Addendum voor de online PS-vergadering bij het Reglement van Orde voor PS van Noord-Holland

Inleiding

De “Tijdelijke wet digitale beraadslaging en besluitvorming provincies,(…)” maakt het mogelijk dat de Staten van Noord-Holland online vergaderen en rechtsgeldige besluiten nemen.

Het voeren van online beraadslagingen in het verband van de Statenvergadering vergt een andere orde en discipline van de Staten. In dat kader is dit addendum bij het Reglement van Orde voor de vergaderingen en andere werkzaamheden van Provinciale Staten opgesteld.

In het addendum is een aantal aanvullingen en een enkele afwijking van het Reglement van Orde opgenomen, waarmee een ordelijk en rechtsgeldig verloop van de beraadslaging en besluitvorming mogelijk gemaakt wordt. Na afloop van de eerste online Statenvergadering zal met het Presidium worden geëvalueerd.

Voorafgaand aan de *Staten*vergadering:

1. Als u geen **test** heeft uitgevoerd op één van de aangegeven momenten vooraf, kunt u mogelijk niet meedoen aan de digitale Statenvergadering.

   Als vlak voor de vergadering blijkt dat u niet kunt inloggen, kan het noodzakelijk zijn dat u naar het Provinciehuis komt om te zorgen dat u daar gebruik kunt maken van de daar beschikbaar gestelde apparatuur. Eventueel wordt tot dat moment de vergadering geschorst, in afwachting van uw aankomst op het Provinciehuis.

   Zorg er dus voor dat u uw **aansluiting, camera en microfoon opstelling getest** heeft op een van de in de Nieuwsmail aangeboden testmomenten van de griffie, zodat u nog de tijd heeft om te kiezen voor een andere locatie of met andere apparatuur deel te nemen aan de vergadering.

   Zorg voor een rustige plek en maak gebruik van een koptelefoon met eventueel een aparte microfoon.

2. Geef **uw afwezigheid tijdig van tevoren aan bij de Statengriffie** via statengriffie@noord-holland.nl

   In het geval dat u niet uw afwezigheid doorgeeft en u bent niet aanwezig in de online vergadering, kan het zijn dat de vergadering wordt geschorst tot het moment dat we u bereikt hebben en vastgesteld hebben wat de reden van uw afwezigheid in de vergadering is.

3. Geef ook tijdens de vergadering bij de Statengriffie aan wanneer u niet meer deelneemt aan de vergadering.

   Dit kan via het chatscherm en uiteraard via de mail statengriffie@noord-holland.nl

4. Leden melden **voorafgaand aan de vergadering per mail bij de Statengriffie aan een bijdrage te willen doen bij een agendapunt.**

   U kunt tot vrijdagmiddag 13.00u per mail via statengriffie@noord-holland.nl aangeven dat u een bijdrage wilt doen op een agendapunt.

5. Zorg ervoor dat u zich **30 minuten voor aanvangstijd aanmeldt** in de online vergaderomgeving, met de token voor de vergadering.

   Tijdens het half uur voorafgaand aan de vergadering wordt uw **presentie** door de statengriffier vastgesteld, daarvan wordt verslag gedaan in de notulen van de vergadering.
   Eventueel hoort u dan van de voorzitter de laatste mededelingen voordat de vergadering

live wordt uitgezonden en kunt u de overige deelnemers aan de vergadering begroeten. U kunt dan zelf ook controleren of uw beeld en geluid goed is.

[Hierbij wordt afgeweken van artikel 15 Reglement van Orde]

Na aanvang van de *Staten*vergadering

Openbaarheid van de vergadering

De online Statenvergadering is **openbaar.** Het is niet mogelijk om online in beslotenheid te vergaderen. Beraadslagingen die in beslotenheid moeten worden gevoerd, dienen op een ander moment en in een fysieke vergadering te worden geagendeerd.

6. De vergadering **wordt live-gestreamd vanaf de aanvangstijd** en is te volgen voor het publiek en de pers via de website.

   Houdt er rekening mee dat u zelf en de omgeving waarin u deelneemt aan de onlinevergadering zichtbaar is voor het publiek.

Opening van de vergadering

7. Aan het begin van de vergadering stelt de voorzitter vast **dat het quorum** gehaald is op basis van de vooraf door de statengriffier bijgehouden presentielijst, en noemt de afwezige leden op. Vervolgens opent de voorzitter de vergadering.

   Als het minimumaantal dat benodigd is voor het quorum niet meer deelneemt aan de Statenvergadering door een technische storing, kan de vergadering door de voorzitter geschorst worden tot het moment dat het quorum hersteld is.

8. De **primus** wordt niet vastgesteld in de online Statenvergadering. Als er een hoofdelijke stemming wordt aangevraagd dan geschiedt stemming op volgorde van fractiegrootte en volgorde van de plaats op de lijst.

   [Hierbij wordt afgeweken van artikel 18 van het Reglement van Orde]

Spreekregels tijdens de vergadering

9. In het chatscherm worden zoveel mogelijk **vaste vergadertermen** gehanteerd.

   Naast het groene handje, is het chatscherm een belangrijke informatiebron voor de voorzitter voor wat er leeft in de vergadering. Om het voor de voorzitter mogelijk te maken de teksten in het chatscherm snel te lezen, wordt gevraagd u zakelijk en beknopt uit te drukken. Daarom wordt een aantal vaste woorden gebruikt, niet heel anders dan in een normale fysieke vergadering:

   - Ja/Nee

   - Interruptie (Groen Handje)

   - Verhelderende vraag

   - Van de orde

   - Nieuw (discussie)punt

   - (Erg) eens

   - (Erg) oneens

- Neutraal

10. Op een **ordevoorstel van de voorzitter** reageren in de eerste plaats de woordvoerders danwel de fractievoorzitters via het chatscherm, met de bovengenoemde termen.

    De voorzitter vraagt bijvoorbeeld of er behoefte is aan een tweede termijn. Daarop reageert u als woordvoerder zoveel mogelijk door in het chatscherm ja of nee aan te geven.

11. In het geval dat de **voorzitter schorst**, geeft hij het **precieze tijdstip** aan waarop de vergadering weer wordt geopend.

    In plaats van "we schorsen voor 10 minuten" wordt er aangegeven dat de vergadering weer verder gaat om 14:10u.

12. U kunt **een bijdrage** doen zodra de voorzitter u het woord geeft. U spreekt de vergadering toe via de voorzitter.

    U heeft voorafgaand aan de vergadering aangegeven via de mail bij de Statengriffie op welke punten u een bijdrage wilt doen in de eerste termijn. De voorzitter noemt alle aangemelde sprekers voor de eerste termijn.

    Tijdens de vergadering kunt u in het chatscherm aangeven dat u graag in de tweede termijn nog een bijdrage wilt doen.
    Aan het begin van de tweede termijn noemt de voorzitter de namen van alle aangemelde sprekers in tweede termijn.

13. De **spreektijdenregeling is van toepassing** en u wordt gevraagd uw bijdrage bondig te houden.

14. **Interrupties** hebben de vorm van een korte vraag zonder inleiding. Interrupties worden zeer summier en slechts aan het eind van de bijdrage van de spreker toegestaan.

    Interrupties kunnen het debat in een online digitale vergadering voor derden minder duidelijk te volgen maken. Daarom is het raadzaam deze slechts in bescheiden mate toe te laten. Reacties op andere bijdragen worden zoveel mogelijk verwerkt in een bijdrage in tweede termijn.
    Derde termijn –In afwijking van het reglement van orde kan de voorzitter voorstellen om een derde termijn toe te staan. Een bijdrage in de derde termijn gaat niet van de spreektijd af.

    [Hierbij wordt enigszins afgeweken van artikel 22 van het Reglement van Orde]

15. Aan het eind van de behandeling van een agendapunt wordt duidelijk door de voorzitter vastgesteld dat de beraadslaging over het punt is afgerond. In het chatscherm wordt door de Statengriffie ook dat agendapunt afgesloten en het volgende genoemd.

Moties en amendementen

16. A. **Moties en amendementen** worden vanaf een half uur voor en ook tijdens de vergadering ingediend per mail aan statengriffie@noord-holland.nl
    In de onderwerp regel staat in hoofdletters INDIENEN Motie …..;

    B. Een motie die eerder is ingediend, kan gewijzigd worden ingediend tijdens de vergadering met in de onderwerp regel in hoofdletters GEWIJZIGD INDIENEN Motie….. ;

    C. De indiener en alle mede-indieners worden in cc: van de mail met bijlage opgenomen;

D. Alléén moties die vanaf een half uur voor de vergadering worden aangeleverd worden als definitief en ingediend beschouwd;

E. Indiener + Mede-indieners ontvangen na indiening een mail waarin de indiening van de motie bevestigd wordt;

F. Tijdens de beraadslagingen over het punt waarop de motie is ingediend, wordt de motie door de indiener genoemd en het dictum van de motie wordt uitgesproken; (Het uitspreken van het dictum gaat niet van de spreektijd af) Als de motie gewijzigd wordt ingediend, dan wordt dit genoemd in de bijdrage.

G. Pas na het uitspreken van het dictum wordt de motie door de Statengriffie bij het agendapunt in iBabs en op internet gepubliceerd.

Stemming en besluitvorming

17. A. De stemming over voorstellen, moties en amendementen wordt vastgesteld per stembrief die de statenleden na de vergadering ontvangen;

B. Tijdens de vergadering wordt via de fractievoorzitters gepeild wat de stemverhoudingen in elke fractie zijn;

C. Na de vergadering wordt de weergave van de stemverhoudingen op brief gesteld en wordt de vaststelling van deze stemverhoudingen aan elk van de tijdens de vergadering aanwezige leden toegezonden. Elk lid stuurt de stembrief ondertekend terug aan de Statengriffie ter bevestiging van de juiste weergave van zijn of haar wilsverklaring.

D. Ongeveer twee weken na de vergadering wordt de besluitenlijst gepubliceerd.

Actualiteiten

18. A. Een actualiteit in de online PS-vergadering wordt na de rondvraag en vóór de stemming over moties vreemd op de agenda wordt geplaatst;

B. Een actualiteit duurt maximaal 60 minuten, waarvan 10 minuten technische tijd;

C. Elke deelnemer krijgt vooraf, na de laatste voorbereidende presidiumvergadering een maximum spreektijd;

D. Deze spreektijd geldt voor bijdragen, het doen van interrupties én de beantwoording van interrupties;

Lijst geheime stukken PS 17 MEI 2021 (bekrachtiging geheimhouding in PS)

(bijgewerkt t/m GS-besluitenlijst van 20-04-2021 en PS-vergadering van 12-04-2020)

PS-besluit-nummer *(t/m 2018 ID-nr.)*	**Betreft onderwerp en zaaknummer** ***(uit GS-besluit)***	**Motivering GS**	**Voorstel GS tot wanneer geheimhouding**	**Besluitdatum GS geheimhouding**	**Besluitdatum PS bekrachtiging**	**Datum PS opheffing bekrachtiging geheimhouding**
2020-42 *(nr. PS-besluit)*	Geheimhouding van het onderzoeksrapport van EIFFEL inzake de invordering van verbeurde dwangsommen d.d. 29 juli 2020 met kenmerk 1472671/1472670.	Ter inzage legging rapport voor PS; geheimhouding voort te laten duren tot in ieder geval 1 mei 2021 en dan opnieuw te bezien of de geheimhouding voort moet duren.	Tot 1 mei 2021 en daarna geheimhouding opnieuw bezien.	25-08-2020	14-09-2020	
2020-38 *(nr. PS-besluit)*	Geheimhouding op brief van GS met kenmerk 1447583/1447586 over het circuit Zandvoort.	Ter inzagelegging brief voor PS; geheimhouding voor onbepaalde tijd.	Voor onbepaalde tijd	23-06-2020	29-06-2020	
2020-10 *(nr. PS-besluit)*	Geheimhouding opgelegd op de rapporten van Integis en Tauw betreffende de aansturing bij PWN. (1363522/1363523)	Ter inzagelegging voor PS; geheimhouding van de rapporten duurt om redenen van privacy en bedrijfsgevoeligheid van de informatie voort voor onbepaalde tijd.	Voor onbepaalde tijd.	17-02-2020	09-03-2020	
2019-84 *(nr. PS-besluit)*	De voorlopige geheimhouding zoals die door Gedeputeerde Staten is opgelegd (nr.	Ter inzage legging voor PS; geheimhouding duurt voort tot 5 november 2029.	Tot 5 november 2029	5-11-2019	11-11-2019	

PS-besluit-nummer *(t/m 2018 ID-nr.)*	Betreft onderwerp en zaaknummer ***(uit GS-besluit)***	Motivering GS	Voorstel GS tot wanneer geheimhouding	Besluitdatum GS geheimhouding	Besluitdatum PS bekrachtiging	Datum PS opheffing bekrachtiging geheimhouding
	1256089/1310882) op onderdelen uit documenten betreffende mogelijke aanpassingen en verbouwingen op en rond circuit Zandvoort (onderdelen die op grond van de Wet openbaarheid van bestuur niet openbaar gemaakt zijn met het besluit van Gedeputeerde Staten van 15 oktober 2019 -kenmerk 1256089/1278981) te bekrachtigen en voort te laten duren tot 5 november 2029.					
2018-05	Businesscase SolaRoad (nummer 1083815/1155048)	Dit document is onder geheimhouding ter inzage gelegd voor PS bij de Statengriffie. De geheimhouding duurt voort gedurende het bestaan van SolaRoad B.V.	Gedurende bestaan van SolaRoad B.V.	04-12-2018	10-12-2018	
2018-04	Businesscase Pallas (versie 3.1) en de analyse daarop van Strategy& (1083186/1083817).	Geheimhouding duurt voort totdat de exploitatie van de Pallas-reactor is beëindigd, waarbij elke tien jaar wordt beoordeeld of de geheimhouding al dan niet dient voort te duren.	Gedurende exploitatie Pallasreactor; elke 10 jaar beoordelen; 1e beoordeling in 2028.	29-05-2018	11-06-2018	

PS-besluit-nummer *(t/m 2018 ID-nr.)*	Betreft onderwerp en zaaknummer ***(uit GS-besluit)***	Motivering GS	Voorstel GS tot wanneer geheimhouding	Besluitdatum GS geheimhouding	Besluitdatum PS bekrachtiging	Datum PS opheffing bekrachtiging geheimhouding
2018-03	Adviezen van Pels Rijcken betreffende de bestuurlijke afspraken “wonen en vliegen” (910083/1064974).	De geheimhouding geldt voor een periode van vijf jaar (tot april 2023).	Tot april 2023	10-04-2018	23-04-2018	
2018-01	Rapportage van PWC, behorende bij de openbare Statenvoordracht nr. 03-PS12-02-2018, inzake aandeelhouderslening voor SADC (905620/1033755).	Bevat vertrouwelijke bedrijfsgegevens. De geheimhouding duurt voort gedurende de looptijd van de te verstrekken lening, maximaal 9 jaar.	Gedurende looptijd lening, tot 2027	09-01-2018	12-02-2018	
2017-07	Offerte Connexxion m.b.t. OV-concessie Noord-Holland Noord (714608-1018469).	Concurrentiegevoelige informatie. Niet openbaar op grond van de Aanbestedingswet en de WOB.		28-11-2017	18-12-2017	
2017-06	Verslag vergadering van Stuurgroep Verbinding A8-A9 van 24 maart 2017 (94721/947211).	Artikel 10, tweede lid, sub b en g, Wob Geheimhouding duurt voort totdat besluitvorming over het project heeft plaatsgevonden. Vroegtijdige openbaarmaking kan onderhandelingen schaden. Het gaat verder om een intern document, openbaarmaking zou er tevens toe kunnen leiden dat de deelnemers aan de vergadering niet langer vrijuit hun gedachten willen uitspreken.	01-01-2023 of zoveel eerder als mogelijk is.	16-05-2017	29-05-2017	

PS-besluit-nummer *(t/m 2018 ID-nr.)*	Betreft onderwerp en zaaknummer ***(uit GS-besluit)***	Motivering GS	Voorstel GS tot wanneer geheimhouding	Besluitdatum GS geheimhouding	Besluitdatum PS bekrachtiging	Datum PS opheffing bekrachtiging geheimhouding
2015-05	Besluit, voordracht en alle onderliggende stukken m.b.t. de Toekomst RON/Hoogtij (702724/681248).	Artikel 10, tweede lid, sub b, Wob. Geheimhouding opgelegd tot het einde van de exploitatie van HoogTij, welke wordt voorzien in 2035, dan wel zoveel eerder als het project is afgerond.	01-01-2035 of zoveel eerder als mogelijk is.	29-09-2015	09-11-2015	
2015-04	Consultatie Pallas (verseonnr. 648323/666397).	Artikel 10, tweede lid, sub b, Wob Het genoemde belang bestaat eruit dat vroegtijdige openbaarmaking van deze informatie een vertekend beeld zou kunnen opleveren en de voortgang van het project ernstig zou kunnen belemmeren. Het is wenselijk dat de geheimhouding voortduurt totdat onderhandelingen met partijen ten behoeve van de bouw en exploitatie zijn afgerond.	01-01-2023 of zoveel eerder als mogelijk is.	15-09-2015	28-09-2015	
2015-02	Aanvullend rapport second opinion (Zaanstad) inzake de RON (375176/537299).	Artikel 10, eerste lid, sub c en tweede lid, sub b, Wob Het rapport bevat bedrijfsgevoelige informatie. Openbaarmaking kan de onderhandelingspositie van de provincie schaden. De geheimhouding is opgelegd tot aan het moment van de definitieve besluitvorming inzake de toekomst van RON/Hoogtij.	01-01-2035 of zoveel eerder als mogelijk is.	03-02-2015	02-03-2015	
2015-01	GS brief d.d. 15 december	Artikel 10, eerste lid, sub c en	01-01-2035 of	25-11-2014	02-02-2015	

PS-besluit-nummer *(t/m 2018 ID-nr.)*	Betreft onderwerp en zaaknummer ***(uit GS-besluit)***	Motivering GS	Voorstel GS tot wanneer geheimhouding	Besluitdatum GS geheimhouding	Besluitdatum PS bekrachtiging	Datum PS opheffing bekrachtiging geheimhouding
	2014, inzake de Second Opinion RON/Hoogtij (375176/522583).	tweede lid, sub b, Wob. De geheimhouding is opgelegd totdat definitieve besluitvorming inzake de toekomst van RON/Hoogtij heeft plaatsgevonden, naar verwachting niet vóór 2035.	zoveel eerder als mogelijk is.			
2014-06	2 Bijlagen bij voordracht 94-2014 inzake herbenoeming bestuurder/directeur Randstedelijke Rekenkamer.	Artikel 10, tweede lid, sub e, bescherming persoonlijke levenssfeer. Het gaat om gespreksverslagen over functioneren van bestuurder/directeur. Omdat over vijf jaar de privacy nog steeds een zwaarwegend belang zal zijn wordt de geheimhouding opgelegd voor langere duur.	01-01-2035 of zoveel eerder als mogelijk is.	n.v.t.	*Bekrachtiging PS n.v.t. Er is wel door PS geheimhouding op de bijlagen gelegd op 15-12-2014.*	
2014-04	Brief seniorenconvent provincie Flevoland d.d. 28 mei 2014 (kenmerk 1620294) m.b.t. Randstedelijke Rekenkamer.	Artikel 10, tweede lid, sub e, Wob De brief bevat privacy gevoelige gegevens over de bestuurder-directeur van de randstedelijke rekenkamer. Omdat over vijf jaar de privacy nog steeds een zwaarwegend belang zal zijn wordt de geheimhouding opgelegd voor langere duur.	01-01-2035	Geheimhouding opgelegd door CdK op 05-06-2014	23-06-2014	
2014-02	Het onderzoeksrapport “notitie financiële analyse van de Fast Flying Ferry” kenmerk	Artikel 10, tweede lid, sub g en sub e, Wob Het is een intern stuk met persoonlijke beleidsopvattingen. Het dossier is	01-01-2023 of zoveel eerder als mogelijk is	28-01-2014	03-02-2014	

PS-besluit-nummer *(t/m 2018 ID-nr.)*	Betreft onderwerp en zaaknummer ***(uit GS-besluit)***	Motivering GS	Voorstel GS tot wanneer geheimhouding	Besluitdatum GS geheimhouding	Besluitdatum PS bekrachtiging	Datum PS opheffing bekrachtiging geheimhouding
	311187/312241.	nog steeds niet helemaal afgerond. Openbaarmaking zou gevolgen kunnen hebben voor de interne advisering. Ambtenaren zouden zich niet langer vrij voelen advies uit te brengen.				
2012-12	Bijlagen over Pallas Kernreactor: - Businessplan Pallas, versie 2.0 - Assesment Booz & Co 5 juni 2012 (2012-23938).	Artikel 10, eerste lid, sub c, en tweede lid, sub b, Wob. De stukken bevatten concurrentiegevoelige informatie. Er zijn onderhandelingen gaande. Openbaarmaking kan financiële en economische belangen van de provincie en van derden schaden.	01-01-2023 of zoveel eerder als daartoe aanleiding is.	12-06-2012	25-06-2012	
2012-8	Brief GS als reactie op brief van minister BZK d.d. 13 maart 2012 over Herindeling Gooi en Vechtstreek (2012-15911).	Artikel 10, tweede lid, sub b en g, Wob Arhi procedure is gestart. Vroegtijdige openbaarmaking kan leiden tot onnodige vertraging en financiële en economische schade toebrengen aan betrokken partijen.	01-01-2023 of zoveel eerder als daartoe aanleiding is.	04-04-2012	07-05-2012	
2011-3	• aandeelhoudersovereenkomst Provincie NH, gem. Amsterdam en gem. Zaanstad inzake Regionale Ontwikkelingsmaatschappij voor Noordzeekanaalgebie	Artikel 10, eerste lid, sub c en tweede lid, sub b, Wob. De geheimhouding is opgelegd totdat definitieve besluitvorming inzake de toekomst van RON/Hoogtij heeft plaatsgevonden, naar verwachting niet vóór 2035	01-01-2035 of zoveel eerder als daartoe aanleiding is.	31-05-2011	27-06-2011	

PS-besluit-nummer *(t/m 2018 ID-nr.)*	Betreft onderwerp en zaaknummer ***(uit GS-besluit)***	Motivering GS	Voorstel GS tot wanneer geheimhouding	Besluitdatum GS geheimhouding	Besluitdatum PS bekrachtiging	Datum PS opheffing bekrachtiging geheimhouding
	d (RON); • Ondernemingsplan RON; • Samenvatting Businesscase RON; • Term scheet Hoogtij.					
2010-9	Bijlage 5 “werkplan en begroting Pallas” behorende bij de openbare voordracht “behoud onderzoeksreactor Pallas te Petten en verzoek NRG verstrekken van een financiële bijdrage”.	Artikel 10, eerste lid, sub c, en tweede lid, sub b, Wob De stukken bevatten concurrentiegevoelige informatie. Er zijn onderhandelingen gaande. Openbaarmaking kan financiële en economische belangen van de provincie en van derden schaden.	01-01-2023 of zoveel eerder als daartoe aanleiding is.	25-05-2010	27-09-2010	
2010-5	Notitie over Eikenrode (kenmerk besluit GS 2010-15795). Agendering van deze notitie op 26-04-2010 t.b.v. cie FEPO.	Artikel 10, tweede lid, sub e, Wob Wegens bescherming persoonlijke levenssfeer van betrokkenen is openbaarmaking niet gewenst. Omdat de privacy ook over langere tijd nog in het geding is dient de geheimhouding langer voort te duren.	01-01-2035 of zoveel eerder als daartoe aanleiding is.	16-03-2010	12-04-2010	
2009-13	Achtergrondnotitie vaststellingsovereenkomst in relatie tot de N201 en de vaststellingsovereenkomst m.b.t. de overeenkomst	Artikel 10, tweede lid, sub b, Wob. Openbaarmaking kan de onderhandelingspositie van de provincie schaden. Er lopen nog juridische procedures.	01-01-2023 of zoveel eerder als daartoe aanleiding is.	24-11-2009	07-12-2009	

PS-besluit-nummer *(t/m 2018 ID-nr.)*	Betreft onderwerp en zaaknummer ***(uit GS-besluit)***	Motivering GS	Voorstel GS tot wanneer geheimhouding	Besluitdatum GS geheimhouding	Besluitdatum PS bekrachtiging	Datum PS opheffing bekrachtiging geheimhouding
	tussen de provincie en de Chipshol-groep.					
2009-10	Businesscase SADC.	Artikel 10, eerste lid, sub c, Wob. Het document bevat bedrijfsgevoelige informatie. Openbaarmaking kan concurrentiepositie van derden schaden.	01-01-2023 of zoveel eerder als daartoe aanleiding is.	22-09-2009	28-09-2009	
2009-7	Toelichting bij het besluit van GS inzake Landgoed Eikenrode (kenmerk GS 2009-47179).	Artikel 10, tweede lid, sub e, Wob Wegens bescherming persoonlijke levenssfeer van betrokkenen is openbaarmaking niet gewenst. Omdat de privacy ook over langere tijd nog in het geding is dient de geheimhouding langer voort te duren.	01-01-2035 of zoveel eerder als daartoe aanleiding is.	18-8-2009	28-09-2009	
2009-4	Brief BJZ d.d. 21-01-2009 (2009-5959) en de adviezen van PricewaterhouseCoopers en PelsRijcken (2009-17776) behorende bij het besluit over de kosten overdracht Lokaal jeugdbeleid.	Artikel 10, tweede lid, sub e, Wob In deze stukken komt het functioneren van medewerkers aan de orde. Openbaarmaking van deze stukken schaadt de persoonlijke levenssfeer van betrokkenen. Anonimisering voorkomt niet dat de informatie te herleiden is tot de desbetreffende medewerkers. Omdat de privacy ook over vijf jaar nog aan de orde zal zijn wordt de geheimhouding voor langere tijd vastgelegd.	01-01-2035 of zoveel eerder als daartoe aanleiding is.	14-04-2009	15-06-2009	
2009-3	Onderzoekscommissie: 1. Brieven van GS aan de	Artikel 10, tweede lid, sub e, Wob De documenten bevatten privacy	01-01-2035	Door onderzoeks-	15-06-2009	

PS-besluit-nummer *(t/m 2018 ID-nr.)*	Betreft onderwerp en zaaknummer *(uit GS-besluit)*	Motivering GS	Voorstel GS tot wanneer geheimhouding	Besluitdatum GS geheimhouding	Besluitdatum PS bekrachtiging	Datum PS opheffing bekrachtiging geheimhouding
	onderzoekscommissie met daarbij verstrekte documenten onder het opleggen van geheimhouding door GS, waaronder afschriften van geheime besluitenlijsten van GS en het werkplan en voortgangsverslag van de treasurer over 2007. 2. De uitnodigingsbrieven van de onderzoekscommissie aan de geïnterviewden voor vertrouwelijke informatieve voorgesprekken, tenzij betrokkenen instemt met openbaarmaking. 3. De verslagen van de vertrouwelijke informatieve voorgesprekken evenals de geluidsbestanden, tenzij betrokkene	gevoelige informatie. Omdat de privacy ook over vijf jaar nog aan de orde zal zijn wordt de geheimhouding voor langere tijd vastgelegd.		commissie: 13-11-2008 15-06-2008		

PS-besluit-nummer *(t/m 2018 ID-nr.)*	Betreft onderwerp en zaaknummer ***(uit GS-besluit)***	Motivering GS	Voorstel GS tot wanneer geheimhouding	Besluitdatum GS geheimhouding	Besluitdatum PS bekrachtiging	Datum PS opheffing bekrachtiging geheimhouding
	instemt met openbaarmaking. 4. De opdrachtverleningen aan derden en correspondentie met de treasurer, tenzij betrokkene instemt met openbaarmaking. *(beheerder dossier: statengriffie)*					
2009-1	Aantal geheime bijlagen bij Statenvoordracht 14-2009, Life Science Fund (2008-53600).	Artikel 10, eerste lid, sub c en tweede lid, sub b, Wob. Het fonds is nog actief, de participaties daaruit ook. Zolang deze niet verkocht zijn is geheimhouding wenselijk. Het gaat om concurrentiegevoelige informatie.	01-01-2023 of zoveel eerder als daartoe aanleiding is.	03-02-2009	16-03-2009	
2008-4	Aanbesteding openbaar vervoer Noord-Holland (2008-46377).	Artikel 10, eerste lid, sub c en tweede lid, sub b, Wob Het gaat om stukken die in het kader van een aanbestedingsprocedure door inschrijvers aan GS zijn aangeboden. Deze stukken zijn per definitie vertrouwelijk gelet op de Aanbestedingswet. Openbaarmaking schaadt de concurrentiepositie van de desbetreffende inschrijvers.	01-01-2035	Door GS aan te geven	22-09-2008	

Notulen

Vergadering van Provinciale Staten van Noord-Holland

Datum	:	12 april 2021
Voorzitter	:	dhr. A.Th.H. van Dijk
Griffier	:	mw. K. Bolt
Contactpersoon griffie	:	mw. V. Mulder - statengriffie@noord-holland.nl

Aanwezig: Mw. R. Alberts-Oosterbaan (SP), mw. W. van Andel (CDA), dhr. D.J. van den Berg (JA21), mw. I.A. Bezaan (PVV), dhr. M.T. Cardol (GL), dhr. J.J. Carton (PvdA), dhr. M. Deen (PVV), dhr. R.J. Dekker (FvD), dhr. J. Dessing (FvD), mw. S.S. Doevendans (PvdA), dhr. J.W. Dulfer (GL), mw. A. Er (GL), mw. G. Van Geffen (VVD), mw. A. Gielen (GL), dhr. J.P.H.M. van Gilse (VVD), mw. L. Gonggrijp (D66), dhr. J. Gringhuis (GL), dhr. G.J.W. Hartog (VVD), dhr. D.G. Heijnen (CDA), dhr. J.P. Hollebeek (PvdD), dhr. W. Hoogervorst (SP), mw. A.A.J. Jellema (PvdA), dhr. E.W.J. Jensen (JA21), mw. J.F.L. Kaamer van Hoegee (VVD), dhr. E.B. Kanik (D66), mw. A.C. Kapitein (D66), dhr. N. Kaptheijns (PVV), dhr. M.C.A. Klein (CU), mw. R.P.M. Kocken (GL), dhr. G.H.J. Köhler (JA21), mw. W. Koning-Hoeve (CDA), Ines Kostić (PvdD), dhr. S. Koyuncu (DENK), mw. C.D.M. Kuiper-Kuijpers (CDA), dhr. G.L.J. Leerink (PvdA), dhr. E.J. van der Maas (VVD), dhr. I.J.M. Mantel (JA21), mw. M.A.H. van Meerten-Kok (VVD), mw. A. Nanninga (JA21) dhr. N.A.L. Roosendaal (VVD), dhr. E.M.A. Smaling (SP), mw. W. van Soest (50PLUS/PvdO), dhr. M.C. Steeman (D66), mw. A.J.C.E. Strens (D66), dhr. K.J. Terwal (VVD), mw. J. Vastenhouw (FvD), dhr. B.L. Vink (D66), dhr. L.Hj. Voskuil (PvdA), mw. A.T.B. de Vries (PvdA), mw. N.M. van der Waart (GL), mw. T.K. van Wijnen (GL), dhr. G.R. Zaal (GL), dhr. F.A.S. Zoon (PvdD)

Afwezig: dhr. R.J.P. Baljeu (Fractie Baljeu) en dhr. B.G.P. de Wit (VVD),

Agenda **Paginanummer**

1.	Opening en mededelingen	02
2.	Vaststelling agenda en regeling van werkzaamheden	03
3a	Bekrachtiging besluit GS inzake opgelegde verplichting tot geheimhouding	13
3b	Lijst geheimhouding PS	14
4.	Vaststelling notulen van de vergadering van 8 maart 2021	14
5.	Vaststelling Strategische Statenagenda	14
6.	Vaststelling lijst ingekomen stukken	14
7.	Voortgangslijst van moties	14
8	Voorlopig aangemerkt als hamerstuk	14
8a.	Wijziging Gemeenschappelijke Regeling Omgevingsdienst Noord-Holland Noord (VD-15)	14
8b.	Vaststelling Provinciaal Inpassingsplan (PIP) Cruquiusbrug (VD-16)	15
8c.	Regiegroep Metropoolregio Amsterdam (MRA) 9 april 2021 (VD-17)	15
9.	Vragenuur	15
10.	Actualiteiten (onder voorbehoud van instemming Provinciale Staten)	17
15.	Indien aan de orde: stemming motie(s) Vreemd aan de orde van de dag	50
16.	Sluiting	56

1. Opening en mededelingen

De **VOORZITTER:** Beste Statenleden, beste Noord-Hollanders, ik open deze online-vergadering. Welkom aan de Statenleden en leden van Gedeputeerde Staten in deze online vergadering en ook welkom aan alle belangstellenden die deze vergadering via de website volgen.
Ik verzoek alle deelnemers om de microfoons te dempen en uw mobiele telefoons uit te zetten. Dit is een live online-vergadering. Wees u er ook van bewust dat uw achtergrond in beeld is en dat achtergrondgeluiden worden uitgezonden.

Voorafgaand aan de vergadering heeft de griffier een presentiecheck gedaan. Er is een quorum geconstateerd. In totaal nemen er nu 53 Statenleden deel aan deze online vergadering.
Een bericht van verhindering is ontvangen van de heer De Wit (VVD) en de heer Baljeu (Fractie Baljeu). De heer Heijnen (CDA) zal tussen 15.00 en 16.30 uur niet bij de vergadering aanwezig zijn.

Mocht u tussentijds de Statenvergadering moeten verlaten, meldt u zich dan wel af via het chatsysteem of per mail bij de griffie, zodat de stand van het aantal aanwezigen kan worden bijgehouden.

Het Reglement van Orde is aangevuld voor het online vergaderen. De informatie daarover treft u aan in het addendum dat bij de vergaderstukken is gepubliceerd.
Moties kunnen per e-mail worden ingediend bij de griffie, met in de cc de mede-indieners. De moties worden gepubliceerd zodra u ze officieel heeft ingediend tijdens uw bijdrage en het dictum heeft voorgelezen.
Vandaag wordt voor het eerst digitaal gestemd. Behalve als een Statenlid vraagt om hoofdelijke stemming, dan vindt die hoofdelijke stemming online plaats. Alle aanwezige Statenleden worden in beeld gebracht. Ten overstaan van het beeld kan men voor of tegen uitspreken. Het voordeel is dat dan direct rechtsgeldig kan worden gestemd. Er hoeft niet meer met briefstemming te worden gewerkt. Na de mededelingen wordt een proefstemming gehouden, om te controleren of het systeem goed werkt. Dan zullen alle regels nog worden doorgenomen met de Staten.

U heeft van tevoren bij de Statengriffie aangegeven bij welk onderwerp u wilt spreken.
Ik zal bij de bespreekstukken, voordat ik het woord geef aan de eerste spreker de aangemelde sprekers opnoemen, zodat u dat nog kunt controleren. Het groene handje is ondertussen bekend. Als u het woord wilt voeren op een moment in de vergadering waarvoor u zich niet heeft aangemeld, bijvoorbeeld bij een ordevoorstel of een interruptie, drukt u op het groene handje dan kan ik u het woord geven. Het streven is om deze vergadering rond 18:00 uur af te ronden. Het kan wellicht zijn dat toch nog, na de dinerpauze, moet worden verder vergaderd.

1a. Proefstemming

De **VOORZITTER**: Dan gaan we nu door met de proefstemming. We gaan digitaal en online stemmen. Zij die de vergadering live volgen, kunnen na afloop van een stemming de uitslag zien. Een stemdiagram wordt toegevoegd aan het betreffende agendapunt.
Wanneer de stemming wordt gestart, klikt u op 'voor' of 'tegen'. Indien u zichzelf wenst te onthouden van stemming dan klikt u op 'onthouden'. Vooraf zal ik vragen of u een stemverklaring wilt afgeven, een aantekening of hoofdelijke stemming wenst. Als u zeker bent dat uw stem goed is ingevuld, klikt u op 'versturen'. Na verzending kan de stem niet meer worden hersteld. Indien ik stemmers mis, zal ik dat melden tijdens de stemming. U krijgt een minuut lang de tijd. Daarmee krijgt u voldoende gelegenheid om de procedure uit te voeren. Als alle aanwezigen hebben gestemd dan geef ik aan dat ik de stemming ga sluiten. Dan lees ik de stemuitslag op. Op het moment dat we tot stemming overgaan, zal ik dat twee minuten van te voren aankondigen, zodat mensen die niet actief woordvoerder zijn of iets dergelijks zich kunnen klaarmaken voor stemming.

Dan gaan we nu over tot de digitale proefstemming. Ik verzoek u naar de stemmodule te gaan. Zorg dat u bent ingelogd. Onder aan de pagina ziet u de stemming die aan de orde is.

[Schorsing 13.15 tot 13.20 uur]

De **VOORZITTER**: Ik heropen de vergadering. We doen nogmaals een proefstemming om er zeker van te zijn dat het digitaal stemmen goed werkt.

2. Vaststelling agenda en regeling van werkzaamheden

De **VOORZITTER**: Het eerder door de Partij van de Dieren aangekondigde hamerstuk wordt niet onthamerd. Dat blijft als hamerstuk op de agenda staan.

Er zijn twee actualiteiten ingediend door fractie JA21 inzake "Waterverbruik datacenters en lozing in oppervlakte water" en door fractie PvdD inzake "Brief ILT over inventarisatie Zeer Zorgwekkende Stoffen Tata en recente brand".
Het is aan uw Staten om te beslissen of met het verzoek tot het houden van deze actualiteiten kan worden ingestemd.
Als eerste is aan de orde de actualiteit ingediend door fractie JA21 inzake "Waterverbruik datacenters en lozing in oppervlakte water (gewijzigde versie)".
De griffie had negatief geadviseerd en het Presidium heeft positief geadviseerd over deze actualiteit ingediend door de fractie JA21. Over het wel of niet houden van deze actualiteit gaan we nu digitaal stemmen.

De stemming wordt geopend en na een minuut gesloten.

De **VOORZITTER**: De actualiteit is aangenomen met 23 stemmen voor, 26 stemmen tegen en 2 onthoudingen.

Ik krijg het bericht door dat onze uitzending niet meer live is. Dat betekent dat we niet verder kunnen vergaderen. Ik schors de vergadering totdat we weer live zijn. Er is een technische storing.

[Schorsing 13.28 – 13.40]

De **VOORZITTER**: Ik heropen de vergadering. Ik zie in NotuBiz dat 53 Statenleden zijn ingelogd. Ondanks de onthouding in de vorige stemronde is de actualiteit met meer dan een/vijfde van de stemmen aangenomen. Daarmee gaan we de actualiteit van JA21 over het waterverbruik door datacenters behandelen onder agendapunt 10.

Dan is nu aan de orde de stemming over de ingediende actualiteit door de fractie PvdD inzake "Brief ILT over inventarisatie Zeer Zorgwekkende Stoffen Tata en recente brand".
Het Presidium heeft positief geadviseerd over deze actualiteit ingediend door de fractie PvdD.

De stemming wordt geopend en na een minuut gesloten.

De **VOORZITTER**: De heer Van der Maas (VVD) heeft niet gestemd. De actualiteit is met 23 stemmen voor en 29 stemmen tegen aangenomen. Tegen hebben gestemd D66, GL, PvdA en VVD. Deze actualiteit zal ook bij agendapunt 10 worden behandeld.
De spreektijd voor de actualiteiten wordt berekend op maximaal een uur en verdeeld over het aantal sprekers en Gedeputeerde Staten.

Er zijn mondelinge vragen ingediend door de fractie van JA21 inzake het afschaffen van de zeshonderd-meternorm binnen de Metropoolregio Amsterdam. Die vragen komen bij het vragenuur aan het eind van de vergadering aan de orde.

Dan gaan we over tot de Moties Vreemd aan de Orde van de Dag. Een aantal Statenleden gaat een motie VOD indienen.

Mevrouw **DOEVENDANS** (PvdA): Net als wij zitten jongeren al meer dan een jaar thuis. We hebben nu extra geld vrijgemaakt voor sponsorgeld. Vorig hebben wij een gesprek gehad met jongeren, om te onderzoeken waaraan zij behoefte hebben. Ze mogen niet naar school. Ze zijn hun bijbaantje kwijt. De PvdA Noord-Holland heeft een stagiair. Ook hem heb ik gevraagd wat hij mist. Net als de stagiair, missen de meeste jongeren het samenkomen. De hoop is dat, nadat iedereen gevaccineerd is, alles weer snel open kan. Eigenlijk worden kramen gemist waar men stageplekken kan vinden, waar men elkaar kan ontmoeten. Een festivalterrein dat enerzijds een Noord-Hollands karakter heeft en waarmee de regionale economie kan worden bevorderd, door horecakramen en andere kramen te plaatsen van Noord-Hollandse winkeliers en horeca en anderzijds het samenkomen faciliteert.

Motie Vreemd aan de orde van de dag 30A/12-04-21:
Betrek jongeren bij het organiseren van evenementen en festivals in Noord-Holland

Provinciale Staten van Noord-Holland in vergadering bijeen op 12 april 2021,

Constaterende dat:

- *De provincie voor 2021 € 400.000 extra beschikbaar heeft gesteld om bovenregionale culturele en sportieve evenementen te sponseren;*
- *Er voor deze evenementen een grote aandacht is voor jongeren;*
- *Jongeren studievertraging oplopen door het minimale aanbod aan stages en moeite hebben met het onderhouden van sociale contacten door de coronacrisis;*
- *De provincie een taak heeft om een verbinding te maken met de arbeidsmarkt en onderwijs;*
- *Festivals de regionale cohesie kunnen bevorderen, die door de sterk verminderde hoeveelheid 'daguitjes' heeft geleden onder de corona-crisis;*
- *Jongeren zelf het beste kunnen omschrijven waar zij behoefte aan hebben;*
- *Festivals de regionale economie kunnen stimuleren;*

Overwegende dat:

- *De Provincie Noord-Holland diverse culturele en sportieve evenementen ondersteunt;*
- *De Provincie Noord-Holland met het nieuwe evenementenbeleid wil inzetten op meer in gesprek met de inwoners in plaats van zenden;*
- *Het meedenken en meewerken bij het organiseren van een festival of evenement voor jongeren bijdraagt aan talenten die nodig zijn voor de arbeidsmarkt;*
- *Regionale cohesie belangrijk is.*

Verzoekt het college:
Om bij de toekenning van het extra sponsorgeld rekening te houden met aanvragen van organisaties die met en voor jongeren een evenement met een Noord-Hollands karakter organiseren.
En gaan over tot de orde van de dag. PvdA Noord-Holland

De **VOORZITTER**: De motie maakt daarmee onderdeel uit van de beraadslagingen.
Het woord is aan de heer Van den Berg van JA21.

De heer **VAN DEN BERG** (JA21): Niet voor niets heeft JA21 het recent verschenen rapport over dwangarbeid aan de orde gesteld. Het rapport vervat ontluisterende conclusies. De zonnepanelen die in Nederland worden aangelegd, zijn mogelijk geproduceerd door middel van slaven. Hier kunnen we niet voor wegkijken. Geruststellend is wel dat er een Statenbrede meerderheid is voor deze motie. Het is een mooi, duidelijk en krachtig signaal, dat dit per direct in alle productieketens moet stoppen. Daarnaast geeft het een duidelijke opdracht aan Gedeputeerde Staten om dit daadwerkelijk te voorkomen via het Inkoopbeleid.

Motie Vreemd aan de orde van de dag 31/12-04-21:
Voorkom dwangarbeid productieketens duurzame energie

Provinciale staten van Noord-Holland, in vergadering bijeen op 12 april 2021, te Haarlem, ter behandeling 'Motie vreemd aan de orde van de dag'.

Constaterende dat:

- *Na onderzoek van Horizon Advisory blijkt dat in de Chinese grondstoffenindustrie voor zonnepanelen sprake is van wijdverbreide dwangarbeid door Oeigoeren;*
- *Nagenoeg alle grote Chinese zonnepaneel-fabrikanten contracten hebben met verdachte grondstofleveranciers.*

Overwegende dat:

- *Er ook in Noord-Holland mogelijk zonneparken worden of zijn aangelegd met 'foute' zonnepanelen van de betreffende fabrikanten;*
- *Er tot nu toe geen toezicht is op de herkomst van de zonnepanelen waarmee de door de overheid gesubsidieerde zonneparken gebouwd worden;*
- *De provincie Noord-Holland in haar binnenkort vast te stellen Inkoopbeleid (besproken in EFB op 22 maart) ook aandacht heeft voor "Ethisch Inkopen", waarin o.a. gesproken wordt over het "vragen aan leveranciers om inzicht te geven in de manier waarop risico's op gebied van mensenrechten in de productieketen worden beheerst";*
- *Dwangarbeid in alle productieketens voorkomen moet worden.*

Van mening dat:

- *We niet mogen wegkijken van de onderdrukking, dwangarbeid en genocide op de Oeigoerse moslimminderheid.*

Spreekt uit:

- *Het volstrekt onacceptabel te vinden als ten behoeve van de opwek van duurzame energie in Noord-Holland op enigerlei sprake is van dwangarbeid.*

Dragen Gedeputeerde Staten op:

- *In overleg met andere provincies en het Rijk te onderzoeken op welke manier eisen gesteld kunnen worden aan de partijen die duurzame energieprojecten in Noord-Holland realiseren om dwangarbeid in productieketens te voorkomen, bijvoorbeeld door de manieren die genoemd worden in het Inkoopbeleid;*
- *Voor duurzame energieprojecten waarbij de provincie opdrachtgever is maximale inspanning te leveren om dwangarbeid in de productieketen te voorkomen;*
- *De Staten voor de zomer te informeren over de voortgang;*

En gaan over tot de orde van de dag.
JA21, ChristenUnie, GroenLinks, DENK, SP, CDA, PvdA, VVD, D66 en 50PLUS/PvdO

De **VOORZITTER**: De motie maakt onderdeel uit van de beraadslagingen. Dan geef ik het woord aan mevrouw Bezaan van de PVV.

Mevrouw **BEZAAN** (PVV): Wij hebben een motie VOD inzake een namenmonument in Zandvoort. Gezien het feit dat de Dodenherdenking op 4 mei met rasse schreden nadert wil de PVV samen met de fractie 50PLUS/PvdO aandacht vragen voor de volgende kwestie. In de Tweede Wereldoorlog zijn van de 550 Joodse inwoners van Zandvoort en Bentveld er meer dan 300 op beestachtige wijze door de Nazi's vermoord. Deze mensen hebben geen eigen graf en omdat het oude monumentje, in de volksmond spottend vanwege de afmeting 'het Ziggo kastje' genoemd geen recht doet aan wat er met de Joodse gemeenschap in Zandvoort is gebeurd, is de Stichting Joods Monument Zandvoort al jaren bezig om een namenmonument te realiseren. Op dat monument zullen de namen van alle driehonderd vermoorde Joodse inwoners worden vermeld. Zolang je naam genoemd wordt, word je niet vergeten. Dat hoort bij de traditie van het Jodendom. De onthulling van monument zou moeten plaatsvinden op 4 mei aanstaande. Via diverse sponsoren en de gemeente Zandvoort is meer dan 70.000 euro opgehaald. Door de lange voorbereidingstijd en gestegen prijzen is er helaas een tekort van 10.000 euro. De stichting heeft de Staten daarom een brandbrief gestuurd, die op de C-agenda van de eerstvolgende commissie Economie Financiën en Bestuur staat. Vanwege de tijdsdruk wil de PVV niet wachten tot 22 april en de Statenvergadering van 17 mei aanstaande. De coronacrisis bemoeilijkt het voor de stichting om bedrijven te vinden, die een sponsorbijdrage kunnen leveren. Omdat de Provincie Noord-Holland verleden jaar een bedrag heeft geschonken aan de stichting in het kader van 75 jaar vrijheid zou onze fractie graag zien dat het college de stichting probeert te helpen. Dat zou kunnen door te kijken naar nog niet juridisch vastliggende gelden in het huidige provinciaal cultuurbeleid, of door samen met de stichting te kijken naar mogelijkheden hoe het provinciale netwerk en communicatiekanalen gebruikt kunnen worden om de stichting te ondersteunen, mocht er onverhoopt geen financiële ruimte zijn binnen het provinciaal cultuurbeleid.

Motie Vreemd aan de orde van de dag 32/12-04-21:
Provinciale ondersteuning Namenmonument Stichting Joods Monument Zandvoort
Provinciale staten van Noord-Holland, in vergadering bijeen op 12 april 2021

Constaterende dat:

- *Stichting Joods Monument Zandvoort een nieuw Namenmonument wil realiseren ter nagedachtenis aan de ruim 300 Joodse inwoners van Zandvoort en Bentveld die vermoord zijn door de Nazi's en geen eigen graf hebben;*
- *Er via diverse sponsoren en de gemeente Zandvoort meer dan 70.000 euro is opgehaald (de gemeentelijke bijdrage was 30.000 euro), maar er momenteel nog een tekort is van 10.000 euro door de lange voorbereidingstijd en gestegen prijzen;*
- *Het door de coronacrisis op dit moment moeilijk is om bedrijven te vinden die een sponsorbijdrage kunnen leveren;*
- *De provincie Noord-Holland de Stichting in 2020 een bedrag heeft geschonken in het kader van "75 jaar vrijheid".*

Overwegende dat:

- *Het nieuwe Namenmonument van grote waarde is, aangezien het oude monument in onvoldoende mate recht deed aan wat er in de Tweede Wereldoorlog is gebeurd met betrekking tot de Joodse gemeenschap in de gemeente Zandvoort.*

Roept het College op om:

- *Zo snel mogelijk te onderzoeken binnen het huidige provinciale cultuurbeleid (incl. reserves) waar eventueel financiële ruimte ligt om de Stichting (deels) tegemoet te kunnen komen inzake het tekort van 10.000 euro;*
- *Als er geen financiële ruimte ligt in het huidige provinciale cultuurbeleid, te kijken naar mogelijkheden hoe het provinciale netwerk en communicatiekanalen gebruikt kunnen worden om de Stichting te ondersteunen het benodigde bedrag bij elkaar te krijgen.*

En gaan over tot de orde van de dag. PVV Noord-Holland en 50PLUS/PvdO

De **VOORZITTER**: De motie maakt onderdeel uit van de beraadslagingen.
Het woord is aan Statenlid Kostiç van de PvdD,

Statenlid **KOSTIÇ** (PvdD): We zijn heel blij dat duurzaamheid en ethische aspecten, zoals dierenwelzijn, belangrijke pijlers zijn voor het nieuwe inkoopbeleid van de Provincie. De PvdD heeft daaraan samen met de CU hard gewerkt. Dank daarvoor aan Gedeputeerde Staten en met name gedeputeerde Pels. De Provincie besteedt 350 miljoen euro aan inkopen en kan daarmee een flinke en positieve bijdrage leveren aan de gezondheid van onze planeet, mensen en andere dieren. We zien dat partijen van links tot rechts en daarbuiten ethisch inkopen belangrijk vinden. Dat zien we terug in de motie die zojuist is ingediend door onder andere JA21, waarin zorg wordt geuit over mensenrechtenschendingen bij de productie van zonnepanelen. De PvdD is blij om te horen dat ook JA21 zich daarover druk maakt. We nemen aan dat die lijn wordt doorgetrokken als het gaat om andere onderwerpen, zoals fossiele brandstof. Kortom, ethisch inkopen vinden we allemaal heel belangrijk. Het thema Ethisch inkopen is nu juist het thema dat het minst uitgewerkt is en het minst concreet is. Meerdere partijen hebben hier in de commissie op gewezen.
We hebben goed geluisterd naar de gedeputeerde in de commissie. We begrijpen dat het hier gaat om uitgangspunten en dat er nog veel te leren valt. De gedeputeerde heeft aangegeven dat er niet een gestandaardiseerde meetlat is waarlangs bedrijven gelegd kunnen worden. Dit idee werd opgeworpen om er eens samen met provincies naar te kijken om helderheid in te krijgen. Met deze motie willen we die handschoen graag oppakken. Aan Gedeputeerde Staten willen we een concrete opdracht geven, maar ook aan de andere Statenleden expliciet het verzoek deze versie van de motie met een frisse blik door te nemen. De tekst is aangepast ten opzichte van de eerdere versie. De motie wordt ingediend samen met de collega's van CU, 50PLUS/PvdO en DENK.

Motie Vreemd aan de orde van de dag 33/12-04-21:
Scherper ethisch verantwoord Inkoopbeleid

Provinciale Staten van Noord-Holland, in vergadering bijeen op 12 april 2021, ter behandeling van de Motie Vreemd aan de Orde van de Dag inzake provinciaal Inkoopbeleid; overwegende dat:

- *de maatschappij anno 2021 vraagt om een overheid die het goede voorbeeld geeft, ook wat betreft inkoopbeleid;*
- *de provincie Noord-Holland jaarlijks ruim 350 miljoen euro besteedt aan inkoop en met dit veel impact heeft;*
- *GS een nieuw Inkoopbeleid heeft opgesteld;*
- *in de commissie veel partijen hebben aangegeven dat de criteria, doelstellingen en uitvoering niet concreet genoeg zijn als het gaat om ethisch inkopen;*
- *GS in laatste commissievergadering heeft aangegeven dat er voor de ethische aspecten niet een gestandaardiseerde meetlat is waarlangs we bedrijven kunnen leggen en dat dat wellicht met andere overheden besproken kan worden;*
- *het van maatschappelijk belang is de ethische ambities en criteria zo snel mogelijk concreter te maken;*

gehoord de discussie, verzoeken het college van Gedeputeerde Staten:

- *om de doelstellingen, criteria en uitvoering van het Inkoopbeleid als het gaat om ethische aspecten (daar waar mogelijk) zo snel mogelijk verder uit te werken (eventueel in overleg met andere overheden);*
- *daarover bij PS te rapporteren;*

en gaan over tot de orde van de dag.
Partij voor de Dieren, ChristenUnie, 50PLUS/PvdO Noord-Holland, DENK Noord-Holland

De **VOORZITTER**: De gewijzigde motie maakt nu onderdeel uit van de beraadslagingen.
Het woord is aan de heer Dulfer.

De heer **DULFER** (GL): GL heeft al eerder vragen gesteld over de voortgang rond de huisvesting statushouder, als onderdeel van de essentie voor inburgering. Provincie Noord-Holland is daarvoor toezichthouder. Uit de beantwoording van de Provincie blijkt dat de gemeente Amsterdam de achterstanden voor een groot deel ingelopen heeft. Bij andere gemeenten in Noord-Holland zijn de problemen nog zeer groot. We zien dat de taakstelling vanuit het Kabinet voor 2021 weer aanzienlijk hoger ligt dan die van 2020. Toen al bestonden er al grote achterstanden. De gemeenten staan voor een zware maar belangrijke taak. Beperkte huisvesting van statushouders, die daar recht op hebben, belemmert de doorstroom in de azc's en de inburgering van vreemdelingen. Voor deze statushouders, maar ook voor de bewoners in de gemeenten en bedrijven die talentvol personeel zoeken is dit schadelijk. Provincie Noord-Holland kan, als toezichthouder op de uitvoering van de taakstelling door gemeenten, een stimulerende rol spelen. Daarom dient GL samen met de fracties van de CU, DENK, PvdA en PvdD hierover een motie Vreemd aan de Orde in.

Motie Vreemd aan de orde van de dag 34/12-04-21:
Huisvesting statushouders essentieel voor inburgering
Provinciale Staten van Noord-Holland in vergadering bijeen op 12 april 2021,

Constateren dat:

- *De huisvesting van statushouders bij Noord-Hollandse gemeenten zorgelijk is en blijft en er grote achterstanden bestaan bij de toewijzing;*
- *Staatssecretaris Broekers-Knol van Justitie en Veiligheid op 29 maart jl. bekend maakte dat de Nederlandse gemeenten in de tweede helft van dit jaar voor 11.000 statushouders een woonruimte moeten vinden;*
- *De taakstelling voor 2021 aanzienlijk hoger ligt dan die van 2020 en ook toen al achterstanden bestonden;*
- *Dit gemeenten voor een zware maar belangrijke taak plaatst.*

Overwegen dat:

- *De lange wachttijden voor een woning de inburgering van vluchtelingen met een verblijfsstatus ernstig vertragen;*
- *De provincie Noord-Holland als toezichthouder op de uitvoering van de taakstelling door gemeenten een stimulerende rol kan spelen;*

Zijn van mening dat:

- *Het in het belang is van zowel de statushouders die als nieuwkomers in een Noord-Hollandse gemeente komen als van de bestaande inwoners dat inburgering zo snel mogelijk begint;*
- *Dat het hebben van een woning in de gemeente essentieel is voor de inburgering in de gemeente en het opbouwen van een sociaal en economisch netwerk;*

Verzoeken het college van Gedeputeerde Staten:

1. *Met het Rijk in overleg te treden over een realistische aanpak die het behalen van de taakstelling mogelijk maakt;*
2. *Het Rijk te vragen instrumenten te ontwikkelen om het aanbieden van woningen aan statushouders te versnellen;*
3. *Proactief invulling te blijven geven aan de toezichthoudende rol en de beschikbare instrumenten van de voor dit doel ontwikkelde 'escalatieladder' actief in te zetten;*
4. *Verslag te doen aan Provinciale Staten over de gedane inspanningen en de resultaten.*

En gaan over tot de orde van de dag. GroenLinks, PvdD, DENK, CU, PvdA en SP

De **VOORZITTER**: De motie maakt onderdeel uit van de beraadslagingen.
Het woord is aan mevrouw Van Andel.

Mevrouw **VAN ANDEL** (CDA): Er worden majeure wijzigingen voorgesteld in de concept-Omgevingsverordening 2.0, die onlangs bij ons is binnengekomen, bijvoorbeeld over windmolens. Hierover is geen openbaar debat gevoerd. Natuurlijk is er gesproken over het aanpassen van de Omgevingsverordening als de RES'en er eenmaal zouden zijn. Ze zijn nog niet vastgesteld en er is nog niet besproken op welke manier die moet gebeuren. Dat er RES-zoekgebieden zijn, wil niet zeggen dat we als provincies geen kader meer kunnen meegeven over hoogte, pleinopstellingen enzovoorts. We zien e-mail van verontruste inwoners, die windmolens

dicht bij hun huis vrezen en ook worsteling bij gemeenten dat er juist op dit punt behoefte is aan duidelijke kaders en regels vanuit de Provincie. Gedeputeerde Staten doen nu eenzijdig een voorstel om de RES-zoekgebieden helemaal leidend te maken en alle regels daar over windmolens weg te halen. Zonder dit aan Provinciale Staten voor te leggen, hebben zij zich kennelijk weten te vergewissen van de steun van alle coalitiepartijen en is een discussie in de Staten daarom misschien niet meer nodig. Volgende week maandag gaan we in de commissie Ruimte Wonen en Klimaat, puur voor de vorm, hierover praten, als een B-stuk, een babbelstuk. Ik vind dit oude politiek en ook de oude bestuurscultuur waar we toch juist vanaf wilden. Dit gaat al veel langer niet goed. Het is toch merkwaardig dat, zonder dat de majeure wijziging met betrekking tot de RES erin staat, we daags voor dat voor onze belangrijkste verordening de zienswijzeprocedure ingaat, nog even voor de vorm over dit stuk kunnen praten, waarbij input alleen wordt meegenomen voor de definitieve versie? Als Provinciale Staten pas bij de definitieve vaststelling met veranderingen komen, bijvoorbeeld dat we toch regels voor windmolens willen de RES-zoekgebieden, dan zijn we ongetwijfeld weer te laat om een dergelijke wijziging te kunnen doen. De verordening heeft dan niet met deze maatregelen ter zienswijze gelegen.
Op deze manier worden Provinciale Staten buiten spel gezet. Dat vinden we kwalijk. Daarom dient het CDA, samen met FvD en JA21 een motie in.

Motie Vreemd aan de orde van de dag 35/12-04-21:

Provinciale Staten, in vergadering op 12 april 2021, inzake een motie vreemd aan de orde van de dag, over de concept omgevingsverordening 2.0;

Constaterende dat:

- *De RES 1.0 Noord-Holland Noord en RES 1.0 Noord-Holland Zuid nog niet zijn vastgesteld;*
- *In de concept omgevingsverordening 2.0 wordt gesteld dat de RES'en leidend zijn voor windenergie op land;*
- *De concept omgevingsverordening 2.0 op maandag 19 april wordt besproken als B-stuk in de commissie RWK;*
- *De concept omgevingsverordening 2.0 op maandag 26 april ter zienswijze wordt gelegd;*
- *De opmerkingen/suggesties van Statenleden niet in het stuk verwerkt zullen worden, maar deze input 'wordt meegenomen in de definitieve versie;*

Overwegende dat:

- *Er geen openbare discussie heeft plaatsgevonden over de wenselijkheid van het volledig vrijgeven van regels omtrent windenergie in de zoekgebieden en die zoekgebieden bovendien nog niet zijn vastgesteld;*
- *De concept omgevingsverordening 2.0 nu alleen namens GS ter inzage wordt gelegd;*
- *Er weliswaar participatie over zoekgebieden heeft plaatsgevonden, maar dat er nog geen participatie over concrete projecten in de zoekgebieden heeft plaatsgevonden;*
- *Het niet de bedoeling van zoekgebieden is dat deze volledig vol komen te staan met windmolens en het dus van belang is dat er regels zijn waar inwoners en gemeenten zich aan vast kunnen houden in het precaire proces van het plaatsen van windmolens;*

- *Bovenwettelijke regels van de provincie over windenergie voor veel gemeenten en inwoners als houvast fungeren over wat redelijk is, in processen die vaak erg gevoelig liggen;*
- *Er uit recente ervaringen is gebleken dat inwoners behoefte hebben aan duidelijke regels over bijvoorbeeld afstanden, hoogtes en aantallen windturbines;*
- *Dat er gebieden ontstaan waar wel provinciale regels gelden en waar geen provinciale regels gelden, in een RES-proces dat veel vraagtekens kent over de vorm van participatie;*
- *Majeure wijzigingen aan het einde van het proces lastig zijn, omdat de verordening dan niet met deze wijziging ter zienswijze heeft gelegen - op deze manier PS buiten spel komen te staan;*

Spreken uit

- *De concept omgevingsverordening 2.0 te agenderen voor de Statenvergadering van 17 mei om Provinciale Staten gelegenheid te geven amendementen en moties in te dienen en deze ter bespreking en ter stemming te laten komen, met als doel gezamenlijk te bepalen welke conceptverordening aan de inwoners van Noord-Holland wordt voorgelegd.*

En gaan over tot de orde van de dag. CDA, JA21en FvD

De **VOORZITTER**: De motie maakt onderdeel uit van de beraadslagingen.
Het woord is aan mevrouw Van Soest.

Mevrouw **VAN SOEST** (50PLUS/PvdO): De vorige keer hebben we de moties ingetrokken, omdat we het wat duidelijker zouden willen stellen waarom we graag wind- en geluidschermen willen benutten voor zonnepanelen. In de gemeente Amsterdam is deze motie raadsbreed aangenomen. De motie is niet uitvoerbaar omdat de Provincie over de geluidsschermen gaat. Vandaar wil ik vandaag deze motie alsnog indienen.

Motie Vreemd aan de orde van de dag 36/12-04-21:
Wind- en geluidsschermen benutten voor zonnepanelen
Provinciale Staten, in vergadering bijeen op 12 april 2021;

Constaterende, dat:

- *Duurzaamheid voor iedereen hoog op de agenda staat;*
- *Er in Noord-Holland een grote hoeveelheid wind- en geluidsschermen staat;*

Van mening, dat:

- *Het plaatsen van zonnepanelen op wind- en geluidsschermen geen effecten heeft op de leefbaarheid van de burgers.*

Roepen het college van Gedeputeerde Staten op om:

- *De mogelijkheden te onderzoeken om in de provincie Noord-Holland, zonnepanelen te plaatsen in plaats van- of op de bestaande wind- en/of geluidsschermen;*
- *Provinciale Staten over de uitkomsten te informeren.*

En gaan over tot de orde van de dag. 50PLUS / Partij van de Ouderen

Mevrouw **VAN SOEST** (50PLUS/PvdO): Dan dienen we nog een tweede motie in. Om meer draagvlak te creëren voor de RES willen we graag de bewoners laten meegenieten van de voordelen en niet dat zij voor alle kosten gaan opdraaien. De inwoners van Noord-Holland moeten in alle opzichten beter worden van de energietransitie. Het plaatsen van zonnepanelen mag geen effect hebben op de leefbaarheid. Het moet financieel voordeel opleveren in de vorm van een lagere energierekening. Dit voordeel moet rechtstreeks bij de burgers terechtkomen.

Motie Vreemd aan de orde van de dag 37/12-04-21:
Benut daken voor zonnepanelen

Provinciale Staten, in vergadering bijeen op 12 april 2021;

Constaterende, dat:
- *Duurzaamheid voor iedereen hoog op de agenda staat;*

Van mening, dat:
- *De inwoners van Noord-Holland in alle opzichten beter moeten worden van de energietransitie;*
- *Het plaatsen van zonnepanelen op daken geen effecten heeft op de leefbaarheid en het financiële voordeel in de vorm van een lagere energierekening rechtstreeks bij de burgers terechtkomt.*

Roepen het college van Gedeputeerde Staten op om:
- *Te onderzoeken hoe de beschikbare middelen voor de energietransitie benut kunnen worden om bewoners zonnepanelen op hun daken te geven;*
- *Provinciale Staten over de uitkomsten te informeren.*

En gaan over tot de orde van de dag. 50PLUS / Partij van de Ouderen

De **VOORZITTER**: De beide moties Vreemd aan de Orde van de Dag maken onderdeel uit van de beraadslagingen.

De stemming over deze moties zal aan het eind van de vergadering plaatsvinden.
Wenst iemand nog het woord over deze gewijzigde agenda? Zo niet, dan is hiermee de agenda conform het voorstel van het Presidium vastgesteld.

3a. Bekrachtiging besluit Gedeputeerde Staten inzake opgelegde verplichting tot geheimhouding.

De **VOORZITTER:** Er zijn geen stukken ter bekrachtiging binnengekomen.

3b. Lijst geheimhouding Provinciale Staten

De **VOORZITTER:** Er zijn geen opmerkingen door de griffie ontvangen. Verlangt iemand het woord over deze lijst? Zo niet, dan stel ik voor deze lijst ter kennisgeving aan te nemen.

4. Vaststelling notulen van de vergadering van 8 maart 2021

De **VOORZITTER**: Op pagina 69 van de notulen, in de bijdrage van gedeputeerde Stigter, is het woord 'niet' toegevoegd. Dit was per abuis weggevallen. In de gepubliceerde notulen is dit gearceerd weergegeven.
Verlangt iemand nog het woord over de notulen van 8 maart? Zo niet, dan zijn de notulen met de toevoeging van het woord 'niet' vastgesteld.

5. Vaststelling Strategische Statenagenda

De **VOORZITTER**: Wenst iemand het woord? Dat is niet het geval. Daarmee is de Strategische Statenagenda vastgesteld.

6. Vaststelling lijst ingekomen stukken

De **VOORZITTER**: Er zijn door de griffie geen opmerkingen ontvangen over deze lijst. Verlangt iemand hierover het woord? Dat is ook niet het geval. Dan is voor wat betreft de afdoening van de brieven conform het voorstel van het Presidium besloten.

7. Voortgangslijst van moties

De **VOORZITTER**: Ook over de voortgangslijst van de moties heeft de griffie geen opmerkingen ontvangen. Verlangt iemand daarover nog het woord te voeren? Zo niet, dan stel ik voor de lijst vast te stellen.

8. Voorlopig aangemerkt als hamerstuk

De **VOORZITTER**: Het Presidium adviseert om in te stemmen met de hierna onder 8a tot en met 8c te noemen voordrachten en deze als hamerstuk te behandelen.
Verlangt iemand hoofdelijke stemming of een stemverklaring?

8a. Wijziging Gemeenschappelijke Regeling Omgevingsdienst Noord-Holland Noord (Voordracht 15-2021)

De **VOORZITTER**: Mevrouw Van Soest wenst een stemverklaring af te leggen.

Mevrouw **VAN SOEST** (50PLUS/PvdO): De fractie van 50PLUS/PvdO wordt geacht tegen voordracht 15 te hebben gestemd, omdat ze vindt dat er te veel bij de gemeenten komt te liggen. De fractie heeft daarbij het idee dat de slager zijn eigen vlees keurt. Dat keurt de fractie af.

8b. Vaststelling Provinciaal Inpassingsplan (PIP) Cruquiusbrug (Voordracht 16-2021)

8c. Regiegroep Metropoolregio Amsterdam (MRA) (Voordracht 17-2021)

Mevrouw **BEZAAN** (PVV): Ik wil graag een stemverklaring afleggen bij voordracht 17. De PVV kan zich niet vinden in het uitgangspunt om de samenwerking te intensiveren en heeft moeite met de grote uitgaven in 2020 inzake de circulaire economie en energietransitie. Onze fractie had andere keuzes gemaakt en zou graag een pas op de plaats willen zien. Daarom stemt de PVV tegen de voordracht.

Mevrouw **VAN SOEST** (50PLUS/PvdO): Ook de fractie van 50PLUS/PvdO wordt geacht tegen voordracht 17 gestemd te hebben.

De **VOORZITTER**: Met inachtneming van de stemverklaringen zijn de punten 8a tot en met 8c en daarmee de voordrachten 15 tot en met 17 aangenomen.

9. Vragenuur

De **VOORZITTER**: Er zijn conform het Reglement van Orde, artikel 46, geen interrupties toegestaan. Er kunnen geen moties worden ingediend.
Er is een mondelinge vraag ingediend door de fractie van JA21 inzake het afschaffen van de 600-meternorm binnen de Metropoolregio Amsterdam.

De heer **VAN DEN BERG** (JA21): ‘Van Doornick manipuleert’. Dat kopt de Telegraaf op 26 maart 2021. Het ging, zoals u waarschijnlijk allemaal heeft meegekregen over het draagvlakonderzoek windturbines, dat door de betreffende Amsterdamse GroenLinks-wethouder vroegtijdig was gepubliceerd, om invloed uit te oefenen op een stemming hier in de Provinciale Staten van Noord-Holland en dan specifiek de stemming die betrekking had op het opheffen van de 600-meternorm in de Metropoolregio Amsterdam. Een bijzonder onwenselijke situatie naar de mening van JA21. Daarom hebben we de volgende vragen aan Gedeputeerde Staten.
Wat vindt het college van het feit dat Amsterdam invloed heeft geprobeerd uit te oefenen op de stemming over de stemming in Provinciale Staten over het afschaffen van de 600-meternorm binnen de MRA? Wat vindt het college van de inhoud van het onderzoek? Is het college het met JA21 eens dat dit draagvlakonderzoek nooit op deze manier naar buiten had mogen worden gebracht en dat het des te kwalijker is dat op basis van rammelende data een stemming in Provinciale Staten is beïnvloed? Is er door leden van het college of ambtenaren van de provincie contact geweest met het college van Amsterdam of ambtenaren van de betreffende gemeenten over het betreffende onderzoek of persbericht? Indien ja, wat is er toen besproken?

De **VOORZITTER**: Dan is het woord aan gedeputeerde Stigter voor het beantwoorden van de vragen.

Gedeputeerde **STIGTER**: Voor de helderheid: dit coalitieakkoord spreekt uit dat er voor het MRA-gebied sprake is van een 'ja, mits-regime'. Onder een aantal voorwaarden wordt ruimte gezien voor duurzame energieprojecten. In die zin kan er ook nooit een misverstand over zijn geweest. Bij de behandeling van de Omgevingsverordening is ook besproken dat we die ruimte geven onder een aantal voorwaarden. Een van die voorwaarden, uitgewerkt in de omgevingsregeling, betreft dat er sprake moet zijn van een participatiedocument. Dat is de noodzakelijke voorwaarde hierbij ten aanzien van het ruimte geven voor duurzame energieprojecten in het MRA-gebied. In die zin zien wij geen enkele relatie en hebben wij ook geen enkele moeite met het onderzoek dat Amsterdam heeft uitgevoerd, ten aanzien van participatie en draagvlak. Sterker nog, we denken dat een draagvlakonderzoek, als een vorm waarin je dat kunt doen, een goede manier kan zijn om uit te werken hoe de inwoners van Amsterdam, of welke gemeente dan ook, aankijken tegen dit vraagstuk. We hebben geen enkele moeite met een vorm van draagvlakonderzoek. Het heeft ook op geen enkele manier geleid, -en zo is het onderzoek ook niet bedoeld-, tot beïnvloeding van de besprekingen in de Staten. Mocht dat wel gebeurd zijn, er zijn sowieso verschillende opvattingen, ook buiten de Staten, die regelmatig worden geuit, om besprekingen op een bepaalde manier te beïnvloeden. Dat staat los van dit document. Daar is het document niet voor bedoeld.

De heer **VAN DEN BERG** (JA21): Ik hoorde de gedeputeerde zeggen dat participatietrajecten ansich goed zijn. Daar zijn wij het zeker mee eens. Het moet zelfs een voorwaarde zijn voordat dit soort zaken wordt aangepast en zeker een verordening als deze met de 600-meternorm. Kunt u nu met droge ogen beweren dat u vindt dat dit een goed onderzoek was? Ik zie er allerlei gebreken aan. Vanuit ambtenaren is gepusht om dit onderzoek op de dag van de stemming naar buiten te brengen, dus om Provinciale Staten te beïnvloeden. Vindt u dat wenselijk, of vindt u dat ook niet oké, net zoals wij dat niet oké vinden?

Mevrouw **VAN SOEST** (50PLUS/PvdO): Ik hoor de heer Stigter zeggen over de participatie, dat die voldoende is geweest. Ik kan me herinneren en ik kan de gedeputeerde de notulen laten zien, dat hij destijds in de vergadering tegen mij heeft gezegd dat de participatie nogal te wensen overliet. Door bewoners is een WOB-verzoek ingediend. In een e-mail wordt aangegeven dat de informatie openbaar gemaakt kan worden. Is dat eventueel mogelijk?

Mevrouw **VAN ANDEL** (CDA): We stelden schriftelijke vragen over dit onderwerp. Deze mondelinge vragen lopen daar nu tussendoor. We zien uit naar de beantwoording van die vragen. Een van de belangrijkste vragen daarin is of de gedeputeerde het met ons eens is dat een draagvlakonderzoek, zoals deze is gehouden in Amsterdam, eigenlijk van generlei waarde is omdat het niet gaat over specifieke projecten waar afstanden of hoogtes van windmolens aan de orde zijn. We moeten daar heel erg voorzichtig mee zijn. Dat is een oproep en tegelijkertijd een vraag aan de gedeputeerde.

De heer **KOYUNCU** (DENK): Ik wil de gedeputeerde het volgende vragen. Wat doen deze misstanden en de negatieve media aandacht met het draagvlak voor de RES in Noord-Holland?

Gedeputeerde **STIGTER**: Ik ben niet van mening dat ik ooit in een Staten- of commissievergadering heb gezegd, dat ik vind dat het participatietraject in Amsterdam te wensen overlaat. Dat vond ik niet, dat vind ik niet en ik kan me niet voorstellen dat ik dat gezegd heb. Als ik het formeel maak ten aanzien van wat we hebben opgenomen in onze Omgevingsverordening/omgevingsregeling en wat de rol van de Provincie daarbij is, dan hebben we aangegeven dat de gemeente aan de lat staat om te bepalen of er draagvlak is. Via de gemeenteraad geeft een gemeente aan of het wenselijk is om een plan tot uitvoering te brengen. Dat doen we omdat de gemeente juist dichter bij haar inwoners staat. Juist een gemeente kan aangeven waar wel of waar geen draagvlak voor is. In de verordening staat aangegeven dat wij geen inhoudelijk oordeel vellen over dat participatietraject. Dat is uiteraard aan de gemeenten. We vragen wel om het participatiedocument bij te voegen om daarmee aan te horen wat ze op dat punt hebben gedaan. Formeel hebben we geen opvatting over het participatietraject, of -document, zoals Amsterdam dat heeft bijgevoegd. Draagvlakonderzoeken zijn er in verschillende soorten en maten. In antwoord op de vraag van mevrouw Van Andel kan een draagvlakonderzoek in de basis een belangrijk instrument zijn om te bepalen of er draagvlak is voor een concreet project, of voordat je bij dat concrete project bent over zoekgebieden, zoals dat in Amsterdam is gebeurd. Daar moet je in algemene zin zorgvuldig mee omgaan.
Wat betreft de berichtgeving over wat er in Amsterdam is gebeurd, dat helpt het RES-proces natuurlijk niet. De discussie over wel of geen draagvlak, waarbij gezondheid en dergelijke aan de orde worden gesteld, -dat is de discussie die in Amsterdam speelde-, zag men ook terug in andere gebieden in Noord-Holland en ook in de rest van Nederland. In die zin helpt dat niet. Het is een taak vanuit de overheden om inwoners van goede informatie te voorzien, zodat het debat in de verschillende volksvertegenwoordigingsorganen goed gevoerd kan worden.

De **VOORZITTER**: De spreektijd van de gedeputeerde is op. Daarmee komt er een einde aan het vragenuur. Ik moet mevrouw Van Soest teleurstellen dat er geen derde termijn is in deze ronde.

10. Actualiteiten

De **VOORZITTER**: Als eerste is aan de orde de actualiteit die door de fractie van JA21 is ingediend. Het gaat over het waterverbruik datacenters en het lozen op oppervlaktewater.

De heer **MANTEL** (JA21): De fractie van JA21 heeft dit spoeddebat aangevraagd om een viertal redenen. Er zijn grote zorgen over de beschikbaarheid van voldoende drinkwater in onze provincie. De zomer staat voor de deur en het is daarom actueel. De mogelijke vervuiling van oppervlaktewater en bodem door het gebruik van chemicaliën in het koelwater van datacenters. De rol van de provincie ten opzichte van het uitvoeren van een Milieu Effect Rapportage. De naar de mening van JA21 late informatievoorziening van Gedeputeerde Staten naar Provinciale Staten. Wij zijn niet principieel tegen de komst van datacenters, ook niet in onze provincie. We maken er

allemaal gebruik van en onze maatschappij digitaliseert in een hoog tempo. We constateren wel dat een rode loper wordt uitgelegd voor datacenters en dat daarbij in onvoldoende mate de vraag wordt gesteld of de balans tussen lasten en lusten aanwezig is. Wat onze fractie betreft is hier geen sprake van. Sinds enkele jaren komen er steeds weer nieuwe schokkende rapporten naar buiten over de datacenters. Tegelijkertijd zien we dat de 'datacenter-trein' op volle snelheid doordendert en zijn sporen achterlaat in onze provincie. Kunnen we de gevolgen van de bouw van datacenters nog overzien? Dat is wat ons betreft de vraag die centraal staat.
In het Green IT-rapport dat wij gekregen hebben, is de rol van datacenters en drinkwatergebruik niet geheel volledig, maar het geeft ons voldoende inzicht om ons zorgen te maken. Een kleine optelsom leert ons dat ondanks dat niet alle gegevens actueel zijn en er maar liefst zeven nieuwe datacenters op de rol staan, de datacenters bij elkaar circa 228 miljoen liter water verbruiken. Ter vergelijking: Een tweepersoons huishouden verbruikt ongeveer 99.000 liter water per jaar. De fractie van JA21 is van mening dat de beschikbaarheid van drinkwater een essentiële levensbehoefte is.
We dienen daarom de volgende motie in.

Motie 38/12-04-21:
Geen drinkwatertekort door datacenters

Provinciale Staten van Noord-Holland, in vergadering bijeen op 12 april 2021, te Haarlem, ter behandeling 'Actualiteit waterverbruik datacenters en lozing in oppervlaktewater'.

Constaterende dat:
- *Er uit onderzoek dat in opdracht van de provincie Noord-Holland is uitgevoerd blijkt dat de drinkwatervoorziening mogelijk in gevaar kan komen door de grote koelwater-behoefte van datacenters;*
- *Er tevens chemicaliën aan het koelwater worden toegevoegd.*

Overwegende dat:
- *Water een essentiële levensbehoefte is.*

Verzoeken Gedeputeerde Staten, er in samenspraak met gemeenten, waterschappen en PWN voor te zorgen dat de Noord-Hollandse (drink)watervoorziening niet in het geding komt als gevolg van het waterverbruik van datacenters.

En gaan over tot de orde van de dag. JA21

De heer **MANTEL** (JA21): Dan de chemicaliën. Over de toevoeging van chemicaliën aan het koelwater bestaat veel onduidelijkheid. De Provincie beschrijft in haar beantwoording van schriftelijke vragen van de PVV dat er geen chemicaliën worden toegevoegd, maar alleen zout. Echter, Microsoft zelf spreekt wel van chemicaliën en ook in het onderzoek van Green IT wordt gesproken over chemicaliën. We zouden daarover graag duidelijkheid willen hebben. IN het onderzoek staat ook dat de datacenters zelf niet transparant zijn over het gebruik van

chemicaliën. In veel gevallen is vertrouwen goed, maar in sommige gevallen is controle beter. Om antwoord te krijgen op deze vraag zouden we graag de lozingsvergunningen willen ontvangen. Kan de gedeputeerde ons deze toesturen?

De fractie van JA21 vindt dat we zo snel mogelijk moeten vaststellen welke chemicaliën er op het oppervlaktewater worden geloosd. De agrariërs in Wieringermeer gebruiken dit water om hun producten mee te beregenen. Het komt dus zeer waarschijnlijk ook in ons voedsel terecht. Het is daarom van groot belang dat we weten welke chemicaliën het zijn, in welke hoeveelheden en/of concentraties en of het schadelijk is voor de volksgezondheid.

We dienen daarom een motie in.

Motie 39/12-04-21:
Duidelijkheid over chemicaliën in water

Provinciale Staten van Noord-Holland, in vergadering bijeen op 12 april 2021, te Haarlem, ter behandeling 'Actualiteit waterverbruik datacenters en lozing in oppervlaktewater'.

Constaterende dat:

- *Datacenters koelwater lozen op het oppervlaktewater;*
- *Er uit onderzoek van Green IT blijkt dat er ook chemicaliën aan het koelwater worden toegevoegd;*
- *Er uit het onderzoek van Green IT niet naar voren komt welke chemicaliën;*
- *Er desondanks in de beantwoording van schriftelijke vragen door Gedeputeerde Staten is aangegeven dat er geen chemicaliën aan het water worden toegevoegd;*

Overwegende dat:

- *Datacenters terughoudend zijn geweest met medewerking aan dit onderzoek; - de volksgezondheid niet in het geding mag komen door de lozing van koelwater.*

Verzoeken Gedeputeerde Staten, zo spoedig mogelijk aanvullend onderzoek te doen en duidelijkheid te verschaffen over het gebruik van chemicaliën door datacenters en de impact die dit heeft op het milieu en de volksgezondheid.
En gaan over tot de orde van de dag. JA21

De heer **MANTEL** (JA21): De Milieu Effect Rapportage (MER) is lange tijd onderwerp van discussie geweest op dit dossier, of beter gezegd: het ontbreken daarvan. De Provincie heeft recent laten weten dat zij van mening is, zelf het bevoegd gezag te zijn omtrent de vergunningverlening. Onze fractie deelt dit standpunt. Wat we ons daarbij afvroegen is of dit ook automatisch inhoudt dat de Provincie het bevoegd gezag is en dus verantwoordelijk is voor het aanvragen en het toezien op de MER. Is het uitvoeringsorgaan dat deze MER op verzoek van het bevoegd gezag wel in staat om alle milieu effecten goed in kaart te brengen? Zoals wij in het rapport lezen is er eigenlijk maar heel weinig bekend over datacenters, hun waterverbruik en de gevolgen daarvan op het milieu. Daarom dient JA21 een motie in.

Motie 40/12-04-21:
Maak de MER datacenter-proof

Provinciale Staten van Noord-Holland, in vergadering bijeen op 12 april 2021, te Haarlem, ter behandeling 'Actualiteit waterverbruik datacenters en lozing in oppervlaktewater'.

Constaterende dat:
- *De bouw van datacenters effect heeft op het milieu;*
- *Er voor de bouw van datacenters in principe een Milieueffectrapportage (MER) moet worden aangevraagd.*

Overwegende dat:
- *De bouw van datacenters gezien kan worden als 'new business';*
- *Kennis over welke milieueffecten de bouw van datacenters exact heeft op dit moment ontbreekt.*

Verzoeken Gedeputeerde Staten, er op toe te zien dat de MER volledig datacenter-proof is.
En gaan over tot de orde van de dag. JA21

De heer **MANTEL** (JA21): De informatievoorziening van Gedeputeerde Staten naar Provinciale Staten. Het onderzoek van Green IT is gedaan in opdracht van de Provincie Noord-Holland. Wij zien dat het onderzoek op 2 september 2020 is opgemaakt. Wij hadden dit onderzoek veel eerder willen inzien. Waarom heeft dit zolang geduurd? In het onderzoek lezen wij dat datacenters het lastig en vervelend vinden als er negatieve berichten verschijnen in de media. Wij vinden het vooral lastig en vervelend dat wij zelf in diezelfde media moeten lezen dat dit rapport niet tijdig met ons is gedeeld. Wij verzoeken de gedeputeerde dan ook om alle onderzoeken, inclusief de lopende, toekomstige, of eventueel nog niet gedeelde onderzoeken in het vervolg zo spoedig mogelijk met Provinciale Staten te delen. Het is tenslotte aan de Statenleden om te beoordelen of wij een onderzoek wel of niet relevant vinden en niet aan Gedeputeerde Staten. Dan afsluitend; Zijn gedeputeerde Staten bereid om de aanbevelingen uit het rapport over te nemen? JA21 vindt het nuttige aanbevelingen. We vragen dan ook om een toezegging van de gedeputeerde. Indien mogelijk willen we in tweede termijn daarover nog een tweetal moties indienen.

De **VOORZITTER**: De drie moties maken nu onderdeel uit van de beraadslagingen.

Mevrouw **ALBERTS** (SP): Ik kan de geschiedenis doorlopen van hoe het gegaan is rond die datacenters. Twee dingen wil ik aanstippen. Er was een groot windmolenpark Wieringermeer. De bevolking wilde dat niet, maar toen duidelijk werd dat het stroom opleverde voor diezelfde bevolking, heeft de gemeenteraad van Wieringermeer uiteindelijk ingestemd. De gemeenteraad van Hollands Kroon had een groot plan voor het verstevigen van de economie en de werkgelegenheid in de Noordkop. In dat verhaal kwamen de datacenters naar voren. Die zouden uitkomst bieden. Tegelijkertijd met de komst van werkgelegenheid werd ook beloofd dat de

restwarmte van de datacenters naar de kassen zouden gaan. De gemeenteraad van Hollands Kroon stemde in. Toen kwamen er twee datacenters en er zitten er nog een aantal in de pijplijn. Dat ze zo groot waren, dat deed mensen de wenkbrauwen fronsen. Wat bleek? Naast de verrommeling van het open landschap ging de windenergie niet naar de huishoudens, maar naar de twee centers van Microsoft en Google. Toen bleek dat de restwarmte niet gebruikt werd en dat er heel weinig werkgelegenheid uit naar voren kwam. Nu is ook duidelijk geworden dat er koelwaterproblematiek is. De hoeveelheid water die gebruikt wordt en de chemicaliën die er al dan niet in voorkomen. Zout is ook een chemische stof, die in hoge concentraties heel giftig is. De vraag is: Wat komt er nu nog verder? Hebben de wethouder van Hollands Kroon en de gedeputeerde van Noord-Holland, toen ze naar de Verenigde Staten gingen, een kat in de zak gekocht? Alles bij elkaar opgeteld: De commotie is niet nieuw. Die speelt al enige tijd. Gedeputeerde Staten zijn wakker geschrokken. Bij een eerder debat heeft het college aangekondigd dat er een datastrategie komt. Rijkelijk laat natuurlijk, gezien de commotie, maar ook gezien wat er allemaal boven water komt. Dat is wat de SP heeft geleerd, hoe het hier in de provincie gaat en met het provinciebestuur. “Wachten, vervolgens moeten we ergens op wachten en dan kunnen we daarna nog ergens op wachten.” Bij deze actualiteit zijn en worden moties ingediend. Mevrouw Alberts durft te wedden dat de reactie op deze moties zal zijn dat we ze nu moeten aanhouden tot dat de Datacenterstrategie er is. We moeten wachten met het indienen van de moties totdat Gedeputeerde Staten zover zijn dat er iets besproken kan worden. Ik vind dat een slechte, want dat betekent weer wachten. De commotie te groot. We moeten opschieten. Ik heb nu meteen een suggestie aan het college. U zegt straks als reactie op alle moties: “We gaan ervoor en we gaan onze stinkende best doen om deze moties te verwerken in de Datacenterstrategie”. We lopen dan meteen een paar weken, misschien maanden, in. De moties zouden moeten worden overgenomen, is mijn suggestie.
De motie van de SP gaat breder dan die van JA21, ondanks dat JA21 mede indiener is. De motie omvat een groot aantal constateringen en overwegingen. De overwegingen gaan over de onduidelijkheid en of het een eerlijke lusten- en lastenverdeling betreft.

Motie 41/12-04-21:
MKBA voor datacenters Wieringermeer

Provinciale Staten van Noord-Holland in vergadering bijeen,

Constaterende dat:

- *Het Coalitieakkoord “Duurzaam Doorpakken” zegt dat terugkomen van de inspanningen om de energietransitie vorm te geven om coördinatie en voortdurende integrale benadering vraagt;*
- *Het Coalitieakkoord “Duurzaam Doorpakken” spreekt over het eerlijk verdelen van de lusten en lasten van de energietransitie, gelet op het maatschappelijk draagvlak en de financiële consequenties;*
- *Het Coalitieakkoord “Duurzaam Doorpakken” vermeldt dat er oog is voor de effecten van datacenters op het landschap, het benutten van de restwarmte en de energievoorziening;*

- *Er in het Coalitieakkoord "Duurzaam Doorpakken" zorgen worden geuit over waterkwaliteit, biodiversiteit, bodemdaling, goede ruimtelijke ordening, gezonde leefomgeving, goede werkgelegenheid, leefbaarheid en nog veel meer en dat er wordt uitgesproken dat met al deze onderdelen rekening wordt gehouden in het beleid;*
- *De aanwezigheid van en de nog komende bouw van datacenters heel veel discussie en onrust bij inwoners van - vooral - de Noordkop heeft teweeggebracht;*

Overwegende dat:

- *Er veel onduidelijkheid is over datacenters voor wat betreft energiegebruik (hoeveel en uit welke bron), werkgelegenheid (hoeveel, hoeveel flex, hoeveel uit eigen land), gebruik van restwarmte, gebruik van koelwater (hoeveel, lozing op oppervlaktewater), aanwezigheid van chemicaliën in het koelwater, noodzaak tot dijkverhoging;*
- *Niet duidelijk is wat de effecten voor de lange termijn op de natuur de biodiversiteit zullen zijn;*
- *Niet duidelijk is wat de effecten van zowel de datacenters als windturbines op de bestaande woongebieden alsmede de woningbouw zullen zijn (waaronder prijsontwikkeling, het bemoeilijken van het aanwijzen van bouwlocaties);*
- *Niet duidelijk is wie welke data zal opslaan, waardoor niet duidelijk is hoeveel capaciteit voor de hyperscale datacenters (nog) nodig is;*
- *Aan al deze elementen een prijskaartje hangt, waarvan niet duidelijk is wie welke kosten voor zijn rekening neemt en hoe hoog die kosten zijn;*
- *Het uiterst belangrijk is om helderheid te hebben over al deze onduidelijkheden, vooraleer een besluit (of besluiten) over de komst van (een) datacenter(s) te kunnen nemen en dat een MKBA een daartoe geëigend middel is;*

Besluiten het college van GS op te roepen:

- *Een MKBA (Maatschappelijke Kosten- en Batenanalyse) op te stellen voor elk toekomstig datacenter;*
- *Een voorstel daartoe uiterlijk 30 juni 2021 aan PS te doen toekomen.*

En gaan over tot de orde van de dag. SP en JA21

Mevrouw **ALBERTS** (SP): Dat voorstel zou zomaar samen kunnen vallen met de Datacenterstrategie. Dat zou ik erg mooi vinden. Niet alleen de bewoners van Hollands Kroon, maar iedereen in Nederland heeft er recht op. Er komen nog meer Hyperscales. Er komt er een in Zeewolde en er is er een in de Eemshaven. Dan is er nog die hele rij in Hollands Kroon. Er moet duidelijkheid over komen.

De **VOORZITTER**: De motie maakt onderdeel uit van de beraadslagingen.
Het woord is aan de heer Koyuncu.

De heer **KOYUNCU** (DENK): Ik sluit me aan bij mijn voorganger. Ik hoop dat de reactie niet zal zijn: Wachten en nog eens wachten.

We doen ons best om te verduurzamen. We vragen burgers zoveel mogelijk energie te besparen. Doe overdadig licht uit. Niet afwassen met de kraan open. Trek zo min mogelijk door om water te besparen. Wie profiteert daarvan? Een datacenter verbruikt per dag enorm veel water. Soms wordt dat water ook nog vergiftigd met chemicaliën. Dit koelwater komt in het oppervlaktewater terecht. Uit onderzoek van de Provincie blijkt dat niet alle datacenter in Noord-Holland een goed beeld hebben van de hoeveelheid koelwater die ze verbruiken, wat voor water dat is, welke en hoeveel chemicaliën er in dat water terechtkomen en waar dat water uiteindelijk geloosd wordt. Het is problematisch dat we dit niet weten, met het oog op toekomstige tekorten aan drinkwater. De DENK-fractie is van mening dat we ons schaarse drinkwater moeten koesteren. Daarom dient de DENK-fractie samen met 50PLUS/PvdO een motie in om te onderzoeken hoe we datacenters kunnen dwingen om openheid van zaken te geven met betrekking tot hun waterverbruik en welke maatregelen de Provincie kan nemen indien zij niet meewerken.

Motie 42/12-04-21:
Datacentra dwingen openheid van zaken te geven met betrekking tot waterverbruik

Provinciale Staten van Noord-Holland, in vergadering bijeen op 12 april 2021, ter behandeling 'Actualiteit waterverbruik datacenters en lozing in oppervlaktewater'.
Kennis genomen hebbende van de discussie over datacenters

Constaterende dat:
- *Uit onderzoek in opdracht van de provincie blijkt dat niet alle datacentra in Noord-Holland een goed beeld hebben van hoeveel koelwater ze verbruiken, wat voor water dat is, welke chemicaliën er in dat water terechtkomen en hoeveel en waar het water uiteindelijk geloosd wordt;*
- *Dit een ernstige zaak is met het oog op toekomstige tekorten aan drinkwater bij waterbedrijven.*

Overwegende dat:
- *Drinkwater in toenemende mate schaars begint te worden en datacentra enorme hoeveelheden water verbruiken;*
- *Ons drinkwater beschermd moet worden van enorme hoeveelheden waterverbruik door datacentra.*

Verzoeken het college:
- *Om de mogelijkheden te onderzoeken om datacentra te dwingen om openheid van zaken te geven met betrekking tot hun waterverbruik én welke maatregelen de provincie kan nemen indien zij niet meewerken;*
- *En daarover terug te rapporteren aan de Provinciale Staten.*

En gaan over tot de orde van de dag. DENK en 50PLUS/PvdO

De **VOORZITTER**: De motie maakt onderdeel uit van de beraadslagingen.

Ik geef het woord aan mevrouw Kaamer van Hoegee.

Mevrouw **KAAMER VAN HOEGEE** (VVD): De VVD ziet op dit moment weinig reden voor een spoeddebat. Door onder meer de VVD-fractie zijn op 19 maart jl. schriftelijke vragen ingediend over dit onderwerp, evenals door de PVV, het CDA en de CU. Al deze vragen zijn al beantwoord. Ik zie vandaag weer een aantal herhalingen langskomen. Wat de VVD betreft is de urgentie van dit onderwerp er eigenlijk al een beetje af. We hebben het er nu toch over. Ik wil het momentum niet zomaar voorbij laten gaan. In onze schriftelijke vragen hebben we onze zorg uitgesproken over de hoeveelheid water die door datacenters gebruikt zou worden en de gevolgen voor het drinkwatersysteem, met name wanneer de zomer lang, heet en droog is. Het artikel in De Telegraaf rept over 4,6 miljoen kuub water per jaar. Dat klinkt als heel veel water en dat is het ook. Uit de beantwoording van Gedeputeerde Staten blijkt dat dit slechts 0,6 procent van het totaal aan beschikbaar drinkwater is in onze provincie dat naar die datacenters toegaat. Uit de beantwoording blijkt ook dat de soep niet zo heet gegeten moet worden als die het wordt opgediend, wanneer het gaat over chemicaliën. Alles zou binnen de normen blijven. Bovendien blijkt ook dat wij aan de verkeerde deur hebben gerammeld. Waterkwaliteit en de eventuele mogelijkheden van een tekort aan water in eerste instantie niet op het bord van de provincie ligt, maar op dat van het waterschap. We zullen om die reden dan ook contact opnemen met onze VVD-fractie in het waterschap om te kijken hoe we daarmee om kunnen gaan. Toch heb ik nog een aantal vragen aan Gedeputeerde Staten. Onlangs hebben we in de commissie Ruimte Wonen en Klimaat op initiatief van de PvdA gesproken over de Datacenterstrategie. De commissie gaf aan daaraan behoefte te hebben. Nemen Gedeputeerde Staten daarin een paragraaf op over de contacten met het waterschap over het plaatsen van datacentra, de gevolgen van het waterverbruik door deze datacentra in relatie tot de drinkwaterkwaliteit en de hoeveelheid beschikbaar drinkwater en wat eventueel de gevolgen zijn als er nog meer datacentra geplaatst gaan worden?
De datacentra zoals die nu het landschap domineren, zoals bijvoorbeeld Hollands Kroon is een teken van de tijd. Men is op dit moment bezig met allerlei ontwikkelingen waarbij minder ruimte nodig is. Denk aan liquide storages. Dat zou kunnen betekenen dat in de toekomst de huidige datacentra te groot worden. Zijn Gedeputeerde Staten aan het nadenken over hoe daarmee om te gaan in de toekomst? Denk aan een multifunctioneel gebruik van deze ruimte, of de sloop van bestaande datacentra. Ik begrijp het als u niet meteen een antwoord heeft op deze vragen. De VVD zou hierover wel graag met u in discussie willen gaan bij de behandeling van de Datacenterstrategie. Ik ga er vanuit dat het college hierover iets gaat opnemen in deze strategie. Ik hoor graag de reactie van het college met betrekking tot de ingediende moties.

Mevrouw **KONING** (CDA): Datacentra hebben we nodig, maar ze mogen de watervoorziening voor andere watergebruikers niet in problemen brengen. Er moet meer oog zijn voor de ruimtelijke vraagstukken rond datacenters. In antwoord op eerdere vragen van het CDA geven Gedeputeerde Staten aan dat afvalwaterlozingen voldoen aan de eisen van Waternet. Kan de Provincie strengere eisen stellen dan Waternet, of kan zij daar niet van afwijken? Gedeputeerde Staten spreken steeds over een te ontwikkelen datacenterstrategie. Is de gedeputeerde voornemens de

vestigingsvoorwaarden voor water, zoals die voor de datacenters gelden, aan te gaan passen? Heeft de Provincie hiervoor mandaat? Op welke termijn kan dat gebeuren?
Uit het recente nieuws heeft het CDA vernomen dat Hollands Kroon nu ook van mening is dat de Provincie bevoegd gezag is voor het verlenen van vergunningen. Klopt dat? Zo ja, wat betekent dat voor reeds verleende vergunningen? Zijn die onherroepelijk? Er lopen op dit moment nog vijf voorgenomen initiatieven in Hollands Kroon. Ook in andere gemeenten staan extra datacenters gepland. Bij enkele initiatieven is de vergunning al verleend. Tot welk stadium in het proces kunnen eisen rond watergebruik worden vastgelegd? Als de vergunning al verleend is, kunnen er dan ook nog nieuwe eisen rond watergebruik worden ingebracht? Als een datacenter in een bestemmingsplan is toegestaan, kunnen vergunningsaanvragen dan ook opzij worden gelegd, om op de nieuwe vestigingsvoorwaarden te wachten? Het blijkt dat datacenters niet altijd bereid zijn om openheid van zaken te geven. Controleurs worden soms niet toegelaten en vragen worden afgewerkt met argumenten als dat het concurrentiegevoelige informatie zou zijn. Hoe gaat het college ervoor zorgen dat de datacenters meer openheid van zaken geven, als dat in het belang is van de veiligheid in Noord-Holland? We denken aan brandveiligheid en waterveiligheid. Tot slot wil het CDA dat de Provincie een verdiepend vervolg onderzoek gaat instellen naar het waterverbruik van de datacenters, zodat er relevante eisen gesteld kunnen worden. Het college geeft aan hierover in overleg te zijn met de Omgevingsdienst. Dat komt op het CDA niet daadkrachtig over. We vernemen graag wat nu echt het plan is van Gedeputeerde Staten.

Mevrouw **VAN SOEST** (50PLUS/PvdO): Er zijn goede vragen gesteld. Ik wil daar bij aansluiten. Er is verontrusting ontstaan over de gemalen van de waterschappen. Er kan erosie ontstaan waarvan de gemalen schade ondervinden. Misschien dat ik daar een antwoord op kan krijgen.

De heer **LEERINK** (PvdA): Vrijwel alle partijen hebben in de afgelopen periode vragen gesteld, dan wel schriftelijk of mondeling in de commissie of in Provinciale Staten. We maken ons allemaal zorgen over wat er gebeurt met die datacentra. Ik vind dat we daarmee iets moeten. De PvdA vindt het belangrijk om daar in enige samenhang naar te kijken. Als we tijdens iedere vergadering weer een ander aspect voor het voetlicht brengen, gaat dat niet lukken. In dat opzicht is de PvdA blij dat binnenkort over de Datacenterstrategie wordt gesproken. Wel vraagt de PvdA of dat ook echt snel kan. Anders blijven we dit soort terechte vragen komen. Ook is belangrijk dat daarbij helder wordt wie nu exact voor welk aspect verantwoordelijk is. We zijn soms bang dat we wellicht valse verwachtingen gaan wekken. Dat ziet men ook in de krant terug. Op het moment dat mensen de verwachting hebben dat als de Provincie de vergunningverlening verzorgt, het allemaal anders gaat. Dat is maar zeer de vraag, omdat de provincie gehouden is aan een bepaalde wet- en regelgeving en niet alle verantwoordelijkheid bij de provincie ligt. Die Datacenterstrategie zal helder moeten maken wie waarover gaat. Wordt dit een Datacenterstrategie van alleen de Provincie Noord-Holland of wordt dit een gemeenschappelijke strategie waarbij ook de waterschappen en de gemeenten worden betrokken? Dat gaat die strategie uiteindelijk meer ‘body’ geven.
Mevrouw Alberts heeft daar natuurlijk wel een punt, dat de Staten nog dingen willen meegeven in de strategie. We zouden ons kunnen voorstellen dat voorafgaand aan de Datacenterstrategie een BOT-overleg wordt georganiseerd, waarin alle inbreng vanuit de fracties kan worden neergelegd.

Het denken bij Gedeputeerde Staten kan doorgang vinden nu ze nog bezig zijn met het maken van de notitie.
We delen de zorgen op vele fronten en vinden dat we er in samenhang over moeten spreken. We willen dat snel. We willen dat ook liefst integraal, dus samen met de waterschappen en gemeenten.

De heer **ZOON** (PvdD): Het zijn niet alleen enorm grote groene stroomverbruikers, de verwachting is ook dat ze het komende jaar gaan groeien in stroomverbruik. Qua duurzame energie zijn het echt drugs. Het is nooit genoeg. Nu blijkt ook dat ze drinkwater gebruiken om het vervolgens te lozen. Met de digitalisering met online televisiekijken, maar ook de verplaatsing van bedrijfs-ICT naar the Cloud is er een industrie bij ontstaan, die provinciale spelregels vereist. Die regels hadden er al moeten zijn, want de huidige ruimtelijke ordening en milieuregels zijn blijkbaar niet voldoende. Dat verbaast ons. Datacentra zijn niet opeens ontstaan. Op 29 maart 2014 zijn Gedeputeerde Staten in de persoon van gedeputeerde Van Run naar de Verenigde Staten gegaan en hebben vol trots Microsoft binnengehaald. Veertig hectare datacenter, mede met een mooie cross over met datacenter restwarmte voor Agriport. In 2016 noemt het Ontwikkelbedrijf Noord-Holland Noord dat ook nog. Het staat zelfs in onze beleidsagenda Energietransitie uit die periode. Warmte kan in de kassen want Agriport staat bekend om de slimme koppelingen. Uiteindelijk heeft Agriport wel een ingewikkelde geothermie, maar wordt de warmte van de datacenters weggeblazen en blijken ze ook nog zwembaden vol zuiver drinkwater te verspillen. Dat Gedeputeerde Staten die datacenters maar wat graag willen, bleek, want gedeputeerden Geldhof en Bond zijn in oktober 2016 nog naar Ierland geweest voor een Fact Finding reis, samen met twee wethouders van gemeente Hollands Kroon om, naar nu blijkt, ook Google binnen te halen. Aan Gedeputeerde Staten is er dan ook de vraag of zij zich tijdens de Fact Finding nooit hebben verdiept van 2014-2016 en daarna, welke gevolgen dit had. Zagen Gedeputeerde Staten vooral die dollartekens en verloren zijn de burgers, natuur en milieu uit het oog? Volgens het reisverslag van 2016 waren de hyperscale datacenters goed landschappelijk inpasbaar, schoon en hadden ze maar beperkt technische voorzieningen nodig. Daar hebben we eigenlijk een beetje op vertrouwd. Is dat wel terecht geweest? Uit de brief van 4 maart jl. blijkt ook dat de Provincie op deze manier haar zorgen uit over het water- en energieverbruik, over de ‘verdozing’ en de economische gevolgen voor datacenter achter een dijk en welke financiële gevolgen dat heeft voor de belastingbetalers. Ik ben sprakeloos. We gingen ervan uit dat de focus en het belang van Gedeputeerde Staten geregeld waren in de Omgevingsverordening en milieuvergunningen. Gedeputeerde Staten moeten Hollands Kroon nu een zienswijze geven en staan parallel in een Datacenterstrategie.
Ook maken we ons zorgen over de drinkwatervoorziening die in gevaar komt. Als in de zomer de aanvoer van het water slecht is, is ook het verbruik hoog. Kan het college de hoeveelheid water, maar ook de kwaliteit van het drinkwater van PWN garanderen? Op zijn minst vraagt dit om een pas op de plaats. Daarom dient de PvdD, samen met de CU, SP en JA21 een motie in.

Motie 43/12-04-21:
Tijdelijke stop op procedures datacenters

Provinciale Staten van Noord-Holland, in vergadering bijeen op 12 april 2021, te Haarlem, ter behandeling van het Actualiteitendebat datacenters;

Constaterende dat:

- *Het aantal datacenters in de MRA en Wieringermeer naar verwachting nog flink toeneemt;*

Overwegende dat:

- *Onduidelijk is of de provincie of gemeenten bevoegd gezag zijn voor het verlenen van Omgevingsvergunningen voor datacenters;*
- *Tot nu onvoldoende aandacht was voor negatieve aspecten van datacenters, als groot verbruik van drinkwater en windenergie, extra dijkversterking, ruimtegebruik en 'verdozing' van het landschap;*
- *De MRA werkt aan een datacenterstrategie;*
- *De provincie werkt aan een aanvulling hierop waarin op een rij wordt gezet wat de mogelijkheden van provinciale sturing zijn voor de thema's waterverbruik, energieverbruik, ruimtelijke impact en de economische waarde;*
- *Zuinig dient te worden omgegaan met grondstoffen, als (drink)water en hernieuwbare energie;*
- *Er technologische oplossingen voorhanden zijn om koelwaterverbruik circulair te laten zijn;*

Gehoord de discussie, verzoeken het College van Gedeputeerde Staten:
Een tijdelijke stop op procedures voor nieuwe datacenters in de provincie af te kondigen totdat duidelijk is wie bevoegd gezag is, er een strategie voor datacenters ligt en maatregelen aan de voorkant worden gesteld over o.a. verbruik van grondstoffen, circulariteit en een goede landschappelijke inpassing;

En gaan over tot de orde van de dag. PvdD, ChristenUnie, SP en JA21

De **VOORZITTER**: De motie maakt onderdeel uit van de beraadslagingen.
Dan geef ik het woord aan de heer Kaptheijns.

De heer **KAPTHEIJNS** (PVV): Naar aanleiding van berichtgeving inzake interne stukken van de provincie Noord-Holland waaruit het beeld naar voren komt dat datacenters tijdens extreme weersomstandigheden de levering van voldoende drinkwater aan huishoudens in gevaar kunnen brengen en miljoenen liters koelwater met onbekende chemicaliën lozen, hebben verschillende partijen, waaronder de PVV, de nodige kritische vragen gesteld. Het college heeft alle vragen voor deze Actualiteit beantwoord, waarvoor dank. De PVV moet helaas wel zeggen dat we de beantwoording zeer magertjes vinden. Want ondanks dat datacenters een politiek en maatschappelijk zeer gevoelig onderwerp zijn, heeft de PVV het gevoel dat het college de problematiek toch nog niet helemaal serieus neemt. Het college geeft aan dat er voldoende oog moet zijn voor het effect van datacenters op het landschap, het benutten van restwarmte, energievoorziening, alsmede het watergebruik. Er komt een heuse Datacenterstrategie, waarin deze zaken worden verwerkt. Gedeputeerde Staten gaan in overleg met de Omgevingsdienst om

na te gaan wat de mogelijkheden zijn voor een verdiepend onderzoek naar wateraspecten van datacenters. Echter, het college blijft ondanks alle punten van zorg van mening dat Noord-Holland een aantrekkelijke vestigingslocatie voor datacenters is en vooral moet blijven. Het college hanteert in zekere zin een 'Ja, mits-houding'. Daar zit wat de PVV betreft het probleem. Het college stelt namelijk dat de voordelen blijven opwegen tegen de nadelen, als met genoemde zaken rekening wordt gehouden. Wij zien die voordelen eerlijk gezegd niet. Levert het bijvoorbeeld veel lokale werkgelegenheid op, waar altijd mee geschermd wordt? Onze fractie heeft zo haar twijfels. Bovendien zijn datacenters niet zomaar weg te werken in het landschap. Het gaat soms om gebouwen waar zelfs passagiersvliegtuigen in kunnen parkeren. Wat zijn dan die 'doorslaggevende' voordelen? En worden daar ook keiharde voorwaarden aan gesteld? Hoewel het college aangeeft dat het betreffende onderzoeksrapport niet openbaar is gemaakt, omdat er te weinig onderzoekdata was, had dat wat de PVV betreft wel gelijk moeten gebeuren. Ik sluit me volledig aan bij de woorden van collega Mantel. We hadden gewoon eerder geïnformeerd moeten worden, want de conclusies en aanbevelingen logen er bepaald niet om. Zo wordt o.a. geconcludeerd dat er binnen datacenters nog onvoldoende kennis van en aandacht is voor hun waterhuishouding, alsmede dat slechts in een enkel geval op gestructureerde wijze wordt bijgehouden welke hoeveelheden water, soorten water en soorten, alsmede hoeveelheden chemicaliën men gebruikt. Dat is ronduit zorgelijk.
Wat de PVV betreft komt er dan ook meer een houding van 'Nee, tenzij', met zo streng mogelijke voorwaarden. Onze fractie zal de toekomstige datacenterstrategie door een dergelijke bril bekijken.

Mevrouw **VAN WIJNEN** (GL): Er is al het een en ander over gezegd. We sluiten ons volledig aan bij het feit dat dit een belangrijk onderwerp is. De vele bijdragen van de partijen laten zien dat het breed leeft. Dat is de reden dat het alleen dit jaar al twee keer in commissieverband uitvoerig is besproken. GL is blij dat dit college, in tegenstelling tot andere colleges, al in december op zoek is gegaan naar hoe het zit met de vergunningen. Er is advies ingewonnen bij de landsadvocaat. Dat heeft geleid tot het huidige traject. Straks volgt een Datacenterstrategie. Ik hoop dat die voor de zomer gereed is. Ik sluit me aan bij de woorden van mevrouw Kaamer van Hoegee en de heer Leerink dat het echt belangrijk is om nu alle dingen bij elkaar, integraal te bespreken, zodat het niet alleen gaat over het water, maar ook over het milieu, het landschap, werkgelegenheid en dat niet elke keer opnieuw die discussie element voor element gaan voeren. GL is geïnteresseerd in het voorstel van de heer Leerink om dat in een BOT-overleg te doen, voorafgaand aan de bespreking van de Datacenterstrategie, en daar mensen vanuit het waterschap en gemeenten te betrekken. Toch is GL blij met de aandacht voor schoon water en voldoende drinkwater van voldoende kwaliteit. Vewin (Vereniging voor drinkwaterbedrijven) heeft grote aandacht voor de verzilting van het grondwater als gevolg va de klimaatverandering en zeespiegelstijging. Ik verwacht een constructieve samenwerking als we daarin verdere stappen gaan nemen.

De heer **DEKKER** (FvD): Forum voor Democratie is niet tegen datacenters, maar we willen het nijpend woningtekort als absolute prioriteit zien in het benutten van de openbare ruimte. Datacenters met hun ruimtebeslag en hun grote behoefte aan elektriciteit en koeling komen pas later aan de beurt.

Wat betreft de aanleiding de aanleiding voor dit spoeddebat, een incidenteel dreigend tekort aan drinkwater, wil FvD de aandacht vestigen op belangrijke nieuwe technologieën voor datacenters. Het raakt aan de door gedeputeerde Loggen aangekondigde provinciale Datacenterstrategie, waarvan water- en energieverbruik en de ruimtelijke impact onderdeel uitmaken. Voorts zijn we in afwachting van demissionair minister Van Nieuwhuizen om uit te zoeken hoe het zit met het door partijen aangegeven mogelijke drinkwatertekort. FvD denkt met de veelbelovende nieuwe koelingsmethodieken een eliminering van een dreigend watertekort te zien. In dit geval gaat het om de zogenoemde gesloten koelsystemen. FvD denkt in oplossingen en niet in problemen. Gesloten koelsystemen, die anders werken dan de nu toe gangbare open koelsystemen, hebben als voordeel dat hierbij geen water maar koelvloeistof wordt gebruikt voor koeling, in een gesloten omgeving. Deze manier van koelen zorgt voor een efficiënter gebruik van de ruimte, wat cruciaal is voor het optimaal benutten van beschikbare ruimte voor andere, in onze ogen belangrijkere, functies. FvD heeft als cultuurprioriteit om zoveel mogelijk huizen te bouwen, maar nu de provincie deze datacenters toch moet faciliteren, is het goed om te kiezen voor de meeste efficiënte variant. FvD stelt voor dat gedeputeerde Loggen een nieuw vereiste van een gesloten koelsysteem voor toekomstige datacenters in Noord-Holland in de Datacenterstrategie opneemt, om problemen met watergekoelde datacenters volledig te elimineren en tevens zoveel mogelijk ruimtebehoud te organiseren voor de broodnodige woningbouw. In dat verband dient FvD een motie in met als titel ‘Uitsluitend datacenters met gesloten koelsystemen toelaten’.

Motie 44/12-04-21:
Uitsluitend datacenters met gesloten koelsystemen toelaten

Provinciale staten van Noord-Holland, in vergadering bijeen op 12 april 2021, te Haarlem, ter bespreking van actualiteit(en) aan de orde van de dag in casu waterverbruik datacenters en lozing in oppervlaktewater,

Constaterende dat:
- Bewoners zich zorgen maken om hun drinkwatervoorziening;
- Bewoners zich zorgen maken om de natuur vanwege de chemicaliën die toegevoegd worden aan het koelwater welke na gebruik in de natuur terecht komen;

Overwegende dat:
- Datacenters een groot beslag leggen op de openbare ruimte;
- Datacenters volgens de nieuwsberichten de drinkwatervoorziening in gevaar kunnen brengen;
- We in Nederland met een groot woningtekort kampen;
- Er ondertussen betere technieken voor koeling van datacenters bestaan zoals gesloten koelsystemen;
- Datacenters met een gesloten koelsysteem minder ruimte in beslag nemen;

Roepen Gedeputeerde Staten op om een extra eis in de vorm van gesloten koelsystemen op te nemen voor nog te vergunnen datacenters in de datacenterstrategie van Noord-Holland;
En gaan over tot de orde van de dag. Forum voor Democratie

De **VOORZITTER**: De motie maakt onderdeel uit van de beraadslagingen.

Mevrouw **GONGGRIJP** (D66): Allereerst sluiten we ons graag aan bij de oproep van de heer Leerink om een BOT-overleg te houden, waarin alle onderdelen van dit belangrijke dossier bij elkaar komen. Wat D66 betreft zijn datacenters essentieel voor de digitale samenleving. Dat is al door vele partijen gezegd. Het geografische zwaartepunt ligt in Amsterdam en omgeving. Noord-Holland is daarmee zeer aantrekkelijk. De vraag is wel hoe we in Noord-Holland vestigingsvoorwaarden gaan stellen met betrekking tot duurzaamheid en energieneutraliteit en hoe we dat gaan concretiseren. D66 hoort hierop graag de reactie van het college.
We zijn voorstander van het investeren in robuuste infrastructuur. We zien ook graag dat de internetknooppunten worden 'uitgebuit' en uitgebouwd. Goede toegang tot internet is een basisbehoefte. D66 is ook voorstander van het stellen van duurzaamheidseisen aan datacenters en wil graag dat de mogelijkheden tot het gebruik van grijs water in hergebruik van water beter worden benut. Bovendien zouden Gedeputeerde Staten met de sector in gesprek moeten gaan over de impact die ze hebben. Uit onderzoek blijkt dat ze zich daarvan niet altijd bewust zijn. Wellicht kan het in samenspraak met waterschappen. Zijn Gedeputeerde Staten bereid om dit op te pakken? Al eerder stelde de fractie van D66 vragen over de impact van datacenters, zowel qua ruimtelijke kwaliteit als qua milieueffecten en deed een oproep om te komen tot een provinciale strategie. Het is al door veel partijen aangehaald. We kijken uit naar deze strategie en we gaan in de commissie daarover graag het debat aan.

De **VOORZITTER**: Een interruptie van de heer Zoon.

De heer **ZOON** (PvdD): Ik hoor dat D66 vooral nu het gesprek wil aangaan met datacenters en regels wil stellen. In 2014 waren we al in gesprek met datacenters over de komst naar Noord-Holland. Hadden we toen al niet in gesprek moeten gaan? Denkt u niet dat we eigenlijk te laat reageren?

Mevrouw **GONGGRIJP** (D66): Mogelijk heb ik het niet helemaal helder geformuleerd. Wat ik bedoelde te zeggen is dat uit onderzoek blijkt dat datacenters zich niet altijd bewust zijn van het effect dat ze hebben op de omgeving. Daarom is het belangrijk dat het college daarover met de sector in gesprek gaat. Dat is de oproep die D66 zou willen doen.

De **VOORZITTER**: Tot slot is het woord aan de heer Klein.

De heer **KLEIN** (CU): Er is veel te doen rondom datacenters. De recente zorgelijke berichten in de media over het drinkwaterverbruik waren aanleiding voor wel vier fracties, waaronder die van de CU, om via schriftelijke vragen helderheid te krijgen over de situatie. We zijn blij dat Gedeputeerde Staten voortvarend deze vragen beantwoord hebben. Uit de beantwoording blijkt dat er inderdaad reden is tot zorg, maar ook dat er geen acuut probleem is. Wat de CU betreft was deze actualiteit daarom ook niet nodig. Wat wel nodig is, is dat op korte termijn de Datacenterstrategie wordt besproken. De heer Leerink stelde voor om een BOT-overleg te

organiseren, zodat we input kunnen geven. Dat kan een goed idee zijn, zolang het maar niet vertraagd. Het is urgent dat we met elkaar de voor- en nadelen van datacenters met elkaar gaan afwegen en kijken hoe de Provincie aanvullende eisen kan stellen. Voorkomen moet worden dat het opwekken van duurzame energie wordt geblokkeerd doordat datacenters alle netcapaciteit hebben gereserveerd. We moeten zorgen dat de belofte om restwarmte te gebruiken ook daadwerkelijk gestand wordt gedaan. We moeten de afweging kunnen maken waar we dit soort centra wel en niet willen en zorgen voor een goede landschappelijke inpassing. We moeten zorgen dat de effecten op het milieu minimaal zijn, bijvoorbeeld ook door nachtelijke verlichting te minimaliseren. We moeten zorgen dat verborgen kosten, zoals bijvoorbeeld dijkverzwaring, ook worden doorberekend. Al die platte daken moeten natuurlijk ook gebruikt worden voor zonne-energieopwekking. We horen graag van het college wanneer we deze strategie kunnen bespreken en ook of het bereid is om tot die tijd geen vergunningen voor nieuwe datacentra te verstrekken, zoals gevraagd is in de motie van de PvdD, die mede door de CU is ingediend.

De **VOORZITTER**: Er zijn zeven moties ingediend en er is een groot aantal vragen gesteld.

[Schorsing van 15.03 tot 15.20 uur]

De **VOORZITTER**: Ik heropen de vergadering. Voor een reactie van GS in eerste termijn geef ik het woord aan gedeputeerde Loggen.

Gedeputeerde **LOGGEN**: Op 18 maart jl. verscheen er een artikel in een landelijk dagblad dat voor veel vragen en commotie heeft gezorgd. Dat is ook terecht, want er werd gesproken over de drinkwatervoorziening. Het is ook volkomen terecht dat een viertal fracties daarover direct schriftelijke vragen stelde. Dat past goed bij de rol en de werkwijze van de Staten. Eerst stel je de vraag bij een dergelijk artikel over wat er aan de hand is, dan maak je een weging. Dit laatste zou in commissieverband moeten plaatsvinden, -deze actualiteit lijkt bijna op een commissievergadering-. Vervolgens komt het tot een oordeelsvorming. Deze wordt vertaald naar beleid. Dat is de ordentelijke werkwijze. Een enkele partij heeft hiervoor niet gekozen. Er ontstaat daarmee een paniekerige sfeer die in mijn optiek en die van Gedeputeerde Staten niet nodig is. Laten we kijken naar de feiten. In 2019 hebben Gedeputeerde Staten al geconstateerd dat het verstandig zou zijn om te komen met een strategie voor datacenters. Zij constateerden dat Noord-Holland een aantrekkelijke plek is om een datacenter te vestigen. In Noord-Holland staan 57 datacenters. Die vullen een belangrijke maatschappelijke plek in. Onze cloud staat er bijvoorbeeld in maar ook onze ICT-diensten lopen er voor een belangrijk deel over heen. Vandaar dat het verstandig is om daarvoor beleid te maken.
74 procent van het drinkwater dat PWN in de provincie levert, gaat naar de particulier. Slechts 0,6 procent gaat naar de 57 datacenters in Noord-Holland. Als het gaat over het oppervlaktewater dan heeft men bij het verkeerde loket gestaan. De waterschappen gaan over het oppervlaktewater. In de afgegeven vergunningen zijn geen lozingen van chemicaliën toegestaan, anders dan brijn (ingedikt zout). Via het watersysteem, dat in beheer is bij het waterschap, wordt het direct afgevoerd naar de Waddenzee. Uit een laatste meting is gebleken dat die al behoorlijk zout is en dat daar geen aanvullende nadelige verschijnselen zullen optreden. Het

Hoogheemraadschap heeft aangegeven dat een vergunning is afgegeven, waarin het lozen van chemicaliën, anders dan brijn, niet is toegestaan.
Hoe is de werkwijze van de Provincie? Wij hebben dit opgeschreven in ons coalitieakkoord in 2019. Vervolgens gaan we aan de slag om te komen tot beleid. Als zaken nog onvoldoende bekend zijn, worden onderzoeken gedaan. Dan komen partijen, zoals Green IT, met een rapport als bouwsteen voor het beleid of een strategie. Op 27 september 2020 is dit rapport besproken in mijn staf. Toen bleek dat er nog veel open vragen zijn. Bedrijven waren niet in staat of wilden geen volledige openheid van zaken geven, omdat er sprake is van bedrijfsgevoelige informatie. Daar kan ik me iets bij voorstellen. Daarop kwam de vraag of het afdwingbaar is. Uit een eerste ronde bleek dat het lastig afdwingbaar is om die gegevens boven tafel te krijgen. De almacht van de provincie heeft ook zijn grenzen. Als we een strategie of beleid hebben, dan zullen daarin ook bronvermeldingen worden opgenomen, zodat u straks kunt achterhalen hoe tot het beleid is gekomen.
Het beeld dat enigszins dreigde te ontstaan dat we niet weten waar we mee bezig zijn, dat werp ik verre van mij. We hebben niet alleen als Provincie Noord-Holland, maar als provincies, waterschappen en nationale overheid de vinger goed aan de pols. De wet schrijft voor dat drinkwaterleveranties aan particulieren altijd voor gaat. Vervolgens is in Nederland een verdringingsreeks vastgesteld. Aan de hand van hoe droog een periode is, wordt voorrang verleend. Daarbij staan inwoners veruit bovenaan. De verdringingsreeks wordt geactualiseerd. Noord-Holland heeft een plek in die werkgroep. Daarnaast is er ook een werkgroep Nieuwe watervraag. Ook daarin participeert Noord-Holland, samen met andere provincies, waterschappen en het Rijk. Ik kan u verzekeren dat we met elkaar de vinger aan de pols hebben als het gaat over de vraag naar drinkwater en de ontwikkelingen daarop, ook voor de lange termijn. Terecht is opgemerkt dat de klimaatverandering de levering op de langere termijn wellicht bemoeilijkt. We halen ons drinkwater voor een belangrijk deel uit het IJsselmeer. Als de aanvoer van water middels de IJssel stagneert, zal dat op de lange termijn wat betekenen voor de drinkwatervoorziening in Noord-Holland. We zijn er nu al wel mee bezig. Dat heeft niet veel te maken met de vraag omtrent datacenters. We zijn volop bezig om de drinkwaterleveranties, ook in de toekomst, te blijven garanderen, conform de verdringingsreeks.
De beide moties van JA21 wil ik ontraden. Het gebruik en lozen van chemicaliën is niet toegestaan in de vergunningen van het Hoogheemraadschap. Zoals aangegeven heeft de leverantie van drinkwater al de hoogste prioriteit bij wet.

Gedeputeerde **ZAAL**: Ik wil in aanvulling op de heer Loggen iets vertellen over de procedure van de Datacenterstrategie. Vanuit mijn kant de bevestiging dat het onderwerp erg belangrijk is en dat Gedeputeerde Staten dat ook erkennen. Dat is de reden dat onderhandelde partijen in 2019 al in het Coalitieakkoord hebben opgenomen dat er een Datacenterstrategie moet komen. We zijn inmiddels aan de slag gegaan om die strategie te realiseren. Daarvoor zaten we niet stil. Ook de sector heeft niet stilgezeten. In de MRA werd al eerder gewerkt aan een Datacenterstrategie. Er zijn al visies op datacenters in Haarlemmermeer en Amsterdam. Ook de sector zelf is in ontwikkeling om duurzamer te worden. Dat blijkt bijvoorbeeld uit een green deal die verschillen de datacenters hebben gesloten om in 2030 klimaatneutraal te zijn. Ook op het gebied van

water gebeurt er al veel, bijvoorbeeld bij de datacenters van Microsoft kan het waterverbruik al verder worden beperkt.
Het doel van de Datacenterstrategie is enerzijds om nieuwe vestiging van datacenter te faciliteren. We hebben ze nodig voor onze digitale infrastructuur. Dat belang is door een groot aantal fracties vandaag naar voren gebracht. We zien ook dat ze van grote invloed zijn op energieverbruik, waterverbruik, restwarmte et cetera. Dat willen we regelen in vestigingsvoorwaarden. Veel onderwerpen die vandaag zijn genoemd, kunnen een plaats krijgen in de Datacenterstrategie. Mevrouw Kaamer van Hoegee noemde een aantal relevante onderwerpen. Ik hoorde ze ook bij het CDA en D66. Dat zijn onderwerpen waar we aan denken, zoals de koelfaciliteiten. We bekijken of in de strategie kan worden opgenomen dat de beste beschikbare techniek moet worden gebruikt voor de koeling van het water.
De Datacenterstrategie wordt samen met de waterschappen, gemeenten, de datacentersector en andere stakeholders opgesteld. Een van de belangrijke thema's is de vraag wie waarover gaat in dit dossier. Daarom moet in beeld worden gebracht wat het instrumentarium van de provincie zou moeten zijn en waar de provincie andere partijen nodig heeft.
Ik hoop dat u begrijpt dat dit een complex dossier is. Dat blijkt ook wel uit de gestelde vragen. We hebben diverse bouwstenen nodig. Daarmee bouwen we dit dossier op. We zorgen dat u binnenkort ook mee kunt praten over het eerste concept. We zijn met de griffie al in gesprek over een BOT-overleg. We hopen dat dit BOT-overleg nog in mei kan plaatsvinden.

De **VOORZITTER**: Een interruptie van de heer Zoon.

De heer **ZOON** (PvdD): Ik hoor de gedeputeerde vooral praten over wat er allemaal nog gaat komen. Wat hebben Gedeputeerde Staten gedaan tot en met 2019?

Gedeputeerde **ZAAL**: We zijn al jarenlang in gesprek met de sector. Pas in 2019 is in het Coalitieakkoord, -ook omdat het aantal datacenters gegroeid is- bepaald dat een Datacenterstrategie voor Noord-Holland moet worden opgesteld. In Haarlemmermeer en Amsterdam zijn er al strategieën, maar voor de rest van Noord-Holland nog niet. Laten we kijken hoe dat in één strategie kan worden neergelegd. Dat betekent niet dat we tot die tijd hebben stilgezeten en dat geen gesprekken met de sector hebben plaatsgevonden. In MRA-verband is er al uitgebreid over gesproken. Dat heeft geleid tot een concept Datacenterstrategie.
Mijn voornaamste boodschap is dat dit een complex besluitvormingsproces is. We willen graag een zorgvuldig proces, waarbij we met alle stakeholders tot een strategie komen. Daarover gaan we binnenkort met u in gesprek middels een BOT-overleg. In het BOT overleg kunt u uw suggesties inbrengen. Dan kunnen we die integraal afwegen. Nu komen er moties voorbij met instrumenten, die we kennen van infrastructurele projecten. Die worden nu hier uit de heup geschoten. Die zouden we dan maar moeten toepassen op de datacenters. Dat is niet hoe Gedeputeerde Staten het proces voor zich zien. We willen u en de stakeholders daarbij betrekken. In mei bieden we u een BOT-overleg aan. Voor de zomer zal de eerste versie van de Datacenterstrategie voorliggen. Dat is voor een dergelijk complex besluitvormingsproces heel snel. Ik denk dat het goed is dat we er dan verder over praten.
Dit was in het algemeen het advies, maar ik zal de moties aflopen.

De motie inzake de MER: Op het moment dat de Provincie Noord-Holland bevoegd gezag is, -en wij zijn van mening dat de Provincie bevoegd gezag is als het gaat om IPC-installaties van 50 Megawatt of meer-. Daarover zijn we in gesprek met onder andere gemeente Hollands Kroon. Op het moment dat daarover volstrekte duidelijkheid is, kunnen we u die geven. Op het moment dat de Provincie bevoegd gezag is en er een MER noodzakelijk is, -dat is niet bij alle datacenters het geval-, dan zullen we zorgen dat die MER wordt uitgevoerd. U vraagt eigenlijk om ons aan de wet te houden. Dat doen we altijd.
De MKBA is een instrument dat we kennen van infrastructurele projecten. Of dat bij datacenter het meest geschikte instrument is, daarover heeft de gedeputeerde haar twijfels. Dit instrument moet integraal worden afgewogen tegen alle andere instrumenten die we mogelijk in 'de koffer' hebben, of die bij andere organen liggen. Ik stel voor om dat in te brengen bij het BOT-overleg en vervolgens tijdens de commissiebehandeling van de Datacenterstrategie.
De openheid van informatie: we hebben geen bevoegdheid om die af te dwingen. Het is wel iets waarover we met de datacenters spreken. De motie wordt ontraden, vanwege het ontbreken van instrumenten.
De motie inzake de tijdelijke stop wordt ook ontraden. We kunnen niet ingrijpen in bestaande procedures, omdat er geen voorbereidingsbesluit is. Buiten dat gaat het heel ver. In Noord-Holland Zuid zijn de meeste datacenters gevestigd. De Datacenterstrategieën van gemeenten Haarlemmermeer en Amsterdam zijn vergelijkbaar met wat wij voor ogen hebben voor de Noord-Hollandse Datacenterstrategie. Om nu een stop op de gehele provincie te leggen, terwijl er goede vestigingsvoorwaarden zijn, dat gaat Gedeputeerde Staten veel te ver.
Ten aanzien van motie 44 over koelsystemen heb ik al aangegeven dat dit het onderzoeken waard is in de Datacenterstrategie, maar dan als de best beschikbare techniek. Ik stel voor die motie aan te houden tot besluitvorming over de Datacenterstrategie.

De **VOORZITTER**: Een interruptie van de heer Koyuncu. Een aantal partijen, waaronder de indiener van deze actualiteit hebben geen spreektijd meer. Dit is geen commissievergadering, maar een actualiteitenronde. Als we op deze wijze actualiteiten gaan inzetten, dan wordt dit straks piece de resistance van de hele vergadering. Daar zullen we toch echt met elkaar discipline moeten betrachten. U heeft de spreektijden gezien in de chat. Ik ga daarop heel strak sturen. Gedeputeerde Staten zijn al ruim door hun spreektijd heen. Zij hebben geen tijd meer om vragen te beantwoorden. Ik ben ruimhartig genoeg geweest. Dit instrument gaat dan zijn doel voorbij.

De heer **KOYUNCU** (DENK): Begrijp ik goed dat de gedeputeerde aangeeft dat ze niet altijd de nodige informatie van de datacenters krijgt, geen bevoegdheid heeft om dat af te dwingen en dus ook niet op zoek gaat naar manieren om die informatie wel te krijgen?

Gedeputeerde **ZAAL**: De wijze waarop wij informatie zullen krijgen van datacenters is ook onderdeel van de Datacenterstrategie. We hebben goede gesprekken met de datacenters, ook over water-, energieverbruik en restwarmte. Ik kan niet op deze motie ingaan en dan zeggen dat we gaan afdwingen dat zij informatie ter beschikking stellen. Die bevoegdheid hebben we niet. In het kader van de Datacenterstrategie kunnen we kijken of we die bevoegdheden kunnen creëren.

Ik twijfel daarover. Dat zal een onderwerp zijn waarnaar nader onderzoek moet worden gedaan en waarover met elkaar gesproken kan worden in commissieverband. Kom daar later op terug bij het BOT-overleg. Dan hebben we een goed doorvlochten juridisch advies, wat nu met een motie VOD niet aan de orde is.

De **VOORZITTER**: Ik kijk of partijen nog hebben tijd hebben om in tweede termijn het woord te voeren. U moet zich realiseren dat Gedeputeerde Staten geen tijd meer hebben om antwoord te geven.

Mevrouw **ALBERTS** (SP): Ik had graag gezien dat de moties, zoals ze genoemd zijn, een antwoord krijgen binnen de te bespreken Datacenterstrategie. Dat betekent niet automatisch dat ze allemaal worden overgenomen, maar dat er een antwoord is.
Er is voorgesteld om een BOT-overleg te houden. Dat is niet openbaar. Dan stel ik voor om het BOT-overleg openbaar te houden. Ik hoor graag van de anderen hoe zij daarover denken.

Mevrouw **KAAMER VAN HOEGEE** (VVD): Ik wil verduidelijken dat de VVD het wel degelijk belangrijk vindt om goed te kijken wat de impact is van datacentra op het landschap van Noord-Holland en wat de gevolgen zijn voor de provincie met betrekking tot het gebruik van drinkwater. De beantwoording van schriftelijke vragen is voor de fractie van de VVD echter op dit moment afdoende, wat niet wegneemt dat wij hierover in contact zijn met onze collega's van het waterschap. Het waterschap is immers in eerste instantie verantwoordelijk voor de waterkwaliteit en heeft te zorgen dat er voldoende en kwalitatief goed drinkwater voor handen is.
Dit spoeddebat is aangevraagd met als hoofdreden het gebruik van drinkwater en de chemicaliën die worden gebruikt. Toch zien we nu een bloemlezing aan moties langskomen. Over een aantal gaat de provincie niet. Verder zijn er moties die we sympathiek vinden, maar we vinden het nu niet het juiste moment om erover te stemmen. De VVD is blij om te horen dat er volgende maand een BOT-overleg wordt gehouden, waarin er meer duidelijkheid komt over het wie, wat, waar, wanneer en welke verantwoordelijkheden. Dan kunnen we met elkaar van gedachte wisselen over wat we in de Datacenterstrategie willen terugzien.
In reactie op mevrouw Alberts. Of het BOT-overleg openbaar kan zijn, is afhankelijk van de informatie die wordt gedeeld. Als die in openbaarheid kan worden gedeeld dan kan het onderwerp worden geagendeerd als agendapunt voor de commissie.

Mevrouw **KONING** (CDA): Ik had een interruptie aangemeld, maar die is niet toegestaan. Een aantal vragen is niet beantwoord. Klopt het dat gemeente Hollands Kroon van mening is dat de Provincie vanaf nu bevoegd gezag is, ook voor het verlenen van vergunningen. De gemeente schijnt gezegd te hebben dat reeds verleende vergunningen niet meer gelden. Klopt dat of zijn die onherroepelijk, zoals bijvoorbeeld voor het venster? Dat willen we weten voor de stemming over de moties. Als een datacenter in een bestemmingsplan is toegestaan, kunnen vergunningsaanvragen dan opzij worden gelegd om op die nieuwe vestigingsvoorwaarden te wachten? Kan dat juridisch gezien? Voor de procesmotie willen we dat weten.
We constateren een houding bij Gedeputeerde Staten en Provinciale Staten om alle zorgpunten rond de datacenters toch maar weer uit te stellen en te verwijzen naar een BOT-overleg en een

strategie. Dat vinden wij jammer. We hadden liever meer actualiteitsgevoel gezien bij Gedeputeerde Staten en de coalitiepartijen.
We begrijpen dat de waterschappen over de kwaliteit van water en de chemicaliën gaan, maar dan nog wel de vraag, -en misschien kan die schriftelijk worden beantwoord-. Bij het waterinnamepunt in Andijk is het waterkwaliteitsaspect van de lozing vanuit datacenters gesignaleerd. Er blijkt een maatregel aan gekoppeld te zijn. Wat was er nu precies aan de hand? Welke maatregel is genomen en wordt die goed nageleefd?

De heer **ZOON** (PvdD): Blijkbaar hebben Gedeputeerde Staten in de afgelopen zeven jaar een groene spiegel voorgehouden gekregen. Datacenters blijken helemaal niet zo groen te zijn als we dat vanaf 2014 altijd gehoord hebben. Blijkbaar heeft het college zich de afgelopen jaren verkeerd laten informeren en zitten slapen, door nu pas te gaan werken aan een strategie. Overigens wordt daarover ook al twee jaar gedaan. Heb je geen strategie dan zul je initiatieven tijdelijk moeten stoppen. Dat hadden we moeten doen met biomassacentrales. Dat hebben we gedaan bij de geitenhouderijen. Daarom een pleidooi om de motie van de PvdD te steunen.

Mevrouw **VAN WIJNEN** (GL): We bedanken Gedeputeerde Staten voor de beantwoording. Daarmee benadrukken zij, maar ook wij met moties hoe complex het onderwerp is. Voor ons was de beantwoording voldoende. Voor wat betreft moties volgen we de lijn van mevrouw Kaamer van Hoegee. Een aantal moties is sympathiek. Ze voegen iets toe aan een zorgvuldige inpassing en plaatsing van datacentra. Voor nu is het te vroeg om met de moties in te stemmen. We zullen op dit moment tegen stemmen.
We willen de oproep van de SP om het BOT-overleg openbaar te maken steunen. Het draagt bij aan de transparantie die we als provincie willen uitstralen. Als dat mogelijk is, dan zien we dat graag gebeuren.

De **VOORZITTER**: Dan was er een vraag die duidelijkheid vraagt over een van de moties. Ik vind dat u wel moet weten waarover u stemt. Bij hoge uitzondering geef ik gedeputeerde Zaal de gelegenheid om duidelijkheid te geven ten aanzien van die motie.

Gedeputeerde **ZAAL**: Ik wil graag twee opmerkingen maken. De eerst is naar aanleiding van de inbreng van de SP. Ik heb mevrouw Alberts gehoord. Tijdens het BOT-overleg zal ik er een actieve herinnering aan hebben. Ik stel voor dat we de dingen, die nu besproken zijn, alvast uitzoeken en ook meenemen, om de tijd die we nu met elkaar hebben genomen, een nuttig vervolg te geven.
De tweede vraag is van mevrouw Koning over Hollands Kroon. We zijn in gesprek met gemeente Hollands Kroon over de bevoegdheidsverdeling. De nieuwe inzichten, die er zijn, worden gedeeld door de gemeente. Wat dat voor consequenties heeft voor bestaande vergunningen dat brengen we nog goed in kaart. Als daarover duidelijkheid is, wordt u via mij of door gedeputeerde Olthof uitgebreid geïnformeerd.

De **VOORZITTER**: Dan ga ik nu een einde maken aan het bespreken van deze actualiteit. Een actualiteit is niet bedoeld voor een uitgebreide discussie, met als gevolg dat uit de spreektijd wordt gelopen.

We gaan over tot het in stemming brengen van de moties. Dat doen we wederom digitaal. Ik verzoek u m naar de stemmodule te gaan.

De heer **MANTEL**: Ik heb geen antwoord op mijn vraag of Gedeputeerde Staten de aanbeveling uit het rapport overneemt.

Mevrouw **ALBERTS** (SP): Ik hoor dat gedeputeerde Zaal ingaat op mijn opmerking om het besprokene mee te nemen in de Datacenterstrategie. Ik houd onze motie aan totdat in het BOT duidelijk is geworden in hoeverre zaken zijn meegenomen. Mogelijk komt de motie dan alsnog terug. Ik heb geen zin om de motie nu te laten wegstemmen om vervolgens nergens meer in het verhaal een MKBA terug te zien komen.

De **VOORZITTER**: Motie 41 is ingetrokken.

Dan gaan we over tot het in stemming brengen van de moties.

De Statenleden Van Gilse (VVD) en Steeman (D66) onthouden zich van stemming, vanwege geldige juridische redenen. De heer Heijnen (CDA) is afwezig. Er kunnen 50 geldige stemmen worden uitgebracht.

De heer **MANTEL**: Ik heb nog steeds geen antwoord gehad op mijn vraag of Gedeputeerde Staten de aanbevelingen uit het rapport overneemt, zodat ik eventueel nog twee moties kan indienen.

De **VOORZITTER**: Dat gaat niet meer. U krijgt op dit moment geen antwoord. De actualiteit is gesloten. We gaan nu over tot het in stemming brengen van de ingediende moties. U heeft ook geen spreektijd meer. Dat gaat helaas niet.

Voordat ik overga tot digitale stemming schors ik de vergadering voor twee minuten tot 15.55 uur.

[Schorsing 15.53 – 16.00 uur]

De **VOORZITTER**: Ik heropen de vergadering.
De stemming wordt geopend en na een minuut gesloten.

Motie 38 'Geen drinkwatertekort door datacenters' wordt met 28 stemmen tegen, 22 stemmen voor en 2 onthoudingen van stemming verworpen. Tegen de motie hebben gestemd de fracties van CU, GL, PvdA, D66 en VVD. De leden Steeman (D66) en Van Gilse (VVD) hebben zich onthouden van stemming.

Motie 39 'Duidelijkheid over chemicaliën in water'
De digitale stemming wordt geopend en na een minuut gesloten.

Motie 39 wordt met 27 stemmen tegen, 22 stemmen voor en 2 onthoudingen verworpen. Tegen hebben gestemd de fracties van CU, GL, PvdA, D66 en VVD. De leden Steeman (D66) en Van Gilse (VVD) hebben zich onthouden van stemming.

Motie 40 'Maak de MER datacenter-proof
De digitale stemming wordt geopend en na een minuut gesloten.
Motie 40 wordt met 31 stemmen tegen, 19 stemmen voor en 2 onthoudingen verworpen. Tegen hebben gestemd de fracties van CU, GL, PvdD, PvdA, VVD en D66. De leden Steeman (D66) en Van Gilse (VVD) hebben zich onthouden van stemming.

Motie 42 'Datacentra dwingen openheid van zaken te geven met betrekking tot waterverbruik'
De digitale stemming wordt geopend en na een minuut gesloten.
Motie 42 wordt met 28 stemmen tegen, 22 stemmen voor en 2 onthoudingen verworpen.
Tegen hebben gestemd de fracties van CU, GL, PvdA, D66 en VVD.
De leden Steeman (D66) en Van Gilse (VVD) hebben zich onthouden van stemming.

Motie 43 'Tijdelijke stop op procedures datacenters'
Motie 43 wordt met 30 stemmen tegen, 20 stemmen voor en 2 onthoudingen verworpen. Tegen hebben gestemd de fracties van CDA, GL, PvdA, VVD en D66. De leden Steeman (D66) en Van Gilse (VVD) hebben zich onthouden van stemming.

Motie 44 'Uitsluitend datacentra met gesloten koelsystemen toelaten'
De digitale stemming wordt geopend en na een minuut gesloten.
Motie 44 wordt met 31 stemmen tegen, 19 stemmen voor en 2 onthoudingen verworpen. Tegen hebben gestemd de fracties van CDA, CU, GL, PvdA, D66 en VVD. De leden Steeman (D66) en Van Gilse (VVD) hebben zich onthouden van stemming.

De **VOORZITTER**: Daarmee zijn we aan het eind gekomen van deze actualiteit.

Dan gaan we over naar de volgende actualiteit, ingediend door de PvdD. Dat is een actualiteit inzake de brief van de ILT over inventarisatie van Zeer Zorgwekkende Stoffen bij Tata en de recente brand.

Statenlid **KOSTIÇ** (PvdD): Stelt u zich nu eens voor dat u een van de burgers in de regio van Tata bent. Jarenlang kunt u de ramen niet normaal open doen, door stof en stank. Voordat u buiten gaat sporten moet u eerst de windrichting controleren. Uw kinderen en kleinkinderen kunnen niet normaal buiten spelen: elke dag moeten hun speelplekken worden ontdaan van Tata's stoffen. Jarenlang zijn er steeds nieuwe indicaties dat uw gezondheid en die van uw dierbaren door Tata wordt bedreigd. De hoeveelheid kankerverwekkende stoffen in Wijk aan Zee is toegenomen. En tot overmaat van ramp blijkt keer op keer dat de verantwoordelijke instanties onvoldoende grip hebben op Tata. En dan leest u de recente brief van de Inspectie Leefomgeving en Transport (ILT) die de Omgevingsdienst erop wijst dat zelfs de wettelijk verplichte rapportages van Tata over de giftige Zeer Zorgwekkende Stoffen aan alle kanten rammelen. De bekende uitstootcijfers zijn

mogelijk een onderschatting en ook het uitgaan van jaargemiddelden wordt in twijfel gebracht. Uitgerekend het extreem giftige metaal Beryllium wordt volgens de ILT niet gemonitord.
Alsof de onzekerheid en angst niet groot genoeg zijn, lijkt uit de meest recente brand bij Tata de communicatie ook niet op orde. Lopen mensen en milieu nu gevaar? Burgers hebben geen idee. Volksvertegenwoordigers hebben geen idee. Hoe gaat de provincie dit allemaal aanpakken en op welke termijn? Burgers hebben geen idee. Volksvertegenwoordigers hebben geen idee.
Bij zoveel ernstige feiten zou je verwachten dat de provincie eerder dan de maandelijkse commissie iets communiceert. Minstens een bericht van gedeputeerde op social media. Niets van dat gezien. Daarom hebben wij deze Actualiteit aangevraagd. Bewoners verdienen snellere opheldering. Er zijn inmiddels zoveel schandalen rond Tata, dat we het in deze vergadering houden bij de meest urgente vragen. Over de rest zullen we Gedeputeerde Staten uitgebreid in commissie ondervragen.
Eerst de urgente vragen over de brief van ILT en daarna nog drie vragen over de brand.
Gaat de Omgevingsdienst echt alle adviezen van ILT over Tata oppakken en hoe snel gebeurt dat? Kunt u toezeggen dat de gezondheid van de omwonenden daarbij voorop staat? Anders hebben we daar een motie voor achter de hand. Weet de Omgevingsdienst nu of kankerverwekker benzeen wel of niet volledig wordt afgevangen en zo niet, wat zijn de mogelijke gevaren voor de gezondheid van de leefomgeving? Wat is de impact op de gezondheid van mensen en hun leefomgeving door het giftige Beryllium? Klopt het dat Beryllium niet of onvoldoende wordt gemonitord? Moet daar niet per direct actie op worden ondernomen?
Dan de drie vragen over de laatste brand. De brand ontstond op 28 maart rond 14.30 uur. Grote donkere rookwolken. De Veiligheidsregio stuurde om15.15 uur een kort bericht via social media dat er brand was en het advies was om ramen en deuren gesloten te houden. Rond 15.30 uur bleek de Veiligheidsregio te weten wat de oorzaak was. De Omgevingsdienst stuurde pas rond 16.00 uur een bericht uit, waaruit bleek dat ze nog geen idee hadden wat de oorzaak was, terwijl de Veiligheidsregio het al wist. Tata was vergeten te communiceren met de Omgevingsdienst.
De vraag is: Wat gaat er precies mis in de communicatie? Moet de communicatie tussen Omgevingsdienst en Veiligheidsregio niet beter bij calamiteiten? Communiceren die überhaupt met elkaar? Dat lijkt ons handig, gezien Tata zelf niet altijd alert is.
Kunnen Gedeputeerde Staten een tijdlijn schetsen rond de gang van zaken en hoe en op welk moment precies gecommuniceerd is, niet alleen naar inwoners, maar ook tussen Tata, Omgevingsdienst en Veiligheidsregio?
Het ging dit keer goed, maar wat als de volgende keer een grotere ramp ontstaat? Welke lessen trekken Gedeputeerde Staten hieruit? Hoe gaan Gedeputeerde Staten ervoor zorgen dat de Omgevingsdienst ook tijdig ter plekke is?
Wij zijn de afgelopen weken veel gebeld door bezorgde omwonenden. Wij verwachten van de gedeputeerde volledige en precieze antwoorden, niet een algemeen verhaal. Dat is wel zo eerlijk naar de inwoners en het scheelt interrupties. Wij wachten de reactie van de gedeputeerde af en komen mogelijk met een motie.

De heer **SMALING** (SP): We spreken vaak over Tata Steel. Vaak staan dezelfde onderwerpen rondom Tata Steel op de agenda. We bevinden ons nog steeds in dat knellende pak, waarin je enerzijds het grote belang van het bedrijf voor het land en zeker voor de Regio IJmond moet

wegen tegen de overlast die omwonenden in allerlei soorten en maten beleven. Wat de brand betreft sluit ik me aan bij de woorden van Statenlid Kostiç. Daar wil ik geen extra woorden aan wijden. Ik sluit me ook aan bij de vragen.
Wat betreft het rapport van ILT hebben we ons wel verbaasd over de zaken die daarin naar voren komen. Was dat al niet bekend? Het lijkt alsof het een eerste inventarisatie is van Zeer Zorgwekkende Stoffen. Je verwacht dat een bedrijf dat ook meeneemt in een rapportage. Ik noem bijvoorbeeld dat slechts 17 van de 113 meetpunten, of punten waar met emissies, zijn meegenomen in het rapport. Er waren 2600 voorvallen, waarvan niet duidelijk is of dat tot emissies van Zeer Zorgwekkende Stoffen heeft geleid. Er is geen lopend verwijderings- en reductieprogramma, terwijl dat wel in de activiteitenregeling staat. Stoffen als Beryllium en Benzopyreen, Benzol en ook bepaalde koolwaterstoffen worden genoemd. Daarbij vraag je jezelf af of ILT dan zoveel betere chemici heeft dan Tata Steel. Verder wordt geen cumulatie toegepast op de grensmassa.
Dan benoem ik nog de twee meest in het oog springende zaken. De werkelijke emissie ligt veel lager dan de vergunde emissie. Is de vergunning dan zo oud dat de best beschikbare techniek daar helemaal niet in voorkomt? In principe is dit voor het bedrijf juist een goede uitkomst. Er wordt gesuggereerd om het niveau van de vergunning te laten zakken. Ik ben benieuwd naar hoe dit nu in elkaar steekt.
Aan het eind van de brief staat nog iets vermeld over kankerverwekkende stoffen. Daar wordt de vraag gesteld of piekbelastingen meer belastend zijn dan een hoger jaargemiddelde. Dat wil ik ook weten, maar ik vind het ook raar dat het nu in deze brief gevraagd wordt. Je verwacht dat GGD, RIVM en dergelijke die informatie al lang paraat zouden moeten hebben.

Mevrouw **KONING** (CDA): Naar aanleiding van het debat over Tata aan de hand van het rapport van de Rekenkamer had het CDA de indruk dat de gedeputeerde samen met de Omgevingsdienst de zaken nu goed in de hand heeft. Echter, nu zijn er toch weer nieuwe verontrustende berichten en rapporten over overschrijdingen en te late meldingen. Zo was er onder meer een lozing van kwik. We lezen in de media dat de Omgevingsdienst op 30 maart aan Tata Steel een week de tijd heeft gegeven om te laten weten welke maatregelen het bedrijf per direct neemt om aan de eisen omtrent kwiklozing te voldoen. Heeft Tata direct maatregelen getroffen? Wat was de reactie van Tata op de eis van de Omgevingsdienst?
Hebben Gedeputeerde Staten en de Omgevingsdienst nu echt goed grip op de complexe situatie bij Tata Steel en ook op de uitstoot van Zeer Zorgwekkende Stoffen? Kunnen wij daarop vertrouwen? We horen het graag.

Mevrouw **VAN SOEST** (50PLUS/PvdO): Er zijn al veel vragen gesteld. Ik wacht de beantwoording van de gedeputeerde af.

De heer **LEERINK** (PvdA): Weer twee incidenten waarover we het zeker moeten hebben. Ze zijn belangrijk, zeker voor de bewoners van Wijk aan Zee, en roepen ook veel vragen op. We vragen ons wel af of dit tijdens deze Actualiteit moet. Bij een grote brand zou ik me daarbij nog iets kunnen voorstellen, al is de Veiligheidsregio in eerste instantie aan zet. We hebben met elkaar afgesproken, juist omdat we Tata zo belangrijk vinden, dat we iedere commissievergadering de

ruimte nemen om er over door te spreken. Wil de gedeputeerde de Staten over het rapport van de ILT en over de brand uitgebreid meenemen tijdens de komende commissievergadering? Wellicht kan hij de commissie op voorhand van de nodige informatie voorzien? Dan kan het gesprek op een goede manier worden gevoerd. Dat lijkt me zinvoller dan om het in deze setting te doen.

De **VOORZITTER**: Een interruptie van Statenlid Kostiç.

Statenlid **KOSTIÇ** (PvdD): Ik wil wel opmerken dat ik er niet zo over denk. De burgers denken er zo over. Daarom worden wij platgebeld. Mijn vraag aan u is of u dit niet urgent genoeg vindt Negeert u het feit dat burgers in onzekerheid zitten, omdat er teveel vragen zijn opgeworpen sinds de gebeurtenissen?

De heer **LEERINK** (PvdA): Dat vind ik een beetje flauw. Alsof de PvdD zich nu opwerpt en hier 'de burger' vertolkt. Ik spreek ook mensen uit Wijk aan Zee. Wij hebben die contacten ook. We proberen met elkaar die contacten zo goed mogelijk te onderhouden en de lijnen zo kort mogelijk te houden. We vinden het allemaal enorm belangrijk dat het weer goed in Wijk aan Zee in relatie tot Tata. Ik denk dat die ene week verschil niet zoveel uitmaakt. Ja, het is urgent. Ja, we moeten het erover hebben, maar soms kan de nodige voorbereiding ervoor zorgen dat je meer beslagen ten ijs komt. De discussie moet in de juiste setting worden gevoerd. Dit helpt om de duidelijkheid te verschaffen die nodig is. Het gaat er niet alleen om dat je laat zien dat je iets belangrijk vindt. Het gaat er ook om dat je met elkaar een stap verder komt. Ik denk dat dit beter kan in de commissie Natuur Landbouw en Gezondheid, op basis van de juiste informatie. Vandaar dat ik van de gedeputeerde wil weten of we de discussie volgende week kunnen voeren en of we voor die tijd en ter voorbereiding de nodige informatie kunnen verwachten.

De **VOORZITTER**: De heer Heijnen is weer ingelogd en aanwezig in de vergadering.
Het woord is aan mevrouw Bezaan.

Mevrouw **BEZAAN** (PVV): De PVV schrok ook van de berichtgeving dat Tata Steel kwik loost in het riool zonder benodigde vergunning. Alsof dat al niet erg genoeg is, blijkt tevens dat begin 2019 door de Omgevingsdienst om een lijst is gevraagd van alle Zeer Zorgwekkende Stoffen die het staalbedrijf via afvalwater in het gemeentelijk riool loost, maar dat pas eind vorig jaar en in januari dit jaar overzichten zijn verstrekt. Die blijken ook nog eens onvoldoende gegevens te bevatten. Bovendien zouden rapportages onvolledig zijn. Maar uit de rapportages blijkt wel dat slechts bij 17 van de 213 zogeheten emissiepunten maatregelen zijn genomen om de uitstoot van Zeer Zorgwekkende Stoffen (ZZS) te reduceren. De heer Smaling refereerde daar ook al aan. Een ronduit bizarre en ontoelaatbare gang van zaken.
De Omgevingsdienst heeft Tata Steel een week de tijd gegeven om te laten weten welke maatregelen worden genomen om aan de eisen te voldoen. Dat was eind maart. Ook mevrouw Koning refereerde daaraan. Hoe staat het daarmee en welke maatregelen gaan er richting Tata Steel genomen worden? Immers, het gevoel bekruipt onze fractie dat de Omgevingsdienst nog steeds geen harde vuist kan maken richting het bedrijf, wanneer dat nodig is. Graag een reactie van de gedeputeerde.

En dan de brand bij Tata op 28 maart jongstleden, waarbij de Omgevingsdienst pas na bijna een uur op de hoogte werd gesteld. Volgens Tata Steel kwam dit door een menselijke fout; iemand zou het te laat hebben gemeld. Maar was er dan geen protocol aanwezig, of was daar bij het personeel geen kennis van? Het voelt vreemd aan dat deze enorme brand zo lang heeft kunnen duren, voordat er een belletje richting de Omgevingsdienst ging. De Omgevingsdienst heeft opdracht aan Tata Steel gegeven om de brand te onderzoeken en onze fractie is benieuwd naar de uitkomsten. Zijn deze er al?
De PVV onderkent de belangrijke economische waarde van Tata Steel voor de regio, maar vindt wel dat er hard mag worden opgetreden wanneer stelselmatig zaken niet goed gaan. En dat lijkt hier helaas het geval te zijn.

Mevrouw **GONGGRIJP** (D66): Allereerst zijn we het eens met de oproep van de heer Leerink, om in de commissie verder te praten over dit onderwerp. Dat neemt niet weg dat onze fractie wel geschokt was toen we het artikel in de Volkskrant lazen. We waren ook wel een beetje verontrust. Wat D66 betreft heeft Tata Steel, gezien het economische belang van de onderneming, maar ook de ingezette transitie naar een duurzame staalfabriek, een plek in de IJmond. We vinden wel dat Tata Steel zich zou moeten gedragen als een goede buur. Dit artikel lijkt het tegendeel te laten zien. Bestudering van de waarschuwingsbrief van de Omgevingsdienst, waarnaar het artikel verwijst, roept vragen op. De brief van de Omgevingsdienst stelt dat er geen vergunning is verleend voor de lozing van kwik. Op welke manier is binnen de huidige vergunning voor Tata Steel mogelijk dat kwik geloosd zou mogen worden, zoals Tata stelt? Het artikel in de Volkskrant suggereert dat kwik in het oppervlaktewater terecht kan komen. Is het mogelijk dat kwik door de genoemde lozing in het riool ook in het oppervlaktewater terechtkomt? Zijn omwonenden hierdoor ook echt in gevaar. De brief van de Omgevingsdienst stelt dat de aangeleverde gegevens door Tata Steel aan de Omgevingsdienst over de uitstoot van ZZS in de lucht onvoldoende is voor doorzending naar het RIVM. Hoe moeten we dit zien? Is dit een grove schending van de afspraken? We horen graag de reactie van de gedeputeerde.

De heer **DESSING** (FvD): Er is al veel gezegd, waar wij ons graag bij aansluiten. Ook wij kijken altijd naar de balans tussen de economische noodzaak van Tata Steel en de gezondheid van de bevolking die gegarandeerd moet zijn. De opmerkingen die gemaakt zijn over de brand en de late reactie en de communicatie tussen Tata, Omgevingsdienst en Veiligheidsregio onderschrijven we ook.
Als ik er vanuit een breder perspectief naar kijk, dan hebben we te maken met een bedrijf met een zeer complexe bedrijfsstructuur, met een groot aantal protocollen in veiligheids- en communicatiesystemen. Dat brengt me bij de vraag, die de SP al aanstipte over de rapportage van de ILT. Heeft de ILT voldoende kennis van een dergelijk complex systeem om dit op een goede manier te kunnen monitoren?
Ook onderschrijf ik het verhaal van de het CDA. De grip op het al dan niet vrijkomen van gevaarlijke stoffen is juist door de complexiteit van groot belang.
We richten ons op het feit dat er maximale transparantie op dit dossier zou moeten zijn.

De heer **ROOSENDAAL** (VVD): We hebben recent nog gesproken over het Rekenkameronderzoek. Mijn eerste vraag gaat over het feit dat er te weinig grip zou zijn van de Omgevingsdienst op Tata. Zijn er nieuwe feiten waaruit dit blijkt, anders dan al genoemd in het Rekenkameronderzoek? Zo ja, welke extra maatregelen zouden er dan volgens Gedeputeerde Staten genomen moeten worden, om meer grip te krijgen op de Omgevingsdienst? Hoe kunnen we überhaupt vaststellen of er voldoende grip van de Omgevingsdienst op Tata is? Wie stelt dat vast en per wanneer?
Het tweede onderwerp betreft de uitstoot van ZZS. ER wordt gesteld dat dit op een niveau gebeurt boven de Europese normen. Om welke stoffen gaat het precies? Over welke normen spreken we? Valt de uitstoot wel binnen de wettelijke norm en vergunningen die in Nederland zijn afgegeven?
Het volgende punt gaat over de afhandeling van de brand. Was er wel of geen NL Alert nodig? Waarom hebben de stations geen verhoogde uitstoot gemeten?
Dan nog over de kwiklozing op het riool. De Omgevingsdienst geeft aan dat de vergunning ontbreekt en dat de lozing hoger was dan zou zijn toegestaan op basis van een mogelijke vergunning. Tata beweert dat er wel een vergunning is. Wie heeft er gelijk? Waarom heeft er geen afstemming met Tata plaatsgevonden, voordat er een zorgwekkend persbericht door de Omgevingsdienst naar buiten werd gebracht.
We zijn het eens met de heer Leerink dat dit soort zaken zorgvuldig moeten worden opgepakt. Eerst moeten de feiten boven tafel komen, voordat men over elkaar heen valt en zo ongewenst de onrust verder wordt vergroot. Gezondheid en veiligheid zijn van groot belang. Bewoners en Tata hebben recht op betrouwbare informatie. Hoor en wederhoor voordat persberichten naar buiten gaan. Zorgvuldigheid en snelheid zijn van belang, maar wel in die volgorde. Provinciale Staten moeten actiever worden geïnformeerd.

Mevrouw **ER** (GL): Ook wij willen ons aansluiten bij het punt van de heer Leerink. We willen nu wel alvast wat vragen stellen. De Provincie heeft de afgelopen tijd het toezicht en de handhaving aangepakt en aangegeven sneller en strenger te zullen optreden. Toch lijkt deze boodschap niet helemaal te zijn binnengekomen bij het bedrijf. Na het uitbreken van een grote brand wordt de Omgevingsdienst pas een uur later ingelicht. Juist het eerste uur is cruciaal om maatregelen te treffen en om de veiligheid van omwonenden te kunnen waarborgen. Toch heeft Tata Steel verzuimd dit te doen. Hoe kan het dat een groot bedrijf als Tata Steel, waar vaker calamiteiten voorkomen, er blijkbaar geen goed protocol op nahoudt, dat ook nog eens goed wordt nageleefd. Dit is wat GL betreft het moment om te laten zien dat de Provincie daadwerkelijk een nieuw en beter beleid gaat voeren om het toezicht en de handhaving te verbeteren. Hoe gaat het college samen met de Omgevingsdienst er voor zorgen dat Tata Steel bij een eventuele volgende calamiteit wel tijdig een melding doet?
Dan nog over de brief met het advies van ILT. Ook wij hebben hierover onze zorgen. We zien wel dat de brief is opgesteld na een adviesverzoek vanuit de Omgevingsdienst. Dit sluit goed aan op het advies van de Randstedelijke Rekenkamer om beter te gaan samenwerken met alle adviesorganen. Als we de brief van de Omgevingsdienst van 24 maart aan Tata Steel lezen dan zien we ook dat alle punten van de ILT zijn overgenomen. Kunnen Gedeputeerde Staten bevestigen dat alle adviespunten van de ILT zijn gecommuniceerd richting Tata? Gaat de

Omgevingsdienst opnieuw overleggen met de ILT als er straks nieuwe informatie door Tata Steel is aangeleverd? We sluiten ons aan bij de vragen over de lozing van kwik.

De heer **KOYUNCU** (DENK): Tata Steel is het zorgenkindje van de provincie. De afgelopen jaren regende het klachten over de staalfabriek. Van de gevaarlijke grafietregen tot het verhandelen van CO2-rechten. Daar kwam afgelopen maand nog boven op de onvolledige gif-rapportage. De DENK-fractie maakt zich grote zorgen over de gezondheid van burgers en de omgeving. Fractiegenoot Mangal wees eerder op de gevaren van grafietregen voor kinderen. Hij vroeg het RIVM onderzoek zo snel mogelijk te laten uitvoeren. Ik hoor graag wanneer we dat kunnen verwachten.
De naleving van regels: Wie een blik werpt op Google en Tata Steel intikt, ziet een waslijst aan beschuldigingen en overtredingen. Met de onvolledige gif-rapportage kunnen we er weer een toevoegen. Het is geen lijst om trots op te zijn. Ik wil weten wat de mogelijkheden voor de provincie zijn om de controle strak te houden op Tata Steel. Kan het college de garantie geven dat we niet weer over een week worden geconfronteerd met een volgende misstand bij de controle van Tata Steel? Hoe staat het met de kennis en capaciteit bij de Omgevingsdienst en Tata Steel zelf. Eerder vernamen we dat de naleving van milieuregelgeving bemoeilijkt wordt door een gebrek aan de juiste expertise en personeel. Graag verneem ik van het college hoe het er nu voorstaat. Kan de gedeputeerde een toezegging doen dat de kennis en capaciteit bij de Omgevingsdienst en Tata Steel momenteel op orde zijn?

De heer **KLEIN** (CU): Naar aanleiding van het rapport van de Randstedelijke Rekenkamer dat we vorige maand hebben besproken heeft zowel de Omgevingsdienst als de Provincie aangegeven scherper toezicht te houden op Tata en te werken aan het herstel van vertrouwen door de omgeving. Nu zien we weer berichten in het nieuws waarin gesuggereerd wordt dat de Omgevingsdienst te laks reageert. De vergunning voor de Zeer Zorgwekkende Stoffen blijkt te ruim en de rapportage van Tata blijkt incompleet. De CU vindt dit zeer teleurstellend en slecht voor het vertrouwen van de omgeving in de overheid. Juist aan dat vertrouwen moeten we werken. Graag horen we een reflectie van Gedeputeerde Staten op de stelling dat de Omgevingsdienst te laks reageert, de vergunning veel te ruim en de rapportage van Tata incompleet is. Hoe kijken Gedeputeerde Staten aan tegen de recente gebeurtenissen rondom de brand? Hoe gaan we nu echt voorkomen dat dit soort incidenten steeds weer opspelen?

Gedeputeerde **OLTHOF**: Niet alleen Statenlid Kostiç heeft veel contact heeft met bewoners; dat hebben we allemaal. Wij delen ook de zorgen van de bewoners. Die vinden we erg begrijpelijk. Deze nieuwsberichten in de media helpen niet aan het vertrouwen in Toezicht en Handhaving. Dat realiseren we ons goed. Toch wil ik me voor dit deel wel bij de feiten houden. Over de Zeer Zorgwekkende Stoffen (ZZS) hebben we al eerder gesproken. Tot 31 december 2021 hebben alle bedrijven de gelegenheid om informatie aan te leveren over de ZZS. Op basis van die inventarisatie gaat de Omgevingsdienst een analyse maken en zal indien nodig aanvullende vragen stellen. Wat in het Rekenkamerrapport staat, wat ook is opgenomen in het Programma Tata Steel en wat is besproken in de commissie, is dat de Omgevingsdienst ook meer gebruik gaat maken van de kennis en expertise van andere partijen, zoals de GGD, andere

Omgevingsdiensten, maar ook de ILT. De inventarisatie van ZZS is ontvangen van Tata Steel. Er volgde een analyse. Op basis van de analyse door de Omgevingsdienst heeft de Omgevingsdienst geconstateerd dat de inventarisatie niet volledig was en dat er nog aanvullende vragen waren. Die vragen zijn door de Omgevingsdienst voorgelegd aan de ILT, met het verzoek daarop te reageren. Dat is allemaal zoals het eerder is afgesproken. Wat niet is afgesproken is dat de ILT daar overheen een brief schrijft, welke door de media wordt overgenomen. Daardoor zijn er veel zorgen naar buiten gekomen. Wat heeft de Omgevingsdienst gedaan met de informatie van de ILT? De aanvullende vragen van de ILT zijn door de Omgevingsdienst overgenomen. Het grootste deel betrof vragen van de Omgevingsdienst, welke zijn bevestigd door de ILT. Vervolgens heeft de Omgevingsdienst Tata om een overzicht en een aanvulling gevraagd. Dat is allemaal volgens de afspraak die we met elkaar hebben gemaakt. De Omgevingsdienst is hier in control en doet zijn werk zoals is afgesproken. Er komt nu niets nieuws naar boven. Het gaat hier om een inventarisatie die op basis van een bestuursafspraak met de Staatssecretaris in 2018 is gemaakt. Op basis van deze inventarisatie kan de minimalisatieverplichting strakker worden gehandhaafd. Daar waar de vergunning ruimer is dan de werkelijke emissie, kan de vergunning worden aangepast. Dat zijn de afspraken die zijn gemaakt. De Omgevingsdienst houdt zich daaraan. We hebben ook met elkaar afgesproken dat ik Provinciale Staten daarover zal informeren. We zijn bezig met een inventarisatie. We hebben nog aanvullende vragen aan de Omgevingsdienst. Ik verwacht dat de informatie in de tweede helft van mei naar Provinciale Staten kan worden gestuurd en kan worden besproken. Dan hebben we een volledig beeld. Het gaat niet alleen om een inventarisatie bij Tata Steel. Het gaat over een inventarisatie bij alle BSO-bedrijven. In dat opzicht komt er een veel breder beeld, waarin ook deze informatie naar voren komt, net als de technische informatie, als het gaat over Benzeen en Beryllium. We wachten eerst op de reactie van Tata Steel. De reactie van ILT betreft allemaal aanvullende vragen. ILT adviseert de Omgevingsdienst om deze aanvullende vragen te stellen. Die vragen worden op deze manier overgenomen. De Omgevingsdienst doet precies dat wat is afgesproken en wat in de lijn der verwachting ligt.

De **VOORZITTER**: Een interruptie van Statenlid Kostiç. Ik wil u erop wijzen dat u amper nog spreektijd heeft. U verspeelt daarmee uw tweede termijn.

Statenlid **KOSTIÇ** (PvdD): De gedeputeerde zegt dat dit alles afgesproken is. Dat is ook zo, maar het gaat niet om simpele vragen. Dit zijn fundamentele problemen die worden geconstateerd. We willen graag weten hoe het zit met Benzeen en Beryllium, zodat we weten dat burgers niet op korte termijn in de problemen komen.

Gedeputeerde **OLTHOF**: Er zijn 1500 Zeer Zorgwekkende Stoffen. Een groot deel is niet eens genormeerd. Daarom wordt nu eindelijk een inventarisatie gemaakt. Het zou naïef zijn om het nu alleen te richten op deze twee stoffen, terwijl er veel meer ZZS zijn. Die inventarisatie moet worden afgemaakt. Ik begrijp de zorgen heel goed. Dit is niet een incident dat nu is gebeurd. Dit is iets wat al jaren gebeurd. Daarom moeten we dit goed oppakken. Daar staan we ook voor. Op basis van deze inventarisatie willen we verder gaan met het Programma Tata Steel en de uitvoeringsagenda, om met name die ZZS terug te dringen en Tata aan de

minimalisatieverplichting te houden. We zullen ook het gesprek met het Rijk moeten aangaan om het gezondheidseffect van de cumulatie van de ZZS ook verder op te vangen. We lopen nu tegen de grenzen van onze bevoegdheden aan. We delen de zorgen, maar ik vind wel dat we uiteindelijk datgene moeten doen, wat we hebben afgesproken.
Er is geconstateerd dat er kwiklozingen plaatsvinden op de riolering. Wat geconstateerd is, is tweeledig. Er is geen vergunning. De lozingen zouden op basis van berekeningen anders zijn dan de Europese normen. Door de Omgevingsdienst zijn twee opmerkingen gemaakt. Tata heeft geen vergunning om op het rioolstelsel te mogen lozen. Hoe komt Tata aan de berekening van de hoogte van de kwiklozing? Overigens gaat het nog steeds over een minimale waarde. Het heeft geen directe consequenties voor de gezondheid van het drinkwater. Het gaat om rioolwater, wat eerst naar de zuivering moet. Na alle controles die daarna plaatsvinden kan het eventueel geschikt zijn als drinkwater. Dat artikel heeft de Omgevingsdienst direct op de website geplaatst, om die zorgen ook weg te kunnen nemen. Tata refereert aan een vergunning, die in 2003 is afgegeven, en op basis waarvan Tata die lozing mag plegen. Die vergunning en bijbehorende stukken zijn bij de Omgevingsdienst aangeleverd. Die worden nu beoordeeld. Ik verwacht daarover op korte termijn duidelijkheid. Klopt dat, of klopt dat niet? In hoeverre zijn die kwiklozingen wel of niet vergund? Ik hoop u daarover snel meer informatie te kunnen geven.
Ik zeg toe dat ik ten aanzien van kwik volgende week in de commissie al een terugkoppeling geef. Als het gaat over de totale inventarisatie van de ZZS, wil ik wachten tot we met een rapportage vanuit de Omgevingsdienst en Gedeputeerde Staten bij u komen, om een volledig beeld te kunnen geven en wat er wel en wat er niet waar is, ook van de brief en vragen die aan Tata gesteld zijn.
De brand is een ander punt dat aan de orde kwam. Tata heeft zijn eigen bedrijfsbrandweer. Op het moment dat moet worden opgeschaald, wordt de Veiligheidsregio benaderd. De Veiligheidsregio is verantwoordelijk voor de communicatie over de brand, in samenspraak met Burgemeester en Wethouders. In dat proces hebben de Provincie en Gedeputeerde Staten geen rol. Dat neemt niet weg dat we ons hebben verbaasd en onze zorg hebben uitgesproken over de manier van communiceren. De Commissaris heeft dit ook bij de Veiligheidsregio aangekaart. Ik heb het in een rechtstreeks gesprek met Tata Steel zelf aan de orde gesteld, dat deze manier van communiceren anders moet worden opgepakt en dat ik ook verwacht dat daar een ander protocol voor gaat komen en niet formeel via een GRIP-systeem, wanneer er wel of niet gecommuniceerd mag worden. Op het moment dat zich een incident voordoet op het terrein waarvan we allemaal weten dat het invloed gaat hebben op de omgeving, in ieder geval al een schrikreactie veroorzaakt, dan moet daarover adequaat worden gecommuniceerd. Dat is op die manier opgepakt. In het proces van de crisisdienst heeft de Provincie geen actieve rol. Dat neemt niet weg dat bij het bepalen of er milieu effecten zijn bij de brand, de Omgevingsdienst geïnformeerd moet worden. Dat is misgegaan. Tata heeft pas na 56 minuten de Omgevingsdienst geïnformeerd. Ook daar heb ik de directie van Tata Steel op aangesproken. We zijn met de Omgevingsdienst aan het kijken of we daar op een andere manier kunnen handhaven. Er komt een ander protocol, zodat de Omgevingsdienst door Tata eerder geïnformeerd wordt.

De **VOORZITTER:** Hiermee is een eind gekomen aan de eerste termijn. Dank u wel gedeputeerde Olthof. Dan gaan we eerst naar de indiener, Statenlid Kostiç.

Statenlid **KOSTIÇ** (PvdD): We schrikken ervan dat de gedeputeerde hier ook de urgentie niet van inziet. We kennen alle feiten. We weten dat er tijd moet worden genomen voor bepaalde zaken, maar andere zaken zijn heel urgent. Over gezondheid moet nu eenmaal zo snel mogelijk meer duidelijkheid kunnen worden gegeven. Ik verwacht dat bij de volgende commissievergadering hierover alle duidelijkheid over komt. Voor de zekerheid dien ik een motie in, die gaat over het opvolgen van de ILT-adviezen. Misschien is het overbodig. Het gaat erom dat het advies van de ILT over de jaargemiddelden tegenover de piekconcentraties ook wordt overgenomen.

Motie 45/12-04-21:
Doorpakken met bescherming gezondheid tegen giftige emissies Tata Steel

Provinciale Staten van Noord-Holland, in vergadering bijeen op 12 april 2021, ter behandeling van de Actualiteit Tata Steel;

Overwegende dat:

- *Zeer Zorgwekkende Stoffen (ZZS) een verzameling is van de meest gevaarlijke stoffen voormens en milieu;*
- *ZZS zeer giftig zijn bij lage concentraties, hopen op in het milieu, zijn niet of zeer moeilijk afbreekbaar, zijn kankerverwekkend, veroorzaken erfelijke schade of zijn schadelijk voor de voortplanting;*
- *Voor deze stoffen daarom een minimalisatieplicht geldt;*
- *Elke 5 jaar moet een bedrijf als Tata Steel het bevoegd gezag een inventarisatie leveren van a) de mate waarin emissies van ZZS naar de lucht plaatsvinden;*
  b) de mogelijkheden om die emissies te voorkomen, en als dat niet mogelijk is, te beperken;
- *De deadline voor o.a. Tata Steel al op 1 januari 2021 was;*
- *De Rijksinspectie ILT de vloer aanveegt met de uitvoering van deze wettelijk verplichte rapportage door Tata Steel over zowel de uitstoot van ZZS als de maatregelen om die te minimaliseren;*
- *De vergunningen voor Tata Steel voor ZZS-emissies nog steeds te ruim zijn en ILT daarom ook vraagt om de vergunning op ZZS-emissies aan te scherpen;*
- *ILT tevens vraagtekens stelt bij het presenteren van rekenresultaten als jaargemiddelde en adviseert GGD te vragen naar de negatieve impact van ZZS-piekconcentraties en daarna indien nodig piekconcentraties in de omgeving te laten berekenen;*
- *De Omgevingsdienst in de krant zegt de adviezen op te gaan volgen, maar onduidelijk is welke en op welke termijn;*
- *De Randstedelijke Rekenkamer eerder constateerde dat de Omgevingsdienst VTH-taken bij Tata Steel niet snel genoeg oppakt;*
- *Het gezien de ernstige zorgen over de gezondheid van burgers van groot belang is dat de provincie dit zo spoedig mogelijk oppakt en uitvoert;*

Gehoord de discussie, spreken uit:

- *gezondheid van burgers van het grootste belang te vinden;*

Verzoeken het college van Gedeputeerde Staten:

- *Omgevingsdienst Noordzeekanaalgebied te vragen om zo snel mogelijk alle adviezen van ILT op te volgen en over de uitkomsten uitgebreid te rapporteren aan Gedeputeerde Staten en Provinciale Staten;*
- *Daarbij dus ook het advies mee te nemen om bij de GGD te vragen naar gezondheidsrisico's bij piekconcentraties van ZZS en op basis daarvan mogelijk ook de piekconcentraties in de omgeving te laten berekenen;*
- *Omgevingsdienst Noordzeekanaalgebied te helpen de aanscherping van de vergunningen met spoed uit te voeren;*

En gaan over tot de orde van de dag. Partij voor de Dieren

De **VOORZITTER**: De motie maakt onderdeel uit van de beraadslagingen.

De heer **SMALING** (SP): Ik denk dat de beantwoording van de gedeputeerde is een voorzet is naar volgende week als we er in de commissie verder over kunnen praten.
Ik verbaasde me er in de eerste termijn al over dat de kwestie van jaargemiddelden tegenover piekbelasting al niet bekend is. Daar krijg ik graag nog wel een antwoord op. Ik denk dat het voor omwonenden nogal een spelend punt is.

Mevrouw **KONING** (CDA): We willen de gedeputeerde bedanken voor zijn beantwoording. Volgende week praten we graag in de commissie verder. Voor nu vinden we de beantwoording voldoende. We zullen de motie niet steunen.

Mevrouw **VAN SOEST** (50PLUS/PvdO): Wij zullen de motie wel steunen.

De heer **LEERINK** (PvdA): Ik dank de gedeputeerde voor zijn beantwoording. Ik had in eerste termijn al gezegd dat we er graag in de commissie over willen verder praten. Misschien nog een opmerking richting Statenlid Kostiç. Als mensen op een andere manier invulling geven aan het oplossen van problemen wil dat niet zeggen dat het daarmee minder urgent is. De problemen zijn in dit geval heel ingewikkeld. Het moet ook snel opgelost en het is urgent, maar dat wil niet altijd zeggen dat je stantepede om een antwoord kunt vragen voor heel ingewikkelde problemen die er zijn. Ik vind het goed dat zaken worden opgepakt en dat we er volgende week in de commissie over verder spreken. De suggestie dat, op het moment dat je niet je zin krijgt, een ander het niet urgent vindt, vind ik niet terecht. Wij vinden het urgent. De gedeputeerde vindt het ook urgent. Als Staten vinden we het allemaal urgent dat hier iets mee gebeurt.

Mevrouw **BEZAAN** (PVV): Ook van onze kant dank voor de beantwoording door de gedeputeerde. Er zal volgende week in de commissie verder over worden gesproken. Ik heb nog wel een vraag. De gedeputeerde heeft het over een ander protocol, waarvan sprake zou kunnen zijn. Daaruit concludeer ik dat er dus wel al een protocol bestaat op dit moment. Is het bestaande protocol in dezen niet nageleefd?

Mevrouw **GONGGRIJP** (D66): We danken de gedeputeerde voor zijn beantwoording en kijken uit naar het debat in de commissievergadering.

De heer **DESSING** (FvD): Ik heb geen concreet antwoord op mijn vraag hoe het zit met de kennis van ILT ten opzichte van de complexiteit van dit dossier en het hele systeem. Die vraag hoeft niet per se nu beantwoord te worden. Het is goed om hierover uitgebreid in de commissie te praten.

De heer **KLEIN** (CU): Wij kunnen ons ook vinden in het voorstel om het te bespreken in de commissie. We willen de gedeputeerde bedanken voor zijn heldere beantwoording.

De heer **ROOSENDAAL** (VVD): Ik wil de gedeputeerde ook bedanken voor de heldere beantwoording. We zien uit naar het gesprek in de commissie. Ik wil nog wel wat benadrukken ten aanzien van het kwik. We begrijpen heel goed dat de Omgevingsdienst onder een vergrootglas ligt, al jaren en dat er verwijten zijn geweest dat de Omgevingsdienst zaken te lang onder de pet heeft gehouden. Juist omdat het met kwik om een ZZS gaat die een hoop mensen kennen en waarover men zich terecht zorgen maakt over wat het voor drinkwater betekent, is het wel van belang dat als dergelijke zaken naar buiten worden gebracht in een persbericht, eerst afstemming plaatsvindt met de partij van wie de informatie werd ontvangen. Dan was dit alles niet nodig geweest en hadden we eerst de feiten op tafel gekregen. Ik wil de gedeputeerde vragen om er bij de Omgevingsdienst op aan te dringen om die zorgvuldigheid boven snelheid te blijven benadrukken. Elke partij heeft recht op hoor en wederhoor, voordat een reputatie wordt besmet. Ook burgers hebben het recht om het complete plaatje te kennen in plaats van onvolledige informatie te krijgen. Daarover maakt de VVD zich zorgen en daar wil de fractie het een volgende keer graag over hebben.

Mevrouw **ER** (GL): Ook wij willen de gedeputeerde bedanken voor zijn beantwoording. We gaan er graag verder op in tijdens de commissie.

De **VOORZITTER**: Ik vraag de heer Olthof om te reageren in tweede termijn.

Gedeputeerde **OLTHOF**: Ik wil tegen Statenlid Kostiç zeggen dat ik het jammer vind dat op de een of andere manier het verwijt wordt gedaan alsof wij de urgentie en het belang van de gezondheid niet herkennen. Dit college herkent die urgentie absoluut. We zijn elke dag bezig om ervoor te zorgen dat we op heel korte termijn, die omgeving gezonder krijgen. Als ik de gesprekken heb, ook met de bewoners van Wijk aan Zee, dan voel ik dat ook. Je voelt de noodzaak om daar op korte termijn wat aan te doen. Ik heb me aan wet- en regelgeving te houden. Dat betekent dat we gaan kijken wat de mogelijkheden zijn. Dat kunnen we waarschijnlijk niet altijd alleen. Daar hebben we ook andere partijen voor nodig, waaronder het Rijk, zowel qua regelgeving als qua financiën. Ik vind het jammer dat de indruk wordt gewekt alsof wij de noodzaak niet erkennen. Ik adviseer om de motie in te trekken of aan te houden. We gaan zeker nog over jaargemiddelden en piekbelasting praten. Door de klankbordgroep is voor het RIVM-rapport meegenomen om dat

in het rapport mee te nemen. We zullen met nog praten over de resultaten van het rapport en onze bevindingen daarover. De ZZS komen daarin zeker terug.
Wat de heer Roosendaal zegt over het persbericht. Er is communicatie geweest op de website. Ik wil er graag met u over praten. Ik vind het lastig. Aan de ene kant word ik vaak aangesproken op transparantie en over wat er gebeurt. De vergunningen en brieven moeten openbaar. We hebben WOB-verzoeken. Aan de andere kant wil je het zorgvuldig doen. We hebben een brief gestuurd aan Tata Steel wat de constateringen waren. ILT stuurde er een brief overheen. Er is informatie op de website geplaatst.

De **VOORZITTER**: Dan breng ik motie 45 in stemming. Het zou kunnen zijn dat Statenlid Kostiç met een ordevoorstel komt.
Zoals gezegd schors ik twee minuten, dan kunt u controleren of het systeem functioneert.

[Schorsing 17.08-17.10]

De **VOORZITTER**: Ik heropen de vergadering en ik geef het woord aan de heer Olthof

Gedeputeerde **OLTHOF**: Ik reageer nu niet op de overwegingen. Het gaat nu vooral om het verzoek aan het college. We hebben ILT meegenomen in de advisering. Daarop hebben we de brief gebaseerd. We zullen ILT blijven vragen om advies. Piekconcentraties van ZZS, maar ook de cumulatie daarvan zullen ongetwijfeld een plek krijgen in het rapport van het RIVM. Dat rapport is in samenspraak met GGD Amsterdam en IJmond opgesteld. Die zijn erbij betrokken. Het aanscherpen van de vergunningen is iets waar we dagelijks mee bezig zijn. Het vloeit voort uit de Uitvoeringsagenda Tata Steel en het Programma Tata Steel, waarmee we bezig zijn.
Alle verzoeken kan ik volmondig met ‘ja’ beantwoorden. Volgende week is de definitieve uitgebreide rapportage over ZZS nog niet beschikbaar. Ik zal ervoor zorgen dat we in ieder geval volgende week het onderdeel kwik kunnen behandelen en beantwoorden.

De **VOORZITTER**: Dan gaan we nu over tot het in stemming brengen van motie 45.

Motie 45 ‘Doorpakken met bescherming gezondheid tegen giftige emissies Tata Steel’
De stemming is geopend en wordt na een minuut gesloten.
Motie 45 wordt met 42 stemmen tegen en 10 stemmen voor verworpen. Tegen hebben gestemd de fracties van CDA, CU, D66, FvD, GL, JA21, PvdA en de VVD.

11. Indien aan de orde: stemming moties Vreemd aan de Orde van de Dag

De **VOORZITTER:** Dan zijn we nu toegekomen aan agendapunt 11. Dat zijn de moties Vreemd aan de Orde van de Dag. Er is een aantal moties VOD ingediend. Die gaan we in volgorde behandelen. Dan zullen de gedeputeerden de moties toelichten. Dan schors ik de vergadering en dan kunnen we daarna in een keer alle moties in stemming brengen.
Voor motie VOD 30A ‘Betrek jongeren bij het organiseren van evenementen en festivals in Noord-Holland’ geef ik het woord aan gedeputeerde Zaal.

Gedeputeerde **ZAAL**: Ik herken zeer wat mevrouw Doevendans heeft gezegd over jongeren. Dat zij behoefte hebben aan meer perspectief. Ze gaan graag naar evenementen. Dat is de reden dat we recent de evenementenvoorwaarden hebben aangepast. We hebben extra sponsorgelden ter beschikking gesteld. Daarbij is er extra aandacht voor festivals die georganiseerd worden voor en door jongeren. Eigenlijk hebben we met die nieuwe sponsorvoorwaarden al uitvoering gegeven aan de motie. Ook aan stages is gedacht. We sponsoren bijvoorbeeld techniek events voor Mbo- en Vmbo-leerlingen, basisschoolleerlingen. We vragen ook aandacht voor stageplekken bij de evenementenorganisaties zelf. De motie is wat dat betreft overbodig.

De **VOORZITTER**: Voor motie VOD 31A 'Voorkom dwangarbeid productieketens duurzame energie' is het woord aan gedeputeerde Stigter.

Gedeputeerde **STIGTER**: Ik sta sympathiek tegenover deze motie. Er mag geen enkel misverstand zijn dat er een relatie wordt gelegd tussen het opwekken van duurzame energie en dwangarbeid. Dat kan gewoon niet. Ik ben daarom bereid om dit vraagstuk aan de orde te stellen in mijn overleg met de andere provincies en het Rijk. De laatste is hierin belangrijk gezien ook de Europese aanzet die nodig is. Kijkend naar het deel van de motie dat kijkt naar de provincie als opdrachtgever, zie ik dat als ondersteuning van het Inkoopbeleid. In ons nieuwe Inkoopbeleid wordt al ingezet op het tegengaan van dwangarbeid in de keten. Dat vraagt wat het college betreft geen aanvullende actie. We hebben het in ons nieuwe Inkoopbeleid vastgesteld.

De **VOORZITTER**: Gedeputeerde Pels vraag ik te reageren op motie VOD 32 'Provinciale ondersteuning Namenmonument Stichting Joods Monument Zandvoort'

Gedeputeerde **PELS** : Vorig jaar is er reeds 10.000 euro toegekend aan deze stichting voor dit doel. Toen was dat in het kader van 4 en 5 mei, vanuit de portefeuille van de Commissaris.
In die zin is de motie overbodig en wil ik de motie ontraden. Het gaat om een lokaal initiatief. Als we dit zouden toekennen aan Zandvoort, dan zou dat straks in andere gemeenten ook mogen, want dan moet de Provincie een dergelijke regeling voor alle gemeenten beschikbaar stellen. Dat lijkt ons niet passen bij de rol die wij innemen.
Ik kan me voorstellen dat als er in de toekomst een initiatie is, wat zich meer richt op regionale of landelijke schaal, dat we dat kunnen overwegen. Gezien onze rol wil ik deze motie ontraden.

Motie VOD 33 'Scherper ethisch verantwoord inkoopbeleid'. Ook deze motie wordt ontraden. Een algemene aanscherping, waar het gaat om ethisch inkopen, is nog niet mogelijk. We hebben daarvoor nog niet de instrumenten. In de commissie hebben we ook aangegeven dat we dat in samenwerking met andere provincies zullen moeten oppakken. Ook zie ik daar een taak voor het Rijk. Misschien een idee voor de indieners dat zij via hun partijgenoten vragen om in de Tweede Kamer een motie in de dienen om decentrale overheden hierin te ondersteunen. Wij kunnen niet zo diep de keten in gaan kijken voor ethisch inkopen en die instrumenten helemaal zelf ontwikkelen. Daar hebben we steun van het Rijk bij nodig.

We hebben in ons Inkoopbeleid aangegeven dat er sectoren zijn waarbij we extra moeten opletten, omdat daar het gevaar dreigt dat daar mogelijk niet ethisch gehandeld wordt in de keten. Die hebben we geïdentificeerd. We hebben aangegeven in de commissie dat we het zien als een lerend proces. Op het moment dat we een aanbesteding hebben die in die sectoren valt dan gaan we kijken hoe we zo optimaal mogelijk hoe we ethisch inkopen zo ambitieus mogelijk in gaan zetten. Omdat dit iets is wat we al gaan doen, - dat lerende proces en tegelijkertijd die aanscherping op dit moment echt nog niet mogelijk is- wordt deze motie ontraden.
Er was onduidelijkheid bij de indiener over een toezegging. Een volgende keer kunnen we dat bij de notulen afhandelen.

De **VOORZITTER**: Motie VOD 34: 'Huisvesting statushouders essentieel voor inburgering'

Gedeputeerde **LOGGEN**: De onderwerpen die de motie behelst en de punten genoemd in het dictum zijn een ondersteuning van het huidige beleid. De motie kan worden omarmd.

De **VOORZITTER**: Motie VOD 35 'Concept Omgevingsverordening 2.0'.

Gedeputeerde **STIGTER**: Ik ontraad deze motie. Er zijn diverse momenten waarop de Statenleden worden betrokken, zowel bij de Omgevingsverordening 2022 als bij de RES. Volgende week is het aan de orde in de commissie Ruimte Wonen en Klimaat. In juni wordt gesproken over de RES. Er is voldoende gelegenheid om als Statenlid aan te geven hoe ergens tegenaan wordt gekeken, voordat besluitvorming plaatsvindt. Het is logisch en gebruikelijk om eerst met een door Gedeputeerde Staten vastgesteld document naar buiten te gaan in de ontwerpfase. Daar input op te halen. Op basis van die externe input wordt het gesprek aangegaan. Op basis hiervan kunnen Provinciale Staten altijd een afgewogen oordeel vellen en eventueel een aanpassing doen.

Motie VOD 36 'Wind- en geluidschermen benutten voor zonnepanelen: Ik sta er sympathiek tegenover. Wind- en geluidschermen bieden een grote kans voor meervoudig ruimtegebruik, waaronder de toepassing van zonnepanelen. Om die reden zijn ook de geluidsschermen, zoals we die kennen, opgenomen als zoekgebied. We zijn betrokken bij een pilot in Alkmaar om geluidsschermen te benutten. De uitkomst van die pilot is relevant voor heel Noord-Holland en mogelijk voor heel Nederland. Op basis daarvan wordt bekeken of we het nog verder gaan toepassen. Daar past deze motie prima bij. Over de voortgang van deze motie en het project in Alkmaar zal ik de Staten informeren.

Motie VOD 37 'Daken benutten voor zonnepanelen': Het zal geen geheim zijn dat ik sympathiek sta tegenover zonnepanelen op daken. Toch ontraad ik deze motie, omdat het geven van zonnepanelen in deze fase onverstandig is. De businesscases van zonnepanelen op de particuliere daken laten zien dat het met een nationale subsidieregeling rendabel is. We hebben ook geen signalen van wat nu het specifieke probleem is. Er wordt nu ingezet op het geven van informatie aan particulieren, inwoners en bedrijven en hen te adviseren hoe zij op dat punt maximaal gebruik kunnen maken van de bestaande regelingen. Die inzet zullen we continueren

en intensiveren, mede op basis van motie 42 'Economisch herstel duurzaamheidsfonds'. Die motie zullen we daarbij betrekken. Zo geformuleerd, moet ik motie 37 ontraden.

De **VOORZITTER**: Dat waren de reacties vanuit het college op de ingediende moties Vreemd aan de Orde van de Dag.

Mevrouw **DOEVENDANS** (PvdA): De gedeputeerde heeft onze motie VOD toegelicht over het betrekken van jongeren. Ik heb de gedeputeerde gehoord. Ik heb haar horen zeggen dat dit al gebeurt. Het staat ook in de sponsorvoorwaarden, als het gaat om het extra geld. Ze zijn ook bezig met stageplekken en een integrale aanpak in festivals en sponsorbeleid. Omdat het een nieuwe voorwaarde is, kunnen organisaties die voor en door jongeren iets organiseren aanspraak maken op een deel van het bedrag van 400.000 euro. Vandaar dat we onze motie intrekken. We blijven graag met de gedeputeerde in gesprek. We nodigen haar graag uit om met de jongeren, die wij hebben gesproken, in gesprek te gaan.

De **VOORZITTER**: Dat betekent dat motie VOD 30, zoals eerder ingediend door de PvdA, is ingetrokken.
Dan gaan we de moties VOD 31 tot en met 37 in stemming brengen. Eerst geef ik u de gelegenheid om daarover met elkaar overleg te hebben. Ik schors de vergadering voor vijftien minuten.

[Schorsing van 17.32 – 17.50 uur]

De **VOORZITTER**: Ik heropen de vergadering. Ik zie dat 53 Statenleden zijn ingelogd.
Dan zijn we nu toe aan het in stemming brengen van de moties Vreemd aan de Orde van de Dag. Alle moties worden een voor een in stemming gebracht. Wenst iemand hoofdelijke stemming? Nee. Ik weet dat er stemverklaringen zijn.

Mevrouw **DE VRIES** (PvdA): Ik heb een stemverklaring bij motie VOD 31. Het is goed om op alle mogelijke manieren onze afschuw te uiten over deze en andere mensenrechtenschendingen. De PvdA beperkt zich hierin ook niet tot productieketens van een enkel product. Echt effect heeft een uiting van afschuw als je alle productieketens bij inkoop betrekt, zoals mijn fractiegenoot Carton in de commissie al aangaf. Dit gezegd hebbende dient de PvdA deze motie mede in.

Mevrouw **BEZAAN** (PVV): ik wil een stemverklaring afleggen bij motie VOD 32.
Het is bijzonder spijtig dat de gedeputeerde niet op de hoogte is van de geschiedenis en de regionale meerwaarde van dit monument in Zandvoort. Blijkbaar weet de gedeputeerde niet dat Zandvoort, die ten tijde van de Tweede Wereldoorlog, net als andere kustplaatsen, deel uitmaakte van de Duitse verdedigingslinie. In de volksmond stond deze bekend als NSB-bolwerken. Over regionaal effect gesproken. Dit regionale effect was mede de oorzaak van de slachting van driehonderd Joodse inwoners van onder andere Zandvoort en Bentveld. Onze fractie zal uiteraard voor deze motie stemmen.

De heer **HOLLEBEEK** (PvdD): Ik sluit me volledig aan bij de woorden van mevrouw De Vries. Een gelijke verklaring is er van de PvdD. Dwangarbeid moet niet alleen worden tegengegaan bij productieketens voor duurzame energie, maar ook bij andere vormen van energie en niet alleen bij de Oeigoeren in Xinjiang, maar natuurlijk overal ter wereld. Dit gezegd hebben kunnen we toch mede ondertekenen, omdat we het heel belangrijk vinden.

Mevrouw **KAPITEIN** (D66): Motie VOD 33, Ethisch verantwoord inkopen, is voor ons een heel belangrijk thema. We zijn zeer blij dat het nu in het beleid staat. In de reactie op deze motie van de PvdD was voor ons de vraag: Wat maakt nu dat wij het meeste effect krijgen op dit onderwerp? Gaat het om instrument om te meten, of om de ambities die we hebben. Gezien de reactie van de gedeputeerde waarin zij zegt dat ze zo ambitieus mogelijk wil inkopen op dit thema, -en wij vertrouwen haar hier ook in, dat ze dit ook zo gaat doen-, willen we dan ook deze motie niet steunen. Dat is dan misschien minder sterk dan de ambities van de gedeputeerde hierin te volgen. Ondanks dat D66 een zeer groot voorstander is van ethisch verantwoord inkopen, stemt de fractie niet voor deze motie.

De heer **KLEIN** (CU): Ik zou over motie VOD 35 een stemverklaring willen afleggen, over de Concept-Omgevingsverordening. We kunnen ons niet vinden in alle overwegingen, die worden genoemd rondom duurzame energie. We vinden het in het geval van een groot onderwerp als de nieuwe Omgevingsverordening wel goed dat die eerst door Provinciale Staten ook in concept is vastgesteld. Vandaar dat we voor de motie zullen stemmen.

De heer **KANIK** (D66): Ik heb twee stemverklaringen, één bij motie VOD 32 en één bij motie VOD 36. Die bij motie VOD 32 over het Joods Namenmonument is als volgt: Het is mooi dat dit soort initiatieven worden genomen. Gezien de magere belangstelling van de overheid in het verleden, voor de pijn en het verdriet die de Jodenvervolging heeft veroorzaakt en de ook vaak kille benadering van bepaalde teruggekeerde overlevenden maakt het mooi dat dit soort initiatieven alsnog worden genomen. Dat laat onverlet dat wij als Provincie niet elk initiatief op gemeenteniveau kunnen overpakken, dus hierbij volgen we als fractie toch het advies van het college. D66 zal tegen de motie stemmen.
Bij motie VOD 36 vinden we het mooi dat de gedeputeerde heeft gezegd dat het college al initiatieven oppakt in de vorm van een pilot met geluidsschermen. Daarbij vindt de fractie van D66 de motie VOD overbodig. D66 is blij met het doel, maar overbodige moties zal de fractie niet steunen.

De heer **CARTON** (PvdA): Een stemverklaring op motie VOD 33. In de commissievergadering maakte de PvdA al de opmerking dat ‘een beetje ethische inkoop’ niet kan. We zijn dan ook blij dat het is opgenomen en verankerd in het Inkoopbeleid. We zien net als de gedeputeerde dat de Provincie de ontwikkeling van nieuwe instrumenten niet alleen kan, maar juist in gezamenlijkheid met andere partijen. We zien ook dat de gedeputeerde al bezig is met maatwerk. Daarom stemt de PvdA-fractie tegen de motie. Wel zullen we natuurlijk tijdens commissievergaderingen blijven vragen naar de voortgang op dit dossier.

De heer **VOSKUIL** (PvdA): Ik wil bij motie VOD 37 een stemverklaring afleggen. Ofschoon wij het ontzettend belangrijk vinden dat iedereen kan meedoen met de energietransitie en ook iedereen daar de voordelen van mag plukken, zal de PvdA deze motie niet steunen. Zoals de gedeputeerde al aangaf zijn er al verschillende instrumenten voor beschikbaar om dit mogelijk te maken. Onze rol ligt net op een ander vlak. Het idee van het betaalbaar houden en de voordelen bij de burgers te laten landen dat onderschrijft de PvdA van harte.

De **VOORZITTER**: We gaan over tot stemming.
Er kunnen 53 stemmen worden uitgebracht.

Motie VOD 31A 'Voorkom dwangarbeid productieketens duurzame energie.
De stemming wordt geopend en na een minuut gesloten.
De stem van mevrouw Vastenhouw (FvD) gaat verloren, want de stemming is gesloten, terwijl zij volgens het systeem haar stem niet had uitgebracht.
Motie VOD 31A wordt met 51 stemmen voor en 1 stem tegen aangenomen. Tegen heeft gestemd de heer Dekker (FvD).

Motie VOD 32 'Provinciale ondersteuning Namenmonument Stichting Joods Monument Zandvoort'
De stemming wordt geopend en na een minuut gesloten.
Motie VOD 32 wordt met 37 stemmen tegen en 16 stemmen voor verworpen. Tegen hebben gestemd de fracties van het CDA, D66, DENK, GL, PvdA, SP en de VVD.

Motie VOD 33 'Scherper ethisch verantwoord inkoopbeleid'
De stemming wordt geopend en na een minuut gesloten.
Motie VOD 33 wordt met 39 stemmen tegen en 14 stemmen voor verworpen. Voor hebben gestemd de fracties van 50PLUS/PvdO, CU, DENK, JA21, PvdD en de SP.

Motie VOD 34 'Huisvesting statushouders essentieel voor inburgering'
De stemming wordt geopend en na een minuut gesloten.
Motie VOD 34 wordt met 42 stemmen voor en 11 stemmen tegen aangenomen. Tegen hebben gestemd de fracties van FvD, JA21 en de PVV.

Motie VOD 35 'Concept Omgevingsverordening 2.0'
De stemming wordt geopend en na een minuut gesloten.
Motie VOD 35 wordt met 32 stemmen tegen en 21 stemmen voor verworpen. Tegen hebben gestemd de fracties van D66, GL, PvdD, PvdA en de VVD.

Motie VOD 36 'Wind- en geluidschermen benutten voor zonnepanelen'
De stemming wordt geopend en na een minuut gesloten.
Motie VOD 36 wordt met 36 stemmen voor en 17 stemmen tegen aangenomen. Tegen hebben gestemd de fracties van D66, FvD, JA21 en de PVV.

Motie VOD 37 ‘Benut daken voor zonnepanelen’
De stemming wordt geopend en na een minuut gesloten.
Motie VOD 37 wordt met 49 stemmen tegen en 4 stemmen voor verworpen. Voor hebben gestemd de fracties van 50PLUS/PvdO en de SP.

12. Sluiting

De **VOORZITTER**: Met agendapunt 12 komen we aan het einde van deze vergadering. We gaan over tot de sluiting. Dank voor uw geduld. Qua stemming hebben we een flinke slag gemaakt. Het was voor ons allemaal even wennen. Het is goed gegaan. Dat betekent dat we nu ook klaar zijn met deze vergadering en niet meer allerlei stembrieven hoeven na te sturen.
De volgende Statenvergadering zal plaatsvinden op 17 mei 2021. De vergadering zal om 13.00 uur beginnen. Blijf gezond. Ik hoop u dan weer terug te zien en wellicht tussendoor bij andere gelegenheden. Dat zal vaak online zijn.
Ik dank u voor uw aandacht en sluit de vergadering.

Sluiting om 18.13 uur.

Strategische Agenda Commissie Ruimte Wonen en Klimaat
voor PS 17-05-2021 / RWK 07-06-2021

Beeldvorming (Fase 1) / ter kennisname (C-agenda)
Oordeelsvorming (Fase 2) / ter bespreking in commissie (B-agenda)
Besluitvorming. Voordracht + PS (Fase 3) / voorbereiding in commissie (A-agenda)

	2021						2022	2023	GS	Werkvorm	Procesafspraken / Wensen t.a.v. de voorbereiding
Commissie RWK	**19-04**	**07-06**	**30-08**	**20-09**	**25-10**	**22-11**					*Vetgedrukte teksten zijn de laatste toevoegingen / updates op de Strategische agenda voor de commissie RWK*
Algemeen											
Begrotingswijziging									Allen		2021: 1e Begrotingswijziging 8 februari op agenda in commissie RWK en 8 maart in PS
Jaarstukken en Kaderbrief									Allen		2021: 7 juni in commissie RWK.
Begroting									allen		2021: 25 oktober in commissie RWK.
Ruimte & Wonen											
Voortgang Woonopgave/ uitvoering Woonagenda 2020-2025									Loggen		N.a.v. toezegging in cie. RWK 10-02-2020: Mogelijk rondom P&C cyclus met de commissie de voortgang van de Noord-Hollandse woonopgave bespreken (2x per jaar op de B-agenda). Uit planningsoverzicht GS: GS besluitvorming over de Provinciale Woonagenda vindt plaats in het voorjaar 2020 en de Staten worden hierover ook in deze periode geïnformeerd. GS informeren de commissie RWW in het najaar 2020 over het eerste woonakkoord. De wijze waarop PS verder worden geïnformeerd over de voortgang van de Provinciale Woonagenda moet nog nader worden bepaald. Hierover worden de Staten zo spoedig mogelijk geïnformeerd. PS worden in het najaar 2020 op de hoogte gesteld van de voortgang van het Uitvoeringsprogramma Binnenstedelijk Bouwen en Versnellen Woningbouwproductie. Eerste voortgang: Medio oktober/november in GS, op 23-11-2020 in commissie RWK Toezegging: uitgebreide stand van zaken en tussentijdse rapportage in 4e kwartaal van 2022
Masterplan Wonen									Loggen		Op 4 maart wordt een benen-op-tafeloverleg ingepland. Vervolgens komt het masterplan waarschijnlijk eind 2e kwartaal naar de commissie **(mogelijk RWK 07-06-2021)**
Regels rondom huisvesting									Loggen		N.a.v. toezegging in cie. RWK 10-02-2020: GS komt binnen 2 maanden hierover terug bij de

Strategische Agenda Commissie Ruimte Wonen en Klimaat
voor PS 17-05-2021 / RWK 07-06-2021

Beeldvorming (Fase 1) / ter kennisname (C-agenda)
Oordeelsvorming (Fase 2) / ter bespreking in commissie (B-agenda)
Besluitvorming. Voordracht + PS (Fase 3) / voorbereiding in commissie (A-agenda)

arbeidsmigranten											commissie RWK Toezegging 08-06-2020: Medio september 2020 volgt een vervolgnotitie; ter bespreking op B-agenda 19-10-2020. **Onderwerp komt tzt terug om voortgang te volgen**
Tijdelijke huisvesting buitenlandse werknemers Rijksstraatweg 23 Hippolytushoef in Bijzonder Provinciaal Landschap		O.v.b.									
Voortgang fonds OV-knooppunten									Loggen / Olthof	Cie RWK en M&B gezamenlijk	Besproken op B-agenda in commissie van 08-06-2020 Voordracht over besloten agenda in PS 14-09-2020 Jaarlijkse voortgang komt t.z.t. op C-agenda
Monitor OV-knooppunten									Loggen		Jaarlijks t.k.n. op c-agenda
Verstedelijkings-strategie MRA	15-04								Loggen	BOB	*Provinciale Staten zijn tot nu toe twee maal geïnformeerd en in gesprek gegaan over de Verstedelijkingsstrategie, op 22 juni en 7 september 2020. Bij het vormgeven van het verlengde proces richting BO Leefomgeving voorjaar 2021, zal ook de mogelijkheid worden gecreëerd om het gesprek verder met PS (en raden) te voeren.* Op 15 april is een presentatie over de stand van zaken mbt de Verstedelijkingsstrategie voor de commissie RWK van het MRA bureau **Voordracht met wensen en bedenkingenprocedure komt op A-agenda RWK 07-06-2021 en vervolgens in PS.**
Plan van Aanpak (pva) Kustvisie									Loggen	BOB	Wordt verwacht 2e kwartaal 2021
Omgevingsverordening											
Omgevingsregeling op de voorgenomen aanwijzing van een stimuleringsgebied voor									Stigter		Bespreking op B-agenda van de omgevingsregeling voor definitief besluit GS

Strategische Agenda Commissie Ruimte Wonen en Klimaat
voor PS 17-05-2021 / RWK 07-06-2021

Beeldvorming (Fase 1) / ter kennisname (C-agenda)
Oordeelsvorming (Fase 2) / ter bespreking in commissie (B-agenda)
Besluitvorming. Voordracht + PS (Fase 3) / voorbereiding in commissie (A-agenda)

zonne-energie ten zuiden van Zwanenburg											
Omgevingsverordening NH 2022									Loggen	BOB	Hieronder de voorgenomen gewijzigde planning op hoofdlijnen van de Omgevingsverordening NH2022: Besluitvorming: – September 2020: Eerste ronde externe ambtelijke inputsessies (voorleggen concept regels en kijken waar dit knelt) – 19 oktober 2020: Technische briefing over de Omgevingsverordening NH2022 – 19 November 2020: Externe bestuurlijke inputsessies (bestuurders van gemeenten, waterschappen etc. van de provincie N-H wordt om input gevraagd) – December 2020: Eventueel Tweede ronde ambtelijke input-sessies – Besluitvorming: 13 april 2021 GS; vaststellen ontwerp- OV NH2022 19 april 2021 Commissie RWK 26 april 2021 Extra cie. RWK Start ter inzage legging 19 juni 2021 Einde ter inzage legging 7 september 2021 GS; OV NH2022 20 september 2021 Commissie RWK 4 oktober 2021* PS; vaststellen OV NH2022 1 januari 2022 Inwerkingtreding *Eventueel laatste uitwijkmogelijkheid; PS van november 2021. Later kan niet i.v.m. het omzetten van de Omgevingsverordening NH2022 naar het nieuwe DSO-LVBB voor publicatie.
Klimaat & Energie											
RES 1.0 NHN NHZ									Stigter	BOB	4e kwartaal 2020: Antwoordennotitie op concept-RES Verwacht in GS 15-12-2020 – besproken januari 2021 Benen-op-tafeloverleg op donderdag 4 februari 2021

Strategische Agenda Commissie Ruimte Wonen en Klimaat
voor PS 17-05-2021 / RWK 07-06-2021

Beeldvorming (Fase 1) / ter kennisname (C-agenda)
Oordeelsvorming (Fase 2) / ter bespreking in commissie (B-agenda)
Besluitvorming. Voordracht + PS (Fase 3) / voorbereiding in commissie (A-agenda)

											2e kwartaal 2021: Definitieve vaststelling RES 1.0 – *31-05-21 Tech. briefing RES 1.0* – *03-06-21 Extra RWK: horen insprekers* – *10-06-21 Extra RWK: A-agenda* – *05-07-21 PS: Besluitvorming*
RES 2.0									Stigter	n.n.b.	24 maanden na invoering RES 1.0
Provinciaal inpassingsplan (Pip) 150 Kv									Stigter		Wordt verwacht 2e kwartaal 2021 - Voorbereidingsbesluit is reeds via voordracht in PS geweest (RWK 08-06-2020)
Warmtestrategie									Stigter		Na gereed komen van het warmtebronnenregister medio 2020, zullen Statenleden hierover worden geïnformeerd. Naar verwachting komt voor de zomer van 2020 het Rijks duurzaamheidskader voor biomassa gereed. PS (commissies RWK en EFB) worden na het zomerreces van 2020 betrokken bij de ontwikkeling van het Noord-Hollandse duurzaamheidskader voor biomassa. De wijze waarop PS wordt betrokken stemmen GS af met PS nadat het duurzaamheidskader van het Rijk is verschenen. Verwachting: Warmtestrategie in augustus 2021 op de B-agenda
Afgeven VVGB Windpark Westpoortweg											**Voordracht voor de VVGB Windpark Westpoortweg. De ontwerp-VVGB is in januari 2021 in de commissie besproken en door PS vastgesteld. Nu betreft het de voordracht met de definitieve Verklaring van geen Bedenkingen.**

Strategische Statenagenda Commissie Economie Financiën en Bestuur
April 2021

Beeldvorming (Fase 1) / ter kennisname (C-agenda)
Oordeelsvorming (Fase 2) / ter bespreking in commissie (B-agenda)
Besluitvorming. Voordracht + PS (Fase 3) / voorbereiding in commissie (A-agenda)

	2021				2022	2023	GS	Werk vorm	Procesafspraken / Wensen t.a.v. de voorbereiding
Commissie EFB	**14-6**	**6-9**	**27-9**	**4e kwart**					**Roodgedrukte teksten** *zijn de laatste toevoegingen / updates op de Strategische agenda voor de commissie EFB*
Algemeen									
1e begrotingswijziging 2022							Allen		2022: Cie EFB: februari 2022 PS: maart 2022
Jaarstukken 2020 Tevens willen GS tijdens de bespreking van het eerste concept van de impactanalyse bij de jaarrekening 2020 graag over de planning van de tweede fase en belangrijke uitgangspunten voor de genoemde ontwikkelingen met PS van gedachten wisselen Zie brief GS impactanalyse c-agenda alle commissies maart 2021)							Allen		2021: Rekeningencommissie - maandag 31 mei 2021 Technische vragenronde mondeling: maandag 31 mei 2021 (avond); Wordt waarschijnlijk schriftelijke ronde Reguliere commissies - maandag 7 juni 2021 (NLG en RWK - maandag 14 juni 2021 (EFB en M&B) PS 28 juni 2021
Kaderbrief 2022							Allen		Reguliere commissies - maandag 7 juni 2021 (NLG en RWK - maandag 14 juni 2021 (EFB en M&B) PS 28 juni 2021
2e begrotingswijziging 2021							Allen		maandag 20/9/2021 NLG en RWK Maandag 27/9/2021 EFB en M&B - PS 11 oktober 2021
Begroting 2022							Allen		25 oktober in commissie NLG en RWK 28 oktober in commissie EFB en M&B 8 november in PS.
Laatste begrotingswijziging 2021							Allen		cie EFB :29 november 2021 PS :13 december 2021
Motie 41 (noodfonds)									Op 22 maart 2021 is voortgang besproken. In juli 2021 dan weer info over resterende middelen noodfonds (zie brief EFB 22-3-2021)

Strategische Statenagenda Commissie Economie Financiën en Bestuur
April 2021

Beeldvorming (Fase 1) / ter kennisname (C-agenda)
Oordeelsvorming (Fase 2) / ter bespreking in commissie (B-agenda)
Besluitvorming. Voordracht + PS (Fase 3) / voorbereiding in commissie (A-agenda)

motie 42 (herstelfonds)									Blauwdruk is behandeld in EFB 26-10-2020 (en RWK 19-10-2020). 1e begrotingswijziging behandeld in EFB 15-2-2021 Stand van zaken eerste tranche en voorbereiding 2 tranche besproken in EFB 22-3-2021 2e tranche wordt besproken in EFB 14 juni 2021 Voor toezeggingen: zie toezeggingenlijst EFB
Financiën, Cultuur en Erfgoed (Pels)									
Voorstel om de opzet van de begroting te verbeteren en meer inzichtelijk te maken									In de rekeningencommissie (valt onder commissie EFB) van 26 augustus 2019 is over dit onderwerp gesproken, GS zullen met een voorstel richting commissie/PS komen om de opzet van de begroting te verbeteren en meer inzichtelijk te maken.
Onderzoek Rekenrentes in IPO verband .									(cie EFB 2-12-2019) Mw. Pels meldt dat in IPO-verband het onderzoek naar een realistische rente is gestart, want het wijzigen van de rente heeft grote gevolgen voor het doelvermogen. De uitkomsten van het onderzoek zijn nog niet bekend, maar hierin wordt gerekend met de rekenrente die ook verzekeraars hanteren. Na afronding van het onderzoek kan een realistisch scenario opgesteld worden. Uitkomsten waarschijnlijk in februari 2020. Deze worden met de commissie gedeeld. Indien de effecten heel erg groot zijn, dan zal de commissie tijdig met een brief van GS via de B-agenda geïnformeerd worden.
Nota Verbonden Partijen									Evaluatie behandeld in EFB van 16 september 2019. De nieuwe nota verbonden partijen is in de commissie van 31 augustus 2020 behandeld en als hamerstuk in PS van 5 oktober 2020. In de jaarstukken zal hier aandacht aan worden besteed. Dan zal gekeken worden of het nog nodig is een dergelijke bijeenkomst te organiseren.
Actualisatie Cultuurnota							Pels		24 februari 2020 is er een technische briefing gehouden over actualisatie cultuurbeleid; 22 maart 2021 is er een BOT overleg hierover gehouden. Laatste planning: 27 september 2021: discussie nota in Cie EFB 29 november: def. nota in Cie EFB 13 december: vaststelling nota PS
Investeren in behoud van archeologisch erfgoed							Pels		Met de actualisatie van het cultuurbeleid (zie hierboven) komt de beleidsinzet op het gebied van onderwaterarcheologie aan de orde. Onderwerpen daarbij zijn beschermingsbeleid van wrakken in de Waddenzee en extra onderzoek naar nieuw aangeleverde vondsten. In het tweede kwartaal 2020 worden PS geïnformeerd over de presentatie van de vondsten van het Palmhoutwrak.

Strategische Statenagenda Commissie Economie Financiën en Bestuur
April 2021

Beeldvorming (Fase 1) / ter kennisname (C-agenda)
Oordeelsvorming (Fase 2) / ter bespreking in commissie (B-agenda)
Besluitvorming. Voordracht + PS (Fase 3) / voorbereiding in commissie (A-agenda)

									Financiële bijdrage Kaap Skil voor tentoonstellen Palmhoutwrak-collectie (28-9 c-agenda)
Investeren in behoud en herbestemming monumenten							Pels		Bij de actualisatie van het cultuurbeleid (zie een paar regels naar boven) zal de provinciale inzet voor rijksmonumenten (zonder woonfunctie) worden voorgelegd.
Cultuureducatie en bibliotheken							Pels		23 november 2020: digitaal werkbezoek EFB met Probiblio Begin 2021 ontvangen PS het programma Cultuureducatie met kwaliteit 2021-2024 dat door Plein C wordt uitgevoerd. Cultuureducatie en de provinciale rol bij bibliotheken zal ook onderdeel zijn van de actualisatie van cultuurbeleid . (zie brief C-agenda EFB 30 november 2020) Afdoening motie openhouden bibliotheken 22 maart 2021 besproken in cie EFB (uitkomst: kan afgedaan worden)
Initiatiefvoorstellen SP over archeologie en erfgoed (vervolg op discussienotitie)							Pels		Discussienotitie SP over archeologie en erfgoed behandeld in commissie EFB 20 januari 2020. Naar aanleiding van deze bespreking heeft de SP 2 initiatiefvoorstellen opgesteld. Deze zijn behandeld in EFB van 30 november 2020. SP zet initiatiefvoorstellen niet door naar PS. Onderwerp zal namelijk worden besproken bij actualisatie cultuurnota.
Voorstel voor Noord-Hollands waarderingskaart stolpboerderijen							Pels		Commissie EFB 20/1/2020: Daadwerkelijke uitwerking waarderingskaart zal 14 juni 2021 in commissie terugkomen. Bij ontwikkelingen in de waarderingkaart zal mw. Pels mondeling/schriftelijk mededelingen te doen. Er zal ook een terugkoppeling worden gegeven hoe gemeenten hiermee om willen gaan.
Stelling van Amsterdam		Technische briefing 6 september 2021					Pels		Recent is opdracht verleend voor een onderzoek naar de herstelbehoefte en versterkingsmogelijkheden van recreatie rondom de Liniedijken van de Stelling van Amsterdam. Dit onderzoek is in gang gezet omdat in het coalitieakkoord is gemeld dat er een Landschapsfonds wordt ingesteld (valt onder sector Groen/NLG) waaruit ook herstel en recreatief gebruik van de Liniedijken gefinancierd kan worden. Om nu inzicht te krijgen in deze herstelbehoefte is dit onderzoek gestart. Het onderzoek moet medio mei af zijn. De uitkomsten van het onderzoek moeten leiden tot een aanvraag uit het Landschapsfonds. Het onderzoek is medio mei 2020 afgerond. Als er besluitvorming nodig is, vindt deze na het zomerreces plaats. PS worden daar dan bij betrokken (NLG/EFB) Bij behandeling Gemeenschappelijk Orgaan Waterlinies op 18-6-2020 in EFB heeft mw. Pels voorgesteld om - gezien het feit dat het een nieuwe vorm van samenwerking betreft - er de komende tijd vaker met elkaar over te spreken. Een goed moment is het bespreken van het nieuwe beleid van Noord-Holland voor de Stelling van Amsterdam dat aan het eind van het jaar aan PS wordt toegestuurd. Dit is een goed moment voor PS om aanvullende kaders mee te geven aan GS. Waarschijnlijk commissie EFB 1e kwartaal 2022 (zie brief C-agenda EFB 18-1-2021).

Strategische Statenagenda Commissie Economie Financiën en Bestuur
April 2021

Beeldvorming (Fase 1) / ter kennisname (C-agenda)
Oordeelsvorming (Fase 2) / ter bespreking in commissie (B-agenda)
Besluitvorming. Voordracht + PS (Fase 3) / voorbereiding in commissie (A-agenda)

									In de cie vergadering 18-1-2021 is afgesproken over dit onderwerp een technische briefing te organiseren. Deze zal gehouden worden op 6 september 2021
Sport, Personeel en Organisatie en Inkoop (Pels)									
Sport							Pels		Voortgang Beleidsnotitie Sport EFB besproken in EFB 18 januari 2021. Toegezegd is: Het aanbieden van plantaardige maaltijden en snacks in de kantine zal wederom bij de eerstvolgende kennissessie via Sportservice onder de aandacht gebracht worden. De focus op natuurinclusiviteit kan bij een volgende ronde aan de orde komen, aangezien het huidige budget daarvoor onvoldoende is.
Goed werkgever- en opdrachtgeverschap							Pels		Binnen de ambtelijke organisatie is 'goed werkgeverschap en eigentijdse arbeidsverhoudingen' één van de pijlers van het strategisch HR beleid. Onder deze noemer wordt gewerkt aan diverse thema's, waaronder diversiteit en inclusiviteit en ontwikkel- en loopbaanmogelijkheden. Naar verwachting in het tweede kwartaal van dit jaar zullen GS de Staten nader informeren over de wijze waarop wij uitvoering geven aan dit onderdeel van het Coalitieakkoord, en de komende tijd met onze verbonden partijen in gesprek gaan welke stappen ze hierin kunnen zetten. Zie GS brief c-agenda EFB 26 oktober 2020 over over duurzaam doorpakken en rol als werkgever - diversiteit op de werkvloer
Voortgang Social Return							Pels		**Voortgang: 1e kwartaal 2020 (zie c-agenda EFB 31-8-2020)** **Voortgang: 2e kwartaal 2021** **Voortgang: 3e kwartaal 2022** **Herijking social return medio 2023**
Inkoopbeleid									**Besproken in commissie EFB 22 maart 2021**
Circulaire economie en PDNH Per 1-1-2021 van M&B naar EFB (Pels)									

Strategische Statenagenda Commissie Economie Financiën en Bestuur
April 2021

Beeldvorming (Fase 1) / ter kennisname (C-agenda)
Oordeelsvorming (Fase 2) / ter bespreking in commissie (B-agenda)
Besluitvorming. Voordracht + PS (Fase 3) / voorbereiding in commissie (A-agenda)

Actieagenda Circulaire Economie 2021-2025							Pels		18-1-2021 concept-Actieagenda in cie. EFB (besproken B-agenda) . Mw. Zaal zegt toe: - bij de actualisatie van de agenda Onderwijs en Arbeidsmarkt wordt de vraag van GL hoe ervoor wordt gezorgd dat mensen door omscholing de kans krijgen om zinvol deel te nemen aan de maatschappij meegenomen.
PDENH (Participatiefonds Duurzame Economie Noord-Holland)							Pels		N.a.v. veel vragen over dit onderwerp is op verzoek van PS een technische briefing PDENH gehouden op 3 september 2020 in de commissie M&B. Op 7 december 2020 heeft er een expertmeeting plaats gevonden over revolverende fondsen
Economie, Arbeidsmarkt en Onderwijs, Bestuur, Interbestuurlijk Toezicht en Europa (Zaal)									
Voortgangsrapportage/actualisatie economisch uitvoeringsbeleid/ Dashboard							Zaal		26 november 2018 is de 2e voortgangsrapportage behandeld in EEB (incl. voortgang PIM en andere MKB instrumenten). In het tweede kwartaal 2020 wordt een (proces) voorstel voor actualisatie van economische beleid aan PS gestuurd. Hierin wordt aangegeven op welke momenten PS betrokken worden bij de actualisatie. Nieuwe planning ivm Covid- - 15 februari 2021 nieuwe voortgangsrapportage incl. coronaeffecten besproken - 11 maart 2021 Expertmeeting gehouden - 6 Sept 2021: nieuw uitvoeringsprogramma (hierbij ook hoogwaardige digitale verbindingen agenderen) en arbeidsmarkt en onderwijs
Voortgang Pallas project							Zaal		In 2012 is door het Kabinet en de Provincie Noord-Holland besloten om een lening te verstrekken om de mogelijkheid te bieden om tot een nieuwe reactor in Petten te komen ter vervanging van de huidige Hoge Flux Reactor (HFR). Eind 2013 is hiertoe de Stichting Pallas opgericht, met als doel om een reactor

Strategische Statenagenda Commissie Economie Financiën en Bestuur
April 2021

Beeldvorming (Fase 1) / ter kennisname (C-agenda)
Oordeelsvorming (Fase 2) / ter bespreking in commissie (B-agenda)
Besluitvorming. Voordracht + PS (Fase 3) / voorbereiding in commissie (A-agenda)

									te ontwerpen en realiseren, die bestemd is voor de productie van medische isotopen en voor nucleair technologisch onderzoek. Onderdeel van de opdracht was het aanvragen van de benodigde vergunningen, het opstellen van een business case en het aantrekken van private investeerders (fase 1). Voor deze fase hebben het Rijk en de Provincie Noord-Holland samen een lening van €80 mln. verstrekt die in drie tranches ter beschikking is gesteld. Onderdeel van de opdracht was ook om de daadwerkelijke bouw en exploitatie - fase 2 en 3 - privaat te financieren. Uit de brief van GS aan PS (zie C-agenda 16-9-2019; 11.1.b) blijkt dat er momenteel concrete interesse is van private investeerders. Jaarlijks (meestal in de maand februari) worden de commissieleden op de hoogte gehouden over de voortgang van het project. Zie ook brief op c-agenda EFB 15 juni 2020 Brief GS inz. uitstel terugbetaling op B-agenda EFB 31-8-2020; Voorafgaande aan deze vergadering is een technische briefing over stand van zaken Pallas gehouden. Volgende technische briefing 15 februari 2021 en stand van zaken op B-agenda EFB; Zie ook brief op c-agenda EFB van Minister van Ark aan 2e kamer over private investeerders
HIRB/werklocaties							Zaal		Onder de noemer HIRB-plus zijn regelingen opgesteld voor het toekomstbestendig maken en houden van bedrijventerreinen en winkelgebieden. Ook zijn middelen vrijgemaakt ten behoeve van pilots op het gebied van verblijfsrecreatie. In totaal wordt voor HIRB-plus in de periode 2020-2023 een bedrag van € 2,5 mln. per jaar ingezet. In de subsidieregeling voor de fysieke herstructurering van bedrijventerreinen krijgen de aspecten duurzaamheid (waaronder CO2-reductie), circulariteit en leefbaarheid grotere nadruk. Projecten die op deze gebieden veel maatregelen nemen hebben een grotere kans op subsidie in de jaarlijkse subsidietender. PS worden jaarlijks geïnformeerd over de gehonoreerde projecten. Regionale afspraken werklocaties: Hiervoor worden de afspraken gevolgd die gemaakt zijn inde PRV; ramingen worden minimaal eens in de 5 jaar voorzien. Voor NHN is net een herziening van de raming gestart (oplevering 2e helft 2020). Zie brief GS aan PS inz. Monitor Werklocaties 2020 c-agenda EFB 30 november 2020
Jaarprogramma van De Kop Werkt! (wensen en bedenkingen').							Zaal		EFB 20-1-2020: programma loopt af: hr. Van der Hoek zegt toe dat het onderwerp terugkomt op de agenda van de commissie na afronding van de effectrapportage (maatschappelijke en economische effecten) en de evaluatie van het ambitiedocument en evaluatie governance. 29/6: Zie ook brief C-agenda EFB 31/8 inz. jaarrapportage 2019 en verlengen programma. De effectrapportage (maatschappelijke en economische effecten) en de evaluatie van het ambitiedocument en evaluatie governance komen nog terug op de agenda.

Strategische Statenagenda Commissie Economie Financiën en Bestuur
April 2021

Beeldvorming (Fase 1) / ter kennisname (C-agenda)
Oordeelsvorming (Fase 2) / ter bespreking in commissie (B-agenda)
Besluitvorming. Voordracht + PS (Fase 3) / voorbereiding in commissie (A-agenda)

									Aan de evaluatie van het ambitiedocument en evaluatie governance wordt nu gewerkt. De effectrapportage wordt circa 1 jaar uitgesteld. In 2021 worden dit allemaal te samen aan de Cie aangeboden 2e tranche jaarprogramma 2020 is op 18 januari in cie EFB behandeld
Herstructurering Winkelgebieden .							Zaal		EFB 20-1-2020 (rondvraag Van der Hoek): negatieve berichtgeving winkelleegstand. Primair gemeenten aan zet. Wordt wel in regionaal en in MRA verband over gesproken. Eventuele acties zullen in gezamenlijkheid plaatsvinden. In dat geval worden PS geïnformeerd
Continuering regionale economische samenwerking NHN							Zaal		.De provincie en 18 NHN gemeenten hebben op 17 december 2017 een aandeelhouders- en dienstverleningsovereenkomst ondertekend, waarin de strategische samenwerking van en onderlinge afstemming tussen ondernemers, onderwijsinstellingen, kennisinstellingen, lokale en provinciale overheden en regionale samenwerkingsverbanden in NHN is vastgelegd. In deze overeenkomsten is bepaald dat uiterlijk in oktober 2021 een tussenevaluatie is uitgevoerd en uiterlijk in mei 2023 een eindevaluatie is uitgevoerd. De tussenevaluatie wordt opgeleverd in oktober 2021 en in het Bestuurlijk Afstemming Overleg NHN (BAO) en de Algemene Vergadering van Aandeelhouders op 22 november 2021 vastgesteld, opdat de uitkomsten van de evaluatie kunnen worden vertaald in het Jaarplan ONHN van 2022. De resultaten van deze tussenevaluatie zullen na deze datum aan de Commissie worden voorgelegd.
Uitkomsten evaluatie detailhandelbeleid							Zaal		Zie ook brief GS inz. monitor detailhandel op c-agenda EFB 31-8-2020
Hoogwaardige en digitale verbindingen							Zaal		Plannen van marktpartijen en het lokale initiatief dat met een garantstelling gesteund wordt, dekken meer dan driekwart van de witte buitengebieden. In het resterende deel worden gemeenten met een kansrijke business case op weg geholpen om met de markt glasvezel aan te leggen. Eind maart loopt de beroepstermijn tegen de garantstelling af. Indien er geen hoger beroep wordt aangetekend sluiten GS een garantie- en uitvoeringsovereenkomst en wordt de garantie daadwerkelijk verstrekt. Rond de zomer wordt meer zicht verwacht op een resultaat bij (de eerste) twee gemeenten die GS verder ondersteunt. PS worden over beide zaken geïnformeerd. EFB 15/6/2020: De analyse met kansen voor de gemeente Bergen is ontvangen en GS willen dat komende maand met de gemeente bespreken. Met de tweede gemeente gaat GS van start zodra blijkt dat de werkwijze (met Bergen) succesvol blijkt. Het lijkt GS zinvol om het geheel na de zomer in de cie EFB te agenderen De hr. Zaal (GL) verzoekt dit na de zomer op de agenda van de commissie EFB te plaatsen.

Strategische Statenagenda Commissie Economie Financiën en Bestuur
April 2021

Beeldvorming (Fase 1) / ter kennisname (C-agenda)
Oordeelsvorming (Fase 2) / ter bespreking in commissie (B-agenda)
Besluitvorming. Voordracht + PS (Fase 3) / voorbereiding in commissie (A-agenda)

									Op 28 september zal tkn een update op de c-agenda worden geagendeerd (in overleg met de hr. Zaal). In voorjaar 2021 zal het bespreekstuk worden geagendeerd (bij actualisatie economische agenda). EFB 30-11-2020: brief op C-agenda waarin wordt voorgesteld dit onderwerp te bespreken bij de actualisatie van de uitvoeringsagenda economie. 10 mei 2021 Technische briefing
Discussienotitie PvdD naar een nieuwe economie							Zaal/Pels		Nav behandeling in cie EFB 31-8-2020 zal nes Kostic zal samen met andere partijen een aantal initiatiefvoorstellen uitwerken.
Een innovatief klimaat bevorderen Economie en inclusieve arbeidsmarkt							Zaal		GS streeft naar een optimaal vestigingsklimaat voor ondernemers in Noord-Holland. Een nationaal en Europees gelijk speelveld is hierbij van groot belang. We stellen geen strengere normen dan de wettelijke, maar stimuleren bedrijven om duurzame maatregelen te nemen. De provincie ondersteunt het vestigingsklimaat door in te zetten op goede bereikbaarheid, goede ruimtelijke ordening en een gezonde leefomgeving. Om de verduurzaming van de economie te versnellen, ondersteunen en stimuleren GS over de volle breedte duurzame innovatie. Hiervoor stelt GS middelen beschikbaar. GS stimuleert (duurzame) innovatie op verschillende manieren, met de MKB innovatie-instrumenten en -fondsen. Voor de financiële stimulering van innovaties is de MIT-subsidieregeling ingesteld (MKB innovatiestimulering regio en Topsectoren), het Participatiefonds Duurzame Economie NH en het Innovatiefonds NH. Met het investeringsgereedprogramma PIM worden (duurzame) ondernemers met het vinden van passende financiering geholpen, en met het versnellingsprogramma GO!-NH worden duurzame innovaties versneld. Al deze innovatie-instrumenten worden in de huidige coalitieperiode voortgezet en/of uitgebreid. Daarnaast start, in samenwerking met regionale partners, een pilot 'Globalisers' om Noord-Hollandse scale-ups te helpen groeien door ondersteuning te bieden bij het toetreden op de internationale markt. De uitvoering van deze instrumenten wordt door GS georganiseerd. PS worden jaarlijks per brief geïnformeerd.
Een veerkrachtige arbeidsmarkt bevorderen							Zaal		Voor een vitale en veerkrachtige beroepsbevolking blijft ingezet worden op een meer skillsbased arbeidsmarkt met als onderlegger een campusstructuur gefocust op techniek en technologie. In deze campusstructuur werkt de triple helix samen aan 1) een betere aansluiting arbeidsmarkt & onderwijs door onderwijsvernieuwing, 2) versnellen van de overgang van werk naar werk aan de hand van skills en 3) bevorderen van een inclusieve arbeidsmarkt door gezamenlijke projecten. In de steigers staan nu projecten bij de Zaancampus en Luchtvaart Community Schiphol. Voor aanscherping van het campusbeleid worden eind 2020 de evaluatieresultaten verwacht. In de tweede helft van 2020 start een nieuwe Werkambassadeur (zie brief c-agenda EFB 31/8/2020) Met Provinciale Staten zal dan ook zijn nieuwe werkagenda nader worden besproken. De werkagenda van de werkambassadeur zal

Strategische Statenagenda Commissie Economie Financiën en Bestuur
April 2021

Beeldvorming (Fase 1) / ter kennisname (C-agenda)
Oordeelsvorming (Fase 2) / ter bespreking in commissie (B-agenda)
Besluitvorming. Voordracht + PS (Fase 3) / voorbereiding in commissie (A-agenda)

									de komende tijd (maart-april) meer vorm krijgen en hij wil ook op dat moment graag hierover met de cie van gedachte wisselen. Arbeidsmarkt en onderwijs is een integraal onderdeel van de uitvoeringsagenda economie. Actualisatie in september aan de orde. Waarschijnlijk dan ook de visie arbeidsmarkt en onderwijs. Zie ook beantwoording technische vragen EFB 18-1-2021. Voorstel is om op 6 september ook een technische briefing te houden door de werkambassadeur
Nieuwe Europastrategie							Zaal		Commissie EFB 16-9-2019: afgesproken in om geen COE in te stellen. Halverwege de collegeperiode zal de nu gekozen werkwijze geëvalueerd worden. Op maandag 20 april zal van 11.00 uur tot 12.30 een BOT overleg worden gehouden over analyse EU beleid, evaluatie Europees beleid 2017-2020 en welke accenten de commissie belangrijk vindt (ivm coronacrisis gaat dit niet door. Er zal een nieuwe planning worden gemaakt voor de nieuwe europastrategie. Waarschijnlijk in najaar notitie met daarin - de accenten voor de komende nog lopende periode van de huidige Europa strategie (loopt tot 1/1/2021) en - opzet om te komen tot een nieuwe europastrategie (startnotitie november 2020) - Op 28 september technische briefing zoals afgesproken in EFB 20 april 2020 - Starnotitie Europstrategie behandeld in EFB 30 november 2020. - 18 januari 2021 is een technische briefing gehouden over Green Deal en Brexit (gevolgen voor Noord-Holland); - 15 februari 2021 een BOT overleg nieuwe Europastrategie - Bespreking kadernoitie ter politieke beraadslaging met uitkomsten van beeldvormingsfase Commissie EFB Juni 2021 - Bespreking concept Europastrategie 2022-2025 Commissie EFB 29 november 2021 - Vaststellen Europastrategie 2022-2025 Provinciale Staten 13 december 2021
Sponsoring							Zaal		In oktober 2019 zijn de uitgangspunten in de commissie besproken en in november 2019 heeft GS het definitieve sponsorbeleid 2020-2023 vastgesteld. PS zullen jaarlijks een voortgangsrapportage ontvangen over de duurzaamheidsmaatregelen die de gesponsorde evenementen invoeren. 18 Januari 2021 is de Voortgangsbrief dierenwelzijn gesponsorde evenementen 2020 op B-agenda EFB. In 2022 vindt een evaluatie van de doelstellingen en de resultaten plaats. Zie ook c-agenda EFB 22-4-2021: Brief GS aan PS inz. verruimde uitgangspunten evenementensponsoring 2021-2022

Strategische Statenagenda Commissie Economie Financiën en Bestuur
April 2021

Beeldvorming (Fase 1) / ter kennisname (C-agenda)
Oordeelsvorming (Fase 2) / ter bespreking in commissie (B-agenda)
Besluitvorming. Voordracht + PS (Fase 3) / voorbereiding in commissie (A-agenda)

Initiatiefvoorstel wijziging Referendumverordening van FvD									Behandeld in cie EFB van28-9-2020:. Toegezegd is: GS zullen goed blijven volgen of sprake is van gestrande pogingen en in dat geval zullen PS worden geïnformeerd Mw. Zaal geeft aan dat op basis van de motie van FvD is al een communicatietraject gestart, voorgesteld wordt na te gaan wat dit heeft opgeleverd alvorens weer een nieuw traject te starten. Zodra de digitale mogelijkheid aanwezig is, zal hierover gecommuniceerd worden. De vraag van de PVV over de geschatte kosten van een referendum (bedrag concretiseren) is schriftelijk beantwoord. Zie ook Statenvragen FvD 115-2020 Bindend correctief referendum agenderen in commissie zodra de Grondwetswijziging dat mogelijk maakt
IBT: tussenrapportage financiële positie gemeenten									PS 14-9-20: Normaal wordt over IBT in een jaarverslag aan het einde van het jaar, gerapporteerd. In verband met de bijzonder situatie, zal zij aan het einde van het jaar als alle begrotingen zijn ingediend, met een tussenrapportage te komen die dan eventueel besproken kan worden. EFB 15 februari 2021 (C-agenda tussenstand en uitgebreidere rapportage ter bespreking in april/ mei . Hierover wordt technische briefing gehouden op 22 april 2021mede in relatie tot bestuurskracht gemeenten
Datacenterstrategie									BOT overleg op 10 mei van 15.00 uur tot 17.00 uur Eerste contouren 6 september 2021
Openbare orde en Veiligheid, Integriteit, Internationale betrekkingen, Public Affairs, Communicatie Concerncontrol, Juridische Zaken, Archief, PS- en GS zaken (CdK)									
Bestuurscultuur							CdK		Concept Agenda bestuurlijke vernieuwing en participatie/notitie bevoegdheidsverdeling GS/PS is besproken in EFB 18 januari 2021 Werkgroep burgerparticipatie wordt nieuw leven ingeblazen (zie ook toezeggingenlijst) Participatieverordening zal na het zomerreces komen (zie hieronder)
inspraak en participatieverordening.									Aug. 2021 EFB en september PS (ook via de werkgroep Burgerparticipatie)
1e begrotingswijziging Randstedelijke Rekenkamer voor zienswijze 2022							CdK/PS		Februari 2021
Begroting Randstedelijke Rekenkamer 2022							CdK/PS		In EFB 22 april 2021 behandeld

Strategische Statenagenda Commissie Economie Financiën en Bestuur
April 2021

Beeldvorming (Fase 1) / ter kennisname (C-agenda)
Oordeelsvorming (Fase 2) / ter bespreking in commissie (B-agenda)
Besluitvorming. Voordracht + PS (Fase 3) / voorbereiding in commissie (A-agenda)

Ondermijning, tegengaan, weerbaarheid stimuleren									Deze ambitie wordt in het voorjaar van 2020 uitgewerkt in een Agenda Weerbaar NH. De Agenda vormt de leidraad voor het provinciaal handelen in deze coalitieperiode. Een van de aspecten – ook al benoemd in de programmabegroting 2020 – is de quick scan weerbaarheid van gemeenten. Deze zal een plaats krijgen in de Agenda. Dat geldt ook voor de aanpak van de eigen weerbaarheid. In de Agenda wordt ook aandacht besteed aan de wijze waarop de voortgang inzichtelijk wordt gemaakt voor PS. Het voornemen is om de Staten ten minste jaarlijks te informeren over de voortgang. De Agenda Weerbaar NH leent zich voor behandeling volgens het BOB-model. De concept-Agenda Weerbaar NH is op 18 juni 2020 in de commissie EFB besproken. De bespreking gaf geen aanleiding tot wijziging van de Agenda die vervolgens nog voor het zomerreces is vastgesteld door GS (definitieve agenda is verzonden en staat op C-agenda commissie). Toegezegd is: Met de QuickScans wordt gewoon doorgegaan want het streven is hier zoveel mogelijk gemeenten op aan te laten sluiten. PS zullen hier regelmatig over geïnformeerd worden. – Er wordt in ieder geval ingezet op het vergroten van de interne weerbaarheid waarover teruggekoppeld zal worden en waar nodig, wordt ingezet op het vergroten van de eigen weerbaarheid. De cdK zal over de voortgang van de agenda ten minste een keer per jaar aan de Staten rapporteren (los van de P&C-cyclus;(eerste voortgangsrapportage september 2021). • Ten aanzien van de quickscans kan gemeld worden dat de voorbereidingen voor de uitrol bij gemeenten in volle gang is. Dit voorjaar is een behoeftepeiling gehouden bij gemeenten en meer dan 20 gemeenten hebben laten weten graag een quickscan gemeentelijke weerbaarheid uitgevoerd te zien bij de eigen gemeente. Dit najaar zal worden gestart met het uitvoeren van de quickscans bij de gemeenten die hebben aangegeven graag mee te willen doen • Ten aanzien van de interne weerbaarheid kan worden gemeld dat, zoals in de Agenda Weerbaar NH opgenomen, een provinciaal weerbaarheidsbeeld wordt opgesteld. De oplevering wordt eind december verwacht en zal input vormen voor een actieplan interne weerbaarheid. Zie ook brief C-agenda EFB 18-1-2021
Statenvoordracht – Wensen en bedenkingen bij subsidievaststelling fractiebijdragen n.a.v. Rapport van bevindingen 2020-2021									
MRA versterkte									22 maart 2021 eerste besprekingen versterkte samenwerking MRA.

Strategische Statenagenda Commissie Economie Financiën en Bestuur
April 2021

Beeldvorming (Fase 1) / ter kennisname (C-agenda)
Oordeelsvorming (Fase 2) / ter bespreking in commissie (B-agenda)
Besluitvorming. Voordracht + PS (Fase 3) / voorbereiding in commissie (A-agenda)

samenwerking									22 april vervolg en ovb 27 september EFB en 11/10 PS
IPO, ICT en Data en Subsidies algemeen (Stigter)									
IPO begroting 2022							Stigter		Over nieuwe behandelopzet wordt nagedacht
Datastrategie							Stigter		GS actualiseert in de komende jaren de provinciale datastrategie. De belangrijkste speerpunten zijn daarbij: - Open Dataplatform beschikbaar voor het publiceren van: WOB besluiten Open stateninformatie - invoering Dataplatform t.b.v. Data initiatieven; eenmalige opslag en meervoudig (her)gebruik - Uitvoeren VU opleidingsplan voor PNH Medewerkers - Verhogen kennisniveau Datagedreven werken - Opleveren Integratieplatform t.b.v. samenwerken met derden m.b.v. gegevensuitwisseling Het Open Data in mei 2020 opgeleverd, maar moet daarna nog gevuld worden met relevante data. Die planning is afhankelijk van het Open Data beleid. Naar verwachting stellen GS het Open Databeleid na het zomerreces vast. PS worden hierover geïnformeerd. 31-8-2020: technische briefing datastrategie. Open data / ethiek: interprovinciale besluitvorming in najaar 2020 Kunstmatige intelligentie: verkenning naar focus (december 2020 gereed) Voortgangsrapportage heeft op de B-agenda van EFB 30 november gestaan. Geactualiseerde datastrategie naar Staten~~: maart 2021~~ wordt juni 2021 PS 1-2-2021 heeft PvdA vragen gesteld over veiligheid systeem provincie mede nav datalekken BIJ 12. Nadere info volgt. 22 maart 2021 besproken in commissie

Strategische Statenagenda Commissie Mobiliteit en Bereikbaarheid
voor PS 17 mei 2021

Beeldvorming (Fase 1) : BOT-overleg of technische briefing / overleg derden
Oordeelsvorming (Fase 2) : ter bespreking, B-agenda
Besluitvorming (Fase 3) : Voordracht ter voorbereiding PS, A-agenda

vetgedrukt = mutatie na meest recente vergadering (cie. M&B of PS)

	2021									2022	2022	2023	GS	Behandeling
Commissie M&B	**18-01**	**15-02**	**22-03**	**22-04**	**14-06**	**06-09**	**27-09**	**28-10**	**29-11**	**Q1**	**Q2,Q3 en Q4**			
Algemeen														
1e Begrotingswijziging													allen	2021: 1e Begrotingswijziging 15-02 M&B, 08-03 PS
2e Begrotingswijziging													allen	2021: 2e Begrotingswijziging 27-09 M&B, 11-10 PS
Laatste begrotingswijziging														2021: laatste Begrotingswijziging 29-11 M&B, 13-12 PS
Jaarstukken en Kaderbrief													allen	2021: 14 juni in commissie M&B (A-agenda) en 28 juni in PS
Begroting													allen	2021: 28 oktober in commissie M&B (A-agenda) en 8 november in PS
Mobiliteit/ Bereikbaarheid														
Nota Infrastructurele Kapitaalgoederen (NIKG)													Olthof	28-09-2020 Technische briefing (met uitnodiging van de cie. EFB) 26-10-2020 Voordracht in cie. M&B 09-11-2020 Voordracht in PS Nadere invulling van de duurzaamheidsambities binnen de infrastructurele projecten 2021-2023 zoals eerder aangekondigd in de Nota Infrastructurele Kapitaalgoederen 2020-2023 (NIKG). 22-04 Voordracht Duurzaamheidsambities provinciale infrastructuur '21-'23 in cie. M&B, 17-05 in PS
Bijpraatmoment Rocov-NH (Regionaal Overleg Consumentenbelangen Openbaar Vervoer NH)													Olthof	Halfjaarlijks bijpraatmoment over recente ontwikkelingen. Het is gebruikelijk dat Rocov de cie. 2 x (soms 1 x) per jaar informeert. 18-01 18.30 uur online overleg met Rocov-NH 27-09 volgende overleg
Jaarlijks overleg met raadscie. gem. A'dam en Vervoerregio Amsterdam													Olthof	Eens per jaar is er een bijeenkomst met de leden van de commissie, leden van de raadscie. verkeer (Raadscommissie Mobiliteit, Luchtkwaliteit en Water (MLW)) van Amsterdam en de Vervoerregio Amsterdam. Eerstvolgende datum n.n.b.
Verkeersveiligheid													Olthof	Jaarverantwoording verkeersveiligheid 2020: In de commissievergadering Bereikbaarheid en Mobiliteit van 20 januari 2020 is toegezegd de commissie jaarlijks te rapporteren over de activiteiten van GS op het gebied van verkeersveiligheid. In de jaarverantwoording wordt naast een terugblik op 2020 ook vooruitgeblikt op de activiteiten in 2021. 15-02 C-agenda: Uitvoeringsregelingen verkeersveiligheid 2021 en jaarverantwoording 2020
Perspectief Mobiliteit (v/h Agenda Mobiliteit)													Olthof	*Perspectief Mobiliteit* is de nieuwe titel van Agenda Mobiliteit. De Agenda Mobiliteit is al eerder in de commissie besproken, nl.: 11-02-2019 discussiestuk Agenda Mobiliteit (B-agenda) 16-09-2019 BOT-overleg Agenda Mobiliteit Onder de nieuwe naam *Perspectief Mobiliteit* bespreekt GS graag: 22-04 concept-Agenda Perspectief Mobiliteit (B-agenda) **06-09** voordracht definitief Perspectief Mobiliteit (A-agenda) (**13-09** in PS)
Voortgangsrapport HOV in 't Gooi													Olthof	Komt elk halfjaar ter kennisgeving in de cie. terug augustus 2020 t/m januari 2021 (C-stuk 22-03-2021)
Eindafrekening													Olthof	Eindafrekening krediet waarschijnlijk in Q4 2020 in commissie en PS. De eindafrekening kan

Strategische Statenagenda Commissie Mobiliteit en Bereikbaarheid
voor PS 17 mei 2021

Beeldvorming (Fase 1) : BOT-overleg of technische briefing / overleg derden
Oordeelsvorming (Fase 2) : ter bespreking, B-agenda
Besluitvorming (Fase 3) : Voordracht ter voorbereiding PS, A-agenda

vetgedrukt = mutatie na meest recente vergadering (cie. M&B of PS)

	2021									2022	2022	2023	GS	Behandeling
Commissie M&B	**18-01**	**15-02**	**22-03**	**22-04**	**14-06**	**06-09**	**27-09**	**28-10**	**29-11**	**Q1**	**Q2,Q3 en Q4**			
N23 (Westfrisiaweg)														pas worden opgesteld als alle beheerovereenkomsten ondertekend zijn. We zijn daarvoor afhankelijk van RWS en HHNK en de gemeentes Hoorn en Koggenland. Geen aparte voordracht, wordt **naar verwachting** opgenomen in voordracht 2e Begrotingswijziging 27-09 M&B, 11-10 PS (zie bovenaan)
Verbinding A8-A9													Olthof	Juni 2019: Dit onderwerp maakt deel uit van het coalitieakkoord “Duurzaam doorpakken”: In februari en eind mei van dit jaar bent u per brief geïnformeerd (kenmerken 1 1 60469/1 357255 en 1 427994/1 427999) over de stappen van het project 'Landschapsplan Stelling van Amsterdam / Verbinding A8-A9'. In de brief van eind mei hebben wij o.a. aangegeven dat u het Landschapsplan in kwartaal 1 van 2021 zou ontvangen. Dat wordt nu Q4 van 2021. Wij bekijken samen met de partners uit de Stuurgroep Verbinding A8-A9 en het consortium of dit proces is te versnellen. technische briefing **14-06** B-agenda cie. M&B **Q3** *Krommenie/Assendelft:* Informeren over het uitvoeringsprogramma Krommenie/Assendelft cie M&B april 2021 (C-stuk)
Bereikbaarheid Haarlemmermeer-Bollenstreek													Olthof	Juni 2019: dit onderwerp staat in het coalitieakkoord “duurzaam doorpakken”: Bereikbaarheid Bollenstreek. Alle Noord-Hollandse belanghebbenden zullen opnieuw gehoord worden over de voorkeursvariant. N.a.v. deze gesprekken zal, op basis van het Noord-Hollandse belang, opnieuw gesproken worden met de provincie Zuid-Holland over de verdere realisatie van de weg en de voorkeursvariant. 25-03-2020 in Stuurgroep 20-04-2020 Voordracht in cie. M&B 18-05-2020 Voordacht in PS (in uitloopvergadering 25-05) Juni 2020 *Netwerkstudie Haarlemmermeer* PNH start samen met Haarlemmermeer (penvoerder) en Vervoerregio Amsterdam een Netwerkstudie Haarlemmermeer 2040 (zie brief 1440252/1440261 van 24-06-2020, C-agenda alle commissies aug. 2020). **20-05 gezamenlijke online informatiebijeenkomst, organisatie vanuit Haarlemmermeer** **06-09** Gezamenlijke actie-agenda netwerkstudie Haarlemmermeer (B-agenda) *Bennebroekerweg* Begin oktober 2020 hebben wij u geïnformeerd over de intentieovereenkomst die wij hebben afgesloten met onze partners de Vervoerregio en gemeente Haarlemmermeer. Cie M&B 22 maart 2021 (C-agenda) Aanpak en een Samenwerkingsovereenkomst (SOK) voor de gecombineerde verkenning- en planfase. In de SOK maken wij afspraken over de organisatie, planning en financiën van het project (Nieuwe) Bennebroekerweg voor het komende jaar. Gedurende het jaar werken we toe naar een voorkeursalternatief voor de (Nieuwe) Bennebroekerweg.

Strategische Statenagenda Commissie Mobiliteit en Bereikbaarheid
voor PS 17 mei 2021

Beeldvorming (Fase 1) : BOT-overleg of technische briefing / overleg derden
Oordeelsvorming (Fase 2) : ter bespreking, B-agenda
Besluitvorming (Fase 3) : Voordracht ter voorbereiding PS, A-agenda

vetgedrukt = mutatie na meest recente vergadering (cie. M&B of PS)

	2021									2022	2022	2023	GS	Behandeling
Commissie M&B	**18-01**	**15-02**	**22-03**	**22-04**	**14-06**	**06-09**	**27-09**	**28-10**	**29-11**	**Q1**	**Q2,Q3 en Q4**			
Broek in Waterland													Olthof	De gekozen vorm van co-creatie is ingezet door PS en wordt doorgezet in de vervolgaanpak. Het Plan van Aanpak voor het vervolg zal in april 2020 worden voorgelegd aan de Stuurgroep. Vervolgens zal dit door GS worden vastgesteld. De aanpak is in lijn met het reeds doorlopen proces. Als onderdeel hiervan worden de commissieleden Mobiliteit en Bereikbaarheid uitgenodigd voor specifieke inloopavonden/workshops. In Q4 2020 wordt een moment gezocht om de commissie bij te praten over deze aanpak. 26-10-2020 Nota vervolgstudie naar een mogelijke onderdoorgang in Broek in Waterland, N247 (B-agenda) Streven is om in Q3 van 2021 een uitgewerkt voorstel voor de onderdoorgang voor te kunnen leggen aan GS en PS waarbij er inhoudelijk nog een keuze kan worden gemaakt over de inrichting van de N247 qua rijstrookindeling, mede in relatie tot de financiering. In Q4 2021 zal dan een definitieve keuze worden voorgelegd aan PS over de realisatie van een onderdoorgang.
Bereikbaarheid kust Zuid-Kennemerland													Olthof	Bereikbaarheid kust Zuid-Kennemerland: De eerste stap is gezet: het verbeteren van de spoorverbinding tussen Amsterdam/Haarlem en Zandvoort. De regio is uitgenodigd om voorstellen te doen hoe om te gaan met het resterende budget. De coronaperikelen en beperkte capaciteit bij de gemeenten hebben er toe geleid dat niet meer in Q3 2020 maar voor de zomer van 2021 de voorstellen gereed zijn voor besteding van het resterende budget. Wij hopen PS hierover nog voor de zomer te informeren (en anders in de eerste commissie na het zomerreces).
Houtribdijk													Olthof	In Q1 en Q2 2020 inventariseren we bij RWS de huidige situatie en ambities voor de Houtribdijk, zowel op het gebied van mobiliteit als de potentie om de biodiversiteit van het Markermeer te versterken. Ook met Flevoland gaan we in gesprek om de ontwikkelingen aldaar te bespreken. De verwachting is dat PS in Q4 2020 een notitie ontvangt wat de inventarisatie tot dan toe heeft opgeleverd en waar we als provincie eventueel op zouden kunnen inspelen. De inventarisatie is nodig om richting te kunnen bepalen. Hierin betrekken we ook de Omgevingsvisie en het OV Toekomstbeeld. RWS beheert de Houtribdijk, IJsselmeer en het Markermeer. Noord-Holland gaat over het Natura 2000 beleid van het Markermeer. 26-10-2020 in cie. M&B (B-agenda)
iDienst VMAAS (Verkeersmanagement as a Service)														Nieuw onderwerp betreffende de verkeersmanagement IDiensten: MAAS/IDiensten, eerder Verkeersmanagement as a Service genoemd. (Samenhang met andere onderwerpen zoals smart mobility en toekomst bediening kunstwerken.) **14-06 Afnemen iDienst VMaaS ('Verkeersmanagement as a Service') door en voor provincie Noord-Holland (B-agenda)**
Smart Mobility													Olthof	Er wordt jaarlijks gerapporteerd over de activiteiten in het Uitvoeringsprogramma. De Voortgangsrapportage 2019 Uitvoeringsprogramma Smart Mobility 2018 -2020 is voor het zomerreces toegezonden. (C-agenda 31-08) 30-11-2020 technische briefing 22-04 Voordracht Focus Smart Mobility in cie. M&B, 17-05 in PS
Gebiedscontracten														30-11-2020 technische briefing

Strategische Statenagenda Commissie Mobiliteit en Bereikbaarheid
voor PS 17 mei 2021

Beeldvorming (Fase 1) : BOT-overleg of technische briefing / overleg derden
Oordeelsvorming (Fase 2) : ter bespreking, B-agenda
Besluitvorming (Fase 3) : Voordracht ter voorbereiding PS, A-agenda

vetgedrukt = mutatie na meest recente vergadering (cie. M&B of PS)

	2021									2022	2022	2023	GS	Behandeling
Commissie M&B	**18-01**	**15-02**	**22-03**	**22-04**	**14-06**	**06-09**	**27-09**	**28-10**	**29-11**	**Q1**	**Q2,Q3 en Q4**			
OV Toekomstbeeld **OV jaarverslag** **OV-concessies** **OV-concessie Gooi en Vechtstreek**													Olthof	22-06-2020 Technische briefing over de winnende aanbieder van de nieuwe OV-concessie Gooi en Vechtstreek 31-08-2020 input PS voor de nieuwe OV-concessie Gooi en Vechtstreek (B-agenda). In Q4 2020 kan hierover terug worden gerapporteerd. 31-08-2020 Ter kennisname Het Jaarverslag 2019 concessies Openbaar Vervoer (C-agenda) Er is een start gemaakt met het opstellen van een Ketenaanpak Noord-Holland. Dit is een vertaling van de opdracht om een OV-visie te maken: Beleidsmatig is namelijk met alle partners het Regionaal OV toekomstbeeld opgesteld. Hierin is feitelijk een visie voor heel NH geschetst (stip aan de horizon). Het ontbreekt nu aan een aanpak voor de komende jaren en de rol van PNH hierin. Voor de zomer hebben wij een inventarisatie gemaakt van de knelpunten in de concessiegebieden en met de aangrenzende concessies. Daarvoor doen we een ronde langs de aangrenzende provincies, de VRA, de gemeenten (via de PVVB'n), ROCOV NH, ROVER en PS. Deze laatste willen wij inplannen op 20 april 2020. Omdat er natuurlijke momenten zijn om aanpassingen door te voeren in de concessies (herijking NHN in 2021, HIJ in 2022 en start nieuwe concessie GV in 2021), gebruiken we Q2 en Q3 2020 voor de inventarisatie. In Q4 2020 kan hierover terug worden gerapporteerd. In de ketenaanpak worden alle OV gerelateerde werkzaamheden met elkaar in verband gebracht en met andere beleidsvelden/programma's, zoals OV-knooppunten/Samen Bouwen aan Bereikbaarheid en de Verstedelijkingsstrategie. OV Toekomstbeeld: De provincie Noord-Holland werkt samen met vervoerders en overheden in de regio aan een sterk OV-netwerk in de provincie. Eind 2019 is het Regionaal OV Toekomstbeeld 2040 voor Noord-Holland en Flevoland (ROVT) opgeleverd en bestuurlijk vastgesteld. Met de vaststelling van het ROVT hebben de betrokken bestuurders besloten om vervolgstappen te zetten om het voorkeursnetwerk ROVT te realiseren. Dit netwerk is een visie op het toekomstig OV-netwerk dat in 2040 gerealiseerd moet zijn. Voordat daadwerkelijke realisatiebesluiten van ambities in het netwerk aan de orde zijn, zal eerst nog verkennend onderzoek moeten worden uitgevoerd. Na vaststelling van het ROVT eind 2019 is de commissie Mobiliteit & Bereikbaarheid in 2020 geïnformeerd over de voortgang van het vervolg op het ROVT: - 20 januari 2020 : B-agenda – kenmerk 1309457/1309462; - 31 augustus 2020 : C-agenda – kenmerk 1440972/1440978; - 30 november 2020 : B-agenda – kenmerk 1510902/1519010. 15-02 vaststellen onderzoeksagenda vervolg Regionaal OV Toekomstbeeld 2040 01-03 Technische briefing Transitieplan OV-concessies N-H als gevolg van de coronacrisis 22-03 Transitieplan OV-concessies N-H als gevolg van de coronacrisis (B-agenda) **06-09 Beschikbaarheidsvergoeding 2021 en transitieplan Openbaar Vervoer Noord-Holland (C-agenda)**
OV-fonds													Loggen	In het coalitieakkoord Duurzaam Doorpakken is het OV-fonds aangekondigd. Het OV-fonds

Strategische Statenagenda Commissie Mobiliteit en Bereikbaarheid
voor PS 17 mei 2021

Beeldvorming (Fase 1) : BOT-overleg of technische briefing / overleg derden
Oordeelsvorming (Fase 2) : ter bespreking, B-agenda
Besluitvorming (Fase 3) : Voordracht ter voorbereiding PS, A-agenda

vetgedrukt = mutatie na meest recente vergadering (cie. M&B of PS)

	2021									2022	2022	2023	GS	Behandeling
Commissie M&B	**18-01**	**15-02**	**22-03**	**22-04**	**14-06**	**06-09**	**27-09**	**28-10**	**29-11**	**Q1**	**Q2,Q3 en Q4**			
													(RWK, Ruimte)	bedraagt 20 miljoen euro en waarmee de komende jaren geïnvesteerd wordt in het verbeteren van de deur-tot-deurreis, het beter bereikbaar maken van woon- en werklocaties in Noord-Holland en een toekomstbestendig openbaar vervoernetwerk. Het Concept Bestedingsplan OV-fonds laat de doelstellingen zien, brengt prioritering in de projecten aan en laat zien hoe het budget op efficiënte en doelmatige wijze kan worden besteed. Er is grote samenhang in ruimtelijk beleid (OV-knooppunten) en mobiliteitsbeleid (OV-concessie). GS heeft aan PS het voorstel gedaan de brief en onderliggende stukken (B-agenda RWK 08-06-2020, C-agenda M&B 15-06-2020) te bespreken in de commissie RWK. De gedeputeerden Loggen en Olthof zijn aanwezig bij de bespreking. Het betreft in de commissie een oordeelsvormende bespreking. De inbreng van de commissie wordt door GS meegenomen in de uitwerking naar het definitieve bestedingsplan van het OV-fonds. 08-06-2020 Concept Bestedingsplan OV-fonds in RWK (B-agenda), met uitnodiging van M&B 24-08-2020 Voordracht Bestedingsplan OV-Fonds in RWK (A-ag.), met uitnodiging van M&B
Fiets													Olthof	31-08-2020 Uitvoeringsregeling subsidie regionaal fietsnetwerk 2020 en intentieverklaring doorfietsroute regio Alkmaar (C-agenda) 15-02 Uitvoeringsregelingen verkeersveiligheid (incl fiets) 2021 (C-agenda) Begin Q2 2021 zullen wij een Uitvoeringsagenda Actieve Mobiliteit voorleggen aan PS. Onderdeel daarvan is een bestedingsplan voor de bestaande en nieuw beschikbare middelen uit het coalitieakkoord. In de regio's Alkmaar en Gooi- en Vechtstreek is inmiddels een intentieverklaring voor regionale doorfietsroutes ondertekend. In 2021 verwachten we ook in de regio Zuid-Kennemerland-IJmond bestuurlijk gedragen plannen te kunnen bekrachtigen. In samenwerking met de partners in de MRA werken we aan een plan om gezamenlijk de fietsparkeervoorzieningen bij R-Net haltes te gaan verbeteren. Met ProRail en gemeenten werken we samen aan een plan om fietsparkeervoorzieningen bij stations in Noord-Holland in beeld te brengen bij het door het Rijk beschikbaar gestelde gelden vanuit het Klimaatakkoord. Bij het BO-Mirt van 26-27 november 2021 zijn voor diverse stations gelden beschikbaar gesteld. Binnen de INHI nemen we fietsveiligheid mee in de beoordeling van onze wegen. In 2021 lanceren wij een vernieuwde en met de (door-)fietsopgave samengevoegde uitvoeringsregeling Kleine Infrastructuur met hoge subsidiepercentages voor investeringen in fietsveiligheid (70%) en doorfietsroutes (80%) Vooralsnog zijn er voor de Spitspont Velsen geen nieuwe afspraken nodig. Wij houden de ontwikkelingen in de gaten. *Proces Nationaal Toekomstbeeld Fiets, Regionaal Toekomstbeeld Fiets en de oplegger*

Strategische Statenagenda Commissie Mobiliteit en Bereikbaarheid
voor PS 17 mei 2021

Beeldvorming (Fase 1) : BOT-overleg of technische briefing / overleg derden
Oordeelsvorming (Fase 2) : ter bespreking, B-agenda
Besluitvorming (Fase 3) : Voordracht ter voorbereiding PS, A-agenda

vetgedrukt = mutatie na meest recente vergadering (cie. M&B of PS)

	2021									2022	2022	2023	GS	Behandeling
Commissie M&B	**18-01**	**15-02**	**22-03**	**22-04**	**14-06**	**06-09**	**27-09**	**28-10**	**29-11**	**Q1**	**Q2,Q3 en Q4**			
														Actieve Mobiliteit De besluitvorming over het Nationaal en het Regionaal Toekomstbeeld zal in november 2021 op het BO MIRT plaatsvinden. De eerste fase voor het Nationaal Toekomstbeeld fiets (NTF) is een Nationale Contourenschets van het NTF. Onze input hiervoor zal geleverd worden via een Regionale Contourenschets voor Noord-Holland, VRA en Flevoland. De verwachting is om in Q2 de Regionale Contourenschets, tezamen met een eerste concept van de 'oplegger Actieve Mobiliteit' (eerder ook genoemd Uitvoeringsagenda Actieve Mobiliteit), voor te leggen. Als B-stuk om te bespreken. De verwachting is dat in okt 2021 het Regionaal Toekomstbeeld Fiets en de oplegger actieve mobiliteit ter vaststelling in de cie M&B komen A-stuk/voordracht en dan in nov in de PS-vergadering ter vaststelling. 14-06 **Concepten actieve mobiliteit en regionaal toekomstbeeld fiets** (B-agenda)
PIP N241 trajectbenadering													Olthof	19 september 2019: Provinciale Staten heeft het Provinciaal Inpassingsplan (PIP) definitief vastgesteld op 4 maart 2019. Er lopen dertien beroepszaken tegen het PIP, waaronder één van gem Opmeer. GS heeft 14 mei 2019 het Landschappelijk Inpassingsplan(LIP) vastgesteld. 31-08-2020 Onteigening N241 (C-agenda)
PIP vernieuwing en verbreding Cruquiusbrug													Olthof	Q3 2020 ontwerp PIP ter kennisname naar PS (C-agenda 28-09-2020). 18-01 Samenwerkingsovereenkomst Cruquiusbrug (C-agenda) 22-03 Voordracht vaststelling PIP in cie. M&B 12-04 Voordracht vaststelling PIP in PS
Programma centrale bediening kunstwerken													Olthof	30-03-2020 Werkbezoek Bediencentrale en Vrouwenverdrietbrug is i.vm. het coronavirus vervallen. In de cie. M&B van 24-02-2020 heeft u besloten 32 kunstwerken volgens de veiligheidseisen van de machinerichtlijnen (MRL) te koppelen aan de bediencentrale in Heerhugowaard en daarvoor het benodigde budget beschikbaar te stellen. Dit besluit is in uw PS-vergadering van 09-03-2020 bekrachtigd. Met dit besluit is een extra investering van € 9,5 miljoen gemoeid. In de Statencommissie is reeds aangegeven dat niet met zekerheid te zeggen is of dit bedrag voldoende is, omdat op dit moment niet exact bekend is wat de status van de kunstwerken is. Ook is er een diversiteit van de kunstwerken waardoor ieder kunstwerk apart moet worden beoordeeld. GS zullen u spoedig informeren over de ontwikkelingen. 22-06-2020 Brief PS over 24u centrale bediening (van C naar B-agenda) 31-08-2020 Voortgang transitie brug- en sluisbediening (van C naar B-agenda) 17-09-2020 werkbezoek aan de bediencentrale Langebalk in Heerhugowaard en de Kogerpolderbrug bij De Woude (geannuleerd wegens onvoldoende aanmeldingen) **Q3** Vervolg centrale bediening kunstwerken (B-agenda)
Herstel bruggen Krommenie													Olthof	28-09 Stand van zaken via brief van GS (C-agenda)

Strategische Statenagenda Commissie Mobiliteit en Bereikbaarheid
voor PS 17 mei 2021

Beeldvorming (Fase 1) : BOT-overleg of technische briefing / overleg derden
Oordeelsvorming (Fase 2) : ter bespreking, B-agenda
Besluitvorming (Fase 3) : Voordracht ter voorbereiding PS, A-agenda

vetgedrukt = mutatie na meest recente vergadering (cie. M&B of PS)

	2021									2022	2022	2023	GS	Behandeling
Commissie M&B	**18-01**	**15-02**	**22-03**	**22-04**	**14-06**	**06-09**	**27-09**	**28-10**	**29-11**	**Q1**	**Q2,Q3 en Q4**			
Goederenvervoer over water en **Regionaal Mobiliteitsprogramma (RMP) / Duurzame Mobiliteit**													Olthof	Goederenvervoer over water: Op 4 februari 2020 hebben wij kennis genomen van het rapport 'Vervolgonderzoek goederenvervoer over water, provincie Noord-Holland'. We gaan aan de slag met de aanbevelingen uit het onderzoek en werken dit de komende periode uit in beleidsvoorstellen. Het genoemde onderzoek wordt als input gebruikt voor de totstandkoming van het Regionaal Mobiliteitsplan (RMP). De provincie Noord-Holland en de provincie Flevoland werken samen met gemeenten en andere relevante partijen de afspraken uit het Klimaatakkoord uit via het RMP. De aanbevelingen uit het genoemde onderzoek zullen landen in het concept-RMP dat in Q3 aan u wordt voorgelegd ter bespreking. Op basis van uw bespreking en de bespreking in andere bestuursorganen in de regio wordt eind 2020 een definitief RMP opgesteld dat aan u begin 2021 ter besluitvorming voorgelegd wordt. 20-04-2020 Technische briefing Duurzame Mobiliteit 28-09-2020 concept-RMP in cie. M&B (B-agenda) 14-06 in cie. M&B, 28-06 in PS **(B-agenda)**
Onderzoeken doortrekken NZ-lijn Zaanstad/Purmerend en Schiphol/Hoofddorp													Olthof	*Onderzoek doortrekken NZ-lijn Zaanstad/Purmerend:* Samen met onze partners VRA, gemeente Amsterdam, Zaanstad en Purmerend zijn we gestart met het uitvoeren van een probleemanalyse naar de HOV capaciteit tot en met 2040 op de ZaanIJ-corridor en de verbinding Amsterdam-Purmerend. In het onderzoek is gekeken naar de Ruimtelijke ontwikkelingen in Amsterdam-Noord en Zaanstad, ook in samenhang met Haven-Stad. De probleemanalyse is de eerste fase in het onderzoek naar het doortrekken van de noord-zuidlijn richting Zaanstad en Purmerend en het project loopt richting zijn einde. Naar planning worden de resultaten in Q1 2021 vastgesteld en verwachten wij PS in een gezamenlijke informatiebijeenkomst met raadsleden te informeren over de resultaten. 01-03 19.00-21.00 uur online presentatie aan raads- en Statenleden over de onderzoeksresultaten naar het HOV op de Zaan-IJ corridor en de corridor Amsterdam-Purmerend (i.s.m. en georganiseerd door Vervoerregio Amsterdam) 22-03: rapport in cie. M&B ter bespreking (B-agenda) In de volgende fase wordt onderzocht welke oplossingsrichting het meest geschikt is om de reizigersgroei op de corridors op te vangen. Het is de intentie om het onderzoek uit te voeren onder het programma SBaB. *Doortrekken NZ-lijn naar Schiphol/Hoofddorp:* Onze belangrijkste prioriteit in het Regionaal OV Toekomstbeeld 2040 (ROVT) is deze doortrekking. Het ROVT is aangeboden aan de Minister van I&W in het BO MIRT 2019. Een nationale alliantie van zeven partijen, waaronder de provincie Noord-Holland, heeft in november 2020 een bod neergelegd bij het Rijk met het voornemen om gezamenlijk circa € 1 miljard bij te dragen ten behoeve van het doortrekken van de NZ-lijn en het sluiten van de ringlijn Amsterdam. In het BO MIRT 2020 is vervolgens geconstateerd dat er nu geen middelen beschikbaar zijn voor het starten van een MIRT-verkenning. De afspraak is gemaakt om in het project ZWASH (Zuidwestcorridor Amsterdam/Schiphol/ Hoofddorp)

Strategische Statenagenda Commissie Mobiliteit en Bereikbaarheid
voor PS 17 mei 2021

Beeldvorming (Fase 1) : BOT-overleg of technische briefing / overleg derden
Oordeelsvorming (Fase 2) : ter bespreking, B-agenda
Besluitvorming (Fase 3) : Voordracht ter voorbereiding PS, A-agenda

vetgedrukt = mutatie na meest recente vergadering (cie. M&B of PS)

	2021									2022	2022	2023	GS	Behandeling
Commissie M&B	**18-01**	**15-02**	**22-03**	**22-04**	**14-06**	**06-09**	**27-09**	**28-10**	**29-11**	**Q1**	**Q2,Q3 en Q4**			
														gezamenlijk door te gaan met de verdere uitwerking van een integrale ontwikkelstrategie, waarin de ruimtelijke economische ontwikkelingen inclusief versnelling woningbouw en de ontwikkelingen omtrent luchtvaart en internationaal treinverkeer aansluiten op de bereikbaarheidsmaatregelen in openbaar vervoer, weg en fiets. In het BO MIRT 2021 moet dan een besluit worden genomen. Dit project is één van de onderdelen van het Rijk/Regio programma Samen Bouwen aan bereikbaarheid (SBAB). Voor beide onderzoeken zal aan PS worden gevraagd hoe zij hierbij betrokken willen worden.
Verdubbeling spoor Alkmaar-Den Helder													Olthof	Met de regio is gesproken over de ontwikkeling van deze spoorverbinding in het samenwerkingsprogramma De Kop Werkt! Er ligt een niet-gepubliceerd rapport, waarin gekeken is naar een aantal mogelijkheden (andere spoorproducten). De regio wil echter vooral vasthouden aan wat ze nu hebben, namelijk een IC, en van daaruit verder (een verdubbeling, die zo'n 400 mln. euro kost). In Q2 van 2021 zullen PS worden geïnformeerd over de resultaten van onze inzet rond de opgave. Op initiatief van de NS is de provincie samen met de gemeenten gestart met het opstellen van een ontwikkelagenda voor de corridors in Noord—Holland waaronder de Zaancorridor. Stand van zaken van deze regionale ontwikkelagenda (C-agenda cie. M&B 22-03)
Oplossen knelpunten Den Helder													Olthof	Eind 2020 worden maatregelen uitgevoerd aan de N250. Hierbij worden intelligente verkeersregelinstallaties geplaatst en een kruising aangepast. De fysieke werkzaamheden zijn uitgevoerd. Verder is binnen het samenwerkingsverband De Kop Werkt! onderzoek gedaan naar verkeers-/mobiliteitsmanagement maatregelen om de verkeersstromen te spreiden/reguleren. Ook is nader onderzoek gedaan naar meer grootschalige infrastructurele oplossingen. Zoals een nieuwe brug ter hoogte van de Ravelijnweg en het verplaatsen van de Moormanbrug. Deze maatregelen zullen in samenhang met de ontwikkeling van het maritiem cluster verder worden uitgewerkt en beoordeeld. In Q4 zullen PS over de voortgang van het maritiem cluster geïnformeerd worden.
Herallocatie Investeringspakket Bereikbaarheid Regio Alkmaar														**06-09 Voordracht Herallocatie van de middelen in het Investeringspakket Bereikbaarheid regio Alkmaar (13-9 PS)**
Duurzame oeververvangingen														22-03 technische briefing
Infrastructuur														
PMI/PMO: Doorontwikkeling Provinciaal Meerjarenprogramma													Olthof	In april 2020 ontvangt de cie. een enquête over de doorontwikkeling PMI/PMO, waarvan de uitkomsten worden besproken in een BOT-overleg op 15-06. N.a.v. de uitkomsten van de enquête is dit BOT-overleg vervallen (zie nieuwsmail 27 mei

Strategische Statenagenda Commissie Mobiliteit en Bereikbaarheid
voor PS 17 mei 2021

Beeldvorming (Fase 1) : BOT-overleg of technische briefing / overleg derden
Oordeelsvorming (Fase 2) : ter bespreking, B-agenda
Besluitvorming (Fase 3) : Voordracht ter voorbereiding PS, A-agenda

vetgedrukt = mutatie na meest recente vergadering (cie. M&B of PS)

	2021									2022	2022	2023	GS	Behandeling
Commissie M&B	**18-01**	**15-02**	**22-03**	**22-04**	**14-06**	**06-09**	**27-09**	**28-10**	**29-11**	**Q1**	**Q2,Q3 en Q4**			
Infrastructuur& Provinciaal Meerjarenprogramma Onderhoud **iMPI** (incl. doorfietsroute N232 bij Badhoevedorp)														2020): *BOT-overleg PMI/PMO commissie M&B 15 juni vervalt vanwege aangeleverde informatie in de enquête* De enquête over de doorontwikkeling van het PMI/PMO is met veel aandacht ingevuld door PS. De duidelijke onderbouwde antwoorden geven een goed beeld van de wensen en verbetervoorstellen van PS. Daarbij valt op dat uw ideeën over het PMI/PMO verder reiken dan enkel het visueel samenvoegen van beide meerjarenprogramma's. Bijvoorbeeld de wijze van de politieke agendering van de geprogrammeerde projecten komt als thema naar voren. PS bevragen met een digitale enquête is een nieuwe methode en past goed in deze 'corona-tijd'. De uitgebreide antwoorden en de reikwijdte van de verbetervoorstellen vragen een bredere analyse dan voorzien. Voor de aankomende commissie M&B zal daarom het BOT-overleg komen te vervallen. Uw input gaan wij meenemen en wij zullen u voor het zomerreces informeren over de resultaten en de vervolgstappen. De eerste laagdrempelige aanpassingen die uit de enquête komen kunnen we wel al meenemen in de behandeling van het nieuwe meerjarenprogramma 2021-2028, hierover zullen wij u ook informeren. Uiteindelijk zal de eerste 'concept'versie van het samengevoegde PMI/PMO onder de nieuwe naam 'integraal Meerjarenprogramma Infrastructuur' (iMPI) komend najaar, tegelijk met de nieuwe begroting, geagendeerd worden in de vergadering van PS. 31-08-2020 Uitkomsten enquête en bespreken stand van zaken doorontwikkeling PMI/PMO (B-agenda) 26-10-2020 Voordracht iMPI (v/h PMI/PMO) in cie. M&B 09-11-2020 Voordracht in PS Actualisatie iMPI zit bij de Eerste begrotingswijziging 2021: M&B 15-02-2021, PS 08-03-2021 (zie schema bovenaan) 22-04 BOT-overleg Financiële opgave bouwen en onderhouden infrastructuur (komt aan de orde bij behandeling in de kaderbrief in juni) 06-09 Technische briefing Pitch promoties infraprojecten (wordt opgevolgd met het nieuwe iMPI2022-2029 en de voordracht bij Begroting 2022, welke in oktober in de cie worden besproken en begin november in PS komen)
investeringsstrategie Noord-Hollandse infrastructuur (iNHi)														De investeringsstategie Noord-Hollandse infrastructuur (iNHi) heeft raakvlakken met de commissies NLG (biodiversiteit) en RWK (wonen/bereikbaarheid/ruimte). 22-04 Technische briefing Algemene beeldvorming iNHi, met uitnodiging van NLG en RWK **06-09** Kernbehoefte infrastructuur-netwerk (A-agenda M&B, C-agenda NLG en RWK) **Verwachting** Q4 PS: Vaststelling iNHi-2021 (A-agenda M&B, C-agenda NLG en RWK)
Verandering Onteigeningsprocedure													Rommel (NLG, Grond)	Omdat de Omgevingswet een jaar is uitgesteld wordt de op 31-08-2020 geplande technische briefing 'verandering Onteigeningsprocedure' voor de commissies NLG (trekkende commissie) en M&B (Infrastructuur) verplaatst naar **Q3 2021**.

Strategische Statenagenda Commissie Mobiliteit en Bereikbaarheid
voor PS 17 mei 2021

Beeldvorming (Fase 1) : BOT-overleg of technische briefing / overleg derden
Oordeelsvorming (Fase 2) : ter bespreking, B-agenda
Besluitvorming (Fase 3) : Voordracht ter voorbereiding PS, A-agenda

vetgedrukt = mutatie na meest recente vergadering (cie. M&B of PS)

	2021									2022	2022	2023	GS	Behandeling
Commissie M&B	**18-01**	**15-02**	**22-03**	**22-04**	**14-06**	**06-09**	**27-09**	**28-10**	**29-11**	**Q1**	**Q2,Q3 en Q4**			
Luchtvaart (incl. Schiphol)														
Luchtvaart													Olthof	Zoals in het coalitieakkoord al is aangegeven, is het Rijk bevoegd gezag ten aanzien van Schiphol. Daarmee is het overleg op nationaal niveau richtinggevend. Dit voorjaar wordt vanuit het kabinet de concept-luchtvaartnota 2020-2050 verwacht. Deze nota dient antwoord te geven op de vraag hoe de luchtvaart zich kan ontwikkelen in balans met andere maatschappelijke belangen zoals veiligheid, duurzaamheid en leefbaarheid. Inzet vanuit het kabinet is dat de luchtvaart stiller en duurzamer wordt, waarbij veiligheid steeds voorop staat. De Bestuurlijke Regie Schiphol – het samenwerkingsverband van provincies en gemeenten die binnen het werkingsgebied van Schiphol (48 Lden) – zal een zienswijze voorbereiden op de concept-luchtvaartnota. De Staten zullen daarover worden geïnformeerd. 15-06-2020 Masterclass Luchtvaart 22-06-2020 Bespreken Zienswijze BRS op Luchtvaartnota (B-agenda) 15-02 Zienswijze BRS op ontwerp-Voorkeursbesluit luchtruimherziening (B-agenda) 15-02 Position paper BRS governance omgeving Schiphol (C-agenda) 22-03 Technische briefing planning en proces komende 2 jaar April 2021: - Schiphol (LVB1) initiatiefwet nachtsluiting. PS informeren over de ter visielegging van twee ontwerpbesluiten over luchtvaart en de insteek van de BRS bij de inhoudelijke beoordeling daarvan. **20-05 o.v.b. voorbereiden BOT overleg proces luchtvaart** **06-09 o.v.b. BOT overleg proces luchtvaart** **Zienswijze van de Bestuurlijke Regie Schiphol op de “ontwerpwijziging Luchthavenindelingbesluit Schiphol vanwege technische wijzigingen” van het kabinet (C-agenda).**
Luchthavenbesluit (LHB) Amsterdam Heliport (Westpoort)													Olthof	De provincie is ten aanzien van de regionale luchtvaart wél bevoegd gezag. De agendering van het Ontwerp-Luchthavenbesluit (LHB) Westpoort in de cie. volgt naar verwachting in oktober of november (C-stuk). 18-01 Voordracht Luchthavenbesluit Westpoort in cie. M&B 01-02 Voordracht Luchthavenbesluit Westpoort in PS
NZKG en (Zee)havens														
Visie Noordzeekanaalgebied en havencomplexen realiseren													Pels	Via het Bestuursplatform Noordzeekanaalgebied zijn wij met onze partners de ruimtebehoefte voor de toekomst aan het uitwerken. Welke ruimte is er op korte en lange termijn nodig voor de verplaatsing van bedrijven uit de transformatiegebieden. Tevens wordt de benodigde ruimte voor energietransitie verder uitgewerkt en gekwantificeerd. Ook de benodigde ruimte voor circulaire economie en groei van de haven wordt in beeld gebracht. Q4 2020 worden deze feiten m.b.t. de benodigde ruimte aan de Staten aangeboden. Op basis van deze feiten zal een gezamenlijk proces met de partners in het Noordzeekanaalgebied starten om integrale keuzes te maken. Hoe dit proces er precies uit gaat zien is nog niet te voorspellen omdat het Noordzeekanaalgebied wellicht door het Rijk aangewezen wordt als NOVI gebied. In NOVI-gebieden kunnen ook pilots gestart worden met wet- en regelgeving die van invloed kunnen zijn op de integrale afweging. De Staten en de gemeenteraden zullen hier nauw bij betrokken worden. Ook de uitkomsten van de

Strategische Statenagenda Commissie Mobiliteit en Bereikbaarheid
voor PS 17 mei 2021

Beeldvorming (Fase 1) : BOT-overleg of technische briefing / overleg derden
Oordeelsvorming (Fase 2) : ter bespreking, B-agenda
Besluitvorming (Fase 3) : Voordracht ter voorbereiding PS, A-agenda

vetgedrukt = mutatie na meest recente vergadering (cie. M&B of PS)

	2021									2022	2022	2023	GS	Behandeling
Commissie M&B	**18-01**	**15-02**	**22-03**	**22-04**	**14-06**	**06-09**	**27-09**	**28-10**	**29-11**	**Q1**	**Q2,Q3 en Q4**			
														verstedelijkingsopgave Q4 2020 zullen hierbij ook een bouwsteen zijn. *Den Helder* De Rijksbouwmeester zal samen met de regio, het Rijk en de provincie een strategisch ruimtelijke verkenning laten verrichten voor het maritiem cluster Den Helder en de Kop van Noord-Holland. Speerpunten hierbij zijn havenontwikkeling, maritieme stadsontwikkeling, energietransitie en bereikbaarheid. De verkenning levert een aantal scenario's op, als input voor de gemeentelijke omgevingsvisie. In Q4 worden de resultaten van de verkenning ter informatie aan PS verstrekt. 01-10-2020 informatiebijeenkomst Energiehaven, met gem. Velsen en cie. EFB (geannuleerd wegens onvoldoende aanmeldingen)

Strategische Statenagenda commissie Natuur, Landbouw en Gezondheid
voor cie. NLG mei 2021

Beeldvorming (Fase 1)	: BOT-overleg of technische briefing / overleg derden
Oordeelsvorming (Fase 2)	: ter bespreking, B-agenda
Besluitvorming (Fase 3)	: Voordracht ter voorbereiding PS, A-agenda

vetgedrukt = mutatie na meest recente vergadering (cie. M&B of PS)

	2021									**2022**		**2023**	**GS**	**Behandeling**
	11-01+	**08-02+**									**Q2, Q3**			
Algemeen														
~~1e Begrotingswijziging~~													~~allen~~	~~2021: 08-02 NLG (A-agenda), 08-03 PS~~
2e Begrotingswijziging													allen	2021: 20-09 NLG, 11-10 PS
Laatste begrotingswijziging													allen	2021: 22-11 NLG, 13-12 PS
Jaarstukken en Kaderbrief													allen	2021: 07-06 NLG (A-agenda), 28-06 PS
Begroting													allen	2021: 25-10 NLG (A-agenda), 08-11 PS
Leefbaarheid, Gezondheid en Milieu														
Interbestuurlijk toezicht (VTH-taken) en omgevingsdiensten algemeen													Olthof	Voor elke commissie NLG wordt er door het college een voortgangsbrief gestuurd aan Provinciale Staten over de uitvoering van de vergunningsverlenings-, toezichts- en handhavingstaken door de omgevingsdiensten bij majeure risicobedrijven en in het bijzonder Tata Steel en Harsco 8 Onderwerp Portefeuillehouder Planning Metals. (B-agenda maandelijks) 15-03 Technische briefing over werking VTH-stelsel en taken omgevingsdienst (15-03 VTH taken/Ruimte: C- naar B-verzoek (SP) inz. datacenters Hollands Kroon (zie ag.pnt. 17d), met uitnodiging van cie. RWK)
Omgevingsdienst Noordzeekanaalgebied (OD NZKG)													Olthof	**07-06** Technische briefing over de werkzaamheden van de omgevingsdiensten 07-06 Jaarstukken en resultaatbestemming 2020, Begrotingswijziging 2021, Kadernota en begroting 2022 in cie. NLG (A-agenda), 28-06 PS
Omgevingsdienst IJmond **(ODIJ)**													Olthof	**07-06** Technische briefing over de werkzaamheden van de omgevingsdiensten 07-06 Jaarstukken en resultaatbestemming 2020, Begrotingswijziging 2021, Kadernota en begroting 2022 in cie. NLG (A-agenda), 28-06 PS
Omgevingsdienst **Noord-Holland Noord** **(OD NHN)**													Stigter	08-02 Zienswijze Kadernota 2022 OD NHN (A-agenda), 08-03 in PS 15-03 Technische briefing ODNHN over ontheffing asfaltgranulaat CPZ 15-03 Wijziging gemeenschappelijke regeling Omgevingsdienst NHN (A-agenda), 12-04 in PS

Strategische Statenagenda commissie Natuur, Landbouw en Gezondheid
voor cie. NLG mei 2021

Beeldvorming (Fase 1)	: BOT-overleg of technische briefing / overleg derden
Oordeelsvorming (Fase 2)	: ter bespreking, B-agenda
Besluitvorming (Fase 3)	: Voordracht ter voorbereiding PS, A-agenda

vetgedrukt = mutatie na meest recente vergadering (cie. M&B of PS)

	2021									**2022**		**2023**	**GS**	**Behandeling**
	11-01+	**08-02+**									**Q2, Q3**			
	14-01			**19-04**		**30-08**	**20-09**	**25-10**	**22-11**	**Q1**	**en Q4**			**07-06** Technische briefing over de werkzaamheden van de omgevingsdiensten ~~07-06 Jaarstukken en resultaatbestemming 2020, Begrotingswijziging 2021,~~ Kadernota en begroting 2022 in cie. NLG (A-agenda), 28-06 PS
Omgevingsdienst **Flevoland en Gooi & Vechtstreek (OFGV)**													Stigter	21-09-2020 zienswijze resultaatbestemming 2019 (A-agenda) **07-06** Technische briefing over de werkzaamheden van de omgevingsdiensten 07-06 Jaarstukken 2020, Begrotingswijziging 2021, Kadernota en begroting 2022 in cie. NLG (A-agenda), 28-06 PS 30-08 Resultaatbestemming 2020 (A-agenda), 13-09 in PS
Programma gezonde leefomgeving -Geur -Geluid -Stiltegebieden -Luchtmeetnet IJmond													Olthof	Met dit programma wordt invulling gegeven uit de ambities uit het coalitieakkoord om de kwaliteit van de fysieke leefomgeving te verbeteren door middel van een programmatische aanpak. Het Programma Gezonde Leefomgeving geldt als een vrijwillig programma onder de Omgevingswet. Het Programma Gezonde Leefomgeving is behandeld tijdens de commissie NLG van 22 juni 2020. Daarbij heeft de commissie aangegeven de bij het programma behorende uitvoeringsregeling apart te willen bespreken. De concept-uitvoeringsregeling van het Programma Gezonde Leefomgeving komt op de B-agenda van de commissie NLG van 21 september 2020. 22-06-2020 Programma Gezonde Leefomgeving (van C- naar B-agenda) 21-09-2020 Uitvoeringsregeling Gezonde Leefomgeving (B-agenda) **Q3 Technische briefing**
Programma Tata Steel 2020-2050													Olthof	25-06-2020 Commissiebijeenkomst over concept-programma Tata Steel 2020-2050 Samenwerken aan een gezondere en veilige IJmond 24-08-2020 Onderzoek ultrafijn stof IJmond (B-agenda) 11-01 Technische briefing Programma Tata Steel 2020-2050 en Uitvoeringsprogramma VTH Tata Steel 2020 – 2022 14-01 Programma Tata Steel 2020 - 2050 Samenwerken aan een gezondere en veilige IJmond (B-agenda) 27-01 Presentatie Randstedelijke Rekenkamer Eindrapport “stof tot nadenken”

Strategische Statenagenda commissie Natuur, Landbouw en Gezondheid
voor cie. NLG mei 2021

Beeldvorming (Fase 1) : BOT-overleg of technische briefing / overleg derden
Oordeelsvorming (Fase 2) : ter bespreking, B-agenda
Besluitvorming (Fase 3) : Voordracht ter voorbereiding PS, A-agenda

vetgedrukt = mutatie na meest recente vergadering (cie. M&B of PS)

	2021									**2022**		**2023**	**GS**	**Behandeling**
	11-01+	**08-02+**									**Q2, Q3**			
			15-03					**25-10**	**22-11**	**Q1**	**en Q4**			11-02 Randstedelijke Rekenkamer Eindrapport "stof tot nadenken" (A-agenda), 08-03 in PS
														Gezondheidsonderzoek RIVM: Naar aanleiding van de grafietregens zijn door het RIVM verschillende vragen en zorgen van bewoners verzameld. Een deel is beantwoord met het onderzoek “grafietregen en gezondheid” van 2019. Een ander deel is beantwoord op basis van bestaande rapporten en onderzoeken. Daarna bleven nog een aantal vragen over. Deze vragen zijn ingedeeld in drie clusters met in totaal acht onderwerpen die in een vervolg (verder) onderzocht kunnen worden. Het RIVM heeft mede op basis van afstemming met een klankbordgroep (met bewoners en experten) in maart 2020 een onderzoeksvoorstel (advies) gegeven over de vraag welke onderwerpen verder te onderzoeken en met welke prioritering. In 2021 worden verschillende onderdelen van het onderzoeksvoorstel uitgevoerd en opgeleverd. Het betreft: Q2: Voorstellen om inzicht te geven in “pieken” van bijvoorbeeld fijnstof, in aanvulling op jaargemiddelden, inzicht in acute klachten (op basis van huisartsenregistratie) en een advies over het uitvoeren van dagboekonderzoek door bewoners (zelfmelding van klachten) (B-agenda) 14-04: Toelichting RIVM briefrapport Tussentijdse resultaten gezondheidsonderzoek IJmond (webinar) 19-04 RIVM briefrapport Tussentijdse resultaten gezondheidsonderzoek IJmond (B-agenda) **07-06 Voordracht Provinciale coördinatieregeling (PCR) afvang Co2- Everest** Q3 Rapportage stofdepositie (B-agenda) Voortgangsrapportage: In het Programma Tata Steel 2020-2050 is opgenomen dat Provinciale Staten jaarlijks worden geïnformeerd over de voortgang van het programma. Q3 2021 volgt de eerste rapportage. De motie M25/PS08-03-2021 “Motie Duurzaam doorpakken Tata” gevraagde informatie wordt daar ook in opgenomen. Q3 Jaarlijkse Voortgangsrapportage (B-agenda)
Schone luchtakkoord													Olthof	Jaarlijkse voortgangsrapportage via uitvoeringsplan **07-06** Uitvoeringsplan Schone luchtakkoord 2021 (C- naar B-verzoek)

Strategische Statenagenda commissie Natuur, Landbouw en Gezondheid
voor cie. NLG mei 2021

Beeldvorming (Fase 1) : BOT-overleg of technische briefing / overleg derden
Oordeelsvorming (Fase 2) : ter bespreking, B-agenda
Besluitvorming (Fase 3) : Voordracht ter voorbereiding PS, A-agenda

vetgedrukt = mutatie na meest recente vergadering (cie. M&B of PS)

	2021									**2022**		**2023**	**GS**	**Behandeling**
	11-01+	**08-02+**									**Q2, Q3**			
ZZS-inventarisatie	**14-01**	**11-02**	**15-03**	**19-04**		**30-08**	**20-09**	**25-10**	**22-11**	**Q1**	**en Q4**		Olthof	**07-06** Eerste rapportage **uitkomsten inventarisatie ZZS (B-agenda)**
~~PFAS~~													~~Olthof~~	~~Landelijk Definitief handelingkader en consequenties EFSA opinie voor grondwater.~~ Q2 publicatie door IenW/RIVM. Hierdoor mogelijke aanpassing beleidsregel PFAS Noord-Holland Q3. Indien gewenst technische briefing in de commissie.
Bodem en bodemsanering													Olthof	
Natuur														
Uitvoeringsplan NNN – *Voorheen Programma Natuurontwikkeling (PNO)*													Rommel	*Jaarlijks vast te stellen/ BOB* Onderwerp komt jaarlijks terug (september/oktober 2021) Bespreking in cie NLG op 19 oktober 2020 en vaststelling in PS op 9 november 2020. Op 29 september jl. heeft het college de Realisatiestrategie NNN vastgesteld, waardoor de sturing op de afronding van het NNN wordt aangescherpt. Dit betekent dat 2020 het laatste jaar was waarin het PNO in deze vorm is verschenen. Vanaf 2021 zal gewerkt worden met een 'uitvoeringsplan NNN'. Dit plan bevat uitgangspunten en ambities, zicht op planning, realisatie en kosten en prognoses op de voltooiing van het NNN. Met het uitvoeringsplan vindt jaarlijkse verantwoording over de voortgang plaats. De beschrijving van de overige beleidsinstrumenten ter bevordering van de biodiversiteit zal al vanaf dit jaar onderdeel uitmaken van het Masterplan biodiversiteit.
Programma Groen Kapitaal en Biodiversiteit													Rommel	*Geen Bob model, GS besluiten* 11-1-16 BOT-overleg op locatie. In februari 2016 zal een eerste discussiestuk ter bespreking worden voorgelegd aan de Statencommissie NLM. Met medeneming van de uitkomsten daarvan zal het e.e.a. verder worden vormgegeven. 15-05-2017: Bespreking Rapport biodiversiteit in Noord-Holland Biodiversiteit is onderdeel van de expertmeeting over NNN op 12 oktober November 2017: Doorlopend programma met regelmatig bijeenkomst en informatie voor commissie via C-agenda Comm NLG 16 april 2020: Verzoek vanuit commissie dat NLG een presentatie krijgt over het programma Groen Kapitaal en dat het programma wordt geëvalueerd Juni 2021 TB Groen Kapitaal
Groene Hart Visie													Rommel	*Gedeeltelijk Bob, 3 provincies* Medio 2019 na de Statenverkiezingen komt mogelijk een vervolg. Het gebied is als NOVI-gebied aangewezen door het Rijk. GS is nog in overleg wat de provinciale rol zal zijn.
Masterplan biodiversiteit													Rommel	Het Masterplan biodiversiteit zal in 2020 worden ontwikkeld. Het is in januari 2021 vastgesteld. Er wordt tweemaal per jaar over gerapporteerd.
Gebiedsgerichte Aanpak													Rommel	De planning van dit onderwerp is sterk afhankelijk van de politieke ontwikkelingen. In 2020 start de gebiedsgerichte aanpak. Via het Programma Natuurontwikkeling, dat in november

Strategische Statenagenda commissie Natuur, Landbouw en Gezondheid
voor cie. NLG mei 2021

Beeldvorming (Fase 1) : BOT-overleg of technische briefing / overleg derden
Oordeelsvorming (Fase 2) : ter bespreking, B-agenda
Besluitvorming (Fase 3) : Voordracht ter voorbereiding PS, A-agenda

vetgedrukt = mutatie na meest recente vergadering (cie. M&B of PS)

	2021									**2022**		**2023**	**GS**	**Behandeling**
	11-01+	**08-02+**									**Q2, Q3**			
Stikstof	**14-01**	**11-02**			**07-06**	**30-08**	**20-09**	**25-10**	**22-11**	**Q1**	**en Q4**			2020 aan de Staten zal worden voorgelegd, wordt over de voortgang gerapporteerd. Sept 2020: komt er een brief met update voor de cie NLG op 21 september. Feb 2021 Technische briefing & in commissie brief stikstof strategie besproken. Ook in de regietafel besproken. De besprekingen verwerkt in de definitieve opmaak van de stukken. Bij de bespreking van de rol van PS en bij het vaststellen van de doelen is uitvoerig stilgestaan bij de ambitie die PS heeft op dat vlak. Dat is aanleiding geweest om te komen tot een concept-voordracht aan PS, waarmee de staten in positie komen om naast hun budgetrecht kaders te stellen voor de verdere aanpak. Het GS-voorstel is nu ook daarop ingericht en een concept-voordracht is voorbereid, waarbij de doelen en de bijdrage vanuit alle sectoren in evenredigheid is gekwantificeerd per kwetsbaar natura-2000- gebied. De uitvoeringsvragen, die hiermee gemoeid zijn, zijn vervolgens dan ook echt de verantwoordelijkheid van GS. De bespreking van een voordracht volgt in de commissie NLG van 19 april en vervolgens de PS-vergadering van 17 mei 2021. Voorstel is om binnenkort een werkbezoek voor de Staten te organiseren om de GGA in de polder Westzaan in samenhang met OLAM te organiseren. Naar verwachting na het zomerreces.
NNN-opgave													Rommel	Over de NNN-opgave ontvangen de Staten in april 2020 een stand-van-zaken-brief. Via het Programma Natuurontwikkeling, dat in november 2020 aan de Staten zal worden voorgelegd, wordt over de voortgang gerapporteerd. De realisatiestrategie NNN stond gepland als bespreekstuk voor de cie NLG van 24 augustus. Helaas is de strategie aangehouden in GS vanwege de behoefte van het college om gezien de coronacrisis het coalitieakkoord opnieuw tegen het licht te houden. de NNN strategie is vastgesteld 29 september jl. in het college en besproken in commissie NLG op 19 oktober 2020. Om de controlerende taak van de Staten ten aanzien van de NNN-voortgang te faciliteren, wordt jaarlijks een uitvoeringsplan opgesteld om de voortgang te kunnen volgen. De vorm die dit uitvoeringsplan krijgt, en de wijze waarop dit plan zal samenhangen met het PNO, zal in de komende maanden verder worden uitgedacht.
Collectief agrarisch natuurbeheer / NNN begrenzing													Rommel	November 2017: Motie aangenomen in PS 13-11 voor een verkenningsjaar (M126-2017). Er lopen 3 pilots. In maart 2021 op de B-agenda in de commissie.
Bossenstrategie													Rommel	Er is behoefte aan meer informative en inzicht aan wat er binnen de provincie gebeurd aan de bomenbalans bij projecten (comm NLG 16 april 2020) -op 11 juni 2020 is in de uitloopvergadering van de cie NLG de Bossenstrategie besproken. Toegezegd is de Staten bij nieuwe ontwikkelingen te informeren. - op 10 december 2020 zijn PS geïnformeerd over de Bossenstrategie van Rijk en provincies alsmede de begeleidende brief die de minister van

Strategische Statenagenda commissie Natuur, Landbouw en Gezondheid
voor cie. NLG mei 2021

Beeldvorming (Fase 1) : BOT-overleg of technische briefing / overleg derden
Oordeelsvorming (Fase 2) : ter bespreking, B-agenda
Besluitvorming (Fase 3) : Voordracht ter voorbereiding PS, A-agenda

vetgedrukt = mutatie na meest recente vergadering (cie. M&B of PS)

	2021									**2022**		**2023**	**GS**	**Behandeling**
	11-01+	**08-02+**									**Q2, Q3**			
	14-01	**11-02**	**15-03**	**19-04**	**07-06**	**30-08**	**20-09**	**25-10**	**22-11**	**Q1**	**en Q4**			Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit hierover op 18 november 2020 aan de Tweede Kamer heeft gestuurd.
														De stukken staan op de agenda van de commissie NLG van 15 maart 2021.
Damhertenbeheer													Rommel	31 augustus 2020 werkbezoek damherten beheer in waterleidingduinen In Okt 2020 komt het damhertendossier in de commissie NLG . Eind 2020: Het dossier damherten beheer is vastgesteld. op 20 oktober 2020 heeft het college het faunabeheerplan Damhert 2020-2026 goedgekeurd, behoudens de gevraagde verruiming met drie maanden van de beheerperiode. Voor Noord-Hollands grondgebied blijft 1 november tot en met 31 maart als beheerperiode gelden. Op 9 maart 2021 heeft het college het definitieve besluit tot goedkeuring van het Faunabeheerplan Damhert 2020-2026, na de verleende instemming met de goedkeuring door Gedeputeerde Staten van Zuid-Holland genomen. PS worden hierover bij brief geïnformeerd. Dit betreft een c stuk dat op de agenda van de commissie in april zal staan.
Weidevogels													Rommel	Motie weidevogels is in de com 14 augustus 2020 besproken en als afgedaan beschouwd. In najaar 2020 komt er een update. (November) Gedeputeerde heeft Aanbod gedaan om werkbezoek te organiseren.
Ganzen & Faunabeheer													Rommel	Op 24 augustus 2020 besproken in de commissie. Het ganzenbeheerplan komt in het derde kwartaal 2021 aan de orde. (na de zomer 2021)
Landbouw / Fauna														
Pilot Natuurinclusieve landbouw													Zaal	N.a.v. in PS aangenomen motie. Er is een BOT-overleg op 16 november 2017. Op basis daarvan vervolg voor uitvoering motie. 25-06-2018: Bespreken op de B-agenda 'Programma Natuur-inclusieve landbouw' en voorstel afdoen motie 40-2017. Eind 2018 organiseert GS een conferentie over de stand van zaken geweest waar ook PS voor is uitgenodigd.
Voedselvisie													Zaal	De Voedselvisie, waarin het onderwerp kringlooplandbouw is vervat, zal in 2020 worden ontwikkeld. Het streven is om de Voedselvisie, in samenhang met o.a. de Visie recreatie en toerisme en het Masterplan biodiversiteit, in januari 2021 ter besluitvorming aan PS voor te leggen
Water														
Waddenfonds													Loggen	Tussentijdse evaluatie en het bijgestelde beleidskader in de commissie NLG van juni 2021 aan de orde.
Ruimtelijk programma Markermeerdijken													Loggen	voorstel voor besteding van de meekoppelkansen naar PS. Ruimtelijk programma MMD (eigenlijk: AmbitieprogrammaRuimtelijke Kwaliteit Kustzone Hoorn-Amsterdam): In april jl. Hebben de RvS een definitief besluit genomen over de versterking van de Markermeerdijken.

Strategische Statenagenda commissie Natuur, Landbouw en Gezondheid
voor cie. NLG mei 2021

Beeldvorming (Fase 1) : BOT-overleg of technische briefing / overleg derden
Oordeelsvorming (Fase 2) : ter bespreking, B-agenda
Besluitvorming (Fase 3) : Voordracht ter voorbereiding PS, A-agenda

vetgedrukt = mutatie na meest recente vergadering (cie. M&B of PS)

	2021									**2022**		**2023**	**GS**	**Behandeling**
	11-01+	**08-02+**									**Q2, Q3**			
		11-02	**15-03**	**19-04**	**07-06**	**30-08**	**20-09**	**25-10**	**22-11**	**Q1**	**en Q4**			Daarbij zijn alle beroepen en bezwaren ongegrond verklaard. Dit betekent dat de versterking van de Markermeerdijken uitgevoerd gaat worden. En dit betekent tevens dat de bestuurlijke besluitvorming over het Ambitieprogramma kan gaan plaatsvinden. Doel is voor het einde van 2020 het Ambitieprogramma aan PS voor te kunnen leggen. Na het zomerreces 2020 volgt een Technische Briefing Markermeerdijken. In Nov 2020 komt het onderwerp aan de orde in de commissie 1 januari 2021 moet het ontwerp gereed zijn 2e kwartaal 2021 volgt brief mbt participatietraject.
Voortgangsrapportage Watervisie / stand van zaken Watervisie													Loggen	Voortgangsrapportage komt naar PS. Commissie NLG 16 april 2020. De watervisie loopt tot en met 2021. Er komt nog eén (afrondende) voortgangsrapportage. Deze zal ongeveer samenvallen met de vaststelling van de vier verplichte programma's voor de komende Jaren (het jaarlijks zwemwaterprogramma en zes (22-27) jarige ROR, KRW en grondprogramma). De planning daarvan volgt op een later moment. De voortgangsrapportage volgt eind 2021 / begin 2022
Implementatie Kaderrichtlijn Water / verbeteren waterkwaliteit													Loggen	PS worden in het tweede kwartaal van 2018 geïnformeerd over de voortgang. Technische Briefing is in februari 2019 voor de verkiezingen georganiseerd. In maart 2020 zou een tweede technische briefing hebben plaatsgevonden rond de voorbereiding van het regional KRW-programma 2022-2027. Vanwege de coronamaatregelen werd deze briefing uitgesteld tot oktober 2020, als ook het concept ontwerp regional KRW-programma in de commissie NLG wordt besproken. Het KRW programma is 1ste kwartaal 2021 behandeld. Komt terug voorjaar 2022
Verdroging / bodemdaling													Rommel	Najaar 2018 is het vervolg over programma Bodemdaling besproken in NLWM. Vervolg na PS-verkiezingen. Het rapport-Veerman over de bodemdalingsproblematiek is in februari 2020 in de Statencommissie besproken. Het thema bodemdaling zal worden meegenomen in de verdere uitwerking van het gebiedsprogramma Laag Holland. Dit gebiedsprogramma wordt in 2020 verder uitgewerkt. De startnotitie van dit gebiedsprogramma wordt in het najaar 2020 geagendeerd.

Strategische Statenagenda commissie Natuur, Landbouw en Gezondheid
voor cie. NLG mei 2021

Beeldvorming (Fase 1) : BOT-overleg of technische briefing / overleg derden
Oordeelsvorming (Fase 2) : ter bespreking, B-agenda
Besluitvorming (Fase 3) : Voordracht ter voorbereiding PS, A-agenda

vetgedrukt = mutatie na meest recente vergadering (cie. M&B of PS)

	2021									**2022**		**2023**	**GS**	**Behandeling**
	11-01+	**08-02+**									**Q2, Q3**			
	14-01	**11-02**	**15-03**	**19-04**	**07-06**	**30-08**	**20-09**	**25-10**	**22-11**	**Q1**	**en Q4**			Voor de commissievergadering NLG 21 sept 2020 ligt er een brief van GS aan PS over de toekenning impulsgelden bodemdaling ter vaststelling voor. Verder wordt er gewerkt aan een integraal gebiedsprogramma voor het veenweidegebied van Laag Holland. De Staten worden hiervan op de hoogte gehouden. PS zijn in september 2020 geïnformeerd over de toekenning van de impulsgelden bodemdaling. Deze middelen van het Rijk (18 miljoen) worden voor het Noord-Hollandse deel in de lopende gebiedsprocessen in het veenweidengebied ingezet, om hierbij, samen met de partijen in het gebied, zoveel mogelijk synergie te verkrijgen met andere provinciale doelen, zoals de realisatie van het NNN, het verbeteren van de natuurkwaliteit in de Natura2000-gebieden en het terugdringen van de stikstofuitstoot
Recreatie														
Transitie Recreatieschappen													Zaal	De transitie recreatieschappen kent twee sporen: een nieuwe manier van samenwerking (governance) en de scheiding van beleid- en beheertaken bij Recreatie Noord-Holland N.V.. 6 Onderwerp Portefeuillehouder Planning Beide sporen komen in de tweede helft van 2020 bij elkaar en vormen de basis voor het nieuwe contract over de beheertaken en het onderbrengen van de beleidsvormingstaken. Provinciale Staten worden hier in de tweede helft van 2020 over geïnformeerd. Binnen het gehele NNN, waaronder de recreatieschappen, wordt sinds 2019 gewerkt met het systeem van door de provincie uitgewerkte wezenlijke kenmerken en waarden, die de balans tussen natuur en recreatie moet borgen. Dit is verankerd in de door PS vastgestelde Provinciale Ruimtelijke Verordening. Voor Plassenschap Loosdrecht geldt dat onder de noemer van ‘RMN in Transitie’ toekomstperspectieven worden geschetst, die rond de zomer 2020 worden verwacht. RMN wil de Staten hierover voor de zomer verder informeren. In het najaar wordt vervolgens een keuze gemaakt hoe de recreatieschappen de uitvoering willen gaan organiseren. Hierover worden in nauw overleg met PS of – afhankelijk van het gekozen perspectief – door PS verdere besluiten genomen.
Visie Recreatie &													Zaal	De Visie Recreatie & Toerisme komt naar verwachting in juni of augustus 2021 in de commissie. Het Masterplan biodiversiteit en de Voedselvisie zijn in januari 2021 ter

Strategische Statenagenda commissie Natuur, Landbouw en Gezondheid
voor cie. NLG mei 2021

Beeldvorming (Fase 1) : BOT-overleg of technische briefing / overleg derden
Oordeelsvorming (Fase 2) : ter bespreking, B-agenda
Besluitvorming (Fase 3) : Voordracht ter voorbereiding PS, A-agenda

vetgedrukt = mutatie na meest recente vergadering (cie. M&B of PS)

	2021									**2022**		**2023**	**GS**	**Behandeling**
	11-01+	**08-02+**									**Q2, Q3**			
Toerisme	**14-01**	**11-02**	**15-03**	**19-04**		**30-08**	**20-09**	**25-10**	**22-11**	**Q1**	**en Q4**			besluitvorming aan PS voor te leggen. Maart 2021: BOT-overleg 80% versie
~~Toekomst~~ Recreatieschappen Wijziging PRV, WKW NNN-gebieden (EFB/NLG)													Zaal	~~*BOB*~~ De discussie over de toekomst van de recreatieschappen en de natuurwaarden in deze recreatiegebieden wordt gezamenlijk opgepakt door de commissies EEB en NLWM. Wordt na PS verkiezingen vervolgd.

Provincie Noord-Holland

Lijst ingekomen stukken april 2021 voor PS van 17 mei 2021

Nr.	Onderwerp
1	**Bestuur: Verzoek tot deelname van twee Statenleden aan de begeleidingscommissie van de Quick Scan Provinciale Democratie (Presidium 17 mei 2021)** In de ingekomen stukkenlijst van april is per abuis een mail over hetzelfde onderwerp opgenomen, in plaats van de formele brief. Hierbij wordt deze fout hersteld.
2	**Water: Wijziging uitvoeringsregeling subsidie fysieke uitvoeringsprojecten klimaatadaptatie provincie Noord-Holland 2020 (C-agenda NLG 07-06-2021)** In februari 2020 hebben GS de Uitvoeringsregeling subsidie fysieke uitvoeringsprojecten klimaatadaptatie Noord-Holland 2020 vastgesteld. Deze subsidie is bedoeld om gemeenten die samenwerken op het gebied van klimaatadaptatie te stimuleren om maatregelen uit te voeren om de gevolgen van klimaatverandering te beperken. Aan de subsidieregeling worden weigeringsgronden toegevoegd voor nieuwbouw en voor de aanleg van riolering of een gescheiden afvoersysteem voor hemelwater en riolering. Daarnaast worden bij de rangschikking van de aanvragen de uitvoeringsprogramma's van de werkregio's toegevoegd als criterium. Gemeenten kunnen dit jaar vanaf 6 juli 2021 tot 7 oktober 2021 bij de provincie subsidie aanvragen voor de uitvoering van fysieke maatregelen om de gevolgen van klimaatverandering te beperken. De regeling loopt tot oktober 2022.
3	**Wonen/Natuur: Gebiedsgerichte ontheffingen in het kader van de Wet natuurbescherming (B-agenda RWK 07-06-2021/C-agenda NLG 07-06-2021)** Er is sprake van een toenemende vraag naar gebiedsgerichte ontheffingen (GGO's) in het kader van de Wet natuurbescherming, als gevolg van grote verduurzamings- en woningbouwopgaven in stedelijk gebied. De beleidsregel natuurbescherming Noord-Holland is uitgebreid met richtlijnen hiervoor. Tegelijk wordt gestart met een lerende aanpak GGO, samen met gemeenten. Hiermee stellen we Provinciale Staten voor motie M107-2019 af te doen.
4	**Wonen/Energie: Overeenkomst HAL verduurzaming gebouwde omgeving (C-agenda 07-06-2021)** De provincie wil de HAL-regio helpen bij het verduurzamen van de gebouwde omgeving. Daarom ondertekent de provincie een overeenkomst met 10 partners uit deze regio om samen aan dit doel te werken.

5	**Bereikbaarheid/Veiligheid: Omgevingsvergunning toegangsweg circuit Zandvoort (C-agenda M&B 14-06-2021)**
6	**Natuur: Provinciaal inpassingsplan Schil Naardermeer (A-agenda NLG 30-08-2021)** Gedeputeerde Staten keuren het Provinciaal Inpassingsplan(PIP) Schil Naardermeer en de Nota van Beantwoording over de ingediende zienswijzen op het ontwerp PIP Schil Naardermeer en het ontwerp-Watergebiedsplan Naardermeer en omliggende schil goed en dragen deze voor aan Provinciale Staten ter vaststelling. Met het inpassingsplan wordt voorzien in een bestemmingswijziging naar natuur. Daardoor kan er een natte bufferzone rondom het Naardermeer worden aangelegd. Deze natte 'Schil' is nodig om de natuur in het gebied te verbeteren en het Naardermeer toekomstbestendig te maken.
7	**Arbeid/Onderwijs : Brief GS aan PS inz. Afhandeling motie 184/2020, Investeren in stageplekken voor Noord-Hollandse jongeren (B-agenda 14 juni 2021 of 6-9-2021)** Via motie 184, hebben Provinciale Staten het college verzocht om in gesprek te gaan met de techniekSector om te onderzoeken of er ondersteuning van de provincie nodig is voor het oplossen van een mogelijk tekort aan stageplaatsen of leerbanen ten gevolge van Covid19 maatregelen. De conclusie is dat er nu geen problemen zijn bij de MBO techniekopleidingen om jongeren aan stages en/of leerwerkplekken te helpen.
8	**Cultuur: Brief GS aan PS inz. Cultuurconvenant 2021-2024 Ministerie van OCW - MRA (C-agenda EFB 14-6-2021)** Iedere vier jaar sluit het ministerie van OCW convenanten af met de lagere overheden met als doel afspraken te maken over de instandhouding van de culturele infrastructuur. Gezien het opkomende belang van stedelijke regio's in het landelijke cultuurbeleid, heeft het Ministerie er voor gekozen om ook een convenant af te sluiten met de Metropoolregio Amsterdam (MRA). Provincie Noord-Holland is samen met de gemeente Amsterdam bestuurlijk trekker en voorzitter van het samenwerkingsprogramma Kunst, Cultuur en Erfgoed in de MRA.
9	**Erfgoed: Brief GS aan PS inz. Actualisatie provinciaal erfgoedregister: diverse in- en uitschrijvingen van provinciale monumenten (C-agenda EFB 14-6-2021)** Het voornemen wordt bekend gemaakt om drie objecten, die voor de provincie van provinciaal belang zijn, aan te wijzen tot provinciaal monument. Daarnaast wordt in het kader van de actualisering van het provinciaal erfgoedregister een aantal monumenten uit het erfgoedregister uitgeschreven.

10	**Europa: Brief GS aan PS inz. Rapportage over 2020 van de Europastrategie 2017-2021 (C-agenda EFB 14-6-2021)** In de Europastrategie van Noord-Holland 2017-2021 staat dat er jaarlijks gerapporteerd wordt over de voortgang en uitvoering van de ambities uit de strategie. Deze voortgang gaat over de uitvoering en de bereikte resultaten van het laatste jaar van de huidige strategie, het jaar 2020.
11	**Klimaat en energie: Brief gevraagde informatie n.a.v. commissie RWK 19 april 2021 (RWK**
12	**Motie 41 Noodfonds: Brief GS aan PS inz. Uitnodiging aan gemeenten tot voorstel propositie noodfonds sociale infra voorjaar 2021 (C-agenda EFB 14-6-2021)** Provinciale Staten hebben op 18 mei 2020 een motie aangenomen om een noodfonds in te stellen voor culturele en maatschappelijke organisaties die schade hebben als gevolg van de coronacrisis. Met dit noodfonds heeft de provincie in 2020 samen met de gemeenten 100 instellingen financieel kunnen ondersteunen. Het resterende budget wordt ingezet voor noodsteun in de periode 1 januari - 1 juli van 2021. Gedeputeerde Staten nodigen de samenwerkende Noord-Hollandse gemeenten in Metropoolregio Amsterdam (MRA, minus Amsterdam) en Noord-Holland Noord (NHN) uit, uiterlijk 1 juli 2021, een voorstel in te dienen voor steun aan culturele instellingen van vitaal regionaal belang. Op basis van deze voorstellen zullen GS bijdragen uit het noodfonds verstrekken aan de gemeenten.
13	**Bereikbaarheid/Vaarwegen: Ingekomen mail probleem 'loswal' Lisserdijk Buitenkaag (WOB-verzoek) (C-agenda M&B 14-06-2021)**
14	**Bereikbaarheid: Ingekomen mail van Platform Krommenie over Maatregelen Krommenie Assendelft (N203) (C-agenda M&B 22-04-2021)**
15	**Ruimte: Afschrift aan PS van ingekomen brief aan GS - werkgroep Red de Wieringermeer (C-agenda RWK 07-06-2021)**
16	**Ruimte: Ingekomen mail - Schreefgroei in de polder Wieringen (C-agenda RWK 07-06-2021)** De niet-geanonimiseerde versie is voor Statenleden beschikbaar in iBabs (ingekomen stukken met NAW-gegevens)
17	**Bereikbaarheid: Ingekomen mail, VERZOEK: Bewoners & Ondernemers tegen de Tijdelijke Zaanbrug in Womerveer - Gemeente Zaanstad (M&B 22-04-2021)**
18	**Energie: RES 1.0 Noord-Holland noord (A-agenda RWK 03-06-2021 & 10-06-2021)**
19	**Energie: RES 1.0 Noord-Holland Zuid (A-agenda RWK 03-06-2021 & 10-06-2021)**

21	**Natuur: Collectief agrarisch natuurbeheer 2021 (C-agenda NLG 07-06-2021)** Een aantal 6-jarige contracten uit een oude regeling voor agrarisch natuurbeheer (SVNL-a) van individuele agrariërs loopt nog door t/m 2021. Het college heeft - net als voorgaande jaren- het kaartmateriaal collectief beheer 2021 (oude stijl) vastgesteld en zal het RVO hierover informeren zodat het RVO over kan gaan tot de administratieve verwerking van de subsidieaanvragen en tot uitbetaling van de subsidie aan de betreffende agrariërs
22	**Natuur: Motie groencertificaten M92 (B-agenda NLG 30-08-2021)** Provinciale Staten hebben op 11 november 2019 een motie aangenomen, waarin Gedeputeerde Staten worden verzocht te onderzoeken in hoeverre het mogelijk om natuurontwikkeling mede te financieren door middel van het uitgeven van groencertificaten. Na onderzoek is gebleken dat dit weinig kansrijk lijkt. Hierover worden Provinciale Staten per brief geïnformeerd.
23	**Recreatie: Toekomstige samenwerking Plassenschap Loosdrecht (C-agenda 07-06-2021)**
24	**Ruimte: Verstedelijkingsstrategie Concept-versie 80% (april 2021) (C-agenda RWK 07-06-2021)** De 100%-versie wordt medio mei verwacht en komt naar PS voor wensen en bedenkingen
25	**Ganzenbeleid: Afschrift van brief aan gedeputeerde inzake ganzenbeleid (C-agenda NLG 07-06-2021)**
26	**Randstedelijke Rekenkamer: Eindrapport Opvolging aanbevelingen 2021 (C-agenda NLG en RWK 7-6 en EFB 14-6)**
27	**Toezicht gemeentefinanciën: Brief GS aan PS inz. Kaderbrief Financieel Toezicht 2022 (de brief wordt nog toegevoegd aan de c-agenda EFB 22-4 , mede ook om als achtergrondinformatie te gebruiken voor de technische briefing EFB 22/4 over bestuurskracht/gemeentefinanciën)**
28	**Energie: Initiatiefvoorstel CDA Afwegingskader energie uit wind en zon op land (A-agenda RWK 30-08-2021 o.v.b.)**
29	**Circulaire Economie: Wijziging en vaststelling subsidieplafond 2021 uitvoeringsregeling subsidie kleinschalige activiteiten circulaire economie Noord-Holland 2020 (C-agenda EFB 14-6-2021)** De Uitvoeringsregeling subsidie kleinschalige activiteiten circulaire economie Noord-Holland 2020 beoogt activiteiten van in aanmerking komende stichtingen en verenigingen te subsidiëren die bijdragen aan de bewustwording en gedragsverandering van inwoners uit Noord-Holland. Dit om de kansen voor een circulaire economie en het bewustzijn van de noodzaak om tot een circulaire economie te komen te vergroten. De regeling is na openstelling in 2020

	aangepast om nog beter aan te sluiten bij de doelen van de provincie Noord-Holland zoals opgenomen in de Actieagenda Circulaire Economie 2021-2025
30	**Inkoop: Brief GS aan PS inz. vastgesteld Inkoopbeleid 2021-2024 (C-agenda EFB 14-6-2021)** In het Coalitieakkoord 'Duurzaam doorpakken' is vermeld dat het inkoopbeleid gemoderniseerd wordt. Gezien ook de (aangescherpte) doelstellingen in het Coalitieakkoord is een nieuw inkoopbeleid voor de komende vier jaar opgesteld. Met het inkoopbeleid willen we een bijdrage leveren aan een duurzame, bereikbare, leefbare en innovatieve provincie. De provincie Noord-Holland besteedt jaarlijks tussen de 30-50% van haar begroting via inkoop. Met dit inkoopvolume hebben we als provincie impact op onze maatschappelijke opgaven. Het inkoopbeleid, waarin 4 thema's (Circulair Inkopen, Klimaatneutraal Inkopen, Sociaal Inkopen en Ethisch Inkopen) zijn uitgewerkt, sluit onder meer aan bij de doelstellingen van Actieprogramma Klimaat 2020 – 2023, de Circulaire Roadmap van de Metropool Regio Amsterdam (MRA), de Actieagenda Circulaire Economie 2021-2025 en de Green Deal duurzaam GWW.
31	**MRA/transitieproces: Brief transitiecommissie met toelichting (gewijzigd) proces versterkte samenwerking (Wordt bij het agendapunt versterkte samenwerking MRA B-agenda EFB 22-4-2021 gevoegd).**
32	**Gezondheid: Reactie Tata Steel op RIVM briefrapport Tussentijdse resultaten gezondheidsonderzoek IJmond (NLG 19-04-2021)**
33	**MRA: Brief GS inz. Voorstel transitiecommissie over MRA-samenwerking (B-agenda EFB 22-4-2021)** Door een 'transitiecommissie' is een conceptvoorstel opgesteld voor een betere bestuurlijke samenwerking in de MRA. In een brief aan PS geeft het College van GS zijn visie op dit conceptvoorstel.
34	**Leefbaarheid, Gezondheid en Milieu: VTH bij provinciale bedrijven inclusief bijlage TATA/Harsco (B-agenda NLG 19-04-2021)** Het college van Gedeputeerde Staten informeert voorafgaand aan iedere vergadering van de commissie Natuur, Landbouw en Gezondheid over de ontwikkelingen op het gebied van vergunningverlening, toezicht en handhaving (VTH) bij bedrijven die onder provinciaal bevoegd gezag vallen. Hieronder vallen ook Tata Steel en Harsco Metals
35	**Water: Brief opsomming activiteiten Noord-Holland burgerparticipatie aangaande dijkplaatsen (C-agenda NLG 19-04-2021)**
36	**Wonen: Uitvoeringsregeling Versnelling Woningbouw 2021 (C-agenda RWK 07-06-2021)** In navolging van de op 8 december 2020 door GS vastgestelde Herijking Uitvoeringsprogramma Binnenstedelijk Bouwen en Versnellen

	Woningbouwproductie is de uitvoeringsregeling subsidie versnelling woningbouw Noord-Holland 2021 opgesteld. Deze nieuwe uitvoeringsregeling 2021 is voor gemeenten in Noord-Holland, met uitzondering van de gemeenten Amsterdam, Alkmaar, Hoorn, Purmerend, Haarlem, Haarlemmermeer, Zaanstad, Hilversum en Heerhugowaard, omdat deze laatstgenoemde gemeenten met de grootste woningbouwopgave gebruik kunnen maken van de flexibele schil MRA. Op grond van deze nieuwe uitvoeringregeling 2021 kunnen de gemeenten extra personeel/expertise inhuren. De betreffende gemeenten in Noord-Holland kunnen per 1 juni 2021 subsidie aanvragen.
37	**Natuur: Discussienota kruidenrijk Grasland van ChristenUnie (B-agenda NLG 19-02-2021)**
38	**Gezondheid: RIVM briefrapport Tussentijdse resultaten gezondheidsonderzoek IJmond (B-agenda NLG 19-04-2021)** Het RIVM voert in opdracht van de provincie en van de IJmondgemeenten gezondheidsonderzoek uit in de regio IJmond. Het RIVM briefrapport "Tussentijdse resultaten gezondheidsonderzoek IJmond" bevat de tussentijdse resultaten met betrekking tot twee onderwerpen van het gezondheidsonderzoek, te weten luchtkwaliteit en inhaleerbare fractie op ervaren (on)gezonde dagen en acute gezondheidsklachten.
39	**(heel PS) Maandelijks MRA Raads- en Statenleden Bericht - editie 48 (alle commissies april 2021)**
40	**Bestuur: Brief burger Zaandam met Verzoek om verordening Provincie NH mbt Financieel onderzoek jeugdzorg (het is aan de individuele fracties om hier eventueel actie op te ondernemen (C-agenda EFB 22-4-2021; de brief met NAW gegevens staat in de ingekomen stukkenlijst met NAW gegevens).**
41	**Energie/Gezondheid: Afschrift aan PS - Raadadres gezondheidseffecten windturbines**
42	**Omgevingsverordening: Ingekomen brief inwoners over misbruik Ruimte-voor-ruimte regeling (C-agenda RWK 19-04-2021)** De niet-geanonimiseerde versie is voor Statenleden beschikbare in het afgesloten gedeelte voor stukken met NAW-gegevens.
43	**Energie: Openbaarmaking en besluitvorming RES 1.0 (C-agenda RWK 19-04-2021)** GS attenderen PS op de openbaarmaking van de RES 1.0 op 21 april a.s. in verband met de reflectiebijeenkomst voor volksvertegenwoordigers op 19 mei a.s.
45	**Alle commissies: Brief GS aan PS inz. Strategische samenwerkingsagenda provincie Noord-Holland en regio Gooi en Vechtstreek (C-agenda van alle commissies in april)**

	Met dit besluit wordt de samenwerking met de regio Gooi en Vechtstreek bestuurlijk bevestigd. Daarmee zetten regio en de provincie een stap verder in het traject van het meer regionaal werken. In deze regionale samenwerkingsagenda (RSA) stellen Regio en provincie bepaalde thema's centraal zoals benoemd in bijvoorbeeld het provinciale coalitieakkoord en de eigen Gooi en Vechtstreek agenda. We onderschrijven hiermee dat we de benoemde thema's belangrijk vinden, en hierop (intensiever) gaan Strategische samenwerkingsagenda provincie Noord-Holland en Regio Gooi en Vechtstreek samenwerken. Daarnaast verstevigt het de samenwerking. In de RSA zijn onderwerpen opgenomen die zonder de betrokkenheid van de provincie niet of minder goed van de grond komen. De RSA is daarmee in feite een concretisering van afspraken die we met de regio hebben gemaakt over de uitwerking van de provinciale Omgevingsvisie. Hierin is de RSA benoemd als instrument.
46	**Bestuur: Brief burger Bussum met Verzoek om verordening Provincie NH mbt Financieel onderzoek jeugdzorg (het is aan de individuele fracties om hier eventueel actie op te ondernemen (C-agenda EFB 22-4-2021; de brief met NAW gegevens staat in de ingekomen stukkenlijst met NAW gegevens).**
47	**Bestuur: Brief GS aan PS inz. Motie 2020-21 opvang kinderen Moria (B-agenda EFB 22-4-2021)** In de Statenvergadering van 9 maart 2020 is de motie 'Vang de kinderen van Moria op' aangenomen. Het College van GS heeft PS een brief gezonden met het voorstel om deze motie als afgedaan te beschouwen.
48	**Brief Stichting Behoud Waterland realiseren Natuurdoelen (C-agenda NLG 19-04-2021)**
49	**Infrastructuur: Duurzaamheidsambities provinciale infrastructuur 2021-2023 (A-agenda M&B 22-04-2021)** Provinciale Staten hebben vorig jaar een budget € 7,5 miljoen euro ter beschikking gesteld voor het verduurzamen van de infrastructurele projecten. Dit budget is voor 3 jaar (2021-2023). Om invulling te geven voor 2021 en een doorkijkje te maken naar de volgende 2 jaren is een inventarisatie gemaakt van de verduurzamingsmaatregelen en wordt de dekking hiervan weergegeven. Voor de uitvoering van de investeringsprojecten 2021 worden kredieten aangevraagd. Uitgangspunt is verduurzaming van de eigen infrastructuur. Denk daarbij aan het planten van extra groen, toepassen van asfalt dat kan worden hergebruikt en het tegengaan van wateroverlast.
50	**Luchtvaart: Zienswijze Bestuurlijke Regie Schiphol (BRS) op ontwerpwijziging Luchthavenverkeerbesluit Schiphol (C-agenda M&B 22-04-2021)** Het kabinet werkt aan de verankering van het Nieuwe Normen- en Handhavingstelsel voor Schiphol (het zogenaamde geluidpreferent vliegen) in

	wet- en regelgeving. Met ingang van 2 maart 2021 heeft het kabinet met het oog hierop de “Ontwerpwijziging Luchthavenverkeerbesluit Schiphol” ter inzage gelegd met de mogelijkheid voor een ieder om tot en met 29 maart 2021 een zienswijze in te dienen. De Bestuurlijke Regie Schiphol heeft een gezamenlijke zienswijze opgesteld.
51	**Mobiliteit: Besluit Uitvoeringsovereenkomst N516 AVANT (C-agenda M&B 22-04-2021)** Door de groei van het aantal gebruikers van de N516 in Zaandam en Oostzaan neemt de verkeersdruk toe. Het project Aanpak Verkeersdruk Ambacht N516 Thorbeckeweg (AVANT) heeft als doel om de doorstroming en veiligheid op de N516 Thorbeckeweg te verbeteren voor reizigers die gebruik maken van het openbaar vervoer, fietsers en automobilisten. Om de samenwerking en vervolgfase te bekrachtigen, tekenen de Vervoerregio Amsterdam (trekker), de provincie Noord-Holland en de gemeenten Zaanstad en Oostzaan op 7 april een uitvoeringsovereenkomst.
52	**Mobiliteit: Besluit Wob-verzoek verzakkingen N231 (Legmeerdijk) (C-agenda M&B 22-04-2021)** De Wet openbaarheid van bestuur (Wob) regelt het recht op informatie van de overheid. Overheidsinformatie is meestal openbaar, maar de Wob kent een aantal gevallen waarin de gevraagde informatie niet openbaar kan worden gemaakt. Meer over de Wob is te vinden op www.noord-holland.nl/wob.
53	**Mobiliteit: Focus Smart Mobility (A-agenda M&B 22-04-2021)** In de Focus Smart Mobility 2022-2025 voor de provincie Noord-Holland wordt richting gegeven aan het beleid en de inzet op Smart Mobility activiteiten voor slim, schoon en veilig reizen in Noord-Holland. Met nieuwe technologieën en slimme mobiliteitsconcepten, maakt de provincie reizen aangenamer, biedt ze meer en gezondere mobiliteitskeuzes aan de reizigers aan en zorgt er tegelijkertijd voor dat er minder schade wordt toegebracht aan mens en milieu.
54	**Omgevingsverordening: Concept Ontwerp Omgevingsverordening NH2022 (B-agenda RWK 19-04-2021)** Het college van Gedeputeerde Staten heeft de Ontwerp-Omgevingsverordening NH2022 vastgesteld. Met deze verordening, de opvolger van de Omgevingsverordening NH2020, worden de huidige provinciale regels in lijn gebracht met de landelijke Omgevingswet. De meeste wijzigingen zijn het gevolg van de Omgevingswet. De drie meest in het oog springende wijzigingen gaan over milieu, natuur en de Regionale Energiestrategieën, (RES’en 1.0), deze laatste zijn leidend voor wind op land. Ook de reacties ontvangen tijdens de diverse consultatiesessies en de formele zienswijzen op de Omgevingsverordening

	NH2020 zijn meegenomen. De Omgevingsverordening NH2022 zal tegelijk met de Omgevingswet op 1 januari 2022 in werking treden.
55	**Participatie: Brief GS aan PS inz. Provinciedeal Digitale Democratie Noord-Holland (C-agenda EFB22-4-2021 en agenda eerstkomende vergadering werkgroep Burgerparticipatie)** De provincie Noord-Holland sluit samen met het actieprogramma Democratie in Actie van het ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties en de VNG de Provinciedeal Digitale Democratie Noord-Holland. Aanleiding zijn de ambities uit de Communicatiestrategie en Agenda Bestuurlijke Vernieuwing. Met deze Provinciedeal wordt samenwerking op het gebied van digitale participatie gestimuleerd tussen verschillende overheden en wordt kennis en ervaring uitgewisseld tussen experts, ervaringsdeskundigen en deelnemende partijen.
56	**Recreatie: Brief Voortgang proces toekomstige samenwerking Recreatieschappen (C-agenda NLG 19-04-2021)**
57	**Water: Brief GS inzake participatie en communicatie Ambitieprogramma ruimtelijke Kwaliteit Kustzone Hoorn Amsterdam (C-agenda NLG 19-04-2021)**
58	**Mobiliteit: Concept Perspectief Mobiliteit (B-agenda M&B 22-04-2021)** De provincie Noord-Holland wil samen met haar partners werken aan een slimme, duurzame en veilige mobiliteit in Noord-Holland. De provincie geeft een overzicht van haar beleidsprincipes op het gebied van mobiliteit in het Perspectief Mobiliteit.
59	**Omgevingsverordening: Ingekomen brief fractie ROSA Zaanstad aan PS over omgevingsverordening (C-agenda RWK 19-04-2021)**
60	**Omgevingsverordening: Ingekomen brief fractie VVD Zaanstad aan PS over omgevingsverordening (C-agenda RWK 19-04-2021)**
61	**Economie: Brief GS aan PS inz. Inrichting Regionale Ontwikkelingsmaatschappij (ROM) in Noord-Holland (B-agenda EFB 22-4-2021)** De provincie heeft het voornemen om samen met Noord-Hollandse gemeenten en het ministerie van EZK op korte termijn een Regionale Ontwikkelingsmaatschappij (ROM) op te richten. Met deze ROM willen overheden werken aan de transitieopgaven in de economie en een duurzaam herstel uit de coronacrisis bevorderen. De provincie onderschrijft de uitgangspunten van het ontwerp van de ROM en gaat de komende weken een formeel besluit tot oprichting in gang zetten. De intentie hierbij is om een provinciale deelname in de ROM aan te gaan van € 40 miljoen.
62	**Economie: Brief GS aan PS inz. HIRB+ uitvoeringsregelingen 2021 (C-agenda EFB 22-4-2021)**

	Met de vaststelling van het Herstructurering en intelligent ruimtegebruik bedrijventerreinen programma (HIRB+ programma) is besloten om de subsidieregelingen voor ondersteuning voor bedrijventerreinen en winkelgebieden te continueren. Daarnaast is besloten om voor verblijfsrecreatie een nieuwe subsidieregeling open te stellen. Voor 2021 betreft dit de HIRB+ Uitvoeringsregeling Ondersteuning Toekomstbestendige Werklocaties 2021, de HIRB+ Uitvoeringsregeling Toekomstbestendige Winkelgebieden 2021 en HIRB+ Uitvoeringsregeling Revitalisering Verblijfsrecreaties 2021.
63	**Mobiliteit / Natuur: Brief Duinstichting gevaarlijke situatie fietspaden door zandverstuiving (C-agenda NLG 19 april & M&B 22 april 2021)**
64	**Natuur: Natuurnetwerk Nederland Waterland-Oost (C-agenda NLG 19-04-2021)** Om de biodiversiteit te vergroten, wil de provincie Noord-Holland een versnelling aanbrengen in de aanleg van het Natuurnetwerk Nederland. Om tot die versnelling te komen, is vorig jaar besloten om het instrument van volledige schadeloosstelling bij grondverwerving ruimhartiger toe te passen. Met dit aanvullend besluit wordt het gebruik van volledige schadeloosstelling ook mogelijk in Waterland-Oost. Dit biedt agrariërs de mogelijkheid voor een bedrijfsverplaatsing uit het NNN naar een plek met meer toekomstperspectief voor de voortzetting van hun agrarisch bedrijf. In Waterland-Oost ontstaat daarmee meer ruimte voor de natuur.
65	**Natuur: Optimalisatie begrenzing NNN (C-agenda NLG 19-04-2021)** Om de realisatie van het Natuurnetwerk Nederland (NNN) te versnellen voert de provincie een optimalisatie van de begrenzing van het NNN uit. Hierbij is de begrenzing gecontroleerd op kaartfouten, ecologische betekenis en realisatieperspectief. Met bijgaand 'voornemen tot herbegrenzing' wordt op 27 locaties nieuwe NNN begrensd en tegelijk op 26 locaties NNN ontgrensd. Zowel de begrenzingen als ontgrenzingen bedragen circa 150 hectare, waardoor het NNN in omvang gelijk blijft, maar de ecologische kwaliteit en de realisatiesnelheid verbeteren. Gelijktijdig wordt de begrenzing van het Bijzonder Provinciaal Landschap (BPL) waar sprake is van landschappelijke eenheden hierop aangepast.
66	**Bereikbaarheid: Ingekomen mail BO-MIRT AO Spoor 30 minuten minder quickscan (2019-2020) bestaand spoor Groningen Leeuwarden - Amsterdam (C-agenda M&B 22-04-2021)**
67	**Bereikbaarheid: Ingekomen mail Sfeerverslag 3e werkatelier Mirt verkenning Rottepolderplein (C-agenda M&B 22-04-2021)**
68	**Mobiliteit: Eindverantwoording Investeringsagenda OV 2015-2020 (C-agenda M&B 22-04-2021)**

	De Investeringsagenda Openbaar Vervoer 2015-2020 is een (uitvoerings)programma waarbij het realiseren van diverse openbaar vervoerprojecten centraal staat. Het doel is de snelheid en betrouwbaarheid van het provinciaal buslijnennet te vergroten. Gemeenten kunnen geen subsidie meer aanvragen. Een aantal projecten is al afgerond en de komende jaren worden ook nog projecten uitgevoerd. PS worden jaarlijks over de voortgang op de hoogte gehouden. Aan PS wordt nu de verantwoording over 2020 én de eindverantwoording van het programma voorgelegd.
69	**Mobiliteit: Verkeersveiligheid Rijkssubsidie bermmaatregelen N-wegen (C-agenda M&B 22-04-2021)** De provincie neemt extra maatregelen om de verkeersveiligheid van bermen langs de N-wegen te verbeteren. Denk aan verkeersveiligheidsmaatregelen als bermverharding en het plaatsen van een geleiderail. Het Rijk heeft subsidie beschikbaar gesteld voor bermmaatregelen. De provincie heeft in totaal 16 locaties vastgesteld die aangepakt worden. 9 daarvan stonden al op de planning, maar daar komen 7 projecten bij. De provincie investeert €9,1 miljoen en het Rijk €1,6 miljoen (subsidie).
70	**Bedrijventerrein/laadpalen: Brief GS inz. afdoen Motie 179-2020/Uitvoeringsregeling HIRB+ Duurzaamheid 2021 (afdoen motie B-agenda EFB 22-4-2021)** De provincie stelt de subsidieregeling 'Herstructurering Innovatief Ruimtegebruik Bedrijventerreinen 2021 Duurzaamheid' open. Deze HIRB regeling wordt gefinancierd met budget uit het Economisch Herstel- en Duurzaamheidsfonds. Met deze subsidies wordt een impuls gegeven aan duurzame energiemaatregelen op bedrijventerreinen en zo aan de verdere toekomstbestendigheid en verduurzaming van bedrijventerreinen in Noord-Holland. Met deze regeling wordt tevens uitvoering gegeven aan de statenmotie 179-2020 over de aanleg van publieke laadpalen.
71	**Energie: Definitief besluit aanwijzing stimuleringsgebied zonne-energie ten zuiden van Zwanenburg (C-agenda RWK 19-04-2021)** De gemeente Haarlemmermeer heeft Gedeputeerde Staten op 2 februari 2021 per brief gevraagd de procedure te starten voor het aanwijzen van een stimuleringsgebied zonne-energie langs de A9 ten zuiden van Zwanenburg. Na het doorlopen van de procedure hebben GS besloten het stimuleringsgebied aan te wijzen.

Provincie Noord-Holland

Lijst ingekomen stukken t/m 09 mei 2021 voor PS 17 mei 2021

Nr.	Onderwerp
1	**Presidium: Verzoek tot deelname van twee Statenleden aan de begeleidingscommissie van de Quick Scan Provinciale Democratie (Presidium 17 mei 2021)** In de ingekomen stukkenlijst van april is per abuis een mail over hetzelfde onderwerp opgenomen, in plaats van de formele brief. Hierbij wordt deze fout hersteld.
2	**Brief GS aan PS inz. Jaarverslagen 2020 adviescommissies detailhandel (C-agenda EFB 14-6-2021)** In het Detailhandelsbeleid Noord-Holland is geborgd dat er twee Regionale Adviescommissies Detailhandel zijn in Noord-Holland: de Regionale Adviescommissie Noord-Holland Noord (RAC NHN) en de Adviescommissie Detailhandel Noord-Holland Zuid (ADZ). Nieuwe plannen voor detailhandel en regionale visies worden door deze adviescommissies bovenregionaal afgestemd en getoetst aan provinciaal beleid. Deze activiteiten leggen zij vast in een jaarverslag.
3	**Energie/Natuur: Schriftelijke inspraakreactie Milieuplatform Noord (A-agenda RWK 03-06-2021 & 10-06-2021/ C-agenda NLG 07-06-2021)**
4	**Klimaat: Nieuwsbrief Nationaal programma RES (C-agenda RWK 07-06-2021)**

Provincie Noord-Holland

Aan
Provinciale Staten

Bijlage: overzicht openstaande moties

Uw contactpersoon
mw V. Mulder
AD/STG

Telefoonnummer 0235144186
mulderv@noord-holland.nl

Betreft: lijst moties PS 17 mei 2021

Memo

29 april 2021

Inleiding:
Bijgevoegd treft u aan een gewijzigd overzicht van alle openstaande moties.

Alle moties en amendementen zijn digitaal terug te vinden op de website en in iBabs. In de kolom "Voorstel voor PS/Presidium" op bijgevoegde lijst wordt aangegeven wanneer er een nieuwe actualisatie vanuit GS en/of commissie is gepubliceerd en wanneer er een afdoeningsvoorstel ligt.

Voorstel:
in te stemmen met de afdoeningsvoorstellen bij de volgende moties:

Nummer (hyperlink)	Datum PS	Onderwerp	Opmerking voor PS/Presidium
M21-2020	09-03-2020	Vang de kinderen van Moria op. (PvdA, GroenLinks, PvdD, D66, CDA, ChristenUnie, SP)	In april is er een actualisatie vanuit GS en vanuit commissie EFB bij de motie gepubliceerd. ***Verzoek aan Presidium: Commissie EFB van 22-04-2021 vraagt het Presidium te beslissen of deze motie kan worden afgedaan. Voorstel: voorleggen aan Presidium van 17-05-2021 t.b.v. de Statenvergadering van 17-05-2021.***
M183-2020	9-11-2020	Waar nodig extra provinciale ondersteuning voor voedselbanken en voedseluitgiftepunten die geconfronteerd worden met tekorten (PVV, SP)	In maart en april is er een actualisatie vanuit GS en vanuit commissie EFB bij de motie gepubliceerd. **Voorstel Presidium:** Commissie EFB van 22-04-2021 stemt in met afdoen van deze motie. Voorstel: motie afdoen.

M179-2020	9-11-2020	Meer laadpalen (D66)	In april is er een actualisatie vanuit GS en vanuit commissie EFB bij de motie gepubliceerd. **Voorstel Presidium:** Commissie EFB van 22-04-2021 stemt in met afdoen van deze motie. Voorstel: motie afdoen.

Instemmen leidt tot opschoning van de lijst moties na vaststelling in PS van 17 mei 2021.

Lijst openstaande moties voor PS van 17 MEI 2021

Deze lijst wordt door GS 4x per jaar geactualiseerd voor PS van 8 maart, 17 mei, 11 oktober en 13 december 2021. Tussentijds worden de moties door de griffie geactualiseerd op GS-besluitenlijst en op advies commissievergaderingen, wanneer daar moties aan de orde zijn geweest.

Overzicht met links naar alle openstaande moties. *Alle moties en amendementen inclusief actualisaties zijn digitaal terug te vinden op de website en in iBabs. Via onderstaande hyperlinks naar de afzonderlijke moties kunt u online de actuele stand van zaken GS en commissies raadplegen. In de kolom "Voorstel voor PS/Presidium" wordt aangegeven wanneer er een nieuwe actualisatie vanuit GS is gepubliceerd en wanneer er een afdoeningsvoorstel ligt.*			
Nummer *(hyperlink)*	**Datum PS**	**Onderwerp en fractie**	**Voorstel voor PS/Presidium**
M36-2021	12-04-2021	Motie Wind en geluidsschermen benutten voor zonnepanelen	
M34-2021	12-04-2021	Motie Huisvesting statushouders essentieel voor inburgering	
M31A-2021	12-04-2021	Motie Voorkom dwangarbeid productieketens duurzame energie	
M25-2021	08-03-2021	Motie Duurzaam doorpakken met Tata (PvdD, SP)	In maart is er een actualisatie vanuit GS bij de motie gepubliceerd.
M24-2021	08-03-2021	Motie Betrek buurgemeenten óók bij het meten van draagvlak over het plaatsen van windturbines (DENK, JA21)	In maart is er een actualisatie vanuit GS bij de motie gepubliceerd.
M13-2021	01-02-2021	RO-instrumenten voor Voedselvisie en Masterplan Biodiversiteit (GroenLinks, PvdA, VVD)	In maart is er een actualisatie vanuit GS bij de motie gepubliceerd.
M11-2021	01-02-2021	Gebiedscoöperaties (GroenLinks, D66, PvdA, SP, DENK)	In maart is er een actualisatie vanuit GS bij de motie gepubliceerd.
M9-2021	01-02-2021	Voedselvisie – Transitiecoach ter ondersteuning groene ondernemers (PvdD, DENK)	In maart is er een actualisatie vanuit GS bij de motie gepubliceerd.

Overzicht met links naar alle openstaande moties.
Alle moties en amendementen inclusief actualisaties zijn digitaal terug te vinden op de website en in iBabs. Via onderstaande hyperlinks naar de afzonderlijke moties kunt u online de actuele stand van zaken GS en commissies raadplegen. In de kolom "Voorstel voor PS/Presidium" wordt aangegeven wanneer er een nieuwe actualisatie vanuit GS is gepubliceerd en wanneer er een afdoeningsvoorstel ligt.

Nummer *(hyperlink)*	**Datum PS**	**Onderwerp en fractie**	**Voorstel voor PS/Presidium**
M7-2021	01-02-2021	Onderzoek naar extra ondersteuning boerderijeducatie (DENK)	In maart is er een actualisatie vanuit GS bij de motie gepubliceerd.
M4-2021	01-02-2021	Behoud loketfunctie o.a. op stations Alkmaar, Hoorn en Hilversum. (PvdA, SP, DENK, VVD, ChristenUnie, JA21, PVV)	In maart is er een actualisatie vanuit GS bij de motie gepubliceerd.
M1-2021	01-02-2021	Onderzoek informatievoorziening burgers RES (JA21, D66)	In maart is er een actualisatie vanuit GS bij de motie gepubliceerd.
M187-2020	16-11-2020	Optimaal onderhouden snelfietsroutes (D66, GroenLinks, ChristenUnie, PvdA, PvdD)	In april is er een actualisatie vanuit GS bij de motie gepubliceerd.
M185-2020	16-11-2020	Varende fietspaden (D66, GroenLinks, ChristenUnie, PvdA)	In april is er een actualisatie vanuit GS bij de motie gepubliceerd.
M184-2020	09-11-2020	Investeren in stageplekken voor Noord-Hollandse jongeren (PvdA, D66, SP)	In april is er een actualisatie vanuit GS bij deze motie gepubliceerd.
M183-2020	9-11-2020	Waar nodig extra provinciale ondersteuning voor voedselbanken en voedseluitgiftepunten die geconfronteerd worden met tekorten (PVV, SP)	In maart en april is er een actualisatie vanuit GS en vanuit commissie EFB bij de motie gepubliceerd. **Voorstel Presidium:** Commissie EFB van 22-04-2021 stemt in met afdoen van deze motie. Voorstel: motie afdoen.
M179-2020	09-11-2020	Meer laadpalen (D66)	In april is er een actualisatie vanuit GS en vanuit commissie EFB bij de motie gepubliceerd. **Voorstel Presidium:** Commissie EFB van 22-04-2021 stemt in met afdoen van deze motie. Voorstel: motie afdoen.

Overzicht met links naar alle openstaande moties.
Alle moties en amendementen inclusief actualisaties zijn digitaal terug te vinden op de website en in iBabs. Via onderstaande hyperlinks naar de afzonderlijke moties kunt u online de actuele stand van zaken GS en commissies raadplegen. In de kolom "Voorstel voor PS/Presidium" wordt aangegeven wanneer er een nieuwe actualisatie vanuit GS is gepubliceerd en wanneer er een afdoeningsvoorstel ligt.

Nummer *(hyperlink)*	**Datum PS**	**Onderwerp en fractie**	**Voorstel voor PS/Presidium**
M178-2020	09-11-2020	Onderzoek naar toepassing gelijkstroom (D66, PvdA)	In april is er een actualisatie vanuit GS bij de motie gepubliceerd.
M177-2020	09-11-2020	Maatwerkdemocratie (D66, GroenLinks)	In maart is er een actualisatie vanuit GS bij de motie gepubliceerd.
M174-2020	09-11-2020	Helder taalgebruik (GroenLinks, D66, PvdA, PvdD)	In april is er een actualisatie vanuit GS bij de motie gepubliceerd.
M155-2020	09-11-2020	Ondersteuning provinciale vrijwilligers in coronatijden (CDA, ChristenUnie, PvdA, SP)	In april is er een actualisatie vanuit GS bij de motie gepubliceerd.
M150-2020	09-11-2020	Spaarpalen voor verkeersveiligheid (PvdA)	In april is er een actualisatie vanuit GS bij de motie gepubliceerd.
M149-2020	09-11-2020	Bescherming bedreigde diersoorten (D66, GroenLinks)	In april is er een actualisatie vanuit GS bij de motie gepubliceerd.
M148-2020	22-10-2020	Heroverweging Zijpe –en Hazepolder (PvdA, D66, ChristenUnie, GroenLinks)	In maart is er een actualisatie vanuit GS bij de motie gepubliceerd.
M147-2020	22-10-2020	Functiewijziging agrarisch bouwperceel (ChristenUnie, CDA, PvdA)	In maart is er een actualisatie vanuit GS bij de motie gepubliceerd.
M146-2020	22-10-2020	Tiny Houses positief tegemoet treden. (ChristenUnie, PvdD)	In maart is er een actualisatie vanuit GS bij de motie gepubliceerd.
M143-2020	05-10-2020	RES-Geingebied (SP)	In maart is er een actualisatie vanuit GS bij de motie gepubliceerd.
M140-2020	05-10-2020	RES-participatie (SP)	In maart is er een actualisatie vanuit GS bij de motie gepubliceerd.
M138-2020	05-10-2020	Kansen voor de werkgelegenheid in de RES (PvdA, D66, PvdD, GroenLinks)	In april is er een actualisatie vanuit GS bij de motie gepubliceerd.

Overzicht met links naar alle openstaande moties.
Alle moties en amendementen inclusief actualisaties zijn digitaal terug te vinden op de website en in iBabs. Via onderstaande hyperlinks naar de afzonderlijke moties kunt u online de actuele stand van zaken GS en commissies raadplegen. In de kolom "Voorstel voor PS/Presidium" wordt aangegeven wanneer er een nieuwe actualisatie vanuit GS is gepubliceerd en wanneer er een afdoeningsvoorstel ligt.

Nummer *(hyperlink)*	**Datum PS**	**Onderwerp en fractie**	**Voorstel voor PS/Presidium**
M137-2020	05-10-2020	Voortgangsrapportage andere duurzame energietechnieken (VVD, CDA)	In maart is er een actualisatie vanuit GS bij de motie gepubliceerd.
M136-2020	05-10-2020	Gedragscode duurzaam in de natuur – RES (GroenLinks, PvdD)	In maart is er een actualisatie vanuit GS bij de motie gepubliceerd.
M135-2020	05-10-2020	Motie bij concept-RESsen over burgerparticipatie (D66, PvdA, VVD)	In maart is er een actualisatie vanuit GS bij de motie gepubliceerd.
M134-2020	05-10-2020	Motie bij concept-RESsen over advies commissie M.E.R. (D66, PvdD, CDA)	In maart is er een actualisatie vanuit GS bij de motie gepubliceerd.
M131-2020	05-10-2020	Maak effecten duurzame energieprojecten transparant (CDA)	In maart is er een actualisatie vanuit GS bij de motie gepubliceerd.
M130-2020	05-10-2020	Participatie voor iedereen (ChristenUnie, PvdD, CDA)	In maart is er een actualisatie vanuit GS bij de motie gepubliceerd.
M128-2020	05-10-2020	Oproep voor aanpassing financieringssystematiek (ChristenUnie)	In maart is er een actualisatie vanuit GS bij de motie gepubliceerd.
M126-2020	05-10-2020	Provinciale visie op RES (ChristenUnie)	In maart is er een actualisatie vanuit GS bij de motie gepubliceerd.
M125-2020	05-10-2020	Koppel biodiversiteit aan de energietransitie (PvdD)	In maart is er een actualisatie vanuit GS bij de motie gepubliceerd.
M121-2020	05-10-2020	Uitwerking zoekgebieden in relatie tot de internationale vogeltrekroute langs de Noordzee kust. (PvdD)	In maart is er een actualisatie vanuit GS bij de motie gepubliceerd.
M116-2020	05-10-2020	Leidraad Weidevogels. (GroenLinks, PvdD)	In maart is er een actualisatie vanuit GS bij de motie gepubliceerd.

Overzicht met links naar alle openstaande moties.
Alle moties en amendementen inclusief actualisaties zijn digitaal terug te vinden op de website en in iBabs. Via onderstaande hyperlinks naar de afzonderlijke moties kunt u online de actuele stand van zaken GS en commissies raadplegen. In de kolom "Voorstel voor PS/Presidium" wordt aangegeven wanneer er een nieuwe actualisatie vanuit GS is gepubliceerd en wanneer er een afdoeningsvoorstel ligt.

Nummer *(hyperlink)*	**Datum PS**	**Onderwerp en fractie**	**Voorstel voor PS/Presidium**
M115-2020	05-10-2020	Weidevogels Zijpe (GroenLinks, PvdA)	In maart is er een actualisatie vanuit GS bij de motie gepubliceerd.
M97-2020	05-10-2020	Aanpassen begrenzing bij terrein Tergooi ziekenhuis in Blaricum (CDA, FvD)	In maart is er een actualisatie vanuit GS bij de motie gepubliceerd.
M75-2020	14-09-2020	Pont Ilpendam-Landsmeer (ChristenUnie, PvdD, GroenLinks, PvdA, D66, VVD, SP)	In april is er een actualisatie vanuit GS bij de motie gepubliceerd.
M50-2020	29-06-2020	Dierenverzorgers verdienen ook hulp in crisistijden (PvdD, GroenLinks, PvdA, D66, FvD, PVV,50plus/PvdO, SP, CDA, ChristenUnie)	In maart is er een actualisatie vanuit GS bij de motie gepubliceerd.
M42-2020	18-05-2020	Motie Economisch Herstel- en Duurzaamheidsfonds (VVD, GroenLinks, PvdA, D66, CDA)	In maart is er een actualisatie vanuit GS bij de motie gepubliceerd.
M41-2020	18-05-2020	Provinciaal Noodfonds Sociale Infrastructuur (PvdA, VVD, D66, SP, GroenLinks, ChristenUnie, CDA)	In maart en april is er een actualisatie vanuit GS en vanuit cie EFB bij deze motie gepubliceerd.
M21-2020	09-03-2020	Vang de kinderen van Moria op. (PvdA, GroenLinks, PvdD, D66, CDA, ChristenUnie, SP)	In april is er een actualisatie vanuit GS en vanuit commissie EFB bij de motie gepubliceerd. ***Verzoek aan Presidium:*** ***Commissie EFB van 22-04-2021 vraagt het Presidium te beslissen of deze motie kan worden afgedaan.*** ***Voorstel: voorleggen aan Presidium van 17-05-2021 t.b.v. de Statenvergadering van 17-05-2021.***

Overzicht met links naar alle openstaande moties.
Alle moties en amendementen inclusief actualisaties zijn digitaal terug te vinden op de website en in iBabs. Via onderstaande hyperlinks naar de afzonderlijke moties kunt u online de actuele stand van zaken GS en commissies raadplegen. In de kolom "Voorstel voor PS/Presidium" wordt aangegeven wanneer er een nieuwe actualisatie vanuit GS is gepubliceerd en wanneer er een afdoeningsvoorstel ligt.

Nummer *(hyperlink)*	**Datum PS**	**Onderwerp en fractie**	**Voorstel voor PS/Presidium**
M2-2020	03-02-2020	Stop de verhuurderheffing (SP, PvdA, PvdD, 50PLUS/PvdO)	In april is er een actualisatie vanuit GS bij de motie gepubliceerd.
M111-2019	18-11-2019	Samenhangend pakket klimaatmaatregelen rond klimaat, milieu, water gezondheid, dierenwelzijn en bodemdaling. (PvdD)	In april is er een actualisatie vanuit GS bij de motie gepubliceerd.
M107-2019	18-11-2019	Natuurinclusief bouwen meenemen in klimaatambities voor gebouwde omgeving. (PvdD)	In maart en april is er een actualisatie vanuit GS bij deze motie gepubliceerd.
M96-2019	11-11-2019	Leefbaarheidsmonitor. (PvdA, D66, PvdD, SP)	In april is er een actualisatie vanuit GS bij de motie gepubliceerd.
M92-2019	11-11-2019	Groencertificaten. (D66, GroenLinks, PvdA)	In maart is er een actualisatie vanuit GS bij de motie gepubliceerd.
M83-2019	11-11-2019	Fietsvriendelijke stoplichten. (ChristenUnie)	In april is er een actualisatie vanuit GS bij de motie gepubliceerd.
M68-2019	11-11-2019	Bomen voor klimaat en stikstof. (PvdD)	In maart is er een actualisatie vanuit GS bij de motie gepubliceerd.
M47-2019	30-09-2019	Draagvlak en participatie in de Regionale Energiestrategieën, RES. (SP)	In maart is er een actualisatie vanuit GS bij de motie gepubliceerd.

randstedelijke rekenkamer
flevoland | noord-holland | utrecht | zuid-holland

Aan Provinciale Staten van de provincie Noord-Holland

Datum	*Bijlage(n)*	*Uw kenmerk*	*Ons kenmerk*
13 april 2021	3		2021/AH/034

Onderwerp
Vastgestelde jaarstukken 2020 en 1e begrotingswijziging 2021, zienswijze concept begroting 2022

Geachte leden van Provinciale Staten,

Ter voldoening aan het bepaalde in artikel 47b van de Wet gemeenschappelijke regelingen en in artikel 186 van de Provinciewet stuur ik u hierbij ter kennisneming de vastgestelde jaarstukken 2020 van de Randstedelijke Rekenkamer.

In de jaarstukken 2020 is een beleidsmatig jaarverslag opgenomen, waarin wij verslag doen over ons onderzoeksprogramma. Daarnaast bestaan de jaarstukken uit een jaarrekening en een hoofdstuk Overige gegevens. In dat laatste hoofdstuk zijn de getrouwheidsverklaring en de rechtmatigheidsverklaring van de accountant opgenomen.

Tevens bied ik u de vastgestelde 1e begrotingswijziging 2021 van de Randstedelijke Rekenkamer aan. Op 15 januari jl. ontving u de concept 1e begrotingswijziging 2021 van de Randstedelijke Rekenkamer waarover u uw zienswijze kenbaar kon maken. De Provinciale Staten van de provincies Flevoland, Noord-Holland, Utrecht en Zuid-Holland hebben geen zienswijzen ingediend. De 1e begrotingswijziging 2021 is naar aanleiding van bovenstaande op 6 april 2021 ongewijzigd vastgesteld.

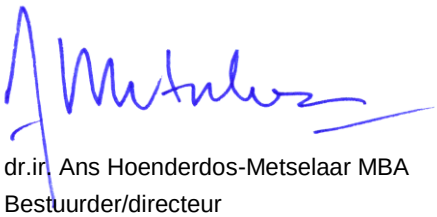
Ter voldoening aan artikel 47b van de Wet gemeenschappelijke regelingen, sturen wij net als voorgaande jaren, de algemene financiële en beleidsmatige kaders voor 2022 in de vorm van de begroting 2022, die wij voor zienswijze aanbieden aan Provinciale Staten.

Met verwijzing naar artikel 48, lid 1 van de Wet gemeenschappelijke regelingen kunt u uw zienswijze over de begroting 2022 tot uiterlijk 8 juni a.s. aan ons kenbaar maken. Daarna zal de Randstedelijke Rekenkamer de begroting vaststellen en deze terstond toesturen aan u en de Minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties.

Teleportboulevard 110 | 1043 EJ AMSTERDAM | 020 - 5818 585
info@randstedelijke-rekenkamer.nl | www.randstedelijke–rekenkamer.nl

Ter voldoening aan het bepaalde in artikel 48, lid 2 van de Wet gemeenschappelijke regelingen, verzoeken wij u de concept begroting 2022 voor eenieder ter inzage te leggen en, tegen betaling van de kosten ervan, algemeen verkrijgbaar te stellen. Tevens verzoeken wij u van de terinzagelegging en de verkrijgbaarstelling openbaar kennis te geven.

Met vriendelijke groet,

dr.ir. Ans Hoenderdos-Metselaar MBA
Bestuurder/directeur
Randstedelijke Rekenkamer

randstedelijke rekenkamer
flevoland | noord-holland | utrecht | zuid-holland

Begroting 2022

concept voor Provinciale Staten

Randstedelijke Rekenkamer | april 2021

Inhoudsopgave

| 1 | BELEIDSBEGROTING 4
1.1 Programmaplan / Onderzoeksprogramma 4
1.2 Paragrafen 4
1.2.1 Weerstandsvermogen 4
1.2.2 Financiering 5
1.2.3 Bedrijfsvoering 5
| 2 | FINANCIËLE BEGROTING 8
2.1 Overzicht van Baten en Lasten 8
2.2 Uiteenzetting financiële positie 12
2.3 Meerjarenraming 15

Inleiding

Achtergrond

De missie van de Randstedelijke Rekenkamer luidt:

> De Randstedelijke Rekenkamer zet zich in voor transparante, betrouwbare en lerende Randstadprovincies.

De Randstedelijke Rekenkamer geeft invulling aan deze missie door onafhankelijk onderzoek op het terrein van doeltreffendheid, doelmatigheid en rechtmatigheid. De Rekenkamer rapporteert haar bevindingen, conclusies en aanbevelingen primair aan de Provinciale Staten. Deze informatie is in beginsel publiek toegankelijk. Daarnaast ziet de Rekenkamer het als haar verantwoordelijkheid om een bijdrage te leveren aan goed openbaar bestuur door kennisuitwisseling en samenwerking binnen de betrokken provincies te bevorderen. De kernwaarden van de Rekenkamer zijn onafhankelijk, zorgvuldig, toegankelijk, kritisch en omgevingsbewust.

De Rekenkamer zorgt voor een efficiënte bedrijfsvoering en investeert in de kwaliteit van haar medewerkers en producten.

Indeling van de programmabegroting

De programmabegroting is ingedeeld volgens het Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten (BBV). De Programmabegroting bestaat uit een Beleidsbegroting (deel 1) en een Financiële begroting (deel 2). In de Beleidsbegroting is één programma opgenomen. Dit betreft een globaal onderzoeksprogramma waarin nog geen concrete onderzoeken zijn opgenomen. In de 1e begrotingswijziging 2022 zullen we een concreet onderzoeksprogramma opnemen, waarin we per onderzoek de vragen ‘Wat willen we bereiken?’, ‘Wat gaan we daarvoor doen?’ en ‘Wat mag het kosten’ zullen beantwoorden. In de Financiële begroting is de uiteenzetting van de financiële positie en de meerjarenraming opgenomen.

| 1 | Beleidsbegroting

1.1 Programmaplan / Onderzoeksprogramma

Wat willen we bereiken?
De Randstedelijke Rekenkamer wil met het uitvoeren van haar onderzoeksprogramma het functioneren van het provinciaal bestuur verbeteren. Voorafgaand aan de vaststelling van het onderzoeksprogramma laat de Rekenkamer zich adviseren door de Programmaraad. Deze bestaat uit leden van Provinciale Staten van de vier provincies. In het najaar van 2021 zal de Programmaraad adviseren over het onderzoeksprogramma van 2022, dat is daarom in deze begroting nog niet opgenomen.

Wat gaan we daarvoor doen?
De Rekenkamer heeft een gestructureerd proces om tot een optimale onderzoeksprogrammering te komen. Op verschillende manieren worden suggesties voor onderzoeksthema's verzameld, bijvoorbeeld via een 'rondje langs de fracties'. Na een minder of meer uitgebreide oriëntatie op een thema en/of door het uitvoeren van verkenningen wordt een beknopte lijst van kansrijke relevante onderzoeksonderwerpen opgesteld en voorgedragen voor advies aan de Programmaraad. Daarnaast zal de Rekenkamer stimuleren dat de provincies verzoekonderzoeken indienen.

Wat mag het kosten?
De totale lasten van het onderzoeksprogramma bedragen € 1.670.300 inclusief overhead en (de voor de provincies compensabele) BTW en exclusief de toevoeging aan de voorziening evaluatie. De kosten van de overhead bedragen € 369.200. De overhead beslaat personele kosten (management, ondersteuning en opleidingen), kosten voor huisvesting en kosten voor de informatievoorziening. Het onderzoeksprogramma wordt gefinancierd door de deelnemers (i.e. de Randstadprovincies) aan de Gemeenschappelijke regeling Randstedelijke Rekenkamer.

1.2 Paragrafen

De beleidsbegroting bestaat uit een aantal paragrafen waarin de beleidslijnen zijn vastgelegd met betrekking tot relevante beheersmatige aspecten (zie BBV). Voor de Randstedelijke Rekenkamer zijn alleen onderstaande paragrafen Weerstandsvermogen, Financiering en Bedrijfsvoering van toepassing.

1.2.1 Weerstandsvermogen
De directe risico's waarvoor geen maatregelen zijn getroffen en die van materiële betekenis kunnen zijn in relatie tot de financiële positie van de Randstedelijke Rekenkamer, zijn minimaal van omvang. De Randstedelijke Rekenkamer heeft vooral te maken met reguliere kosten die vooraf goed te ramen zijn, zoals personeelskosten, huisvesting, ICT en kantoorartikelen. Onverwachte kosten van substantiële omvang waarvoor geen dekking is, hebben zich in het verleden niet voorgedaan en worden ook in 2022 niet verwacht.

De weerstandscapaciteit van de Rekenkamer bestaat uit het resterende deel van de begroting inclusief de bestemmingsreserve onderzoek en de bestemmingsreserve spaarverlof van in totaal bijna € 310.000 waarvoor nog geen verplichtingen zijn aangegaan. Deze capaciteit is voldoende groot om de risico's van materiële betekenis af te dekken.

In totaal hebben wij zeven risico's geïdentificeerd waarvoor beheersmaatregelen zijn getroffen. De risico's van het eigen risicodragerschap, het persoonlijk ontwikkelbudget (POB) en de evaluatie van de Rekenkamer zijn afgedekt door middel van een voorziening. De risico's van extra onderzoek, de extra kosten van de plaatsvervangend bestuurder, extra kosten voor bestuurlijke vernieuwing en de kosten van vervanging vanwege het sparen van vakantiedagen, zijn afgedekt door middel van een reserve. Zie voor een nadere toelichting paragraaf 2.2 Uiteenzetting financiële positie.

1.2.2 Financiering

De Randstedelijke Rekenkamer wordt gefinancierd door de provincies Flevoland, Noord-Holland, Utrecht en Zuid-Holland. Het programmaresultaat is te gebruiken om de reserves tot maximaal 25% van de totale bijdrage van de deelnemende provincies aan te vullen. Het resterende deel wordt naar rato van de bijdragen teruggestort naar de vier provincies.

De Rekenkamer heeft een rekening-courant bij de Bank Nederlandse Gemeenten (BNG). Conform het Treasurystatuut kunnen tijdelijke overschotten aan liquide middelen worden uitgezet, indien hiermee een rentevoordeel van meer dan € 4.000 kan worden behaald. Voor 2022 is dit niet het geval. De verwachting is dat de rentestanden in 2021 niet dusdanig gestegen zullen zijn dat het drempelbedrag kan worden gehaald en daarom gaan we ervanuit dat we in 2022 ook geen middelen zullen uitzetten.

1.2.3 Bedrijfsvoering

In deze paragraaf wordt inzicht gegeven in de stand van zaken en de beleidsvoornemens omtrent de bedrijfsvoering.

Arbeidsomstandigheden en ziekteverzuim

Het personeel van de Randstedelijke Rekenkamer is in dienst van de provincie Flevoland. De Randstedelijke Rekenkamer volgt daarom het beleid van de provincie aangaande de arbeidsvoorwaarden, de arbeidsomstandigheden en het ziekteverzuim. De Rekenkamer stimuleert vitaliteit van het team door middel van goed ingerichte werkplekken en persoonlijke aandacht voor werkdruk en werkplezier in het bijzonder in het kader van thuiswerken. Ook stelt de Randstedelijke Rekenkamer zich ten doel om het ziekteverzuim (zowel kort als langdurig) in 2022 onder de norm van 5% te houden. Indien een medewerker zich regelmatig ziek meldt, zal er een verzuimgesprek plaatsvinden tussen de medewerker en de bestuurder/directeur.

De Randstedelijke Rekenkamer beschikt over twee gediplomeerde bedrijfshulpverleners, die in geval van ongevallen of calamiteiten in staat zijn eerste hulp te verlenen. Beide bedrijfshulpverleners zullen naar verwachting in 2022 een herhalingsopleiding volgen.

Personeelsbeleid

De personeelsformatie van de Randstedelijke Rekenkamer bestaat uit een ambitieuze groep van hoog opgeleide medewerkers. Ook in 2022 zal de Rekenkamer aandacht besteden aan opleiding en training, zodat de medewerkers zich blijven ontwikkelen. Om de kwaliteit van het onderzoeksprogramma en de onderzoeken te verhogen, wordt zo nodig externe expertise ingezet.

Alhoewel de bestuurder/directeur bevoegd is tot het voeren van een eigen personeelsbeleid, wordt in principe aangesloten bij het personeelsbeleid van de provincie Flevoland. P&O-aangelegenheden worden regelmatig met de provincie Flevoland afgestemd. Voor 2022 houden we rekening met mogelijke implicaties van een nieuwe CAO op het personeelsbeleid. Ook houden we rekening met mogelijke implicaties van een onderzoek naar het bestuursmodel van de Randstedelijke Rekenkamer dat in 2021 zal worden uitgevoerd. Aanleiding hiervoor is dat

de vier Provinciale Staten hebben afgesproken om een onderzoek te laten uitvoeren naar het bestuursmodel, zodat over de voor- en nadelen van het huidige lid/directeursmodel ten opzichte van een collegemodel meer helderheid ontstaat.

Automatisering en Informatisering
Het ICT systeem van de Randstedelijke Rekenkamer biedt de mogelijkheid om locatie ongebonden te kunnen werken. Om de server en bijbehorende apparaten en programma's up tot date te houden wordt beheer en onderhoud uitgevoerd. Medio 2021 zal met de huidige ICT leverancier geïnventariseerd worden welke verbeteringen aan het systeem mogelijk zijn en wat de kosten hiervoor zijn. De kosten voor 2022 zullen worden verwerkt in de begrotingswijziging 2022.

Communicatie
Ook in 2022 zal de Randstedelijke Rekenkamer - hopelijk weer - regelmatig in de provincies te vinden zijn. De medewerkers zijn verdeeld in provincieteams, die actief de ontwikkelingen in hun provincie volgen.

Al in een vroege fase van ieder onderzoek wordt gesproken met ambtenaren en Statenleden, zodat het onderzoek zoveel mogelijk aansluit bij de behoefte van PS. Ook besteedt de Rekenkamer veel aandacht aan het aanbieden van haar bevindingen, oordelen en aanbevelingen. De presentatie van de rapporten van de Rekenkamer aan het provinciaal bestuur wordt zorgvuldig afgestemd met de Statengriffies. De Randstedelijke Rekenkamer publiceert haar rapporten via de website www.randstedelijke-rekenkamer.nl, waarop niet alleen de publicaties maar ook de agenda's en verslagen van de behandeling eenvoudig zijn terug te vinden.

De Randstedelijke Rekenkamer voert regelmatig overleg met andere rekenkamers. In het kader van de Kring van Provinciale Rekenkamers wordt tijdens bijeenkomsten onder meer gesproken over bedrijfsvoering, beleid, onderzoeksprogrammering en concrete onderzoeken. Daar waar relevant wisselen de rekenkamers informatie uit over de oriëntatie op een onderzoeksonderwerp, het opzetten van een beoordelingskader, de onderzoeksopzet en de bevindingen. Tevens heeft de bestuurder/directeur regelmatig overleg met de directeuren van de Rekenkamers van Amsterdam en Rotterdam. Daarnaast participeert de Randstedelijke Rekenkamer in een overleg van de lokale rekenkamers in de regio Kennemerland en in een overleg van de lokale Rekenkamers in Flevoland om kennis en ervaring te delen.

Organisatie
De organisatie van de Randstedelijke Rekenkamer bestaat in 2022 uit een totale formatie van één bestuurder/directeur, één deeltijd plaatsvervangend bestuurder, één adjunct-directeur/senior projectleider, twee projectleiders, zeven onderzoekers, een deeltijd office-manager en een deeltijd managementassistente. Daarnaast heeft de Rekenkamer ruimte voor maximaal 2 stageplaatsen.

De formatie en verwachte bezetting zijn begin 2022 als volgt:

Formatie	Fte	Bezetting 1 januari 2021	Fte
Bestuurder/directeur	1,1	Bestuurder/directeur	1,2
Ondersteuning	1,2	Ondersteuning	1,3
Projectleider	3,0	Projectleider	2,5
Onderzoeker	6,0	Onderzoeker (vast)	4,2
		Onderzoeker (tijdelijk)	2,0
Totaal	**11,3**	**Totaal**	**11,3**

Interne beheersing
De financiële administratie wordt bijgehouden door het secretariaat van de Randstedelijke Rekenkamer. Conform de Financiële beleids- en beheersverordening en de Controleverordening heeft de Randstedelijke Rekenkamer een Intern Controleplan. Met behulp van checklisten wordt in september en in februari de betrouwbaarheid van de financiële informatievoorziening en de naleving van relevante wet- en regelgeving getoetst.

Via kwartaalrapportages houdt het management van de Rekenkamer zicht op de uitputting van de begroting, de voortgang van de onderzoeken en de omvang van de liquide middelen. Tijdelijke overtollige middelen worden conform de Financiële beleids- en beheersverordening en het Treasurystatuut op een spaarrekening gezet indien de verwachte meeropbrengst hoger is dan het in het statuut opgenomen drempelbedrag.

Huisvesting en facilitaire dienstverlening
De Randstedelijke Rekenkamer is gevestigd nabij station Sloterdijk in Amsterdam. Vanuit dit kantoorpand is er via het openbaar vervoer een goede aansluiting met de vier provinciehuizen in Den Haag, Haarlem, Lelystad en Utrecht. De kantoorruimte is gehuurd en maakt onderdeel uit van een bedrijfsverzamelgebouw. De facilitaire dienstverlening (zoals bewaking, schoonmaak en receptie) maakt onderdeel uit van het huurcontract.

| 2 | Financiële begroting

In dit deel treft u een toelichting aan op de financiële positie van de Randstedelijke Rekenkamer en een meerjarig overzicht van de baten en lasten.

2.1 Overzicht van Baten en Lasten

	Begroting 2022	1e begrotings-wijziging 2021	Rekening 2020
Baten			
Bijdragen van de provincies	1.658.600	1.651.100	1.649.100
Onttrekking uit de voorziening POB	7.000	7.000	218
Onttrekking uit de voorziening eigen risicodragerschap	-	-	19.000
Som van de baten	**1.665.600**	**1.658.100**	**1.668.318**
Lasten			
Onderzoeksprogramma	1.670.300	1.711.500	1.532.429
Bestuurlijke vernieuwing	50.000	50.000	-
Toevoeging aan voorziening POB	-	-	-
Toevoeging voorziening eigen risicodragerschap	-	-	-
Toevoeging aan voorziening Evaluatie	8.300	8.300	8.300
Som van de lasten	**1.728.600**	**1.769.800**	**1.540.729**
Resultaat voor bestemming	**-/-63.000**	**-/-111.700**	**127.589**
Toevoeging aan bestemmingsreserve plv bestuurder	-	-	-
Onttrekking uit bestemmingsreserve plv bestuurder	13.000	13.800	13.505
Toevoeging aan bestemmingsreserve onderzoek	-	-	-
Onttrekking uit bestemmingsreserve onderzoek	-	47.900	-
Toevoeging aan bestemmingsreserve spaarverlof	-	-	-/-5.000
Onttrekking uit bestemmingsreserve spaarverlof	-	-	-
Toevoeging aan bestemmingsreserve bestuurlijke vernieuwing	-	-	-/-85.000
Onttrekking aan bestemmingsreserve bestuurlijke vernieuwing	50.000	50.000	-
Resultaat na bestemming	**-**	**-**	**51.094**
Bestemming programmaresultaat			
Verrekenen met de deelnemende provincies	**-**	**-**	51.094

De lasten worden in hoofdzaak gedekt door de bijdragen van de provincies aan de Gemeenschappelijke regeling Randstedelijke Rekenkamer en onttrekkingen uit de voorziening POB, de bestemmingsreserve plaatsvervangend bestuurder en de bestemmingsreserve bestuurlijke vernieuwing. De opgebouwde bestemmingsreserve onderzoek zal in principe niet worden aangesproken in 2022, met uitzondering van het gestelde bij het onderdeel Weerstandsvermogen in paragraaf 1.2.1 en Reserves in paragraaf 2.2.

Baten

De begroting van de Rekenkamer wordt jaarlijks geïndexeerd op basis van de Macro Economische Verkenningen (MEV) van het CPB. Deze worden in september 2021 openbaar gemaakt. De Randstedelijke Rekenkamer maakt daarom voor deze primitieve begroting gebruik van de indexcijfers uit het Centraal Economisch Plan 2021 van het CPB die dateren van woensdag 31 maart 2021. Voor deze begroting zijn dit dus de meest actuele indexcijfers, maar het is onzeker in welke mate deze zullen afwijken van de MEV-cijfers van september dit jaar. Voor de Salarissen en sociale lasten is de indexering 0,2% en voor de Overige overheadkosten is de indexering 1,5%. De bijdragen van de provincies aan de structurele begroting nemen hierdoor met 0,5% toe ten opzichte van de begroting 2021. Na het verschijnen van de Macro Economische Verkenning in september zal de Rekenkamer eind 2021 met een begrotingswijziging komen, waarin de definitieve indexcijfers worden verwerkt.

Begroting	Structureel 2022	Structureel 2021
Salarissen en sociale lasten	1.333.400 (+0,2%)	1.330.700
Overige overheadkosten	325.200 (+1,5%)	320.400
Totaal	1.658.600 (+0,5%)	1.651.100

De verdeling van de kosten over de vier deelnemende provincies dient te worden gebaseerd op gegevens uit de meicirculaire provinciefonds 2021.[1] Aangezien deze gegevens bij het opstellen van deze concept begroting nog niet beschikbaar zijn, zijn onderstaand de gegevens uit de meicirculaire provinciefonds 2020 opgenomen.

Provincie	Belastingcapaciteit	Totale uitkering Provinciefonds	Totaal	In %
Flevoland	48.991.335	110.882.227	159.873.562	10,95%
Noord-Holland	212.099.198	208.716.084	420.815.282	28,82%
Utrecht	117.349.992	233.771.583	351.121.575	24,05%
Zuid-Holland	249.445.351	278.780.471	528.225.822	36,18%
Totaal	627.885.876	832.150.365	1.460.036.241	100,00%

Op basis van deze gegevens wordt in de hiernavolgende tabel een **voorlopige inschatting** gegeven van de bijdragen van de vier provincies aan de Gemeenschappelijke regeling Randstedelijke Rekenkamer. Voor de helft van de begroting dragen de provincies evenveel bij (het gelijke deel). Voor de andere helft van de begroting is de omvang van de bijdrage naar rato van de som van de belastingcapaciteit en de uitkering uit het provinciefonds (het ongelijke deel). Voor vaststelling van deze begroting in juni 2021 zal de Randstedelijke Rekenkamer op basis van de meicirculaire provinciefonds 2021, de definitieve verdeling van de kosten over de vier deelnemende provincies in deze begroting verwerken.

Provincie	In %	Ongelijk deel	Gelijk deel	Totaal bijdrage incl. BTW (afgerond)
Flevoland	10,95%	90.808	207.325	298.133
Noord-Holland	28,82%	239.023	207.325	446.348
Utrecht	24,05%	199.437	207.325	406.762
Zuid-Holland	36,18%	300.032	207.325	507.357
Totaal	100,00%	829.300	829.303	1.658.600

[1] In de gemeenschappelijke regeling Randstedelijke Rekenkamer is vastgelegd dat de kosten over de deelnemers worden verdeeld volgens de sleutel zoals omschreven in artikel 8 van de Statuten van de Vereniging Interprovinciaal Overleg.

De genoemde bijdrage van de provincies aan de Randstedelijke Rekenkamer is inclusief de voor de provincies compensabele BTW. De nettobijdrage van de provincie valt circa 16,5% lager uit. De Rekenkamer verstrekt namelijk na afloop van het jaar een opgave van de afgedragen BTW aan de provincies. De provincies kunnen deze omzetbelasting beschouwen als ware deze rechtstreeks in rekening gebracht, zodat compensatie van deze omzetbelasting uit het BTW-compensatiefonds mogelijk is. De raming van de netto bijdragen is in de hiernavolgende tabel weergegeven.

Provincie	Bijdragen incl. BTW	Raming netto bijdragen
Flevoland	298.133	248.800
Noord-Holland	446.348	372.500
Utrecht	406.762	339.400
Zuid-Holland	507.357	423.400
Totaal	1.658.600	1.384.100

Lasten

In onderstaande tabel worden de lasten per kostenpost gegeven.

Lasten	Begroting 2022	1e Begrotings-wijziging 2021	Rekening 2020
Personeel	1.334.300	1.370.500	1.291.858
- w.v. management en ondersteuning (overhead 13,2%)	*176.200*	*181.200*	*170.600*
- w.v. opleidingen (overhead 1,8%)	*25.000*	*25.000*	*12.700*
Inhuur	168.000	180.000	87.241
- w.v. Project inhuur	*123.000*	*135.000*	*48.887*
- w.v. Inhuur diensten van derden	*45.000*	*45.000*	*38.354*
Huisvesting en servicekosten (overhead)	124.000	122.000	122.131
Informatievoorziening (overhead)	44.000	39.000	31.199
Bestuurlijke vernieuwing	50.000	50.000	-
Toevoeging voorziening POB		-	-
Toevoeging voorziening Evaluatie	8.300	8.300	8.300
Toevoeging voorziening eigen risicodragerschap		-	-
	1.728.600	1.769.800	1.540.729

Personeel

De personele lasten bestaan naast de salarissen en sociale lasten uit kosten voor opleidingen, vervoer, representatie en literatuur. De meerderheid van het personeel heeft een vast dienstverband en een aantal van hen heeft nog niet het maximum van de salarisschaal bereikt. Begin 2021 heeft een onderzoeker met een vast contract de Rekenkamer verlaten en vanaf april 2021 is een projectleider extern gedetacheerd. Daarom is ruimte voor twee onderzoekers met een tijdelijk dienstverband.

Project inhuur en inhuur diensten van derden

De Rekenkamer raamt € 123.000 voor de reguliere project inhuur. Hierbij gaat het om het incidenteel inhuren van specifieke deskundigheid en expertise ter ondersteuning van het onderzoek en/of het uitbesteden van (een deel van) het onderzoek. De inhuur diensten van derden is geraamd op € 45.000. Hieronder vallen diensten die contractueel voor langere periode zijn vastgelegd, o.a. de structurele kosten voor dienstverlening van P&O Flevoland, externe ondersteuning op P&O gebied, ondersteuning op het gebied van privacybescherming (functionaris gegevensbescherming) en de accountant.

Huisvesting en servicekosten

In verband met de indexatie van de huurprijs stijgen de huurkosten ten opzichte van 2021. Voor 2022 worden geen nieuwe grote investeringen of wijzigingen meer verwacht.

Informatievoorziening

De kosten voor informatievoorziening zijn in 2022 hoger dan de geraamde kosten voor 2021 vanwege te verwachten investeringen in het ICT systeem. Medio 2021 zal geïnventariseerd worden welke verbeteringen aan het systeem mogelijk zijn, de kosten daarvan zullen worden verwerkt in de begrotingswijziging 2022.

Bestuurlijke vernieuwing

In 2015 is een analyse gemaakt van de voor- en nadelen tussen de bestuursmodellen (lid/directeursmodel versus collegemodel). De aspecten financiën, continuïteit en risico's zijn in deze analyse wat onderbelicht gebleven. In aanloop naar het herbenoemingsproces van de bestuurder/directeur bestond vooral bij PS van Noord-Holland de

behoefte om meer inzicht te krijgen in de financiële consequenties tussen de twee modellen. Daarom is in 2020 door de vier Randstadprovincies afgesproken om in 2021 een onderzoek te laten uitvoeren naar het bestuursmodel, zodat over de voor- en nadelen van beide modellen meer helderheid ontstaat. Het is van belang deze helderheid te verkrijgen ruim voor het verstrijken van de tweede herbenoemingstermijn van de plaatsvervangend bestuurder in 2023. Bij het eventueel invoeren van een collegemodel, dient tevens de Gemeenschappelijke Regeling aangepast te worden. De subcommissie ten behoeve van bestuurlijke zaken (bestaande uit leden de vier PS-en) zal een en ander voorbereiden. Voor 2022 zijn de kosten voor de mogelijke impact van de bestuurlijke vernieuwing geschat op € 50.000.

Toevoeging voorziening Evaluatie
De Gemeenschappelijke Regeling bepaalt dat de Rekenkamer eens per zes wordt geëvalueerd. De laatste evaluatie is bijna geheel in 2018 uitgevoerd. Vanaf 2019 wordt jaarlijks een zesde deel van de geraamde kosten voor de volgende externe evaluatie toegevoegd aan de voorziening.

Saldo
Het beoogde saldo voor 2022 is nul. Indien zich een overschot mocht voordoen, dan kan dit worden gebruikt om de reserves aan te vullen tot maximaal 25% van de bijdragen van de provincies. Het restant vloeit vervolgens terug naar de deelnemende partijen.

2.2 Uiteenzetting financiële positie

Financiering
Voor een toelichting op de financiering zie onderdeel baten in paragraaf 2.1.

Reserves

Bestemmingsreserve onderzoek				
	Beginsaldo	**Onttrekkingen**	**Toevoegingen**	**Eindsaldo**
2019	275.000	0	43.000	318.000
2020	318.000	0	0	318.000
2021	318.000	48.000	0	270.000
2022	**270.000**	**0**	**0**	**270.000**

Bestemmingsreserve plaatsvervangend bestuurder				
	Beginsaldo	Onttrekkingen	Toevoegingen	Eindsaldo
2019	62.000	13.000	0	48.000
2020	48.000	14.000	0	35.000
2021	35.000	14.000	0	21.000
2022	**21.000**	**13.000**	**0**	**8.000**

*Afronding van de bedragen vindt plaats op duizendtallen, waardoor de som in de tabel soms afwijkt.

Bestemmingsreserve spaarverlof				
	Beginsaldo	Onttrekkingen	Toevoegingen	Eindsaldo
2019	45.000	10.000	0	35.000
2020	35.000	0	5.000	40.000
2021	40.000	0	0	40.000
2022	**40.000**	**0**	**0**	**40.000**

Bestemmingsreserve bestuurlijke vernieuwing				
	Beginsaldo	Onttrekkingen	Toevoegingen	Eindsaldo
2019	0	0	15.000	15.000
2020	15.000	0	85.000	100.000
2021	100.000	50.000	0	50.000
2022	**50.000**	**50.000**	**0**	**0**

Bestemmingsreserve onderzoek

De opgebouwde bestemmingsreserve onderzoek zal in 2022 in principe niet worden aangesproken. Overeenkomstig de motivatie van de opbouw van de bestemmingsreserve zijn hierop twee uitzonderingen mogelijk::

1. Het terstond uitvoeren van eenmalig extra onderzoek, omdat de actualiteit daar aanleiding voor geeft;
2. Het opvangen van onverwachte extra uitgaven voor het geprogrammeerde onderzoek.

Bestemmingsreserve plaatsvervangend bestuurder

PS van de vier provincies hebben eind 2016 / begin 2017 besloten om een nieuwe plaatsvervangend bestuurder aan te stellen voor 0,2 fte. Bij de reorganisatie in 2015 is rekening gehouden met 0,1 fte. Vanuit het programmaresultaat 2016 is daarom voor de extra 0,1 fte € 80.000 gestort in een bestemmingsreserve voor de plaatsvervangend bestuurder. De onttrekking aan de reserve zal in 2022 € 13.000 bedragen en resulteren in een eindsaldo van € 8.100. Deze bestemmingsreserve is van tijdelijke aard en zal worden opgeheven na het besluit van de vier PS-en over het bestuursmodel van de Rekenkamer.

Bestemmingsreserve spaarverlof

In het kader van de CAO hebben medewerkers de mogelijkheid om hun al dan niet bijgekochte verlof tot een bepaald, maar aanzienlijk plafond, te sparen. Er is een voorziening gevormd voor het geval (langdurig) doorbetaald verlof wordt opgenomen en hiervoor vervanging ingehuurd moet worden. De dotaties zijn in principe afgeleid van de tot 1 januari 2021 al opgebouwde verlofuren en het verwachte saldo per 31 december 2021 en 31 december 2022. Eind 2020 was het saldo van de opgebouwde verlofuren vanwege COVID-19 hoger dan gebruikelijk. De bestemmingsreserve is en zal daar niet helemaal op worden aangevuld.

Bestemmingsreserve bestuurlijke vernieuwing

Eind 2019 is een reserve gevormd voor kosten in het kader van bestuurlijke vernieuwing van de Rekenkamer in verband met de afweging van het bestuursmodel (lid/directeursmodel versus collegemodel). In overleg met de subcommissie ten behoeve van bestuurlijke zaken (bestaande uit leden de vier PS-en) is voor de bestuurlijke vernieuwing € 100.000 geraamd. In 2022 is een onttrekking voorzien van € 50.000. Voor een toelichting hierop zie de toelichting bij de lasten voor bestuurlijke vernieuwing in paragraaf 2.1.

Investeringen

Voor 2022 wordt alleen rekening gehouden met kleinere investeringen in de ICT en de kantoorinrichting. De waardering van de vaste activa op de balans wordt voor ultimo 2022 geschat op ongeveer € 6.000. In 2021 zal geïnvesteerd worden in verbeteringen van het ICT-systeem. De Rekenkamer investeert niet in openbare ruimtes met een maatschappelijk nut. De vaste activa worden volgens de systematiek uit artikel 8 van de financiële beleids- en beheersverordening afgeschreven.

Voorzieningen

Voorziening POB				
	Beginsaldo	Onttrekkingen	Toevoegingen	Eindsaldo
2019	29.000	3.000	8.000	34.000
2020	34.000	8.000	8.000	33.000
2021	33.000	15.000	8.000	26.000
2022	**26.000**	**15.000**	**8.000**	**19.000**

Voorziening evaluatie				
	Beginsaldo	Onttrekkingen	Toevoegingen	Eindsaldo
2019	13.000	4.000	8.000	17.000
2020	17.000	0	8.000	25.000
2021	25.000	0	8.000	33.000
2022	**33.000**	**0**	**8.000**	**42.000**

Voorziening eigen risicodragerschap				
	Beginsaldo	Onttrekkingen	Toevoegingen	Eindsaldo
2019	57.000	7.000	0	50.000
2020	50.000	19.000	0	31.000
2021	31.000	0	0	31.000
2022	**31.000**	**0**	**0**	**31.000**

Voorziening POB

In het kader van de CAO hebben alle medewerkers per 1 januari 2018 de beschikking over een Persoonlijk Ontwikkelbudget (POB) van € 5.000 voor een periode van vijf jaar. Dit bedrag mag ineens, maar ook verspreid over vijf jaar worden uitgeput. Voor de Rekenkamer kan dit oplopen tot maximaal € 65.000. In 2017 is € 25.000 gestort in de voorziening en in de jaren 2018-2022 zal jaarlijks een bedrag van € 8.000 worden gestort. Voor 2022 wordt verwacht dat weer enkele medewerkers hun POB zullen gaan benutten.

Voorziening evaluatie

De Gemeenschappelijke Regeling bepaalt dat de Rekenkamer eens per zes wordt geëvalueerd. De laatste evaluatie is bijna geheel in 2018 uitgevoerd. Vanaf 2018 wordt jaarlijks een zesde deel van de geraamde kosten voor de volgende externe evaluatie toegevoegd aan de voorziening.

Voorziening eigen risicodragerschap
De Randstedelijke Rekenkamer is eigen risicodrager, waardoor mogelijke uitkeringslasten bij vertrek van personeel als gevolg van ontslag of het niet verlengen van een contract ten laste van de Rekenkamer worden gebracht. Dit risico doet zich met name voor bij personeel met een tijdelijk contract. De Rekenkamer vindt een payroll-aanstelling als beheersmaatregel ongewenst en dit is ook een relatief dure constructie. Voor de dekking van de mogelijke uitkeringslasten is daarom een voorziening gevormd. Op het moment van schrijven (april 2021) heeft de Rekenkamer geen tijdelijk personeel in dienst. Nieuw tijdelijk personeel moet nog worden geworven. Bij de begrotingswijziging 2022 zal de voorziening opnieuw worden herijkt. De Rekenkamer is ook eigen risicodrager voor ziekteverzuim. Voor de dekking van dit risico wordt gerekend met een vast percentage van de loonsom.

2.3 Meerjarenraming

De begroting van de Randstedelijke Rekenkamer wordt jaarlijks geïndexeerd. De indexering is gebaseerd op de indexcijfers uit het Centraal Economisch Plan 2021 van het CPB. De indexatie voor 2022 is slechts 0,5%. Hoewel dit een aanzienlijk lagere bijdrage vanuit de provincies betekent dan waar we eerder vanuit gingen, leidt dit niet direct tot een begrotingsprobleem door lagere personeelslasten (vertrek onderzoeker en tijdelijke detachering projectleider). De begroting bestaat echter wel voor ongeveer 80% uit personeelslasten en een salarisstijging van 3% is de vastgelegde norm in de CAO voor medewerkers, die nog niet het maximum van hun schaal hebben bereikt. De indexatie moeten dus niet te lang laag blijven, omdat dan wel een begrotingsprobleem kan ontstaan. Vooralsnog lijken de indexatiecijfers in 2023 weer naar het gebruikelijke rekenpercentage van 2% te stijgen.

De rentebaten zijn op € 0 geraamd, omdat het drempelbedrag van € 4.000 voor het uitzetten van overtollige middelen de komende jaren waarschijnlijk niet behaald zal worden. De lasten voor de extra 0,1 fte voor de plaatsvervangend bestuurder worden gedekt vanuit de bestemmingsreserve voor de plaatsvervangend bestuurder, die hiervoor tot en met het eerste kwartaal van 2023 toereikend is. De PS-en van de Randstadprovincies dienen ruim voor dit moment een beslissing te nemen over de herbenoeming van de plaatsvervangend bestuurder. Dit zal worden meegenomen in het traject bestuurlijke vernieuwing dat in 2021 wordt gestart.

Hieronder is de meerjarenraming tot en met 2025 gegeven:

	1e begrotings-wijziging 2021	2022		2023		2024		2025	
Baten									
Bijdragen provincies structurele begroting	1.651.000	1.659.000	0,5%	1.691.000	1,9%	1.725.000	2,0%	1.761.000	2,1%
Onttrekking uit de voorziening POB	7.000	7.000		-					
Lasten									
Onderzoeksprogramma	1.712.000	1.670.000	-/-2,4%	1.691.000	1,2%	1.717.000	1,5%	1.753.000	2,1%
Bestuurlijke vernieuwing	50.000	50.000		-		-		-	
Toevoeging aan de voorziening evaluatie	8.000	8.000		8.000		8.000		8.000	
Saldo	**-/-112.000**	**-/-63.000**		**-/-8.000**		-		-	
Onttrekking aan bestemmingsreserve plv bestuurder	14.000	13.000		8.000		-		-	
Onttrekking aan bestemmingsreserve bestuurlijke vernieuwing	50.000	50.000		-		-		-	
Onttrekking aan bestemmingsreserve onderzoek	48.000	-		-		-		-	
Saldo	**-**	**-**		**-**		**-**		**-**	

*Afronding van de bedragen vindt plaats op duizendtallen, waardoor de som in de tabel soms afwijkt.

Colofon

Randstedelijke Rekenkamer
Teleportboulevard 110
1043 EJ Amsterdam
020 – 58 18 585
info@randstedelijke-rekenkamer.nl
www.randstedelijke-rekenkamer.nl
Volg ons op twitter via: @rekenrandstad

VOORDRACHT

Provinciale Staten van Noord-Holland

Haarlem, 22 april 2021

Onderwerp: Concept begroting Randstedelijke Rekenkamer 2022

Bijlagen:
- Ontwerpbesluit
- Concept begroting 2022 Randstedelijke Rekenkamer
- Begeleidende brief directeur Randstedelijke Rekenkamer

1. Inleiding

De Randstedelijke Rekenkamer opgericht bij gemeenschappelijke regeling door Provinciale Staten van de provincies Utrecht, Flevoland, Zuid-Holland en Noord-Holland heeft de begroting 2022 opgesteld. Onder verwijzing naar artikel 48, lid 1 van de Wet gemeenschappelijke regelingen kunt u uw zienswijze over deze conceptbegroting 2022 uitbrengen.

2. Toelichting

De programmabegroting is ingedeeld volgens het Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten (BBV). De Programmabegroting bestaat uit een Beleidsbegroting (deel 1) en een Financiële begroting (deel 2). In de Beleidsbegroting is één programma opgenomen. Dit betreft een globaal onderzoeksprogramma waarin nog geen concrete onderzoeken zijn opgenomen. In de 1e begrotingswijziging 2022 zal de Randstedelijke Rekenkamer een concreet onderzoeksprogramma opnemen, waarin per onderzoek de vragen 'Wat willen we bereiken?', 'Wat gaan we daarvoor doen?' en 'Wat mag het kosten' zullen worden beantwoord. In de Financiële begroting is de uiteenzetting van de financiële positie en de meerjarenraming opgenomen.

De commissie Economie, Financiën en Bestuur heeft de voordracht besproken in haar vergadering van 22 april 2021

3. Proces/procedure

Provinciale Staten worden verzocht uiterlijk 8 juni 2021 hun zienswijze aan de directeur/bestuurder van de Randstedelijke Rekenkamer bekend te maken.

Daarna zal de Randstedelijke Rekenkamer de begroting 2022 vaststellen en deze toesturen aan de Minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijkrelaties.

4. Voorstel

Ik stel u voor te besluiten overeenkomstig het ontwerpbesluit.

S.S. Doevendans, voorzitter Statencommissie Economie, Financiën en Bestuur

M.C.A. de Zwart, commissieadviseur Statencommissie Economie, Financiën en Bestuur

Ontwerpbesluit

Nr. 21-2021

Provinciale Staten van Noord-Holland;

Gelezen de voordracht van de voorzitter van de Statencommissie Economie, Financiën en Bestuur 22 april 2022;

Besluiten:

a. geen gebruik te maken van de mogelijkheid om bij de bestuurder/directeur van de Randstedelijke Rekenkamer een zienswijze in te dienen betreffende de begroting 2022 van de Randstedelijke Rekenkamer en instemmend te reageren.

Haarlem, 17 mei 2021

Provinciale Staten van Noord-Holland,

, voorzitter

, statengriffier

Provincie Noord-Holland

Advies aan Provinciale Staten

T.b.v. Statenvergadering d.d.	**17 mei 2021**
Commissie	**Economie, Financiën en Bestuur**
Datum commissievergadering	**22 april 2021**

Uw contactpersoon
M.C.A. de Zwart
AD/STG

Doorkiesnummer 023-514 3756
zwartm@noord-holland.nl

Onderwerp: Voordracht 21:
Randstedelijke Rekenkamer Conceptbegroting 2022 voor zienswijze

10 mei 2021

De commissie Economie, Financiën en Bestuur adviseert om de Statenvoordracht als hamerstuk te agenderen voor de PS-vergadering van 17 mei 2021.
Voor de gemaakte opmerkingen over de voordracht zie hieronder het uittreksel uit het conceptverslag van de commissie EFB van 22 april 2021.

5.a. Statenvoordracht Randstedelijke Rekenkamer: Statenvoordracht conceptbegroting 2022 voor zienswijze

Mw. Hoenderdos, directeur van de Randstedelijke Rekenkamer, is aanwezig om vragen te beantwoorden.

De voorzitter constateert dat de VVD, CDA, CU, D66, GL en SP het als hamerstuk beoordelen.

Dhr. Hartog (VVD) is inhoudelijk akkoord, maar de Rekenkamer geeft herhaaldelijk aan dat de bijdrage de komende jaren vanwege de verwachte jaarlijkse loonstijging – naast de inflatie – zal stijgen aangezien het een arbeidsintensieve organisatie is met hoog opgeleide medewerkers. wensen en bedenkingen bij subsidievaststelling fractiebijdragen n.a.v. rapport van bevindingen 2019-2020
Dhr. Hoogervorst (SP) is tevreden met het korte overzicht en vooral over het feit dat er minder rompslomp mee gepaard is gegaan dan in voorgaande jaren.

Mw. Van Meerten (VVD) vindt het een hamerstuk.

De voorzitter constateert dat de voordracht als hamerstuk naar PS wordt doorgeleid.

Provincie Noord-Holland

PS-vergadering

Dossiernummer	6128
Extern Zaak ID	1586466
Vertrouwelijk	Nee
Vergaderdatum	17 mei 2021
Agendapunt	9
Omschrijving	Strategie Noord-Hollandse aanpak stikstofproblematiek (VD-18).
Organisatieonderdeel	BEL/GRN

Geagendeerd	Vergaderdatum
Ingekomen stukken ter kennisname	31 maart 2021
PS-vergadering	**17 mei 2021**

Toelichting

Het college informeert Provinciale Staten over de Noord-Hollandse aanpak stikstofproblematiek voor 2021-2022 en verzoekt Provinciale Staten om de in de aanpak genoemde doelen voor daling stikstofdepositie vast te stellen. Hiermee werkt provincie Noord-Holland aan natuurherstel en economische ontwikkeling. De aanpak is gericht op het realiseren van de stikstofreductiedoelstellingen in de Wet stikstofreductie en natuurversterking.

Provincie Noord-Holland

POSTBUS 3007 | 2001 DA HAARLEM

Provinciale Staten van Noord-Holland
door tussenkomst van de statengriffier mw. drs. K. Bolt
Dreef 3, tweede etage
2012 HR HAARLEM

Gedeputeerde Staten
Uw contactpersoon
Bert Grotenhuis
BEL/GRN

Telefoonnummer +31235144247
grotenhuish@noord-holland.nl

Verzenddatum
23 MAART 2021

Kenmerk
1586466/1586470

Uw kenmerk

Betreft: Strategie Noord-Hollandse aanpak stikstofproblematiek 2021-2022

Geachte leden,

In 2019 en 2020 is de stikstofproblematiek één van de belangrijkste prioriteiten van ons college geweest en is er veel werk verzet om deze problematiek aan te pakken. Ook dit jaar zal de stikstofproblematiek ons voor uitdagingen plaatsen en de gemoederen bezighouden. De meest recente blikvanger was het aannemen door de Tweede Kamer van de Wet stikstofreductie en natuurverbetering (hierna: Wsn) op 10 december 2020. De Eerste Kamer heeft hierover gestemd op 9 maart 2021. Deze wet is in hoge mate bepalend voor de koers die ons college de komende jaren zal varen. Over deze koers, die kan worden samengevat met het adagium: 'twee doelstellingen, twee sporen', informeren wij u met deze brief.

1. Rol Provinciale Staten

Wij vinden het belangrijk uw Staten nauwgezet en regelmatig te betrekken bij de ontwikkelingen in dit dossier. De inhoud van deze brief hebben wij besproken met uw Statencommissie Natuur, Landschap en Gezondheid op 8 en 11 februari jongstleden. Tijdens deze bespreking kwam, onder andere, de vraag aan de orde welke rol uw Staten vervullen in het stikstofdossier. Dit lichten wij toe in deze paragraaf.

De Wsn adresseert als besluitvormende bestuursorganen de minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit (LNV) en ons college. Deze wettelijke rolverdeling betekent dat uw Staten in de uitvoering van de Wsn geen besluitvormende rol hebben. Desondanks hechten wij aan een goede betrokkenheid van uw Staten bij dit complexe en belangrijke dossier. Deze betrokkenheid hebben wij in de afgelopen anderhalf jaar ervaren, ten aanzien van het stikstofdossier en aanpalende onderwerpen zoals het Masterplan biodiversiteit, de Voedselvisie, het afronden

Postbus 3007
2001 DA Haarlem
Telefoon (023) 514 3143

Houtplein 33
2012 DE Haarlem
www.noord-holland.nl
Kvk-nummer 34362354
Btw-nummer NL.0010.03.124.B.08

van het Natuurnetwerk Nederland en het Programma Natuurontwikkeling. Wij zijn van mening dat, gelet op de grote maatschappelijke impact van het stikstofdossier, het bepalen van de doelen in het stikstofdossier een kaderstellende taak is, die past bij de bevoegdheid van uw Staten. Om die reden treft u bij deze brief een voordracht aan, ter vaststelling door uw Staten, waarin wij de provinciale vertaling van de doelen uit de wet hebben vervat. Deze provinciale vertaling spitst zich toe op elk van de stikstofgevoelige Natura2000-gebieden en elk van de sectoren die voor stikstofuitstoot zorgen. Met de vaststelling van de voordracht bepalen uw Staten dus de ambitie en de kaders voor de verdere aanpak van de stikstofproblematiek.

Ook beschikken uw Staten over het budgetrecht. Dat betekent dat wij uw Staten om instemming zullen vragen over alle aangelegenheden die dit budgetrecht raken, bijvoorbeeld via de vaststelling van de kaderbrief, begroting, jaarstukken en via het jaarlijks door uw Staten vast te stellen Programma Natuurontwikkeling.

Vanzelfsprekend blijven wij uw Staten voorzien van alle informatie die u nodig hebt om uw kaderstellende en controlerende taken op een goede manier uit te voeren. De eerdere technische briefings door het RIVM over de werking van AERIUS (8 juni 2020) en door onze eigen medewerkers over de provinciebrede en gebiedsgerichte aanpak (op 7 februari jl. en op 1 oktober 2020) waren hier, wat ons betreft, geslaagde voorbeelden van. Hier gaan wij, in overleg met de griffie, graag mee door. Zo zullen wij een digitale sessie organiseren over de werkwijze van de gebiedsgerichte aanpak, omdat uw Staten hier graag meer gevoel bij willen krijgen. Ook werkbezoeken kunnen - mits de coronamaatregelen het toelaat - hierbij behulpzaam zijn. Voor Westzaan wordt een fysiek bezoek gepland.

2. Twee doelstellingen: natuurherstel en economische ontwikkeling

De aanleiding van de stikstofcrisis was dat de Afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State op 29 mei 2019 een streep zette door het Programma Aanpak Stikstof (PAS), dat als basis diende voor vergunningverlening van activiteiten die stikstofuitstoot veroorzaakten. Het PAS kende - hoewel, zo bleek, op juridisch onjuiste wijze vormgegeven - een dubbeldoelstelling: natuurherstel en economische ontwikkeling. Deze dubbeldoelstelling blijft voor ons college onverminderd actueel en relevant. Dit lichten wij in deze paragraaf nader toe.

<u>Natuurherstel</u>
Gelet op de staat van onze natuur en de trend van biodiversiteitsverlies is een aanzienlijke reductie van de stikstofuitstoot noodzakelijk. De

doelstelling die is verwoord in de Wsn is voor ons college het vertrekpunt bij de uitvoering van het beleid. Dat betekent dat landelijk vóór 2025 tenminste 40% van de hectares met voor stikstof gevoelige habitats (leefomgevingen) in Natura 2000-gebieden onder de kritische depositiewaarde[1] (hierna: KDW) moet worden gebracht. Voor 2030 geldt dit voor tenminste 50% van de hectares en voor 2035 voor tenminste 74%. In de voordracht bij deze brief stellen wij aan uw Staten voor hoe deze wettelijke doelen, die voor heel Nederland zijn geformuleerd, 'vertaald' kunnen worden naar de Noord-Hollandse situatie. Dit doen wij door doelen te formuleren per stikstofgevoelig Natura 2000-gebied en per stikstofuitstotende sector.

Economische ontwikkeling

Een gunstige staat van de natuur en een gezonde leefomgeving zijn echter ook randvoorwaarden voor nieuwe maatschappelijke en economische ontwikkelingen, zoals woningbouw, infrastructurele en industriële activiteiten en agrarische bedrijfsvoering. Het vernietigen van het PAS heeft geleid tot het vertragen of vastlopen van veel maatschappelijke en economische activiteiten. Het weer op gang brengen hiervan rekenen wij tot onze opgave, zeker gelet op de effecten van de coronacrisis. Hierbij hebben wij overigens het adagium van de commissie-Remkes in het achterhoofd: niet alles kan. Dat betekent dat in de komende jaren soms scherpe keuzes gemaakt moeten worden.

3. Twee sporen: provinciebrede- en gebiedsgerichte aanpak

Reductie van de stikstofuitstoot (en daarmee -neerslag) kan worden bewerkstelligd via een provinciebrede- en gebiedsgerichte aanpak. Wij structureren onze inzet in het stikstofdossier langs deze twee sporen, die wij hierna kort toelichten en in de paragrafen 4 en 5 verder uitwerken.

Spoor 1: provinciebrede aanpak

Deze maatregelen kenmerken zich door hun algemene, landelijke of provinciebrede bereik. Te denken valt aan strengere normering of verbodsbepalingen (zoals de verlaging van de maximumsnelheid op rijkswegen), het stimuleren van innovatieve technieken in de agrarische sector of de industrie of (fiscale) heffingen op uitstoot. Dergelijke maatregelen komen doorgaans ten goede aan de afname van de 'stikstofdeken'[2] die over Nederland ligt. Voor veel economische sectoren ligt het primaat voor maatregelen bij de Rijks- of Europese overheid. In die gevallen benutten wij onze contacten in Den Haag en Brussel om besluitvorming te bevorderen die gunstig is voor Noord-Holland. Echter, wij

[1] De kritische depositiewaarde is de grens waarboven het risico bestaat dat de kwaliteit van het habitat significant wordt aangetast door de verzurende en/of vermestende invloed van atmosferische stikstofneerslag.

[2] De term 'stikstofdeken' wordt vaak gebruikt voor de hoge hoeveelheid stikstof in de atmosfeer afkomstig van verder afgelegen bronnen.

kunnen als provinciaal bestuur ook provinciale maatregelen treffen. Onze aanpak lichten wij toe in paragraaf 4.

Spoor 2: gebiedsgerichte aanpak
Naast de provinciebrede aanpak is ook een gebiedsgerichte aanpak nodig, waarmee wij maatwerk per stikstofgevoelig Natura 2000-gebied leveren. Het is onze taak om deze gebiedsgerichte aanpak vorm te geven en te regisseren. Een gebiedsgerichte aanpak biedt de mogelijkheid om doelen en maatregelen te combineren tot een integrale aanpak, zodat gewerkt kan worden aan reductie van de stikstofuitstoot én aan realisatie van het Natuurnetwerk Nederland, het tegengaan van bodemdaling, verbetering van de waterkwaliteit of versterking van de landbouwstructuur. De gebiedsgerichte aanpak is in 2020 gestart. In paragraaf 5 gaan wij dieper in op de gebiedsgerichte aanpak.

4. Eerste spoor: provinciebrede aanpak

Veel algemene maatregelen liggen op het werkterrein van de Rijksoverheid of de Europese Unie. Echter, ook op provinciale schaal is veel mogelijk. Ons college heeft besloten om in 2021 de volgende provinciebrede maatregelen uit te voeren.

Aanpassingen in de vergunningverlening
De provincie is, op grond van de Wet natuurbescherming, bevoegd gezag voor vrijwel alle vergunningverlening voor activiteiten die in onze provincie tot stikstofuitstoot leiden. Ten aanzien van de vergunningverlening ondernemen wij de volgende activiteiten:

a) Ontwikkeling Regionaal Stikstof Registratie Systeem. Het Rijk kent reeds een stikstofregistratiesysteem, waarmee stikstofruimte kan worden uitgegeven die is ontstaan als gevolg van (onder andere) de snelheidsvermindering op rijkswegen. Wij hebben hier succesvol gebruik van kunnen maken bij het vlottrekken van woningbouwprojecten in onze provincie. In 2021 werken wij verder aan een vergelijkbaar systeem op regionale schaal (het zogenaamde Regionaal Stikstof Registratie Systeem of RSRS), waarin stikstofruimte kan worden 'bewaard' en later uitgegeven. De mogelijkheid om stikstofruimte te bewaren is geregeld in ons besluit van 17 november 2020. Wij kunnen hiermee vrijgemaakte[3] en vrijgevallen[4] ruimte borgen. In ontwikkeling is de faciliteit om die ruimte er weer uit te halen. Dat heeft nog best wat voeten in de aarde. Efficiëntie, juridische houdbaarheid en zeggenschap over inbreng en uitgave van ruimte

[3] Van vrijmaken is sprake bij bijvoorbeeld extern salderen, waarbij na afdracht aan de natuur (30%) de overige 70% kan worden benut voor ontwikkelingen.
[4] Van vrijvallen is sprake indien bronmaatregelen worden getroffen waardoor ruimte ontstaat, bijvoorbeeld snelheidsverlaging, waardoor voertuigen minder uitstoten.

moeten goed geregeld worden. Ook moeten transacties te borgen en te volgen zijn. In het bestuurlijk overleg met de minister van LNV op 11 februari jl. is dat belang ook over en weer benadrukt.

b) Vaststellen prioritering voor het uitgeven van stikstofruimte uit het RSRS. Bij de verdere ontwikkeling van het RSRS komt ook een prioriteringsvraagstuk om de hoek kijken, want de behoefte aan stikstofruimte is groter dan de beschikbaarheid. Ons college zal medio 2021 deze prioritering vaststellen in nader uit te werken beleidsregels. Vanzelfsprekend zijn de prioriteiten die wij in ons coalitieakkoord hebben gesteld, hierbij leidend. Omdat veel stikstofuitstoot voorbij de provinciegrens gaat, stemmen wij hierbij af met andere provincies. Daarnaast is het goed om inzicht te hebben welke stikstofbehoefte er in de provincie is. Dit onderwerp bespreken wij op de verschillende tafels met belanghebbenden.

   In een aantal sectoren worden vanuit andere duurzaamheidsdoelstellingen (bijv. CO_2-reductie) transities ingezet. Deze transities leiden vaak op de (middel)lange termijn ook tot stikstofreductie, maar de transitie zelf kost stikstofruimte, bijvoorbeeld omdat een wind- of een zonnepark moet worden aangelegd. Bij het vaststellen van een prioritering is dit voor ons een belangrijke invalshoek. Daarnaast wensen ook private partijen en bijvoorbeeld gemeenten stikstofruimte in het RSRS te borgen. Wij spannen ons bij de doorontwikkeling van het RSRS in om dit in beeld te houden.

c) Extern salderen met productierechten voor dieren. Gesprekken met vertegenwoordigers van alle sectoren over het gebruik van deze instrumenten hebben in grote mate van zorgvuldigheid plaatsgevonden. In de afgelopen maanden hebben verschillende provincies extern salderen met productierechten voor dieren (veehouderijen) opengesteld. Wij hebben besloten ook in Noord-Holland hiertoe over te gaan en streven ernaar om de Beleidsregel intern en extern salderen Noord-Holland per 1 april 2021 daarop aan te passen. De waarborgen die zijn getroffen achten wij voldoende om te voorkomen dat ongewenste effecten ontstaan, zoals een run op veehouderijen om stikstofruimte te verwerven. Zo is interprovinciaal en met de minister afgesproken dat nauwlettend gevolgd wordt welke effecten extern salderen heeft. Ook heeft de minister aangegeven een jaarlijkse evaluatie voornemens te zijn. In Noord-Holland hebben wij ook verkend of er nu al problemen zijn bij het vrijkomen van agrarische bebouwing. Dat is niet het geval. Met de sectoren gezamenlijk hebben wij besproken of het gebruik van het instrument tot ongewenste effecten zou kunnen leiden. Daarvan is niet gebleken. Omdat extern salderen alleen mogelijk is bij een vergunningaanvraag, is de vrijwilligheid voor deelnemers gegarandeerd.

Om te zorgen dat de natuur erop vooruitgaat komt bij extern salderen 30% van de vrijkomende ruimte ten goede aan de natuur en kan 70% voor ontwikkeling worden ingezet.

d) Verleasen van stikstofrechten. Wij maken het verleasen van stikstofrechten per 1 april 2021 mogelijk door aanpassing van de Beleidsregel intern en extern salderen Noord-Holland. Bij verleasen is sprake van het tijdelijk beschikbaar stellen van stikstofruimte, omdat een vergunninghouder niet alle ruimte benut. Hiermee kan een ontwikkeling tot stand worden gebracht die tijdelijk stikstofruimte vraagt. Te denken valt aan de bouw van woningen; tijdens de bouwfase is er sprake van een tijdelijke piek van stikstofuitstoot vanwege het gebruik van onder andere machines. Na de oplevering van de woningen neemt de uitstoot vervolgens sterk af. Na afloop van de activiteit krijgt de vergunninghouder de verleasde ruimte weer terug. Wel wordt tijdens het verleasen *tijdelijk* 30% stikstofruimte afgeroomd, zodat tenminste een tijdelijk gunstig effect op de natuur ontstaat. Latente ruimte in een vergunning wordt overigens niet verleasd. Daarmee wordt voorkomen dat verleasen ertoe kan leiden dat er méér stikstofuitstoot plaatsvindt.

Ruimtelijk beleid

De commissie-Remkes beschouwt het ruimtelijk beleid als een belangrijk instrument om stikstofuitstoot terug te brengen, bijvoorbeeld door voorwaarden te scheppen voor noodzakelijk transities. Wanneer wij bestaande ruimtelijke instrumenten in onze Omgevingsverordening kunnen inzetten om dit te bewerkstelligen, doen wij dit.

Woningbouw

Noord-Holland heeft een grote woningbouwopgave. In de Metropoolregio Amsterdam moeten tot 2030 175.000 woningen worden gebouwd. Met name in de regio-Zaanstad en langs de binnenduinrand leidt de stikstofproblematiek tot vertraging bij bouwprojecten. In 2020 hebben Rijk, provincie, gemeenten en marktpartijen gezamenlijk een aantal kortetermijnoplossingen ingezet (zoals de verlaging van de maximumsnelheid op rijkswegen) om de woningbouwproductie weer op gang te krijgen. Hierdoor is het in Noord-Holland gelukt om de bouw van circa 9.000 woningen alsnog te laten doorgaan; het grootste aantal in Nederland. Ten aanzien van woningbouwknelpunten in de regio-Zaanstad nemen wij deel aan een door de gemeente en het ministerie van BZK geïnitieerde aanpak voor de regio-Zaanstad, welke samenhangt met de gebiedsgerichte aanpak stikstof. Deze pilot kan zo nodig later worden uitgebreid naar andere regio's.

Rijk, provincie, gemeenten en marktpartijen verkennen ook nieuwe oplossingsrichtingen, zoals:

- onderzoeken of zekerheid over de stikstofruimte al bij vaststelling van het bestemmingsplan (dus eerder in het besluitvormingsproces) gegeven kan worden;

- een vrijstelling van de vergunningplicht voor bouwactiviteiten (na een ecologische toets en intern salderen);
- het gebruik van schonere machines en logistiek en de aanpak van bedrijven, die veel stikstof uitstoten ten gunste van woningbouwprojecten. Wij hebben goed in beeld hoeveel stikstofruimte de woningbouwproductie de komende jaren vraagt. Wij zetten erop in dat de hierboven genoemde verkenningen hier een bijdrage aan leveren. Gezien de zeer beperkte bijdrage van woningbouw aan de stikstofproblematiek en de grote urgentie die bestaat om woningen te bouwen geven wij in 2021 de hoogste prioriteit aan maatregelen, die ervoor zorgen dat er meer woningen gebouwd kunnen worden. Hierbij kan gebruik worden gemaakt van de Handreiking stikstofarm bouwen, welke vorig jaar gereed is gekomen.

Mobiliteit

De provincies Noord-Holland en Flevoland geven samen vorm aan het Regionaal Mobiliteitsprogramma (hierna: RMP). De basis hiervoor ligt in de ambitie om de CO_2-uitstoot te reduceren; tegelijkertijd stelt het RMP zich een gezondere leefomgeving, grotere verkeersveiligheid en betere en toegankelijkere bereikbaarheid ten doel. In het RMP, dat ook in de provinciale Verkeer- en Vervoerberaden is besproken, staan beoogde maatregelen, waarvan een deel ook een positief effect heeft op de stikstofuitstoot uit wegverkeer. Te denken valt aan maatregelen die leiden tot minder vervoerskilometers, schonere en zuiniger voertuigen en aanpassingen aan het asfalt voor zuiniger rijden. Hierbij worden ook de resultaten van het door uw Staten gevraagde en uitgevoerde onderzoek naar snelheidsverlaging op provinciale wegen meegenomen. Voor een aantal gebieden bieden de resultaten van dat onderzoek kansen. Het exacte effect van het RMP op de stikstofneerslag wordt medio 2021 berekend. Wanneer het RMP zijn minimale doel haalt van een 22% CO_2-reductie (van 5,4 megaton naar 4,2 megaton) betekent dit een daling van grofweg 1-2% op de totale stikstofneerslagneerslag in de natuurgebieden (circa 10 tot 30 mol per hectare per jaar). In de verdere uitwerking van het RMP zullen wij maatregelen waardoor er minder stikstof wordt uitgestoten in de nabijheid van Natura 2000-gebieden, hoger prioriteren.

Landbouw

De agrarische sector heeft haar stikstofuitstoot de laatste decennia sterk teruggebracht. Desondanks heeft zij nog steeds een aanzienlijk aandeel in de stikstofuitstoot en is zij de grootste landelijke uitstoter van ammoniak. Gelukkig zien wij dat de agrarische sector zich ervan bewust is dat zij verder moet verduurzamen en innoveren en bereid is hierin te investeren. Het Rijk heeft een aantal algemene maatregelen aangekondigd, die een bijdrage gaan leveren aan stikstofreductie in de agrarische sector. Voor agrariërs die hun bedrijf willen beëindigen heeft het ministerie van LNV een gerichte opkoopregeling en binnenkort een beëindigingsregeling gecreëerd. Tevens worden door het Rijk subsidieregelingen opengesteld voor het verduurzamen van stallen, voor coaching en opleidingen, regiobijeenkomsten, een omschakelfonds voor

boeren die willen extensiveren of omschakelen naar kringlooplandbouw en het steunen van proefbedrijven die maatregelen gaan testen. Deze instrumenten sluiten goed aan op ons eigen beleid in de Voedselvisie. Naast deze algemene regelingen zijn er voor Noord-Hollandse agrariërs provinciale instrumenten beschikbaar die ook benut worden voor de afronding van het Natuurnetwerk Nederland. Dat zijn: subsidieregelingen voor aankoop, verplaatsing of beëindiging van bedrijven, functiewijziging van grond dat agrarisch in gebruik is naar natuur, ontpachting en natuurbeheer. Deze instrumenten bestaan reeds en worden voortgezet. Hier komen wij in paragraaf 5 op terug. Tenslotte gaan wij met de agrarische sector in gesprek over welke kansen en ontwikkelingsmogelijkheden wij in onze provincie te bieden hebben. Hiertoe laten wij een *Agrarische Kaart Noord-Holland* opstellen, naar analogie van de *Agrarische Kaart Nederland*: een systematiek waarbij gebieden worden aangewezen waar de functie landbouw centraal staat.

Havens en industrie

Het bevorderen van maatregelen bij havens en industriële bedrijven is een taak van de Rijksoverheid en de havens en bedrijven. Hierbij is de wettelijk voorgeschreven verplichting om gebruik te maken van de 'best beschikbare techniek' (hierna: BBT). BBT richt zich op het bereiken van een hoog niveau van bescherming van het milieu met de voor de sector meest doeltreffende, economische haalbare techniek om de uitstoot en andere nadelige gevolgen voor het milieu zoveel mogelijk te beperken of te voorkomen. Het Rijk zet de BBT-aanpak de komende jaren voort.

Het Planbureau voor de Leefomgeving verwacht, met de BBT-maatregelen, in de sector industrie en energie een verdere reductie van stikstofuitstoot met 27% tot 2030 ten opzichte van 2018. In het kader van het Klimaatakkoord staat deze sector ook voor de opgave om de CO_2-uitstoot te reduceren met als gevolg ook vermindering van NO_x uitstoot. Met de BBT-aanpak en de CO_2-maatregelen staat de industrie voor de opgave tot circa 50% NO_x-reductie te komen in 2030. Naast de verplichte BBT-aanpak heeft het Rijk een uitgebreid instrumentarium beschikbaar voor CO_2-reductie en verduurzaming.

Wetgeving bepaalt dat de vermindering van stikstofuitstoot voortkomend uit BBT-maatregelen ten goede komt aan de natuur en niet beschikbaar is voor (nieuwe) ontwikkelingen. Voor het verkrijgen van aanvullende stikstofruimte zijn extra maatregelen nodig die de stikstofuitstoot doen afnemen, de zogenaamde 'BBT-plus-maatregelen'. Het Rijk onderzoekt met de havens en industrie welke BBT-plus-maatregelen mogelijk zijn en welke financiële middelen daar tegenover kunnen staan.

De provincie heeft echter ook een eigen verantwoordelijkheid. Zo biedt de stikstofproblematiek een extra stimulans om kansen voor een gezonder leefomgeving te verzilveren. Wij sluiten voor onze aanpak in de sector havens & industrie aan bij de maatregelen vanuit milieuwetgeving, energietransitie, het Klimaatakkoord en het Schone Lucht Ak-

koord. Aan de haven- en industrietafel organiseren wij het gesprek tussen vertegenwoordigers van de Noord-Hollandse haven- en industriesector. In 2021 bespreken wij met hen een stikstofaanpak, waarin zowel de mogelijkheden tot (aanvullende) stikstofreductie als de behoefte aan economische ontwikkelruimte van de sector worden betrokken.

Veel belangrijke scheepvaartroutes liggen dicht bij Natura 2000-gebieden, ook in Noord-Holland. In het eerste kwartaal van 2021 verwachten wij de uitkomsten van een onderzoek naar stikstofuitstoot van de binnenscheepvaart. Verder hebben wij recent de Uitvoeringsregeling subsidie Duurzame Zeehavens vastgesteld, op basis waarvan projectfinanciering mogelijk is.

Tenslotte stimuleren wij innovaties binnen het midden- en kleinbedrijf (MKB), omdat deze (onder andere) een bijdrage leveren aan duurzaamheidsdoelstellingen. Voor ondernemers zijn verschillende provinciale regelingen beschikbaar, zoals het versnellingsprogramma GO!-NH voor duurzame innovaties in het MKB, het Innovatiefonds Noord-Holland (INH) voor de financiering van vroege fase-innovaties binnen topsectoren en het Participatiefonds Duurzame Economie Noord-Holland (PDENH), een investeringsfonds voor de financiering van gevestigde duurzame bedrijven en projecten.

5. Tweede spoor: gebiedsgerichte aanpak

Integrale aanpak en regie provincie

Volgens de commissie-Remkes stond het ontbreken van samenhang tussen de sectoren natuur, landbouw en industrie de stikstofaanpak in de weg. Dit vindt ons college een zeer terechte conclusie. In het landelijk gebied komen veel beleidsmatige vraagstukken samen: natuur, landbouw en voedselproductie, waterkwaliteit, klimaatadaptatie, bodemdaling, regionale economie, recreatie, erfgoed en omgevingskwaliteit zijn voorbeelden van beleidsthema's waar de provincie een belangrijke rol speelt. De afgelopen jaren hebben wij vanuit het programma voor Natura 2000-herstelmaatregelen al grote inspanningen gepleegd voor het stoppen van de achteruitgang en het verbeteren van de kwaliteit van de (stikstofgevoelige) natuur. Dit programma (met een budget van € 32 miljoen) gaat nu zijn laatste jaar in; dit jaar worden de laatste van de circa 350 maatregelen uitgevoerd. Enkele voorbeelden hiervan zijn: het verwijderen van rimpelroos in de Duinen Den-Helder - Callantsoog, een plagproject in het Zwanenwater en het aanleggen van petgaten in polder Westzaan.

Wij hebben, naast ons eerste spoor van de provinciebrede aanpak, in 2020 voorbereidingen getroffen om ook de stikstofproblematiek mee te nemen in al lopende gebiedsprocessen zoals in de Oostelijke Vechtplassen en in Laag Holland. Daarnaast zijn nieuwe gebiedsprocessen (zoals Zuid-Kennemerland en de binnenduinrand bij Bergen-Schagen gestart, waarbij naar verschillende opgaven wordt gekeken, zoals het verlagen

van de stikstofuitstoot en het afronden van het Natuurnetwerk Nederland. In onderstaande tabel staat een overzicht van de voortgang van de uitrol van de gebiedsgerichte aanpak. Deze aanpak zetten wij in 2021 voort, zodat medio 2021 in alle stikstofgevoelige Natura 2000-gebieden de gebiedsgerichte aanpak is gestart. Met de gebiedsgerichte aanpak richten wij ons op bron- en herstelmaatregelen die in, en direct grenzend aan, de Natura 2000-gebieden genomen kunnen worden. De activiteiten in het eerste spoor behoren niet tot de gebiedsgerichte aanpak, maar worden separaat hiervan opgepakt.

Natura 2000-gebied	**Stand van zaken, januari 2021**
Duinen en Lage Land Texel	Het aspect stikstof en het realiseren van de Natura 2000-doelstellingen wordt door de gebiedsregisseur meegenomen bij het afronden van de laatste delen van het NNN.
Duinen overig (Duinen Den Helder-Callantsoog, Zwanenwater & Pettemerduinen, Schoorlse Duinen en het Noordhollands Duinreservaat)	Gebiedsproces is eind 2020 gestart.
Eilandspolder	In Eilandspolder-West liep reeds een gebiedsproces vanuit het Verkenningsjaar agrarisch natuurbeheer. In februari 2021 wordt dit gebiedsproces verbreed tot een integraal gebiedsproces, waarbij opgaven zoals natuur, landschap, recreatie, landbouw, water en bodemdaling worden meegenomen. Eilandspolder-Oost maakt onderdeel uit van dit gebied.
Wormer- en Jisperveld & Kalverpolder	In het Wormer- en Jisperveld liep reeds een gebiedsproces vanuit het Verkenningsjaar agrarisch natuurbeheer. In februari 2021 wordt dit gebiedsproces verbreed tot een integraal gebiedsproces (zie toelichting bij Eilandspolder). Voor de Kalverpolder start in de loop van 2021 het gebiedsproces.
Polder Westzaan	In Westzaan liep reeds een gebiedsproces vanuit de noodzaak om de Natura 2000-doelen te realiseren (verbrakking). Dit is eind 2020 uitgebreid met de opgave vanuit de Gebiedsgerichte aanpak.
Ilperveld, Varkensland, Oostzanerveld en Twiske	Uiterlijk in het tweede kwartaal van 2021 start het gebiedsproces.
Kennemerland-Zuid	Gebiedsproces is eind 2020 gestart.
Naardermeer	Er loopt reeds een project voor de NNN-afronding bij de schil rond het Naardermeer. Uiterlijk in het tweede kwartaal van 2021 wordt dit gebiedsproces verbreed tot een integraal gebiedsproces (zie toelichting bij Eilandspolder).
Oostelijke Vechtplassen	Het Gebiedsakkoord Oostelijke Vechtplassen loopt sinds eind 2017. Er wordt komende tijd onderzocht welke projecten uit dit akkoord al een bijdrage leveren aan de Gebiedsgerichte aanpak stikstof. Wij streven ernaar de GGA-doelstellingen in dit gebied zoveel als mogelijk te realiseren via een koppeling aan lopende projecten, uiteraard voor zover hiermee de GGA-doelstellingen voldoende kunnen worden gerealiseerd.

<u>Werkwijze</u>

De uitvoering van deze gebiedsprocessen, waar de Natura 2000- / stikstofopgave deel van uitmaakt, ziet er als volgt uit. Met de wettelijke doelstelling als vertrekpunt wordt per stikstofgevoelig Natura 2000-gebied bekeken hoe de stikstofneerslag kan worden verminderd (bronmaatregelen). De provincies hebben de taak om binnen twee jaar na inwerkingtreding van de Wet stikstofreductie en natuurversterking, per

Natura 2000-gebied een gebiedsplan vast te stellen. Hierin wordt de provinciale bijdrage aan het bereiken van de landelijke stikstofdoelstelling uitgewerkt. Het gebiedsplan komt tot stand met alle betrokken overheden en gebiedspartners, zoals de gemeenten, agrarische sector, waterschappen en de terreinbeherende organisaties. Zo zal, als vervolg op het hiervoor genoemde programma van herstelmaatregelen, een nieuw pakket aan herstelmaatregelen worden geformuleerd. De basis voor het uitwerken van deze herstelmaatregelen zijn de geldende Natura 2000-beheerplannen. In een aantal Natura 2000-gebieden eindigt de looptijd van het beheerplan in de komende jaren. In deze gebieden wordt een evaluatie uitgevoerd, op basis waarvan nieuwe besluitvorming over deze beheerplannen kan plaatsvinden. In de gebieden waar de beheerplannen nog langere tijd van kracht zijn (o.a. de duingebieden) zal, in aanvulling op deze beheerplannen, per gebied een inhoudelijke analyse worden uitgevoerd om na te gaan/te controleren of de maatregelen nog actueel zijn. Bij het bepalen van de herstelmaatregelen geven wij de voorkeur aan systeemgerichte maatregelen die zich richten op een duurzame instandhouding van de te beschermen natuur. Voorbeelden daarvan zijn verbetering van de waterkwaliteit en het opnieuw laten stuiven van het duin. Zo verwachten wij in de loop van 2021 zowel verder te werken aan de verbetering van de natuur en steeds scherper te krijgen welke herstelmaatregelen het beste genomen kunnen worden.

Agrarisch gebruik

Boeren hebben een belangrijke rol in sommige Natura 2000-gebieden, met name in Laag Holland. Zij vervullen vaak de rol van natuurbeheerder (op percelen waar de hoofdfunctie natuur is) of als agrarisch natuurbeheerder (op percelen waar de hoofdfunctie agrarisch is). Sommige Natura 2000-doelen zijn niet haalbaar zonder enig agrarisch gebruik. Daarom zullen wij per Natura 2000-gebied bepalen welke maximale neerslag uit agrarisch gebruik past bij een goed beheer van de gronden in het desbetreffende gebied. Dit noemen wij de beheercheck. De hoeveelheid stikstofdaling die in het kader van de gebiedsgerichte aanpak vanuit de agrarische sector in een gebied zal worden gevraagd kan niet verder gaan dan deze ondergrens. Zo erkennen wij de rol van agrarisch beheer in sommige Natura 2000-gebieden en maken wij duidelijk dat wij ons niet enkel op de stoppers richten, maar ook op de blijvers. De uitkomsten van de beheercheck worden ook betrokken bij het opstellen van de agrarische kaart Noord-Holland. Bij de uitvoering van de gebiedsgerichte aanpak is de inzet van alle instrumenten die de provincie ter beschikking heeft, denkbaar. Op de ene plek is het wegnemen van de stikstofuitstoot door bedrijfsverplaatsing of -beëindiging de beste oplossing, terwijl elders innovatieve technieken kunnen resulteren in meer stikstofreductie en lagere kosten, waarbij ook ondernemersruimte voor de agrariërs blijft bestaan.

Financiering van de gebiedsgerichte aanpak

Bij het uitvoeren van de integrale, gebiedsgerichte aanpak komen ook verschillende geldstromen samen. Zo heeft de minister van LNV voor de komende tien jaar bijna € 5 miljard beschikbaar gesteld voor enerzijds

bronmaatregelen (€ 2 miljard) en anderzijds natuurherstelmaatregelen voor overbelaste stikstofgevoelige Natura 2000-gebieden (€ 2,84 miljard). De provincies hebben eind 2020 via het 'Programma Natuur' een indicatieve verdeling van dit laatste bedrag gemaakt. Voor Noord-Holland komt voor de eerste drie jaar € 42 miljoen beschikbaar. Wij zullen in de eerste helft van 2021 concrete afspraken met de minister maken over de besteding voor de eerste drie jaar. Deze drie jaar worden benut om een scherper beeld te krijgen van de noodzakelijke maatregelen voor de daaropvolgende jaren. Over het Programma Natuur hebben wij uw Staten onlangs in een aparte brief geïnformeerd.

Naast de middelen die via het Programma Natuur beschikbaar komen, lopen ook de afspraken van het Natuurpact (2013) door. Met de Natuurpact-middelen is de afgelopen jaren reeds een omvangrijk natuurherstelprogramma uitgevoerd. Ook deze middelen houden wij beschikbaar voor de uitvoering van natuurherstelmaatregelen in het kader van de gebiedsgerichte aanpak. In sommige gevallen zullen maatregelen die bijdragen aan reductie van de stikstofuitstoot, ook bijdragen aan de afronding van het Natuurnetwerk Nederland (NNN). In die gevallen kunnen wij de middelen inzetten die voor het afronden van het NNN beschikbaar zijn. Voor de afronding van het NNN wordt bij Eerste begrotingswijziging aan uw Staten voorgesteld om voor deze coalitieperiode een budget van € 43 miljoen beschikbaar te stellen, waarmee mede op basis van volledige schadeloosstelling gronden voor het NNN beschikbaar moeten komen. Op een vergelijkbare wijze is denkbaar dat de € 18 miljoen Impulsgelden bodemdaling, die wij in 2020 van het Rijk hebben ontvangen, beschikbaar worden gesteld wanneer het tegengaan van bodemdaling en stikstofreductie hand-in-hand gaan.

Wij zetten ons in voor het zo effectief mogelijk benutten van alle beschikbare middelen. Over de inzet van de beschikbare budgetten rapporteren wij in het jaarlijks door uw Staten vast te stellen Programma Natuurontwikkeling. De structuur van het Programma Natuurontwikkeling wordt hierop aangepast.

6. Tot slot

Op 10 februari jl. hebben wij over de koers die in deze brief staat beschreven, beraadslaagd met de Provinciale Regietafel Stikstof. Hierin nemen, onder voorzitterschap van onze commissaris van de Koning, vertegenwoordigers van verschillende maatschappelijke sectoren deel. Wij zijn eenieder die de afgelopen tijd heeft bijgedragen aan de aanpak van de stikstofproblematiek, hiervoor zeer erkentelijk. Ook in 2021 blijven wij graag van hun inzichten gebruik maken en blijven wij het overleg voeren met zowel de Provinciale Regietafel Stikstof als met de sectorgerichte tafels voor landbouw, natuur, havens en industrie en wonen, die elk onder voorzitterschap van de desbetreffende portefeuillehouder uit ons college staan.

Wij hebben uw Staten in deze brief een actueel en volledig overzicht gegeven van de ontwikkelingen in het stikstofdossier. Een dossier dat in 2020, ondanks de coronacrisis, voortdurend actueel is geweest en ook in 2021 niets aan actualiteit zal inboeten. Wij zien ernaar uit om samen met uw Staten te komen tot de beste inzet voor onze mooie provincie en daarmee recht te doen aan wat onze bewoners, bedrijven, instellingen en onze natuur nodig hebben. Dat daarin keuzes moeten worden gemaakt is evident. Dat zal soms complex zijn, maar ons college zal dit slechts doen na alle betrokken partijen te hebben gehoord, op een weloverwogen wijze, en in het volle besef dat zowel het natuurherstel als de economische ontwikkeling van Noord-Holland hierom vragen.

Hoogachtend,

Gedeputeerde Staten van Noord-Holland,

provinciesecretaris

R.M. Bergkamp

voorzitter

A.Th.H. van Dijk

Afschrift aan: Provinciale Regietafel Stikstof

Bijlage (1): voordracht Provinciale Staten

Provincie Noord-Holland

2021 | 18

VOORDRACHT

Provinciale Staten van Noord-Holland

Haarlem, 16 maart 2021

Onderwerp: Strategie Noord-Hollandse aanpak stikstofproblematiek 2021-2022

Kenmerk: 1586466/1591721

Bijlage (1): Doelstelling depositiedaling per gebied

1. Inleiding

In 2019 en 2020 is de stikstofproblematiek één van de belangrijkste prioriteiten van ons college geweest en is er veel werk verzet om deze problematiek aan te pakken. Ook dit jaar zal de stikstofproblematiek ons voor uitdagingen plaatsen en de gemoederen bezighouden. Om die reden hebben wij in onze brief d.d. 16 maart jl. (kenmerk: 1545836/1546193) de strategie voor de Noord-Hollandse aanpak van de stikstofproblematiek 2021-2022 uiteengezet. Een conceptversie van deze strategie hebben wij oriënterend besproken met uw Statencommissie Natuur, Landschap en Gezondheid op 8 en 11 februari jongstleden. Naar aanleiding daarvan hebben wij nu de definitieve strategie geformuleerd. Deze treft u aan in de bijgevoegde brief. Tijdens deze bespreking kwam ook de vraag aan de orde welke rol uw Staten vervullen in het stikstofdossier. Ook dit hebben wij in de brief nader gepreciseerd (zie paragraaf 1 van de brief). Wij zijn van mening dat, gelet op de grote maatschappelijke impact van het stikstofdossier, het bepalen van de doelen in het stikstofdossier een kaderstellende taak is, die past bij de bevoegdheid van uw Staten. Om die reden hebben wij in deze voordracht aan, ter vaststelling door uw Staten, de provinciale vertaling van de doelen uit de Wet stikstofreductie en natuurverbetering (hierna: Wsn) vervat. Deze provinciale vertaling spitst zich toe op elk van de stikstofgevoelige Natura2000-gebieden en op elk van de sectoren die voor stikstofuitstoot zorgen. Met de vaststelling van de voordracht bepalen uw Staten dus de ambitie en de kaders voor de verdere aanpak van de stikstofproblematiek.

2. Doelstellingen en evaluatiecriteria

De Wet stikstofreductie en natuurverbetering formuleert concrete doelen voor stikstofdepositiereductie in Nederland: 40% van het areaal van de voor stikstof gevoelige habitats in Natura 2000-gebieden onder de kritische depositie waarde (KDW) in 2025, 50% in 2030 en 74% in 2035. De KDW is de grens waarboven het risico bestaat dat de kwaliteit van een habitat significant wordt aangetast door de verzurende en/of vermestende invloed van atmosferische stikstofdepositie. Vanzelfsprekend zijn wij aan dit wettelijk kader gebonden. In lijn met ons coalitieakkoord leggen wij geen bovenwettelijke doelstelling op. Dat betekent dat wij onszelf ten doel stellen om per stikstofgevoelig Noord-Hollands Natura 2000-gebied[1] steeds meer hectares onder de KDW te brengen: 40% in 2025, 50% in 2030 en 74% in 2035. Hierbij is ons uitgangspunt dat per Natura 2000-gebied, elke sector minimaal evenredig aan haar huidige bijdrage aan de stikstofdepositie, een bijdrage levert aan de reductie. Met andere woorden: als in een gebied, voor het behalen van de doelstelling in 2025, een depositie daling van 25% nodig is zal elke sector in 2025 minimaal 25% minder depositie moeten veroorzaken. Hierbij moeten wij ons realiseren dat een deel van de stikstofuitstoot wordt veroorzaakt door bronnen waarop de provincie geen invloed heeft, zoals uitstoot vanaf zeescheepvaart en het buitenland. Voor dat aandeel (in het rekenvoorbeeld: in 2025 25% minder stikstof neerslag vanuit uit zeescheepvaart en 25% minder vanuit het buitenland) zullen wij het Rijk attenderen op haar verantwoordelijkheid.

De concrete uitwerking van deze methodiek treft u aan in de bijlage bij de voordracht. Hierin vindt u dus de *doelen* per gebied en per sector. De wijze waarop deze doelen behaald gaan worden (dus de *maatregelen* en de *financiering* daarvan) concretiseren wij in de gebiedsplannen, die in de komende tijd worden opgesteld. De gebiedsplannen moeten volgens de Wsn uiterlijk eind 2022 zijn opgesteld.

Voor monitoring van de stikstofdepositie en het effect van maatregelen daarop maken wij gebruik van meetsystematiek van het Rijk, AERIUS. AERIUS wordt in samenwerking tussen de ministeries van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit (LNV) en Infrastructuur & Waterstaat (I&W) en het IPO continu doorontwikkeld. Ook het regionale stikstofregistratiesysteem (RSRS) maakt deel uit van AERIUS. Daarnaast blijven wij de staat van instandhouding monitoren van de natuur in onze Natura 2000-gebieden zoals wij dit al conform landelijke afspraken doen voor onze Natura 2000-beheerplannen.

[1] Twaalf van de negentien Noord-Hollandse Natura 2000-gebieden zijn stikstofgevoelig. Het gaat om de gebieden die in de bijlage zijn genoemd. In de niet-stikstofgevoelige Natura 2000-gebieden vinden soms ook natuurherstelmaatregelen plaats. Deze blijven hier buiten beschouwing, maar zijn te vinden in het Programma Natuurontwikkeling.

3. Financiering, communicatie en (burger)participatie

Financiering

Financiering van de maatregelen om tot vermindering van de stikstofuitstoot te komen, zal uit verschillende financieringsbronnen komen, waarvan de Programma Natuur-middelen zeer waarschijnlijk de voornaamste zal zijn. Graag verwijzen wij naar de toelichting in onze begeleidende brief.

Communicatie en participatie
Bij de totstandkoming van onze begeleidende brief hebben wij o.a. de Provinciale Regietafel Stikstof geraadpleegd. Aan deze tafel zijn diverse organisaties vertegenwoordigd. Kortheidshalve verwijzen wij naar de toelichting in onze begeleidende brief.

Verder blijven wij over actualiteiten vanuit de gebiedsgerichte aanpak communiceren via https://www.noord-holland.nl/Onderwerpen/Natuur/Projecten/Stikstof_en_Natura_2000 en een stikstofnieuwsbrief. Veder krijgt elk gebied een eigen communicatie-aanpak, waarbij wij gericht de doelgroepen bereiken. Daardoor kunnen wij ook de specifieke uitdagingen per gebied voor het voetlicht brengen.

Niet alles is lokaal op te lossen. Daarom zetten wij de communicatie ook provinciebreed in gericht op de participatie van en samenwerking met alle sectoren en belangenorganisaties. Onder meer de Provinciale Regietafel en de sectorale stikstoftafels zijn hiervoor belangrijke communicatiekanalen.

4. Proces en procedure

De looptijd van de strategie die is beschreven in de brief aan uw Staten is 2021-2022. Het stikstofdossier kent een dusdanig hoge dynamiek, dat een langere looptijd ons college op dit moment niet zinvol lijkt. Wij zullen medio 2022, of zoveel eerder als nodig is, de strategie actualiseren. In de brief staat beschreven op welke wijze wij uw Staten hierbij zullen blijven betrekken.

5. Voorstel

Wij stellen u voor te besluiten overeenkomstig het bijgaande ontwerpbesluit.

Gedeputeerde Staten van Noord-Holland,

dhr. A.Th.H. van Dijk, voorzitter

mw. R.M. Bergkamp, provinciesecretaris

BIJLAGE: Doelstelling depositiedaling per gebied

Elk Natura 2000-gebied is opgedeeld in hexagonen met een oppervlakte van één hectare. De AERIUS-data vertelt hoeveel stikstofdepositie op elk hexagoon neerkomt. Ook is bekend welke habitattypen op elk hexagoon voorkomen. Elk habitattype heeft een kritische depositiewaarde (KDW). Door deze gegevens te combineren, wordt bepaald op hoeveel hexagonen de depositie onder de KDW ligt. De wettelijke doelstelling is om steeds meer hexagonen onder de KDW te brengen: 40% in 2025, 50% in 2030 en 74% in 2035. Onderstaande tabel geeft deze waarde per gebied (meest recente cijfers van AERIUS Calculator 2020; d.d. 15 oktober 2020).

Gebied	% hexagonen onder KDW
Duinen Den Helder - Callantsoog	22 %
Duinen en Lage Land Texel	33 %
Eilandspolder	0 %
Ilperveld, Varkensland, Oostzanerveld & Twiske	14 %
Kennemerland-Zuid	29 %
Naardermeer	59 %
Noordhollands Duinreservaat	20 %
Oostelijke Vechtplassen	66 %
Polder Westzaan	27 %
Schoorlse Duinen	18 %
Wormer- en Jisperveld & Kalverpolder	1 %
Zwanenwater & Pettemerduinen	18 %

Uit de tabel blijkt dat de gebieden Naardermeer en Oostelijke Vechtplassen al aan de doelstelling voor 2025 en 2030 voldoen. De andere gebieden voldoen nog niet aan deze doelstellingen.

Om de doelstellingen te halen voor elk gebied, moet de stikstofdepositie afnemen. De in de tabellen hieronder genoemde streefwaardes in mol stikstof zijn bepaald met de aanname dat op elk hexagoon van een gebied de depositie evenveel afneemt. In werkelijkheid echter heeft elke bronmaatregel een ruimtelijk effect: dichtbij de bronmaatregel is het effect sterker dan verder weg. Dit betekent dat om de streefwaardes te halen, een ruimtelijke spreiding van bronmaatregelen nodig is. Om schijnnauwkeurigheid te voorkomen, zijn de streefwaarden op 50 mol afgeronde getallen. Om bijvoorbeeld de doelstelling 40% van de hexagonen met stikstofgevoelig habitat onder de KDW te behalen voor Duinen Den Helder – Callantsoog dient er in 2025 zo'n 250 mol aan stikstofdepositie gereduceerd te zijn ten opzichte van AERIUS 2020. In het geval dat deze 250 mol op alle hexagonen in dat gebied gereduceerd zou zijn is ook de doelstelling van 50% in 2030 gehaald. Om de doelstelling van 74% in 2035 te halen zal er nog eens zo'n 100 mol aan stikstofdepositie gereduceerd moeten worden, met andere woorden: 350 mol stikstofreductie ten opzichte van AERIUS 2020.

Gebied	Streefwaarde te behalen depositiereductie in mol (t.o.v. AERIUS 2020)		
	2025 (40% onder KDW)	2030 (50% onder KDW)	2035 (74% onder KDW)
Duinen Den Helder - Callantsoog	250	250	350
Duinen en Lage Land Texel	100	100	200
Eilandspolder	300	300	300
Ilperveld, Varkensland, Oostzanerveld & Twiske	350	350	500
Kennemerland-Zuid	200	250	500
Naardermeer	0	0	300
Noordhollands Duinreservaat	250	300	600
Oostelijke Vechtplassen	0	0	350
Polder Westzaan	250	300	400
Schoorlse Duinen	300	500	650
Wormer- en Jisperveld & Kalverpolder	300	300	350
Zwanenwater & Pettemerduinen	250	250	400

Doelstelling depositiedaling per gebied per sector

Omdat het uitgangspunt is dat elke sector minimaal evenredig bijdraagt aan bovenstaande depositiedalingen, kan uitgerekend worden hoeveel elke sector in elk gebied zou moeten bijdragen. Hiervoor zijn de AERIUS-data die de herkomst van de depositie per sector weergeven, het uitgangspunt. De aanname is hier dat de depositiedaling van de bronmaatregelen gelijkmatig over het hele gebied plaatsvindt. Onderstaande cijfers zijn daarom nadrukkelijk een indicatie.

Duinen Den Helder-Callantsoog				
Sector	Aandeel depositie	Streefwaarde te behalen depositiereductie in mol (t.o.v. AERIUS 2020)		
		2025	2030	2035
buitenland	35%	87	87	122
landbouw	18%	45	45	63
ammoniak van zee	29%	72	72	101
overige sectoren	7%	18	18	25
wegverkeer	3%	8,3	8,3	12
scheepvaart	5%	12	12	17
industrie	2%	4,4	4,4	6,2
vervoer en overig verkeer	1%	2,7	2,7	3,8

Duinen en Lage Land Texel				
Sector	Aandeel depositie	Streefwaarde te behalen depositiereductie in mol (t.o.v. AERIUS 2020)		
		2025	2030	2035
buitenland	37%	37	37	73
landbouw	17%	17	17	34
ammoniak van zee	29%	29	29	58
overige sectoren	7%	7,5	7,5	15
wegverkeer	2%	2,4	2,4	4,7

scheepvaart	5%	5,2	5,2	10
industrie	2%	1,5	1,5	3
vervoer en overig verkeer	1%	0,8	0,8	1,6

Eilandspolder				
Sector	Aandeel depositie	Streefwaarde te behalen depositiereductie in mol (t.o.v. AERIUS 2020)		
		2025	2030	2035
buitenland	30%	90	90	90
landbouw	41%	123	123	123
ammoniak van zee	5%	14	14	14
overige sectoren	9%	26	26	26
wegverkeer	6%	17	17	17
scheepvaart	4%	13	13	13
industrie	3%	10	10	10
vervoer en overig verkeer	2%	5,7	5,7	5,7

Ilperveld, Varkensland, Oostzanerveld & Twiske				
Sector	Aandeel depositie	Streefwaarde te behalen depositiereductie in mol (t.o.v. AERIUS 2020)		
		2025	2030	2035
buitenland	29%	102	102	145
landbouw	34%	117	117	168
ammoniak van zee	4%	13	13	18
overige sectoren	12%	43	43	62
wegverkeer	10%	34	34	49
scheepvaart	5%	18	18	26
industrie	4%	14	14	20

vervoer en overig verkeer	3%	8,8	8,8	13

Kennemerland-Zuid				
Sector	Aandeel depositie	Streefwaarde te behalen depositiereductie in mol (t.o.v. AERIUS 2020)		
		2025	2030	2035
buitenland	36%	73	91	182
landbouw	20%	39	49	98
ammoniak van zee	15%	30	37	74
overige sectoren	10%	20	25	50
wegverkeer	7%	14	18	36
scheepvaart	6%	12	15	30
industrie	4%	7,4	9,2	18
vervoer en overig verkeer	2%	4,3	5,4	11

Naardermeer				
Sector	Aandeel depositie	Streefwaarde te behalen depositiereductie in mol (t.o.v. AERIUS 2020)		
		2025	2030	2035
buitenland	29%	0	0	86
landbouw	36%	0	0	109
ammoniak van zee	2%	0	0	7,4
overige sectoren	13%	0	0	40
wegverkeer	10%	0	0	30
scheepvaart	5%	0	0	14
industrie	3%	0	0	7,5
vervoer en overig verkeer	2%	0	0	6

Noordhollands Duinreservaat				
Sector	Aandeel depositie	Streefwaarde te behalen depositiereductie in mol (t.o.v. AERIUS 2020)		
		2025	2030	2035
buitenland	34%	86	103	206
landbouw	21%	53	64	127
ammoniak van zee	19%	48	58	115
overige sectoren	9%	22	27	53
wegverkeer	5%	13	16	32
scheepvaart	5%	14	16	33
industrie	4%	10	12	24
vervoer en overig verkeer	2%	3,8	4,5	9,1

Oostelijke Vechtplassen				
Sector	Aandeel depositie	Streefwaarde te behalen depositiereductie in mol (t.o.v. AERIUS 2020)		
		2025	2030	2035
buitenland	30%	0	0	104
landbouw	40%	0	0	142
ammoniak van zee	2%	0	0	8,4
overige sectoren	9%	0	0	33
wegverkeer	9%	0	0	32
scheepvaart	5%	0	0	16
industrie	2%	0	0	8,6
vervoer en overig verkeer	2%	0	0	6,7

Polder Westzaan		
Sector	Aandeel depositie	Streefwaarde te behalen depositiereductie in mol (t.o.v. AERIUS 2020)

		2025	2030	2035
buitenland	28%	71	85	113
landbouw	34%	84	101	135
ammoniak van zee	5%	12	14	19
overige sectoren	12%	30	36	48
wegverkeer	9%	23	28	37
scheepvaart	5%	13	15	20
industrie	4%	11	13	18
vervoer en overig verkeer	2%	5,9	7,1	9,4

Schoorlse Duinen				
Sector	Aandeel depositie	Streefwaarde te behalen depositiereductie in mol (t.o.v. AERIUS 2020)		
		2025	2030	2035
buitenland	35%	104	173	225
landbouw	23%	70	117	152
ammoniak van zee	21%	64	107	138
overige sectoren	7%	22	36	47
wegverkeer	4%	13	22	29
scheepvaart	5%	15	26	34
industrie	3%	7,5	13	16
vervoer en overig verkeer	1%	4	6,6	8,6

Wormer- en Jisperveld & Kalverpolder				
Sector	Aandeel depositie	Streefwaarde te behalen depositiereductie in mol (t.o.v. AERIUS 2020)		
		2025	2030	2035
buitenland	30%	91	91	107

landbouw	29%	87	87	101
ammoniak van zee	5%	14	14	16
overige sectoren	17%	50	50	59
wegverkeer	7%	22	22	25
scheepvaart	5%	15	15	17
industrie	5%	15	15	17
vervoer en overig verkeer	2%	6,7	6,7	7,8

Zwanenwater & Pettemerduinen				
Sector	Aandeel depositie	Streefwaarde te behalen depositiereductie in mol (t.o.v. AERIUS 2020)		
		2025	2030	2035
buitenland	37%	92	92	147
landbouw	21%	52	52	83
ammoniak van zee	24%	60	60	95
overige sectoren	6%	16	16	25
wegverkeer	4%	10	10	17
scheepvaart	5%	13	13	20
industrie	2%	5,4	5,4	8,6
vervoer en overig verkeer	1%	3	3	4,8

Ontwerpbesluit

Nr. 18-2021

Provinciale Staten van Noord-Holland;

- gelezen de brief aan Provinciale Staten inzake de Strategie Noord-Hollandse aanpak stikstofproblematiek van 16 maart 2021 (kenmerk (1586466/1586466);

- gelet op de kaders van de Wet stikstofreductie en natuurverbetering;

- gelet op de noodzaak om spoedig duidelijkheid te geven over de wijze waarop de provincie de wettelijke doelstellingen vertaalt naar de Noord-Hollandse stikstofgevoelige Natura 2000-gebieden en de verschillende sectoren;

besluiten:

1. De in deze Statenvoordracht opgenomen doelen voor daling van de stikstofdepositie per stikstofgevoelig Natura 2000-gebied en stikstof-uitstotende sector vast te stellen.

Haarlem, 17 mei 2021

Provinciale Staten voornoemd,

, voorzitter

, statengriffier

Provincie Noord-Holland

Advies aan Provinciale Staten

Uw contactpersoon
S. Neeskens
AD/STG

Doorkiesnummer +31235145282
neeskenss@noord-holland.nl

Tbv Statenvergadering d.d 17-05-2021
Commissie NLG
Datum commissievergadering 19-04-2021

29 april 2021

Onderwerp: Voordracht Strategie Noord-Hollandse aanpak stikstofproblematiek

Advies commissie NLG:

De *Voordracht Strategie Noord-Hollandse Aanpak stikstofproblematiek* als bespreekstuk wordt doorgeleid naar PS van 17 mei 2021

Uittreksel van het concept-verslag NLG 19-04-2021:

11. A-agenda Natuur

11.a Strategie Noord-Hollandse aanpak stikstofproblematiek

Eerste termijn

De heer **De Groot** (SP) vangt aan met een strofe uit het beroemde gedicht *Het Huwelijk* van Willem Elsschot: "*Tussen droom en daad wetten in de weg staan en praktische bezwaren*." Soms lijkt het alsof de relatie tussen een aantal leden van PS en GS verdacht veel weg heeft van het paar uit voornoemd gedicht. De Wet stikstofreductie en natuurverbetering (Wsn) formuleert concrete doelen voor stikstofdepositie en -reductie in Nederland: 40% van het areaal van de voor stikstofgevoelige habitats in Natura2000-gebieden onder de KDW in 2025, 50% in 2030 en 54% in 2035. Dat ziet er op het oog heel goed uit. De SP zou daarmee kunnen instemmen als het niet zoveel gaat over dromen. Zij is erg bezorgd over de wetten en de praktische bezwaren die in de weg staan of, zo u wilt, de geitenpaadjes die de het beletten om die doelen te halen. De gebiedsplannen moeten uiterlijk eind 2022 zijn opgesteld, vlak voordat een nieuwe Statenperiode begint. Is dat haalbaar? Het lijkt erop van niet. Er wordt namelijk alweer gewerkt aan een AMvB voor een vrijstelling voor bouwactiviteiten. De PAS-melders hoeven pas later te melden en zijn daartoe overigens niet verplicht. Olam kan en mag vooral nog veel meer stikstof en ammoniak uitstoten dan wenselijk dan eigenlijk in een ander stadium zou zijn toegestaan. Een natuurvoorziening is voor deze piekbelaster niet aan de orde. De aanpak van Tata en vele andere bedrijven is er vooral een van pappen en nathouden. Ondertussen hapt de natuur naar adem en dreigt de druk om verdrongen te worden, vooral wat de bijzondere soorten betreft.

De SP wil zekerheid dat de droom daad wordt. Zij kan instemmen met de concrete doelen voor stikstofdepositiereductie, mits GS beloven die doelen te halen, ook als het lastig wordt en de druk vanuit de piek- andere belasters toeneemt, en zij beloven geen gebruik meer te maken van geitenpaadjes. SP komt hiertoe met een motie of amendement.

De heer **Roosendaal** (VVD) geeft aan dat zijn fractie het een duidelijk voorstel vindt dat op hoofdlijnen goed te volgen is, echter wel met in achtneming van wat mevrouw De Groot zojuist aangaf: het gaat uiteindelijk om de realisatie van de doelen. Wat kan de provincie daar nog meer aan doen? Middelen en doelen moeten niet door elkaar worden gehaald. Het draait uiteindelijk om de biodiversiteit en de natuurwaarden. Getracht wordt om deze doelen te behalen door de uitstoot te verminderen. De provincie moet echter ook oog houden voor andere wegen, zoals de inspreker reeds aangaf.

Een ander punt is het zo snel mogelijk realiseren van een deNO_x-installatie op het Tata-terrein. Vandaag wordt gesproken over het stikstofbeleid. Daarbij moeten de hogere doelen wel voor ogen worden gehouden. Deze moeten niet heenwalsen over de gerechtvaardigde belangen van de boeren om in de toekomst te kunnen blijven voortbestaan. Zij zijn immers dringend nodig voor het langdurig natuurbeheer.

> De heer **Zoon** (PvdD) leest in de voordracht dat het vooral uit het Groenfonds betaald moet worden. Stikstof betreft echter een sectoroverstijgend probleem waarvan zowel de bereikbaarheid als de economie schade ondervindt. Meent de heer Roosendaal (VVD) dat er ook vanuit die portefeuilles een financiële bijdrage geleverd zou moeten worden?

De heer **Roosendaal** (VVD) heeft al eerder aangegeven dat het stimuleren van andere maatregelen die ondersteunend zijn aan dit beleid, en met name ten aanzien van Tata, enorm kan bijdragen aan het bereiken van het gewenste doel. Hij ondersteunt het idee om er in bredere zin naar te kijken. Hij durft echter te betwijfelen of het meteen vertaald moet worden naar meer geld vanuit de provincie, maar andere onderdelen van het provinciaal beleid kunnen zeker bijdragen aan meer biodiversiteit en natuur.

Mevrouw **Van Wijnen** (GL) geeft aan dat haar fractie verheugd is dat er vandaag over het stikstofbeleid wordt besproken. Onlangs is de algemene strategie besproken. Thans liggen er ook doelen, zodat de noodzaak van een gebiedsgerichte aanpak voor elk stikstofgevoelig Natura2000-gebied inzichtelijk is. Het afgelopen jaar heeft eenieder te maken gehad met boeren, natuurverenigingen en bezorgde bewoners. Het is heel belangrijk dat het ook in PS wordt vastgesteld, opdat duidelijk is dat GS en PS samen optrekken en dat het daarmee ook transparanter wordt. Het stikstofdossier lijkt soms een onneembare berg te worden. De afgelopen maanden moest elke trede van het pad richting een oplossing via rechterlijke uitspraken, technische innovaties en nieuwe modelberekeningen worden uitgehakt. Soms wordt er gevaarlijk dicht langs PAS-achtige methodes geschuurd.

Het is prettig dat de cijfers ten aanzien van de stikstofgevoelige gebieden de provincie weer met de neus op de feiten drukken. 0% van het gebied van de Eilandspolder ligt onder de KDW. Slechts 1% van de Westzaner Polder voldoet aan de norm. Twaalf van de negentien Natura2000-gebieden is stikstofgevoelig, nog afgezien van wat stikstof doet voor de natuur in een deel van de bijzondere provinciale landschappen (BPL).

> Mevrouw **De Groot** (SP) hoort mevrouw Van Wijnen (GL) zeggen dat de provincie soms gevaarlijk dicht langs PAS-achtige toestanden schuurt. Mevrouw De Groot meent echter dat met het verleasen

van stikstof de provincie al bezig is met PAS-achtige toestanden. Ook de AMvB die eraan komt, heeft er verdacht veel van weg. Wat is hierop de reactie van mevrouw Van Wijnen?

Mevrouw **Van Wijnen** (GL) deelt de zorg van mevrouw De Groot over de AMvB voor vrijstelling voor bouwactiviteiten. Zij is evenmin gelukkig met het verleasen, maar daarover ligt nog geen uitspraak. Zij laat het derhalve nog even open.

Wat GroenLinks betreft mogen doelen op dit terrein altijd steviger en ambitieuzer. Elk moment dat niet aan de einddoelen wordt voldaan, gaat kwetsbare natuur verder achteruit. GroenLinks ziet echter ook hoe ingewikkeld het is om verder te komen in dit dossier. Zij wil de doelen vaststellen, opdat er vlot concrete stappen kunnen worden gezet die bijdragen aan het omlaag brengen van de stikstofdepositie en alle betrokkenen deze helder hebben. Dit is alleen mogelijk als er voldoende vertrouwen bestaat dat deze doelen ook echt gehaald gaan worden. Wat betreft zijn er volgens GroenLinks nog wel mogelijkheden tot verbetering.

Wat GroenLinks betreft, kan de provincie voor gebieden die nu al aan de eerste normen voldoen, bekijken of er quickwins kunnen worden gerealiseerd die het gebied verder op orde kunnen brengen. Eventuele kansen daarvoor mogen niet blijven liggen. De instrumenten die de provincie heeft gekregen, moeten maximaal ingezet worden om de stikstofdepositie duurzaam omlaag te brengen. Verleasen kan alleen een instrument zijn als bijvoorbeeld het bedrijf dat geld verdient door stikstofruimte te verleasen die opbrengsten ook kan gebruiken om zelf de uitstoot omlaag te brengen. Dat betekent dat ook echt wordt ingezet op een kwalitatieve lobby richting het Rijk, teneinde autonome ontwikkelingen op het gebied van stikstof buiten de provincie in beeld te brengen en duidelijk te krijgen welke inzet nodig is om de Noord-Hollandse natuur te verbeteren.

GroenLinks zou ook willen onderzoeken hoe het bestaande instrumentarium, bijvoorbeeld op RO-gebied, kan worden ingezet om dingen beter voor elkaar te krijgen. Kunnen PS daarin worden meegenomen?

GroenLinks zou ervoor open willen staan om te kijken of de ruimte-voor-ruimteregeling dusdanig kan worden aangepast dat boeren die willen stoppen dat wellicht deels kunnen financieren door opstallen om te zetten naar meer woningen dan nu mogelijk is.

De heer **Zoon** (PvdD) hoort mevrouw Van Wijnen zeggen dat zij kiest voor het behoud en de versterking van natuur en meer wil doen dan wettelijk wordt opgedragen. Klopt dat inderdaad? Wil zij kijken welke extra mogelijkheden er nog zijn?
Het coalitieakkoord gaat uit van geen bovenwettelijke normen. GroenLinks wil juist meer gaan doen dan eigenlijk wettelijk verplicht wordt gesteld. Heeft de heer Zoon dat goed begrepen?

Mevrouw **Van Wijnen** (GL) heeft een aantal routes genoemd die GroenLinks zeker bereid is om te verkennen.

De heer **Van Tiggelen** (PVV) veronderstelt bekend dat zijn fractie er enigszins anders is staat. De Raad van State deed een uitspraak waarna Nederland ineens het enige land ter wereld was met een stikstofprobleem. De PVV heeft ernstige twijfels of dat probleem wel bestaat in de fysieke wereld. Om te beginnen wordt stikstofdepositie niet gemeten maar komt het uit een dubieus computermodel, het AERIUS-model. Wat voor soort zaken zitten daarin? Een industrie die ammoniak uitstoot en daarnaast een boerenbedrijf dat hetzelfde uitstoot, dan is de depositie die wordt toegerekend aan het agrarische bedrijf het tienvoudige ten opzichte

van de industrie. Dat verschil zou 'm zitten in de hoogte van de schoorsteen. Stikstof is lichter dan lucht, dus de hoogte van de schoorsteen doet simpelweg niet ter zake. Hoeveel of, liever gezegd, hoe weinig ammoniak zit er nu eigenlijk in de lucht? Het is de afgelopen decennia ongeveer met twee derde afgenomen. Minder dan zeven miljardste deel van de lucht bestaat thans uit ammoniak. Is dat een probleem? Die vraag wordt niet gesteld. Er wordt gewoon van uitgegaan dat er een probleem is. Bij die oplossing van het vermeende probleem is er geen jacht gaande op reactieve stikstofverbindingen maar op boeren. De PVV verzet zich daartegen. Het is een heel vreemde gang van zaken. Nederlandse boeren zijn wereldkampioen. Vanuit de hele wereld komt men naar Wageningen om te kijken hoe Nederland het hier doet. Ons klimaat is geschikt voor landbouw en onze ondergrond is geschikt voor landbouw. Daarom gebeurt het hier ook op een heel efficiënte en natuurvriendelijke manier met de minst mogelijke milieu-impact. Waarom de boeren weg zouden moeten, is voor de PVV derhalve echt een raadsel. Ammoniak is lichter dan lucht. Het slaat pas neer wanneer het regent. De wind neemt het mee. Waar het neerslaat, is niet helder. Het standpunt dat er rond Natura2000-gebieden helemaal geen boeren zouden mogen zitten, beschouwt de PVV derhalve als kletspraat.

De heer **Dekker** (FvD) merkt op dat de stikstofproblematiek voor Forum voor Democratie een frustrerend dossier is. Op landelijk niveau heeft de partij meermaals protest aangetekend tegen dit uit de hand gelopen administratieve vraagstuk, waarbij Nederland in het verleden als het ware in een fuik gezwommen is door onnadenkend een confetti aan beschermde natuurgebieden aan te wijzen voor het Europese Natura2000-netwerk. Daar valt nu bijna niet meer van af te komen. Als gevolg daarvan is Nederland weer gebonden aan regels die vele malen zwaarder uitpakken dan bij onze buurlanden het geval is. We worden voortdurend geleefd door modellen die de stikstofdeposities proberen te benaderen en stelselmatig een beperking voorschrijven. Uiteindelijk gaat het dan om de kritische depositiewaarde. De definitie van KDW bevat de onderliggende notie dat er zoiets bestaat als een "geen schade door stikstofdepositie"-drempel voor ecosystemen. Wanneer men de inhoud van dit onderwerp probeert te duiden, komt men uit bij diverse onontwarbare complexiteiten. Hoe zwaar weegt de stikstofdepositie eigenlijk in relatie tot andere ecologische factoren, zoals de lokale grondwaterstand, de lokale geologie, temperatuur of verstoring? Hoe moeten termen als "schadelijk" en "verontreinigend" worden opgevat? Moreel? Ecologisch? En ten opzichte van wat precies? Bovenal is het natuurlijk de vraag wat de maatschappelijke kosten zijn van al dat stikstof reducerende beleid? En hoe verhouden die kosten zich precies, en tot welke baten?

Met name de agrarische sector die al jaren kampioen is in het door onmogelijk milieubos springen dreigt nu de klos worden. Forum voor Democratie ziet ongaarne gebeuren dat agrarische bedrijvigheid die al door vele generaties in de provincie wordt uitgevoerd, door deze regelwoede zou moeten verdwijnen. Maar ook woningbouw, een activiteit waarvan de voortgang cruciaal is, wordt gesmoord.

Het is aan de provincie de taak om op een rationele, eerlijke en uitlegbare manier tot een uitvoering te komen, enerzijds met een provinciebrede aanpak en anderzijds met een gebiedsgerichte benadering. De provincie voert de Wsn uit. Forum voor Democratie vindt dit een onmogelijke positie. Het gevaar is levensgroot dat het voortbestaan van allerlei cruciale bedrijvigheid en ook traditioneel bij de provincie behorende activiteiten onmogelijk wordt gemaakt. Het lijkt er zelfs op dat de provincie het beste jongetje van de klas probeert te zijn, gelet op het regionaal stikstofregistratiesysteem (RSRS) en door het afromen van stikstofruimte in geval van het verleasen daarvan. Forum voor Democratie wild derhalve op geen enkele manier zijn medewerking verlenen aan deze strategie. De partij zou graag zien dat de provincie alles in het werk stelt om de pijn te verzachten, dat zij druk uitoefent op het landelijk bestuur om de regels te versoepelen, dat zij niet gaat voor de kampioenspositie stikstofreductie en dat zij alle denkbare creativiteit

aanwendt om ruimte te creëren in dit knellende dossier.

Mevrouw **Koning-Hoeve** (CDA) wil GS en de ambtenaren bedanken voor de beantwoording van de technische vragen van het CDA. Zij bedankt hen eveneens voor het feit dat het als A-stuk op de agenda staat. Het CDA zou de strategie ook graag als A-stuk zien.

Het betreft een complex dossier dat het CDA grote zorgen baart. Vorig jaar heeft de partij aan GS twaalf kaders meegegeven voor de uitwerking van het plan van aanpak. Als de brief langs die kaders wordt gelegd, wordt duidelijk dat een aantal kaders is meegenomen, waaronder vrijwillige opkoop van stikstof, inzet op innovatie en de mogelijkheid om bedrijven te verplaatsen. Mevrouw Koning-Hoeve dankt gedeputeerde daarvoor en zou graag zien dat die punten verder nog goed worden uitgewerkt.
Anderzijds is aantal andere kaders nog niet (voldoende) meegenomen in de uitwerking. Mevrouw Koning-Hoeve loopt de belangrijkste kaders langs:

- Kader 1: Het toekomstperspectief voor bedrijven moet overeind blijven. Dit is echt onvoldoende meegenomen. Er is onvoldoende toekomstperspectief, zoals ook de inspreker (de heer Ruijter) aangaf. Dit baart het CDA grote zorgen. Er moet gezorgd worden voor het behoud van vitaliteit van het platteland in Noord-Holland.
- Kader 2: Een drempelwaarde instellen.
- Kader 4: Geen uitbreiding van stikstofgevoelige planten. De toevoeging van stikstofgevoelige planten aan hexagonen blijft een punt van zorg. De uitbreiding van hexagonen vraagt daarnaast ook om uitbreiding van de emissiereductie. Dat is niet haalbaar en niet wenselijk
- Kader 6: Geen onhaalbare KDW's vaststellen. Dat is niet afdoende geborgd. Het doel van sommige gebiedsprocessen is onhaalbaar. Daarom zijn die KDW's te hoog gegrepen.
- Kader 7: Extern salderen pas openstellen bij een goed registratiesysteem. Hier zij GS nog mee bezig. Kan gedeputeerde borgen dat bij elke daling van uitstoot van elke sector goed geregistreerd wordt, ook als het gaat om innovatie van machines?
- Kader 9: Elke sector moet een evenredige bijdrage leveren aan stikstofreductie. Het gaat de goede kant op, maar het CDA mist nog wel een aantal bronnen. In maart heeft het RIVM in opdracht van de minister gerapporteerd dat ganzen zorgen voor 130.000 kilo stikstof per jaar. Dit blijkt geen groot aandeel te zijn op het totaal aan Nederlandse emissies, maar de ganzen zitten vooral in Noord-Holland en specifiek in de natuurgebieden. Die bron moet in Noord-Holland wél worden meegenomen. Daarnaast mist het CDA de reductie van stikstof uit rioolwater. De waterzuiveringen blijken dat er niet allemaal uit te halen. Dus ook die bron moet worden vermeld en worden meegenomen in de reductiedoelstellingen.
- Kader 12: Het plan van aanpak goed in de tijd plaatsen.
  Het CDA vindt het huidige tijdspad niet realistisch. Dat is een zaak die door GS bij het Rijk moet worden neergelegd. Aldaar moet gevraagd worden om aanpassing.

Zijn GS bereid om de kaders die tot op heden nog niet goed zijn ingevuld alsnog mee te nemen bij de verdere uitwerking?

Mevrouw **De Groot** (SP) vraagt wat mevrouw Koning-Hoeve belangrijker vindt: het toekomstperspectief van de jonge boeren of het toekomstperspectief van de natuur, en daarmee van ons allemaal?

Mevrouw **Koning-Hoeve** (CDA) antwoordt dat alles met elkaar in balans moet zijn. Zij komt daar dadelijk op

terug.

Mevrouw Koning-Hoeve heeft nog een aantal algemene opmerkingen ten aanzien van het beleid. GS zeggen dat in de gebiedsprocessen duidelijk moet worden wie er stikstofruimte nodig heeft. Hoe gaan zij dat aanpakken? Hoe komen de inwoners, de bedrijven en de gemeenten erachter voor welke activiteiten zij wel of niet stikstofruimte moeten aanvragen? Hoe krijgt de provincie al die benodigde stikstofruimte goed in beeld?

Verder vindt het CDA dat het beleid te eenzijdig is uitgewerkt. Er wordt te veel gestuurd op de KDW's. Er zijn veel meer zaken die een rol spelen in hoe de natuur hersteld moet worden. Bij de N2000-gebieden zou veel meer gestuurd moeten worden op de gunstige staat van instandhouding. Dat behelst veel meer dan alleen de KDW's. Kunnen GS in samenwerking met het IPO en het ministerie een plan maken om daar meer op te sturen, zodat de gunstige staat van instandhouding in het beleid kan worden ingebracht, en niet alleen de KDW's, zoals nu het geval is?

Het CDA wil ook dat er een onafhankelijke toetsing plaatsvindt van de staat van natuurgebieden. Kan gedeputeerde dat realiseren? Natura2000-herstelmaatregelen hebben namelijk een goed effect. Dat is ook merkbaar bij de Oostelijke Vechtplassen.

Vanaf de instelling van de N2000-gebieden is aangegeven dat naast de natuurdoelstellingen ook de sociale, economische en cultuurhistorische waarden in het gebied beschermd moeten worden. Hoe nemen GS dat mee? Ook op dit punt constateert het CDA weer een eenzijdige aanpak. De fractie vreest dat als enkel gestuurd wordt op de KDW en de stikstofreductie, er over tien jaar veel economische activiteiten en boerenbedrijven zijn beëindigd en er vervolgens niet het gewenste resultaat m.b.t. de natuur is bereikt. Een voorbeeld is Het Korenburgerveen, waarover al eerder is gesproken. In dat N2000-gebied is sprake van een hoge stikstofbelasting, maar de flora en fauna floreert daar prima. Dat komt door een goede inzet van boeren en TBO's. Door gerichte maatregelen wordt het effect van de stikstof geminimaliseerd. Daar moet men in Noord-Holland ook mee aan de slag.

In het beleidsstuk zitten concrete doelstellingen voor elk gebied. Door de eenzijdige inzet zijn deze te hoog gegrepen en in diverse gebieden ook echt niet reëel. Het CDA is zich ervan bewust dat de emissies moeten worden verlaagd, maar wel middels een realistisch beleid. Door externe invloeden, zoals stikstof uit het buitenland, zijn de doelen in diverse gebieden vrijwel onhaalbaar. In de kustgebieden is er ook een enorme impact vanuit het buitenland en van zee, vaak meer dan 50%. Hoe gaat Nederland dát reducedren? Het mag niet zo zijn dat die percentages uiteindelijk op de andere sectoren worden geprojecteerd. Hoe gaat gedeputeerde daarmee om?

Mevrouw **De Groot** (SP) heeft enkele vragen aan mevrouw Koning-Hoeve:

- Wat is de verhouding tussen de door ganzen gerealiseerde ammoniak en die van de veeteelt in Noord-Holland?
- Mevrouw Koning-Hoeve geeft aan dat er niet alleen naar stikstof moet worden gekeken. Mevrouw De Groot meent dat dit ook niet gebeurt. Er worden een heleboel maatregelen op elkaar gestapeld, maar stikstofreductie is wel heel belangrijk. Vindt mevrouw Koning-Hoeve dat ook?
- Wat zou mevrouw Koning-Hoeve ervan denken als alle mensen in het buitenland gaan klagen over de stikstofdepositie die bij ons de grenzen over vliegt?

Mevrouw **Koning-Hoeve** (CDA) antwoordt als volgt:

- De verhouding tussen de door ganzen gerealiseerde ammoniak en die van de veeteelt heeft zij thans niet paraat.
- Mevrouw Koning-Hoeve is van mening dat (de staat van) de natuur belangrijk is.
- In het buitenland is momenteel geen sprake van een stikstofprobleem.

Mevrouw Koning-Hoeve vervolgt haar betoog. Het CDA voorziet een aantal negatieve effecten als onderhavig beleid wordt ingezet. De kringloopgedachte geraakt steeds verder weg. Noord-Holland heeft namelijk een gebrek aan mest en mineralen. Het is vanuit dat oogpunt geen goede zaak als veel veehouderijbedrijven zouden moeten verdwijnen. GS geven het zelf aan in hun beantwoording van de technische vragen: Noord-Holland importeert mest sinds 1994. Mest is nodig voor de teelt van gras, maar met name ook voor akkerbouw en vollegrondsgroenten. Hoe voorkomen GS dat het gebrek aan mest groter wordt?
Daarnaast vormen de rekenmodellen van AERIUS-systeem nog steeds een punt van zorg. Het CDA voorziet ernstige sociale effecten van het beleid. Hebben GS die effecten in beeld?

- het weghalen van economische factoren uit de samenleving;
- Inkomensderving voor de inwoners van Noord-Holland;
- Werkeloosheid en een dalende welvaart.

Kunnen GS die effecten voor langere termijn in beeld brengen? Daarnaast vindt het CDA een goede evaluatie van dit beleid absoluut nodig. Wanneer staat er een evaluatie gepland, en met welke kaders?
De jonge boer Joost Ruijter wees tijdens zijn inspraak op het dreigende gevaar dat enkel de grote bedrijven nog zijn over te nemen, maar dat dat niet langer geldt voor de kleine bedrijven. Dat is niet de gewenste richting. Qua beleid moet daar rekening mee worden gehouden.

Het CDA zegt niet dat er niets moet gebeuren. Er moet echter een oplossing komen voor de N2000-gebieden, voor woningbouw en voor andere ontwikkelingen waarbij elke sector iets gaat bijdragen. De inzet zal op de volle breedte van de mogelijkheden aangepakt moeten worden. Het CDA wil daarbij geen papieren werkelijkheid en geen rekentools waaraan getwijfeld wordt. Het CDA wil realisme. Er moet echt verder worden gekeken dan enkel de sturing op KDW's. De Nederlandse industrie, scheepvaart, infra en landbouw zijn groot geworden door slim en efficiënt innoveren. Met het stikstofbeleid moeten deze sectoren niet verdrinken in een slachtofferrol. De wereld van vandaag vraagt iets anders van de sectoren dan in het verleden. Dit heeft consequenties. Elke sector moet veranderen, maar wel met realisme, haalbare doelstellingen en een verdienmodel voor de toekomst, en niet vanuit eenzijdig beleid.

De heer **Mangal** (DENK) beaamt dat het probleem sectoroverstijgend is. Hij wijst in dat kader op de woningbouw. De komende tien jaar moeten er 175.000 woningen worden gebouwd, wat 17.500 woningen per jaar impliceert. De provincie slaat zichzelf op de borst voor het gegeven dat zij 9.000 woningen doorgang hebben kunnen laten vinden, maar dat is echt veel te weinig. Hoe is het extern salderen daarop van invloed? En als de provincie stikstofrechten toch wil verleasen om woningbouw mogelijk te maken, waarom wordt die mogelijkheid dan niet enkel aan woningbouwbedrijven geboden?

De heer **Leerink** (PvdA) acht het positief dat er met elkaar over de stikstofstrategie en stikstofdoelstellingen wordt gesproken. Hij vindt het fijn dat de commissie op deze wijze betrokken wordt en dat de stikstofdoelen ook in PS worden vastgesteld. Het is goed om te merken dat de gedeputeerde en het college

ontvankelijk blijken voor hetgeen de commissie naar voren heeft gebracht. Dit wordt zeer op prijs gesteld.

Wat betreft de definitieve brief over de stikstofstrategie heeft de Partij van de Arbeid nog twee opmerkingen. De partij blijft haar vraagtekens houden bij het systeem van verleasen. Het oogt net te veel op een papieren trucje richting PAS. Zij blijft daar geen goed gevoel bij houden.

Hoe wordt er nu exact omgegaan met de vrijkomende stikstofruimte? Hoe wordt die nu geprioriteerd? Er hangt enorm veel af van die stikstofruimte. Er komen enorm veel belangen bij elkaar. Het toerekenen van die stikstofruimte wordt bijna het nieuwe budgetrecht. De heer Leerink kan zich voorstellen dat PS daar op enigerlei wijze betrokken wordt.

De heer Leerink is blij dat het overzicht met de stikstofreductiedoelstellingen nu voorligt. Er wordt uitgegaan van enkele criteria. Zo wordt uitgegaan van landelijk vastgesteld beleid, omdat is afgesproken om niets bovenwettelijks te doen. De provincie neemt ook geen actie op sectoren waarop zij geen invloed heeft. Voort komt het evenredigheidsprincipe terug. Als alles bij elkaar wordt opgeteld, ontstaat voorliggend staatje. Daarmee zijn alle zorgen van de PvdA echter niet weggenomen. Uiteindelijk zit de provincie op slot door het hele stikstofbeleid en is het essentieel dat de doelstellingen worden behaald. Als dat niet lukt, komt het immers als een boemerang terug. De provincie doet het in eerste instantie voor de natuur, maar ook om meer ruimte creëren. De heer Leerink hoort graag hoe reëel het is dat de provincie de doelstellingen per gebied ook daadwerkelijk op deze manier gaat halen? Hoe kan de gedeputeerde dat aannemelijk maken?

Mevrouw **Van Wijnen** (GL) vraagt wat er volgens de heer Leerink (PvdA) dan nog meer nodig zou zijn?

De heer **Leerink** (PvdA) meent dat als het niet realistisch is dat er in bepaalde sectoren een stikstofreducatie wordt gerealiseerd, de logische conclusie waarschijnlijk zal zijn dat de doelstellingen in andere sectoren moeten worden behaald. Uiteindelijk moet de optelsom kloppen. Als nu al duidelijk is dat er in sommige sectoren winst wordt ingeboekt die niet gerealiseerd kan worden, dan deugt het evenredigheidsbeginsel niet. De heer Leerink hoort graag als er iets mis is met zijn redenering.

Begrijpt de heer **Kohler** (JA21) het nou goed dat de heer Leerink (PvdA) helemaal geen vertrouwen heeft in de gebiedsgerichte aanpak?

De heer **Leerink** (PvdA) geeft aan dat hij wel vertrouwen heeft in de gebiedsgerichte aanpak, maar dat hij refereert aan de doelstellingen. Er wordt eigenlijk heel streng gezegd dat alles wat niet in de provincie geregeld kan worden uiteindelijk in Den Haag wordt opgelost. De oplossing wordt echter wel een-op-een meegerekend voor het totale resultaat.

Mevrouw **Koning-Hoeve** (CDA) meent dat als er stikstof vanuit zee of vanuit het buitenland komt, dat aldaar gereduceerd moet worden. Dat kan toch niet van andere bronnen worden geëist?

De heer **Leerink** (PvdA) geeft aan dat Nederland stikstof produceert dat weer in een ander buitenland terechtkomt. Uitgangspunt is het reductiepercentage dat in een bepaald gebied gerealiseerd moet worden. Vervolgens wordt bekeken welke maatregelen genomen kunnen worden om tot het gewenste niveau te komen. De heer Leerink meent dat daar realistische doelen voor moeten worden gehanteerd. Daarom hoort hij graag of de doelen realistisch zijn. Het gaat er hem om dat de uiteindelijke doelen per gebied gehaald

worden en dat daar een realistisch plan onder ligt.

De heer **Kohler** (JA21) kan zich vinden in de bijdragen van de heer Van Tiggelen (PVV), de heer Dekker (FvD) en mevrouw Koning-Hoeve (CDA), alsmede in de inspraak van de heer Ruijter.
Ook blijkt de heer Kohler op één lijn te zitten de heer Leerink (PvdD).

Mevrouw De Groot (SP) vroeg naar de stikstofdepositie van de ganzen. Mevrouw Koning-Hoeve had de gegevens hieromtrent niet paraat. De heer Kohler (JA21) was gisteren toevallig bij Zeevang, een foerageergebied voor ganzen. Tien jaar geleden kwam de heer Kohler daar voor het laatst en zag hij veel verschillende vogels, zoals snippen, grutto's, leeuweriken et cetera. Thans was er een Sahelzone met een miljoen ganzen. Het zag er zorgelijk uit. Het is duidelijk dat ganzen de natuur vernielen. Echter, de omliggende boeren kunnen dit probleem middels stikstofreductie niet verhelpen.

De heer Kohler meent derhalve, zoals ook blijkt uit een aantal andere bijdrages, dat de gebiedsgerichte aanpak moet stoppen. Hij beluistert dat ook uit in andere bijdragen.
Het Noord-Hollands landschap is overweldigend en heel afwisselend, maar er is een grote overeenkomst: het vergrast. Dat heeft zijns inziens inderdaad te maken met de stikstof. Of het een slechte ontwikkeling is, betreft een andere vraag. Vergrassing veroorzaakt op haar beurt ook weer een andere bijdrage aan de natuur.

De heer Kohler wijst voorts op de inzet van veel exotica om de natuur te beheersen (Schotse Hooglanders, Poolse paarden en Indonesische ossen). Hij vindt deze ontwikkeling merkwaardig.

Bij de Schoorlse duinen komt circa 65% van de stikstof uit niet-beheersbare bronnen, zoals de zee en de scheepvaart en buitenland. De rest is nihil, behalve de boeren. De twaalf melkveehouders die daar zitten zouden dan moeten opdraaien voor de afname van de totale stikstofuitstoot in de Schoorlse duinen. Enkelen van hen hebben onlangs voor een paar miljoen euro geïnvesteerd.

De provincie gaat wateropslag organiseren door het landschap te vermoerassen. Moeras is echter een grote bron van methaangas, dat 150 keer erger is dan stikstof. Al dat ingrijpen in de natuur heeft onvoorziene gevolgen. Om die reden meent de heer Leerink dat de gebiedsgerichte aanpak moet stoppen. Persoonlijk vindt hij stikstof en CO_2 niet zo'n groot probleem. De aarde vergroent hierdoor. Als stikstof toch als een probleem wordt bestempeld, meent hij dat het meer op macroniveau bekeken moet worden.

Mevrouw **Strens** (D66) vindt het fijn dat er thans weer over de stikstofaanpak kan worden gesproken, ditmaal ook voorzien van doelen. Zij acht het goed dat deze doelen ook in PS zullen worden vastgesteld.

D66 ondersteunt in grote lijnen de doorvertaling vanuit de landelijke doelstellingen naar de provinciale doelstellingen. Een deel van de reductiedoelstellingen gaat echter over onderdelen waar de provincie niet direct invloed op heeft, zoals buitenland of ammoniak van zee. Hoe wordt geborgd dat het Rijk die doelstelling haalt? Mocht het niet haalbaar zijn, is het dan denkbaar dat de provinciale doelstellingen worden aangescherpt? Oftewel, hoe reëel is het dat dit gaat lukken? Wat D66 zouden dit de minimale reductiedoelstellingen per gebied moeten zijn. Waar er kansen zijn om verder te gaan of om de realisatie van de doelstellingen te versnellen, moeten die ook zeker worden verzilverd.

Het college gaat in de gebiedsprocessen een integrale aanpak volgen. Daarover is vaker met elkaar

gesproken. De voorliggende doelen hebben echter alleen betrekking op de stikstofreductie. Voor D66 is het van belang dat aan de voorkant van de gebiedsprocessen helder is welke doelen de provincie wil realiseren, niet alleen ten aanzien van stikstofreductie maar ook bijvoorbeeld ten aanzien van NNN-realisatie. Hoe gaat GS deze doelstellingen meenemen in de gebiedsgerichte aanpak? Op welke wijze gebeurt dat? Een ander punt dat hiermee samenhangt is participatie. Het hele stikstofdossier is complex. Het is voor inwoners, ondernemers en andere gemeenten soms best lastig te volgen, welke instrumenten er van toepassing zijn en op welke fondsen aanspraak kan worden gemaakt. Mevrouw Strens roept het college derhalve nogmaals op om die stevige regierol op te pakken in de gebiedsprocessen en ervoor te zorgen dat alle betrokkenen mee kunnen komen en hun rol kunnen invullen.

Mevrouw Strens heeft nog twee korte opmerkingen over de aanpak die in de brief beschreven staat. Over verleasing heeft D66 in de vorige commissievergadering al een en ander gezegd. In grote lijnen begrijpt de partij dat de provincie een dergelijk instrument voorstaat, omdat bijvoorbeeld de woningbouw doorgang kan worden gegeven. Het instrument kan volgens D66 echter alleen worden ingezet met heldere randvoorwaarden en spelregels. De inzet wat D66 betreft is dat de financiële opbrengsten van dit instrument ook op de langere termijn zorgen voor minder stikstofuitstoot en een duurzame bedrijfsvoering. Oftewel, de inkomsten die een agrariër ontvangt doordat hij een deel van zijn vergunde stikstofruimte tijdelijk uitleent, moet hij inzetten om de transitie naar kringlooplandbouw mogelijk te maken. Mevrouw Strens hoorde mevrouw Van Wijnen (GL) een soortgelijke oproep doen. Delen GS deze visie en op welke wijze zien zij al dan niet mogelijkheden om hier invulling aan te geven?

Tot slot heeft mevrouw Strens een opmerking over de Stikstofbank en de toedeling van stikstofruimte. Als mevrouw Strens de brief juist heeft begrepen, is thans geen sprake meer van een RSRS maar van een depositiebank, zowel nationaal als provinciaal. Een en ander is nog onduidelijk en moet nog nader worden uitgewerkt. Desondanks gaat toedeling wel degelijk gepaard met het maken van politieke keuzes. Mevrouw Strens ondersteunt derhalve de oproep van de heer Leerink om de Staten daarin goed mee te nemen. Wat D66 betreft moet er voornamelijk aandacht zijn voor projecten rond woningbouw, circulaire economie en klimaat, zodat deze in ieder geval doorgang kunnen hebben.

> Mevrouw **Koning-Hoeve** (CDA) refereert aan de inspraak van de heer Ruijter, waarin hij zijn zorgen en ook die van andere jonge boeren naar voren bracht. D66 gaat daar geheel niet op in. Wat voor toekomst ziet mevrouw Strens voor de agrarische sector? Biedt zij de boeren nog hoop of laat zij hen stikken?

Mevrouw **Strens** (D66) antwoordt dat haar fractie de boeren zeker niet laat stikken en dat er zeker nog toekomst is voor de agrariërs. Het omlaag brengen van de stikstofuitstoot wordt niet zozeer bereikt met minder agrariërs als wel met minder dieren. De provincie moet vooral bekijken hoe zij de boeren kan helpen om de omslag naar meer kringlooplandbouw mogelijk te maken. Dan is er wel degelijk nog een toekomst voor jonge agrariërs, zeker ook in Noord-Holland.

De heer **Zoon** (PvdD) complimenteert allereerst de ambtenaren voor de heldere technische beantwoording.

De heer Zoon haalt de navolgende punten drie aan:

1. De evenredige afbouw van stikstof is heel gevaarlijk. Daarmee worden niet alleen de eigen provinciale doelen uit handen te geven, maar is de provincie ook verplicht om gegarandeerde reductie te

bewerkstelligen. Dat is hiermee een stuk minder haalbaar geworden.
2. Het opknippen uit verschillen bronnen, zoals GS hebben gedaan, is wellicht heel slim. Als je het optelt en er nader induikt, betreft het uiteindelijk heel veel landbouw. In de Eilandspolder liggen natuur en landbouw heel dicht bij elkaar. Daar wordt 0% van de reductiedoelen gehaald. Er is derhalve een duidelijke link zichtbaar.
   Hetzelfde geldt voor het rapport over de herkomst van ammoniak op zee. Het RIVM geeft aan dat deze ammoniak en fosfaten vrijwel zeker wegstromen uit de verzadigde grond van stikstof. Dit blijkt ook uit de recente rapportage over de normoverschrijding van stikstof in het oppervlaktewater, ook in Natura2000-gebieden in Noord-Holland.
   Het andere punt dat eruit geknipt is, is het buitenland. Er wordt in Nederland dusdanig veel mest uitgestort, dat het ook naar het buitenland wordt geëxporteerd.

   Mevrouw **Koning-Hoeve** (CDA) wijst op de beantwoording van de technische vragen waarin staat dat Noord-Holland geen mest exporteert, maar juist importeert. Wil de heer Zoon zijn woorden derhalve heroverwegen?

De heer **Zoon** (PvdD) antwoordt ontkennend en gaat over tot benoeming van zijn derde aandachtspunt:

3. Het landelijk beleid is onvoldoende. De heer Zoon refereert wederom aan de Eilandspolder. Een heel belangrijk onderdeel daarvan is het veenmosrietland. De KDW daarvan is 700 mol. De depositie op dit moment is 1.200 mol en GS is voornemens om 300 mol naar beneden te gaan. Dat zou dus ongeveer 500 mol moeten zijn om het veenmosrietland te beschermen. Met de reductie van 74% is het misschien wel leuk dat de landelijke doelstelling wordt gehaald, maar het is uiteindelijk onvoldoende om het veenmosrietland te beschermen.

De heer Zoon noemt voorts vier vervolgacties:

1. Er moet prioriteit worden gegeven aan de stikstofgevoelige habitats, zoals het veenmosrietland, om de Europese doelen te gaan halen;
2. Daargelaten dat de koppeling met evenredige afbouw bovenwettelijk is, moet er ook echt prioriteit worden gegeven aan hetgeen in de provincie Noord-Holland moet gebeuren.
3. In de 2012 was er nog sprake van een provinciaal doel om 7% biologische landbouw te hebben. Op dit moment bedraagt dat percentage 3,5%. Als het uiteindelijke doel 100% circulaire landbouw is, zal de provincie ook tussendoelen moeten stellen. Het lijkt de PvdD goed om dat in dit kader mee te nemen.
4. Het verleasen beschouwt de heer Zoon als een heel slecht plan. Hij verneemt graag van de gedeputeerde of de provincie hiertoe wel verplicht is. Zo ja, dan zou de PvdD in ieder geval enige sturing willen meegeven. Andere provincies hebben nog extra maatregelen genomen, zoals het niet toestaan van verleasing in Natura2000-gebieden.

De **voorzitter** bedankt de commissieleden voor hun inbreng in eerste termijn en geeft het woord aan gedeputeerde Rommel (VVD) voor haar beantwoording.

Beantwoording door gedeputeerde **Rommel** (VVD):
Gedeputeerde Rommel richt namens de ambtenaren een woord van dank tot de heer Zoon (PvdD) voor diens complimenten over de beantwoording van de honderden vragen die zijn gesteld. Gedeputeerde Rommel bedankt op haar beurt de Statenleden voor hun betrokkenheid en complimenteert hen met de politieke beschouwingen.

Door het vaststellen van de doelen door PS kan de provincie daadwerkelijk aan de slag in de gebiedsgerichte aanpak. GS hebben een collegetour in voorbereiding om PS mee te nemen naar alle gebieden om te beluisteren hoe de participatie aldaar is geregeld. Statenleden wordt voorts de gelegenheid geboden om vragen te stellen. Er vindt thans al overleg plaats met de commissievoorzitter om de tour in gang te zetten.

Gedeputeerde beluistert dat de meerderheid van de Statenleden akkoord is. Tegelijkertijd benadrukken veel leden dat de doelen wel gehaald moeten worden, dat er vlot stappen moeten worden gezet en dat de instrumenten maximaal moeten worden ingezet. Gedeputeerde geeft aan dat de provincie zich hiervoor zal inspannen. Als op enig moment uit de monitoring of evaluatie, mocht blijken dat er bijsturing nodig is, dan komen GS daar bij PS op terug, aangezien PS de doelen vaststelt.

Het Rijk heeft eigen doelen gesteld. GS hebben afgesproken dat de provincie in overleg met het Rijk gebiedsplannen gaat maken. Gedeputeerde heeft in het IPO aangegeven dat zij dat bij voorkeur binnen één jaar (i.p.v. twee jaar) wil doen. De andere provincies hadden daar wel wat vraagtekens bij. Gedeputeerde is toegezegd dat alle provincies voor de zomer bepaalde berekeningen en overige data ontvangen. Zij streeft ernaar om de lat in eerste instantie hoog te leggen.

De provincie en het Rijk werken integraal samen. Ten aanzien van het NNN ligt er een NNN-realisatiestrategie, die de provincie meeneemt in de gebiedsgerichte aanpakken. Deze zijn reeds omgrensd.

Het CDA had een aantal kaders gesteld. GS hebben deze erlangs gehouden. Wat betreft het toekomstperspectief heeft gedeputeerde Rommel tezamen met haar collega-gedeputeerde Zaal een taskforce ingesteld waarin verdienmodellen kunnen worden doorgerekend. Het hoeft niet per se in de strategie, maar betreft wel een uitwerking van hetgeen de provincie doet ten aanzien van de NNN-realisatiestrategie.

Met het stikstofregistratiesysteem is enige vertraging opgelopen, maar er zal goed geborgd worden dat de stikstof die vrijvalt in de depositiebank terechtkomt. De provincies moet op dit punt nog een kleine gezamenlijke slag maken. Zodra er meer bekend is, wordt PS nader geïnformeerd.
Ten aanzien van de ganzen en de overige vragen die zijn gesteld, wil gedeputeerde mevrouw Koning-Hoeve terugverwijzen naar de reeds beantwoorde vragen. De stikstofemissie afkomstig van ganzen wordt niet in het grotere geheel meegenenomen omdat de vogels slechts een kort cyclus kennen.

In reactie op de vraag van de heer Leerink (PvdA) of de stikstofreductiedoelen wel realistisch en haalbaar zijn, verwijst gedeputeerde Rommel hem naar pagina 2 van de stikstofstrategie: "*Hierbij moeten wij ons realiseren dat een deel van de stikstofuitstoot wordt veroorzaakt door bronnen waarop de provincie geen invloed heeft, zoals uitstoot vanaf zeescheepvaart en het buitenland.*" De provincie maakt hier de komende tijd afspraken over met het Rijk (in de gebiedsplannen).

> Mevrouw **Strens** (D66) had nog een beschouwing gegeven over hoe D66 de inzet van het instrument verleasing graag zou zien. Is het mogelijk om aanvullende regels te stellen bij het instrument verleasing en zijn GS voornemens om dat te gaan doen?

Gedeputeerde **Rommel** antwoordt dat die nadere uitwerking nog moet plaatsvinden. Zij heeft mevrouw Strens echter gehoord en zal haar vraag meenemen in het overleg over de verdere uitwerking.

De heer **Leerink** (PvdA) komt nog even op doelen. Hij begrijpt dat de provincie geen invloed kan uitoefenen op hetgeen op Rijksniveau dient te gebeuren. Alle doelen worden echter wel ingeboekt en zijn ook noodzakelijk om de minimale doelstellingen te realiseren. Als het Rijk die doelstellingen niet haalt, bijvoorbeeld wat betreft de ammoniakuitstoot op zee, dan worden in Noord-Holland de doelen niet gehaald, met alle gevolgen van dien.
Kan gedeputeerde garanderen dat het Rijk de doelen die in de provincie niet kunnen worden gerealiseerd wél door het Rijk voor elkaar worden gebokst en dat het de provincie niet in de problemen zal brengen?

Mevrouw **De Groot** (SP) geeft aan dat dit stuk wat haar betreft in elk geval op de A-agenda van de Statenvergadering moet worden geplaatst.

Gedeputeerde **Rommel** antwoordt in de richting van de heer Leerink dat het Rijk zelf de doelen heeft vastgesteld in de eigen wetgeving. Zij is derhalve niet voornemens om nu gelijk alles op de provincie over te nemen. Er wordt eerst nog in overleg getreden worden met het Rijk. Mocht er iets gebeuren waardoor er een aanpassing moet plaatsvinden, dan zal de provincie dat ook in overleg met het Rijk doen.

PS stellen de doelen. De provincie gaat hier keihard mee aan de slag. Om die reden wil gedeputeerde de gebiedsgericht aanpak en plannen zo snel mogelijk op tafel hebben om in overleg met het Rijk te gaan, zodat indien nodig al eerder kan worden bijgestuurd of eerder bij de Statenleden kan terugkomen. Deze doelen zijn gebaseerd op wat het Rijk al heeft vastgesteld. Mocht er wat gewijzigd moeten worden, dan komt gedeputeerde daar bij PS op terug, aangezien zij de kaders voor de doelen vaststellen.

Richting mevrouw De Groot (SP) bevestigt gedeputeerde Rommel dat het een voordracht betreft voor de Statenvergadering.

De **voorzitter** bedankt gedeputeerde Rommel voor haar beantwoording. Zij concludeert dat de stikstofstrategie als bespreekstuk wordt doorgeleid naar de PS-vergadering van 17 mei a.s. Mevrouw De Groot (SP) heeft aangekondigd alsdan wellicht een motie of amendement te zullen indienen.

M54-2021/PS 17-05-2021
Aangenomen

Partij voor de Dieren
Statenfractie Noord-Holland

Motie bescherming kwetsbaarste eerst

Provinciale Staten van Noord-Holland, in vergadering bijeen op 17 mei 2021, ter behandeling van de voordracht Strategie NH aanpak stikstofproblematiek 2021-2022;

overwegende dat:
- er geen prioritering wordt aangebracht binnen stikstofgevoelige Natura 2000 gebieden;
- deze prioritering wordt geadviseerd in het rapport “Onderzoek naar een ecologisch noodzakelijke reductiedoelstelling van stikstof” (WUR)[1];

gehoord de discussie,

roepen het College van Gedeputeerde Staten op:

- bij de uitvoering prioriteit te geven aan verlaging stikstofdepositie bij de zeer stikstofgevoelige habitattypen en bij de geselecteerde prioritaire habitats[2];

en gaan over tot de orde van de dag.

Fabian Zoon
Partij voor de Dieren

[1] https://www.wwf.nl/globalassets/afbeeldingen/nieuws/nieuws-2021/210408__rapport-stikstof-van-den-burg-et-al_.pdf §3.4 pagina 26
[2] Definitie ‘prioritaire habitats’: Voor de op wereldschaal zeldzame en/of vrijwel uitsluitend binnen de EU voorkomende typen heeft de EU een bijzondere verantwoordelijkheid en deze worden in de Richtlijn aangemerkt als ‘prioritair’.

A18-2021/PS 17-5-2021
VERWORPEN

Partij voor de Dieren
Statenfractie Noord-Holland

Amendement Natuurdoelen in stikstofaanpak centraal stellen

Provinciale Staten van Noord-Holland, in vergadering bijeen op 17 mei 2021, ter behandeling van de voordracht Strategie NH aanpak stikstofproblematiek 2021-2022;

besluiten in bovengenoemde ontwerpbesluit:

een extra besluit onder 1ste besluit toe te voegen met de tekst :

“als generieke doelen vast te stellen: 50% emissiereductie van de Noord-Hollandse stikstofbronnen in 2030 en 70% reductie in 2035.”

Toelichting
GS heeft in haar Strategie aanpak stikstofproblematiek de omgevingswaarden (doelen) uit de Wet stikstofreductie en natuurherstel (Wsn) overgenomen. De strekking van deze omgevingswaarden is dat in de jaren 2025, 2030 en 2035 op ten minste 40%, 50% respectievelijk 74% van het areaal van de voor stikstof gevoelige habitats in Natura 2000-gebieden geen sprake meer is van een overschrijding van de kritische depositiewaarde (kdw). GS heeft deze omgevingswaarden vertaald naar streefwaarden te behalen depositiereductie in mol in 2025, 2030 en 2035 per stikstofgevoelig Natura 2000-gebied.

Volgens ecologische en wetenschappelijke inzichten is deze doelstelling te laag om de natuur afdoende te beschermen om aan de Habitatrichtlijn te voldoen. Het adviescollege Remkes adviseerde in haar eindrapport ‘Niet alles kan overal’[1] een halvering van de binnenlandse stikstofemissies in 2030, gebaseerd op ecologische adviezen. Deze halvering is een noodzakelijke randvoorwaarde om natuurherstel in de stikstofgevoelige Natura 2000-gebieden te kunnen realiseren, en is ook nodig om te voorkomen dat toestemmingverlening aan nieuwe activiteiten of aan uitbreiding van bestaande activiteiten die stikstofdepositie veroorzaken, door een overschot aan stikstof wordt belemmerd.

Ook een recent wetenschappelijk rapport “Onderzoek naar een ecologisch noodzakelijke reductiedoelstelling van stikstof: Stikstof en natuurherstel”[2] (WUR) komt uit op een binnenlandse emissiereductie van 50% in 2030, en 70% in 2035.

De omgevingswaarde 2030 uit de Wsn komt overeen met slechts 26% emissiereductie[3] in plaats van de ecologisch minimaal benodigde 50%. Overigens hebben zowel GroenLinks als de PvdA in de Tweede[4] en Eerste Kamer[5] tegen de Wsn gestemd, mede om deze rede.

Fabian Zoon
Partij voor de Dieren

---

[1] Adviescollege Stikstofproblematiek overhandigt eindrapport: Niet alles kan overal | Nieuwsbericht | Aanpak Stikstof, juni 2020
[2] Onderzoek naar een ecologisch noodzakelijke reductiedoelstelling van stikstof: stikstof en natuurherstel — Research@WUR, april 2021
[3] Zie eveneens Eindrapport Remkes: “In het maatregelenpakket van het kabinet, zoals verwoord in de Kamerbrief van 24 april 2020, wordt voor natuurherstel gewerkt met de volgende streefwaarde: “50% van de hectares stikstofgevoelig natuurareaal binnen Natura 2000-gebieden onder de kritische depositiewaarde (KDW) in 2030”. Door PBL en RIVM is de opgave gevalideerd als 26% reductie van de binnenlandse stikstofemissies, oftewel 255 mol depositiereductie N/ha/jr.”
[4] Stemming Tweede Kamer: Stemming met amendementen (eerstekamer.nl)
[5] Stemming Eerste Kamer: Eerste Kamer der Staten-Generaal - Stikstofreductie en natuurverbetering (35.600)

A19-2021/PS 17-05-2021
Verworpen

Amendement stikstofdoelen
Provinciale Staten van Noord-Holland, in vergadering bijeen op 17 mei 2021, sprekende over agendapunt 9: Strategie Noord-Hollandse aanpak stikstofproblematiek 2021-2022

Constaterende dat:
In de Noord-Hollandse stikstofstrategie de doelen voor de jaren 2025, 2030 en 2035 worden vastgelegd.

Overwegende dat:
- In diverse sectoren de reductiedoelen, met name die voor 2035, niet als realiseerbaar worden gezien.
- De minister van LNV in maart heeft toegezegd dat de landelijke stikstofwet binnen 4 jaar wordt geëvalueerd om te bekijken of de doelen voor 2035 ook echt realiseerbaar, haalbaar en betaalbaar zijn.
- De Tweede Kamer en de Minister hebben aangegeven dat de stikstofwet haalbaar moet zijn en dat er rekening moet worden gehouden met sociale, economische en ecologische gevolgen.
- De Minister heeft toegezegd dat er bijsturing plaatsvindt als de doelen niet realiseerbaar blijken te zijn.
- De rekenmodellen die nu worden gehanteerd, waaronder AERIUS, een grote onzekerheidsfactor kennen.
- De minister heeft toegezegd dat het stikstofmeetnet wordt uitgebreid en dat in 2022 de nieuwe metingen worden toegevoegd aan de rekenmodellen
- Het daarom met de kennis van nu te vroeg en onwenselijk is om de stikstofdoelen voor het jaar 2035 vast te leggen in een besluit van PS.

Besluit om:
Bij de voordracht op pagina 6 tot en met pagina 11 in alle gebiedsoverzichten de laatste rubriek “Streefwaarde te behalen depositiereductie in mol (t.a.v. AERIUS 2020) betreffende het jaar 2035” te laten vervallen.

Willemien Koning (CDA), Johan Dessing (Forum voor Democratie), Wil van Soest (50PLUS-PVDO), Gerard Kohler (JA21)

A20-2021/PS 17-05-2021
Aangehouden

AMENDEMENT

Vergadering Provinciale Staten - 17 mei 2021
Agendapunt 9 - Strategie Noord-Hollandse aanpak stikstofproblematiek (VD-18)

Provinciale Staten van Noord-Holland, in vergadering bijeen op 17 mei 2021, besprekend de Strategie Noord-Hollandse aanpak stikstofproblematiek (VD-18)

Besluit achter de huidige tekst van beslispunt 1 van het te nemen besluit de volgende tekst toe te voegen:

- ..... en daarbij bij het behalen van deze doelen het instrument 'verleasen van stikstofrechten' niet in te zetten.

zodat beslispunt 1 zal luiden:

- De in deze Statenvoordracht opgenomen doelen voor daling van de stikstofdepositie per stikstofgevoelig Natura 2000-gebied en stikstof-uitstotende sector vast te stellen en daarbij bij het behalen van deze doelen het instrument 'verleasen van stikstofrechten' niet in te zetten.

Namens de fractie van de SP,

Eric Smaling

Namens de fractie van 50Plus/PvdO,

Wil van Soest

Toelichting:
In geval van het verleasen van stikstofrechten is er sprake van ongebruikte vergunde stikstofruimte van de ene partij, die verhuurd wordt aan een andere partij, die stikstofruimte nodig heeft. Papieren rechten, dus. De commissie Remkes waarschuwde dat het gebruiken van papieren rechten kan leiden tot een toename van stikstofuitstoot, omdat bedrijven geregeld minder uitstoten dan in hun vergunning staat. Remkes adviseerde daarom om de vergunde stikstof ‘af te romen’, zodat de werkelijke stikstofuitstoot niet toeneemt. In het geval van verleasen van stikstofrechten neemt veelal de uitstoot op papier af, terwijl de daadwerkelijke uitstoot toeneemt. Immers, ongebruikte stikstofrechten worden bij het verleasen wél daadwerkelijk gebruikt. Dit wordt een heilloze weg. Immers, we helpen er de Natura 2000- gebieden niet mee. Integendeel, we brengen door het verleasen de natuur in Natura 2000- gebieden nog meer in moeilijkheden, niet alleen nu, maar ook in de toekomst als de oorspronkelijke partij de eerder vergunde stikstofruimte weer volledig in gebruik kan en mag nemen. Dit in tegenstelling tot extern salderen, waarbij de oorspronkelijke partij de eerder vergunde stikstofruimte niet meer in gebruik kan en mag nemen.

M53-2021/PS 17-05-2021
Aangehouden

Partij voor de Dieren
Statenfractie Noord-Holland

Motie verleasen buiten bufferzones

Provinciale Staten van Noord-Holland, in vergadering bijeen op 17 mei 2021, ter behandeling van de voordracht Strategie NH aanpak stikstofproblematiek 2021-2022;

overwegende dat:
- stikstofrechten per 1 april 2021 verleased kunnen worden in Noord-Holland;
- hierbij tijdelijk extra stikstofbelasting op stikstofgevoelige natuurgebieden mogelijk is;

gehoord de discussie,

roepen het College van Gedeputeerde Staten op:

- bufferzones aan te wijzen rondom stikstofgevoelige Natura 2000 gebieden;
- verleasen van stikstofrechten aan bedrijven in bufferzones niet toe te staan;

en gaan over tot de orde van de dag.

Fabian Zoon
Partij voor de Dieren

M55-2021/PS 17-05-2021
Ingetrokken

Partij voor de Dieren
Statenfractie Noord-Holland

Motie PAS-melders naar biologisch

Provinciale Staten van Noord-Holland, in vergadering bijeen op 17 mei 2021, ter behandeling van de voordracht Strategie NH aanpak stikstofproblematiek 2021-2022;

overwegende dat:

- er een legaliseringsslag op dit moment loopt voor oude PAS-melders;
- omschakeling naar een natuur inclusieve(re) en biologische bedrijfsvoering past binnen provinciaal stikstof en natuurbeleid ;
- omschakeling naar biologische bedrijfsvoering interne salderingsruimte kan leveren die gebruikt kan worden voor legalisering;

gehoord de discussie,

roepen het College van Gedeputeerde Staten op:

- PAS-melders en niet-melders ondersteuning te bieden in de omschakeling naar biologisch en natuur inclusieve bedrijfsvoering niveau 2 of niveau 3;

en gaan over tot de orde van de dag.

Fabian Zoon
Partij voor de Dieren

M56-2021/PS 17-05-2021
Verworpen

Motie stikstofstrategie aanpassen

Provinciale Staten van Noord-Holland, in vergadering bijeen op 17 mei 2021, sprekende over agendapunt 9: Strategie Noord-Hollandse aanpak stikstofproblematiek 2021-2022

Constaterende dat:

- In de brief ''strategie Noord-Hollandse aanpak stikstofproblematiek 2021-2022'' PS geïnformeerd wordt over de koers die wordt ingezet.
- In de Noord-Hollandse stikstofstrategie de doelen voor de jaren 2025, 2030 en 2035 worden vastgelegd.
- De wijze waarop deze doelen behaald gaan worden (dus de maatregelen en de financiering daarvan) in de gebiedsplannen worden geconcretiseerd

Overwegende dat:

- Er op deze wijze een strategie wordt ingezet waarvan we de effecten, de kosten en de baten niet kennen.
- In diverse sectoren de reductiedoelen die in de stikstofstrategie worden vastgelegd niet als realistisch worden gezien
- De minister van LNV in maart heeft toegezegd dat de landelijke stikstofwet binnen 4 jaar wordt geëvalueerd om te bekijken of de doelen haalbaar en betaalbaar zijn.
- De Tweede Kamer en de Minister hebben aangegeven dat er rekening moet worden gehouden met sociale, economische en ecologische gevolgen.
- Dit uitgangspunt niet duidelijk is terug te vinden in de Noord-Hollandse Stikstofaanpak.
- Inzetten van deze strategie voor stikstofreductie veel impact gaat hebben op rendement en bestaansmogelijkheid van industrie, bedrijven en de agrarische sector.
- De Minister heeft toegezegd dat er bijsturing plaatsvindt als de doelen niet haalbaar en betaalbaar blijken te zijn.
- De minister heeft toegezegd dat het stikstofmeetnet wordt uitgebreid en dat in 2022 de nieuwe metingen worden toegevoegd aan de rekenmodellen
- Er in de Noord-Hollandse stikstofaanpak te eenzijdig wordt gestuurd op de Kritische Depositie Waarde
- Er diverse voorbeelden zijn waarbij de stand van de natuur goed is terwijl volgens de rekenmodellen de stikstofbelasting twee keer zo hoog is als bepaalde stikstofgevoelige fauna officieel kan verdragen.
- Er steeds weer hexagonen met stikstofgevoelige habitats kunnen worden toegevoegd waardoor er steeds meer stikstofuitstoot gereduceerd moet worden
- Bij de stikstofbronnen de uitstoot van ganzen niet is meegenomen, terwijl in Noord-Hollandse natuurgebieden veel ganzen voorkomen die stikstof in de natuurgebieden achter laten
- De effecten van extern salderen met veehouderijbedrijven nog onduidelijk zijn en daarover onlangs Kamervragen zijn gesteld.
- Middelen moeten worden ingezet waar ze het meest efficiënt zijn en innovatie meestal per ingezette Euro efficiënter is dan verlaging van N-emmissie door bijvoorbeeld opkoop van bedrijven of belemmeren van economische activiteiten.
- Het onwenselijk is om dit beleid in ze zetten terwijl er geen zicht is op de effecten en vele ondernemers vrezen voor het voortbestaan van hun bedrijf.

Roept GS op om:
De strategie aan te passen en er daarbij voor te zorgen dat:

- Er niet meer eenzijdig op de Kritische Depositie Waarden (KDW) wordt gestuurd.
- Er nadrukkelijk ook rekening wordt gehouden met sociale, economische en ecologische gevolgen
- Er gewerkt wordt met doelen die haalbaar en betaalbaar zijn
- Er niet met meer stikstofdepositie gerekend mag worden dan uit meetgegevens blijkt.
- nieuwe meetpunten zijn meegenomen als uitgangspunt voor strategie
- Er vastgelegd is dat er geen uitbreiding van stikstofgevoelige hexagonen mag komen
- Bij de stikstofbronnen ook de stikstofuitstoot van ganzen is meegenomen als bron
- Er meer duidelijkheid is over de effecten van extern salderen met veehouderij bedrijven
- Er is in de strategie aandacht is voor toekomstperspectief voor bedrijven
- Er duidelijk is meegenomen dat de middelen worden ingezet waar ze het meest efficiënt zijn.

Willemien Koning (CDA), Johan Dessing (Forum voor Democratie), Wil van Soest (50PLUS-PVDO), Gerard Kohler (JA21)

M57-2021/PS 17-05-2021
Ingetrokken

MOTIE

Stikstof eruit, grondgebonden landbouw erin!

Vergadering Provinciale Staten - 17 mei 2021

Provinciale Staten van Noord-Holland, in vergadering bijeen op 17 mei 2021, besprekend de statenvoordracht Strategie Noord-Hollandse aanpak stikstofproblematiek (VD-18).

Constaterende dat:

- in de statenvoordracht doelen voor de daling van stikstofdepositie per stikstofgevoelig Natura 2000-gebied en stikstof-uitstotende sector worden vastgesteld;
- in de landbouw(melkvee)- sector een zeer grote stikstof (ammoniak)- reductie behaald moet worden;
- deze reductie niet behaald kan worden als in de veeteelt de maatregelen uitsluitend worden gericht op innovatie en de haperende opkoop- en beëindingsregelingen;
- het daarom noodzakelijk is dat er meer dan nu naar andere stikstofreducerende maatregelen voor de agrarische sector wordt gekeken;

Overwegende dat:

- grondgebonden landbouw (veeteelt) een balans bewerkstelligt tussen mestplaatsing en ruwvoerwinning van een agrarisch bedrijf;
- er bij een grondgebonden melkveehouderij een kringloop van mineralen is, waarbij de verbouwde gewassen aan het vee worden gevoerd en met de mest van het vee de voedergewassen worden bemest, waardoor op bedrijfs- of regionaal niveau geen transport van ruwvoer en mest noodzakelijk is:
- grondgebonden landbouw zal leiden tot een natuurlijke reductie van de veestapel, omdat het vee (bij)gevoerd zal moeten worden met het ruwvoer dat op eigen bedrijf verbouwd wordt;
- grondgebonden landbouw ervoor zal zorgen dat het kunstmestgebruik in de landbouw geheel of gedeeltelijk vermeden kan worden, waardoor de bodem en het grond- en oppervlaktewater zich langzaam kunnen herstellen;

Besluit Gedeputeerde Staten opdracht te geven om:

- grondgebonden landbouw op te nemen als belangrijk instrument om de stikstof- en ammoniakemissies terug te dringen;
- te onderzoeken welk bedrag - bovenop de bedragen die verstrekt kunnen worden via Groen Kapitaal - in totaal nodig is om voldoende subsidies te verstrekken om alle agrarische bedrijven daadwerkelijk te inspireren over te gaan naar grondgebonden landbouw.

En gaat over tot de orde van de dag,

Namens de fractie van de SP,

Eric Smaling

Namens de fractie 50Plus/PvdO,

Wil van Soest

M58-2021/PS 17-05-2021
Verworpen

Motie
Pilot mestscheiding

Provinciale Staten van Noord-Holland, in vergadering bijeen op 17 mei 2021, te Haarlem, ter behandeling Strategie Noord-Hollandse aanpak stikstofproblematiek: Pilot mestscheiding'.

Constaterende dat:

- Mest geen afval is, maar een waardevolle voeding voor planten, bodem en een bron van energie en andere stoffen;
- Mest al eeuwenlang een essentiële bron is voor de voedselvoorziening;
- Mestbewerking mogelijkheden biedt om al dan niet gesignaleerde lokale mestoverschotten aan te pakken;
- De bewerking van mest resulteert in een afname van het mestvolume of in een meststof die eenvoudiger te transporteren en af te zetten is.
- Er voor mest een herwaardering is waardoor kunstmest toediening de laatste jaren flink is afgenomen;
- Het wetenschappelijk onderzoek naar mestscheiding Nederland nog steeds internationaal leidend is, maar die positie wel wordt bedreigd door China.
- Er tenminste acht mest- en digestaatscheidingstechnieken zijn, waarbij vooral strippen en scrubben veel perspectief biedt;
- Uit wetenschappelijk onderzoek blijkt dat vooral jonge boeren voor deze modernisering openstaan.

Overwegende dat:

- Het uitkopen van melkveehouders nauwelijks uitkomst biedt.
- De stikstofdepositie uit veel grotere bronnen als Noordzee en het buitenland in Noord-Holland al drie keer groter is dan de depositie van de melkveehouders;
- De effecten van het uitkopen van melkveehouders op het achterblijvend gebied op lange termijn ongewis zijn.
- De vermoerassing en verbiezing van het landschap nu al onvoorziene gevolgen heeft.
- Er een traditie is van onverwachte en ongewenste gevolgen van ingrepen in met name het duinlandschap.

Verzoekt Gedeputeerde Staten,

- Bij de verdere uitwerking van het stikstofbeleid ook de optie voor een pilot mestscheiding voor (melk)veehouders mee te nemen;

Kohler (JA21)
Koning-Hoeve (CDA)

M59-2021/PS 17-05-2021
Aangehouden

Provinciale staten van Noord-Holland, in vergadering bijeen op 17 mei 2021

Constaterende dat:

- Het deze maand twee jaar geleden is dat de rechter uitsprak dat het Nederlands stikstofbeleid aantoonbaar moet leiden tot minder stikstofdepositie in Natura 2000 gebieden.
- Inzet van provinciale instrumenten ertoe moet leiden dat stikstofdepositie in Natura2000 gebieden duurzaam afneemt.

Overwegende dat:

- Het instrument 'verleasen' ingezet kan worden om activiteiten die een tijdelijke stikstofuitstoot realiseren mogelijk te maken.
- Het instrument 'verleasen' er toe kan leiden dat de stikstofdepositie in praktijk (tijdelijk) toeneemt.
- Aan het gebruik van dit instrument geen randvoorwaarden worden meegegeven die bijdragen aan een duurzame afname van stikstofdepositie.
- Er over een jaar een (landelijke) evaluatie plaatsvindt waarin gekeken wordt naar de toepassing van de instrumenten tbv stikstofreductie.
- Dit een goed moment is om eventuele aanpassingen in het provinciale beleid door te voeren.

Spreken uit dat:

- 'verleasen' er niet toe mag leiden dat vergunde, maar onbenutte ruimte, grootschalig en langdurig, gebruikt gaat worden en zo leidt tot meer depositie dan er nu in de praktijk plaatsvindt.

Verzoeken het college:

- te monitoren hoe dit instrument gebruikt gaat worden, waarbij oa in beeld wordt gebracht hoeveel gebruik er van wordt gemaakt, voor welke periode en om hoeveel stikstofuitstoot het gaat.
- PS hier regelmatig en in ieder geval op moment van evaluatie over te informeren
- te onderzoeken hoe we kunnen borgen dat 'verleasen' voor saldo-gever en saldo-nemer een tijdelijk instrument blijft en tijdelijkheid niet gestapeld gaat worden.
- de mogelijk van verleasen te heroverwegen als er in de wet stikstofreductie en natuurherstel een vrijstelling wordt opgenomen voor activiteiten die een tijdelijke uitstoot veroorzaken.

en gaan over tot de orde van de dag.
Ondertekening,

Tessa van Wijnen	Amelie Strens	Gert-Jan Leerlink
GroenLinks Noord-Holland.	*D66 Noord-Holland*	*PvdA Noord-Holland*

Provincie Noord-Holland

PS-vergadering

Dossiernummer	6326
Extern Zaak ID	1596919
Vertrouwelijk	Nee
Vergaderdatum	17 mei 2021
Agendapunt	10
Omschrijving	Duurzaamheidsambities provinciale infrastructuur 2021-2023 (VD-19).
Organisatieonderdeel	BU/BSP

Geagendeerd	Vergaderdatum
Ingekomen stukken ter kennisname	30 april 2021
PS-vergadering	**17 mei 2021**

Toelichting

Provinciale Staten hebben vorig jaar een budget € 7,5 miljoen euro ter beschikking gesteld voor het verduurzamen van de infrastructurele projecten. Dit budget is voor 3 jaar (2021-2023). Om invulling te geven voor 2021 en een doorkijkje te maken naar de volgende 2 jaren is een inventarisatie gemaakt van de verduurzamingsmaatregelen en wordt de dekking hiervan weergegeven. Voor de uitvoering van de investeringsprojecten 2021 worden kredieten aangevraagd. Uitgangspunt is verduurzaming van de eigen infrastructuur. Denk daarbij aan het planten van extra groen, toepassen van asfalt dat kan worden hergebruikt en het tegengaan van wateroverlast.

Provincie Noord-Holland

Provinciale Staten van Noord-Holland
door tussenkomst van de statengriffier, drs. K. Bolt
Dreef 3, tweede etage
2012 HR Haarlem

Gedeputeerde Staten
Uw contactpersoon
F.C.D. Noordberger
BU/BSP

Telefoonnummer (023) 514 3471
noordberger@noord-holland.nl

Betreft: Duurzaamheidsambities provinciale infrastructuur 2021-2023

- 8 APR. 2021

Kenmerk
1596919/1596944

Uw kenmerk

Geachte leden,

Hierbij ontvangt u ter besluitvorming de Voordracht
" Duurzaamheidsambities provinciale infrastructuur 2021-2023".
Wij verzoeken u deze voordracht te behandelen op 17 mei a.s.
Indien gewenst kan ter verduidelijking voor de behandeling van de commissie M&B op 22 april een presentatie worden gegeven over de nadere invulling van de duurzaamheidsambities uit de Nota Infrastructurele Kapitaalgoederen, vastgesteld op 16 november 2020.

Wij vertrouwen erop u hiermee voldoende te hebben geïnformeerd.

Hoogachtend,
Gedeputeerde Staten van Noord-Holland,

provinciesecretaris
R.M. Bergkamp

voorzitter
A.Th.H. van Dijk

Bijlagen
Voordracht "Duurzaamheidsambities provinciale infrastructuur 2021-2023".

Postbus 3007
2001 DA Haarlem
Telefoon (023) 514 3143
Fax (023) 514 3030

Houtplein 33
Haarlem
www.noord-holland.nl

Bijlage 1: inventarisatie duurzaamheidsmaatregelen infrastructuur 2021-2023

Dit betreffen verschillende duurzaamheidsmaatregelen (bij onderhoud en investeringen) die worden uitgevoerd in 2021, met daarbij een doorkijk tot en met 2023.
Voor de grijs gemarkeerde investeringsprojecten wordt nu krediet aangevraagd.
De kredietverhogingen voor de investeringsprojecten 2022-2023 worden bij de reguliere behandelingen van het iMPI meegenomen en toegelicht.

Benaming	Betreft	start jaar van uitvoering	Dekking
Gebiedscontracten Duurzaam asfalt Midden-Noord (BAM), N197, N239, N242, N247, N504, N508, N511, N512	Duurzaam asfalt (circulair asfalt, koud asfalt)	2021	Vast onderhoud
HOV-11 Trajectbenadering busbaan Toolenburg-Nieuw Vennep (PMO:	Duurzaam asfalt (verlaging CO2, circulair)	2021	nieuwe investering (PMI)
Groene Oase.	Bomen voor Groene Oase. 2500 bomen, struiken en kruiden nemen jaarlijks 55.000 kg	2021	variabel onderhoud (reserve)
Beplanten van terreinen / overhoeken	Aanleg vogelbosjes beplanten bomen (Co2, biodiversiteit) door gebiedsaannemer	2021	variabel onderhoud (reserve)
N520b-01 Incidenteel groot onderhoud KM 8,5 tot KM 11,45	Duurzaam asfaltmengsel toepassen	2021	Variabel onderhoud (reserve)
R-Net haltes (Flora Holland en Faunalaan, HOV Gooi, N247) vervangen	Sedumdaken (biodivsesiteit, fijnstof, klimaat), energiezunige verlichting	2021	variabel onderhoud (reserve)
3 Bushates vervangen (N236-Weesp, N200-Zandvoort, N242- Middenmeer)	Sedumdakbedekking 3 pilot abri's	2021	variabel onderhoud (reserve)
Gebiedscontract 1 Noord-Kop	Duurzaam asfalt (verlaging co2, circulair)	2021	vast onderhoud
Inzet van medewerkers en SOK partners	Capaciteit, budget is bedoeld om duurzaamheidsmaatregelen intern/extern verder voor te bereiden.	2021	exploitatie
HOV-07 HOV Aalsmeer - knooppunt Schiphol Zuid (HOVASZ)	Sedumdaken (biodiversiteit, fijnstof, klimaat)	2021	nieuwe investering (PMI)
Gebiedscontracten 5,7 Zaanstreek-Waterland en Gooi en Vechtstreek	Duurzaam asfalt (circulair+ Lage temperatuur asfalt)	2021	Vast onderhoud
K18a-01 vaarwegvak 16, Westfriesche Vaart: splitsing Waardkanaal - zijsloot oeverprogrramma	Aanleg van biodynamische oevers (onderzoek door TU Delft)	2021	vervangings investering (PMO)
N247-16 Bereikbaarheid Waterland, maatregelen N247, gedeelte A10-Edam	toepassen circulair materiaal bij beton (hergebruik cement) en toepassing Stikstof Nonox filters op machines plaatsen voor afvangen van stikstof ter verbetering lucht kwaliteit	2021	nieuwe investering (PMI)
N525-05 Reconstructie kruispunt N525-Westerheide/Oude Postweg,	De aannemer binnen het contract de mogelijkheid om maatregelen voor te stellen die	2021	nieuwe investering (PMI)
HOV-03 in 't Gooi deelproject Eemnes - Blaricum :	toepassen circulaire maatregelen en wateroverlast	2021	nieuwe investering (PMI)
N231a-01 en N232a-02	Duurzaam asfalt (LEAB) en toepassen aluminium OV-masten	2021	Variabel onderhoud (reserve)
Gebiedscontract 6 Amstelland-Meerlanden	Duurzaam asfalt (d.m.v. blauwe diesel en groene gas, elektrisch materieel). 2022 circulair	2021	Vast onderhoud
Hoge stage / Euronorm voorschrijven bij realisatie (emissienorm)	Inzet schoner materieel	2021	vast onderhoud
K18b-01, vaarwegvak 17, Westfriesche Vaart; zijsloot ,oeverprogramma	Toepassen Goene deksloof ter verbetering biodiversiteit	2021	vervangings investering (PMO)
Alg-29b Vervangen Zaanbrug	Hergebruik fundering, cementloos beton, toepassen Nofoxfilters, energie terugwinning remmen val	2021	nieuwe investering (PMI) Subsidie
CO2 monitor structureel inrichten	Co2 Monitor/prestatieladder	2021	exploitatie
Geluidssschermen	Mos op geluidssschermen voor verbtering biodiversiteit, tegengaan fijnstof	2021	variabel onderhoud (reserve)
Gebiedscontracten, toepassen elektisch materieel	Elektrisch materieel bermen	2021	Vast onderhoud
Gebiedscontract 6 Amstelland-Meerlanden	Hoogwaardig verwerken van groenafval (bermgras)	2021	Vast onderhoud
Toepassen blauwe Diesel (HVO) gebiedscontracten	Diesel gemaakt van bioproducten (zoals frituurolie, dierlijk-vet, etc)	2021	Vast onderhoud
K20na-01, oeverprogramma	Besparing materiaal oevers. Duurzaamheidskansen benutten van unieke kleiachtige ondergrond door werkelijke grondparameters voor het hele gebied vast te stellen.	2021	vervangings investering (PMO)
Olivijn wandelpaden	Olivijn als materiaal voor wandelpaden wat C02 sterk opneemt	2021	variabel onderhoud (reserve)
N241 A.C. De Graafweg	Duurzaam asfalt (verlaging CO2, circulair)	2022	investering (PMI en PMO)
N243, uitvoering start in 2021	Duurzaam asfalt (verlaging CO2, circulair)	2022	investering (PMI en PMO)
Beplanten van terreinen / overhoeken	Beplanten bomen en planten van terreinen / overhoeken	2022	Variabel onderhoud (reserve)
N201C-03; vervangen van KW 31F01 en 31F 02	Duurzaam asfalt en duurzaam beton	2022	vervangings investering (PMO)
HOV in 't Gooi - deelproject Laren-Hilversum: hergebruik traverse	hergebruik traverse (brug) Geldermalsen.	2022	nieuwe investering (PMI)
N231 FloraHolland (OLV HOV Greenport)	Eleckrisch materieel en duurzaam asfalt	2022	nieuwe investering (PMI)
Fietspad Waterland	Bioplastic weg (hergebruik bestaand plastic)	2022	nieuwe investering (PMI)
N242 Ring Alkmaar rijbaansignalering houten portalen	Toepassen houten portalen	2022	nieuwe investering (PMI)
Biobased wegmeubilair. Verkeersborden, schrikhekken,	Toepassen biobased wegmeubilair restproduct van geperst gras (Grass to Grit)	2022	variabel onderhoud (reserve)
HOV in 't Gooi – deelproject Huizen:	Toepassen maatregelen tbv duurzaamheid en circulariteit.	2022	nieuwe investering (PMI)
Biobased beschoeiing voor oevers	Biobased beschoeiing	2022	variabel onderhoud (reserve)
N247 Deel fietspad Bereikbaarheid Waterland	Plastic road en nog diverse maatregelen	2022	nieuwe investering (PMI)
N247 Bereikbaarheid Waterland	Plastic road en nog diverse maatregelen	2022	nieuwe investering (PMI)
VRI aanpassingen / verduurzamen	Toepassen circulair materiaal (aluminium) bij vervanging verkeersregelinstallaties	2022	vervangings investering (PMO)
Doorwortelen van verhardingen - levensduurverlenging	Op biologische manier voorkomen wortelgroei onder verharding, zodat levensduur	2022	Variabel onderhoud (reserve)
Reconstructie kruispunt N501-Keesomlaan/Westerweg, gemeente Texel	Duurzaam asfalt (verlaging CO2, circulair)	2023	nieuwe investering (PMI)
Koopvaarderschutsluis	Maatregelen nog nader te bepalen. Gedacht wordt aan hergebruik beton of	2023	investering (PMI en PMO)
Oeverprogramma	Innovaties in oeverproject vervangingen in 2022 en verder	2023 e.v.	vervangings investering (PMO)
Fietstunnel N515	Cementloos beton/ hergebruik beton (besparing co2, circulair)	ntb	nieuwe investering (PMI)
Stolperbasculebrug	IFD, reductie primaire grondstoffen en biodiversiteit	ntb	vervangings investering (PMO)
Schagerbrug	IFD, reductie primaire grondstoffen en biodiversiteit	ntb	vervangings investering (PMO)
N247 Hergebruik beton Betonakkoord: Toepassing van herwonnen cement (Freement).	Hergebruik beton bij de 2 bruggen	ntb	vervangings investering (PMO)
Beweegbare bruggen energiebesparing	Energiebesparing bruggen	ntb	vervangings investering (PMO)
N239 aansluiting Agriport	NTB	ntb	nieuwe investering (PMI)

Provincie Noord-Holland

2021 | 19

VOORDRACHT

Provinciale Staten van Noord-Holland

Haarlem, 6 april 2021

Onderwerp: Duurzaamheidsambities provinciale infrastructuur 2021-2023

Kenmerk: 1596919/1596941

Bijlagen: inventarisatie verduurzamingsmaatregelen provinciale infrastructuur 2021-2023

1. Inleiding

Met deze voordracht worden uw Staten geïnformeerd over de nadere invulling van de duurzaamheidsambities binnen de infrastructurele projecten 2021-2023 vanuit de Nota Infrastructurele Kapitaalgoederen 2020-2023 (NIKG). Ter uitvoering hiervan wordt voor het jaar 2021 een aantal kredietverhogingen ter besluitvorming aan uw Staten voorgelegd. Hierdoor kunnen ook in deze lopende projecten voor 2021 actuele verduurzamingsmaatregelen worden toegevoegd. Daarnaast wordt het budgetneutraal kredietvoorstel Ledverlichting fase2 voorgelegd, zodat ook direct met dit project wordt gestart. In de NIKG staat deze duurzaamheidsambitie ~~ook~~ apart benoemd.

2. Doelstellingen en evaluatiecriteria

Duurzaamheidsambities

De provincie wil bijdragen aan de nationale en internationale klimaat- en CO2-doelstellingen en wil hier een voorloper in zijn. Belangrijke doelstellingen hierin zijn 50% grondstoffenreductie en 50% minder CO2-uitstoot in 2030 ten opzichte van 1990. Ook de eigen infrastructuur van de provincie moet voldoen aan de duurzaamheidsdoelstellingen. In de Nota Infrastructurele Kapitaalgoederen (NIKG), die op 16 november jl. door uw Staten is vastgesteld, staat beschreven hoe we dit willen bereiken en zijn de financiële consequenties hiervan uitgewerkt.
Met de vaststelling van de NIKG hebben uw Staten besloten voor de duurzaamheidsambities binnen projecten de benodigde middelen voor 2021-2023 te reserveren. Dit gebeurt door herschikking binnen de huidige ruimte voor infrastructurele projecten voor een totaalbedrag van € 7,5 miljoen. Hiermee wordt een impuls gegeven aan het verwezenlijken van de duurzaamheidsambities binnen de infrastructurele projecten 2021-2023.

Invulling duurzaamheidsambities binnen de provinciale infrastructuur 2021-2023

Bij de invulling van de duurzaamheidsambities ligt voor nu de focus op het jaar 2021, met daarbij een doorkijk voor de jaren 2022-2023. Met het verduurzamen van de aanleg en het onderhoud van de infrastructuur levert de provincie een bijdrage aan de klimaatdoelstellingen:

- Circulaire economie -Gebruik van primaire grondstoffen in 2030 met 50% gereduceerd;
- CO2 reductie - De CO2 uitstoot in 2030 met 50% afgenomen;

- Energietransitie – De provinciale infrastructuur in 2030 energieneutraal;
- Schone lucht – De gezondheidswinst in 2030 met 50% toegenomen door reductie van fijnstof en stikstofdioxide;
- Klimaatadaptatie – De nieuwbouwprojecten zijn klimaatbestendig;
- Biodiversiteit – De biodiversiteit langs provinciale infrastructuur is versterkt.

Bij het inventariseren van maatregelen voor het invullen van de duurzaamheidsambities is gekeken in hoeverre deze duurzaamheidsmaatregelen bijdragen aan het behalen van de klimaatdoelstellingen. Indien de maatregelen al anders gefinancierd worden, dan zijn deze niet in de inventarisatie opgenomen. Denk bijvoorbeeld aan de aanleg van zonneweides, een zonnefietspad, ledverlichting of het verbeteren van biodiversiteit van de bermen.

Voor het prioriteren van de duurzaamheidsmaatregelen zijn de onderstaande criteria toegepast:

a) **Effectief:** De mate waarin de maatregel bijdraagt aan de klimaatdoelstellingen: circulariteit, CO2 reductie, energietransitie, schone lucht, klimaatadaptatie en biodiversiteit;
b) **Ontwikkelingsstadium maatregel:** Onze investeringen in duurzame maatregelen hebben de grootste maatschappelijke impact als daardoor marktpartijen gestimuleerd worden om ze standaard in hun portefeuille op te nemen. Daarom scoren bewezen duurzaamheidsmaatregelen hoger dan innovatieve pilots die zich nog moeten bewijzen. Bovendien is hiervoor ook deels het provinciale innovatieprogramma beschikbaar;
c) **Haalbaarheid maatregel**: De mate waarin de maatregel met zekerheid tijdig kan worden gerealiseerd.

Deze wegingscriteria heeft geleid tot een score duurzaamheid van 0 t/m 12, waarbij is gekeken naar bovenstaande criteria. Waarbij projecten met een lage score zullen afvallen indien de ambitie hoger is dan het budget.

De duurzaamheidsmaatregelen betreffen maatregelen die nog niet als “business as usual” in de projecten zijn ingebed, maar inmiddels wel de kans bieden om alsnog toe te voegen aan de projecten. Uiteindelijk zullen bij nieuwe projecten deze duurzaamheidsmaatregelen als standaard worden ingebed, zoals toenemend hergebruik van beton en asfalt als grondstof of het inzetten van elektrisch materieel. Om deze transitie te laten slagen, is het belangrijk dat de opdrachtgevers in de grond-, weg- en waterbouw deze toepassingen stimuleren. Het is ons streven om de markt te bewegen deze duurzame toepassingen standaard aan te bieden in aanbestedingen door verschillende marktpartijen, zodat de meerkosten gaan afnemen en mogelijk op termijn verdwijnen.

Resultaat verduurzamingsmaatregelen provinciale infrastructuur 2021-2023

De inventarisatie van de duurzaamheidsmaatregelen 2021, met een doorkijk tot en met 2023, is opgenomen in de bijlage. Uit deze lijst met duurzaamheidsmaatregelen blijkt;

- dat onze ambitie (ca € 10 miljoen) hoger is dan beschikbare budget (€ 7.5 miljoen), waarbij de latere jaren nog niet volledig zijn ingevuld. Deze zullen verder bij de reguliere behandelingen van het iMPI worden meegenomen.
- Ongeveer de helft van de maatregelen uit de inventarisatie worden ingezet in investeringsprojecten en de andere helft in onderhoudswerkzaamheden.

- Een evenwichtige verdeling; er worden veel verschillende duurzaamheidsmaatregelen toegepast, van aanplanten extra groen tot het toepassen duurzaam asfalt/beton.

Duurzaamheidsopgave (kasritme)	**2021**	***Doorkijk 2022-2023***
Investeringen iMPI	1.268.500	*2.435.000*
Verbeter en uitbreidingsinvesteringen *(waarvan in deze voordracht € 677.500 kredieten wordt aangevraagd)*	667.500	*1.660.000*
Vervangingsinvesteringen *(waarvan in deze voordracht € 601.000 kredieten wordt aangevraagd))*	601.000	*775.000*
Vast en Variabel onderhoud	1.297.000	*1.421.000*
Nog nader in te vullen *(zal met name onderhoud betreffen)*		*1.079.000*
Totale raming	**2.565.500**	***4.935.000***

Voor nadere informatie over de geïnventariseerde duurzaamheidsmaatregelen 2021 met een doorkijk 2022-2023, wordt verwezen naar bijlage 1.

Ledverlichting

Zoals bij de inleiding is aangegeven wordt naast de invulling van de ambities voor de verduurzamingsmaatregelen ook de budget neutrale kredietaanvraag ledverlichting voorgesteld. Deze ambitie staat ook in de NIKG benoemd.
Bij de Kaderbrief 2018 heeft uw Staten een budget beschikbaar gesteld van € 6,5 miljoen voor ledverlichting (fase 1). Medio 2021 zijn hierdoor de beheergebieden Kop van Noord-Holland en Noord-Holland Zuid voorzien van zuinige ledverlichting. Om resterende gebieden te voorzien van ledverlichting (fase 2) is nog € 5,5 miljoen nodig, zoals beschreven in de NIKG. De kapitaallasten van de investering ledverlichting-fase2 worden gedekt lagere energiekosten, besparing op beheer en onderhoud en een besparing op de vervanging van de conventionele verlichting (incl. de reeds aangelegde verlichting), zie onderstaande tabel.

Businesscase: Verduurzaming infra (LED-verlichting)

A: Investering

	2022	**2023**	**2024**	**2025**	**2026**
Ledverlichting fase 2 (inclusief VAT)	€ 5.500.000				
Totaal investeringen	**€ 5.500.000**				

B: Exploitatie

	2022	**2023**	**2024**	**2025**	**2026**	**2027**	**2028**
LASTEN:							
Kapitaallasten (afschrijving 15 jaar)		€ 366.667	€ 366.667	€ 366.667	€ 366.667	€ 366.667	€ 366.667
BATEN:							
Energie (businesscae TNO)		€ -172.957	€ -172.957	€ -172.957	€ -172.957	€ -172.957	€ -172.957
Vervanging conventionele verlichting		€ -105.045	€ -105.045	€ -105.045	€ -105.045	€ -105.045	€ -105.045
Beheer en onderhoud (businesscase TNO)		€ -311.273	€ -311.273	€ -311.273	€ -311.273	€ -311.273	€ -311.273
Subtotaal lasten minus baten		€ -222.608	€ -222.608	€ -222.608	€ -222.608	€ -222.608	€ -222.608
Risico lagere besparing		€ 222.608	€ 222.608	€ 222.608	€ 222.608	€ 222.608	€ 222.608
Effect op exploitatie		**€ -**	**€ -**	**€ -**	**€ -**	**€ -**	**€ -**

Evaluatie en monitoring

In 2020 is gestart met de dataverzameling voor een CO2/MKI-monitor[1]. De voortgang ten opzichte van de duurzaamheidsdoelstellingen wordt hiermee bewaakt. Hierover wordt uw Staten bij de jaarrekening geïnformeerd. Op basis van de evaluaties zal bij de nieuwe NIKG 2024-2027 een nieuw financieel voorstel voor het realiseren van duurzaamheidsambities in de jaren na 2023 worden uitgewerkt.

3. Financiering

Dekking

Het totaalbedrag voor duurzaamheidsambities dat door uw Staten beschikbaar is gesteld over de periode 2021-2023 bedraagt € 7,5 miljoen. De dekking moet binnen begrotingsprogramma 4, Bereikbaarheid gevonden worden. Dit bedrag bestaat voor: € 3,704 miljoen aan duurzame investeringen in nieuwbouw- en vervangingsprojecten, waarvan € 240 duizend bijdrage aan derden is (project Zaanbrug). En voor € 3,76 miljoen aan duurzaamheidsmaatregelen in onderhoudswerkzaamheden (vast en variabel).

Reserve OPI

De kosten voor het verduurzamen van vast- en variabel onderhoud tot en met 2023 ad € 3,76 miljoen en de bijdrage aan project Zaanbrug ad € 240.000 worden ten laste gebracht van de vrije ruimte in de reserve Ontwikkeling Provinciale Infrastructuur (OPI), die is ontstaan door de vrijkomende reservering Parallelle Kaagbaan[2]. Dit zal financieel worden verwerkt in de tweede begrotingswijziging 2021. De vrije ruimte in de reserve OPI bedraagt € 14,57 miljoen. De resterende vrije ruimte van € 10,57 miljoen wordt ingezet voor het uitvoeren van het Focusplan Smart Mobility ad € 6,80 miljoen, het verbeteren van de bermveiligheid langs provinciale wegen ad € 3,4 miljoen en de versterking van het programma Slim, Schoon en Veilig (onder andere de kleinschalige verbetering van de verkeersveiligheid en de inzet van spaarpalen) ad € 368.000. Deze thema's worden aan u voorgelegd in een andere voordracht of u wordt binnenkort hierover geïnformeerd.
Op basis van nacalculatie in 2024 wordt de werkelijke inzet voor vast en variabel onderhoud

---

[1] Met de CO2 monitor maken we inzichtelijk wat de CO2 emissies zijn als gevolg van onze inkoop activiteiten. Dit betreft de CO2 emissies van eigen inkoop van energie, facilitair en GWW gerelateerde projecten. Hiermee kunnen we de keuze voor duurzame maatregelen beter onderbouwen en de voortgang ten opzichte van de doelstellingen borgen. De milieukostenindicator (ook wel de MKI) is een single-score indicator uitgedrukt in euro's. Het voegt alle relevante milieueffecten samen in één enkele score van milieukosten, die de milieu schaduw prijs van een product of project aantoont.

[2] De ruimte in de reserve OPI is ontstaan doordat daarin de vrijgekomen reservering 'Parallelle Kaagbaan' van € 18,57 miljoen is gestort. Zie de voordracht bij Jaarrekening 2019 (19 mei 2020, kenmerk 1428580/1428624). Met de voordracht bij de eerste begrotingswijziging 2021 heeft u reeds ingestemd om hiervan € 4,0 miljoen in te zetten voor het dossier Tata Steel (19 januari 2021, kenmerk 1546880/154688).

berekend en zal (indien van toepassing) het niet bestede bedrag naar de reserve OPI worden teruggeboekt.

Kapitaallasten

De verwachte kosten voor het verduurzamen van de investeringsprojecten uit het iMPI zijn voor de komende 3 jaar geraamd op circa € 3,704 miljoen (inclusief bijdrage derden Zaanbrug € 240.00). De hieruit voortvloeiende kapitaallasten van € 70.000 per jaar komen ten laste van de Stelpost PMI en Stelpost PMO.

- De besteding ten laste van de Stelpost PMI (verbeter- en uitbreidingsprojecten) gaat ten koste van de beschikbare ruimte voor het dekken van de toekomstige realisatiekosten van de huidige studieprojecten in het iMPI. De totale kapitaallasten zijn geraamd op € 42.000 per jaar, waarvan € 8.750 voor de in deze voordracht benoemde kredietvoorstellen.
- Voor de stelpost PMO (vervangingsprojecten) geldt dat binnen de huidige ruimte (minder overblijft voor overige projecten/ tegenvallers) van de stelpost mogelijk in toekomst herprioritering van de andere projecten plaats moet vinden. De totale kapitaallasten zijn geraamd op € 28.000 per jaar, waarvan € 13.338 voor de in deze voordracht benoemde kredietvoorstellen.

Voor het uitvoeren van de duurzaamheidsmaatregelen 2021 dienen kredietverhogingen beschikbaar te worden gesteld door uw Staten. Hiermee wordt, in afwijking op de financiële verordening[3], niet gewacht tot het reguliere moment tijdens de Tweede Begrotingswijziging 2021 (TBW2021). Aangezien voor het realiseren van de duurzaamheidsambities bij de projecten uit 2021 verplichtingen worden aangegaan, wordt nu al met deze voordracht voor deze projecten kredietbesluiten aan uw Staten voorgelegd. De hieruit volgende mutaties worden verwerkt in de TBW2021. De kredietophogingen voor de jaren 2022-2023 worden bij de reguliere behandelingen van het iMPI meegenomen en toegelicht. De daarvoor benodigde kredietophogingen worden met bijbehorende dekkingsvoorstel in dezelfde vergadering aan u voorgelegd in de voordracht bij de begroting.

Financiële risico's

Niet alle ramingen van de duurzaamheidsmaatregelen zijn gedetailleerd uitgewerkt. Dit geldt met name voor de projecten die in 2022 en 2023 worden uitgevoerd. Dit kan leiden tot bijstellingen. Ook kunnen projecten door tegenvallers in de planningen naar achter verschuiven. Hierover wordt u dan op regulieren momenten geïnformeerd in de begrotingswijziging.

Communicatie en (burger)participatie

Het programma Duurzame Infrastructuur laat zoveel mogelijk zien wat provincie zelf doet om onze infrastructuur te verduurzamen, zowel door in- als externe communicatie. Dit is onder meer terug te vinden op de LinkedIn-pagina Duurzaam NH en op de website https://www.noord-holland.nl/Onderwerpen/Klimaat_Energie/Duurzame_infrastructuur. De extra financiering om duurzame maatregelen in te voeren, wordt daarin ook meegenomen.

[3] in de financiële verordening geeft aan dat investeringskredietbesluiten bij voorkeur bij de begroting (en/of –wijzigingen) worden genomen.

De communicatie en participatie per project is maatwerk. Over de toepassing van de duurzaamheidsmaatregelen vindt participatie plaats met andere overheden en (gebieds)aannemers. De participatie met burgers is hierbij minder, omdat het veelal projecten betreffen in een vergevorderd stadium en waarbij de meerwaarde voor participatie van de duurzaamheidsmaatregelen beperkt is (zoals toepassen van duurzame asfalt en beton).

4. Aanpassing projectkredieten

Ter uitvoering van het duurzaamheidsprogramma provinciale infrastructuur wordt aan uw Staten voorgesteld:

verbeter- en uitbreidingsprojecten

a. **HOV-03 in 't Gooi (Huizen-Hilversum) (kredietverhoging)** **€ 100.000**
Dit bedrag komt ten laste van de kapitaallasten PMI. *Duurzaamheidscore 9*
Omschrijving project: de provincie realiseert samen met de gemeenten Huizen, Eemnes, Laren en Hilversum een HOV-verbinding (R-net) tussen busstation Huizen en NS-station Hilversum. De regio krijgt hierdoor een frequente, snelle en betrouwbare OV-verbinding met Amsterdam, Schiphol en Almere. Daarnaast wordt Huizen, een van de grootste gemeenten zonder treinstation in Nederland, veel beter ontsloten. Ook Blaricum, Eemnes en Laren krijgen een sterk verbeterde aansluiting op R-net. Belangrijk onderdeel hiervan is de aanleg of uitbreiding van P+R-terreinen met HOV-haltes. Voor meer informatie zie iMPi.
Reden kredietaanvraag: In 2019 zijn diverse circulaire duurzaamheidsmaatregelen voor deze projecten geïdentificeerd (o.a. reductie en hergebruik van materialen en diverse locatie specifieke zoals tegengaan wateroverlast (klimaatadaptief) welke met dit extra budget kunnen worden uitgevoerd.
(*Jaar ingebruikname: 2021, afschrijvingstermijn: 50 jaar)*

b. **HOV-07 HOV Aalsmeer - knooppunt Schiphol Zuid (HOVASZ) (kredietverhoging)** **€ 80.000**
Dit bedrag komt ten laste van de kapitaallasten PMI. *Duurzaamheidscore 10*
Omschrijving project: Het tracé loopt van de Fokkerweg in de Haarlemmermeer naar de Poelweg in Uithoorn. Er is gekozen voor de aanleg van een geheel vrije busbaan op de "oude" N201. Daarnaast wordt de N196, gedeelte Fokkerweg-Legmeerdijk, versmald van 2x2 rijstroken naar 2x1 rijstrook. Tevens wordt een fietsonderdoorgang onder de Aalsmeerderbrug aangelegd.
Reden kredietaanvraag: toepassing sedumdakbekking bij de nieuw te plaatsen 8 abri's. Dit draagt bij aan biodiversiteit, ook houdt dit fijnstof en regenwater vast. Daarnaast neemt het CO2 op.
(Jaar ingebruikname: 2021, afschrijvingstermijn: 50 jaar)

c. **N247-16 Bereikbaarheid Waterland, maatregelen N247, gedeelte A10-Edam (kredietverhoging)** **€ 200.000**
Dit bedrag komt ten laste van de kapitaallasten PMI. *Duurzaamheidscore 10*
Omschrijving project: om de doorstroming te verbeteren, worden de opstelvakken bij het kruispunt N247-A10 aangepast en de verkeersstromen (openbaar vervoer/ autoverkeer/fietsers) rondom kruispunt Het Schouw ontvlochten door een complete

reconstructie met aanleg van diverse kunstwerken. Ook wordt hier een busoverstappunt, aangelegd. Ook kruispunten Bernhardlaan in Monnickendam Nieuwendam, Hoogedijk en Wagenweg worden aangepast. Tussen de Hoogedijk en de Wagenweg wordt een fietspad aan de oostzijde van de N247 aangelegd en wordt het wegprofiel tussen de Hoogedijk en de Zeddeweg (N517) verbreed, zodat meer ruimte komt tussen de busbaan en de rijbaan.
Reden kredietaanvraag: toepassing van diverse duurzaamheidsmaatregelen zoals circulair materiaal bij beton (hergebruik cement) en Stikstof Nonox filters op machines plaatsen voor afvangen van stikstof. Hiermee wordt de luchtkwaliteit verbeterd.
(Jaar ingebruikname: 2023, afschrijvingstermijn: 50 jaar)

d. **N525-05 Reconstructie kruispunt N525-Westerheide/Oude Postweg (kredietverhoging) € 57.500**
Dit bedrag komt ten laste van de kapitaallasten PMI. *Duurzaamheidscore 9*
Omschrijving project: Op het kruispunt met de Westerheide/Oude Postweg maken veel fietsers geen gebruik van de aanwezige fietstunnel en steken de N525 gelijkvloers over. Om de verkeersveiligheid te verbeteren wordt op het kruispunt een LARGAS-verkeersplein gerealiseerd. Vooruitlopend op de reconstructie zijn er tijdelijke, snelheid remmende maatregelen genomen.
Reden kredietaanvraag: De aannemer heeft binnen het contract de mogelijkheid om maatregelen voor te stellen die bijvoorbeeld de CO2 of MKI-waarde van het project reduceren, energiereductie bewerkstelligen, de circulariteit of biodiversiteit bevorderen. Hierbij kan gedacht worden aan duurzaam asfalt, inzet schoon materieel, aanvullende biodiversiteitsmaatregelen, etc.
(*Jaar ingebruikname: 2022, afschrijvingstermijn: 50 jaar)*

e. **alg-29b Vernieuwen Zaanbrug (kredietverhoging) € 240.000**
Deze kredietverhoging komt niet ten laste van de kapitaallasten PMI, betreft bijdrage derden. *Duurzaamheidscore 9*
De gemeente Zaanstad levert een bijdrage van € 240.000, waarvoor zij een provinciale subsidie van € 240.000 ontvangt.
Omschrijving project: Het programma 'Vaart in de Zaan!' heeft tot doel de bevaarbaarheid van de Zaan te verbeteren zodat bedrijven de modaliteit vervoer over water blijvend kunnen benutten en uitbreiden. De provincie realiseert namens de gemeenten de vernieuwing van de Zaanbrug tussen Wormer en Wormerveer. Het project draagt bij aan de opwaardering van de Zaan tot een volwaardige CEMT-klasse Vaarweg, wat bijdraagt aan de doelstelling van PNH om transport van weg naar vaarweg te krijgen (Modalshift).
Reden kredietaanvraag: Hergebruik fundering, toepassing cementloos beton, toepassen Nofoxfilters, onderzoek energie terugwinning remmen val. Wat bijdraagt aan verlaging Co2, circulariteit en verbeteren luchtkwaliteit.

vervangingsprojecten:

a. **K18a-01 vaarwegvak 16, Westfriesche Vaart: splitsing Waardkanaal - zijsloot (kredietverhoging) € 266.000**
Dit bedrag komt ten laste van de kapitaallasten PMO vaarwegen. *Duurzaamheidscore 10*
Omschrijving project: Het oeverprogramma bestaat uit vele vervangingsprojecten van de

oeverconstructies waarbij al een lage Milieu Kosten Indicator als eis is opgenomen. Toch worden binnen dit programma nog kansen gezien voor nieuwe duurzaamheidsambities, zoals de biodynamische oever.
Reden kredietaanvraag: Aanleg van biodynamische oevers waarbij de biodiversiteit wordt vergroot. Tevens leidt vergroening tot extra CO_2 opname en kan er circulair hout toegepast worden i.p.v. een stalen damwand.
(*Jaar ingebruikname: 2022, afschrijvingstermijn: 40 jaar)*

b. **K18b-01, vaarwegvak 17, Westfriesche Vaart; zijsloot (kredietverhoging) € 200.000**
Dit bedrag komt ten laste van de kapitaallasten PMO vaarwegen. *Duurzaamheidscore 9*
Omschrijving project: Het oeverprogramma bestaat uit vele vervangingsprojecten van de oeverconstructies waarbij al een lage Milieu Kosten Indicator als eis is opgenomen. Toch worden binnen dit programma nog kansen gezien voor nieuwe duurzaamheidsambities, zoals de toepassing van de groene deksloof.
Reden kredietaanvraag: Toepassing van een deksloof waar vele planten in kunnen groeien vergroot de biodiversiteit en stimuleert zeldzame flora (bijvoorbeeld Echt lepelblad) en kleine waterdieren. Tevens leidt deze vergroening tot extra CO_2 opname en wordt de afwerking/deksloof circulair gecreëerd uit vrijkomende houten materialen.
(*Jaar ingebruikname: 2022, afschrijvingstermijn: 40 jaar)*

c. **K20na-01, vaarwegvak 4 Noordhollandsch Kanaal: Alkmaar noord - St. Maartensvlotbrug (kredietverhoging) € 135.000**
Dit bedrag komt ten laste van de kapitaallasten PMO vaarwegen. *Duurzaamheidscore 8*
Omschrijving project: Het oeverprogramma bestaat uit vele vervangingsprojecten van de oeverconstructies waarbij al een lage Milieu Kosten Indicator als eis is opgenomen. Toch worden binnen dit programma nog kansen gezien voor nieuwe duurzaamheidsambities, zoals grond mechanisch onderzoek naar werkelijke grondparameters.
Reden kredietaanvraag: Duurzaamheidskansen benutten unieke kleiachtige ondergrond door werkelijke grondparameters voor het hele gebied vast te stellen. Hierdoor kan mogelijk worden bespaard op materiaal gebruik. Vanuit het circulaire heeft de inzet van hergebruikte damwanden een positieve uitwerking op de CO_2 besparing.
(*Jaar ingebruikname: 2022, afschrijvingstermijn: 80 jaar)*

Ter uitvoering van de 2e fase van de transitie naar ledverlichting wordt aan uw Staten voorgesteld.

a. **Ledverlichting 2e fase (nieuw krediet) € 5.500.000**
Financieel: Het bedrag van € 5.500.000 komt ten laste van de kapitaallasten PMO De kapitaallasten van deze investering worden gedekt lagere energiekosten, besparing op beheer en onderhoud en een besparing op de vervanging van de conventionele verlichting.
Omschrijving project: Vervanging oude armaturen voor energiezuinige armaturen met ledverlichting.
Reden kredietaanvraag: toepassing energiezuinige ledverlichting wat leidt tot vermindering van C02 uitstoot.
(Jaar ingebruikname: 2022, afschrijvingstermijn: 15 jaar)

4. Proces en procedure

Na besluit over het dekkingsvoorstel worden de financiële consequenties hiervan verwerkt in de tweede begrotingswijziging en de duurzaamheidsambities verder in uitvoering gebracht. In het jaarverslag 2021 wordt over de voortgang gerapporteerd.
De overige scopewijzigingen voor duurzaamheidsmaatregelen worden bij de reguliere behandelingen van het iMPI de komende 2 jaar meegenomen en toegelicht. De daarvoor benodigde investeringskredieten worden met bijbehorende dekkingsvoorstel, zoals gebruikelijk, in dezelfde vergadering aan u voorgelegd in de voordracht bij de begroting.

5. Voorstel

Wij stellen u voor te besluiten overeenkomstig het bijgaande ontwerpbesluit.

Gedeputeerde Staten van Noord-Holland,

dhr. A.Th.H. van Dijk, voorzitter

mw. R.M. Bergkamp, provinciesecretaris

Ontwerpbesluit

Nr. 19-2021

Provinciale Staten van Noord-Holland;

gelezen de voordracht van Gedeputeerde Staten van 6 april 2021;

gelet op Duurzaamheidsambities provinciale infrastructuur 2021-2023,

besluiten:

1. Uit de niet tot besteding komende middelen Parallelle Kaagbaan (binnen de reserve Ontwikkeling provinciale infrastructuur) € 4.000.000 in te zetten ter dekking:

a) Van verduurzaming het vast- en variabel onderhoud provinciale infrastructuur voor een bedrag van € 3.760.000 en

b) Van een aanvullende subsidie voor de verduurzaming van de Zaanbrug voor een bedrag van € 240.000.

2. De volgende kredietaanvragen te verstrekken voor <u>*verbeter- en uitbreidingsprojecten*</u>:

a. HOV-07 (HOV Aalsmeer - Schiphol Zuid) (kredietverhoging) € 80.000
Het krediet komt ten laste van de kapitaallasten PMI.

b. N525-02 (kredietverhoging) € 57.500
Het krediet komt ten laste van de kapitaallasten PMI.

c. HOV-03 in 't Gooi deelproject Eemnes - Blaricum (kredietverhoging) € 100.000
Het krediet komt ten laste van de kapitaallasten PMI.

d. N247-16 Bereikbaarheid Waterland, maatregelen N247, gedeelte A10-Edam (kredietverhoging) € 200.000
Het krediet komt ten laste van de kapitaallasten PMI.

e. alg-29b Vervangen Zaanbrug, gemeenten Wormerland en Zaanstad (kredietverhoging) € 240.000
Het krediet komt niet ten laste van PMI.

<u>*Voor vervangingsprojecten*</u>:

f. K18a-01 vaarwegvak 16, Westfriesche Vaart: splitsing Waardkanaal - zijsloot (kredietverhoging) € 266.000
Dit bedrag komt ten laste van de kapitaallasten PMO vaarwegen

g. K18b-01, vaarwegvak 17, Westfriesche Vaart; zijsloot (kredietverhoging) € 200.000
Dit bedrag komt ten laste van de kapitaallasten PMO vaarwegen

h. K20na-01, vaarwegvak 4 Noordhollandsch Kanaal: Alkmaar noord - St. Maartensvlotbrug (kredietverhoging) € 135.000

Dit bedrag komt ten laste van de kapitaallasten PMO vaarwegen

3. Het projectkrediet ledverlichting 2e fase beschikbaar te stellen van € 5.500.000 en de voortvloeiende kapitaallasten ten laste te brengen kapitaallasten Investeringen Wegen (afschrijving 15 jaar). De kapitaalasten worden budgettair gedekt door een evenredige verlaging budgetten energie en onderhoud (besparing) waardoor de investering budgetneutraal kan worden uitgevoerd.

4. kennis te nemen van de invulling verduurzamingsambities provinciale infrastructuur 2021-2023.

Haarlem, 17 mei 2021

Provinciale Staten voornoemd,

, voorzitter

, statengriffier

Provincie Noord-Holland

Advies aan Provinciale Staten

Uw contactpersoon
M.C.H. van Boheemen
AD/STG

Doorkiesnummer +31235144628
boheemenm@noord-holland.nl

Tbv Statenvergadering d.d	**17-5-2021**
Commissie Mobiliteit en Bereikbaarheid	
Datum commissievergadering	**22-4-2021**

29 april 2021

Onderwerp:
Voordracht 19, Duurzaamheidsambities provinciale infrastructuur 2021-2023

De commissie adviseert:

Dit onderwerp als bespreekstuk te agenderen voor de Statenvergadering van maandag 17 mei 2021.

Uittreksel concept-verslag commissie M&B 22-4-2021:

5. A-agenda Mobiliteit, Bereikbaarheid en Infrastructuur

5a. Voordracht Duurzaamheidsambities Provinciale Infrastructuur 2021-2023

De heer **Gringhuis** (GL) verwijst naar het vandaag door de Europese Unie aangenomen Klimaatakkoord, waarin is afgesproken dat de EU in 2030 55% minder CO2 moet gaan uitstoten. Om dit doel te behalen, moeten alle zeilen worden bijgezet. Daarom is GL blij met de voordracht die nu voorligt. Daarin wordt nog de norm van 50% CO2-reductie in 2030 aangehouden. GL verzoekt Gedeputeerde Staten om deze norm, op basis van de actuele ontwikkelingen, ook naar 55% te brengen in de voordracht. Tot 2023 is de financiering geregeld. Bij de eerstvolgende NIKG wordt een nieuw financieel voorstel gedaan. Kan de gedeputeerde een indicatie geven hoeveel geld de komende jaren nodig is?
Onder het kopje Communicatie en burgerparticipatie geeft het college aan dat participatie beperkt is omdat projecten al in een vergevorderde stadium zijn. De meerwaarde van participatie is daardoor beperkt. GL verzoekt Gedeputeerde Staten om omwonenden wel actief te blijven informeren over de keuzes die nog worden gemaakt. Informeren is ook een vorm van participeren.
GL gaat akkoord met de voorliggende aanvragen. De eerste aanvraag wordt gedaan voor abri's met een sedum dakbedekking. GL is blij dat nu een stap wordt gezet met het verduurzamen van bushokjes en kijkt uit naar het resultaat daarvan.

De heer **Vonk** (D66) zegt dat het vandaag op de 'dag van de aarde' belangrijk is om stil te staan bij duurzaamheid. D66 is blij dat het college in het eigen stuk al constateert dat de duurzaamheidsambities van de provincie groter zijn dan het budget. Veel kredieten gaan naar bestaande plannen, waarbij veel aandacht is voor OV, HOV en de fiets. D66 is blij met de voordracht en wat de fractie betreft mag het als hamerstuk worden doorgeleid naar Provinciale Staten.

Mevrouw **Kuiper** (CDA) vindt het logisch dat nu om een krediet wordt gevraagd, aangezien Provincie Noord-Holland heeft besloten dat in deze Statenperiode in te zetten op verduurzaming van de provinciale infrastructuur. Er is een budget beschikbaar van 7,5 miljoen euro, met daarnaast een krediet van 5,5 miljoen euro voor de tweede fase van het aanbrengen van Ledverlichting. De dekking van de duurzaamheidsambities moet worden gezocht in de begroting van Programma 4 Bereikbaarheid. In de voordracht staat dat de dekking van de kapitaallasten ten behoeve van duurzaamheidsmaatregelen ten koste gaat van de beschikbare ruimte voor het dekken van toekomstige realisatiekosten van de huidige studieprojecten in het PMI. Betekent dit als uit een studie in het IMPI blijkt dat een investering in infrastructuur noodzakelijk is, dat die investering niet wordt gedaan, of wordt uitgesteld, omdat het geld al is uitgegeven aan verduurzaming?

De heer **Hoogervorst** (SP) vertelt dat de SP het toejuicht dat aan de al lopende IMPI projecten duurzaamheidsambities worden gekoppeld. Uiteraard begrijpt de fractie dat hier sprake zal zijn van een kredietverhoging. Is de besteding van 3,76 miljoen euro reeds in kaart gebracht, of betreft het een reservering zonder concrete plannen? De SP wil niet dat er een bedrag ergens 'in de lucht hangt' en uiteindelijk niet voor de beoogde doeleinden wordt gebruikt. De fractie wil daar scherp op blijven.
De dekking van alle genoemde bedragen wordt gevonden in de vrijval van de reserve van de Kaagbaan. In het document 'Focus Smart Mobility', dat later deze vergadering wordt besproken, wordt op pagina 3 gesproken over een reserve OPI. Daar staat ook dat 4 miljoen euro wordt ingezet voor het verduurzamen van infrastructuur. Hoe valt dit te rijmen met de aanvraag in de onderhavige voordracht?
Aan extra investeren in duurzaamheidsmaatregelen valt niet te ontkomen. Als duurzaamheidsmaatregelen worden genomen, kunnen daardoor bij andere projecten bepaalde zaken niet worden opgepakt, of alleen op krediet neutrale wijze. Heeft het college die projecten in kaart?

Mevrouw **Doevendans** (PvdA) geeft aan dat de PvdA blij is met het brede scala aan projecten waarin de verduurzaming wordt uitgerold. Het is mooi dat gedeeltelijk wordt geïnvesteerd in nieuwe projecten en anderzijds in onderhoudswerkzaamheden. Het is begrijpelijk dat het aanvankelijk begrote bedrag niet genoeg is. De PvdA gaat akkoord met de aanvraag voor een verhoging. De fractie kan zich vinden in het gestelde dat nu moet worden geïnvesteerd, zodat de markt gaat zien dat het profijt oplevert en dat het verder wordt opgepakt.

De heer **Terwal** (VVD) zegt dat het besluit over 7,5 miljoen euro aan beschikbare middelen in de komende drie jaar voor het verduurzamen van de wegen, busverbindingen en vaarwegen is al genomen in de vorig jaar vastgestelde Nota Infrastructurele Kapitaalgoederen (NIKG). Met de voorgestelde projecten kan de VVD instemmen. Ook het beschikbaar stellen van 5,5 miljoen euro voor de verdere uitrol van energiezuinige Ledverlichting dat zichzelf op termijn terugbetaalt, kan de VVD steunen.
De heer Terwal kan zich aansluiten bij de vraag van mevrouw Kuiper. Bij de behandeling van de eerder genoemde NIKG antwoordde gedeputeerde Olthof op de vraag of de herschikking van middelen voor duurzaamheidsambities voor de komende jaren niet ten koste gaan van de aanleg van infrastructuur dat het niet leidt tot projecten die niet doorgaan. De heer Terwal is dan ook verbaasd in de voordracht te moeten lezen dat de jaarlijkse kapitaallasten voor het verduurzamen van investeringsprojecten ten koste gaan van de beschikbare ruimte voor het dekken van de toekomstige realisatiekosten van de huidige studieprojecten in het Integraal Meerjarenprogramma Infrastructuur (IMPI).

Het lijkt erop dat wanneer de studies na een aantal infraprojecten zijn afgerond, er geen geld meer is voor het realiseren van deze projecten, omdat dit geld al is uitgegeven aan de verduurzaming van eerdere projecten. Graag een reactie van de gedeputeerde.

De heer **Klein** (CU) merkt op dat de CU tevreden is over de voordracht. De fractie kan zich erin vinden. Het is een mooie aanpak om gebruik te maken van drie verschillende criteria. Over een van die criteria heeft de CU nog een vraag. De fractie begrijpt dat de provincie niet innovatieve projecten, die onzeker zijn wil stimuleren. Zoals het er nu staat wil de provincie wel proberen om maatregelen die nog niet standaard zijn, standaard te maken, door ze op deze manier te stimuleren. Door het criterium 'stabiele maatregelen; het mag niet innovatief zijn' te hanteren, zou het kunnen zijn dat alleen gebruik wordt gemaakt van maatregelen die al standaard zijn. Hoe kan die balans worden gevonden? In hoeverre zit de Provincie met deze inzet op het spoor van de realisatie van haar ambities voor 2030? Kan inzicht worden gegeven in hoeverre deze maatregelen helpen richting de percentages, die genoemd zijn voor 2030?

De heer **Dessing** (FvD) zegt dat FvD niet enthousiast is over het voorstel. FvD heeft geen A gezegd en zegt ook liever niet B. Als het gaat om investeren in duurzaamheid dan is het terugverdienen daarvan een reden voor FvD om te zeggen dat de fractie zich er wel in kan vinden. Dus in de Ledverlichting Fase 2 kan de FvD zich vinden.
Bij de door de heer Gringhuis genoemde abri's ziet de heer Dessing tot zijn schrik dat er voor 8 stuks abri's, met een duurzaamheidsscore 10, maar liefst 80.000 euro, dus 10.000 euro per abri, wordt vrijgemaakt. Als we daarmee denken de wereld, door middel van CO2-reductie te kunnen redden, dan vindt de heer Dessing dat erg veel geld en wensdenken.
Gezien de budgetten, die zeer onder druk staan, moet goed worden bekeken waarin geld wordt geïnvesteerd. Voorkomen moet worden dat dit soort 'onzin-investeringen' worden gedaan.
Op dit moment staan twee investeringen in een voorstel. In hoeverre is het mogelijk om het voorstel te splitsen? FvD zou de voordracht als bespreekstuk willen doorgeleiden naar Provinciale Staten. Eventueel wordt een motie voor splitsing van het gehele budget ingediend.

Bij interruptie vraagt de heer **Gringhuis** (GL) of de heer Dessing het onzin vindt dat een abri met sedum dakbedekking stikstof opvangt, CO2 uit de lucht haalt en er voor zorgt dat er minder regenwater op het wegdek terecht komt.

De heer **Dessing** (FvD) vindt 10.000 euro per zes vierkante meter, in relatie tot de CO2-reductie en de opvang van regenwater, verspild geld.

Statenlid **Kostiç** (PvdD) is blij om te zien dat de provincie aan de slag gaat met het groen en gezond maken van de provinciale infrastructuur. De PvdD heeft nog enkele vragen en suggesties.
Over het groeiend probleem van het aantal dierlijke slachtoffers vraagt de PvdD hiermee rekening te houden bij de inrichting van het wegennetwerk en het onderhoud van infrastructuur. Uilen kunnen bijvoorbeeld worden beschermd door hectometerpaaltjes onaantrekkelijk maken en daarnaast hoge palen te plaatsen met zitstokjes voor uilen. In andere provincies daalde het aantal slachtoffers hierdoor tot vrijwel nul. Wil de gedeputeerde het nadenken hierover meenemen in de planning en uitvoering? De PvdD is bereid om mee te denken. In de technische briefing werd aangegeven dat er een mogelijkheid is om er vanuit de iNHi naar te kijken. Wellicht kan het ook via de programma's die de provincie heeft voor slimmere en veiligere mobiliteit. Een motie wordt overwogen door de PvdD.

Duurzaamheidsambities en ecologische maatregelen lijken wat ad hoc en willekeurig. Zijn duurzaamheid en ecologie wel integraal onderdeel van planvorming? Waarom is financiering duurzaamheid geen integraal onderdeel in het planproces?
Onlangs werd de discussie gevoerd over maatschappelijk verantwoord inkopen. Gedeputeerde Pels heeft aangegeven strategisch te kijken hoe daar per sector het beste uitgehaald kan worden. Het Expertisecentrum PIANOo heeft voor de GWW-sector per productgroep eisen, gunningscriteria en suggesties opgesteld, op verschillende ambitieniveaus. Alles is terug te vinden in de EMVI-criteria. Heeft Provincie Noord-Holland dergelijk beleid? Wat is standaard en wat gebeurt daar bovenop qua duurzaamheid en ecologie? Kan voor de vergadering van Provinciale Staten daarvan een helder overzicht worden gegeven?
De 50% CO2-reductie in 2030 is te weinig en te laat. Het KNMI waarschuwde, dat als we zo doorgaan, al over negen jaar over de kritieke grens van 1,5 graad opwarming komen. KNMI pleit voor meer ambitie. Er moet een tandje bij. De Provincie mag zich niet verschuilen achter falend landelijk beleid. In 2030 moet Europa eigenlijk al klimaatneutraal zijn. De PvdD vraagt het college op deze dag van de aarde meer ambitie te tonen.

Gedeputeerde **Olthof** bevestigt dat een besluit is genomen in de NIKG. Een bedrag van 7,5 miljoen euro voor 3 jaar was het uitgangspunt. Daarna moet dekking worden gevonden in de reguliere begroting. Het ambitieniveau hangt ook af van wat de markt overneemt. De markt ontwikkelt zich snel. Het uitgangspunt zal zijn dat 2,5 miljoen euro structureel nodig is om duurzaamheidsambities waar te maken.
Het college heeft voor deze periode vooral gekeken naar de lopende projecten en hoe een inhaalslag kan worden gemaakt door de duurzaamheidsambities daarin op te nemen. Voor nieuwe projecten is duurzaamheid een belangrijk onderdeel van de aanbesteding gemaakt, zoals bij de brug in Haarlemmermeer. Circulariteit en duurzaamheid waren voorwaarden in de aanbesteding. Het college zal Provinciale Staten informeren over de uitgangspunten in de regels en welke standaard wordt gehanteerd.
Met de genoemde ambitie van 50% heeft Provincie Noord-Holland zich via het IPO geconfirmeerd aan de landelijke opgave. Vannacht is in Brussel een besluit genomen over 55%. De gedeputeerde gaat nu niets toezeggen over 55%. Op het moment dat dit doel landelijk is overgenomen, zal de provincie zich confirmeren aan het nieuwe uitgangspunt.

Bij interruptie bedankt Statenlid **Kostiç** (PvdD) voor het toegezegde overzicht. Ze wil vooral weten wat de exacte ambitie is. Wat is standaard en wat doet Provincie Noord-Holland daar bovenop? Wat zijn de ambitieniveaus richting duurzaamheid?
Waarom neemt het college een afwachtende houding aan ten aanzien van 55%?

Gedeputeerde **Olthof** kan nu niet zomaar een toezegging doen over 55%. De gedeputeerde zegt niet dat Provincie Noord-Holland die doelstelling niet overneemt. Hij wil wel de normale weg volgen.
Provinciale Staten kunnen altijd van 50% naar 55% 'overstappen'. Er staat nu een 'landelijke handtekening' voor 50%. De VNG en het IPO hebben hun handtekening gezet. De provincie vormt een onderdeel bij het realiseren van die ambitie. Provincie Noord-Holland kan bij wijze van spreken 100% neerzetten, maar dat gaan ze niet realiseren. Andere overheden moeten daarin mee.

De opmerking van de heer Gringhuis over het actief betrekken van burgers begrijpt de gedeputeerde, maar de vraag is wat in die fase met burgers gecommuniceerd kan worden, behalve dat vanwege andere duurzaamheidsambities, andere materialen gebruikt zullen gaan worden. De gedeputeerde is het er zeker mee eens dat burgers zorgvuldig betrokken moeten worden, maar daarbij moet wel worden gekeken waar

burgers wel en waar zij geen rol hebben. Het college zou daarin wat terughoudend willen zijn. Als iets impact heeft, moeten burgers zeker worden meegenomen.
Door deze keuze zijn geen projecten geschrapt of versoberd. Bij de realisatie kan het wel gebeuren dat een bedrag van 48.000 euro tekort wordt gekomen voor projecten op het totaal. De studieprojecten gaan door. Voor een aantal zal het college uiteindelijk met een kredietaanvraag moeten komen, om die projecten te kunnen realiseren. Op dit moment zijn er geen projecten, die we niet doen, om dit mogelijk te maken.
Uit de vrijval van de Kaagbaan wordt een aantal zaken gefinancierd, zoals voor een deel van dit voorstel, de ambities voor Smart Mobility en enkele ingrepen op het gebied van verkeersveiligheid. In de drie projecten ziet men dat terugkomen. Het is niet dat middelen tweemaal worden ingezet.
Duurzaamheidsambities leiden nu nog tot meerkosten. Een aantal duurzaamheidsmaatregelen bij bijvoorbeeld de aannemer (materiaalgebruik) leidt nog tot meerkosten, maar straks wordt het een normale manier van werken. Dan zijn er niet langer meerkosten duurzaamheid. De omslag naar duurzame materialen is dan gemaakt. Partijen zullen zich gaan onderscheiden in de aanbesteding, op het moment dat zij voldoen aan duurzaamheidscriteria. Die marktwerking zal ontstaan, waardoor meerkosten gaan meevallen. Zodra technieken zijn bewezen, past de Provincie ze toe. Zolang technieken zich nog in de testfase bevinden en de toegevoegde waarde nog niet bewezen is, dan is het zonde om daarin met het onderhavige budget te investeren.
Het college wil met deze middelen direct resultaat zien in de openbare ruimte.

Bij interruptie vraagt de heer **Klein** (CU) hoe voorkomen kan worden dat slechts zaken worden opgepakt die eigenlijk al bijna standaard worden, zodat helemaal niet wordt bijgedragen aan het stimuleren van innovatieve maatregelen.

Gedeputeerde **Olthof** begrijpt de zorg van de heer Klein. Er wordt nadrukkelijk gekeken naar nieuwe ontwikkelingen, die wel bewezen technieken zijn en die niet standaard zijn. Het is belangrijk om aannemers zien te verleiden tot het gebruik van nieuwe, bewezen technieken. Voorkomen moet worden dat niet extra wordt betaald voor iets dat eigenlijk al standaard is. Aannemers moeten worden uitgedaagd om te blijven vernieuwen.
Richting de zomer volgt een tussenstap c.q. overzicht van de stand van zaken betreffende de eigen maatregelen. Binnenkort komt het college met het RMP, het regionale mobiliteitsprogramma. Met die maatregelen kunnen grote stappen worden gezet.
De onderhavige duurzaamheidsambities leveren ook zeker een bijdrage, maar hiermee wordt niet het grote verschil gemaakt in het terugdringen van CO2 en de CO2-neutraliteit in 2030.
De heer Dessing vroeg naar de mogelijkheid om het voorstel te splitsen. In de voordracht geeft het college duidelijk aan waarin het wil investeren. Het is aan Provinciale Staten om te bepalen wat zij ervan vinden. Gedeputeerde Staten komen met dit pakket. Willen de Staten daar iets uithalen dan gaat het college zoeken wat teruggebracht kan worden. Op basis van scores levert dit pakket het meeste op, op het gebied van duurzaamheid. Van het college mag worden verwacht dat elke euro zorgvuldig wordt uitgegeven en in dit geval aan duurzaamheidsambities.
Een inventarisatie voor faunapassages loopt. Het nadenken hierover stopt niet, net als het denken over duurzaamheid, diervriendelijkheid en dergelijke. De gedeputeerde zou willen voorkomen dat er nu allerlei ambities worden toegevoegd, want voor de realisatie daarvan zijn middelen nodig. Uil-vriendelijke palen vragen om een extra budget. De vraag is of een dergelijke investering het meeste oplevert op het gebied van duurzaamheid.

Bij interruptie vraagt Statenlid **Kostiç** (PvdD) of de gedeputeerde openstaat voor kleine ingrepen, die niet veel extra kosten.

Gedeputeerde **Olthof** herhaalt dat het denken over nieuwe ontwikkelen nooit stopt. Deze voordracht gaat over extra investeren in duurzaamheid. Die investering is vertaald naar concrete maatregelen. Het vraagt nogal wat om alle hectometerpaaltjes te vervangen. Men moet het aantal paaltjes in Noord-Holland niet onderschatten. De gedeputeerde zou willen voorkomen dat hierin wordt doorgeschoten. Voorkomen moet worden dat met goedbedoelde moties extra middelen worden gevraagd voor hectometerpaaltjes. Nogmaals Provinciale Staten beslissen er zelf over, maar de gedeputeerde zou het niet verstandig vinden om een andere keuze te maken.

Bij interruptie verzoekt Statenlid **Kostiç** (PvdD) de gedeputeerde om niet minderwaardig te spreken over hectometerpaaltjes. De genoemde maatregelen kan een groot effect hebben.
Investeren in ecologie en biodiversiteit is ook onderdeel van het plan. Dat is goed. Voornoemde zaken zorgen er voor dat er meer dieren komen, waardoor nog meer dieren gevaar lopen. Het is belangrijk om daarover na te denken.

Gedeputeerde **Olthof** praat niet denigrerend over hectometerpaaltjes. Op het moment dat extra geld wordt geïnvesteerd in hectometerpaaltjes kan men zich afvragen of dit de juiste investering is voor dieren. Het gaat om de keuze die met elkaar wordt gemaakt om er het maximale uit te halen.

Tweede termijn:

Mevrouw **Kuiper** (CDA) begrijpt uit het antwoord van de gedeputeerde dat studieprojecten niet zijn geschrapt. De beschikbare financiële middelen worden nu aan duurzaamheidsmaatregelen besteed. De passage vertelt niet waaruit één en ander wordt gedekt. Het zou fijn zijn als daarover duidelijkheid is, zodat notulen er niet op nagelezen hoeven te worden om te vernemen wat nu de toezegging was.

Gedeputeerde **Olthof** zegt dat daarover geen misverstand kan bestaan. Van studieprojecten is niet bekend wat de definitieve kosten zijn en of deze projecten wel of niet doorgaan. Uit die middelen wordt 48.000 euro gehaald. Dat betekent dat op langere termijn een tekort tot 48.000 euro kan ontstaan. In studieprojecten zit een mate van onzekerheid. In die zin gaat het nu niet ten koste van projecten die we op dit moment willen realiseren.

De heer **Klein** (CU) stelde de vraag of er inzicht is in hoeverre de provincie nu 'on track' is richting het bereiken van de doelen. Stel dat de kosten in de loop van de uitvoering hoger worden, wat gebeurt er dan? Worden dan minder aanvullende duurzaamheidsmaatregelen getroffen, of komt de gedeputeerde naar de Staten met een vraag voor een aanvullend krediet?

Gedeputeerde **Olthof** zegt 7,5 miljoen euro het uitgangspunt was. De impact van 2022 en 2023 moet nog worden beoordeeld. Provinciale Staten horen nog wat het financieel betekent. In de zomer volgt een terugkoppeling over de stand van zaken van het traject van duurzaamheidsambities.

De **voorzitter** concludeert dat een motie wordt overwogen door de PvdD en FvD. De voordracht zal als bespreekstuk worden doorgeleid naar Provinciale Staten.

A21-2021/PS 17-05-2021
Verworpen

Forum voor Democratie

Amendement

Provinciale Staten van Noord-Holland in vergadering bijeen op maandag 17 mei 2021
ter behandeling van statenstuk Duurzaamheidsambities provinciale infrastructuur 2021-2023 (VD-19) inzake ontwerpbesluit 'Duurzaamheidsprogramma provinciale infrastructuur',
besluiten in bovengenoemde ontwerpbesluit

1. Beslispunt 3 'Aanpassing projectkredieten onder a. Ledverlichting 2e fase (nieuw krediet)' te laten vervallen;
2. Beslispunt 3 'Aanpassing projectkredieten onder a. Ledverlichting 2e fase (nieuw krediet) apart in stemming te brengen.

Toelichting

FvD en JA21 willen alleen investeren in duurzaamheid als dit aantoonbaar kostenneutraal kan gebeuren. Ondanks de lange terugverdientijd van 15 jaar is de post LED-verlichting van 5,5 miljoen euro bespreekbaar. Door de besluitvorming op deze manier in te richten kunnen de fracties van FvD en JA21 instemmen met dit deel van de voorgedragen besluitvorming.

Ondertekening

Dhr. J. Dessing
Forum voor Democratie

Dhr. E. Jensen
JA21

Provincie Noord-Holland

PS-vergadering

Dossiernummer	6277
Extern Zaak ID	1562568
Vertrouwelijk	Nee
Vergaderdatum	17 mei 2021
Agendapunt	11
Omschrijving	Focus Smart Mobility (VD-20).
Organisatieonderdeel	BEL/MOB

Geagendeerd	Vergaderdatum
Ingekomen stukken ter kennisname	30 april 2021
PS-vergadering	**17 mei 2021**

Toelichting

In de Focus Smart Mobility 2022-2025 voor de provincie Noord-Holland wordt richting gegeven aan het beleid en de inzet op Smart Mobility activiteiten voor slim, schoon en veilig reizen in Noord-Holland. Met nieuwe technologieën en slimme mobiliteitsconcepten, maakt de provincie reizen aangenamer, biedt ze meer en gezondere mobiliteitskeuzes aan de reizigers aan en zorgt er tegelijkertijd voor dat er minder schade wordt toegebracht aan mens en milieu.

Provincie Noord-Holland

POSTBUS 3007 | 2001 DA HAARLEM

Provinciale Staten van Noord-Holland
door tussenkomst van de statengriffier mw. drs. K. Bolt
Dreef 3, tweede etage
2012 HR HAARLEM

Gedeputeerde Staten
Uw contactpersoon
mw. P. Hoseini
BEL/MOB

Telefoonnummer +31235143305
hoseinip@noord-holland.nl

Verzenddatum

- 8 APR. 2021

Kenmerk
1562568/ 1562960

Uw kenmerk

Betreft: vaststellen Focus Smart Mobility 2022-2025 provincie Noord-Holland

Geachte leden,

Hierbij ontvangt u ter besluitvorming de statenvoordracht met het bijbehorende ontwerpbesluit over vaststellen van de Focus Smart Mobility 2022-2025 provincie Noord-Holland.

Hoogachtend,

Gedeputeerde Staten van Noord-Holland,

provinciesecretaris
R.M. Bergkamp

voorzitter
A.Th.H. van Dijk

3 bijlage(n):
- Focus Smart Mobility 2022-2025
- Statenvoordracht vaststellen Focus Smart Mobility 2022-2025
- Rapportage Effectbepaling Smart Mobility

Postbus 3007
2001 DA Haarlem
Telefoon (023) 514 3143

Houtplein 33
2012 DE Haarlem
www.noord-holland.nl
Kvk-nummer 34362354
Btw-nummer NL.0010.03.124.B.08

Smart Mobility provincie Noord-Holland

Focus 2022-2025

Inhoud

1 Samenvatting

1 Samenvatting

De manier waarop we reizen verandert door (autonome) technologische ontwikkelingen, ander reisgedrag, de energietransitie en de verstedelijkings- en woningbouwopgaven. Met Smart Mobility maken we dit inzichtelijk en creëren we oplossingen die bijdragen aan de opgaven uit het Coalitieakkoord Duurzaam Doorpakken!

In deze Focus beschrijven we deze bijdrage en brengen we de activiteiten voor de periode 2022 - 2025 in beeld. Hierin onderscheiden we drie categorieën op basis van de tijdshorizon waarin we verwachten impact te gaan maken:

> Realiseren: we maken op korte termijn impact door gebiedsgericht te implementeren wat we al geleerd hebben, bijvoorbeeld op het gebied van slimme infrastructuur en data op orde.
> Leren en ontwikkelen: we blijven leren door te doen; voor de korte en middellange termijn, bijvoorbeeld op het gebied van deelsystemen en Mobility as a Service (MaaS).
> Lange termijn strategie: we onderzoeken kansrijke ontwikkelingen voor de middellange en lange termijn, bijvoorbeeld op het gebied van voertuigautomatisering en artificiële intelligentie.

Met deze Focus geven we meer diepgang aan de Koers Smart Mobility 2030. We bepalen de richting voor de komende vier jaar, inclusief activiteiten voor de drie categorieën.

Ook sluiten we aan bij de digitaliseringsstrategie van de provincie Noord-Holland die momenteel wordt opgesteld. Bij de verdere uitwerking van de activiteiten wordt aan de hand van de strategie nadere invulling gegeven aan de thema's digitale transformatie en ethiek.

Impact maken	Korte termijn	Middellange termijn	Lange termijn
Opgaven	• Verstedelijkings- en woningbouwopgaven • Verkeersveiligheid • Modal shift • Verbinding tussen stad en landelijk gebied	• Verstedelijkings- en woningbouwopgaven • Energietransitie • Deelmobiliteit en de provinciale rol	• Automatisering van mobiliteits- en vervoersprocessen • Digitalisering en asset-management
Kansrijke toepassingen	• OV-knooppunten en slimme ketenmobiliteit • Mobility as a Service • Data op orde • iVRI's en connected wegkantsystemen (voor fiets, auto, vaarwegen en logistiek) • Slimme in carsystemen (Advanced Driver Assistance Systems (ADAS), reis- en route apps)	• Mobility as a Service • Slim en flexibel gebruik ruimte en infra • Slimme ketenmobiliteit en hubs • Digitalisering • Smart Grid	• Artificiële Intelligentie (AI) • Automatisering en robotisering • Autonome voertuigen
Activiteiten 2022-2025	• Realiseren • Leren en ontwikkelen	• Leren en ontwikkelen • Lange termijn strategie	• Lange termijn strategie

2 Aanleiding

2 Aanleiding

Naar slimme, schone en veilige mobiliteit...

De wereld om ons heen verandert continu. Dat heeft ook invloed op de manier waarop we reizen. Nieuwe technologieën in de auto, mobiliteitsdiensten en alternatieve vervoerswijzen zorgen ervoor dat mobiliteit slimmer, schoner en veiliger wordt. Precies wat we als provincie beogen. Ook het mobiliteitsgedrag van gebruikers verandert, mede door toenemende aandacht voor klimaat, milieu, gezondheid en duurzaamheid. Dat betekent dat er - nu meer dan ooit - kansen zijn om mobiliteit anders vorm te geven. Met nieuwe technologieën en andere mobiliteitsconcepten kunnen we reizen aangenamer maken, meer keuzemogelijkheid bieden en tegelijkertijd zorgen dat er minder schade wordt toegebracht aan mens en milieu.

...gaat niet vanzelf

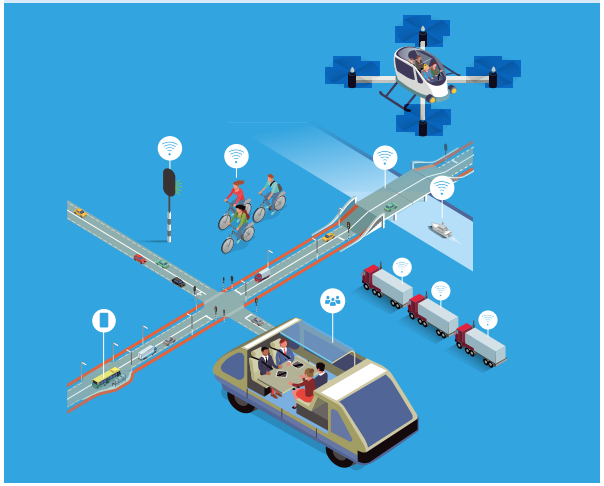
Een actieve rol van de provincie is nodig om de ontwikkeling en toepassing van nieuwe technologieën te stimuleren en daarmee een positieve bijdrage te leveren om onze maatschappelijke opgaven te realiseren. Daarnaast moeten we waken voor de negatieve kanten van sommige ontwikkelingen, zoals de inbreuk op privacy of het hacken van gegevens.
Sinds 2018 geeft de provincie vorm aan de mobiliteitstransitie onder de noemer 'Smart Mobility'. De Koers Smart Mobility 2030 (hierna: de Koers) is in 2018 vastgesteld. In 2018 is het Uitvoeringprogramma Smart Mobility 2018-2021 gestart met als belangrijkste doel om de vaak nog onbekende Smart Mobility-toepassingen te onderzoeken en te beproeven.

Update van de Koers: de Focus

De provincie zet - onder de noemer 'slim, schoon en veilig' - Smart Mobility in om bij te dragen aan de (duurzame) mobiliteitstransitie en de doelstellingen uit het coalitieakkoord. Daarnaast werkt de provincie aan de introductie van mobiliteitstoepassingen voor alle modaliteiten en doelgroepen waaronder fiets, deelmobiliteit en logistiek.

Op basis van de ervaringen uit het lopende Uitvoeringsprogramma Smart Mobility brengen we met deze update focus aan in de activiteiten die we de komende jaren willen doen. Met gerichte actie meer impact maken op de doelen die in het coalitieakkoord zijn gesteld.

De Focus is aanvullend op de Koers, die nog steeds geldt als vigerend beleid. Zoals afgesproken in de Koers wordt er periodiek een update gedaan. Voor 2022-2025 is dat de Focus Smart Mobility inclusief activiteiten.

3 Bijdrage aan Noord-Hollandse opgaven

3 Bijdrage aan Noord-Hollandse opgaven

De toegevoegde waarde van Smart Mobility

Smart Mobility toepassingen kunnen op de volgende wijze bijdragen aan de provinciale opgaven:

> Door de beschikbare infrastructuur beter te benutten hoeft er minder nieuwe infrastructuur te worden aangelegd. Dit leidt tot minder belasting op de (vaak schaarse) openbare ruimte en lagere kosten voor aanleg en beheer van infrastructuur.

> De verstedelijkings- en woningbouwopgaven in de Metropoolregio Amsterdam (MRA) en bij steden als Alkmaar en Hoorn zijn fors en vraagt om slim en efficiënt gebruik van de beschikbare ruimte, waarin niet altijd ruimte is voor de aanleg van grootschalige (auto)infrastructuur. Smart Mobility levert een bijdrage aan slim en efficiënt ruimtegebruik en het op maat aanbieden van (reis)alternatieven. Dit betekent de ontwikkeling richting Mobility as a Service (MaaS), slimme ketenmobiliteit en OV-knooppunten.

> Smart Mobility draagt bij aan reis- en route informatie op maat, zowel bij het multimodaal plannen van een reis als eenmaal onderweg. Geïntegreerde ticketing zorgt voor drempelloos reizen. Hierdoor kunnen gebruikers (én beleidsmakers) de beste keuze maken voor het tijdstip en de wijze waarop ze willen reizen. Dit ondersteunt de transitie richting Mobility as a Service (MaaS) en slimme ketenmobiliteit.

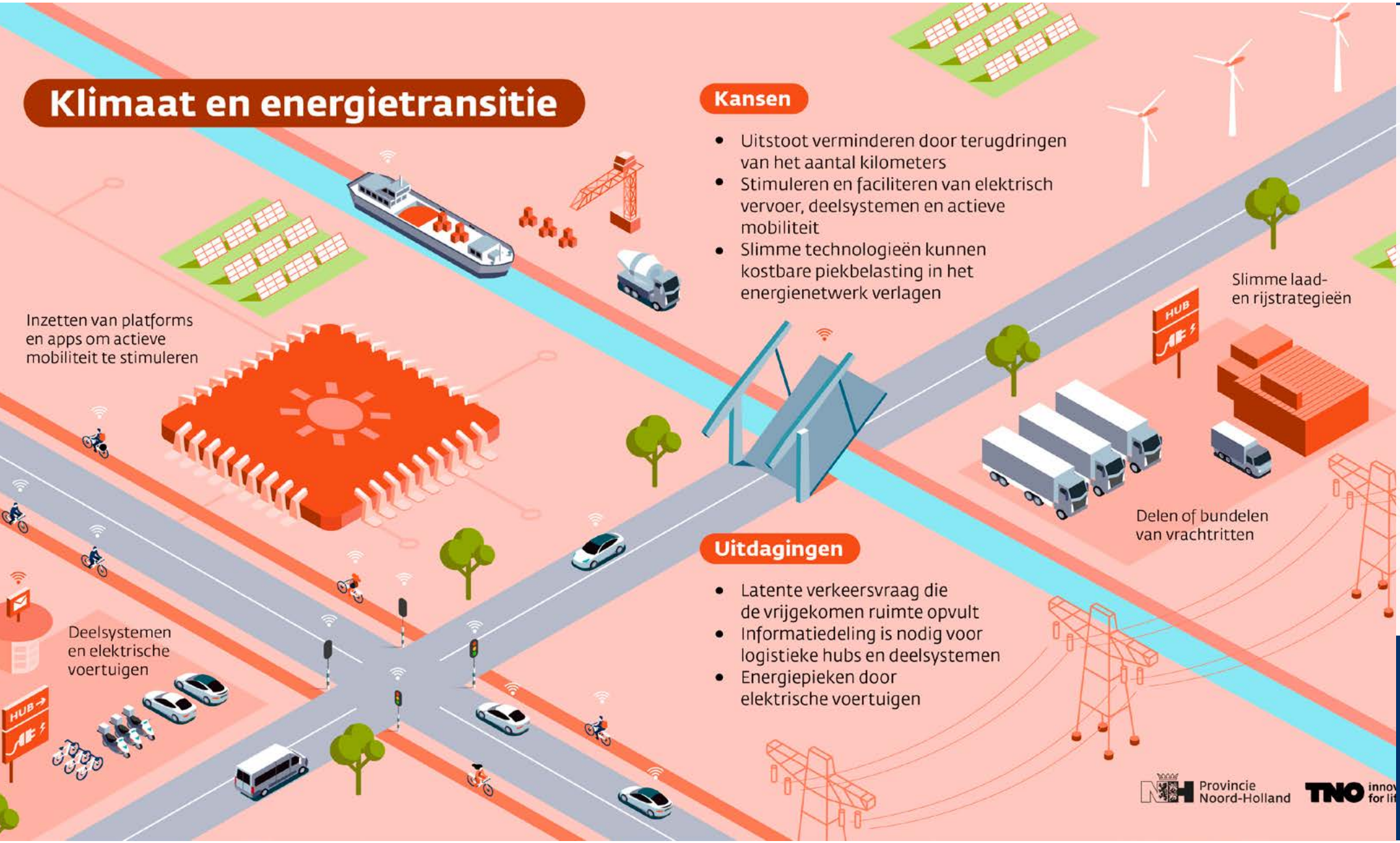
> Het faciliteren van doorstroming en het beschikbaar maken van alternatieven via mobiliteitsdiensten voor actieve modaliteiten (zoals fiets en lopen) zorgt ervoor dat deze modaliteiten aantrekkelijker en toegankelijker worden met als resultaat een prettiger leefomgeving, efficiënter ruimtegebruik en minder CO_2-uitstoot.

> Het faciliteren van de doorstroming van verkeer en logistieke stromen draagt bij aan een verbetering van bereikbaarheid en vermindering van CO_2-uitstoot (minder files, minder wachtrijen, niet onnodig stoppen voor verkeerslichten) en verbetert daarmee de leefbaarheid, de economie en het klimaat. Smart Mobility levert hiermee een bijdrage aan de regionale mobiliteitsprogramma's (RMP's). Het bundelen van goederen levert een bijdrage aan minder vervoersbewegingen. Het efficiënter inrichten van gebieden gericht op stimulering van fietsgebruik draagt ook bij aan het verminderen van onnodige autoverplaatsingen.

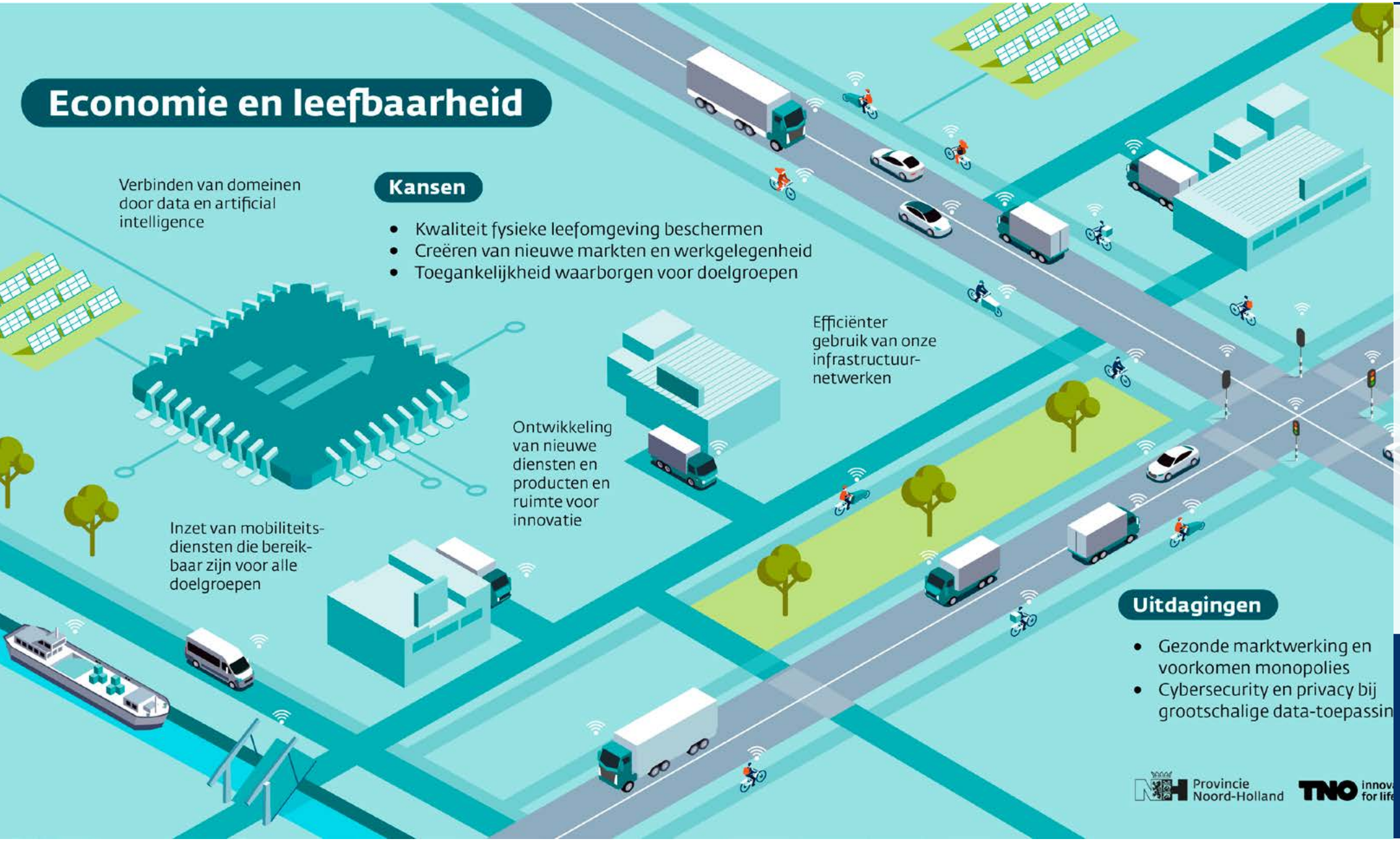
> Smart Mobility vraagt om een goede samenwerking tussen overheden, markt, kennisinstellingen en maatschappij; de provinciale netwerken worden hierdoor versterkt.

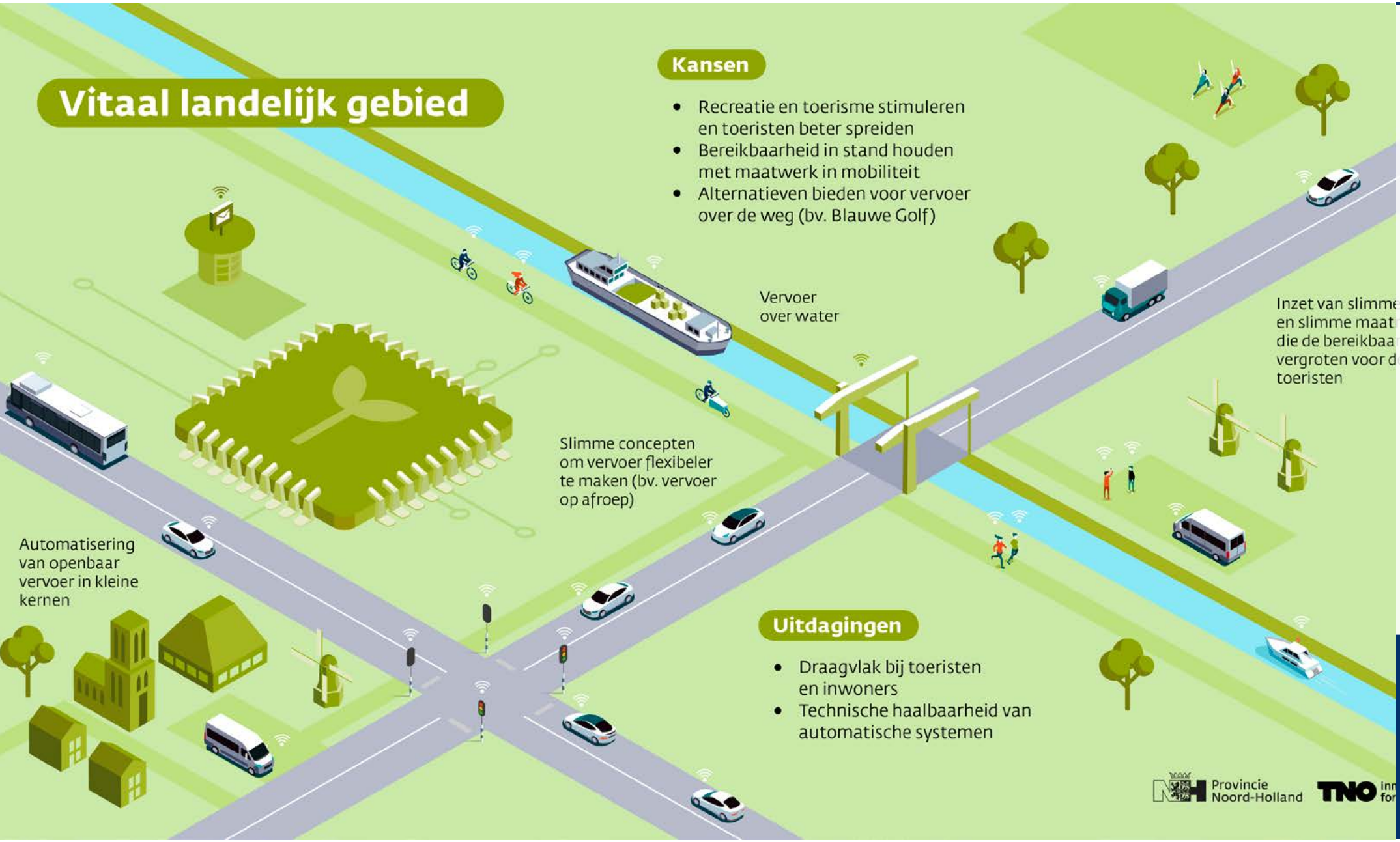
De vier Noord-Hollandse opgaven uit het coalitieakkoord Duurzaam Doorpakken!

Klimaat en energietransitie
Kansen
Uitstoot verminderen door terugdringen van het aantal kilometers
Stimuleren en faciliteren van elektrisch vervoer, deelsystemen en actieve mobiliteit
Slimme technologieën kunnen kostbare piekbelasting in het energienetwerk verlagen
Inzetten van platforms en apps om actieve mobiliteit te stimuleren
Slimme laad- en rijstrategieën
HUB
Delen of bundelen van vrachtritten
Uitdagingen
Latente verkeersvraag die de vrijgekomen ruimte opvult
Informatiedeling is nodig voor logistieke hubs en deelsystemen
Energiepieken door elektrische voertuigen
Deelsystemen en elektrische voertuigen
HUB
Provincie Noord-Holland
TNO

Duurzame verstedelijking en bereikbaarheid
Slimme mobiliteitshubs op locaties nabij OV-, weg-, energie- en dataknooppunten: minder reizen, het primaat van lopen-fietsen-OV
Kansen
• Slimme mobiliteitsconcepten bieden uitkomst voor de grote woningbouwopgave
• Verminderen van ruimtegebruik door mobiliteit
• Bouwen rondom OV-knooppunten
• Beter gebruik van de infrastructuur
Stimuleren van verdere rijtaakondersteuning en automatisering van voertuigen
Intelligente infrastructuur
Deelmobiliteit (fiets en auto) en minder parkeerplekken
HUB
Uitdagingen
• Gedragsverandering nodig voor het gebruik van deelsystemen
• Opschalen van nieuwe technieken
• Reduceren ongewenste effecten bij de introductie van nieuwe technieken
Provincie Noord-Holland
TNO innovation for life

Economie en leefbaarheid
Verbinden van domeinen door data en artificial intelligence
Kansen
Kwaliteit fysieke leefomgeving beschermen
Creëren van nieuwe markten en werkgelegenheid
Toegankelijkheid waarborgen voor doelgroepen
Efficiënter gebruik van onze infrastructuur-netwerken
Ontwikkeling van nieuwe diensten en producten en ruimte voor innovatie
Inzet van mobiliteits-diensten die bereik-baar zijn voor alle doelgroepen
Uitdagingen
Gezonde marktwerking en voorkomen monopolies
Cybersecurity en privacy bij grootschalige data-toepassin
Provincie Noord-Holland
TNO

Vitaal landelijk gebied
Kansen
• Recreatie en toerisme stimuleren en toeristen beter spreiden
• Bereikbaarheid in stand houden met maatwerk in mobiliteit
• Alternatieven bieden voor vervoer over de weg (bv. Blauwe Golf)
Vervoer over water
Inzet van slimme apps en slimme maatregelen die de bereikbaarheid vergroten voor de toeristen
Slimme concepten om vervoer flexibeler te maken (bv. vervoer op afroep)
Automatisering van openbaar vervoer in kleine kernen
Uitdagingen
• Draagvlak bij toeristen en inwoners
• Technische haalbaarheid van automatische systemen
Provincie Noord-Holland
TNO

4 Mobiliteitstransitie

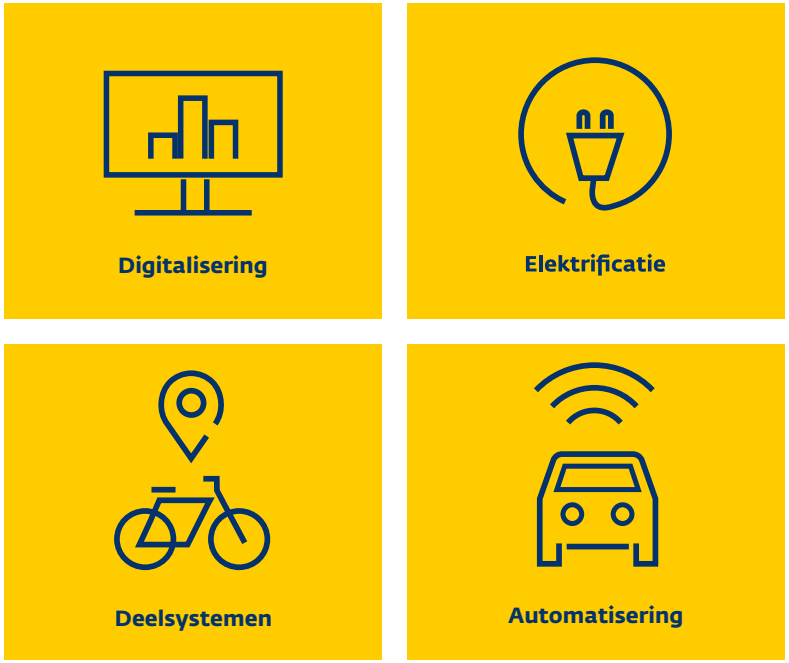
4 Mobiliteitstransitie

Mondiale trends waardoor het mobiliteitssysteem verandert

Wereldwijd zien we vier dominante trends die ervoor zorgen dat het mobiliteitssysteem verandert. De intrede van deelsystemen, de elektrificatie en automatisering van voertuigen en de toenemende digitalisering van de maatschappij zijn belangrijke game changers voor de manier waarop we ons bewegen. Het gaat hierbij om ingrijpende, complexe veranderingen waar heel veel actoren bij betrokken zijn. Maar hoewel we vanuit de provincie deze ontwikkelingen niet zelf in de hand hebben, zijn ze wel te beïnvloeden in termen van richting en snelheid. Dat vergt kennis over deze ontwikkelingen en de mogelijke implicaties ervan voor de mobiliteit in Noord-Holland en de rollen die de provincie daarbij vervult. Bovendien is samenwerking nodig met partijen die leidend zijn in de mobiliteitswereld: andere overheden, kennisinstellingen en bedrijven.

Trends beïnvloeden provinciale activiteiten

De genoemde trends zijn zichtbaar in de maatschappij. Ongeveer 3% van alle auto's in Nederland is volledig of deels elektrisch[1]. Voertuigen bieden steeds meer rijtaakondersteuning. In steden zie je steeds meer deelfietsen, -scooters en -auto's. En reizigers krijgen meer informatie tot hun beschikking op basis van gepersonaliseerde data. Deze trends spelen een rol bij het bepalen van de reikwijdte en de scope van onze activiteiten. Zo kunnen we met slimme laadinfrastructuur, waarbij de batterij van elektrische auto's wordt gebruikt als opslagfaciliteit, ervoor zorgen dat piekbelasting in het elektriciteitsnet vermindert. Of we gebruiken data uit voertuigen om wegen veiliger in te richten. En we kunnen vraag en aanbod van mobiliteit beter op elkaar aansluiten, voor alle modaliteiten en doelgroepen waaronder fiets, deelmobiliteit en logistiek.

1 Bron: RVO, https://www.rvo.nl/onderwerpen/duurzaam-ondernemen/energie-en-milieu-innovaties/elektrisch-rijden/stand-van-zaken/cijfers

Digitalisering

Er is steeds meer data en informatie beschikbaar, bijvoorbeeld uit sensoren en mobiele telefoons. Via platforms zijn gebruikers en mobiliteitsaanbieders met elkaar verbonden (‘connected’). Hierdoor krijgen reizigers beter inzicht in het verloop van hun reis en kunnen ze betere keuzes maken. Bijvoorbeeld om niet te reizen (thuiswerken), of op een ander tijdstip of andere manier te reizen. Meer data gedreven mobiliteit biedt wegbeheerders kansen om hun wettelijke taken efficiënter uit te voeren en beter onderbouwde beleidskeuzes en investeringsbesluiten te nemen. Er zijn ook bedreigingen, bijvoorbeeld de gevolgen voor privacy van gebruikers, de data security en het eigendom van de data. Data als verdienmodel zorgt ervoor dat nieuwe, grote partijen instappen en dat de overheid regulerend moet optreden.

Elektrificatie

Auto’s, fietsen, bussen en vrachtwagens worden steeds vaker elektrisch aangedreven. Mobiliteit draagt hiermee bij aan de transitie van fossiele naar hernieuwbare energiebronnen. Slimme laadtechnieken en een ‘smart grid’ zorgen ervoor dat deze overgang soepeler verloopt en dat bijvoorbeeld piekbelasting in de elektriciteitsnetwerken wordt voorkomen door het plaats- en tijdsafhankelijk opladen en het inzetten van energie uit voertuigen voor andere toepassingen. Naast elektrificatie kan waterstof op termijn ook een belangrijke rol spelen.

Deelsystemen

Wereldwijd zie je vooral in de steden een toename van deelmobiliteit. Platforms (vaak apps) maken het mogelijk om gebruik te maken van fietsen, brommers, steps of auto’s zonder ze zelf te hoeven aanschaffen. Dit noemen we ook wel Mobility as a Service (MaaS, mobiliteit als dienst). Dit scheelt ruimte die we met name in de steden hard nodig hebben voor de woningbouwopgave. MaaS vraagt goede regulering om bijvoorbeeld verrommeling op straat tegen te gaan. Het succes hangt mede af van de schaal waarop het aanbod is georganiseerd, de toegankelijkheid ervan (gemak, herkenbaarheid, prijs) en of het (op termijn) voldoende aansluit bij de behoeften van reizigers. Goed georganiseerde, aantrekkelijke mobiliteitshubs kunnen hier mogelijk een rol spelen.

Automatisering

Voertuigen en logistieke processen worden steeds verder geautomatiseerd. Op korte termijn gaat het om rijtaakondersteunende systemen (ADAS) met impact op de doorstroming en de verkeersveiligheid. Op lange termijn kunnen voertuigen alle rijtaken wellicht zelfstandig uitvoeren zodat menselijke besturing niet nodig is. Voertuigfabrikanten steken veel geld in deze ontwikkeling. Ook de automatisering van de economie speelt een rol: vervanging van menselijke arbeid door robots en verplaatsing van productiefaciliteiten. Deze ontwikkelingen hebben in potentie een grote impact op bijvoorbeeld logistieke stromen en woon-werk mobiliteit.

Smart Mobility als onderdeel van het samenhangend systeem

Mobiliteitstransitie

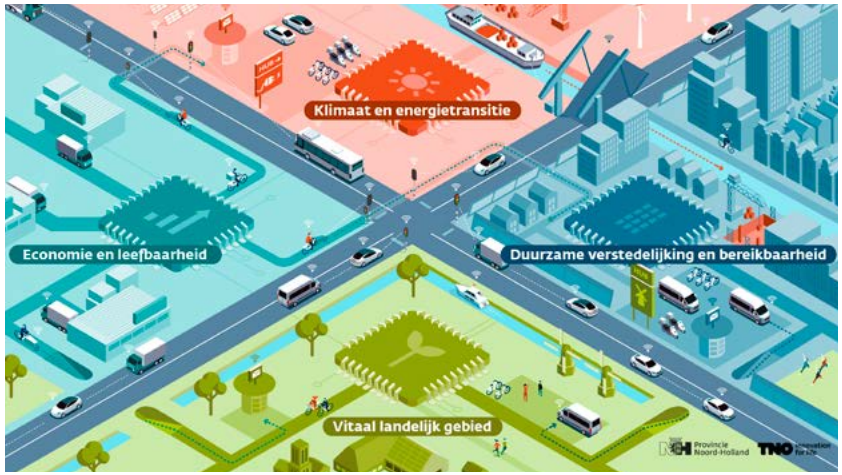
Digitalisering

Elektrificatie

Deelsystemen

Automatisering

Noord-Hollandse opgaven

Mobiliteitssysteem

Rollen provincie Noord-Holland

Smart Mobility toepassingen

Speelveld Smart Mobility

De ontwikkeling en toepassing van nieuwe technieken en slimme technologieën heeft alleen het gewenste effect op de opgaven als er voldoende schaal is. Samenwerking met andere partijen is hiervoor essentieel. Dat gaat om samenwerking met andere overheden: van gemeenten tot de Europese Unie. Én het gaat om samenwerking met en medefinanciering door bedrijven, kennisinstellingen en maatschappelijke partners. Het netwerk dat de provincie Noord-Holland afgelopen jaren heeft opgebouwd, helpt bij het uitvoeren van de activiteiten uit deze Focus. Hierbij concentreren we ons op de zaken waar wij goed in zijn, zoals het beproeven van Smart Mobility in de praktijk met toepassingen in netwerkmanagement, infrabeheer en gebiedsgerichte opgaven. Andere aspecten, zoals technische voertuigontwikkeling, zelfrijdende shuttles of de ontwikkeling van drones, worden door andere provincies en/of overheden ontwikkeld. Bij positieve ervaringen kunnen ze ook in onze provincie toegepast worden.

Regionale samenwerking

Op regionaal vlak continueren we de participatie in het Platform Smart Mobility om in de MRA af te stemmen en kennis uit te wisselen. Hierin bereiden we ook de regionale inbreng voor in het Bestuurlijk Overleg Meerjarenprogramma Infrastructuur, Ruimte en Transport (BO-MIRT) waar Smart Mobility sinds 2019 een vast agendapunt is. We intensiveren de samenwerking met gemeenten op verkeerskundig beheer én Smart Mobility (o.a. digitaliseringsopgave overheden en intelligente verkeerslichten (iVRI's)).

Nationale en internationale samenwerking

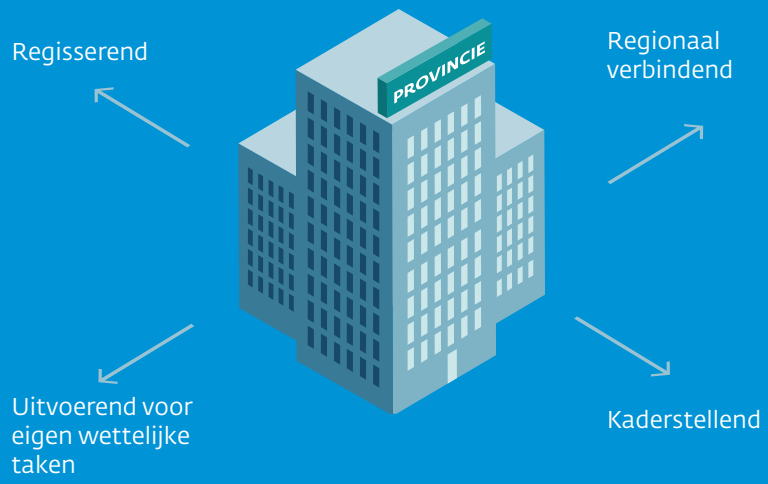
In het Landelijke Verkeersmanagement Beraad (LVMB) delen we kennis en praktische toepassingen van Smart Mobility. Daarnaast werken we als mede-initiatiefnemer samen met het Rijk, andere provincies en gemeenten in de nationale Krachtenbundeling Smart Mobility.
Smart Mobility stopt niet bij de landsgrenzen. In Europa zijn hele goede voorbeelden te vinden, bijvoorbeeld als het gaat om de toepassing van MaaS en deelsystemen. Ook worden op Europees niveau de standaarden bepaald voor ontwikkelingen waar we mee bezig zijn, zoals standaarden voor de uitwisseling van data tussen partijen. De Europese ambities om het verkeer slim, schoon en veilig te maken zijn enorm en zullen ook het provinciaal beleid beïnvloeden. Daarom blijft het van belang om hier mede sturing aan te geven.
De afgelopen jaren was Smart Mobility speerpunt in de provinciale Europastrategie en de inzet is om dat zo te houden. Met het Coast to Coast programma hebben we direct toegang tot de meest innovatieve economie van de wereld, namelijk Californië. Daarmee blijven we samenwerken omdat de reikwijdte van de toepassingen die daar worden ontwikkeld immens is en zich zeker uitstrekt tot in Noord-Holland.

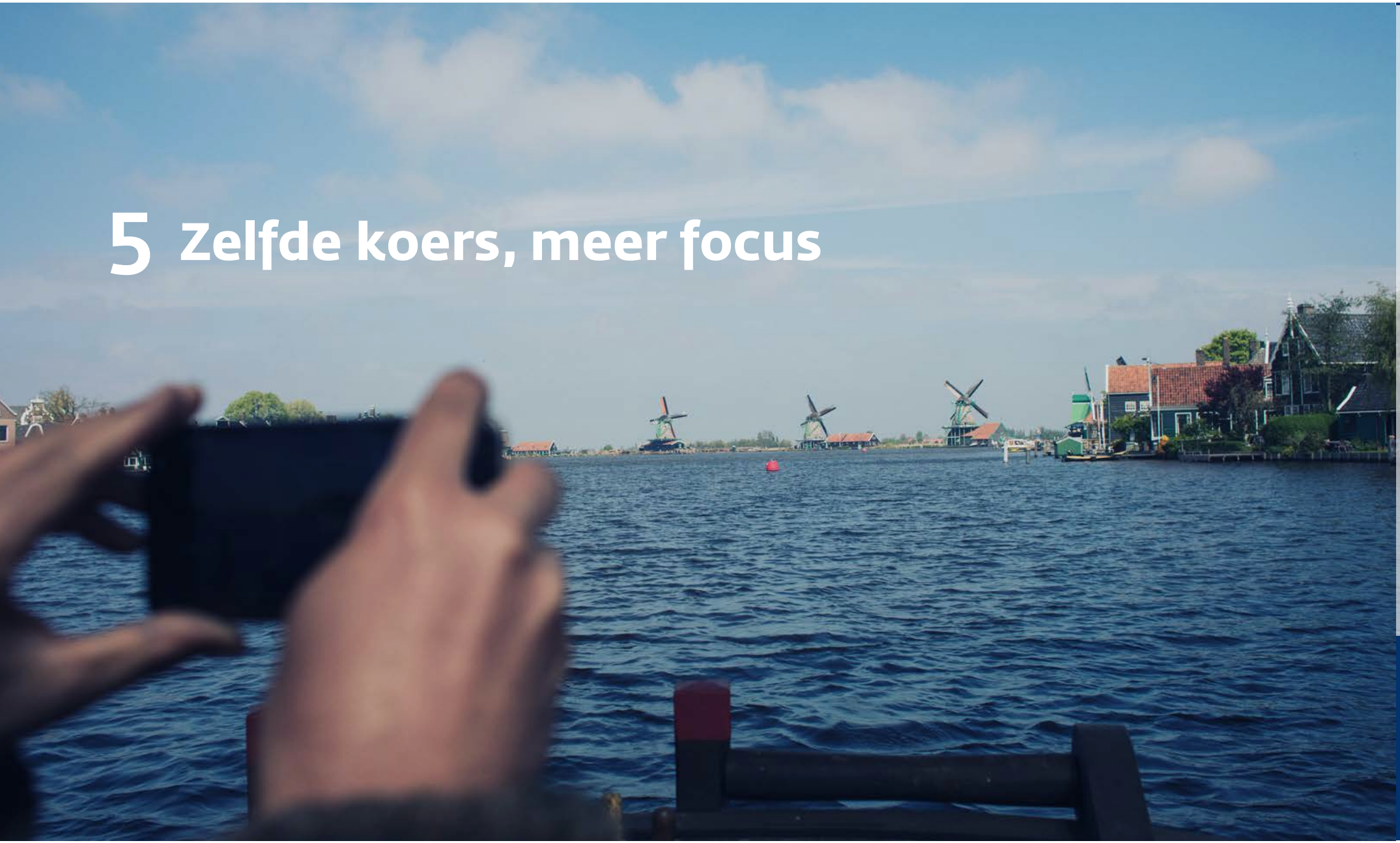
Bedrijven en kennisinstellingen

Afgelopen jaren hebben we met bedrijven en kennisinstellingen al grote stappen gezet op de ontwikkeling en beproeving van Smart Mobility maatregelen. Zij hebben ook substantieel mee geïnvesteerd in een aantal ontwikkelingen. Bij de activiteiten in de Focus continueren we deze inzet. Kennisontwikkeling is van groot belang en daarom zijn kennisinstellingen (o.a. TNO, hogescholen en universiteiten) zeer geïnteresseerd om met ons samen te werken. Het leereffect vertaalt zich ook in stage-, afstudeer- en traineeplekken. Als provincie dragen we zo bij aan het voorbereiden van jonge mensen op de nieuwe economie, gericht op duurzaamheid en inclusiviteit.

Verschillende provinciale rollen

De provincie heeft een voortrekkende rol in Noord-Holland om het verkeer slim, schoon en veilig te maken en zal gemeenten hierin moeten meenemen en verbinden op gezamenlijke doelen en maatregelen. De provincie is hierbij de makelaar en verbinder tussen het (inter-)nationale beleid en het lokale beleid. Dit vraagt visie, lef en veel samenwerking. Soms zijn we mede-ontwikkelaar van toepassingen, soms launching customer en in een aantal gevallen kijken we eerst hoe de eerste toepassingen elders verlopen. We blijven daarbij in het oog houden welke ontwikkelingen (onverwacht) snel gaan en welke langzamer zodat we de taken van de provincie als beleidsmaker, OV-concessieverlener en wegbeheerder nu en in de toekomst goed kunnen uitvoeren.

5 Zelfde koers, meer focus

5 Zelfde koers, meer focus

Sinds de vaststelling van de Koers Smart Mobility 2030 in 2018, hebben zich een paar veranderingen voorgedaan. Allereerst is er een nieuw coalitieakkoord met meer aandacht voor duurzaamheid, klimaat, energie en gezondheid. Ten tweede is er ook op nationaal en Europees niveau meer gevoel van urgentie voor klimaat en stikstofaanpak. En ten derde ziet de wereld er sinds het uitbreken van de COVID-19 pandemie echt anders uit. Thuiswerken is de norm, het gebruik van het openbaar vervoer is drastisch afgenomen en files blijven grotendeels uit, ook bij gelijk gebleven autogebruik. Hoewel niet altijd positief, kunnen deze ontwikkelingen ook kansen bieden voor een slimmer, schoner en veiliger Noord-Holland, bijvoorbeeld omdat thuiswerken nu veel normaler is geworden.

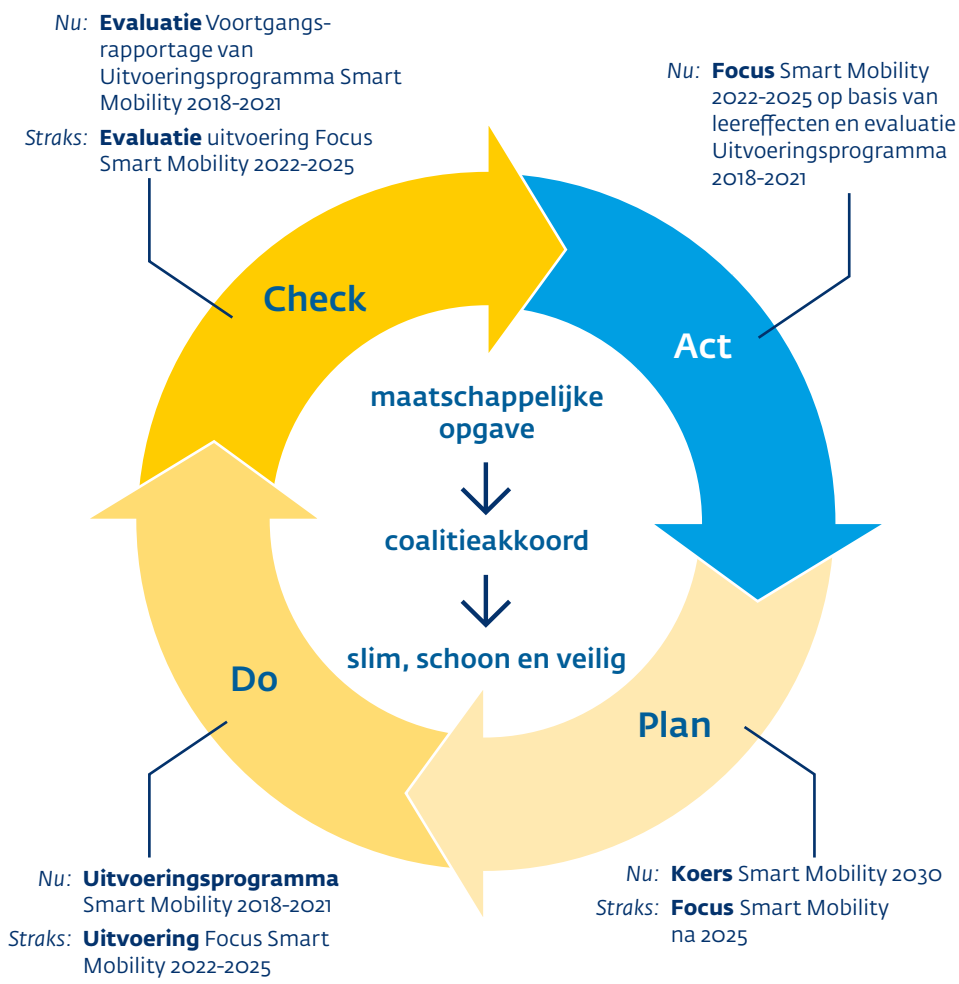
De Koers blijft vigerend beleid. In deze Focus komt de nadruk te liggen op het opschalen van activiteiten en impact creëren voor Noord-Holland, zodat we goed kunnen inspelen op het veranderende mobiliteitssysteem op korte, middellange en lange termijn. Voor een aantal toepassingen, zoals intelligente verkeerslichten (iVRI's), lijkt verdere uitrol vanaf 2022 mogelijk. De afgelopen jaren is hard gewerkt aan de ontwikkeling daarvan, zowel landelijk als regionaal. Nu deze bijna is afgerond, kunnen we opschalen. Voor een aantal ontwikkelingen moeten we nog meer onderzoeken en experimenteren.

Plan-do-check-act

Voor de beleidsontwikkeling volgen we de 'plan-do-check-act' cyclus. De vastgestelde Koers en de opgaven uit het Coalitieakkoord geven richting (plan) aan de Focus. Het Uitvoeringsprogramma Smart Mobility 2018-2021 en de ervaringen van onze samenwerkingspartners leveren input voor de uitvoering van de activiteiten in deze Focus (do). De ervaringen die we daar opdoen evalueren we (check), net zoals we dat met de voortgangsrapportage van het huidige Uitvoeringsprogramma laten zien. Op basis daarvan kunnen we het beleid bijstellen (act).

Adaptief programmeren

De onderlinge afhankelijkheid tussen samenwerkingspartners (publiek en privaat) en de onbekendheid van technologische innovaties kunnen leiden tot vertraging of het niet bereiken van het gewenste resultaat. Daarom accepteren we dat proeven soms niet slagen of dat we besluiten om met een bepaalde ontwikkeling, die eerder kansrijk leek, te stoppen. We programmeren dus adaptief.

6 Focus op drie manieren

6 Focus op drie manieren

Woningbouw-, leefbaarheids- en klimaatopgaven vragen om slimme maatregelen

Het huidige mobiliteitssysteem is zwaar belast en komt verder onder druk te staan door de woningbouwopgave en de economische ontwikkelingen. Tot 2040 zullen in de MRA 250.000 woningen bijgebouwd worden waarvan 175.000 tot 2030. Hierbij wordt 'ingezet op het verder verstedelijken van de (hoog)stedelijke knopen, zoals Haarlem, Hilversum, Lelystad, Purmerend en Zaanstad. Zo ontwikkelt het hoogstedelijk kerngebied (om/over Rijksinfra) en zullen stedelijke knopen verder groeien'.[2]

Ook in de rest van de provincie is de woningbouwopgave groot. Bijvoorbeeld in en rond Alkmaar worden tot 2030 nieuwe gebieden ontwikkeld, waarbij bereikbaarheid, leefbaarheid en efficiënt ruimtegebruik een belangrijke rol spelen. De ruimte om nieuwe (auto)infrastructuur aan te leggen is hierbij beperkt. Bovendien vragen de leefbaarheids-, energie- en klimaatopgaven de komende jaren om slimme keuzes, die het schoon en veilig reizen in Noord-Holland ondersteunen.

1. Realiseren	2. Leren en ontwikkelen	3. Lange termijn strategie
Gebiedsgericht implementeren van opgedane kennis voor Noord-Hollandse opgaven	Leren door te doen – onderzoek, pilots en testprojecten	Onderzoeken gericht op de toekomst
Impact op korte termijn	Impact op korte en middellange termijn	Impact op middellange en lange termijn
Uitrol	Test en Pilot	Ontwikkelingen en Studie

Smart Mobility toepassingen ontwikkelen en inzetten

Door focus aan te brengen in ons beleid vergroten we de impact van onze activiteiten.
Dit doen we op drie manieren:

1. **Realiseren:** opgedane Smart Mobility kennis gebiedsgericht inzetten op Noord-Hollandse opgaven.
2. **Leren en ontwikkelen:** kansrijke Smart Mobility toepassingen inzetten in onder andere gebiedsontwikkelingsprojecten en OV-knooppunten. En daarnaast bijvoorbeeld MaaS verder beproeven en ontwikkelen.
3. **Lange termijn strategie:** onderzoek naar nieuwe toepassingen en de impact daarvan op de provincie Noord-Holland.

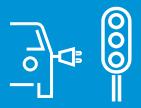
Met slimme maatregelen kunnen de bestaande infrastructuur en openbare ruimte beter worden benut. Het stimuleren van thuiswerken en andere vormen van (deel)mobiliteit met accurate informatie in slimme apps kan leiden tot een modal shift. En slimme vaar- en voertuigen in combinatie met 'connected' wegkantsystemen, bevorderen de doorstroming waardoor uitstoot vermindert.

Impact maken op korte, middellange en lange termijn

In de periode 2022-2025 gaan we realiseren, leren en ontwikkelen én onderzoek doen voor de lange termijn. De impact van de activiteiten kent echter wel een verschillende tijdshorizon. Realiseren richt zich vooral op impact maken in het hier en nu. Leren en ontwikkelen is gericht op het uitvoeren van proeven, testen en pilots om ervoor te zorgen dat we ook op de korte en middellange gesteld staan voor wat we doen. En in de Lange termijn strategie bekijken we met behulp van trendwatching en scenarioplanning welke nieuwe ontwikkelingen zich voordoen en of trends sneller gaan dan verwacht. Hiermee leveren we tevens input voor de contouren van de Koers na 2030.

2 Bron: Multimodale Netwerkstrategie MRA https://samenbouwenaanbereikbaarheid.nl/nieuws/netwerkstrategie-richting-geven-aan-multimodaal-netwerk-mra

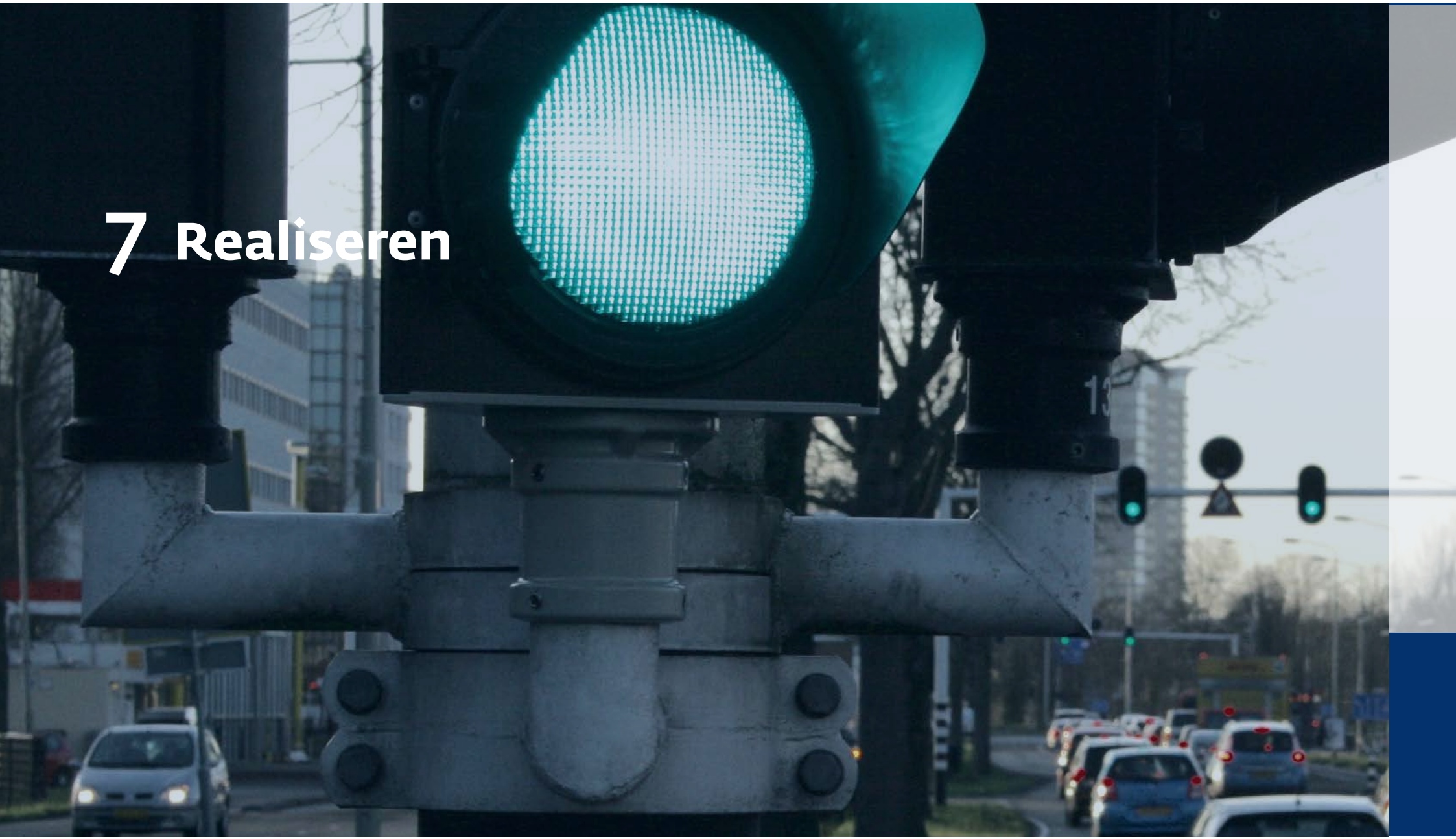
Activiteiten 2022-2025

	Impact op korte termijn	Categorieën
Realiseren 	Vanuit de ervaringen van de afgelopen jaren, zet de provincie in op opschaling van Smart Mobility toepassingen in vijf categorieën. Dat raakt alle modaliteiten. Hiermee maken we impact op de opgaven van de provincie binnen diverse programma's die hiervoor lopen. De fysieke en digitale infrastructuur zorgt voor verbinding met reizigers en voertuigen zodat de netwerken optimaal benut kunnen worden. Maatregelen dragen bij aan het creëren van een modal shift en slim, schoon en veilig reizen. Door gebiedsgericht te werken sluiten we aan bij lopende programma's en initiatieven van de provincie en inliggende gemeenten.	1. Slimme connected infrastructuur en verkeer inzetten voor leefbaarheid (waaronder verkeersveiligheid) 2. Gebiedsontwikkeling en schone mobiliteit 3. Slimme ketenmobiliteit 4. Logistiek 5. Evenementen en recreatie

	Impact op korte en middellange termijn	Categorieën
Leren en ontwikkelen 	Het is belangrijk om naast het implementeren van kansrijke maatregelen ook door te gaan met het onderzoeken en beproeven van Smart Mobility-toepassingen. Zo kan de impact van technologische ontwikkelingen goed worden ingeschat en worden potentieel kansrijke maatregelen beproefd zodat deze in de toekomst kunnen worden geïmplementeerd. Voor de komende jaren zet de provincie in op het leren over en ontwikkelen van toepassingen binnen drie categorieën hiernaast. Onder andere de toepassing van Mobility as a Service en het slim en flexibel ruimtegebruik.	1. Creëren Modal Shift en bundeling • Logistiek • Personen 2. Slim en flexibel ruimtegebruik 3. Digitalisering en data

	Impact op middellange en lange termijn	Categorieën
Lange termijn strategie 	Met trendwatching en scenarioplanning kunnen nieuwe (onbekende) trends en ontwikkelingen worden gesignaleerd. Daarbij richten we ons op de periode na 2030. Op basis van trendwatching bepalen we welke onderwerpen interessant zijn om op te pakken. Door verschillende scenario's uit te werken, leren we meer van de onderwerpen en toetsen we of ze kansrijk zijn om op langere termijn te beproeven op straat. Daarbij kijken we bijvoorbeeld naar de verdere automatisering van voertuigen en de toepassing van artificiële intelligentie.	1. Impact van Artificiële Intelligentie op mobiliteit 2. De rol van digitalisering in de toekomstige mobiliteitswereld 3. Impact van zelfrijdende voertuigen en innovatieve slimme ketenmobiliteit op het mobiliteitssysteem en de infrastructuur

7 Realiseren

7 Realiseren

WAT?

Impact creëren op de Noord-Hollandse opgaven door het toepassen van opgedane kennis uit het Uitvoeringsprogramma

De opgedane kennis vanuit het Uitvoeringsprogramma Smart Mobility 2018-2021 zetten we waar mogelijk in binnen de lopende programma's, planstudies en projecten. De afgelopen jaren zijn meerdere toepassingen in het Uitvoeringsprogramma onderzocht en beproefd, zodat deze nu op straat geïmplementeerd kunnen worden. Aanvullend hanteren we de afspraak uit de landelijke Krachtenbundeling Smart Mobility: als een concept elders in het land succesvol is beproefd, schalen we dat in eigen gebied op als dat wenselijk is. Er hoeft dan niet opnieuw uitgebreid te worden getest. Implementatie binnen lopende programma's doen we aanhoudend en in nauw overleg met de programma's en projecten. Zo is gebruik van data en het inzetten van de slimme ketenreis opgenomen in het programma OV-Knooppunten, worden maatregelen als slim ruimtegebruik en digitale infrastructuur genoemd in het programma Gezonde leefomgeving en in de Regionale Mobiliteitsprogramma's en worden deelsystemen en de inzet van intelligente verkeerslichten (iVRI's) als mogelijke maatregelen genoemd in de Woonagenda van de provincie Noord-Holland.

WAAROM?

Impact creëren door gebiedsgericht te werken

Door aan te sluiten bij lopende programma's en projecten wordt gebiedsgericht aan de opgaven gewerkt. Per gebiedstype kan de kansrijkheid van een Smart Mobilty-toepassing erg verschillen; binnenstedelijk zijn er andere problemen en bijbehorende maatregelen dan in landelijk gebied. De insteek blijft wel altijd gelijk: het faciliteren van slim, schoon en veilig reizen in Noord-Holland. Binnen deze gebiedsgerichte aanpak kan ook de samenwerking met én kennisoverdracht naar gemeenten worden vormgegeven.

HOE?

Gebiedsgerichte implementatie binnen vijf concrete categorieën

Bij het gebiedsgericht implementeren van opgedane Smart Mobility kennis richten we ons in de periode 2022-2025 op vijf concrete categorieën. Smart Mobility toepassingen hebben binnen deze categorieën inmiddels bewezen een bijdrage te kunnen leveren aan het verlichten van de druk op het mobiliteitssysteem en daarmee aan de Noord-Hollandse opgaven. Vanuit de beproevingen en onderzoeken in het Uitvoeringsprogramma (o.a. op de vier Routekaarten Slimme infrastructuur, Data, Voertuigtechnologie en MaaS) worden concrete maatregelen en toepassingen ingezet.

Vijf categorieën

1. Slimme connected infrastructuur en verkeer
2. Gebiedsontwikkeling en schone mobiliteit
3. Slimme ketenmobiliteit
4. Logistiek
5. Evenementen en recreatie

Realiseren: Vijf categorieën

Categorie 1

Slimme connected infrastructuur en verkeer

Intelligente voertuigen die informatie ontvangen van en delen met intelligente infrastructuur dragen bij aan leefbaarheid en verkeersveiligheid. Intelligente verkeerslichten (iVRI's) kunnen aankomend verkeer herkennen en via apps en navigatiesystemen met verkeersdeelnemers communiceren over bijvoorbeeld tijd tot rood of tijd tot groen. Wegbeheerders kunnen bepalen welke verkeersstromen meer prioriteit krijgen. Voorbeelden hiervan zijn prioriteit voor het openbaar vervoer, vrachtverkeer of groepen fietsers.

Daarbij kunnen data uit voertuigen en wegen gebruikt worden voor optimalisatie van het gebruik van de infrastructuur. Met behulp van deze data kan de beschikbare capaciteit zo goed mogelijk worden ingezet.
Connected infrastructuur kan ook bijdragen aan aantrekkelijk en veilig gebruik, bijvoorbeeld door slimme verlichting langs fietspaden. De toepassing van informatie- en communicatietechnologieën dragen daarmee bij aan het veiliger, efficiënter, betrouwbaarder en milieuvriendelijker maken van het verkeer.

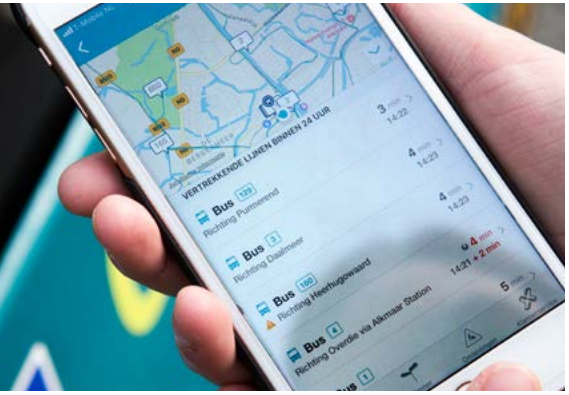

Categorie 2

Gebiedsontwikkeling en schone mobiliteit

Gebiedsontwikkeling, verdichting van het stedelijk gebied en de woningbouwopgave vragen om een goede inpassing van mobiliteit. Vanuit de gemeenten, vastgoedontwikkelaars en andere partijen is er in toenemende mate behoefte aan het concreter maken van Smart Mobility-toepassingen voor hun ruimtelijke projecten. Hierbij kan gedacht worden aan eisen aan parkeernormen voor deelmobiliteit, slimme bezorgdiensten, mobiliteitshubs en normen voor (smart) laadinfrastructuur.

Samen met onze partners in de MRA hebben we daarom de “Leidraad Gebiedsontwikkeling en Smart Mobility” ontwikkeld, waarbij een checklist wordt gehanteerd als zijnde het Mobiliteitsprogramma Van Eisen. Het gaat om de mate waarbij in een gebied wordt aangezet tot lopen en fietsen, hoe het gebied wordt ontsloten met OV en hoe het gebruik van deelsystemen wordt gestimuleerd. Een aantal gemeenten in de regio is hiermee al aan de slag.

Categorie 3

Slimme ketenmobiliteit

Een goede keten van herkomst naar bestemming biedt een volwaardig alternatief voor de auto. Smart Mobility draagt bij aan versterking van deze keten door het verbeteren van informatie voor de reiziger, waaronder de integratie van vervoersdiensten en ticketing in gebruiksvriendelijke platforms. Slimme ketenmobiliteit, waarbij een slimme en efficiënte overstap mogelijk wordt gemaakt, zorgt niet alleen voor een comfortabeler reis maar leidt ook tot efficiënt ruimtegebruik binnen en rondom de steden. Bovendien biedt het kansen voor meer maatwerk voor individuele reizigers en meer inclusie van bijvoorbeeld oudere reizigers. Op dit moment zijn deze ketens met name beschikbaar in de stedelijke gebieden, waar veel verschillende vervoerswijzen beschikbaar zijn. De uitdaging is om ook in het landelijk gebied de slimme ketenmobiliteit verder te versterken.
Om de verbinding tussen stad en land te verbeteren, verkennen we momenteel met het programma OV-knooppunten de mogelijkheden voor het opzetten van slimme mobiliteitshubs in een aantal regio’s waar multimodale transportoplossingen samenkomen. Daarbij vormen de hubs niet alleen een aantrekkelijke plaats voor een optimale en duurzame overstap, maar ook voor een prettig verblijf. Ook kijken we naar andere functies voor de hubs, zoals energieopwekking en logistieke functies.

Realiseren: Vijf categorieën

Categorie 4

Logistiek

Goederenvervoer is van cruciaal belang voor het draaiend houden van de samenleving. Smart Mobility kan aan die essentiële functie bijdragen door het faciliteren van goederenvervoer bij kruisingen en op logistieke corridors. Door betere doorstroming wordt deze goederenstroom "meer naar de achtergrond" verschoven en is er minder overlast door gegroeide efficiency. Zo zorgt minder stoppen en optrekken voor minder CO_2 uitstoot.
Daarnaast ligt een kans bij het meer delen van data over lading, bezettingsgraad en vervoersbehoefte van logistieke vervoerders. Bijvoorbeeld door het combineren van ladingen voor schepen en vrachtwagens. Lege of halvolle vervoersbewegingen worden hiermee verminderd. Samen met het opzetten van slimme en schone logistieke stromen in steden en mainports kan de impact van de sector op de leefbaarheid worden beperkt. De uitdaging ligt hier niet alleen op het technische vlak, maar ook juist op het maken van afspraken met de logistieke sector. Dit wordt onder meer vormgegeven in het onlangs gestarte samenwerkingsproject Connected Transport Corridors waar onder ander de provincie slimme maatregelen neemt om vrachtvervoer slimmer en schoner te maken.

Categorie 5

Evenementen en recreatie

Rond evenementen en recreatiegebieden ontstaan vaak pieken in de belasting van de beschikbare infrastructuur. Goede data en informatie en de inzet van actief verkeersmanagement dragen bij aan betere bereikbaarheid van deze evenementen en recreatiegebieden. Deze toepassingen kunnen ook ingezet worden bij toeristische attracties, bijvoorbeeld in de Kop van Noord-Holland, langs de kust en in stedelijke gebieden. Het voorspellen van de drukte is daarbij van belang, zeker als drukte vermeden moet worden vanwege gezondheidsrisico's (Covid-19).

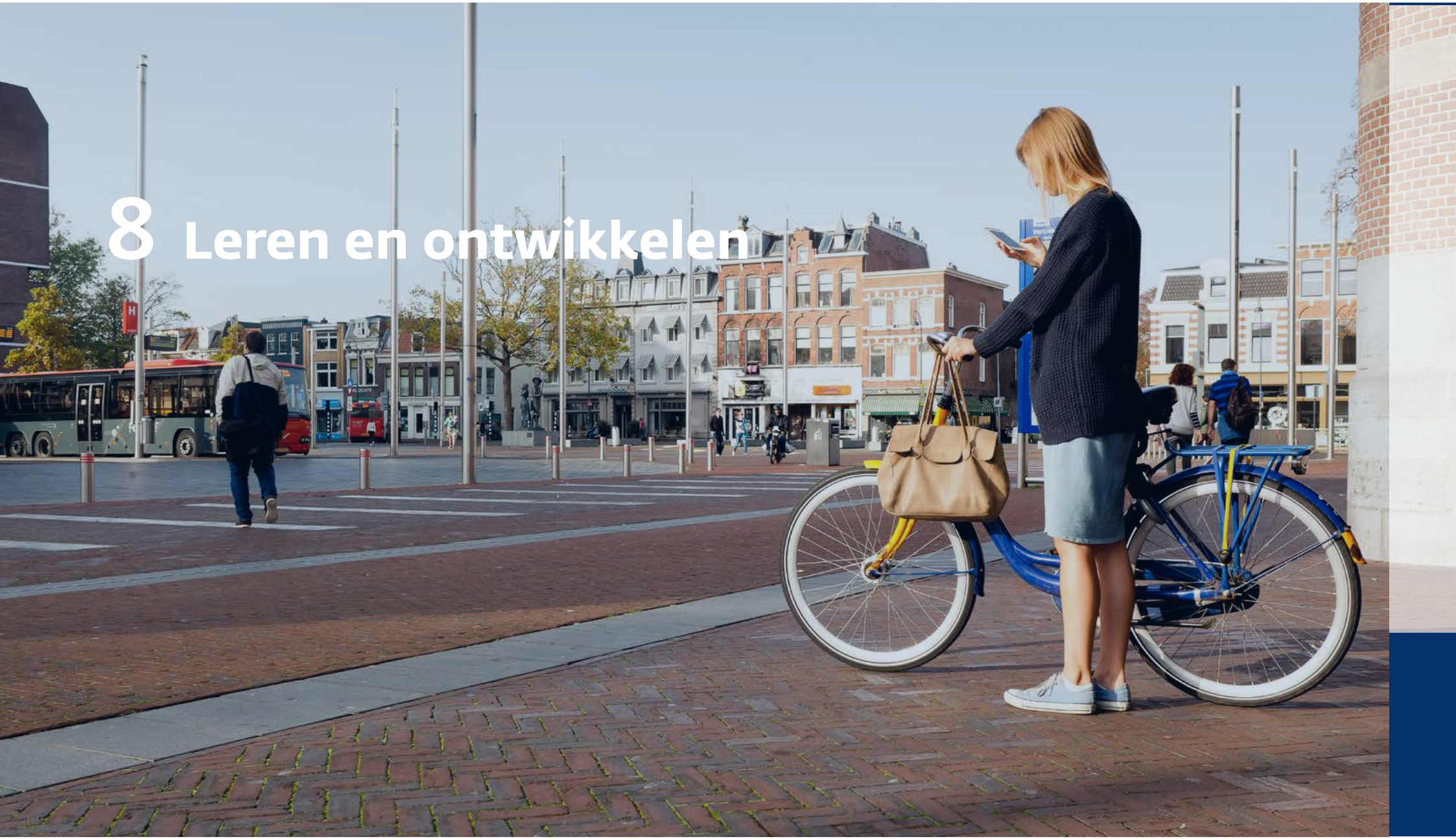
Ook recreatieve scheepvaart kan in het hoogseizoen zorgen voor drukte op provinciale vaarwegen en daarmee ook voor een groot aantal brugopeningen. Dat heeft nadelige gevolgen voor het wegverkeer. Daarom wordt de recreatieve scheepvaart in beeld gebracht. Deze informatie wordt gebruikt bij het voorspellen en indien nodig beperken van brugopeningen.

Realiseren: Activiteiten

Vijf categorieën	Activiteiten	Planning '22	'23	'24	'25	Beoogde effecten	Bijdrage aan opgave	Gebied	Transitie
1. Slimme connected infrastructuur en verkeer	**Bevorderen doorstroming, leefbaarheid en veiligheid door inzet slimme infrastructuur:** • Uitrol intelligente verkeerslichten • Opstellen prioriteringskader en faciliteren doelgroepen: fietsers en voetgangers, OV, hulpdiensten en scheepvaart	V + R	R	R	R	• Minder ongevallen • Minder CO_2-uitstoot • Betere doorstroming	• Klimaat- en energietransitie • Duurzame verstedelijking en bereikbaarheid • Economie en leefbaarheid • Vitaal landelijk gebied	Heel Noord-Holland: • Provinciale wegen • Provinciale vaarwegen • Fietspaden en doorfietsroutes • Busbanen	
2. Gebieds-ontwikkeling en schone mobiliteit	**Verkenning en realisatie mobiliteitshubs:** • Kader en inzet Smart Mobility bij hubs/ OV-knooppunten • Data en informatievoorziening	V	V	R	R	• Minder ongevallen • Minder CO_2-uitstoot • Betere multimodale bereikbaarheid	• Klimaat- en energietransitie • Duurzame verstedelijking en bereikbaarheid • Economie en leefbaarheid	Keuze locaties op basis van uitkomsten programma OV-knooppunten	
3. Slimme ketenmobiliteit	**Deelmobiliteit verder stimuleren:** • Integratie vervoersdiensten in gebruiksvriendelijke platforms • First en last mile	V	V	R	R	• Minder ongevallen • Minder CO_2-uitstoot • Betere multimodale bereikbaarheid	• Klimaat- en energietransitie • Duurzame verstedelijking en bereikbaarheid • Economie en leefbaarheid	Keuze locaties op basis van uitkomsten programma OV-knooppunten	
4. Logistiek	**Faciliteren doorstroming goederenvervoer:** • Data, informatie en prioritering goederenvervoer op logistieke corridors • Doorontwikkeling Blauwe Golf naar digitale vaarweg	V	V	R	R	• Minder CO_2-uitstoot • Betere doorstroming voor vrachtverkeer	• Klimaat- en energietransitie • Duurzame verstedelijking en bereikbaarheid • Economie en leefbaarheid	Keuze locaties op basis van uitkomsten verkenning	
5. Evenementen en recreatie	**Optimaliseren bereikbaarheid evenementen en gebruik recreatiegebieden:** • Mobiliteits- en verkeersmanagement voor evenementen en recreatiegebieden • Data en informatie recreatieve scheepvaart	V	R	R	R	• Minder CO_2-uitstoot • Betere bereikbaarheid	• Economie en leefbaarheid • Vitaal landelijk gebied	• Kop van Noord-Holland • Kust • MRA • Provinciale vaarwegen	

V Voorbereiding
R Realisatie/uitrol

Elektrificatie · Digitalisering · Automatisering · Deelsystemen

8 Leren en ontwikkelen

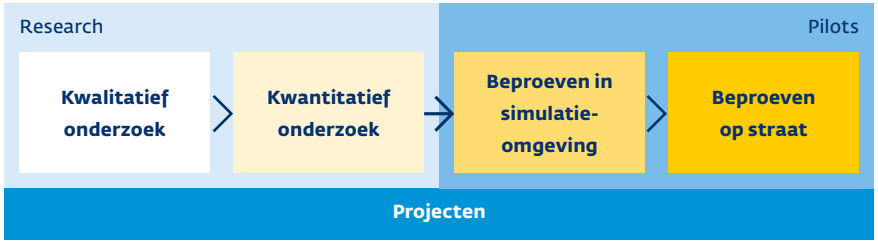
8 Leren en ontwikkelen

WAT?

Leren over en ontwikkelen van toepassingen voor slim, schoon en veilig reizen in Noord-Holland

Naast het realiseren van de reeds beproefde Smart Mobility toepassingen gaan we ook door met het leren en ontwikkelen van (nieuwe) toepassingen en mobiliteitsconcepten.

We kiezen ervoor om vooral daar te leren en ontwikkelen waar het effect op slim, schoon en veilig reizen in Noord-Holland óf de eigen organisatie/rol (potentieel) het grootst is.

WAAROM?

Juist op deze drie categorieën is nog veel in ontwikkeling en moet inzichtelijk worden wat de impact is op de rollen en taken van de provincie en op het mobiliteitssysteem

Deze drie categorieën dragen nu al bij aan slim, schoon en veilig reizen in Noord-Holland, doordat ze resulteren in het beter benutten of het minder belasten van het mobiliteitssysteem. We zien echter dat op deze drie categorieën nog veel in ontwikkeling is: bij de reiziger, bij marktpartijen, bij de provincie en bij andere wegbeheerders. Door te onderzoeken en te beproeven (in samenwerking met andere wegbeheerders en/of private partijen) kan de provincie haar eigen rol scherper krijgen en de impact op reizigers én het mobiliteitssysteem als geheel inschatten en daar waar nodig passende (mitigerende) maatregelen nemen en/of kansrijke toepassingen implementeren in projecten.

HOE?

Focus op leren en ontwikkelen in drie categorieën

Op de drie de categorieën worden concrete projecten, pilots en onderzoeken voorgesteld waardoor we leren door te doen. Zelf, maar ook in samenwerking met andere overheden, marktpartijen en kennisinstellingen.

Drie categorieën

1. **Modal Shift:** als reizigers slimmere keuzes maken, wordt de capaciteit van het mobiliteitssysteem beter benut. Doordat meer gebruik wordt gemaakt van gezonde en actieve modaliteiten, draagt het bovendien bij aan een betere leefomgeving.
2. **Slim en flexibel ruimtegebruik:** slimmer gebruik van ruimte en infrastructuur leidt tot betere leefbaarheid, duurzaamheid, veiligheid en multimodale bereikbaarheid.
3. **Digitalisering en data:** data ondersteunt de wegbeheerder in het creëren van zicht op het mobiliteitssysteem en haar reizigers. Daarmee draagt het bij aan het beter benutten van het huidige systeem en het maken van slimme beleidskeuzes over alle Noord-Hollandse opgaven heen.

Leren en ontwikkelen: Drie categorieën

Categorie 1

Modal shift

De druk op de infrastructuur in Noord-Holland wordt steeds groter. Om te voorkomen dat de steden en dorpen in Noord-Holland volledig vast komen te staan, is het noodzakelijk dat mensen meer gebruik maken van openbaar vervoer, fiets en deelsystemen.

De modal shift die hiervoor nodig is wordt ondersteund met slimme maatregelen waarbij data geïntegreerd wordt tot bruikbare informatie voor de reizigers en mensen makkelijk toegang hebben tot deze systemen en ook eenvoudig kunnen afrekenen. Hierbij moet meer ervaring worden opgedaan over reizigerservaringen in combinatie met de organisatie van het aanbod van deelmobiliteit, actieve mobiliteit en openbaar vervoer.

Categorie 2

Slim en Flexibel Ruimtegebruik

Door verdichting van met name het stedelijk gebied en de woningbouwopgave ligt er een forse claim op het ruimtegebruik. De infrastructuur en het parkeren van voertuigen nemen een groot deel van de openbare ruimte in beslag.

Smart Mobility geeft mogelijkheden om het parkeren beter in beeld te brengen en multimodale mobiliteitsconcepten te onderzoeken, die parkeren op afstand mogelijk maken. Op het provinciale wegennet liggen kansen om de capaciteit flexibel in te zetten en af te stemmen op de vervoersvraag. Slimme infra en slimme connected voertuigen bieden hiervoor mogelijkheden. Hiervoor is het noodzakelijk te onderzoeken wat mogelijkheden zijn en wat er gebeurt bij het flexibel mengen van verkeersstromen.

Categorie 3

Digitalisering en data

Digitalisering en data spelen een steeds belangrijkere rol in de mobiliteit en de verwachting is dat dit nog verder toeneemt. Zowel aan de kant van de infrastructuur (wegen en vaarwegen), als aan de kant van voertuigen en vaartuigen komen steeds meer data beschikbaar. Deze data kunnen niet alleen worden gebruikt bij de analyse van vervoersstromen, maar ook om realtime te delen tussen reizigers, voertuigen en wegbeheerders. Dit leidt tot inzichten hoe de capaciteit zo effectief mogelijk ingezet kan worden, de verkeersveiligheid kan verbeteren en reizen comfortabeler wordt. Gericht onderzoek met marktpartijen en kennisinstellingen geeft meer inzicht in de mogelijkheden en bedreigingen van het delen van data. De focus van de provincie is hierbij niet gericht op de ontwikkeling van de voertuigen zelf, maar op de consequenties voor de infrastructuur en de reizigers en de rol van de provincie als wegbeheerder, concessieverlener en beleidsmaker.

Leren en ontwikkelen: Activiteiten

Drie categorieën	Activiteiten	Planning '22	Planning '23	Planning '24	Planning '25	Beoogde effecten	Bijdrage aan opgave	Gebied	Transitie
1. Modal shift	**Onderzoek en praktijktesten gedrag en keten reizigers en voertuigen:** • Fietsers • Voetgangers • Automobilisten • Connected voertuigen	V	UO	UO	UO	Leereffecten: • Inzicht in gedrag reizigers • Effecten op veiligheid • Duurzame en actieve mobiliteit	• Klimaat- en energietransitie • Duurzame verstedelijking en bereikbaarheid • Economie en leefbaarheid	Heel Noord-Holland: • Provinciale wegen • Provinciale vaarwegen • Fietspaden en doorfietsroutes • Busbanen	
2. Slim en flexibel ruimtegebruik	**Verkenning mogelijkheden slim en flexibel ruimtegebruik rond stedelijke centra:** • (Logistieke) hubs en OV-knooppunten • Parkeren	V	V	UO	UO	Leereffecten: • Mogelijkheden ruimtegebruik • Minder zoekverkeer • Verhoging veiligheid • Effecten leefbaarheid	• Klimaat- en energietransitie • Duurzame verstedelijking en bereikbaarheid • Economie en leefbaarheid	• Hoogstedelijke centra • (Daily urban system) MRA	
3. Digitalisering en data	**Onderzoek en praktijktesten data uit infrastructuur en interactie connected voertuigen:** • Fietsers • Voetgangers • Automobilisten • Scheepvaart • Logistiek	V	UO	UO	UO	Leereffecten: • Effect op doorstroming en veiligheid • Impact op CO_2-uitstoot • Efficiënte brugbediening • Inzicht beladingsgraad	• Klimaat- en energietransitie • Duurzame verstedelijking en bereikbaarheid • Economie en leefbaarheid • Vitaal landelijk gebied	Heel Noord-Holland: • Provinciale wegen • Fietspaden en doorfietsroutes • Provinciale vaarwegen • Logistiek corridors	

V Voorbereiding
UO Uitvoering onderzoek

 Elektrificatie

 Digitalisering

 Automatisering

 Deelsystemen

9 Lange termijn strategie

9 Lange termijn strategie

WAT?

Onderzoeken gericht op de toekomst: het onderzoeken van ontwikkelingen op de lange termijn en de impact daarvan op de rol van de provincie Noord-Holland

Het doel van de lange termijn strategie is om een concreet beeld te vormen van de toekomstige ontwikkelingen die van buitenaf op ons afkomen en invloed hebben op onze rol als beleidsmaker, concessieverlener en wegbeheerder. Op basis van onderzoeken en studies beschrijven we scenario's voor de lange termijn die kunnen leiden tot veranderingen in de koers die zullen worden voorgelegd bij de volgende update van de Koers.

Dit gaat niet alleen over kansen die nieuwe ontwikkelingen bieden, maar zeker ook over hoe we om willen gaan met mogelijke bedreigingen die de digitalisering van de mobiliteitswereld met zich meebrengt. Aandachtspunten hierbij zijn het waarborgen van de veiligheid van data, privacy van onze inwoners en de effecten op onze leefomgeving als geheel. Ook in dit toekomstbeeld is een belangrijke rol weggelegd voor actieve mobiliteit: fietsers en voetgangers.

WAAROM?

Lange termijn strategie: onderzoeken wat de impact is van toekomstige ontwikkelingen

Op lange termijn kunnen technologische ontwikkelingen, zoals automatisering en robotisering grote invloed hebben op de locatie en uitvoering van fysiek werk en daarmee de mobiliteit van personen en goederen. Ook zullen nieuwe technologieën en data een steeds belangrijkere rol gaan spelen in de wereld van mobiliteit.

De provincie Noord-Holland zet naast het realiseren, het leren en ontwikkelen ook in op de lange termijn strategie voor (autonome) technologische ontwikkelingen.

HOE?

Lange termijn strategie in drie categorieën

Dit betreft zowel ontwikkelingen binnen de wereld van mobiliteit als ontwikkelingen die de vraag naar mobiliteit sterk kunnen beïnvloeden. De provincie voert deze onderzoeken uit met andere overheden, samenwerkingsverbanden en kennisinstellingen.

Drie categorieën

1. Kansen en impact van Artificiële Intelligentie (AI) op mobiliteit.
2. De rol van digitalisering en robotisering in de toekomstige mobiliteitswereld.
3. Impact van zelfrijdende voertuigen en innovatieve slimme ketenmobiliteit op mobiliteitssysteem infrastructuur.

Lange termijn strategie: Drie categorieën

Categorie 1

Impact van Artificiële Intelligentie op mobiliteit

Door de genoemde toename van data liggen er kansen op het gebied van Artificiële Intelligentie (AI). AI heeft veel data nodig om te kunnen leren hoe het mobiliteitssysteem werkt en hoe reizigers zich verplaatsen.

Mogelijke kansen liggen op het gebied van het voorspellen van de vraag naar mobiliteit en daarmee mogelijkheden creëren voor proactief handelen. Een vakgebied waar nog veel kansen liggen, is het onderzoeken en voorspellen van het gedrag van reizigers. Doel hierbij is om zo goed mogelijk aan te sluiten bij de wensen van de reiziger en deze te combineren met de provinciale opgaven rond slimme, schone en veilige mobiliteit. Binnen Smart Mobility wordt onderzocht welke ontwikkelingen er zijn op het gebied van AI en welke kansen dit biedt in relatie tot de provinciale opgaven.

Categorie 2

De rol van digitalisering in de toekomstige mobiliteitswereld

Door digitalisering en automatisering zullen de vervoersstromen wijzigen en ziet het mobiliteitssysteem er na 2030 mogelijk anders uit. Nieuwe grote partijen zien kansen om een meer datagerichte invulling te geven aan de mobiliteit. Dit kan grote gevolgen hebben voor bijvoorbeeld de logistieke sector waar traditionele transportbedrijven concurrentie krijgen van nieuwe bedrijven met een sterke ICT-achtergrond. Dit heeft effect voor bedrijven en reizigers in Noord-Holland, maar ook voor de provincie als beleidsmaker. Meer data gedreven mobiliteit biedt zeker kansen, maar heeft ook bedreigingen. Aandachtspunten zijn de gevolgen voor privacy van gebruikers, de data security en het eigendom van de data. Data als verdienmodel zorgt ervoor dat nieuwe grote partijen instappen en dat de provincie waar nodig regels moet stellen.

Categorie 3

Impact van zelfrijdende voertuigen en innovatieve slimme ketenmobiliteit op het mobiliteitssysteem en de infrastructuur

De komende jaren zullen steeds meer voertuigfuncties worden geautomatiseerd. De verwachting is dat er zelfrijdende voertuigen op de provinciale wegen zullen rijden. Dit heeft mogelijk consequenties voor de inrichting van het wegennet en de manier waarop reizigers keuzes maken. Smart Mobility onderzoekt de kansen en beperkingen gericht op de situatie in Noord-Holland. En kijkt naar de snelheid waarmee de ontwikkelingen zich voordoen. In stedelijk gebied liggen nog grote uitdagingen om zelfrijdende voertuigen op een veilige manier in te passen, maar in landelijk gebied zou dit mogelijk al eerder realiteit kunnen zijn, bijvoorbeeld met openbaar vervoer shuttles. Belangrijk aandachtspunt in Noord-Holland is de interactie met fietsers en voetgangers en de plaats voor zelfrijdende voertuigen in het totale mobiliteitssysteem.

Lange termijn strategie: Activiteiten

Drie categorieën	Activiteiten	Planning '22	Planning '23	Planning '24	Planning '25	Beoogde effecten	Bijdrage aan opgave	Gebied	Transitie
1. Impact van Artificiële Intelligentie op mobiliteit	**Ontwikkelingen Artificiële Intelligentie en relatie met gedrag reizigers:** • Optimalisatie van verkeersnetwerken, mobiliteit en veiligheid d.m.v. AI • Kansen en bedreigingen van AI in relatie tot menselijk handelen		V	UO	UO	In beeld brengen impact: • Effect op duurzaamheid en leefbaarheid • Effect op veiligheid • Modal shift	• Klimaat- en energietransitie • Duurzame verstedelijking en bereikbaarheid • Economie en leefbaarheid	Heel Noord-Holland	
2. De rol van digitalisering in de toekomstige mobiliteitswereld	**Impact van digitalisering op vervoersstromen en rol overheid:** • Rol en impact van automatisering en robotisering van werk en logistiek op mobiliteitsstromen • Data eigendom, data veiligheid en privacy	V	V	UO	UO	In beeld brengen impact: • Veranderingen mobiliteit • Effecten veiligheid en duurzaamheid • Veiligheid data	• Klimaat- en energietransitie • Duurzame verstedelijking en bereikbaarheid • Economie en leefbaarheid • Vitaal landelijk gebied	Heel Noord-Holland met focusgebieden: • Kop van Noord-Holland • MRA	
3. Impact van zelfrijdende voertuigen en innovatieve slimme keten-mobiliteit op mobiliteits-systeem en infrastructuur	**Onderzoek ontwikkeling slimme voertuigen en smart shipping:** • Gevolgen voor inrichting infrastructuur wegen en vaarwegen • Interactie met niet connected voertuigen, fietsers en voetgangers	V	UO	UO	UO	In beeld brengen impact: • Effect op duurzaamheid en leefbaarheid • Effect op veiligheid • Modal shift	• Klimaat- en energietransitie • Duurzame verstedelijking en bereikbaarheid • Economie en leefbaarheid • Vitaal landelijk gebied	Heel Noord-Holland: • Provinciale wegen • Provinciale vaarwegen • Fietspaden en doorfietsroutes • Busbanen	

V Voorbereiding
UO Uitvoering onderzoek

Elektrificatie · Digitalisering · Automatisering · Deelsystemen

10 Effecten en financiën

10 Effecten en financiën

Effecten

Er is nog veel onbekend over de effecten van Smart Mobility maatregelen. Als eerste in Nederland is in opdracht van de provincie Noord-Holland een methodiek ontwikkeld om toch een inschatting te kunnen maken van de effecten van de maatregelen die in deze Focus op de Koers zijn genoemd. Op basis van reeds onderzochte maatregelen en literatuurstudie hebben onze experts en die van een gerenommeerd adviesbureau alle voorgestelde maatregelen onderzocht. Deze methodiek wordt de komende maanden door andere deskundigen nog getoetst (expert judgement) en zal eind 2021 ook internationaal worden gepresenteerd. De verwachting is dat dit weliswaar zal leiden tot aanscherpingen in de methodiek maar de beoogde effecten zullen waarschijnlijk grotendeels hetzelfde blijven.

Met de inzichten die we nu hebben denken we dat het totale maatregelenpakket forse verbeteringen kan opleveren voor de bereikbaarheid, verkeersveiligheid, leefbaarheid en het milieu. Zeker wanneer op grote schaal wordt ingezet op slimme, connected infrastructuur, elektrisch rijden, data gestuurde logistiek en keten- en deelmobiliteit leiden de Smart Mobility maatregelen in de periode 2022-2025 tot een afname van het aantal ongevallen met 24% en is er 650 mln. kg minder CO_2-uitstoot (ongeveer 15% van totale uitstoot door mobiliteit in Noord-Holland). Ook is er dan ca. 17% minder stikstofdepositie door gemotoriseerd verkeer in Natura 2000 gebieden en 10% minder geluidsoverlast in woon- en stiltegebieden als gevolg van gemotoriseerd verkeer.

De inschatting van de effecten van de maatregelen op de middellange termijn, laten een soortgelijk, positief beeld zien. De onzekerheidsmarges zijn hierbij natuurlijk groter omdat veel van de activiteiten nog getest en beproefd moeten worden. Maar ook hierbij zien we hele positieve effecten op leefbaarheid, milieu, bereikbaarheid en veiligheid.

Financiën

De ontwikkeling en toepassing van Smart Mobility is over het algemeen een stuk goedkoper dan de aanleg van infrastructuur. Toch moeten ze niet op die manier vergeleken worden. Nieuwe, slimme technologieën zorgen voor een beter gebruik van die infrastructuur en is daar dus onlosmakelijk mee verbonden. Een telefoon zonder apps is immers ook niet meer denkbaar, toch zijn de apps vaak gratis of in elk geval een stuk goedkoper. Zo levert Smart Mobility in veel gevallen de data en de toepassingen voor de provinciale infrastructuur.

De kosten voor alleen de Smart Mobility maatregelen zoals in deze Focus beschreven bedragen circa € 15.725.000. voor de periode 2022-2025. Ruim 4,7 miljoen daarvan is al in 2018 door Provinciale Staten beschikbaar gesteld voor o.a. de uitrol van intelligente verkeerslichten (iVRI's). Om de activiteiten vanaf 2022 vorm te kunnen geven wil de provincie € 6.800.000 extra investeren voor de ontwikkeling van Smart Mobility oplossingen om slim, schoon en veilig te kunnen reizen, nu en in de toekomst. Voor de resterende 4 miljoen wordt gezocht naar cofinaciering door kennisinstellingen en bedrijven en/of landelijke en Europese subsidies.

Verwachte resultaten 2022-2025

- Ongevallen ↓ **24%**
- CO_2-uitstoot ↓ **650 miljoen kg**
- Stikstof-uitstoot in N2000 gebieden door gemotoriseerd verkeer ↓ **17%**
- Geluidsoverlast in woon- en stiltegebieden ↓ **10%**

Colofon

Uitgave
Provincie Noord-Holland
Postbus 123 | 2000 MD Haarlem
Tel.: 023 514 31 43 | Fax: 023 514 40 40
www.noord-holland.nl
post@noord-holland.nl

Eindredactie
Provincie Noord-Holland
Directie Beleid en Directie Beheer en Uitvoering | Sector Smart Mobility

Fotografie
Provincie Noord-Holland
Wieneke Hofland, Merlin Daleman, Bas Beentjes, Annoesjka Brohm,
Matthijs Wessing, Projectbureau MRA-Elektrisch en Elmer van der Marel

Ilustraties
Jorris Verboon

Grafische verzorging
Xeroxmediaservices

Haarlem, maart 2021

291969

Provincie Noord-Holland

Goudappel
MOBILITEIT BEWEEGT ONS

Kwantitatieve effectbepaling Smart Mobility

Maart 2021

In opdracht van: Provincie Noord-Holland
Ondersteuning door: Goudappel

Documenttitel: Kwantitatieve effectbepaling Smart Mobility

Documentkenmerk: 008259.20210310.R2.02
Datum: 17 maart 2021

Inhoud:

Samenvatting 4

1. Waarom voeren we deze studie uit? 8

2. Indicatoren in de referentiesituatie 10

3. Focus Smart Mobility 11
- **3.1. Bijdrage Smart Mobility aan ontwikkeling mobiliteitssysteem** 12
- **3.2. Activiteiten 2022-2025** 14

4. Kwantitatieve beoordeling effecten Focus Smart Mobility 16
- **4.1. Maatregelen 'Realiseren'** 18
- **4.2. Effecten 'Realiseren'** 20
- **4.3. Maatregelen 'Leren en ontwikkelen'** 22
- **4.4. Effecten 'Leren en ontwikkelen'** 24
- **4.5. Verder verdiepend onderzoek** 25

5. Aanbevelingen voor vervolg 26

Bijlage 1: Van kwalitatieve naar kwantitatieve effectbepaling 28

Bijlage 2: Kwantitatieve effectbepaling Smart Mobility maatregelen 38

Managementsamenvatting kwantitatieve effectbepaling Smart Mobility Noord-Holland

Introductie
Wat is de impact die Smart Mobility heeft op de samenleving? Dat is een vraag die bij veel overheden speelt. Een eenduidig antwoord is lastig te geven: Maatregelen zijn relatief nieuw en de gedragseffecten zijn in de praktijk nauwelijks onderzocht. Tegelijkertijd is er meer behoefte aan inzicht in de (kwantitatieve) effecten van Smart Mobility-maatregelen om beleidskeuzes te ondersteunen.

Om voor nu en de komende jaren te bepalen waar de provincie de meeste inzet op zou moeten plegen en om er achter te komen welke maatregelen de meeste bijdrage leveren aan de provinciale opgaven zoals mobiliteit, verstedelijking, duurzaamheid, gezondheid en verkeersveiligheid, hebben de provincie Noord-Holland en Goudappel gezamenlijk een methodiek ontwikkeld om daarmee inzicht te krijgen in de effecten van Smart Mobility maatregelen. Deze rapportage is een opmaat voor vervolgonderzoek waarmee de methodiek en de uitkomsten in de komende jaren verder aangescherpt en verrijkt worden.

In het voorjaar van 2021 vindt er een validatie van de methode en de uitkomsten plaats door experts vanuit kennisinstituten, universiteiten en andere overheden. Een eerste globale toepassing van deze methodiek heeft plaatsgevonden bij de kwantitatieve schatting van de effecten van de maatregelen in de Focus Smart Mobility 2022-2025. Gekeken is naar de (beoogde) effecten van de slimme maatregelen en concepten die de mobiliteit in Noord-Holland slimmer, schoner en veiliger dienen te maken.

Aanpak
Om het effect van Smart Mobility maatregelen te kwantificeren, zijn de provinciale doelen eerst uitgewerkt in verschillende indicatoren. De directe effecten van verschillende Smart Mobility maatregelen op deze indicatoren zijn bepaald door sociaal demografische gegevens te combineren met informatie uit literatuur, referentieprojecten en expertschattingen. Dit geeft via quick scans de eerste kwantitatieve inzichten. Er is hierbij ook gekeken naar de verschillende typen gebieden die de provincie kent. Maatregelen in logistiek hebben bijvoorbeeld met name effect rondom Schiphol, de IJmond, het Havengebied en in de delen van de kop van Noord-Holland. Vervolgens zijn de effecten van de individuele maatregelen per gebiedstype bepaald. Hierbij is gekeken naar de effecten op modal split (verandering van vervoermiddel), doorstroming (voertuigkilometers en voertuigverliesuren), verkeersveiligheid, gezondheid en milieu (o.a. geluid en uitstoot).

De effecten op modal split, voertuigkilometers en verkeersongevallen blijken goed in te schatten via de beschikbare kengetallen. Indicatoren zoals de geluidsproductie, afstand tot het OV systeem, het gebruiksgemak van het OV en de reistijd van deur tot deur blijken moeilijker te bepalen. Bij verdere concretisering en nader onderzoek van de maatregelen kunnen ook deze effecten met meer zekerheid worden bepaald.

Algemene impact van Smart Mobility op provinciale opgaven
Smart Mobility geeft de grootste potentiële winst op het gebied van verkeersveiligheid en duurzaamheid. Ook de bereikbaarheid kan worden vergroot. Met rijtaakondersteuning kunnen bijvoorbeeld op termijn de verkeersongevallen al met ongeveer 30% afnemen. Het investeren in ketenmobiliteit zorgt voor het verhogen van de duurzaamheid en verbetert de verkeersveiligheid door een afname van de autokilometers, omdat mensen meer gebruik maken van fiets en OV. Door bijvoorbeeld het gebruik van slimme e-bikes te stimuleren neemt de bereikbaarheid toe. Het absolute aantal ongevallen neemt af, maar vanwege de kwetsbaarheid van de fietser neemt de impact van een ongeval toe. Dit betekent dat er aanvullende veiligheidsmaatregelen nodig zijn om deze impact te verminderen. De impact van Smart Mobility maatregelen op de leefomgeving vindt vooral lokaal plaats en bestaat grotendeels uit indirecte effecten. Dit maakt de impact op de leefbaarheid moeilijker te kwantificeren.

Het succes van sommige maatregelen hangt soms sterk af van factoren waarop de provincie geen directe invloed heeft. Voorbeelden hiervan zijn wetgeving voor het toelaten van (semi) automatische voertuigen of de juiste werking van de communicatie tussen voertuigen van verschillende leveranciers.

Toepassing op de Focus Koers Smart Mobility 2022-2025
Kijken we naar de effecten van de specifieke maatregelen die zijn uitgewerkt in de Focus Koers Smart Mobility 2022-2025 (de Focus), dan kunnen we over het algemeen concluderen dat de maatregelen grote effecten laten zien op de provinciale doelen. Er is vooral sprake van een grote afname van het aantal verkeersongevallen en van de uitstoot (CO_2 en fijnstof).

Voor de korte termijn ('Realiseren') wordt de infrastructuur slimmer gemaakt, verbetert de ketenmobiliteit, wordt schone mobiliteit in gebieden ingezet, verbeteren logistieke systemen en worden maatregelen bij evenementen en recreatie ingezet. Dit leidt er onder andere toe dat het aantal autokilometers afneemt met 17% door overstap van auto naar fiets en OV en thuiswerken. De uitstoot vermindert met 650 mln. kg CO_2 per jaar. Een deel daarvan wordt veroorzaakt doordat het aantal stops van vrachtwagens vermindert met 35% door de toegenomen intelligentie van de verkeerslichten (iVRI's). Ook is er 17,5% minder stikstofdepositie door verkeer in Natura2000 gebieden. Ook dit wordt veroorzaakt door de afname van het aantal kilometers en de betere doorstroming bij iVRI's.

Door de afname van het autoverkeer en door toename van het gebruik van rijtaakondersteuning (ADAS) en betere interactie tussen voertuigen, neemt het aantal ongevallen af met 24%. Ook zien we dat hulpdiensten effectiever worden en tot 20% sneller ter plaatse kunnen zijn. Door snellere communicatie tussen weginspecteur, bergers en verkeerscentrale neemt de vertraging bij ongevallen met 23% af.

Voor de middellange termijn ('Leren en ontwikkelen') zijn de effecten minder direct te bepalen. De maatregelen moeten immers nog verder onderzocht en beproefd worden voordat duidelijk is wat de precieze effecten zijn. Toch is hier al een inschatting van te maken. De maatregelen in 'Leren en ontwikkelen' bestaan uit het creëren van een MaaS systeem waardoor modal shift en bundeling van vervoers- en logistieke stromen plaatsvindt, inzetten op slim en flexibel ruimtegebruik en toewerken naar volledige digitalisering in mobiliteit ('digital twinning'). Door de komst van Mobility as a Service (MaaS) neemt het aantal autokilometers af met 12%. Betere data over bijvoorbeeld beschikbare parkeerplaatsen kan leiden tot 20% minder zoekverkeer in stedelijke gebieden. Optimalere afstemming tussen vaar- en wegverkeer kan zorgen voor 12% vermindering van de vertraging die wordt opgelopen bij brugopeningen. Inzicht in de beladingsgraad levert 9% minder vrachtritten uitgaande van 10% hogere beladingsgraad.

De uitstoot vermindert met 630 mln. kg CO_2 per jaar door de overstap van auto naar schonere (deel)mobiliteit en door verdere automatisering van voertuigen. Door de afname van het autoverkeer en verdere automatisering voertuigen neemt het aantal ongevallen af met 13% (10 verkeersdoden minder per jaar). Op termijn is het door connected technology mogelijk om nog eens 30% verkeersongevallen te besparen.

Over de kwantitatieve effecten op de lange termijn ('Lange termijn strategie') valt nog weinig te zeggen. De lange termijn strategie heeft in zichzelf als doel om meer kennis te ontwikkelen over de effecten van digitalisering en de mobiliteitstransitie.

Conclusie
Smart Mobility is een middel om de provinciale doelen te bereiken. Het veld waarbinnen Smart Mobility zich bevindt kenmerkt zich door zowel ontwikkelde en opschaalbare maatregelen als minder ontwikkelde maatregelen en concepten. Met het inschatten van de effecten van deze maatregelen hebben we een tweeledig doel. Als eerste de ontwikkeling van een methodiek zoals die is uitgewerkt. Hiermee zetten we de eerste stap richting de meting van de effecten van de Smart Mobility maatregelen. In deze rapportage spreken we dan ook over een schatting van de effecten. Een vervolgstap is het valideren van de voorlopige cijfers zoals deze te zien zijn in de rapportage.

Daarnaast hebben we de gebruikte methodiek toegepast op de beoogde projecten en processen die we in het kader van de nieuwe Focus Smart Mobility hebben opgesteld. De voorlopige uitkomsten bij toepassing op de Focus Smart Mobility laten positieve effecten zien op de verkeersveiligheid en het milieu. Een voorzichtige conclusie is dan ook dat het inzetten van deze maatregelen een effectief instrument is om het behalen van de provinciale doelen naderbij te brengen en het verkeer slim, schoon en veilig te maken. Daarbij merken we op dat nog niet alle effecten doorgerekend kunnen worden. De provincie is namelijk voor een deel afhankelijk van gemeentelijk en (inter)nationaal beleid en regelgeving om de effecten te behalen. Daarnaast blijven andere maatregelen (betere infrastructuur voor fiets en OV, prijsbeleid en laadvoorzieningen) noodzakelijk om de werking van Smart Mobility blijvend effectief te laten zijn.

1 Waarom voeren we deze studie uit?

Veel kwalitatieve informatie over Smart Mobility

- Nog beperkt samengebracht wat de effecten zijn.
- Relatief nieuwe maatregelen, met gedragseffecten die lastig in de praktijk zijn te onderzoeken.

Inzicht in kwantitatieve effecten van Smart Mobility maatregelen om beleidskeuzes te kunnen ondersteunen

- Op aspecten: Bereikbaarheid, Veiligheid, Duurzaamheid, Leefbaarheid.
- Op de korte en middellange termijn, effecten van lange termijn ontwikkelingen zoals toepassing van AI en volledige automatisering van voertuigen zijn nog te onzeker en daarom niet meegenomen in dit onderzoek.
- De effecten van maatregelconcepten interfereren en mogen niet zomaar worden gesommeerd voor een totaaleffect van alle maatregelen.

Bijlage 1 beschrijft de methodiek van effectbepaling
Bijlage 2 bevat het effect op losse Smart Mobility maatregelen

- Dit heeft geleid tot een database die bruikbaar is om over zo veel mogelijk losse aspecten van Smart Mobility uitspraken te doen.
- Gebruikt als basis voor de effectinschatting van de Focus Smart Mobility.

2 Indicatoren in de referentiesituatie

Klikbare interactieve pagina

Uitgangspunt voor de kwantificering is een referentie die de huidige stand van zaken in de provincie Noord-Holland weergeeft.

Het effect van een maatregelconcept is per indicator op een van de volgende twee wijzen bepaald:

- Situatie met invoering van maatregelconcept uitgerekend en vergeleken met de referentie om procentueel effect te krijgen.
- Procentuele effecten gevonden in literatuur en gekoppeld aan de referentie om de nieuwe situatie te krijgen.

3 Focus Smart Mobility

Realiseren

- Slimme connected infrastructuur en verkeer.
- Gebieds-ontwikkeling en mobiliteit.
- Ketenmobiliteit.
- Logistiek.
- Evenementen en recreatie.

Leren en ontwikkelen

- Modal shift.
- Slim en flexibel ruimtegebruik.
- Digitalisering en data.

3.1 Bijdrage Smart Mobility aan ontwikkeling mobiliteitssysteem

Het mobiliteitssysteem is aan het veranderen als gevolg van (autonome) technologische ontwikkelingen, ander reisgedrag, opgaven als de energietransitie en verstedelijkings- en woningbouwopgaven én maatschappelijke trends en ontwikkelingen. Smart Mobility oplossingen kunnen een bijdrage leveren aan de opgaven uit het Coalitieakkoord Duurzaam Doorpakken!

In de Focus brengen we de activiteiten voor de korte termijn van 2021 tot 2025 in beeld. We realiseren daarbij wat we de afgelopen jaren hebben geleerd, ontwikkelen kansrijke toepassingen en onderzoeken hoe (autonome) technologische ontwikkelingen in de toekomst invloed hebben op het mobiliteitssysteem, Smart Mobility toepassingen en rol van de provincie. In dit document hebben we de Focus Smart Mobility benoemd, waarmee we een bijdrage leveren aan of onderzoek doen naar de korte, middellange en lange termijn opgaven en toepassingen. Hierdoor kunnen we onderbouwd de juiste interventies plegen.

Met de Focus geven we meer diepgang aan de Koers Smart Mobility 2030 (hierna De Koers). We bepalen de richting voor de aankomende vier jaar, inclusief de activiteiten die we de komende jaren uitvoeren.

	Opgaven	Kansrijke toepassingen	Focuspunt
Korte termijn	• Verstedelijkings- en woningbouwopgaven • Verkeersveiligheid • Modal shift • Verbinding tussen stad en landelijk gebied	• OV Knooppunten en slimme ketenreis, hubs • Mobility as a Service Digitalisering • IVRI's en connected wegkantsystemen (voor fiets, auto, vaarwegen en logistiek) • Slimme incar-systemen (ADAS, reis- en route apps)	Oppakken vanuit 'Realiseren' en 'Leren en ontwikkelen'
Middellange termijn	• Verstedelijkings- en woningbouwopgaven • Energietransitie • Deelmobiliteit en de provinciale rol	• Mobility as a Service • Slim en flexibel gebruik ruimte en infra • Deelsystemen • Digitalisering • Smart Grid	Oppakken vanuit 'Leren en ontwikkelen' en 'Lange termijn strategie'
Lange termijn	• Automatisering van mobiliteits- en vervoersprocessen • Digitalisering en assetmanagement	• Artificiële intelligentie (AI) • Automatisering en robotisering • Autonome voertuigen	Oppakken vanuit 'Lange termijn strategie'

3.2 Activiteiten 2022-2025

REALISEREN

Impact op korte termijn

Vanuit de ervaringen van de afgelopen jaren, zet de provincie in op opschaling van Smart Mobility toepassingen in vijf categorieën. Dat raakt alle modaliteiten. Hiermee maken we impact op de opgaven van de provincie binnen diverse programma's die hiervoor lopen. De fysieke en digitale infrastructuur zorgt voor verbinding met reizigers en voertuigen zodat de netwerken optimaal benut kunnen worden. Maatregelen dragen bij aan het creëren van een modal shift en slim, schoon en veilig reizen. Door gebiedsgericht te werken sluiten we aan bij lopende programma's en initiatieven van de provincie en inliggende gemeenten.

- **Slimme connected infrastructuur en verkeer inzetten voor leefbaarheid** (waaronder verkeersveiligheid)
- **Gebiedsontwikkeling en schone mobiliteit**
- **Slimme ketenmobiliteit**
- **Logistiek**
- **Evenementen en recreatie**

LEREN EN ONTWIKKELEN

Impact op korte en middellange termijn

Het is belangrijk om naast het implementeren van kansrijke maatregelen ook door te gaan met het onderzoeken en beproeven van Smart Mobility-toepassingen. Zo kan de impact van technologische ontwikkelingen goed worden ingeschat en worden potentieel kansrijke maatregelen beproefd zodat deze in de toekomst kunnen worden geïmplementeerd. Voor de komende jaren zet de provincie in op het leren over en ontwikkelen van toepassingen binnen drie categorieën. Onder andere de toepassing van Mobility as a Service en het slim en flexibel ruimtegebruik.

- **Creëren Modal Shift en bundeling**
  - Logistiek
  - Personen
- **Slim en flexibel ruimtegebruik**
- **Digitalisering en data**

LANGE TERMIJN STRATEGIE

Impact op midellange en lange termijn

Met trendwatching en scenarioplanning kunnen nieuwe (onbekende) trends en ontwikkelingen worden gesignaleerd. Daarbij richten we ons op de periode na 2030. Op basis van trendwatching bepalen we welke onderwerpen interessant zijn om op te pakken. Door verschillende scenario's uit te werken, leren we meer van de onderwerpen en toetsen we of ze kansrijk zijn om op langere termijn te beproeven op straat. Daarbij kijken we bijvoorbeeld naar de verdere automatisering van voertuigen en de toepassing van artificiële intelligentie.

- **Impact van Artificiële Intelligentie op mobiliteit**
- **De rol van digitalisering in de toekomstige mobiliteitswereld**
- **Impact van zelfrijdende voertuigen en innovatieve ketenmobiliteit op het mobiliteitssysteem en de infrastructuur**

4 Kwantitatieve beoordeling effecten Focus Smart Mobility

Methodiek

- Directe effecten beoordeeld op basis van de maatregelconcepten die in deze studie zijn gekwantificeerd. De gevolgde methodiek is te vinden in Bijlage 1. De redenering achter de kwantitatieve effecten staan in Bijlage 2.
- Het totaaleffect per activiteitentermijn betreft een grove optelling per deelaspect en bestaat enkel uit de primaire impact. Overlap van effecten is hierin meegewogen om dubbeltelling te voorkomen.
- Het effect is per activiteitentermijn afzonderlijk bepaald. De effecten van beide termijnen interfereren en mogen niet bij elkaar worden opgeteld voor een totaaleffect van alle maatregelen in de Focus Smart Mobility.

Impact gehaald uit maatregelconcepten in Bijlage 2

Activiteiten 'Realiseren' (1) 'Leren en ontwikkelen' (2):	Impact uit maatregelconcepten:
1.1. Slimme connected infrastructuur en verkeer	Smart E-bike, Netwerkbreed VM en CCAM
1.2. Gebieds-ontwikkeling en mobiliteit	Ketenreis
1.3. Ketenmobiliteit	Ketenreis en nieuwe informatie in een voorbeeldcasus over spitsmijdingen met een mobiliteitshub
1.4. Logistiek	Smart logistics en Smart shipping
1.5. Evenementen en recreatie	Netwerkbreed VM en nieuwe informatie over evenementen
2.1. Modal shift	Smart E-bike en Ketenreis
2.2. Slim en flexibel ruimtegebruik	Smart logistics en Ketenreis
2.3. Digitalisering en data	Smart logistics, Smart shipping en Rijtaakondersteuning

Klikbare interactieve pagina

4.1 Maatregelen 'Realiseren'

5 categorieën	Activiteiten	Planning 2022	2023	2024	2025	Bijdrage aan opgave	Gebied	Transitie
	Bevorderen doorstroming, leefbaarheid en veiligheid door inzet slimme infrastructuur: • Uitrol IVRI's • Opstellen prioriteringskader en faciliteren doelgroepen; fietsers en voetgangers, openbaar vervoer, hulpdiensten en scheepvaart	V	R	R		• Klimaat • Duurzame verstedelijking en bereikbaarheid • Leefbaarheid en economie • Vitaal landelijk gebied	Heel Noord-Holland: • Provinciale wegen • Provinciale vaarwegen • Fietspaden en doorfietsroutes • Busbanen	
	Verkenning en realisatie mobiliteitshubs: • Kader en inzet Smart Mobility bij hubs/ OV knooppunten • Data en informatievoorziening	V	V	R	R	• Klimaat • Duurzame verstedelijking en bereikbaarheid • Leefbaarheid en economie	Keuze locaties op basis van uitkomsten Programma OV Knooppunten	
	Deelmobiliteit verder stimuleren: • Integratie vervoersdiensten in gebruiksvriendelijke platforms • First en last mile	V	V	R	R	• Klimaat • Duurzame verstedelijking en bereikbaarheid • Leefbaarheid en economie	Keuze locaties op basis van uitkomsten Programma OV Knooppunten	
	Faciliteren doorstroming goederenvervoer: • Data, informatie en prioritering goederenvervoer op logistieke corridors • Doorontwikkeling Blauwe Golf	V	V	R	R	• Klimaat • Duurzame verstedelijking en bereikbaarheid • Leefbaarheid en economie	Keuze locaties op basis van uitkomsten Verkenning Slimme en Schone Logistiek	
	Optimaliseren bereikbaarheid evenementen en gebruik recreatiegebieden: • Mobiliteits- en verkeersmanagement voor evenementen en recreatiegebieden • Data en informatie recreatieve scheepvaart inrichten	V	R	R		• Leefbaarheid en economie • Vitaal landelijk gebied	• Kop van Noord-Holland • Kust • MRA • Provinciale vaarwegen	

4.2 Effecten 'Realiseren'

Bereikbaarheid | Auto en logistiek

- Efficiënter verkeerssysteem en betere spreiding van verkeer over het netwerk.
- iVRI's zorgen voor een kortere cyclustijd, hierdoor is 10 seconden reistijdwinst per kruispunt mogelijk, zonder dat dat ten koste gaat van overige richtingen. Dit betekent 35% minder stops op logistieke corridors.
- Tot 23% afname van de vertraging veroorzaakt door ongevallen, door snellere communicatie tussen weginspecteur, bergers en verkeerscentrale.
- Een Blauwe Golf kan zorgen voor 12% vermindering van de vertraging die wordt opgelopen door brugopeningen.
- De effecten tijdens evenementen en bij recreatie zijn afhankelijk van de locatie, lokale wegennet, aanvangstijdstip evenement, herkomst van de bezoeker en daarom lastig te kwantificeren.
- 17% minder autokilometers, door overstap van auto naar fiets, overstap van auto naar ov, hogere bezettingsgraad per auto met MaaS-toepassingen en door minder woon-werkverkeer door thuiswerken. Het effect van deelsystemen en de afname in voertuigkilometers is het grootst in stedelijke gebieden.
- Er liggen kansen voor afname van het aantal (lege) vrachtritten door bijvoorbeeld slim laden en optimalisatie van het logistieke netwerk.

Fiets en ov

- 6% meer fietsritten door prioriteit fietsers bij iVRI's.
- 4,7% meer ov-gebruikers door betere toegang tot het ov-systeem in Noord-Holland.
- Een mobiliteitshub met aansluiting op een goed ov-alternatief kan zorgen voor 1% modal shift van auto naar ov.

Verkeersveiligheid

- 17% afname verkeersongevallen (13 minder verkeersdoden per jaar) door afname autokilometers.
- 7% verdere afname van het aantal verkeersongevallen (5 minder verkeersdoden per jaar), door betere interactie tussen verkeersdeelnemers.
- 20% snellere aanrijtijd van hulpdiensten zorgen voor een verdere afname van de verkeersdoden, dit is niet gekwantificeerd.

Duurzaamheid

- 650 mln kg minder CO2-uitstoot per jaar, waarvan:
  - 470 mln kg/jaar door afname autokilometers, door overstap van auto naar fiets, overstap van auto naar ov, hogere bezettingsgraad per auto met MaaS-toepassingen en door minder woon-werkverkeer door thuiswerken of werken/vergaderen in de mobiliteitshub i.p.v. op kantoor.
  - 180 mln kg/jaar door minder afremmen en optrekken bij kruispunten.

Gezonde leefomgeving

- 17,5% minder stikstofdepositie door verkeer in Natura2000 gebieden, waarvan:
  - 12,5% door afname autokilometers, door overstap van auto naar fiets, overstap van auto naar ov, hogere bezettingsgraad per auto met MaaS-toepassingen en door minder woon-werkverkeer door thuiswerken of werken/vergaderen in de mobiliteitshub i.p.v. op kantoor.
  - 5% door verhoogde doorstroming bij VRI's.
- Tot 10% minder geluidsoverlast door verkeer in woon- en stiltegebieden door afname autokilometers, dit is echter locatieafhankelijk en lastig te kwantificeren.
- Minder verkeer zorgt voor een gezondere leefomgeving (veiligere, schoner, minder overlast).
- Betere toegankelijkheid van het ov voor 17% van de bevolking in Noord-Holland.

Klikbare interactieve pagina

4.3 Maatregelen 'Leren en ontwikkelen'

3 categorieën	Activiteiten	Planning 2022	2023	2024	2025	Bijdrage aan opgave	Gebied	Transitie
	Onderzoek en praktijktesten gedrag en keten reizigers en voertuigen: • Fietsers • Voetgangers • Automobilisten • Connected voertuigen	V	R	R	R	• Klimaat • Duurzame verstedelijking en bereikbaarheid • Leefbaarheid en economie	Heel Noord-Holland: • Provinciale wegen • Provinciale vaarwegen • Fietspaden en doorfietsroutes • Busbanen	
	Verkenning mogelijkheden slim en flexibel ruimtegebruik rond stedelijke centra: • Multimodale (logistieke) hubs en OV Knooppunten • Parkeren	V	V	R	R	• Klimaat • Duurzame verstedelijking en bereikbaarheid • Leefbaarheid en economie	• Hoogstedelijke centra • (Daily urban system) MRA	
	Onderzoek en praktijktesten data uit infrastructuur en interactie connected voertuigen: • Fietsers • Voetgangers • Automobilisten • Scheepvaart • Logistiek	V	R	R		• Klimaat • Duurzame verstedelijking en bereikbaarheid • Leefbaarheid en economie • Vitaal landelijk gebied	Heel Noord-Holland: • Provinciale wegen • Fietspaden en doorfietsroutes • Provinciale vaarwegen • Logistiek corridors	

4.4 Effecten 'Leren en ontwikkelen'

Verkeersveiligheid

- Minder voertuigkilometers leiden tot 13% minder verkeersongevallen (10 minder verkeersdoden per jaar).
- Connected technologie in voertuigen kan 30% van de verkeersongevallen voorkomen (23 minder verkeersdoden).
- Een verbeterde verkeersveiligheid zorgt ook voor minder vertraging door ongevallen en dus een verhoogde doorstroming.

Duurzaamheid: impact op CO2-uitstoot

- 410 mln kg/jaar minder CO2-uitstoot door afname autokilometers, waarvan:
  - 370 mln kg/jaar door overstap van auto naar ov of MaaS.
  - 40 mln kg/jaar door overstap van auto naar fiets.
- ADAS kan de CO2-uitstoot door verkeer met 6% reduceren (220 miljoen kg per jaar in Noord-Holland).
- Als verkeer doorrijdt in plaats van te stoppen bij bruggen kan de CO2-uitstoot door verkeer op deze locaties met 20% reduceren.

Gezonde leefomgeving: Duurzame en actieve mobiliteit en effecten leefbaarheid

- 4% minder autoritten en 6% meer fietsritten op korte trips door prioriteit fietsers bij iVRI's.
- Minder (zoek)verkeer zorgt voor een gezondere leefomgeving (veiligere, schoner, minder overlast).
- Logistieke hubs zorgen voor betere afstemming van vraag en aanbod in woongebieden (gebruik lege ritten/inzet kleinere voertuigen/pakketkluizen, zodat bezorgers niet meer bij de voordeur hoeven af te leveren).
- Beter voor- en natransport zorgt voor betere toegankelijkheid van het ov-systeem, hierdoor zal ov-gebruik toenemen.
- Een wachtlocatie voor vrachtverkeer kan ervoor zorgen dat chauffeurs niet overnachten op ongewenste locaties.

4.5 Verder verdiepend onderzoek

- De impact van indirecte effecten van Smart Mobility, zoals impact op leefbaarheid.
- De impact van nieuwe Smart Mobility concepten, zoals zelfrijdende shuttles of technologische mogelijkheden in 2050.
- De impact van verbeteringen in het logistieke netwerk, over weg, rail en water en door bijvoorbeeld slim laden en parkeermechanismen.
- De impact van allerlei functies van een mobiliteitshub: verschillende voorzieningen trekken bezoekers aan en genereren mobiliteitsvraag. Hubs kunnen naast een mobiliteitsknooppunt ook voorzien in de uitvoering van verschillende activiteiten.
- Mogelijkheden flexibel ruimtegebruik: Bijvoorbeeld parkeerplaatsen die in dal momenten transformeren naar terrassen.
- De impact van Smart Mobility op ruimtegebruik: gaan mensen op andere plekken wonen/werken?
- Impact van optimalisaties in het openbaar vervoer: de effecten van ov-prioritering en vrije busbanen zijn zeer locatieafhankelijk en is op globaal niveau lastig in te schatten.
- Lokale effecten: Onderzoek naar de kenmerken/eigenschappen die zorgen voor uiteenlopende (lokale) effecten.
- Onderzoek naar (lokale) netwerkeffecten met regionale verkeersmodellen.
- Inzet van verkeersmodellen om effecten op knelpunten te bepalen.
- Gedetailleerder (lokaal) bereikbaarheidsonderzoek met GIS.

5 Aanbevelingen voor vervolg

Om de huidige effectbepaling te verbeteren zijn twee richtingen mogelijk:

- Het verbeteren van de kwantitatieve effectbepaling door validatie met experts.
- Het nader uitwerken van maatregelconcepten tot concrete maatregelen.

Omdat een aantal indicatoren (nog) lastig te kwantificieren zijn, stellen we vervolgonderzoeken voor:

- Kwantitatieve effectbepaling voor specifieke regio's om lokale effecten beter te onderscheiden.
- Inzet van verkeersmodellen om bereikbaarheidseffecten nu en in toekomstscenario's te bepalen.
- Aanscherpen van rekenregels die in deze studie in zijn geaggregeerd of versimpeld (bijvoorbeeld stikstofuitstoot).
- GIS gebruiken om de bereikbaarheid van banen en voorzieningen en de afstand tot het ov-systeem te bepalen.
- Gedetailleerder onderzoek naar de stops bij VRI's en de effecten van iVRI's op het aantal stops.
- Gedetailleerder onderzoek naar het effect van verbeteringen in het logistieke netwerk, over weg, rail en water en door bijvoorbeeld slim laden.

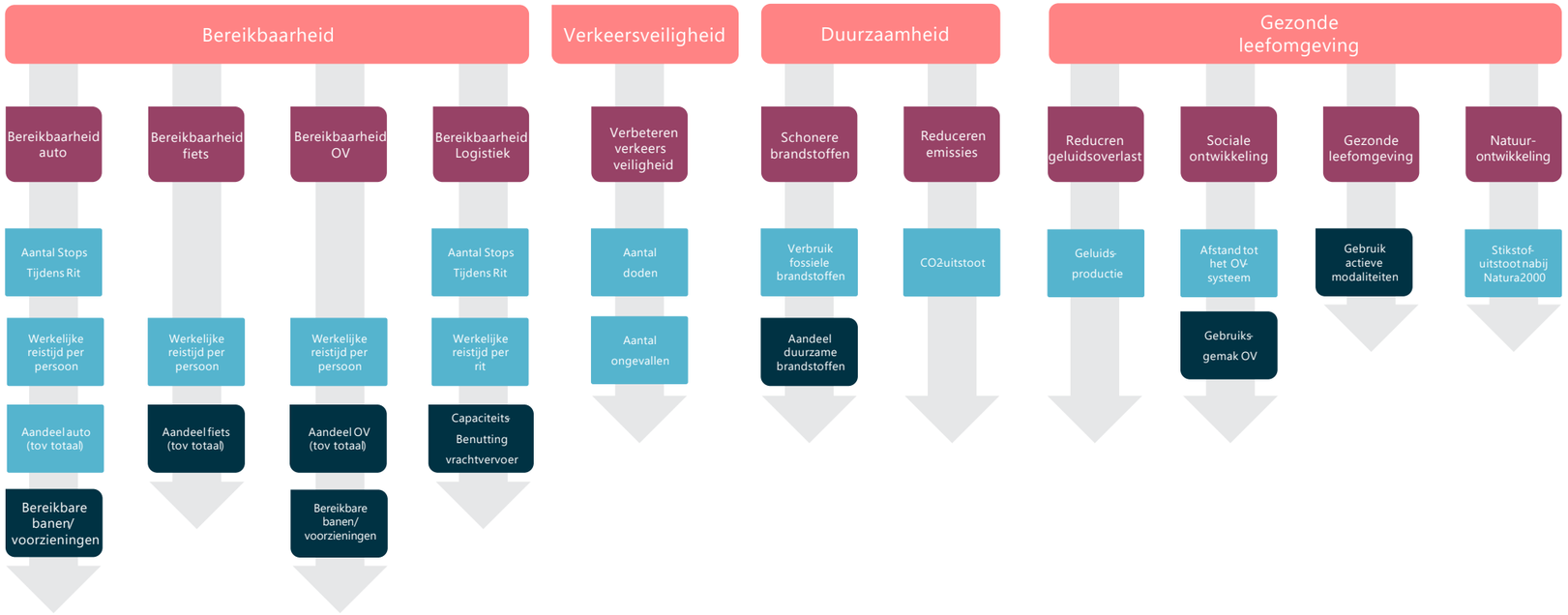
Verdere uitwerking van de maatregelconcepten:

- De maatregelen concretiseren per regio en doelgroep (door gebruik te maken van kennis van pilots elders).
- Technologische mogelijkheden in 2050 meenemen in de maatregelconcepten (level 4 automatisering).

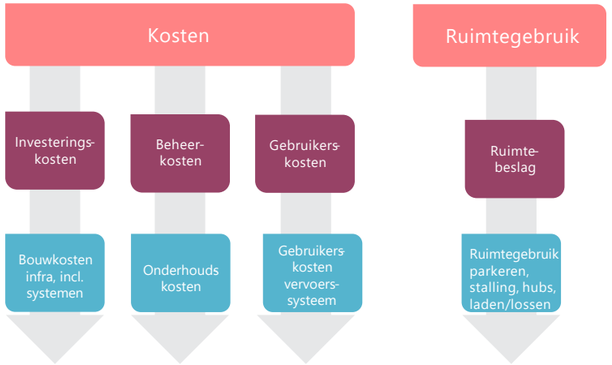

Bijlage 1: Van kwalitatieve naar kwantitatieve effectbepaling

Baten-indicatoren

Kosten-indicatoren

- Afname wenselijk
- Toename wenselijk

- Om de provinciale doelen te behalen zijn diverse maatregelconcepten opgesteld.
- De effecten van maatregelconcepten op de indicatoren bepalen het kwantitatieve effect op de (sub)doelen.
- De indicatoren, en de bijbehorende doelen en subdoelen zijn onderverdeeld in ‘kosten’ en ‘baten’.

Gebiedstypen

Waarom belangrijk om onderscheid te maken in gebiedstypen?

- Verschillende doelgroepen (en reismotieven), verschillende vervoersstromen en verschillende verkeerssituaties.
- Verschillende omgevingsfactoren.
- Hetzelfde absolute effect is daarom niet in alle gebiedstypen even merkbaar.

Mate van kwantificeerbaarheid

De vervolgstap is om naast het kwalitatieve effect te kijken naar het kwantitatieve effect van de maatregelen op de indicatoren. Hieronder geven voor alle indicatoren weer of deze 'makkelijk', 'gemiddeld' of 'moeilijk' kwantificeerbaar zijn.

Op basis van de mate van kwantificeerbaarheid van de indicatoren geven we eveneens voor alle doelen weer of deze 'makkelijk', 'gemiddeld' of 'moeilijk' kwantificeerbaar zijn.

Waarom moeilijk te kwantificeren?

Beperkte beschikbaarheid data

Reistijd Deur-Tot-Deur | Aantal Stops Tijdens Rit

Vb Aantal Stops: Gebrek aan betouwbare beschikbare data over stops. Daarnaast zijn bv. ritlengtes, het wegennet en de aanwezigheid van VRI's bepalen

Afgeleide rekenregels

Betrouwbaarheid OV | Afstand tot het OV-systeem

Vb Afstand tot het OV-systeem: Valt niet zonder meer bij elkaar op te tellen. Moeilijk om vast te stellen wanneer er nou daadwerkelijk sprake is van een verbetering. Relatieve verschillen tussen gebieden

Veel aannames (factoren)

Wegcapaciteit | Gebruiksgemak OV | Reistijdbeleving fiets | Reistijdbeleving OV | Reistijdbeleving auto

Vb Beleefde reistijd Auto: Moeilijk om vast te stellen wat nou precies de beleefde reistijd bepaalt. Wat Is de invloed van bijvoorbeeld stilstaan, parkeren etc.? En voor welk deel maakt dit onderdeel uit van de rit?

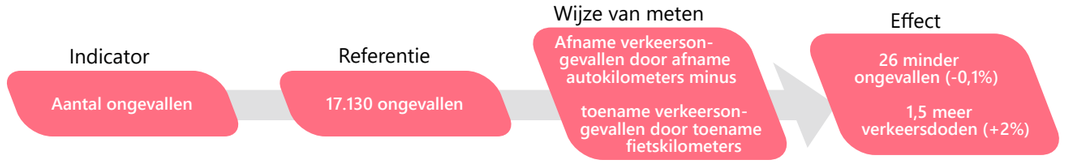
Afgeleide rekenregels

Stikstof-uitstoot in Natura-2000 | Geluidsproductie

Vb Geluidsproductie: De impact van verandering in geluidsproductie verschilt per gebiedssoort. Toename van geluid in de binnenstad van Amsterdam wordt anders ervaren dan de zelfde geluidstoename in het landelijke gebied van West Friesland.

Hoe zijn de effecten bepaald?

Aan de hand van voorbeeldindicator Verkeersveiligheid
In technische sessie zijn indicatoren doorlopen en is de rekenwijze toegelicht en besproken tot in de verre details.

Toelichting

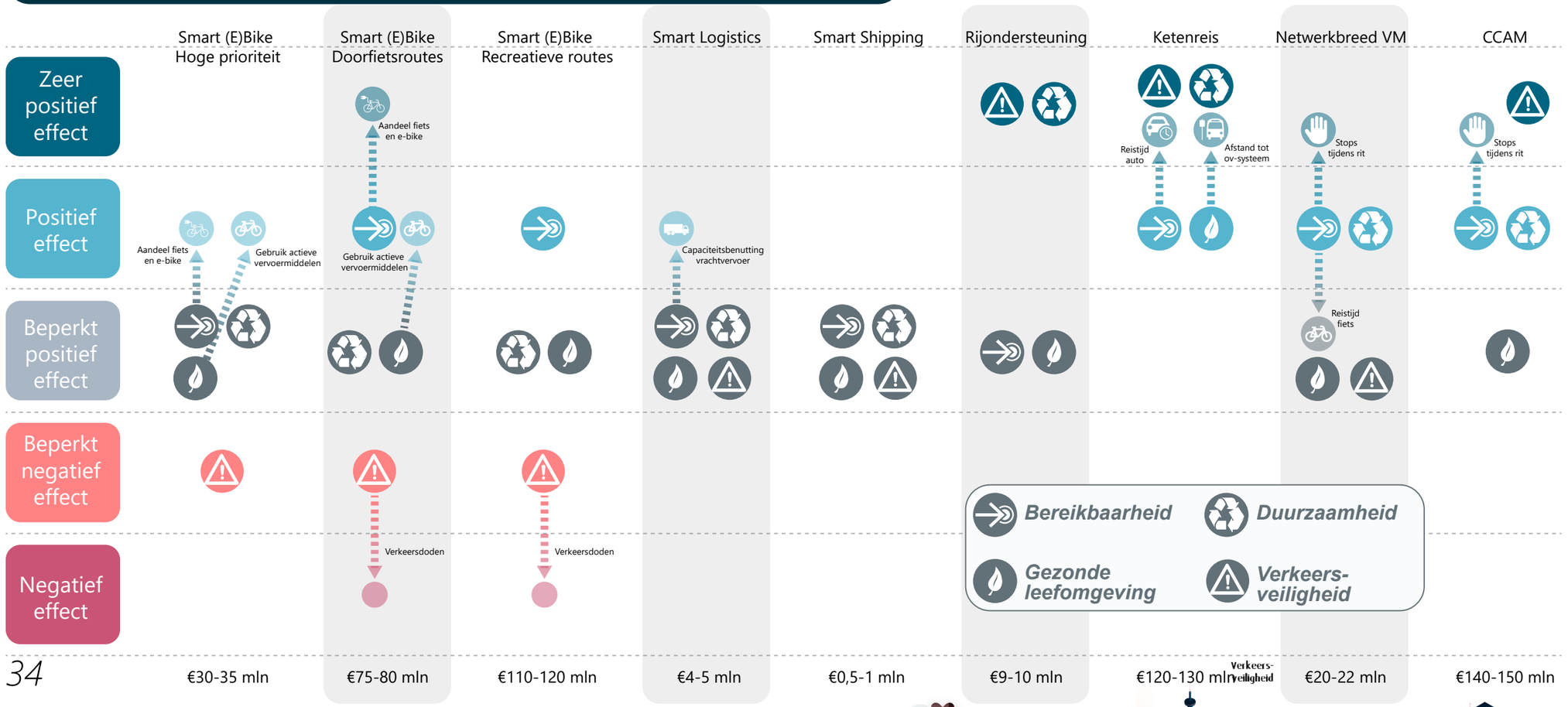
In Bijlage 2 zijn de uitgewerkte maatregelconcepten te vinden, waaronder Smart (E)Bike. Met een hoger fietsgebruik door Smart (E)Bike worden 0,34 minder autokilometers per persoon per dag gereden in Noord-Holland. 0,34 is 1,4% van 23,48 (huidige aantal kilometers per persoon per dag). We gaan uit van een afname van 1,4% in het aantal verkeersongevallen waarbij auto's betrokken zijn.

Doordat fietsers kwetsbaarder zijn en het percentage gewonden bij ongevallen met e-bikes nog hoger ligt, neemt de ernst van de verkeersongevallen toe. In variant 1 van het maatregelconcept worden 0,28 meer fietskilometers per persoon per dag gereden (=7,8% toename), waarvan 18% per e-bike. Dit leidt tot een toename van 7,8% van de ongevallen waar fietsen bij betrokken zijn.

Beide bovengenoemde effecten zijn vergeleken met het aantal kilometers per auto, per fiets en per e-bike. Zo is een aantal ongevallen per kilometer per modaliteit berekend. Minder gebruik van de auto zorgt dus voor een afname van het aantal ongevallen, terwijl meer gebruik van de fiets zorgt voor een toename. In totaal nemen de verkeersongevallen in de provincie Noord-Holland af met 0,1%. Dit zijn 26 verkeersongevallen. Door de hogere ernst van ongevallen (door fiets en e-bike) nemen de verkeersdoden toe met 2%. Dit zijn 1,5 meer verkeersdoden per jaar.

KWALITATIEVE BEOORDELING

Conclusies - methode

De effecten van de verschillende Smart Mobility Maatregelen zijn via kengetallen te bepalen, ook al zijn de maatregelconcepten nu nog beperkt concreet.

Bij verdere concretisering van de maatregelen kunnen ook de effecten met meer zekerheid worden bepaald.

Bij de effectbepaling zijn enkel 1e orde-effecten meegenomen[1], 2e orde-effecten kunnen in een verdiepingsslag worden meegenomen, maar het is lastig om dit op een eenduidige manier te doen.

De effecten kunnen worden gemonetariseerd, echter vraagt dit fors extra onderzoekswerk en een verdere concretisering van de maatregelen.

Voorbeelden van indicatoren die goed te kwantificeren zijn, zijn het aantal voertuigkilometers, de reistijd met 1 modaliteit, modal split, verkeersongevallen per modaliteit.

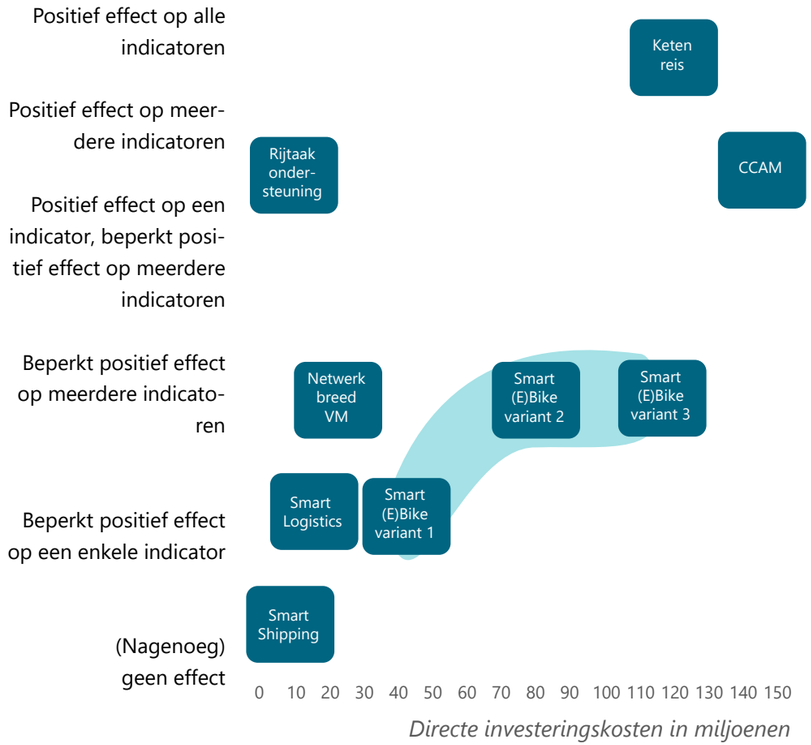
Voorbeelden van indicatoren die (nog) lastig te kwantificieren zijn, zijn geluidsproductie, afstand tot het ov-systeem, gebruiksgemak ov, reistijd deur-tot-deur.

[1] Een voorbeeld van een eerste orde effect is het aantal automobilisten wat door een maatregel overstapt op een andere vervoerswijze. Een 2e orde effect is dat deze extra ruimte op de weg ertoe lijdt dat een deel van deze autoritten weer terug komen.

Bijlage 2: Kwantitatieve effect-bepaling Smart Mobility maatregelen

Smart (E)Bike

Fietsnetwerk gereedmaken voor smart (E)Bike

Ambitie:

- Fietsgebruik stimuleren in de gehele provincie.
- Minder gebruik auto op de trips tussen de 2 en 15 km.
- Minder gebruik van de auto in de stad (last mile, first mile).
- Gezondere leefomgeving creëren.
- Gezondheid van de reizigers verbeteren door actieve mobiliteit.

De maatregel bestaat uit de volgende onderdelen:

- Prioriteit fietsers bij iVRI's op doorfietsroutes.
- Kwaliteit fietsroutes verbeteren zodat dit beter geschikt wordt voor e-bikes en speed pedelecs.

Drie varianten van de maatregel

Maatregel ingezet om effecten te bereiken voor verschillende doelgroepen met verschillende reismotieven (en daardoor op verschillende vervoersstromen).
Daarom onderscheid in verschillende varianten met verschillende zwaartes.

1. Maatregel met alleen doorfietsroutes met hoge prioreit;
2. Maatregel met alle doorfietsroutes;
3. Maatregel met alle doorfietsroutes en regionale recreatieve routes.

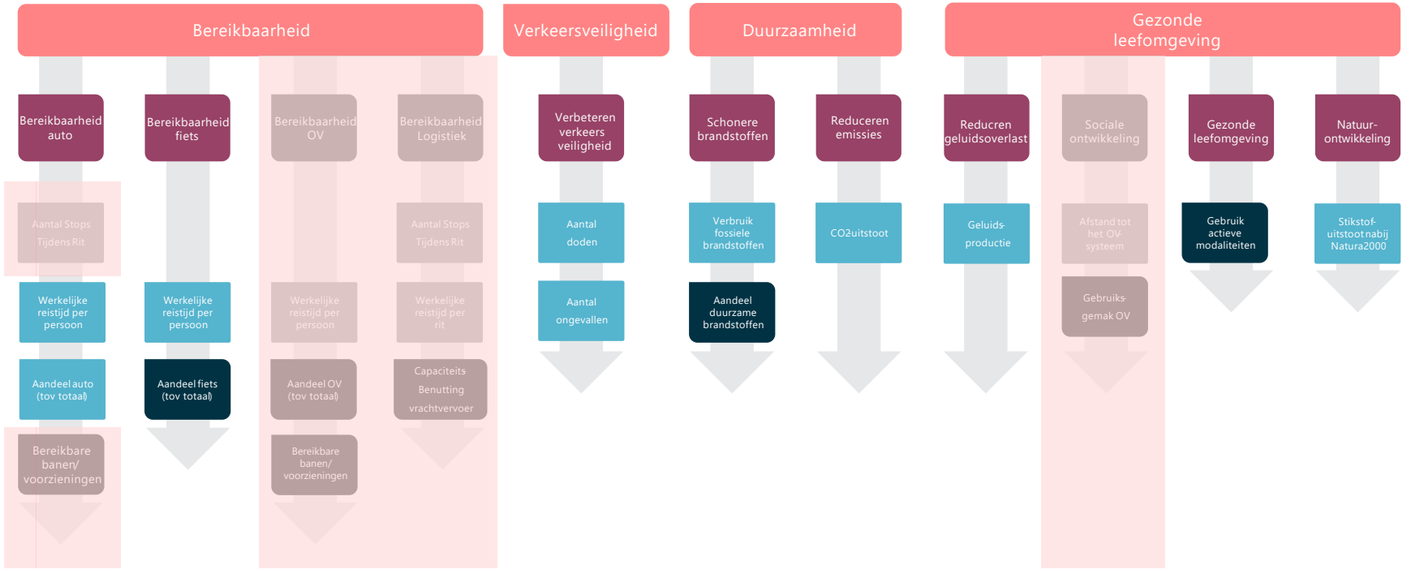
Hubs als knooppunten in doorfietsroutes en regionale recreatieve routes:

- Deze maatregel focust op het vervangen van korte autoritten door fietsritten.
- Mogelijk bieden mobiliteitshubs een kans in de ketenreis en op knooppunten in het netwerk, waarbij de fiets wordt ingezet als voor- en natransport.
- Het effect van mobiliteitshubs en overstap/ deelfietsen is berekend in de maatregel ketenreis.

Klikbare interactieve pagina

Smart (E)Bike grijpt in op:

Wat betekent Smart (E)Bike voor de doelen van de provincie Noord-Holland?

- Positieve effecten te zien op indicatoren m.b.t. fietsbereikbaarheid en modal split fiets. Omdat verbetering in het doel 'bereikbaarheid' voor de fiets ten kosten kan gaan van de bereikbaarheid van andere modaliteiten scoort deze maatregel hierop beperkt positief.
- De positieve effecten nemen toe, naarmate meer doelgroepen worden betrokken bij de maatregel. De investeringskosten nemen echter sterker toe dan de effecten.
- Omdat de modal shift van auto naar fiets op korte afstanden van toepassing is, is de afname van voertuigkilometers beperkt en zijn ook de effecten op duurzaamheid beperkt.
- Minder verkeer verhoogt leefbaarheid door verbeterde veiligheid en betere luchtkwaliteit.
- Modal shift zal ook plaatsvinden van ov naar fiets, deze effecten zijn echter lastig te kwantificeren en verwachting is dat ze gering zijn.
- Houd bij de introductie van deze maatregel rekening met veiligheidsrisico's van kwetsbare verkeersdeelnemers. Ongevallen met fietsers of e-bikes hebben relatief vaker (ernstig) letsel tot gevolg. In de huidige beoordeling zijn deze mitigerende maatregelen niet meegenomen.
- Kansen voor fietsgebruik als voor-/natransport en voor mobiliteitshubs in de ketenreis (zie voor de effecten hiervan de maatregel Ketenreis).

Smart Logistics

Logistiek efficiënter laten functioneren

Ambitie:

- Lege ritten verminderen en beladingsgraad verhogen.
- Zoekverkeer voor vracht voorkomen.
- Wachtverkeer/rijen rondom laden/lossen voorkomen.
- Minder stops van vrachtverkeer bij verkeerslichten.

De maatregel bestaat uit de volgende onderdelen:

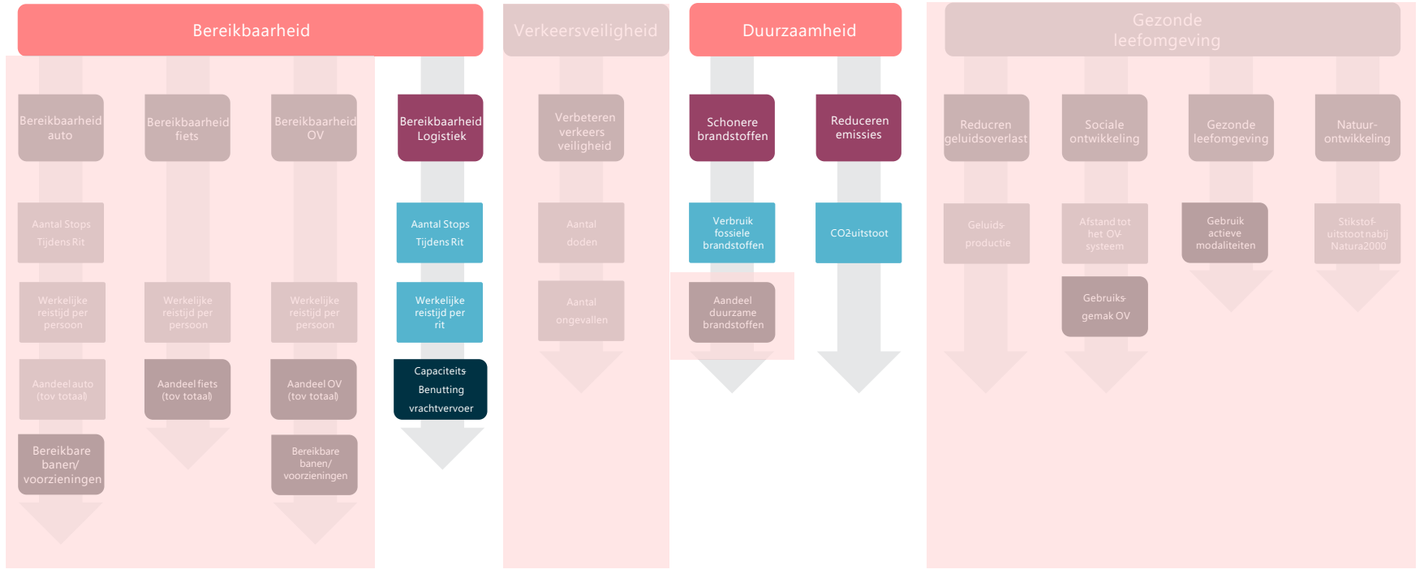
- Data delen tussen logistieke dienstverleners zoals planning, belading en trips.
- Prioriteit vrachtverkeer bij iVRI's op de logistieke corridors: FloraHolland Aalsmeer naar Naaldwijk en van Schiphol naar Haven Amsterdam.
- Informatie over de bezetting van laad-/loslocaties realtime delen in Haven Amsterdam en op Schiphol.
- Inrichten van een wachtlocatie voor vrachtwagens langs snelwegen A4, A2, A9 en A7.

Klikbare interactieve pagina

Smart Logistics grijpt in op:

Wat betekent Smart Logistics voor de doelen van de provincie Noord-Holland?

- Alleen effect op logistieke ritten. Daarmee op elke indicator een miniem effect.
- Meer prioriteit voor vrachtverkeer kan een negatief effect hebben op overig verkeer.
- Geen significante effecten op verkeersveiligheid en geen aantoonbaar effect op verkeer in de buurt van Natura2000 gebieden.
- Een afname van het brandstofverbruik zorgt voor minder uitstoot, een betere luchtkwaliteit en dus een gezondere leefomgeving als indirect effect.
- Afhankelijk van het aandeel vrachtverkeer dat deelneemt aan deze maatregel kunnen de effecten versterken.
- Er liggen kansen voor verdere afname van het aantal (lege) vrachtritten door bijvoorbeeld slim laden en optimalisatie van het logistieke netwerk.
- Investeringskosten zijn laag.

Smart Shipping

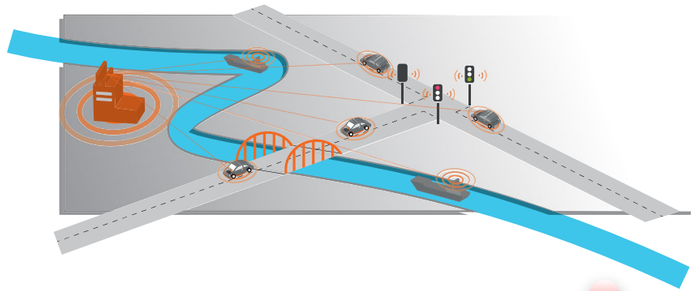
Betrouwbaar en snel verkeer over weg en water

Ambitie:

- Bruggen efficiënt bedienen voor het vaarverkeer: op tijd en in coördinatie.
- Meer goederenvervoer over water in plaats van weg.
- Bruggen efficiënt bedienen voor het wegverkeer: afgestemd op route en locatie OV/hulpdiensten.

De maatregel bestaat uit de volgende onderdelen:

- Blauwe Golf: brugopeningen afgestemd op vraag van vaarverkeer (beroeps en recreatie).
- OV zonder brugopening: mogelijke vertraging OV wordt meegewogen in openingsmoment brug door het delen van data tussen OV en bruggen.
- Hulpdiensten zonder brugopening: Brugopeningen worden voorkomen op de aanrijroute van de hulpdiensten door het delen van data tussen hulpdiensten en bruggen.

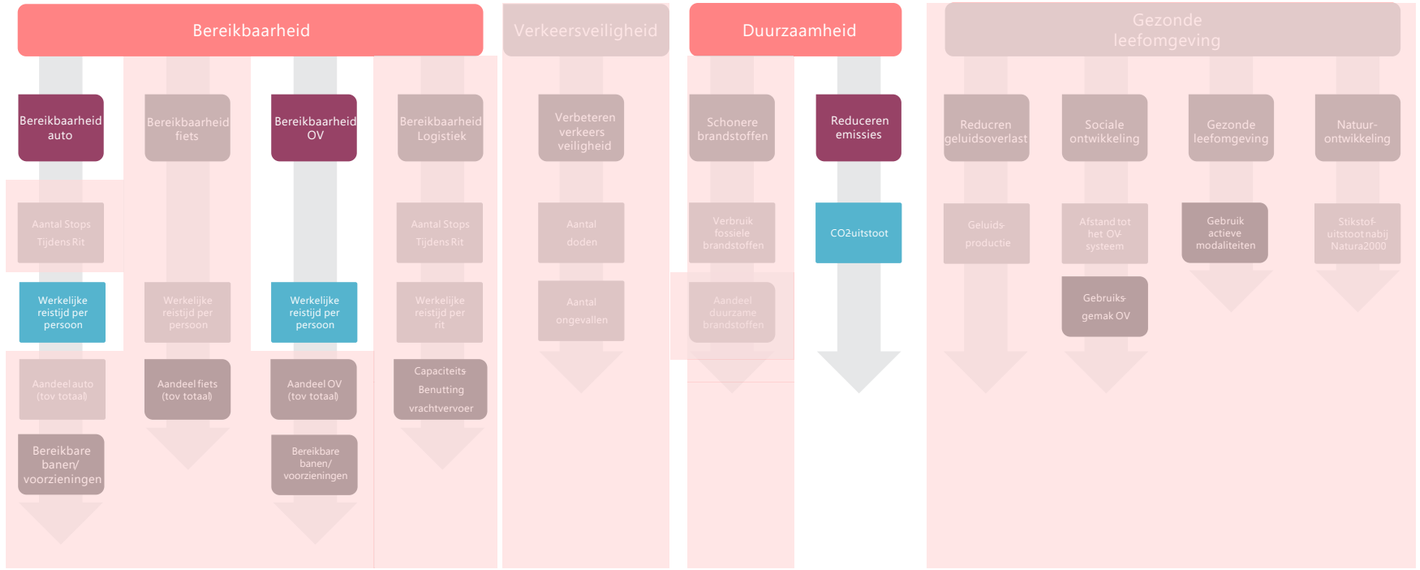

Klikbare interactieve pagina

Smart Shipping grijpt in op:

Wat betekent Smart Shipping voor de doelen van de provincie Noord-Holland?

- De maatregel grijpt op weinig provinciale doelen in.
- Alleen lokale autoritten en ov-reizigers genieten van directe reistijdwinst.
- De CO2-uitstoot kan op de locaties van beweegbare bruggen met 20% verminderen.
- Geen significante effecten op verkeersveiligheid omdat de effecten zeer lokaal optreden.
- Geen aantoonbaar effect op verbetering van sociale ontwikkeling of de gezondheid van de bevolking.
- Met automatisering van vrachtschepen kan de efficiëntie van het logistieke netwerk verhogen. Als vervoer over water sneller wordt, vermindert dit de vracht over de weg. De effecten voor scheepvaart zijn lastig in te schatten en buiten beschouwing gelaten.
- Lage investeringskosten.

Rijtaakondersteuning

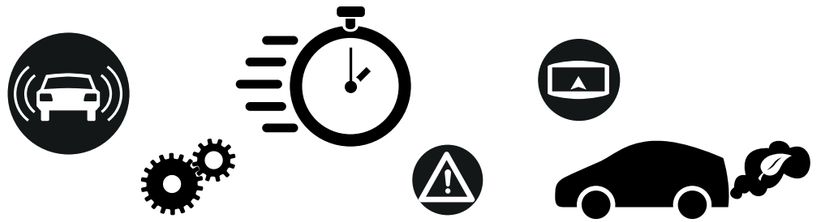
Betrouwbaar en snel verkeer over weg en water

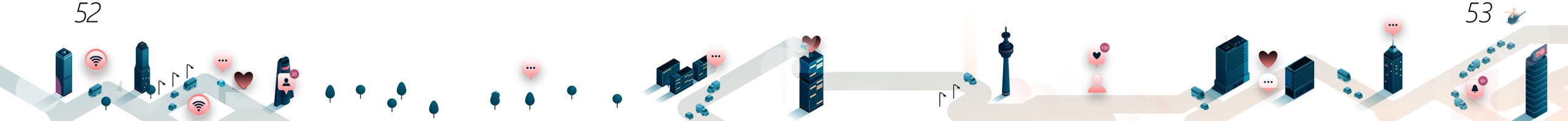
Ambitie:

- Verbeterde verkeersveiligheid (bestuurder en omgeving) door ondersteuning en/of volledige automatisering van rijtaken.
- Verminderen van het energieverbruik (brandstof en CO2/NOx etc.) door efficiënter rijden.

De maatregel bestaat uit de volgende onderdelen:

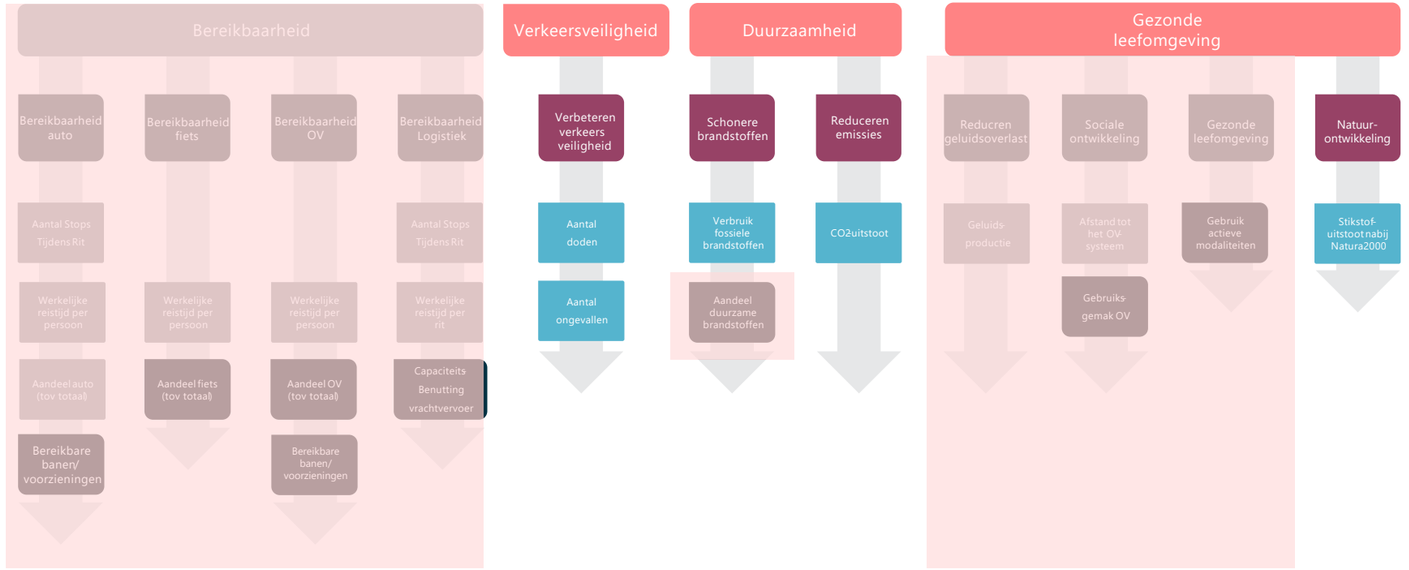
- Intelligente in-voertuig-systemen als: Intelligente snelheidsassistentie (passief, gebruiker kan overrulen), Intelligente snelheidsadaptatie (actief, niet overrulebaar), Lane Keep warning (passief), Lane keep system (actief), Adaptive Cruise Control, Automatische emergency braking, Forward collision warning, Park assist, Blind spot detectie.
- Infrastructuur geschikt maken voor effectieve rijtaakondersteuning op 50-100 km/u wegen.
- Campagnes om het gebruik van rijtaakondersteuning te beïnvloeden (informeren, opleiden, stimuleren).

Klikbare interactieve pagina

Rijtaakondersteuning grijpt in op:

Wat betekent Rijtaakondersteuning voor de doelen van de provincie Noord-Holland?

- Grote positieve effecten op verkeersveiligheid.
  - Als 2e orde effect ook een positief effect op de verkeersdoorstroming.
- Brandstofbesparing en minder CO2-uitstoot door betere harmonisering van verkeer.
  - Als 2e orde effect ook een positief effect op schone lucht en een gezondere leefomgeving.
- Lichte afname stikstofdepositie in Natura2000 gebieden.
- Geen effecten verwacht op bereikbaarheid en modal shift.
- Beperkte investeringskosten.
- Deze maatregel ziet er rooskleurig uit. Er is echter een hoge investering vanuit de inwoners van Noord-Holland vereist om de maatregel succesvol te maken.
  - Als weinig voertuigen gebruikmaken van rijtaakondersteuning zijn de effecten veel minder hoog.
  - Met 1.080.000 motorvoertuigen in Noord-Holland (Motorvoertuigenpark, CBS, 2019), en €10.000,- per voertuig betekent dit totaal €10.8 mld aan investeringen in voertuigtechnologie.
  - Over 5 jaar zit de technologie in nagenoeg alle nieuwe auto's. Het vervangen van het volledige wagenpark duurt echter 20 jaar.

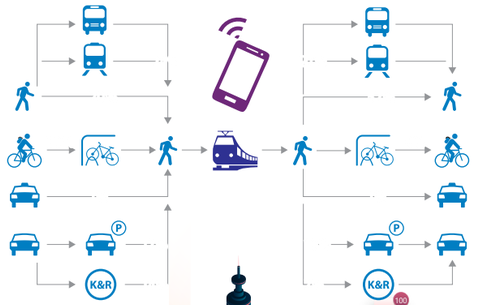
Ketenreis

Ambitie:

- Robuustheid van het mobiliteitssysteem verbeteren.
- CO2 arme trips vergroten.
- Vergroten van actieve mobiliteit op de first en last miles.
- Vermindering van autokilometers in metropolitane en binnenstedelijke gebieden.
- Benutten van de capaciteit op de weg, in het OV en op fietsverbindingen.

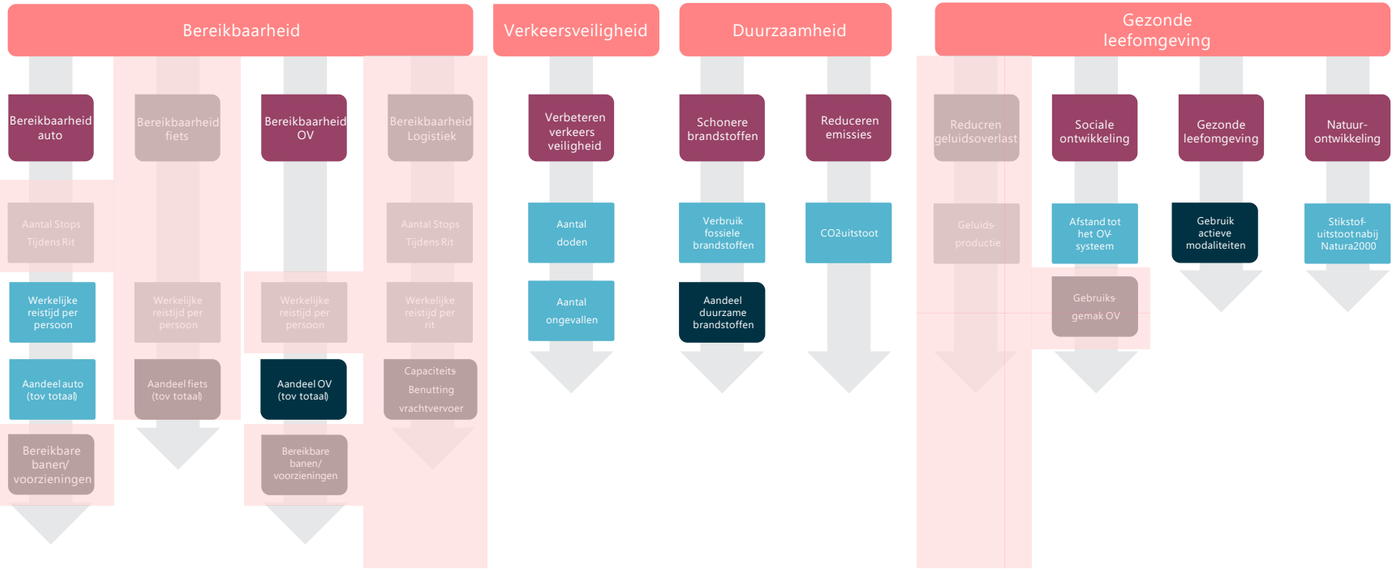
De maatregel bestaat uit de volgende onderdelen:

- Overstappunten tussen fiets/auto/ov.
- Deelsystemen (auto's, scooters, fietsen, steps) op deze punten zorgen voor meer opties in de keten. Betaling voor deze systemen kan direct en kost geen extra tijd.
- Data over de overstapmogelijkheden en diensten beschikbaar bij service providers.
- Platform beschikbaar waarop de overstappunten en diensten zich kunnen aansluiten.
- Carpoolplatforms stimuleren en eventueel subsidiëren.
- Afspraken maken met bedrijven over periodiek/wekelijks thuiswerken.
- Afspraken maken over het tijdstip van reizen (buiten spits reizen verder stimuleren).

Klikbare interactieve pagina

Ketenreis grijpt in op:

Wat betekent Ketenreis voor de doelen van de provincie Noord-Holland?

- Modal shift van auto naar ov door betere nabijheid ov-systeem.
- Grootste effect in afname van wegverkeer door thuiswerken (minder woon-werk ritten).
- Door de afname van autoverkeer neemt de verkeersveiligheid sterk toe.
- Minder verkeer in woongebieden verhoogt niet alleen de veiligheid, maar ook de leefbaarheid en een schonere lucht.
- Door een afname van optrekken en afremmen zal ook de geluidsproductie afnemen, of dit ook leidt tot minder geluidsoverlast verschilt per gebied.
- Hoge investeringskosten.
- Terugverdieneffecten: Deelsystemen worden betaald door gebruikers.

Netwerkbreed Verkeersmanagement

Ambitie:

- Goed geïnformeerde weggebruiker: betrouwbare reistijden.
- Stilstaand auto en vrachtverkeer in woongebieden minimaliseren.
- Doorstroming van OV op het stroomlijnennet verbeteren (>25 km/u).
- Betrouwbaarheid van het OV te verbeteren, 10% minder rijtijdspreiding.
- Optimaal gebruik van de beschikbare weg en watercapaciteit: sneller en betrouwbaarder.

De maatregel bestaat uit de volgende onderdelen:

- Inkomend verkeer doseren, uitgaand verkeer bevorderen aan de rand van de woonomgeving.
- Verkeerskundig beheer VRI's, inclusief de VRI's van gemeenten (PNH 270, gemeenten: 500).
- Voorspellend regelen van verkeerssituatie in regelscenario's en regelprogramma's van VRI's.
- Incidentmanagement op alle PNH wegen en gemeentelijke hoofdstructuur (exclusief Amsterdam).
- Operationeel VM (regelaanpak en scenario's voor WiU, incidenten en evenementen) op alle PNH wegen en gemeentelijke hoofdstructuur (exclusief Amsterdam).

Bron: Provincie Noord-Holland (2018), Koers Smart Mobility

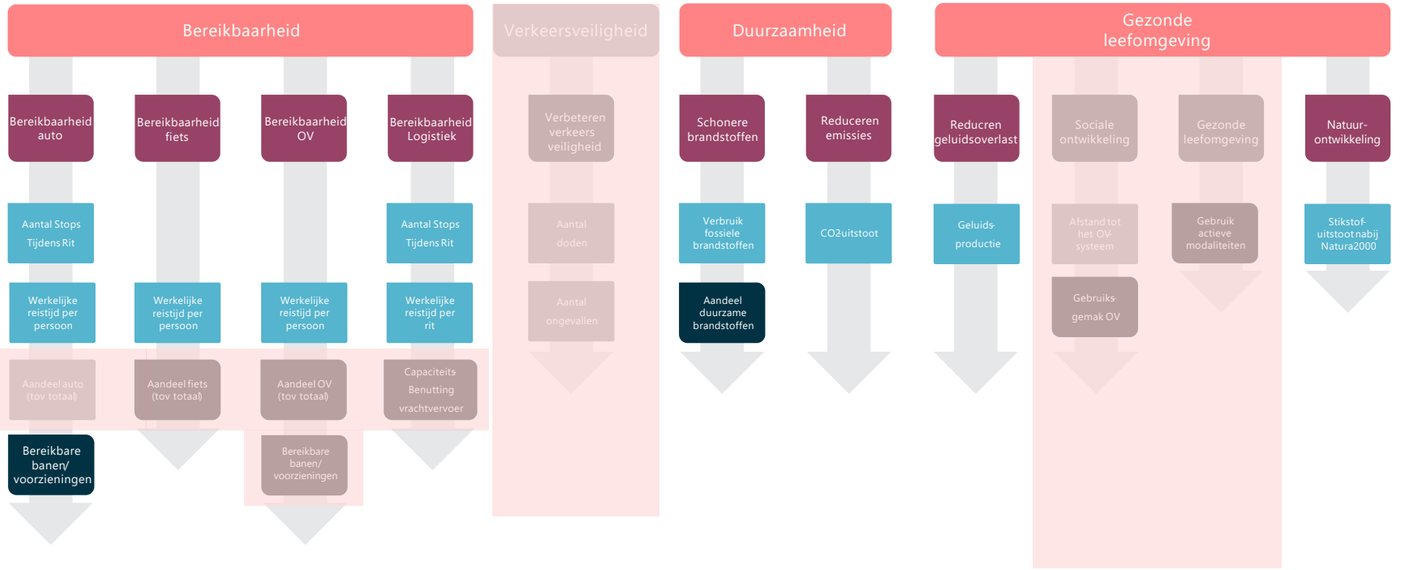
1. Geplande wegwerkzaamheden
2. Actuele wegwerkzaamheden
3. Incidenten
4. Restduur incidenten
5. Maximum snelheden
6. Borden
7. Regelscenario's uit verkeerscentrales
8. Beeldstanden rijkswegen
9. Brugopeningen
10. Statische parkeerdata
11. Dynamische parkeerdata
12. Evenementdata
13. iVRI data
14. Data voor logistiek
15. Fietsdata

Klikbare interactieve pagina

Netwerkbreed Verkeersmanagement grijpt in op:

Wat betekent Netwerkbreed Verkeersmanagement voor de doelen van de provincie Noord-Holland?

- Efficiënter verkeerssysteem doordat verkeersmanagement het gehele netwerk omvat.
- Minder verkeer in woongebieden.
- Als 2e orde effect ook een positief effect op schone lucht en een gezondere leefomgeving
- Minder optrekken en afremmen bij kruisingen zorgt voor lichte afname van CO2-uitstoot en geluids-overlast.
- Betere spreiding van het verkeer over het netwerk.
- Geen effecten verwacht op modal shift, omdat de maatregel effect heeft op alle modaliteiten.
- Een goed geïnformeerde weggebruiker is ook veiliger, de effecten daarvan zijn berekend in de maatre-gel CCAM.
- Beperkte investeringskosten.

Toepassing: Slim mobiliteitsmanagement bij recreatie/evenementen

Wat zijn de effecten en kosten van slim mobiliteits-management in recreatiegebieden en bij evene-menten?

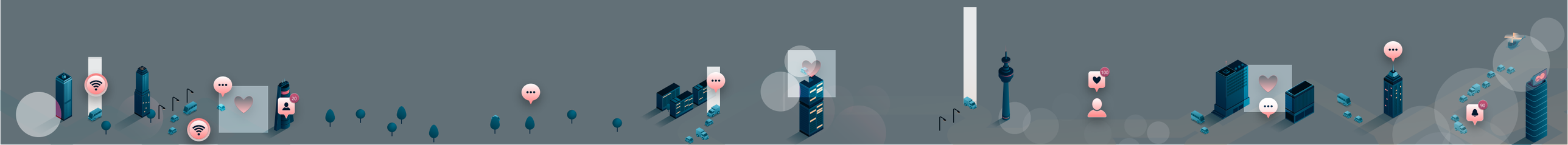
- Met slim mobiliteitsmanagement kunnen de trips van bezoekers efficiënter worden inge-richt. Dit leidt tot een betere spreiding van verkeer over het netwerk en minder zoekver-keer. Multimodaal reisadvies en het stimuleren van samenreizen zorgen daarnaast voor minder autoverkeer (Smart Mobility voor Evenementen Management in Flevoland, Goudappel Coffeng, 2018).
- Als verkeer minder hoeft te stoppen leidt dit ook tot CO2- uitstoot. Een goed geïnformeer-de weggebruiker is daarnaast veiliger.
- Via elektronische borden en applicaties (Live-crowd en Flitsmeister) is de verkeerssituatie aan bezoekers doorgegeven. Daarnaast staan de verkeerslichten beter afgesteld voor de richting van het evenementenverkeer (PraktijkProef Amsterdam Zuid-Oost, Goudappel Coffeng, 2016).
- Absolute effecten zijn afhankelijk van de evene-menten (locatie, lokale wegennet, aanvangs-tijdstip, herkomst van de bezoeker).

Procentuele effecten:

- Bereikbaarheid: Lokale optimalisatie voor evene-mentenverkeer kan de wegcapaciteit 25% verhogen en zoekverkeer 20% verminderen (Beter Benutten van Intelligente Mobiliteit, Ministerie van IenM, 2014). De kruispuntcapaciteit kan 100% verhogen, wat de vertraging per kruispunt halveert (Policy and society related implications of automated driving: A review of literature and directions for future rese-arch, Milakis, van Arem & van Wee, 2017).
- Duurzaamheid: Als verkeer kan doorrijden kan de C02-uitstoot op deze locaties met 20% verminderen (Real-world carbon dioxide impacts of traffic conge-stion, Barth and Boriboonsomsin, 2008).
- Verkeersveiligheid: Directe waarschuwing bij borden, bakens en door andere voertuigen kan het aantal in-cidenten verminderen met 27% (Beter Benutten van Intelligente Mobiliteit, Ministerie van IenM, 2014).

Kosten: Ter illustratie, in het verkeersmanagement van de TT Assen is het volgende ingezet aan Smart Mobility (TT Assen, Goudappel Coffeng, 2019). De kosten zijn gebaseerd op kostenkengetallen (niet specifiek voor TT Assen) en bedragen in totaal ongeveer €430.000,-.

- Volledig bebordingsplan en verkeersscenario's (via i-VRI's) voor aan- en afvoer (€100.000,-)
- Applicatie voor virtuele DRIPS via Flitsmeister (€15.000,-)
- Huur 28 tekstwagens/bermdrips (28 * €1.150,- = €32.200,-)
- Huur 2 sets dynamisch routepaneel (2 * €10.000,- = €20.000,-)
- Huur 40 Verkeerscamera's (40 * €400,- = €16.000,-)
- Kosten voor het installeren van bovenstaande en infrastructurele maatregelen (€100.000,-)
- Inhuur verkeersregelaars (100 personen * 3 dagen * 16u/dag * €30,- per uur = €144.000,-)

CCAM: Cooperative Connected Automated Mobility

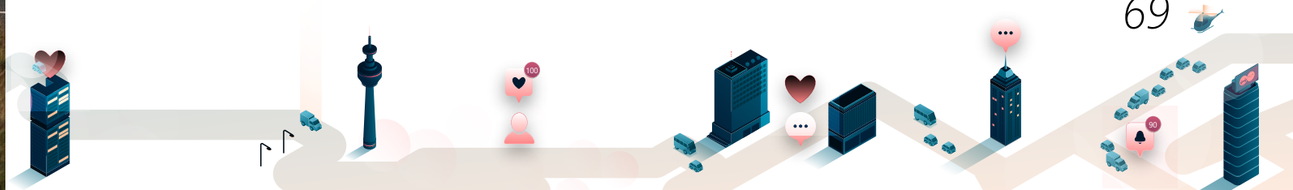
Ambitie:

- Energiegebruik van mobiliteit verminderen.
- Gemiddelde rijsnelheid verlagen.
- Capaciteit van de infrastructuur optimaal benutten.
- Verkeersveiligheid verbeteren door data uit voertuigen, communicatie tussen voertuigen onderling en met de infrastructuur.
- Efficiënt rijden (operationeel en tactisch) door connectiviteit gebruikers en voertuigen.

De maatregel bestaat uit de volgende onderdelen:

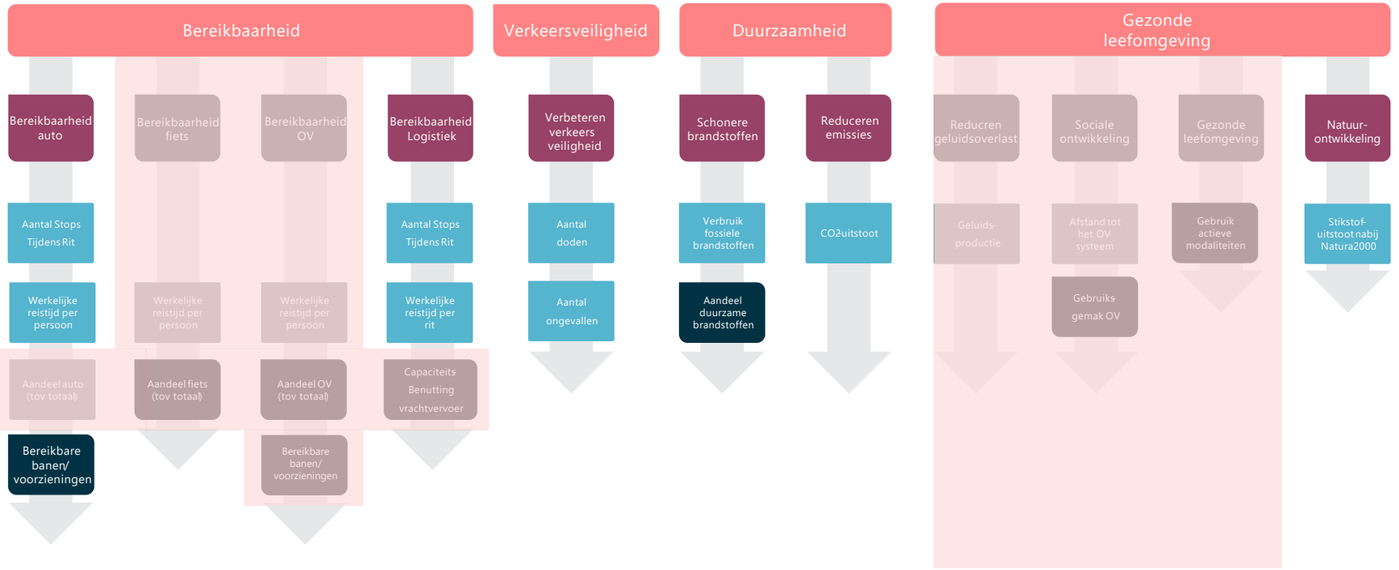
- Gecoördineerd afremmen en optrekken met behulp van CACC, GLOSA en Prioriteit doel-groepen.
- iVRI's en bijbehorende ITS applicaties.
- Informatie over verstoringen door middel van Road Works Warning, In-vehicle Signage. Uitrusten vloten (weginspecteurs, bergers, wegwerksystemen, handhaving en logistiek) met coöperatieve technieken.
- Promoten gebruik van connectiviteit in voertuigen.
- Data uit voertuigen gebruiken voor incident management en verkeersveiligheid analyses.
- Objectdetectie door (semi) autonome voertuigen gebruiken voor verkeersmanagement.

Bron: Provincie Noord-Holland (2018), Koers Smart Mobility

Klikbare interactieve pagina

CCAM grijpt in op:

Wat betekent CCAM voor de doelen van de provincie Noord-Holland?

- Efficiënter en veiliger verkeerssysteem.
- Maatregel focust zich op communicatie tussen alle verkeersdeelnemers.
- Betere spreiding van het verkeer over het netwerk.
- Minder verkeer in woongebieden verhoogt niet alleen de veiligheid, maar ook de leefbaarheid en een schonere lucht.
- Door een afname van optrekken en afremmen zal ook de geluidsproductie afnemen, of dit ook leidt tot minder geluidsoverlast verschilt per gebied.
- Hoge investeringskosten.

Conclusies - uitkomsten

Met Smart mobility maatregelen kan de meeste winst worden behaald op **verkeersveiligheid** en **duurzaamheid**:

- De maatregel **Rijtaakondersteuning** kan het aantal verkeersoongevallen met ca. 30% verminderen. **Ketenreis** verhoogt de duurzaamheid en verbetert de verkeersveiligheid aanzienlijk door een grote afname van voertuigkilometers.
- **Netwerkbreed VM** verhoogt de duurzaamheid door een efficiënter vervoersysteem.
- **CCAM** verhoogt de verkeersveiligheid door een betere verwachting van verkeerssituaties en verbetert de duurzaamheid door een efficiënter vervoersysteem.
- **Smart E-bike** scoort negatief op verkeersveiligheid. Dit heeft te maken met de hogere kwetsbaarheid van fietsers en e-bikers. Het absolute aantal ongevallen neemt af, maar de impact per ongeval groeit.

Ook de **bereikbaarheid** kan (in beperkte mate) worden vergroot:

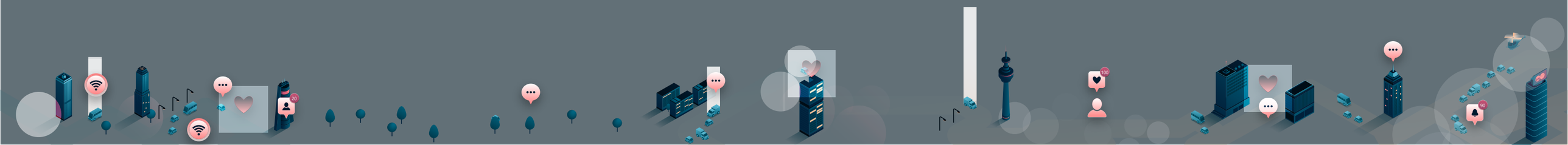
- **Smart E-bike** vergroot de fietsbereikbaarheid door een verbetering van de fietsnetwerken. Hierdoor neemt het aantal fietsritten toe met 5%-6%.
- **Netwerkbreed VM** en **CITS** zorgen voor reistijdwinst door betere doorstroming en efficientie.
- **Smart shipping** levert lokale reistijdwinst per ov op. Over de gehele provincie is dit effect minimaal.
- **Smart logistics** vergroot de bereikbaarheid met name voor vrachtverkeer.

Effecten op **leefomgeving** zijn vanwege de complexiteit lasting aantoonbaar:

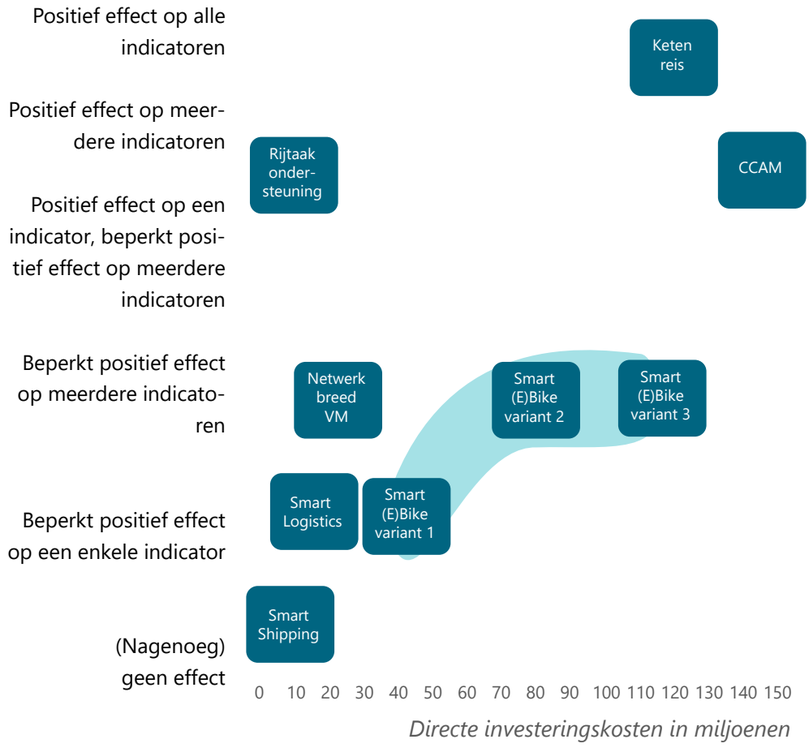
- **Ketenreis** vergroot de kwaliteit van de leefomgeving doordat het autogebruik flink afneemt en zorgt voor vermindering van stikstofdepositie en geluidsoverlast. Ook verbetert de inclusiviteit van de bevolking door betere toegankelijkheid van het ov-systeem.
- Meer fietsen in **Smart E-bike** en **Ketenreis** vergroot de gezondheid van de populatie.

Qua kosten verschillen de maatregelen fors. In algemene zin is zichtbaar dat hoe hoger de kosten van de maatregel, hoe groter de baten:

- Qua kosteneffectiviteit scoort **Rijtaakondersteuning** het beste. De effecten zijn vrij groot, en de kosten voor de provincie zijn beperkt. Deze maatregel vraagt echter een hoge investering vanuit de bevolking zelf.
- **Ketenreis** valt op, gezien de hoogste baten, maar lagere kosten dan Netwerkbreed VM en CCAM.
- **CCAM** scoort hoog op de doelen en is ook de duurste maatregel.
- **Netwerkbreed VM** scoort gemiddeld op de doelen en de kosten daarvan zijn ook beperkt.
- **Smart Logistics, Smart Shipping en Smart (e)bike variant 1** scoren zeer beperkt op de doelen, maar de kosten zijn ook laag. **Smart Shipping** kan kostenbesparingen opleveren door vermindering van dienstregelinguren in het openbaar vervoer.
- **Smart E-bike variant 2 en 3** zitten hier tussenin: de effecten zijn beperkt en de kosten zijn lager dan Netwerkbreed VM en CCAM.

De bepaalde effecten en ingeschatte investeringskosten geven inzicht in de kosteneffectiviteit van Smart Mobility maatregelen.

100

VOORDRACHT

Provinciale Staten van Noord-Holland

Haarlem, 6 april 2021

Onderwerp: vaststellen Focus Smart Mobility 2022-2025 provincie Noord-Holland

Kenmerk: 1562568/1580536

Bijlagen:
- **Focus Smart Mobility 2022-2025**
- **Rapportage Effectbepaling Smart Mobility**

1. Inleiding

Maatschappelijke meerwaarde Smart Mobility
De provincie Noord-Holland zet de komende vier jaar in op opgaven rondom de klimaat- en energietransitie, duurzame verstedelijking en bereikbaarheid, economie en leefbaarheid en een vitaal landelijk gebied. De inzet van Smart Mobility toepassingen biedt kansen bij het aanpakken van deze opgaven, bijvoorbeeld als het gaat om efficiënt gebruik van de schaarse ruimte en het terugdringen van de CO2 uitstoot.

Smart Mobility is geen doel op zich maar een middel om slim, schoon en veilig reizen in Noord-Holland mogelijk te maken. Het vormt een onlosmakelijk element in een brede, integrale en gecoördineerde aanpak op het gebied van ruimtelijke ordening, mobiliteit, energietransitie en duurzaamheid. Niet alleen de provincie Noord-Holland, maar ook gemeentes, andere provincies, het Rijk en Europa staan voor deze grote opgaven. Daarom is samenwerking en afstemming met alle overheidslagen, het bedrijfsleven en kennisinstellingen van groot belang. De voorgestelde keuzes en activiteiten in de Focus Smart Mobility Provincie Noord-Holland (de Focus) sluiten daarom aan bij de landelijke ambities die de provincie Noord-Holland samen met het Rijk, de provincies en G5 heeft geformuleerd in het document “Krachtenbundeling Smart Mobility”.

2. Doelstelling

Waarom een Focus?
Bij het vaststellen van de Koers Smart Mobility 2030 eind 2018 (kenmerk 1125155/1125163) is afgesproken om de Koers regelmatig tegen het licht te houden en bij te stellen waar nodig. De Koers zelf blijft daarbij het uitgangspunt en vigerend beleid. De aanleiding voor het opstellen van de Focus Smart Mobility is tweeledig:

- Nieuwe maatschappelijke accenten: Er is een nieuw coalitieakkoord met meer aandacht voor duurzaamheid, klimaat, energie, ecologie, leefbaarheid en gezondheid. Ook op nationaal en Europees niveau heerst er een sterker gevoel van urgentie voor het klimaat en voor de stikstofproblematiek. Na de onverwachte schok van de gezondheidscrisis die door COVID-19 is ontstaan, wordt ook de enorme

impact van COVID-19 op verschillende sectoren van de economie steeds duidelijker. De komende periode kent nog veel onzekerheid. Belangrijke vragen daarbij zijn of mensen in dezelfde mate blijven thuiswerken. En of het lukt het om reizigers en hun reizen te spreiden over de dag. Smart Mobility kan hierin een belangrijke rol vervullen.

- Mobiliteitstransitie: De wereld om ons heen verandert. Nieuwe technologieën in de auto, mobiliteitsdiensten en alternatieve vervoerswijzen zorgen ervoor dat mobiliteit slimmer, schoner en veiliger wordt. Dat heeft ook invloed op de manier waarop we reizen. Het mobiliteitsgedrag verandert. Dat betekent dat er - nu meer dan ooit - kansen zijn om mobiliteit anders vorm te geven. Met nieuwe technologieën en andere mobiliteitsconcepten kunnen we reizen aangenamer maken, meer keuzemogelijkheid bieden en tegelijkertijd zorgen dat er minder schade wordt toegebracht aan mens en milieu. In de Focus beschouwen we vier belangrijke elementen van de mobiliteitstransitie namelijk digitalisering, elektrificatie, deelsystemen en automatisering.

  Wat willen we met de Focus bereiken?
  Door focus aan te brengen in ons beleid vergroten we de impact van onze activiteiten. Dit doen we op drie manieren:

  a) Realiseren: opgedane Smart Mobility kennis gebiedsgericht inzetten op Noord-Hollandse opgaven, bijvoorbeeld op het gebied van slimme infrastructuur en data op orde.
  b) Leren en ontwikkelen: kansrijke Smart Mobility toepassingen inzetten in onder andere gebiedsontwikkelingsprojecten en OV knooppunten. En daarnaast bijvoorbeeld Mobility as a Service (MaaS), mobiliteitshubs en deelsystemen verder beproeven en ontwikkelen.
  c) Lange termijn strategie: (praktijk) onderzoek naar nieuwe toepassingen en de impact daarvan op de provincie Noord-Holland, bijvoorbeeld op het gebied van kunstmatige intelligentie en voertuigautomatisering.

  Samenwerking overheden, kennisinstelling en marktpartijen
  Samenwerking met andere partijen is essentieel om de gewenste effecten op de opgaven te bereiken. Dat gaat om andere overheden: van gemeenten tot de Europese Unie. Én het gaat om samenwerking met en medefinanciering door bedrijven, kennisinstellingen en maatschappelijke partners. Het netwerk dat de provincie Noord-Holland afgelopen jaren heeft opgebouwd, helpt bij de realisatie van de activiteiten uit deze Focus. Hierbij concentreren we ons op de zaken waar wij goed in zijn, zoals het beproeven van Smart Mobility in de praktijk met toepassingen in netwerkmanagement, infrabeheer en gebiedsgerichte opgaven. Andere aspecten, zoals technische voertuigontwikkeling, zelfrijdende shuttles of de ontwikkeling van drones, worden door andere provincies ontwikkeld. Bij positieve ervaringen kunnen ze ook in onze provincie toegepast worden.

3. Financiële aspecten

Voor de genoemde activiteiten is € 15.725.000 nodig in de periode 2022-2025 (inclusief voorbereiding 2021). De huidige stand van zaken m.b.t. de dekking is het volgende:

i) Van het uitvoeringsbudget is reeds € 4.725.000 door uw Staten door middel van een apart kredietbesluit voor Uitrol Intelligente Verkeerslichten beschikbaar gesteld (PMO 2018).
ii) Een deel van de uitvoeringskosten ad € 6,80 miljoen wordt ten laste gebracht van de vrije ruimte in de reserve Ontwikkeling Provinciale Infrastructuur (OPI). De ruimte in de reserve OPI bedraagt € 14,57 miljoen. Het resterende bedrag van € 7,77 miljoen wordt ingezet voor het verduurzamen van infrastructuur ad € 4,0 miljoen , het verbeteren van de bermveiligheid langs provinciale wegen ad € 3,4 miljoen en de versterking van het programma Slim, Schoon en Veilig (onder andere de kleinschalige verbetering van de verkeersveiligheid en de inzet van spaarpalen) ad € 368.000. Deze thema's worden aan u voorgelegd in een voordracht of u wordt binnenkort hierover geïnformeerd.

De € 6,8 miljoen wordt als volgt besteed:

Focus Smart Mobility 2022-2025		
Thema	Omschrijving	Budget
Focuspunt 1: Realiseren	• Bevorderen doorstroming, veiligheid en leefbaarheid door toepassingen iVRI's • Verder ontwikkelen en toepassen van de Blauwe Golf • Kennisontwikkeling en stimuleren van mobiliteitshubs • Stimuleren van deelmobiliteit • Toepassen van mobiliteits- en verkeersmanagement in relatie tot evenementen en recreatiegebieden • Investeren in data inwinning rondom toerisme- en recreatiegebieden.	€ 3.200.000
Focuspunt 2: Leren en ontwikkelen	• Verkennen van toepassingen om modal shift te bereiken door studies en praktijkonderzoek • Bevorderen van slim en flexibel ruimtegebruik door verkenning mogelijkheden logistieke en multimodale hubs in stedelijk en landelijk gebied • Kennis ontwikkelen over toepassingen van data uit infrastructuur en voertuigen.	€2.000.000
Focuspunt 3: Lange termijn	• Kennis ontwikkelen over de kansen en bedreigingen van Artificiële Intelligentie binnen mobiliteit • Verkennen van de impact van digitalisering van mobiliteit op de opgaven en rol van de provincie • Onderzoek naar de impact van automatische voertuigen en innovatieve ketenmobiliteit op het mobiliteitssysteem en de infrastructuur.	€1.600.000
Totaal		€ 6.800.000

Vanwege het innovatieve karakter kan tijdens de realisatie zo nodig tussen de uitgaven van de ontwikkelingen worden geschoven. Overkoepelende kosten (zoals informatiebeveiliging) worden door meerdere projecten gedragen. Het totale budget is taakstellend. Omdat het studie, test-, en pilotprojecten betreft is het programma géén investering en worden de kosten niet geactiveerd. Alle bedragen exclusief BTW en exclusief inzet intern personeel.

iii) Voor het resterende bedrag van € 4.200.000 is op dit moment geen dekking aanwezig. Wij denken de dekking als volgt te kunnen vinden door middel van:
1. De inzet van resterende middelen uit het UvP Smart Mobility 2018-2021.

2. Het aanboren van cofinanciering via de Europese en Rijkssubsidies en fondsen.
3. Het meekoppelen aan bestaande regionale en provinciale programma's zoals het OV-fonds.

4. Proces en vervolg

De Commissie Mobiliteit en Bereikbaarheid en Gedeputeerde Staten zijn eind 2020 via respectievelijk een technische briefing (30 november) en een GS-themaberaad (1 december) geïnformeerd over het thema Smart Mobility. Op 6 april 2021 hebben de Gedeputeerde Staten de Focus Smart Mobility 2022-2025 in concept vastgesteld. Over de voortgang van de activiteiten zult u jaarlijks gerapporteerd worden middels een voortgangsrapportage.

Voor de niet gedekte activiteiten á € 4.200.000 gaan we actief kijken naar de mogelijkheden voor Europese fondsen en Rijkssubsidies. Ook is het meekoppelen aan bestaande regionale en provinciale programma's een mogelijkheid.

Over de stand van zaken hieromtrent wordt u bij de voortgangsrapportage geïnformeerd. Hierin zullen wij rapporteren over de aanvullende financieringsmogelijkheden en of deze voldoende zijn om de nog niet gedekte activiteiten door te zetten. Zo niet dan zal er gekeken worden naar het versoberen of het niet uitvoeren van de activiteiten.

Vanaf eind 2021 wordt gestart met de uitvoering van de activiteiten in de Focus.

5. Voorstel

Wij stellen u voor te besluiten overeenkomstig het bijgaande ontwerpbesluit.

Gedeputeerde Staten van Noord-Holland,

dhr. A.Th.H. van Dijk, voorzitter

mw. R.M. Bergkamp, provinciesecretaris

Ontwerpbesluit

Nr. 20-2021

Provinciale Staten van Noord-Holland;

gelezen de voordracht van Gedeputeerde Staten van 6 april 2021;

overwegende dat,

- Smart Mobility bijdraagt aan de doelstellingen van de provincie betreffende duurzame verstedelijking en bereikbaarheid, economie en leefbaarheid, klimaat en energietransitie en vitaal platteland
- En de provincie daarom werkt aan slim, schoon en veilig reizen in Noord-Holland door gebruik te maken van data, digitalisering en technologische ontwikkelingen.
- Provinciale Staten jaarlijks geïnformeerd worden over de ontwikkelingen rondom Smart Mobility.

besluiten:
1. De Focus Smart Mobility 2022-2025 provincie Noord-Holland vast te stellen;
2. Voor de uitvoering van onder het besluit 1 genoemde Focus Smart Mobility een bedrag beschikbaar te stellen van € 6.800.000 ten laste van de reserve Ontwikkeling Provinciale Infrastructuur.

Haarlem, 17 mei 2021

Provinciale Staten voornoemd,

, voorzitter

, statengriffier

M60-2021/ PS 17-05-2021
Ingetrokken

motie
vergadering Provinciale Staten – 17 mei 2021
agendapunt 11 - FOCUS SMART MOBILITY (VD-20)

Provincies werken en betalen samen aan onderzoeksprojecten Smart Mobility

Provinciale Staten van Noord-Holland in vergadering bijeen,

Constaterende dat:
- PS in deze vergadering de 'Focus Smart Mobility 2022-2025' vaststelt;
- de focus is verdeeld in een onderdeel 'realisatie', een onderdeel 'leren en ontwikkelen' en een onderdeel 'lange termijn strategie';
- ook andere provincies aandacht hebben voor smart mobility en in dat kader onderzoeksprojecten opstellen en (laten) uitvoeren.

Overwegende dat:
- er veel geld gestoken wordt in de onderdelen 'leren en ontwikkelen' en 'lange termijn strategie';
- niet alleen onze provincie, maar ook andere provincies zullen (kunnen) profiteren van de resultaten van bovengenoemde onderdelen;
- ook andere provincies werken aan smart mobility, en in dat kader ook onderzoek doen en laten doen en daar financiële middelen voor inzetten;
- in dit kader de samenwerking met andere provincies nadrukkelijk moet worden gezocht;
- gezamenlijk onderzoek doen uiteindelijk effectiever, maar ook financieel efficiënter zal (kunnen) zijn.

Besluit het college van GS op te roepen:
- nadrukkelijker de samenwerking te zoeken met andere provincies waar het onderzoeksprojecten 'Smart Mobility' betreft;
- samen met andere provincies te komen met een inzet van financiële middelen voor onderzoeksonderdelen op het gebied van smart mobility;
- PS over de resultaten hiervan te informeren uiterlijk eind 2021.

W. Hoogervorst	S. Koyuncu	E. Jensen	C. Kuiper-Kuijpers
SP	DENK	JA21	CDA

M62-2021/PS 17-05-2021
Ingetrokken

Christen Unie

Provinciale Staten Noord-Holland

Motie Verdeelsleutel voor onderzoek Smart Mobility

De Provinciale Staten van Noord-Holland, in vergadering bijeen op 17 mei 2021, ter bespreking van agendapunt 11, Focus Smart Mobility (VD-20),

constaterende dat:

- voor Focus Smart Mobility 2022-2025 een extra budget van 6,8 miljoen euro wordt voorgesteld waarmee het totale budget op 15,7 miljoen euro komt;
- focuspunt 1 zowel onderzoek als concrete realisatie betreft;
- de focuspunten 2 en 3 uitsluitend onderzoek, verkenningen en kennisvergroting betreft;
- het totaal budget voor onderzoek hiermee meer dan de helft van het gevraagde extra budget betreft;

overwegende dat:

- de geformuleerde opgaven rondom de klimaat- en energietransitie, duurzame verstedelijking en bereikbaarheid, economie en leefbaarheid en een vitaal landelijk gebied gebaat zijn bij snelle implementatie van deze innovaties;
- er t.a.v. Smart Mobility reeds tal van instrumenten ontwikkeld zijn die nu al geïmplementeerd kunnen worden;

van mening dat:

- onderzoek en innovatie belangrijk zijn;
- het net zo belangrijk is om “meters te maken” in de uitvoering;

verzoekt GS:

- een verdeelsleutel tussen onderzoek en uitvoering vast te stellen op 25% voor onderzoek en 75% voor het realiseren;

en gaan over tot de orde van de dag.

Michel Klein
ChristenUnie

M61-2021/PS 17-05-2021
Ingetrokken

Motie provinciebreed uitrollen van deelconcepten

Provinciale staten van Noord-Holland, in vergadering bijeen op 17 mei 2021

kennis genomen hebbende van de discussie over Smart Mobility.

Constaterende dat:

- De vraag naar en het gebruik van deelconcepten toeneemt;
- Verwacht wordt dat het bewonersaantal van de provincie Noord-Holland gaat toenemen en dat vraagt om extra investeringen in de mobiliteitsopgave.

Overwegende dat:

- Deelconcepten een belangrijke middel zijn om voertuigbezit te verminderen;
- De populariteit van deelmobiliteit enorm is gestegen.

Verder overwegende dat:

- De uitvoering van deelconcepten vaak wordt uitbesteed aan private partijen die hun verdienmodel baseren op de meest profijtelijke gebieden;
- Gebieden die als minder winstgevend worden gezien, daarmee worden uitgesloten van toegang tot deelconcepten;
- De provincie zich gezien de mobiliteitsopgave moet inspannen om deelconcepten voor al haar inwoners mogelijk te maken.

Verzoekt het college:

- Om zich in te spannen om deelconcepten overal in de provincie mogelijk te maken, ook in de gebieden die als minder profijtelijk worden gezien door private partijen.

en daarover terug te rapporteren aan de Provinciale Staten

en gaan over tot de orde van de dag.

Namens de fracties van DENK, JA21 en CDA,

Süleyman Koyuncu

Eric Jensen

C. Kuiper

M. Klein

Mondelinge vragen voor het Vragenuur PS 17 mei 2021

Fractie 50PLUS/PvdO

Vragen:

1. De instandhouding van Natura 2000 gebieden wordt gegarandeerd door de Rijksoverheid, is dat juist?

2. Is het juist dat windturbines extreem veel meer grondstoffen verbruiken dan kernenergie?

Mondelinge vragen Vragenuur PS 17 mei 2021

van het lid Van den Berg (JA21) aan Gedeputeerde Stigter inzake 'like voor windwappies-tweet'

Toelichting
De bouw van windturbines houdt de gemoederen in Noord-Holland inmiddels al geruime tijd bezig. Veel mensen maken zich zorgen over de impact die de bouw van windturbines op hun leefomgeving en/of persoonlijke leven zal hebben. Het leidde onlangs nog tot een record aantal insprekers in de commissie Ruimte, Wonen en Klimaat.

Het windturbine-dossier vraagt dan ook om een zorgvuldige behandeling waarbij zowel voor- als tegenstanders door de politiek serieus genomen worden. Onze fractie was dan ook blij om te horen dat Gedeputeerde Stigter aanvankelijk nog had aangegeven dat hij zich de kritiek van tegenstanders aantrekt.

Echter is dit op 12 mei 2021 in een ander daglicht komen te staan toen Gedeputeerde Stigter de tweet hiernaast leuk vond.

De tweet die Gedeputeerde Stiger leuk vond is afkomstig van Tino Wallaart. In zijn tweet zegt Wallaart 'op 25 mei te gaan inspreken voor de plaatsing van windturbines en tegen de windwappies van Windalarm'. Vooral het feit dat in de tweet het woord 'windwappies' werd gebruikt zorgde voor veel onbegrip.

Het is daarmee de tweede keer in korte tijd dat een GroenLinks bestuurder op deze manier ophef veroorzaakt. Al eerder moest de Amsterdamse stadsdeelbestuurder Rick Vermin door het stof na het leuk vinden van een tweet[1] waarin tegenstanders van windturbines werden vergeleken met complotdenkers. Vermin bood uiteindelijk excuses aan.

Vragen:

- Vindt Gedeputeerde Stigter mensen die hun zorgen uiten of kritiek hebben op de bouw van windturbines windwappies?
- Waarom heeft Gedeputeerde Stigter de betreffende tweet leuk gevonden?
- Is Gedeputeerde Stigter zich ervan bewust dat hij Gedeputeerde is van alle Noord-Hollanders en niet alleen van hen die voor windturbines zijn?
- Is Gedeputeerde Stigter het met JA21 eens dat hij de betreffende tweet beter niet leuk had kunnen vinden?
- Is Gedeputeerde Stigter bereid afstand te nemen van deze 'vind ik leuk' en zijn excuses aan te bieden?

[1] https://www.msn.com/nl-nl/nieuws/binnenland/amsterdam-vergelijkt-zorgen-rond-windmolens-met-qanon/ar-BB1ermxE?ocid=sw

Mondelinge vragen voor Vragenuur PS 17 mei 2021

Fractie ChristenUnie

In de media verschijnen regelmatig zorgelijke berichten over de slechte omstandigheden voor weidevogels. Ook de ChristenUnie-fractie heeft recent meerdere berichten ontvangen over bedreigingen voor weidevogels, met name vanuit agrariërs in Waterland die zich inzetten voor weidevogelbescherming. Zij geven aan dat een groot deel van de bescherming teniet wordt gedaan door predatie door vossen maar ook roofvogels. Er zijn meerdere video's beschikbaar van vossen die overdag door het weiland lopen en er circuleren beelden van wildcamera's waarop te zien is hoe een vos de nesten van kievieten leeg eet en de vogel vervolgens zelf alle eierschalen opruimt (https://youtu.be/vPsT_sWL4_A). Ook zijn er foto's waarop te zien is hoe grote stukken weiland die vallen onder particulier natuurbeheer geheel onder water staan waardoor de weidevogels zijn verdronken of verdreven.

De ChristenUnie maakt zich grote zorgen over de achteruitgang van de weidevogels, maar ook over ineffectiviteit van onze inzet voor weidevogelbeheer als predatie zo veel teniet doet. Wij hebben daarom een aantal vragen aan het college van GS:

- Heeft de provincie een goed beeld van de huidige situatie rondom weidevogels en de mate waarin predatie weidevogels bedreigt?
- Klopt het dat de rol van predatoren groeiende is?
- Weet GS of het predatorenbeheer op orde is, of is er door omstandigheden dit jaar minder gedaan aan predatiebeheer?
- Op welke manieren zou de provincie extra inzet kunnen plegen om agrariërs te ondersteunen bij het weidevogelbeheer zodat hun inspanningen effectiever zijn?
- Klopt het dat stukken particulier beheerd weiland in Waterland volledig onder water hebben gestaan waardoor weidevogels zijn verdronken? Kan de provincie sturen op het voorkomen van dit soort situaties?
- In het Actieplan Weidevogels wordt predatiebeheer als sluitstuk gezien bij een goede inrichting en goed beheer van het gebied. De situatie in Waterland lijkt te suggereren dat dit niet werkt. Bent u bereid samen met beheerders te bekijken in hoeverre dit aanpassing behoeft?

Mondelinge vragen Vragenuur PS 17 mei 2021

Fractie SP

Mij is gebleken dat in de gemeente Ronde Venen het bestaan van bijgaande, in oktober 2020 met algemene stemmen aangenomen motie, onbekend is. Noch de raad, noch de griffie, noch de ambtenaar belast met dit dossier kent deze motie en hij is ook niet als ingekomen stuk geagendeerd geweest in een raadsvergadering. Of B&W op de hoogte is, lijkt me derhalve ook onaannemelijk. Inmiddels heeft de gemeente een RES zoekgebiedenkaart opgesteld waar de gebieden Gein-Noord en Gein-Zuid op ingetekend staan onder de categorie 'geschikt'.

1. Kunt u bevestigen dat er geen contact is geweest met de gemeente Ronde Venen? Zo nee, waarom niet?
2. Bent u met mij van mening dat de motie hiermee als 'niet uitgevoerd' moet worden beschouwd?
3. Bent u bereid deze week nog in contact te treden met B&W van de gemeente Ronde Venen? Zo nee, waarom niet?

Eric Smaling
SP

Bijlage: motie M143-2020 Geingebied

M143/PS 5-10-2020

AANGENOMEN

Motie
Vergadering Provinciale Staten – 5 oktober 2020
Agendapunt 10 – Concept-Regionale Energiestrategieën

"Geingebied"

Provinciale Staten van Noord-Holland in vergadering bijeen,

Constaterende dat:

- ten aanzien van zoekgebieden voor windturbines de communicatie tussen buurgemeenten aandacht behoeft, maar in het bijzonder die waar ook een provinciegrens in het geding is
- er een samenballing van windturbines dreigt aan de grens met de provincie Utrecht, met name betreffende de gemeenten Amsterdam en De Ronde Venen
- dit een gebied betreft dat een UNESCO werelderfgoed status heeft en bovendien van groot belang is als groen- en recreatiegebied voor de bewoners van Amsterdam Zuid-Oost en wijde omstreken

Verzoeken het college van GS:

- Om in samenspraak met andere RES partners, zoals gemeenten en programmaorganisatie, in goed overleg te treden met de provincie Utrecht en andere partners van de RES regio U-16 over het 'Geingebied'

- De huidige erfgoedstatus en belangrijke publieke functies van het gebied als belang in te brengen in de verdere concretisering van de zoekgebieden in het 'Geingebied'.

En gaat over tot de orde van de dag.

Eric Smaling
SP

M50-2021/PS 17-05-2021
Aangenomen

Christen Unie
Provinciale Staten Noord-Holland

CDA

Motie Bijdrage Provincie NH aan actie “Kruidenrijk grasland”

De Provinciale Staten van Noord-Holland, in vergadering bijeen op 17 mei 2021,

overwegende dat:

- Kruidenrijk grasland is gezond voor koeien, bodem, klimaat en milieu;
- De aanschaf van het zaaigoed duurder is dan de aankoop van regulier graszaad.
- Urgenda, LTO en Pure Graze daarom de handen ineengeslagen hebben om 1001 hectare aan grasland kruidenrijk te realiseren;
- Deze drie partijen een actie zijn gestart om boeren tijdelijk 50% korting te geven op de aanschaf van een kruidenrijk zaadmengsel;
- Dit mengsel bijna twintig verschillende soorten grassen, klavers en kruiden bevat en daarmee een betere habitat biedt aan insecten en daardoor ook aan vogels;
- De aanwezige klavers stikstof binden waardoor stikstofkunstmest op deze hectares overbodig wordt en de uitstoot van CO_2 wordt beperkt;
- De actie zo’n groot succes was onder boeren, dat de crowdfunding achterliep en de verkoop tijdelijk werd stilgezet;
- Er nu nog steeds boeren in de wachtrij staan om mee te doen;
- De provincies Noord-Brabant, Groningen, Utrecht en Gelderland afgelopen maand ieder voor 101 hectare aan de crowdfunding-campagne (€ 15.000) doneerden;
- In deze vier provincies boeren sinds begin dit jaar daardoor weer met korting kunnen bestellen;

Van mening dat:

- Deze niet alleen sympathieke, maar ook uiterst effectieve actie voor tal van provinciale doelen (biodiversiteit, klimaat etc.) ook de steun van de Provincie Noord-Holland verdient;

Verzoekt GS:

1. Net als de provincies Noord-Brabant, Groningen, Utrecht en Gelderland €15.000 te doneren aan de crowdfunding-campagne voor 101 hectare kruidenrijk grasland;
2. Dekking te vinden binnen de huidige begroting;

en gaan over tot de orde van de dag.

Michel Klein — ChristenUnie
Willemien Koning — CDA

M51-2021/PS 17-05-2021
Aangenomen

Voorbereiden op 55% co2-reductie

Provinciale Staten bijeen op 17 mei 2021, ter behandeling van agendapunt Motie vreemd aan de orde van de dag,

Constaterende dat,

- Het IPCC stelt dat de opwarming tot 1,5°C beperkt moet worden, om onherstelbare schade aan de aarde te voorkomen;
- De Europese Unie op 22 april 2021 een akkoord heeft gesloten over de klimaatwet, met daarin een doelstelling voor CO2-reductie van 55% in 2030 ten opzichte van 1990;

Overwegende dat,

- Het voor de leefbaarheid op aarde, in Nederland en Noord-Holland van essentieel belang is om de klimaatdoelen te behalen;
- De nieuwe Europese doelstelling mogelijk ook uitwerkingen zal kennen op het Nederlandse en Noord-Hollandse beleid;

Verzoekt Gedeputeerde Staten,

- In IPO-verband in overleg te treden om ons voor te bereiden op gesprekken en onderhandelingen over een verhoging van de doelstelling voor 2030 naar minstens 55%;
- Een expertsessie te organiseren over de ontwikkelingen rondom de 55% reductie, de maatregelen die dat voor Noord-Holland zou kunnen betekenen en de voorbereidingen die de provincie daarvoor treft.

Anouk Gielen	Emre Kanik	Annette de Vries	Eric Smaling
GroenLinks	D66	PvdA	SP

M52-2021/PS 17-05-2021
Aangenomen

Motie Vreemd aan de orde van de dag

Governance MRA

Provinciale Staten van Noord-Holland, in vergadering bijeen op 17 mei 2021, te Haarlem, ter behandeling ‘Motie vreemd aan de orde van de dag’.

Constaterende dat:

- De hoofdlijn in voorliggend voorstel van de transitiecommissie wordt omgezet in vernieuwde samenwerkingsafspraken;
- Deze samenwerkingsafspraken ter goedkeuring aan de raden en Staten worden voorgelegd.
- Het bestuur van de MRA verantwoordelijk is voor draagvlak voor de te nemen besluiten;
- Het bestuur voor advies te rade gaat bij de AV en verantwoording aflegt aan de AV;
- De AV toetst of het bestuur handelt binnen de kaders van de begroting en de MRA agenda;
- De leden van de AV verantwoording afleggen aan de Provinciale Staten van Noord-Holland;
- Er buiten vastgestelde agenda’s en begrotingen aanleidingen kunnen komen om nieuwe onderwerpen “op de agenda” te zetten;

Overwegende dat:

- In het voorstel vooralsnog de hoofdlijnen zijn weergegeven, terwijl de uitwerking van doorslaggevend belang kan zijn;
- Deze fundamentele wijzigingen in de samenwerking een zorgvuldig besluitvormingsproces verdienen;
- Democratische legitimiteit onverkort bij Staten en Raden ligt;
- De AV van de MRA vier keer per jaar bijeenkomt;
- De Raadtafel een adviserende rol krijgt over het proces van besluitvorming en controle;

Van mening dat:

- De Staten een zienswijze op de nieuwe samenwerkingsafspraken willen indienen zodat het voorstel aangepast kan worden in aanloop naar de definitieve versie.
- We de ambitie van het bestuur toejuichen om de Staten en Raden in de vernieuwde samenwerking in een eerder stadium inhoudelijk te betrekken;
- Dit proces goed verankerd dient te worden in ons vergadermodel middels een protocol;

Dragen Gedeputeerde Staten op:

- Alvorens over te gaan tot besluitvorming over meer concrete uitwerking van de samenwerkingsafspraken, in de Raden en Staten als *tussenstap* het voorstel met de uitgewerkte samenwerkingsafspraken met een zienswijze voor te leggen;
- Voorafgaand aan een MRA AV de voorliggende agenda te agenderen en de opvattingen van der Staten van Noord-Holland op te halen en mee te nemen als inbreng;
- Na afloop van de AV een schriftelijke toelichting te geven over de beraadslagingen en de inzet en uitkomsten van de door de Staten ingebrachte opvattingen;
- In het samenwerkingsvoorstel op te nemen dat ook bij (aanleidingen voor) mogelijk nieuwe agenderingen altijd expliciet wordt overwogen of en zo ja hoe de Staten van Noord-Holland worden betrokken;
- De Raadtafel in de vernieuwde samenwerking goed in positie te brengen en procedureel te ondersteunen richting PS;

en gaan over tot de orde van de dag.

Miriam van Meerten-Kok
VVD

Bart Vink en Arja Kapitein
D66

Wiegert Dulfert
GL

Christa Kuiper
CDA

Michel Klein
ChristenUnie

Joyce Vastenhouw
Forum voor Democratie

Wim Hoogervorst
SP

Ilse Bezaan
PVV

M46-2021/PS 17-05-2021
Verworpen

Provinciale Staten van Provincie Noord-Holland bijeen op 17 mei 2021,

Motie Vreemd aan de Orde van de Dag: Gezondheid boven windturbines

Constaterende, dat:

- de gevolgen voor de volksgezondheid van bewoners, van het plaatsen van windturbines op 350 meter afstand van woonhuizen, evident zijn maar nog onvoldoende inzichtelijk.

Overwegende, dat:

- getuige het grote aantal insprekers, de zorgen bij omwonenden groot zijn;
- de WHO vaststelt dat bronnen van geluidsoverlast, waaronder windturbines, een belangrijke bedreiging voor de volksgezondheid zijn en zij een striktere geluidsnorm dan de Nederlandse wettelijke geluidsnorm voor windturbines adviseren.

Van mening, dat:

- omwonenden er recht op hebben om eerst inzichtelijk te hebben wat de gevolgen voor de volksgezondheid zijn van het plaatsen van windturbines in hun directe omgeving voordat deze geplaatst worden.

Roepen het college van Gedeputeerde Staten op om:

- eerst een gedegen onderzoek uit te (laten) voeren naar de gevolgen voor de volksgezondheid en de gevolgen voor kinderen van het plaatsen van windmolens in de directe omgeving van woonhuizen;
- tot de uitkomsten daarvan bekend zijn, geen definitieve beslissingen te nemen over het toestaan van windturbines nabij gevoelige bestemmingen; en dit niet eerder te doen voordat er zekerheid is of er blijvende schade, in welke vorm dan ook, kan ontstaan voor bewoners;
- Provinciale Staten over de uitkomsten te informeren.

En gaat over tot de orde van de dag.

Wil van Soest, 50PLUS / Partij van de Ouderen

Wilma van Andel, CDA

Joyce Vastenhouw, Forum voor Democratie

Nick Kaptheijns, PVV

Daniël van den Berg JA21

M49-2021/PS 17-05-2021
Verworpen

Motie:

Verleen geen medewerking aan bouw windturbines of zonne-akkers boven de RES doelstelling van 35 TWh.

Provinciale Staten van Noord-Holland, in vergadering bijeen op 17 mei 2021, te Haarlem, ter behandeling motie vreemd aan de orde van de dag: 'Verleen geen medewerking aan bouw windturbines of zonne-akkers boven de RES doelstelling van 35 TWh'.

Constaterende dat:

- Uit recente cijfers van onder meer het PBL blijkt dat het beoogde landelijke doel van 35 TWh duurzaam opgewekte elektriciteit uit zon en wind in 2030 niet in het geding komt;
- op basis van het reeds opgesteld vermogen, projecten die in de pijplijn zitten en de ambities uit de 30 RES-regio's in 2030 in totaal 52,5 TWh kan worden gerealiseerd.

Overwegende dat:

- Daarmee het beoogde doel van de RES met 17,5 TWh kan worden overboden. (52,5 TWh - 35 TWh = 17,5 TWh);
- de ambities uit de RES dus eenvoudig kunnen worden afgeschaald zonder dat de RES-doelen in het geding komen;
- met name de bouw van windturbines het draagvlak voor de energietransitie steeds verder ondermijnt.

Verzoekt Gedeputeerde Staten,

Geen medewerking te verlenen aan de bouw van windturbines en zonne-akkers indien hierdoor het totale RES-bod van 35 TWh in 2030 wordt overstegen.

en gaan over tot de orde van de dag.

Ondertekening,

Daniël J. van den Berg
JA21 Noord-Holland

M47-2021/PS 17-05-2021
Verworpen

Motie vreemd aan de orde van de dag 'breng problemen in kaart bij buurgemeenten met betrekking tot het plaatsen van windturbines'

Provinciale staten van Noord-Holland, in vergadering bijeen op 17 mei 2021

kennis genomen hebbende van de discussie over Windturbines

constaterende dat:

- de Staten eerder een motie heeft aangenomen die het college opriep om gemeenten aan te spreken op een goede afstemming bij het bepalen van de zoekgebieden voor windturbines;
- uit de schriftelijke beantwoording (26-04-2021) van de mondelinge vragen van Statenlid Koyuncu naar voren komt dat het college niet in alle gevallen daaraan gevolg heeft gegeven, in het bijzonder bij gemeenten waarbij er sprake is van gebrekkige afstemming, zoals bij de gemeenten Oostzaan en Landsmeer;
- het college de verantwoordelijkheid voor een goede afstemming neerlegt bij de gemeenten zelf, terwijl de provincie zelf ook een verantwoordelijkheid heeft in het RES-proces;

verder constaterende:

- er nog steeds klachten komen van gemeenten over een gebrekkige afstemming tussen buurgemeenten;
- de gemeenteraad van Oostzaan heeft aangegeven onvoldoende te zijn betrokken als buurgemeente binnen de subregio Zaanstreek-Waterland;

overwegende dat:

- de provincie als regiehouder óók een verantwoordelijkheid voor goede afstemming tussen gemeenten heeft;
- gebrekkige afstemming tussen gemeenten het draagvlak voor de plaatsing van windturbines kan verminderen en daarmee de uitvoering van de RES ondermijnt;
- gebrekkige afstemming ook gevolgen kan hebben voor woningbouw en kan leiden tot vertraging c.q. een bouwstop;
- het een taak van de provincie is om knelpunten tussen gemeenten in kaart te brengen en zorg te dragen voor een goede afstemming tussen gemeenten;

verzoeken het college:

- in kaart te brengen waar de knelpunten tussen buurgemeenten zitten bij het vaststellen van zoekgebieden voor windturbines en met concrete aanbevelingen te komen om deze knelpunten op te lossen;
- op korte termijn gesprekken te faciliteren tussen de gemeenten waarbij dit speelt en zorg te dragen voor een goede afstemming tussen deze gemeenten en daarbij samen op te trekken met naburige provincies wanneer het de provinciegrenzen overschrijdt;

en daarover terug te rapporteren aan Provinciale Staten;

en gaan over tot de orde van de dag.

Namens de fractie van DENK, CDA, JA21, Partij voor de Dieren, 50PLUS/PvdO en SP,

Süleyman Koyuncu

Wilma van Andel

Eric Jensen

Jaap Hollebeek

Wil van Soest

Eric Smaling

M48-2021/PS 17-05-2021
Verworpen

Provinciale Staten van Provincie Noord-Holland bijeen op 17 mei 2021,

Motie Vreemd aan de Orde van de Dag: Neem insprekers serieus

Constaterende, dat:
- er 115 insprekers ingesproken hebben op het onderwerp windturbines.

Overwegende, dat:
- dit laat zien hoe enorm het onderwerp leeft in onze provincie;
- we burgerparticipatie met elkaar hoog in het vaandel hebben staan.

Van mening, dat:
- het college van Gedeputeerde Staten alle insprekers en de inhoud van de door hen gehouden inspraak serieus moet nemen.

Roepen het college van Gedeputeerde Staten op om:
- alle individuele insprekers van een inhoudelijk antwoord te voorzien op hun inspraak en tot die tijd geen onomkeerbare stappen te zetten wat betreft het beleid ten aanzien van de windturbines.

En gaat over tot de orde van de dag.

Wil van Soest, 50PLUS / Partij van de Ouderen

Joyce Vastenhouw, Forum voor Democratie

Nick Kaptheijns, PVV